

Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı

GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ BÖLÜMÜ
RESİM-İŞ EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
ÖĞRENCİLERİNİN GÖRSEL OKURYAZARLIKLARI

Hazırlayan
Mahir YERLİKAYA

Danışman
Prof. Sevgi SOYLU KOYUNCU

Doktora Tezi
Samsun, 2015

KABUL VE ONAY

Mahir Yerlikaya tarafından hazırlanan **Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı Öğretmen Adaylarının Görsel Okuryazarlıkları** başlıklı bu çalışma, 17 / 02 / 2015 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği/oy çokluğuyla başarılı bulunarak jürimiz tarafından Doktora Tezi olarak kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Sevgi SOYLU KOYUNCU

Prof. Dr. Metin EKER

Prof. Dr. Ahmet Şinasi İŞLER

Yrd. Doç. Dr. Murat GÖKALP

Yrd. Doç. Dr. Adem YÜCEL

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

__ / __ / __

Prof. Dr. ....

ÖZET

Öğrencinin Adı-Soyadı	Mahir YERLİKAYA
Anabilim Dalı	Resim- İş Eğitimi Anabilim Dalı
Danışmanın Adı	Prof. Sevgi Soylu KOYUNCU
Tezin Adı	Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı Öğrencilerinin Görsel Okuryazarlıkları

Görsel dünyanın etkisini arttırdığı günümüzde bilinçli birer izleyici (okuyan) ve üretici (yazan) birey olabilmek için görsel okuryazarlık problemi önemli hale gelmektedir. Görsel ile sürekli iç içe olan Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı öğretmen adaylarının görsel okuryazarlıklarının nasıl olduğunun betimlenmesi amacıyla yapılmıştır. Nitel olan bu çalışmanın örneklemini Türkiye'deki devlet üniversitelerinin Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı 1. ve 4. sınıfta bulunan 140 adet öğretmen adayı oluşturmuştur. Amacına göre tanılayıcı, uygulama biçimine göre de kesitsel olan çalışmada verilerin toplanmasında araştırmacı tarafından geliştirilen, verilen soru ve görsellere yazılı yanıt istendiği, 9 tane açık uçlu sorudan oluşan bir veri toplama aracı kullanılmıştır. Veriler; nitel veri analizi yapan program aracılığı ile analiz edilmiştir. Verilerin sınıflandırılması sonucunda; görsele erişim, görsel kodlar, görsel çözümlenme, görseli yorumlama ve görseli değerlendirme başlıkları oluşturulmuştur. Analiz yapılırken demografik özellikler olarak öğretmen adaylarının yaşı, cinsiyeti, öğretmen adaylarının kayıtlı oldukları üniversite ve üniversitenin bulunduğu bölge dikkate alınmıştır. Elde edilen tüm veriler bulgular bölümünde resim, şekil, grafik ve tablo halinde aktarılmıştır. Yapılan analiz sonucunda öğretmen adaylarının verdikleri yanıtların, çoğunlukla soruya karşılık gelen yanıtlar olmadığı; görselin doğrultusu ve içeriğinin öğretmen adaylarının yanıtlarının belirleyicisi olduğu gözlemlenmiştir. Öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri sınıf seviyelerinin farklı olması sebebi ile görsel okuryazarlık seviyelerinde belirgin farklılıklar olmadığı belirlenmiştir. Bu duruma; görsel okuryazarlık veya benzeri ders ya da derslerin olmamasının sebep olabileceği sonucuna ulaşılmış, önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Okuryazarlık, Görsel Okuryazarlık, Görsel Dil, Görsel Düşünme, Görsel Öğrenme

ABSTRACT

Department's Name	Mahir YERLİKAYA
Department's Name	Teaching Art of Fine Arts
Name of the Supervisor	Prof. Sevgi Soylu KOYUNCU
Name of the Thesis	Visual Literacy of the Students in Department of Teaching Art of Fine Arts Education

Recently visual world has gained more influence on people and thus, the problematic of visual literacy has become critically important for a conscious person who can produce (write) and read (audience). This research was aimed to describe how was the visual literacy level of the students studying in Department of Fine Arts Education who were candidate for being teacher. The sample size of this qualitative research was 140 students who were studying at first and final classes of State Universities of Turkey, Faculty of Education Fine Arts Education Department . Data collection method was aimed at diagnostic, applied with cross sectional technique and developed by the researcher himself that combined of nine open ended questions and visual materials asked students to write their answers. The data were analysed with qualitative computer analysis program. The data were classified as the visual of access, codes, solution, interpretation and evaluation. Demographic characteristics of the respondent students such as age, gender and location of the university were considered during the data analysis. All the findings were presented as pictures, figures, graphics and tables. The analyses showed that the responds of the teacher candidate students mostly did not correspond to the answers of the questions; rather their answers were generally related with the context and course of the visual events. There were no distinctive differences among different classes of the students in terms of their visual literacy levels. This was concluded due to the absence of visual literacy or related lectures in the departments of visual arts. Thus, the alternative solutions for this issue and increasing visual literacy levels of the students were recommended.

Key Words: Literacy, Visual Literacy, Visual Language, Visual Thinking, Visual Learning

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Hazırladığım Doktora tezinde, proje aşamasından sonuçlanmasına kadarki süreçte bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet ettiğimi, tez içindeki tüm bilgileri bilimsel ahlak ve gelenek çerçevesinde elde ettiğimi, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu çalışmamda doğrudan veya dolaylı olarak yaptığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu taahhüt ederim.

__ / __ / __

Mahir YERLİKAYA

TEŞEKKÜR

Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İŞ Eğitimi Anabilim Dalı Öğrencilerinin Görsel Okuryazarlıklarının betimlenmesi için uzun ve titiz bir araştırma sonucunda şekillenen doktora tezimde; eleştirel yaklaşımlarıyla düzelten, sadece ilgi ve desteğiyle değil, yaratıcı fikirleriyle çalışmanın gelişimine etki eden bana ve çalışmaya olan güvenini ve desteğini her zaman koruyan değerli hocalarım Prof. Sevgi SOYLU KOYUNCU, Prof. Dr. Metin EKER, Yrd. Doç. Dr. Murat GÖKALP'e, araŐtırmalarım sırasında her türlü destek ve özverisin esirgemeyen sevgili eŐim Aslı YERLİKAYA ve değerli kurum yöneticilerine bütün içtenliğimle teşekkürlerimi sunarım.

Bu tez Ondokuz Mayıs Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Fonu (BAP) tarafından desteklenmiştir.

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	I
ÖZET.....	II
ABSTRACT	III
BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ.....	IV
TEŞEKKÜR	V
1. BÖLÜM: GİRİŞ	1
1.1. Konuyla İlgili Yapılmış Çalışmalar	6
1.2. Problem Durumu	8
1.3. Problem Cümlesi	10
1.3.1. Alt Problemler	10
1.4. Araştırmanın Amacı	11
1.5. Araştırmanın Önemi.....	11
1.6. Araştırmanın Sayıltıları	12
1.7. Araştırmanın Sınırlılıkları	12
1.8. Anahtar Kelimeler	12
2. BÖLÜM: KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	14
2.1. Okuryazarlık	14
2.2. Görsel Okuryazarlık	16
2.2.1. Göz ve Görme.....	20
2.2.2. Görüntü.....	23
2.2.3. Görsellik.....	24
2.2.3.1. Somut Görseller	25
2.2.3.2. Soyut Görseller	25
2.2.3.3. Dinamik Görseller	26
2.2.3.4. Hareketli Görseller	26

2.2.3.5.	Kalıp Görselleri.....	26
2.2.3.6.	Süreç Görselleri	27
2.2.4.	Görselleştirme	27
2.2.5.	Görsel Bilgi	28
2.3.	Görsel Okuryazarlığın Kavramsal Bileşenleri	29
2.3.1.	Görsel Algı	29
2.3.2.	Görsel Dil	31
2.3.3.	Görsel Öğrenme	32
2.3.4.	Görsel Düşünme	33
2.3.5.	Görsel İletişim	34
2.4.	Görsel Okuryazarlığın İşlemsel Süreçleri.....	35
2.4.1.	Görsel Okuma	35
2.4.1.1.	Görsele Erişim.....	35
2.4.1.1.1.	Görüntüleme	35
2.4.1.2.	Görsel Kodlar.....	36
2.4.1.2.1.	Tanımlama	37
2.4.1.2.2.	Görsel Sözleşmelerin Bilgisi	38
2.4.1.3.	Görsel Çözümleme.....	39
2.4.1.3.1.	Görsel İlişkiler	40
2.4.1.3.2.	Görsel Karşılaştırma.....	40
2.4.1.4.	Görseli Yorumlama	41
2.4.1.4.1.	Yorum ve Yorumsallık.....	41
2.4.1.4.2.	Biyografik Yorum	42
2.4.1.4.3.	Karşılaştırmalı Yorum.....	42
2.4.1.4.4.	Arketipsel Yorum.....	43
2.4.1.4.5.	Psikanalitik Yorum	44
2.4.1.4.6.	Semiyotik (Anlambilim) Yorum	45

2.4.1.4.7.	Tekniğe Dayalı Yorum.....	45
2.4.1.4.8.	Yönelimsel Yorum.....	46
2.4.1.4.9.	Yorum Çeşitlemeleri	47
2.4.1.5.	Görsel Değerlendirme	47
2.4.1.5.1.	Olumlu Yargılar	48
2.4.1.5.2.	Olumsuz Yargılar	49
2.4.1.5.3.	Örtük Yargılar.....	49
2.4.1.5.4.	Karşı Yargılar.....	50
2.4.1.5.5.	Karşılaştırmalı Yargılar	50
2.4.2.	Görsel Yazma	50
2.4.2.1.	Görsel Tasarım	50
2.4.2.2.	Görsel Kurgu/ Kurgulama.....	54
2.4.2.3.	Görsel Kodlama	55
2.4.2.4.	Görsel Üretme / Yazma	55
2.4.2.5.	Görsel Tasarım Eleştirileri	56
2.4.2.6.	Olumlu - Olumsuz Eleştiri.....	57
3.	BÖLÜM: YÖNTEM.....	58
3.1.	Araştırma Modeli.....	59
3.2.	Evren Ve Örneklem	60
3.3.	Veri Toplama Aracı	61
3.4.	Veri Analizi.....	62
4.	BÖLÜM: BULGULAR VE YORUM.....	66
4.1.	Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular: Bölge	67
4.2.	İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular: Sınıf.....	69
4.3.	Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular: Cinsiyet	70
4.4.	Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular: Yaş.....	71
4.5.	Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular: Görsele Erişim.....	71

4.5.1.	Görüntüleme.....	72
4.6.	Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular: Görsel Kodlar	75
4.6.1.	Tanımlama Bulguları	75
4.6.2.	Görsel Sözleşmelerin Bilgisi.....	82
4.7.	Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular: Görsel Çözümleme	84
4.7.1.	Görsel Karşılaştırma	85
4.7.2.	Görsel İlişkiler.....	87
4.8.	Sekizinci Alt Probleme İlişkin Bulgular: Görseli Yorumlama Bulguları.....	90
4.8.1.	Psikanalitik Yorum.....	90
4.8.2.	Semiyotik Yorum	107
4.8.3.	Karşılaştırmalı Yorum Bulguları.....	127
4.8.4.	Tekniğe Dayalı Yorum	139
4.8.5.	Yönelimsel Yorum	146
4.8.6.	Biyografik Yorum	153
4.8.7.	Arketipsel Yorum Bulguları	160
4.8.8.	Yorum Çeşitlemesi.....	163
4.9.	Dokuzuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular: Görseli Değerlendirme	174
4.9.1.	Olumlu Yargı.....	175
4.9.2.	Olumsuz Yargı	180
4.9.3.	Karşı Yargı	185
4.9.4.	Karşılaştırmalı Yargı.....	187
4.9.5.	Örtük Yargı.....	190
4.10.	Onuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular: Görsel Yazma	191
4.10.1.	Yazmayı Tercih Eden Öğretmen Adayları	194
4.10.1.1.	Nasıl Tasarlayacağının İfadesi	194
4.10.1.2.	Tasarıma İlişkin Olumsuz Yorum	201
4.10.1.3.	Olumsuz Yargılar	209

4.10.1.4.	Afiş Üzerinden Fikrini Beyan Etme.....	210
4.10.1.5.	Olumlu Yorum.....	212
4.10.1.6.	Olumlu Yargılar	212
4.10.2.	Çizmeyi Tercih Eden Öğretmen Adayları.....	213
5.	BÖLÜM: SONUÇ ve ÖNERİLER	267
5.1.	SONUÇ.....	267
5.2.	ÖNERİLER	270
EKLER	EK-1: VERİ TOPLAMA ARACI.....	272
	EK-2: VERİ TOPLAMA ARACI (DEVAMI)	273
	EK-3: VERİ TOPLAMA ARACI (DEVAMI)	274
	EK-4: VERİ TOPLAMA ARACI (DEVAMI)	275
	EK-5: VERİ TOPLAMA ARACI (DEVAMI)	276
	EK-6: VERİ TOPLAMA ARACI (DEVAMI)	277
	EK-7: VERİ TOPLAMA ARACI İZİNLERİ	278
	EK-8: VERİ TOPLAMA ARACI İZİNLERİ (DEVAMI).....	279
	EK-9: VERİ TOPLAMA ARACI İZİNLERİ (DEVAMI).....	280
	EK-10: VERİ TOPLAMA ARACI İZİNLERİ (DEVAMI).....	281
	EK-11: VERİ TOPLAMA ARACI İZİNLERİ (DEVAMI).....	282
	EK-12: VERİ TOPLAMA ARACI İZİNLERİ (DEVAMI).....	283
	EK-13: VERİ TOPLAMA ARACI İZİNLERİ (DEVAMI).....	284
	KAYNAKÇA.....	285
	ÖZGEÇMİŞ.....	298

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Kosslyn ve Koenig'e (1992) Ait Altı Alt Ana Sistemden Oluşan Görsel Sistemin Modeli.....	22
---	----

Şekil 2: 2.MA.1.18.E.....	214
Şekil 3: 3.MA.1.18.E.....	215
Şekil 4: 7.MA.1.19.K.....	216
Şekil 5:1.KA.1.19.K.....	217
Şekil 6: 3.KA.1.20.E.....	218
Şekil 7: 10.KA.1.19.E.....	219
Şekil 8: 6.KA.4.19.K.....	220
Şekil 9: 3.İA.4.22.K.....	221
Şekil 10: 8.İA.4.32.K.....	222
Şekil 11: 1.GD.1.20.K.....	223
Şekil 12: 8.GD.4.28.K.....	224
Şekil 13: 7.EG.1.20.E.....	225
Şekil 14: 1.EG.4.22.E.....	226
Şekil 15: 3.EG.4.24.K.....	227
Şekil 16: 4.EG.4.23.K.....	228
Şekil 17: 4.DO.1.19.E.....	229
Şekil 18: 5.DO.1.19.K.....	230
Şekil 19: 7.DO.1.18.E.....	231
Şekil 20: 8.DO.1.21.E.....	232
Şekil 21: 2.DO.4.22.K.....	233
Şekil 22: 3.DO.4.21.K.....	234
Şekil 23: 4.DO.1.19.E.....	235
Şekil 24: 3.AK.4.20.E.....	236
Şekil 25: 5.AK.4.21.K.....	237
Şekil 26: 7.AK.4.21.E.....	238
Şekil 27: 10.AK.4.21.K.....	239

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 1: Katılımcı Sayısının Yaşlara Göre Dağılımı.....	60
Grafik 2: Sınıflandırılmış Görsel Okuma Sayıları.....	64
Grafik 3: Sınıflandırılmış Görsel Yazma Sayıları	65
Grafik 4: Görsel Okuma Başlığı Altındaki Sınıflandırılmış Yanıtların Yüzdelik Dağılımları	66
Grafik 5: Görsel Yazma Başlığı Altındaki Sınıflandırılmış Yanıtların Yüzdelik Dağılımları	67
Grafik 10: Görsel Okuma Sınıflandırmaların Bölgelere Göre Dağılımı	68
Grafik 11: Görsel Yazma Sınıflandırmaların Bölgelere Göre Dağılımı	68
Grafik 6: Görsel Okuma Sınıflandırmasının Sınıflara Göre Dağılımı	69
Grafik 7: Görsel Yazma Sınıflandırmasının Sınıflara Göre Dağılımı	69
Grafik 8: Görsel Okuma Sınıflandırmasının Cinsiyete Göre Dağılımı	70
Grafik 9: Görsel Yazma Sınıflandırmasının Cinsiyete Göre Dağılımı	70
Grafik 12: Katılımcı Sayısının Yaşlara Göre Dağılımı.....	71
Grafik 13: Bölgelere Göre Sınıflandırılmış Görüntüleme Sayıları	75
Grafik 15: Bölgelere Göre Sınıflandırılmış Tanımlama Sayıları	82
Grafik 14: Bölgelere Göre Sınıflandırılmış Görsel Sözleşmelerin Bilgisi Sayıları.....	84
Grafik 17: Bölgelere Göre Sınıflandırılmış Görsel Karşılaştırma Sayıları	87
Grafik 16: Bölgelere Göre Sınıflandırılmış Görsel İlişkiler Sayıları	90
Grafik 18: Bölgelere Göre Sınıflandırılmış Psikanalitik Yorum Sayıları	107
Grafik 19: Bölgelere Göre Sınıflandırılmış Semiyotik Yorum Sayıları.....	127
Grafik 20: Bölgelere Göre Sınıflandırılmış Karşılaştırmalı Yorum Sayıları.....	139
Grafik 21: Bölgelere Göre Sınıflandırılmış Tekniğe Dayalı Yorum Sayıları.....	145
Grafik 22: Bölgelere Göre Sınıflandırılmış Yönelimsel Yorum Sayıları.....	153

Grafik 23: Bölgelere Göre Sınıflandırılmış Biyografik Yorum Sayıları.....	160
Grafik 24: Bölgelere Göre Sınıflandırılmış Arketipsel Yorum Sayıları.....	162
Grafik 25: Bölgelere Göre Sınıflandırılmış Yorum Çeşitlemesi Sayıları.....	174
Grafik 26: Bölgelere Göre Sınıflandırılmış Olumlu Yargı Sayıları	180
Grafik 27: Bölgelere Göre Sınıflandırılmış Olumsuz Yargı Sayıları.....	184
Grafik 28: Bölgelere Göre Sınıflandırılmış Karşı Yargı Sayıları.....	187
Grafik 29: Bölgelere Göre Sınıflandırılmış Karşılaştırmalı Yargı Sayıları	190
Grafik 30: Bölgelere Göre Sınıflandırılmış Örtük Yargı Sayıları.....	191
Grafik 31: Sınıflandırılmış Görsel Yazma Bulguları.....	192
Grafik 32: Görsel Yazma Sınıflandırmasının Sınıflara Göre Dağılımı	193
Grafik 33: Görsel Yazma Sınıflandırmasının Cinsiyete Göre Dağılımı	193
Grafik 34: Bölgelere Göre Nasıl Tasarlayacağını İfadesi Sayıları.....	201
Grafik 35: Bölgelere Göre Tasarıma İlişkin Tasarıma İlişkin Olumsuz Yorum Sayıları.....	209
Grafik 36: Bölgelere Göre Olumsuz Yargı Sayıları.....	210
Grafik 37: Bölgelere Göre Afiş Üzerinden Fikir Beyan Etme Sayıları.....	211
Grafik 38: Bölgelere Göre Çizmeyi Tercih Eden Öğretmen Adayları Sayıları	213

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Görüntüleme Bulguları	72
Tablo 3: Tanımlama Bulguları	75
Tablo 2: Görsel Sözleşmelerin Bilgisi Bulguları.....	82
Tablo 5: Görsel Karşılaştırma Bulguları.....	85
Tablo 4: Görsel İlişkilere Ait Bulgular	87
Tablo 6: Psikanalitik Yorum Bulguları	91
Tablo 7: Semiyotik Yorum Bulguları.....	107
Tablo 8: Karşılaştırmalı Yorum	127
Tablo 9: Tekniğe Dayalı Yorum Bulguları.....	140

Tablo 10: Yönelimsel Yorum Bulguları.....	146
Tablo 11: Biyografik Yorum Bulguları.....	153
Tablo 12: Arketipsel Yorum	160
Tablo 13: Yorum Çeşitlemesi Bulguları.....	163
Tablo 14: Olumlu Yargı Bulguları	175
Tablo 15: Olumsuz Yargı Bulguları.....	180
Tablo 16: Karşı Yargı Bulguları.....	185
Tablo 17: Karşılaştırmalı Yargı Bulguları	187
Tablo 18: ÖrtükYargı Bulguları.....	190
Tablo 19: Nasıl Tasarlayacağının İfadesi Bulguları	194
Tablo 20: Tasarıma İlişkin Olumsuz Yorum Bulguları	201
Tablo 21: Olumsuz Yargılara Ait Bulguları.....	209
Tablo 23: Afiş Üzerinden Fikrini Beyan Etme Bulguları.....	210
Tablo 24: Olumlu Yorum Bulguları.....	212
Tablo 25: Olumlu Yargılara Ait Bulguları.....	212
Tablo 26: TEMALAR HAKKINDA	240
Tablo 27: Tüm Sınıflandırma Temaları.....	241
Tablo 28: Tüm Sınıflandırma Temaları (1. Sınıflar).....	242
Tablo 29: Tüm Sınıflandırma Temaları (4. Sınıflar).....	243
Tablo 30: Görsele Erişim Sınıflandırma Teması	244
Tablo 31: Görsel Kodlar Sınıflandırma Temaları	245
Tablo 32: Tanımlama Sınıflandırma Temaları.....	246
Tablo 33: Görsel Sözleşmelerin Bilgisi Sınıflandırma Temaları	247
Tablo 34: Görsel Çözümleme Sınıflandırma Temaları	248
Tablo 35: Görsel Karşılaştırma Sınıflandırma Temaları.....	249
Tablo 36: Görsel İlişkiler Sınıflandırma Temaları	250
Tablo 37: Görsel Yorumlama Sınıflandırma Temaları.....	251

Tablo 38: Psikanalitik Yorum Sınıflandırma Temaları	252
Tablo 39: Sembolik Yorum Sınıflandırma Temaları	253
Tablo 40: Karşılaştırmalı Yorum Sınıflandırma Temaları.....	254
Tablo 41: Tekniğe Dayalı Yorum Sınıflandırma Temaları.....	255
Tablo 42: Yönelimsel Yorum Sınıflandırma Temaları.....	256
Tablo 43: Biyografik Yorum Sınıflandırma Temaları	257
Tablo 44: Yorum Çeşitlemesi Sınıflandırma Temaları	258
Tablo 45: Tekniğe Dayalı Yorum Sınıflandırma Temaları.....	259
Tablo 46: Görsel Değerlendirme Sınıflandırma Temaları.....	260
Tablo 47: Olumlu Yargı Sınıflandırma Temaları.....	261
Tablo 48: Olumsuz Yargı Sınıflandırma Temaları.....	262
Tablo 49: Karşı Yargı Sınıflandırma Temaları	263
Tablo 50: Karşılaştırmalı Yargı Sınıflandırma Temaları.....	264
Tablo 51: Örtük Yargı Sınıflandırma Temaları	265

1. BÖLÜM: GİRİŞ

İnsanoğlunun araç-gereç yapabilmesi ile başlayan becerileri her geçen gün hızlanarak devam etmektedir. İnsan ihtiyaç duyduğu yeni araç-gereçleri yapmakta ve bir sonraki kuşağa daha ilerisini yapacak bilgiyi bırakmaktadır. Bugünün insan ürünü araç-gereçleri herkesin anlayabileceği basit yapılardan, anlaşılması zor bir yapıya doğru ilerlemektedir. Gün içerisinde iletişim gereksinimleri ya da ihtiyaç dışı isteklerimiz doğrultusunda araç-gereçleri kullanılmaktadır. Bu araçlar; içerisinde yüklü bilgileri barındırabilen görsel özellik taşıyan iletişim araçlarıdır ve günlük hayatımızın sıradan parçası haline gelmişlerdir. Görsellik özelliği bulunan bu araçlar “doğal gerçeklik etkisi, ani ve bilinçdışı yapı özelliği bulundurabilen” (Burmark, 2002: 7) etkin üretim-tüketim-kullanım araçlarıdır. Birey gün içerisinde kaçınılmaz olarak bu yapılar ile iletişim kurar. Birey, grup, topluluk, şehir, ülke, kıta, inanç, kültür, eğitim, yaş vb. gibi etkenlere bağlı olarak bu iletişimin düzeyi değişmektedir.

Bugün bu araçlar aracılığı ile doğru bilgiye ulaşabilme, ayırt edebilme ve bu bilgileri işleyebilmeye ilişkin sorunlardan bahsedilmektedir. Bu bağlamda bireylerin “en önemli ihtiyacı, gerekli olan bilgiye zamanında ve nasıl ulaşacaklarını öğrenmeleri ve buldukları bilgilerin istedikleri bilgi olup olmadığını ayırt etmelerine yarayacak üst seviyede analiz ve değerlendirme yeteneğine sahip olmalarıdır (Thoman, Tessa, 2008: 12). Bu bağlamda bilinçli birer izleyici(okuyan)- üretici (yazan) birey olabilmek için görsel okuryazarlık problemi ele alınmalıdır. Yazı alfabesini okuyabilen bireyler eğitim yoluyla yetiştirilirken, görsel olanın okunup yazılması yaşadığımız görsel çağda ihtiyaç olarak doğmuştur. Bu ihtiyaç özellikle eğitim alanında öğretmen ve öğrencilerin temel görsel okuryazarlık bilgisi ihtiyacının artması ve bu eksikliğin sonucu buldukları iletişim ortamlarını etkili kullanmada ve öğrenci - öğretmen çalışmalarındaki (üretimlerindeki) işlenmeyen yanlarının göz ardı edilmesi sonucunu doğurabilmektedir (Burkmark, 2002: 1-6). Bu sebeple öğretmen ve öğrencilerin eleştirel bir bakışla analiz edebilme, tanımlayabilme, yorumlayabilme, değerlendirme yetilerinin ne düzeyde olduğu, çağdaş yaşamı yakalamada-dünyayı anlamada-kendimizi gerçekleştirmede-üretim sürecimizi etkileyecektir.

Öğretmen ve öğrencilerin yetiştirildiği kurumlar içerisinde sanat eğitimi veren bölümler doğası gereği görsel okuryazarlık ile iç içedir. Bu bölümler sanat eğitimi verdiğinden sanat kavramına bakmak gerekir. Sanat, insanlık tarihinin her döneminde var olan bir olgudur. Varlık tarihi içerisinde farklı görevler üstlenen sanat, sürekli değişen ve yenilenen bir özellik taşımaktadır. İnsanlığın geçirdiği evrim, yaşama biçimleri, yaşama bakışları, sanat biçimlerini ve sanata olan bakışlarını değiştirmiş, her dönemde ve her toplumda, sanat farklı görünümde ortaya çıkmış ve bu güne kadar gelmiştir. Bugünün tanımıyla Sanat; “bir duygunun, bir tasarımın veya güzelliğin ifadesinde kullanılan yöntemlerin tümü ve bu yöntemler sonucunda ulaşılan üstün yaratıcılık gücüdür. Sanat; insanla nesnel gerçekçilik arasındaki estetiksel ilişki, hoşagiden uyumlar yaratma çabası” olarak tanımlanmaktadır (Uludağ, 1993: 129). Ünver ise sanatı, “kültürlerin biçim almış somutlaşmış anlatımıdır; dünü anlattığı gibi bugünü de anlatmaktadır” demiştir. Fransız sanat bilimcisi Charles Lalo sanat hakkında “hayattan uzak veya hayata yakın değil, hayatın içinde olmak zorundadır” (akt. Erbay, 2000: 5) der. Yetkin ise “sanat yalnız hayatta olmayan şeyi hayata katmakla kalmaz, hayatta olan şeyi de güzelleştirir” diyerek sanatı yaşamın içinde ki vazgeçilmezliğini pekiştirmiştir (Yetkin, 1962: 59).

Sanat uğraşısında bulunan kişi “tüm zihinsel yeti ve süreçleri, duygu, algılama, imgeleme, düşünme, anma ve çağrışım gibi güçleri eğitmektir. Bireylere estetik yargı yapabilmeleri konusunda yardım eden, yeni biçimleri doğru biçimde anlamlandırarak yönlendirmeyi öğreten sanat eğitimi, önce usta çırak ilişkisi ile varlık göstermiş, ancak zamanla, sanat eğitimi eğitim-öğretimin bir parçası olmuştur (Balamir, 1996: 16). Eğitim kurumları içerisinde bir program doğrultusunda sanat eğitimi - öğretimi yapan kurumlar oluşmuş ve yaygın hale gelmiştir. Yana güzel sanatlar eğitimi; “tüm alanları ve biçimleri içine alan, okul içi ve okul dışı yaratıcı sanatsal eğitimi olarak tanımlanmaktadır. Dar anlamda ise, okullardaki ilgili bölüm ve sınıflarda bu alana ilişkin olarak verilen dersleri tanımlanmaktadır ” (San, 1983: 19).

Sanat eğitimi, görsel sanatların eğitimi ve öğretimiyle ilgilenmektedir.. Bu öğretimin kapsamında; içinde, uygulamalı çalışmalar, sanat eseri inceleme, eleştiri, sanat tarihi ve

estetik gibi dersler yer alır. Sanat eğitimi bu kapsamı ile bireyin duygu, düşünce ve izlenimlerini anlatabilmesini, yeteneklerini ve yaratıcılık gücünü estetik bir düzeye ulaştırabilmesini amaçlar. Ayrıca öğrenenin hayal gücünün görsel kayıtlarla zenginleştirilip araştırmaya yönlendirilmesi – yönlendirilmesi ve değerlendirmeler söz konusudur. Son yıllarda öğretmen yetiştirme sistemleri ve programlar, eğitim öğretim süreçleri ve alt yapı bakımından alternatif yaklaşımlar gerektirmesinin bir sonucu olarak, Türkiye’de öğretmen eğitimi alanındaki yeni gelişmeler ve Milli Eğitim sisteminin ihtiyaç duyduğu nitelikli öğretmeni yetiştirme çabaları çerçevesinde Eğitim Fakültelerinin “yeniden yapılandırılması” farklı zaman dilimlerinde gerçekleştirilmiş, son olarak 2006’da Eğitim Fakültelerindeki lisans programları yeniden düzenlenmiştir (Kavak, Aydın, Akbaba, Altun, 2007: 48, 66). Son değişiklikler ile sanat eğitimi programları bilimsel gelişmelere ve bilim dallarına daha da yakınlaşmıştır. Alanlar ve disiplinler arası bilgiyi öngören sistemde, alanı ilgilendiren her türlü bilgiye sahip olmak, alanın tümünde uzmanlaşmak oldukça güç görünmektedir. Bugünün teknolojik araçları sayesinde bilgiye ulaşmak kolaylaşırken, bilgiyi sindirip yaşama katmak bir o kadar güçleşmiştir. Bunun sebebi bilginin sürekli kendisini yenilemesidir. Sanat eğitimi, kuramı ve uygulamasıyla bilimsel bir temele dayandırılması ile birlikte, bugün yeni öğretmen tipine duyulan gereksinimini de aynı zamanda ortaya koymuştur.

Değişen ihtiyaçlara yanıt verebilen, bilimsel temeller üzerinde gelişen, uzmanları tarafından biçimlendirilen, uzun vadeli ve kalıcı uygulamaların yapıldığı model olabilecek programlara ihtiyaç duyulmaktadır. Bilimsel gelişmelere ayak uydurabilen “21.yüzyıl ülkeleri, sanat eğitimi konusunda da değişim ve yenilikleri uygulayabilen ülkelerdir. Kavramlar, alanlar ve disiplinler arası ilişkileri oluşturanlar da yine bu ülkelerdir” (Aygül, 2003: 2, 3). Bu bağlamda farklı disiplinler ile işbirliği içerisinde, günün şartlarına yanıt verebilen, değişim ve gelişime açık olabilen, her zaman yeni olabilen bir sanat eğitimi modeli, hayattan, çevreden, gelişen teknolojilerden, gelişen paradigmalardan, kısacası hayata dair her şeyden uzak kalmayan olmalıdır. Etrafındaki yapıları anlayan, analiz eden, yorumlayan, değerlendiren bireyler yetiştirmesi sanat eğitiminin gerekleri içinde olmalıdır. Bu bağlamda görselle iç içe olan sanat eğitimcisi adaylarının, gelişen teknolojileri takip etmesi gerekir. Ancak takip ettiği bu yeni teknolojilerin pasif kullanıcıları, yönlendirileni, etkileneni olmalıdır.

Teknolojinin hayatımıza kazandırdığı her yeni araç daha karmaşık yapılar içermekte ve anlaşılması zor olmaktadır. Üretilen bu araçların görsellik nitelikleri de aynı boyutta karmaşıklaşmıştır. Dolayısı ile hem mevcut araçların anlaşılması çabaları içinde görsel okuryazarlığın hızlı ve etkin okuma kolaylığından faydalanma ihtiyacı giderek artmıştır. Bu bağlamda görselin bireyler tarafından okunması eğitimin zorunlu bir problemi haline gelmiştir. Görsel yapıların görsel okuryazarlık öğretimi yoluyla öğrenciye öğretimi; çağın özelliklerinin anlaşılması, bireyin yaşadığı zamana ayak uydurması, O'nun esiri konumundan, O'nu bilinçli kullanan, üreten durumuna geçmesi bakımından önem taşımaktadır.

Eğitim içerisinde görsel okuryazarlığın öğrenciye interaktif öğrenme yolu ile öğretimi için Doug Buehl üç aşamayı kapsayan bir öneride bulunur.

“Birinci basamağı; öğrencilerin görsel bilgi farkındalığını yükseltmeyi, onları konuların öğrenildiği zamanki düzenli uygulamalar gibi, sözlü olmayan alışkanlıkları yorumlamayı geliştiren aktivitelerle meşgul etmeyi kapsar. Görsel okuryazarlığı geliştirmedeki ikinci aşama ise; öğrencilerin konuyla ilgili kendi görsel betimlemelerini yaratmayı içerir. Örneğin bir ders kitabına “görsel editör” rolünü üstlenmeleri istenir. Okumadan sonra, görsel paragrafın anlaşılmasını arttıracabilecek mümkün olan görsel gösteriyi beyin fırtınası yapması için çalışma arkadaşıyla tartışır. Son aşamada ise görsel okuma denemesi için öğrenci cesaretlendirilir. Öğrencinin görsel metin okumasından sonra, ondan görseldeki en önemli fikri iade etmesi (geri bildirmesi) istenir ” (Buehl, 2014: 197).

Bir diğer görsel okuryazarlık ve eğitimi ile ilgili çalışma ise Box ve Cochenour (1998: 6) çalışmasıdır; görsel okuryazarlığın öğretimi ve öğrenimi için tavsiye niteliğinde üçlü öğrenme eğitiminden söz etmişlerdir. Bunlar; Görsel bakış, açı ve görsel öğrenme; görsel düşünme, görselleştirme, ikili kod gibi algılama teorileri, görsel semboller ve görsel öğrenme stillerini barındırır. Görsel imajları yaratma; medya çeşitliğindeki görsel materyallerin tasarımı ve üretimi, görsel iletişim elementlerinin uygun kullanımını

içerir. Görsel mesajların değerlendirilmesi; görsel medyanın bilgili yorumlanması, kitle medya kapsamı, hazır yapılmış görsel eğitimsel materyallerin kullanımı ve uygun seçimi şeklindeki süreçleri kapsamaktadır. Sürecin sonunda eğitim alan bireyde oluşan kazanımları ise Bleed (2005: 7) şöyle sıralar; birey görsel dizaynın, tekniğin ve medyanın temel elementlerini anlar. Elektronik medya yoluyla üretilen ya da gösterilen görsellerin bilgisine sahiptir. Elektronik medyadaki görsellerin bilgisine başvurur. Görsellerin algısındaki duygusal, psikolojik, fiziksel ve bilişsel etkilerin farkındadır. Betimleyici, açıklayıcı, soyut ve sembolik imajları anlar. Gözlemcileri, eleştirilenleri ve görsel bilgiyi tüketenleri bilgilendirir. Tasarımcı, besteci ve görsel bilgiyi üretenlerden bilgilenir. Görsel iletişimden etkilenir. Anlamalı, yenilikçi görsel düşündürdür ve başarılı problem çözücüdür.

Sanat ve teknolojinin iç içe geçtiği bu dönemde, öğretmen yetiştiren kurumlar içerisinde sanat eğitimi veren bölümlerin ihtiyaçlarını tespit etmek adına bu kurumların durumuna kısaca değinmek gerekmektedir. Türkiye'deki Devlet Üniversiteleri Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı sayısı ÖSYM 2014 Yüksek Öğretim Programları ve Kontenjanlarına göre 31 ve bu yıl ki öğrenci kontenjanı ise 1500 olarak görünmektedir (<http://dokuman.osym.gov.tr>). Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı'ndan mezun olan öğrenciler Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı ilk ve ortaöğretim kurumlarının “Görsel Sanatlar”, “Teknoloji ve Tasarım” ve “Resim” derslerini vermek üzere öğretmen olarak atanabilmektedirler. Diğer yandan programı başarı ile tamamlayan mezunlar yüksek öğretim kurumlarında da görev alabilirler. Özel Yetenek sınavı ile öğrenci alan bölüm 4 yıl eğitim vermektedir. Eğitim süresince öğretmenlik bilgisi, alan dersleri ve seçmeli dersler almaktadırlar. Yüksek Öğretim Kurumunun yayımladığı Öğretmen Yetiştirme ve Eğitim Fakülteleri (2007) kılavuzunda yeni yaklaşımlardan biriside” kendisine söyleneni yapan teknisyen öğretmen yerine, problem çözen ve öğrenmeyi öğreten entelektüel öğretmen yetiştirmeyi” (64) hedeflemektedir. Yeni kılavuza göre çağın gereklerini karşılayan yeni derslerin programda yer alabileceği ifade edilmiştir. Bölümlerin ilgili web siteleri üzerinden incelendiğinde bazı seçmeli dersler dışında genel olarak derslerin ortak olduğu ancak ders içeriklerinin değişkenlik gösterdiği gözlemlenmiştir. Aynı doğrultuda program çıktılarında da farklılık olduğu

gözlemlenmiştir. Programdaki dersler ve içeriklerine bakıldığında Sanat Eleştirisi, Estetik, Çağdaş Sanat gibi bazı teorik içerikli derslerin içerisinde görsel okuryazarlık ile ilgili ilgi kurulabilecek konular olduğu gözlemlenmiştir.

1.1. Konuyla İlgili Yapılmış Çalışmalar

Aslan (2012) **Gelecekçi Sanat Eğitimi Modellerine Temel Oluşturması Bakımından Görsel Okuryazarlık ve Eleştirel Pedagoji İlişkisi** adlı doktora tez çalışması görsel okuryazarlık ve eleştirel pedagoji ilişkisinin incelendiği bir tezdır. Literatür taramasına dayalı kuramsal-analitik bir çalışmadır. Tez kuramsal açıdan görselliğin kavramsal çözümü, görselliğin pedagojik ilgileri, görsel okuryazarlık kavramı ve çözümlenmesi, sanat eğitimi, eleştirel pedagoji ile görsel okuryazarlık bileşkeler, görsel okuryazarlık ve eleştirel pedagojinin sanat eğitime katkısı üzerine genel anlamda kurulmuş bir tezdır. Tezin sonuç bölümünde; eleştirel görsel okuryazarlığın gelişimine, disiplinler arası etkilişimlere, eleştirel pedagoji-sanat eğitimi- görsel okuryazarlık birlikteliğine, evrenselliğine, gelecekçi sanat eğitime görsel okuryazarlık ve eleştirel pedagojinin katkılarına-önemine dikkat çekmektedir.

Gül Doğru(2014)'nın **Lise Düzeyi Görsel Sanatlar Dersinin Öğrencilerin Görsel Okuyazarlık Becerilerinin Gelişmesine Etkisi** adlı yüksek lisans tezi: Lise düzeyi görsel sanatlar dersinde bağımsız değişkenlerin (görsel materyal ve geleneksel yöntem ile öğretim) bağımlı değişkenler (görsel okuryazarlık becerisi) üzerindeki etkisinin olup olmadığı sorusuna yanıt aranmıştır. Araştırmada deneysel yöntem kullanılmıştır. Neden-sonuç ilişkileri belirlenmeye çalışılmıştır. Çalışma için bir lise ve 204 öğrenci ve üç öğretmen evrenini oluşturmakta örnekleme ise 2012-2013 eğitim öğretim yılında Ankara ili Çankaya ilçe liselerinden uygun örnekleme yöntemi ile seçilen Tınaztepe Lisesi tüm 11. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Tez de uygulanan beceri testi ölçeği sonucunda; ortaöğretim 11. Sınıf düzeyinde sanat eğitimi dersi alan öğrencilerin, dersi almayan öğrencilerden, bölüm bazında görsel okuryazarlık düzeyleri konusunda belirgin şekilde farklılıklar (istatistiksel olarak) gözlemlenmiştir. Ancak elde edilen veriler doğrultusunda, sanat eğitimi dersi alan ve almayan öğrencilerin görsel okuryazarlık düzeyleri arasında belirgin bir farklılık olmasa da, sanat eğitimi dersi alan öğrencilerin görsel algılarının dersi almayanlara oranla daha doğru şekillendiği sonucuna ulaşılmıştır.

Kıran (2008)'nin **İlköğretim 5. Sınıf Öğretmen ve Öğrencilerin Görsel Okuryazarlıkları Üzerine Bir Araştırma** adlı yüksek lisans tezi; 2007-2008 eğitim-öğretim yılında Çanakkale il ve ilçe merkezlerindeki ilköğretim okullarında görev yapmakta olan 5. sınıf, Sınıf Öğretmenleri üzerinde yapılmıştır. Öğretmenlerin kişisel bilgilerini içeren “kişisel bilgi formu” (A bölümü), görsel okuryazarlığa yönelik öğretmen yeterliliklerinin ve öğrenci düzeylerinin belirlenmesi ile ilgili olan otuz ikişer maddelik B ve C bölümlerinden oluşan anket ile veriler toplanmıştır. Verilerin analizinde cinsiyete göre farkın anlamlılığı t testi; kıdeme, mezun olunan okul türüne ve sınıf mevcuduna göre farkın anlamlılığı da tek yönlü varyans analizi (ANNOVA-F testi) yöntemleri ile analiz edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre; öğretmenlerin çoğu, görsel okuryazarlığa, görsel öğrenmeye, görsel dile yönelik yeterlidir. Öğrenci düzeylerinin çoğunun, görsel okuryazarlığa, görsel ayırt etmeye, görsel dile yönelik olarak yüksek olduğu bulgulanmıştır. Bulgulara göre; sınıf öğretmenleri görsel okuryazarlığa, görsel öğrenmeye, görsel okuryazarlıkla ilgili sınırlılıklara, görsel dile ve renk ipuçlarına yönelik maddelerin çoğuna “genellikle” katılmaktadır. Öğretmenler, öğrencilerin görsel okuryazarlık, görsel ayırt etme ve görsel dil düzeylerine yönelik maddelere “genellikle” katılmaktadır.

Sağmen'in (2013) **Televizyon Dizilerinde Ürün Yerleştirme Perspektifinden Görsel Okuryazarlık Becerileri** adlı yüksek lisans tezine erişim kısıtlı olduğu için özet kısmı incelenmiş, çalışma ana hatlarıyla şu şekildedir: Televizyon reklamcılığında yeni bir dönemi başlatan dizilere ürün yerleştirme uygulamaları ve bu noktada tüketicilerin farkındalık duygusunu geliştirmesi açısından görsel okuryazarlık becerilerini ortaya koyan; birinci ve ikinci bölümünde televizyon ve reklamın tarihsel gelişimine yönelik teorik bilgilere yer veren, üçüncü bölümde görsel okuryazarlık kavramını ele alan ve bunu popüler dokuz diziyi izleyerek ürün yerleştirme oranlarının belirlenmiş, son bölümde ise yapılan alan araştırmasıyla veriler tablo haline getirilmiş ve alan araştırmasının sonuçları ortaya konulduğu bir çalışmadır. Ancak çalışmanın bulgu ya da sonuç kısmıyla ilgili bir bilgiye rastlanmamıştır.

Çam (2006)'ın **İlköğretim Öğrencilerinin Görsel Okuma Düzeyleri ve Okuduğunu Anlama, Eleştirel Okuma ve Türkçe Dersi Akademik Başarıları Arasındaki İlişki** adlı yüksek lisans tezi: ilköğretim beşinci sınıf öğrencilerinin görsel okuma düzeylerinin; okuduğunu anlama becerisi, eleştirel okuma becerisi ve Türkçe dersi akademik başarıları arasındaki ilişkiyi belirleyerek, görsel okuma öğretimi için bazı öneriler geliştirmek amacıyla yapılmıştır. Araştırma, 2005 – 2006 eğitim – öğretim yılında, Eskişehir ilinden kümeleme yöntemle seçilen okulların 5. sınıflarında öğrenim görmekte olan öğrenciler üzerinde yapılmıştır. Öğrencilerin kişisel bilgilerini içeren “kişisel bilgi formu”, görsel okuma becerilerini ölçen “görsel okuma testi”, okuduğunu anlama becerilerini ölçen “okuduğunu anlama testi” ve eleştirel okuma becerilerini belirleyen “eleştirel okuma ölçeği” ile veriler toplanmıştır. Verilerin analizinde ilişkiyel çalışma yapıldığı için korelasyon katsayısı hesaplanmış, öğrencilerin görsel okuma düzeyleri arasında bireysel özelliklere göre farkın anlamlılığı t testi ve varyans analizi yöntemleri ile analiz edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre; öğrencilerin görsel okuma beceri düzeyleri; anne- babanın eğitim durumu yükseldikçe, ailedeki kişi sayısı azaldıkça, ailenin ortalama geliri arttıkça, evde kitle iletişim araçlarının bulunma sıklığı ve çeşidi arttıkça, evde bulunan teknolojik araç çeşitliliği arttıkça, yaşanan yerleşim yeri büyüdükçe, günlük televizyon izleme saati düştükçe yükselmektedir. Cinsiyetler açısından kızlar lehine anlamlı bir farklılık vardır. Görsel okuma ile okuduğunu anlama becerisi, eleştirel okuma becerisi ve Türkçe dersi akademik başarıları arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

1.2. Problem Durumu

İnsanların okuma yazma ihtiyacını karşılamak amacıyla milyonlarca sözel kaynak bulunmaktadır. Ancak görsel olanı okuma-yazma çalışması araştırıldığında daha sınırlı olduğu gözlemlenmiştir. Bu sebepten akla şu sorular gelmektedir;

Görsel olanın kelimelere dökülmesi ihtiyaç mıdır?

Görsel ile karşılaşıldığında genel olarak görüntünün içeriğine inanma eğilimi yaşa bağlı olmaksızın gösterilmektedir (Burmark, 2000: 5). Bugünün şartlarında, kişiler, doğumdan ölüme kadar, sayısız video oyunu, yüzlerce film, internet görselleri, grafik

görseller vb. imaj bombardımanı ile karşı karşıya kalır. Bu alınan mesajlar sonucu birey, görseller konusunda uzman mıdır?

Gün içinde çeşitli ortamlarda karşılaştığımız ya da kullandığımız reklamlar, sunular (Power Point sunuları vb.), animasyonlar, grafikler, çeşitli kartlar (tebrik kartı, yılbaşı kartları vs.), resimler, fotoğraflar, televizyon- sinema gösterimleri gibi daha birçok görsel; bilgi birikimli ve kendince hedefleri olan bir düşünceyle oluşturulmuşlardır ve karmaşık bir zihin sürecin ürünleridir. Bu ürünler çeşitli karakterler, farklı kimlikler, biçimsel yollar, renkler ve benzeri yapılar kullanılarak yapılan bir teknik ile görsel bir dile çevrilmektedirler.

Bilişim, dijital (sayısal) ya da elektronik çağ olarak değerlendirilen günümüz dünyasında medya araçlarının bireyin toplumsallaşması, bilişsel, sosyal, duygusal ve kişilik gelişimi üzerinde önemli etkilerde bulunduğu kabul edilen bir gerçektir. Bu anlamda medya araçlarının etkisini çözümlenmek, değerlendirmek ve eğitim sisteminin bir parçası haline getirmek ve buradan yola çıkarak eğitsel çıktılar elde etmek, temel bir amaç olarak değerlendirilmelidir. Medya günümüzde insan yaşamının önemli ve vazgeçilmez bir parçası haline gelmiştir. Medyanın bireyin toplumsallaşma sürecindeki önemi ve etkisi arttıkça eğitimsel amaç ve hedeflerin yeniden tanımlanması gereği kendisini açıkça hissettirmektedir. (Thoman, Tessa, 2008: 3).

Bu bağlamda görsel okuryazarlık, oluşan bu görsel dünyayı eleştirel bir bakışla görmede önemli bir rol üstlendiği düşünülmektedir. Bugün iletişimin sıradan araçları haline gelen görsel sunu araçları (projeksiyonlar), bilgisayarlar, cep telefonları, tarayıcılar, sayısal makineler, sayısallaşan görüntü-görüntüleme teknolojileri çerisindeki görsel yapıların oluşturulmasında (kod oluşturma) ya da okunmasında (kod çözme) görsel okuryazarlık bilgisi yetersizliği var mıdır ve bireyde çeşitli sorunlar meydana getirmekte midir?

Özellikle her geçen gün daha karmaşık yapılara bürünen elektronik, sağlık, güvenlik, sanat, moda, gazete, hukuk gibi daha birçok endüstriler yeni imaj teknolojileri ile donatılmaktadır. Bu teknolojiler ile karşı karşıya gelen bireyin karşılaştıkları araç

gereçleri eleştirel bir bakışla çözebileceği yeni bir okuryazarlık (klasik okuryazarlık düşüncesine karşı) ihtiyacı var mıdır?

21. yy içinde her birey, temel düzeyde görsel okuryazarlık becerisi kazanarak daha doğru bir konum alabilir mi? Algı ve yargıları üzerinde önemli bir basamak niteliğinde olduğu kaynaklarca söylenen görsel okuryazarlık yaşamı içinde kullanacağı bir araç durumunda mıdır? Görsel okuma ve yazma 21. yy iletişiminin önemli unsuru mudur?

Görsel okuma-yazma yollarının öğretimi ile bireye; bir mesajın ya da içeriğin sunumundan çok eleştirel bir bakış açısı kazandırarak, bireyin mesajlar veya içeriğin üzerinde bilişsel bir kontrol sağlamasına yardımcı olacağı düşünülmektedir (Aslan, 2009: 37). Birey bu alanlarda uzmanlaştıkça eleştirel düşünmede, dünyayı anlamada daha öteye gidebilir mi?

Görsel ile iç içe olan Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerinin görsel olanı; görme - anlama - çözümlenme - yorumlama - değerlendirme ve bu bilgilerin yeniden yazımı - aktarımında görsel okuryazarlık önemli midir?

Bu açılardan Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerin görsel okuryazarlıkları problem durumunu oluşturmaktadır.

1.3. Problem Cümlesi

Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı Öğrencilerinin Görsel Okuryazarlıkları nasıldır?

1.3.1. Alt Problemler

1. Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı Öğrencilerinin görsel okuryazarlıklarının buldukları bölge ile ilişkisi nasıldır?

2. Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı Öğrencilerinin görsel okuryazarlıklarının öğrenim gördükleri sınıf ile ilişkisi nasıldır?

3. Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı Öğrencilerinin

görsel okuryazarlıklarının cinsiyet ile ilişkisi nasıldır?

4. Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı Öğrencilerinin görsel okuryazarlıklarının yaş ile ilişkisi nasıldır?

5. Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı Öğrencilerinin görsele erişim; görüntüleme durumları nasıldır?

6. Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı Öğrencilerinin görsel kodları okuma; tanımlama ve görsel sözleşmelerin bilgisi nasıldır?

7. Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı Öğrencilerinin görsel çözümlenme; görsel karşılaştırma ve görsel ilişkileri okuma durumları nasıldır?

8. Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı Öğrencilerinin görsel yorumlama; psikanalitik, semiyotik, karşılaştırmalı, tekniğe dayalı, yönelimsel, biyografik, arketipsel yorum ve yorum çeşitlemesi yapabilme durumları nasıldır?

9. Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı Öğrencilerinin görseli değerlendirme; olumlu, olumsuz, karşı, karşılaştırmalı ve örtük yargı durumları nasıldır?

10. Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı Öğrencilerinin görsel yazma durumları nasıldır?

1.4. Araştırmanın Amacı

Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı Öğrencilerinin Görsel Okuryazarlıklarının nasıl olduğunun betimlenmesi amaçlanmıştır.

1.5. Araştırmanın Önemi

Bu araştırma;

- Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı Öğrencilerinin Görsel Okuryazarlıklarının betimlenmesi anlamında,

- Görsel okuryazarlığın, görselleri anlamayı kolaylaştırıcı gücünden doğru bir şekilde faydalanılması açısından,
- Resim-İş Öğretmenliği programında ileride olabilecek yenilenmelerde programcılara yardımcı olması açısından,
- Görsel okuryazarlığa ilişkin deneysel çalışmalarda araştırmacılara çıktılar sağlaması,
- Resim-İş öğrencilerinin görsel okuryazarlık konusunda farkındalık yaratması açısından,
- Söz konusu öğretmen adaylarının görseli görme, çözümleme, anlama, yorumlama, değerlendirme ve yeniden oluşturabilme durumlarını sınavarak, görsel okuryazarlıklarına ilişkin durumlarının tespit edilmesi açısından,
- Görsel okuryazarlığı betimleme ilişkin sorular geliştirilmiş olması, ortaya çıkan bu çalışma ile ileride yapılacak olan görsel okuryazarlık çalışmalarına yardımcı olması açısından,
- 21. Yüzyılın değişen dili içerisinde görselliğin öne çıkması ve bu durumun tespiti anlamında önemlidir.

1.6. Araştırmanın Sayıtları

Verilerin toplandığı öğretmen adaylarının veri toplama aracına samimi yanıt verdikleri, seçilen örneklemin evreni temsil etme gücünün yeterliği ve uygulanan veri toplama aracının inandırıcılık, tutarlık, aktarılabirlik ve teyit edilebilirlik özelliklerinin uygunluğu, sayıtlar arasındadır.

1.7. Araştırmanın Sınırlılıkları

Çalışma Türkiye’deki Devlet Üniversitelerinin Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı 1. ve 4. sınıf öğretmen adayları ile ve veri toplamak amacıyla hazırlanmış olan iki boyutlu düzleme basılı görsellerin (sanatsal, pazarlama ve medya görselleri) olduğu ölçek ile sınırlıdır.

1.8. Anahtar Kelimeler

Okuryazarlık: “Toplumun anlamlaştırdığı iletişimsel simgeleri etkili bir biçimde kullanabilme konusunda yeterlik kazanma...Kendimizi ve dünyayı anlama ve değiştirebilme” yolu olarak tanımlamaktadır (Kellner, 1998: 103,122). Diğer bir tanım

ise ” Okuryazarlığın mevcut bir alfabesi yoktur. Zaman, zemin, bağlam, olaylar, kişiler onun alfabesini oluşturabilir ve bu alfabeyi oluşturan özneler durağan bir anlama sahip değildir. Anlam sürekli yenilenir “ (M. Kurudayıoğlu ve S.Tüzel, 2010).

Görsel Okuryazarlık: “Görsel okuryazarlık imgeleri anlama ve kullanma becerisidir “skill”. Bu beceri imgeler üzerine düşünme, öğrenme ve açıklama süreçlerini içermektedir” (Braden ve Hortin,1982).

Görsel Dil: Avgerinou ve Ericson’a göre görsel dil, kendi sözcük haznesine, dil bilgisine (gramerine) ve sözdizimine (sentaksına) sahiptir. Görsel okuryazar olan birisi görsel dili yazmada ve okumada kullanabilir, görsel bir mesajı başarılı bir biçimde çözebilir (deşifre edebilir) ve de görsel bir mesajı oluşturabilir (Avgerinou ve Ericson, 1997).

Görsel Öğrenme: Görsel öğrenme sürecin algılama teorisi, iletişim teorileri, fizyolojik (işlevbilimsel) beklentiler, görüntü ve bellek kavramı ile tarihsel gelişme temel kavramlar olarak gösterilir (Hortin, 1994; Stern ve Robinson, 1994; Metallinos, 1994; Miller ve Burton, 1994).

2. BÖLÜM: KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Okuryazarlık

Geçmiş binlerce yıl öncesine dayanan okuryazarlığın dünya üzerinde yaygınlık kazanmaya başlaması; kağıdın ucuzlaması, matbaanın icadı ve sanayi devriminin yaşanması ve bu sayede kitapların daha kolay ulaşılır hâle gelmesiyle hız kazanmıştır. Son yüzyıl içerisinde teknolojinin hızlı gelişimi ile okuryazarlık gerektiren disiplinler arttığı gibi etkisini ve alanını da giderek arttırmaktadır.

Okuryazarlık kavramını tanımlamadan önce okuma ve yazma kavramından bahsetmek gerekir. Milli Eğitim Bakanlığı'nın alt birimlerinden olan Talim Terbiye Kurulu tarafından hazırlanmış olan ve okullarda yürütülmekte olan İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programında yer alan okuma ve yazma kavramı sırasıyla aşağıda verilmiştir.

...görme, algılama, seslendirme, anlama, zihinde yapılandırma gibi göz, ses ve beynin çeşitli işlevlerinden oluşan karmaşık bir süreçtir...Okuma sürecinde öğrencinin kelimeleri doğru tanınması çok önemlidir. Yazılı bir kelime harf,hece, telaffuz gibi çeşitli ipuçlarından tanınmaktadır. Kelime tanıma, öğrencinin zihinsel sözlüğünü kullanarak kelimenin anlamını belirlemesi sonucu gerçekleşmektedir. Kelimenin anlamı belirlenirken ön bilgiler kullanılmaktadır. Kelimeleri yanlış anlama cümleleri, paragrafları ve giderek bütün metni yanlış anlamayı getirmektedir. Bu nedenle okuma ve anlama becerilerini geliştirmek için kelime çalışmalarına gereken önem verilmeli, öğrencinin söz varlığı zenginleştirilmelidir. Kelime tanıma becerilerini geliştirmek için yazılı kelimeleri ayırt etme, anlamını araştırma, bulma, çeşitli zihinsel etkinlikler yapma gibi çalışmalar yapılmalıdır. ... Yazma, zihindeki duygu, düşünce ve bilgilerin yazılı olarak ifade edilmesidir. Bunun için öğrencilerin dinledikleri ile okuduklarını iyi anlamaları ve zihinlerinde yapılandırmaları gerekmektedir. Yazma süreci ön bilgileri gözden geçirme, düzenleme ve aktarma olmak üzere üç aşamayı içermektedir. Yazmaya zihinde yapılandırılmış duygu, düşünce ve bilgilerin gözden geçirilmesiyle başlanmaktadır. Yazının amacı, yöntemi, konusu ve sınırları belirlenerek yazılacak bilgiler seçilmektedir. Seçilen bilgiler çeşitli zihinsel işlemlerden geçirilerek düzenlenmektedir. Düzenleme sonucu aktarılmasına karar verilen duygu, düşünce ve bilgiler, harf, hece, kelime ve cümleler aracılığıyla aktarılmaktadır. Yazma becerileri bu üç aşamadaki çalışmalarla geliştirilmektedir (MEB, 2009:15).

McLaughlin'e göre okuryazarlık, okuma-yazma kavramından doğmakla birlikte, ondan çok daha geniş bir kavramsal içereğe sahip olduğundan görsel sembollerle iletişim kurabilme yeteneği olarak ifade edilir (akt: Aslan, 2012: 30). Kellner'e göre okuryazarlık toplumun anlamlandırdığı iletişimsel simgeleri etkili bir biçimde kullanabilme konusunda yeterlik kazanma, kendimizi ve dünyayı anlama ve değiştirebilme yoludur (akt: Sanalan, Sülün ve Çoban 2007). Aslan'a (2012: 46) göre ise okuryazarlık, okuma ve yazma faaliyetinin eşliğinde kişinin hayatı ve bu hayat içinde nesne ve olayları algılayışı, anlaması ve sosyal hayatındaki bütün ilişkilere bir anlam yüklemesi ile ilgili bir kavramdır. Kurudayıoğlu ve Tüzel (2010: 285) okuryazarlığın mevcut bir alfabesinin bulunmadığını belirttikten sonra okuryazarlık için "Zaman, zemin, bağlam, olaylar, kişiler onun alfabesini oluşturabilir ve bu alfabeği oluşturan özneler durağan bir anlama sahip değildir" diyerek anlamın sürekli olarak yenilendiğine işaret etmektedir.

Okuryazarlık; görme, anlama, çözümleme, yorumlama, değerlendirme, farklı bağlamlar arasında ilişki kurma, kendisini-çevresini tanıma gibi hayatın içindeki birçok unsur içinde önemli yere sahiptir. Bireyin çevresine uyum sağlaması, karşılaştığı sorunları çözmesi, doğru karar vermesi için gerekli bilgilere ulaşma ve eriştiği bilgileri doğru biçimde kullanabilme, etrafındaki bilgi araçlarını kullanabilmesi açısından önemli bir yer tuttuğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

James Gee'nin 1998'de yayımlanan "Preamble to a literacy program" adlı çalışmasıyla eğitim dünyasında sıklıkla kullanılan bir kavram haline gelen okuryazarlık kavramı kelime, dil bilgisi, sözdizimi gibi bilgilere sahip olmak kadar, bu bilgilerin de yardımıyla çevreyle iletişimin sağlandığı bir tür sosyal beceri; bir diğer deyişle "bilgiyi anlamaya ve iletmeye yarayan araç" olarak da tanımlanabilir (akt: Yeğitek, 2013: 10). Uluslararası öğrenci değerlendirme programı Pisa'da (the Programme for International Student Assessment) ifade edilen okuryazarlık kavramı ise "öğrencilerin bilgilerini günlük yaşama uygulama, mantıksal çıkarımlar yapma, çeşitli durumlarla ilgili problemleri yorumlama ve çözmek için öğrendiklerinden çıkarımlar yapma kapasitesi" olarak tanımlanmaktadır (Earged, 2006; 6 Earged, 2010: 147).

Gelişen teknoloji ile birlikte günümüzde bilgi teknolojileri ve iletişim araçların artması yeni okuryazarlık türlerinin doğmasına sebep olmuştur. Bu durumun gerektirdiği bilgi toplumlarının istediği nitelikte bir birey olmak önem kazandığından, hayat boyu öğrenme kavramı tartışılmaktadır. Gazete, kitap gibi araçlarla birlikte televizyon, internet, CD vb. bilgi araçlarını çoğalması bireyi sürekli ve yeniden öğrenen bir gereklilik içine itmiştir. Bu gerekliliğin sonucu olarak yeni okuryazarlık türlerinden bahsedilmektedir. Kahn ve Kellner (2005: 238-250) ile Tüzel'e (2010: 692) göre günümüzde sıkça bahsi geçen okuryazarlık türlerinden bazıları şöyledir:

- medya okuryazarlığı
- görsel okuryazarlık
- bilgisayar okuryazarlığı
- internet okuryazarlığı
- bilim okuryazarlığı
- coğrafya okuryazarlığı
- içerik okuryazarlığı
- kütüphane okuryazarlığı
- tüketici okuryazarlığı
- bilgi okuryazarlığı
- teknoloji okuryazarlığıdır.

Okuryazarlık kavramının çeşitliliğinin gelişmelere paralel olarak artacağını söylemek yanlış olmayacaktır. Bu çeşitlilik içerisinde insanın doğası gereği görsel okuryazarlık yerini koruyacaktır hatta etkisini arttıracığı düşünülmektedir.

2.2. Görsel Okuryazarlık

Görsel okuryazarlığı insanın doğası gereği insanlık tarihiyle birlikte ele almak mümkündür. İnsanoğlunun kendini ifade etme çabası, hikayesini sonraki nesillere aktarmak istemesi ve bunu yapabilmek içinde sürekli olarak yeni yollar arayışları içinde olduğu bilinen bir gerçektir. Deneyimlerini, korkularını, heyecanlarını ve daha birçok şeyi biçime, bilgiye dönüştürmüş ve bazıları bugüne aktarabilmiştir. İnsanlar geliştirdikleri ifade yöntemlerini geliştirmeye paralel olarak, ifadelerin karşılığı olan anlamları çözebilmek, anlayabilmek ve tartışabilmekte bu iletişimin bir parçasıdır. Avcı toplayıcı ve yağma kültürden yerleşik hayata geçişi ile birlikte geliştirdiği işaretlerin,

sembollerin, yazının, kullandığı teknolojik araç-gereçlerin zaman içerisinde sürekli olarak yenilendiği-geliştiği aynı zamanda da daha karmaşık bir yapıya büründüğü ve hızlandığı söylenebilir. Bugün; resimler, fotoğraflar, ambalajlar, televizyon, videolar, oyunlar, çizimler, gazeteler gibi çok farklı gelişmiş iletişim araçlarına her geçen gün yenisinin eklendiği (holografik görüntüler gibi) birçok yeni görsel araçların günlük yaşamın bir parçası haline dönüştüğü görülmektedir. Bu araçların çoğunun geçmişi çok eski zamanlara kadar uzanmamaktadır. 200 yıl öncesine kadar gidildiğinde görüntünün daha kısıtlı amaçlar için kullanıldığı söylenebilir. Bugün ise hayatın her aşaması ve her alanında kullanılan araçlar haline dönüştükleri açıkça görülmektedir. 18.yy zamanlarına gidildiğinde gerçek görüntülerin kullanımı yerine yağlı boya, pastel gibi boya malzemelerin kullanıldığı bilinmektedir. Bakıldığında bu görseller hareketsiz ve insan üretimidirler. 1827 yılı fotoğraf makinesinin icadı (Başar, 1995: 96, 97) , 1891’da Edison tarafından yapılan kinetoskop projeksiyonunun icadı, 1895’te Lumier kardeşlerin fotoğrafların arka arkaya gösterimi yöntemi ile hareketli görüntülerin oluşturulması (Yüce, 2005: 68) ve bu tarihten sonraki geçen 50 yıl içinde televizyonun (Uçar ve ark., 2011: 164) bulunuşu ve yaygınlaşması, 1960’a gelindiğinde bilgisayar ve foto dizgi tekniğinin (MEGEP, 2007: 42) kullanımı ve burada konu edilmeyen birçok yeniliğin kısa süre içerisinde hayat bulduğu ve hızlı bir şekilde görüntü dünyasına geçiş olduğu gözlemlenmektedir. Artık makineler görüntü alabilmekte, ses kayıt edebilmekte, televizyon, radyo, gazete gibi yayım araçları ile büyük kitlelere kısa sürede ulaşabilmektedir. Bu iletişim araçlarının olumlu olumsuz etkilerinin tartışmaları arasında görsel okuryazarlık kavramı ilk defa John L. Debes tarafından tartışmaya açılmış ve 1969’de tanımlanmaya çalışılmıştır. Maria D. Avgerinou ve John Ericson aktarımıyla Debes’in tanımı;

“...Görsel okuryazarlık, insanın görme duyusunu kullanarak geliştirdiği bir dizi görme yeterliliğine verilen isimdir. Bu yeterliliklerin gelişimi, öğrenme için temel teşkil eder. Bu yeterliliklere sahip olan kişinin; görsel hareketleri, nesnelere, sembolleri ve çevresindeki diğer şeyleri ayırt etme ve yorumlama becerilerini geliştirmiştir. Bu yeterliliklerin yaratıcı bir şekilde kullanılması ile insan başkalarıyla daha etkili bir iletişim kurar ve görsel iletişimi daha iyi kullanır” (Avgerinou ve Ericson, 1997: 281).

Yine Debes ve Fransecky (1972: 7) görsel okuryazarlık tanımını, “bireyin görme esnasında sahip olduğu ve diğer duyuşal deneyimleri ile geliştirilen görme becerilerinin bir grubu” olarak genişletmeye çalışmıştır. Çünkü bugünün insanının en temel ihtiyaçlarından olan görme becerisini geliştirmeyi öğrenmesi kaçınılmaz görünmektedir. Birey bu becerisini geliştirdiği ve geliştirmeyi öğrendiği zaman; görsel yollarla öğrenebilen kişiler olarak görsel aktiviteleri, nesnelere ya da semboller gibi araçları görme, ayırt edebilme, anlama, analiz etme, yorumlama, değerlendirme olanağına sahip olacağı varsayılmaktadır. Ayrıca bu becerilerin yaratıcı kullanımı bireylerin etkili bir iletişimin parçası olacaktır. Petterson (1993: 135) ise görsel okuryazarlık ığı bilgi, davranış ve dikkate diğer becerilerin öğrenilip öğretilmediği ve değişik görsel formlarda iletişim becerilerimizi arttırmamızı sağlayan bir süreç olarak tanımlar. Alpan’a göre; “diğer okuryazarlıklar gibi düşünme ve iletişim kurma biçimi”dir ve “imgeleri görmek ve onlardan anlam çıkarabilmenin algı eylemi olduğunu ve aynı zamanda görsel okuryazarlık becerisi gerektirdiğini ifade eder (Alpan, 2008: 83). Kellner ise okuryazarlığı; “toplumun anlamlılaştırdığı iletişimsel sembelleri etkili bir biçimde kullanabilme konusunda yeterlik kazanabilmektir” olarak tanımlar (Kelner , 1998: 111).

İçerisinde binlerce kelimededen daha fazlasını barındıran görsel(ler) önemlidirler (Simons, 2000: 48-50). Onları okumak anlamak gerekir. Bunun yolu görsel okuryazarlıktır. Görsel okuryazarlığı kelimeler ile görüntülerin karşılaştırılması olarak algılamamak gerekir. Çünkü okuryazarlıktan farklı özellikler taşımaktadır. Örneğin görsel okuryazarlık ile birey; analiz tekniklerini uygulama yoluyla, görselleri okuma ve şifresini çözme, kendisine ve başkasına aktarmada yardım etme, görsel uyarıcıdaki anlamı yorumlama ve yaratma, iletişim için araç olarak kullanma ve görselleri yazma ve kodlamada yardım ettiği gibi başkasına aktarmada da yardım eder (Simons, 2000: 48-50). Birey görsel okuryazarlık bilgisi ile yorumlamayı, görselleri kullanmayı, takdir etmeyi, imajları yaratmayı, düşünmeyi, karar vermeyi, iletişimi ve öğrenmeyi ilerleyen yollarda kullanma becerisini geliştirebilmek için kendisine aşağıdakilere benzer soruları sorar. Neye bakıyorum? Bu imajlar benim için ne anlama gelir? İmaj ve işlenmemiş konu mesajları arasındaki ilişki nedir? Bu mesajın etkisi nasıldır? (Suzanne Stokes, 2002, Heinich vd., 1999)

Görsel okuryazarlık konusunda diğer bir yaklaşım ise Uçar ve diğerleri tarafından; bireyin tanıklık ettiklerine karşı “görsel okuryazar” olabilmesi için en azından şu temel değerlendirmeleri yapabilmesi gerektiği ifade edilir: Görsel parça veya bütünlerin konusunu anlayabilmeli, görsel parça veya bütünlerin içinde buldukları kültürel yapıda kazandıkları ve sahip oldukları anlamı anlayıp yorumlayabilmeli, görsel parça veya bütünlerin stil ve düzenini görsel yapı açısından değerlendirebilmeli, görsel parça veya bütünlerin üretilmesinde kullanılan teknikleri inceleyebilmeli, görsel çalışmanın estetik değerini değerlendirebilmeli, görsel çalışmanın değerini, amacı ve hedef kitlesi açısından değerlendirebilmeli, görsel öge veya bütünün ortaya koyduğu topyekûn sinerjiyi, etkileşimi, yeniliği, etkin yanını ve hissettirdiklerini de tartışabilmeli. (Uçar vd., 2011: 153)

Görsel okuryazarlık; ilköğretim Türkçe dersi kitabında, 2012 tarihli yeni programa göre görsel okuryazar bireyin özellikleri şöyledir. Görsellerin konusunu anlar. Görsellerin oluşturulduğu kültürel bağlamı da dikkate alarak onları analiz ve senteze tabi tutarak anlam kurar. Kompozisyon açısından analiz eder. Görselin oluşturulduğu tekniği veya yöntemi analiz eder. Estetik açıdan değerlendirir. Ulaşmaya çalıştığı amaç ve izleyici açısından, görselin değerini belirler. Görselin sunduğu iletişim tarzını (eleştiri, destekleme vb.) anlamaya çalışır. (Akyol 2012: 174)

Yine Akyol aktarımıyla Brill ve Branch iyi bir görsel okuryazarın özellikleri için; Nesneleri ayırt edip anlamlandırabilen. Belirlenen bir ortamda etkili ve anlamlı görselleri oluşturabilen. Başkalarının görsellikten ne anladığını kavrayan ve takdir eden. Zihinde canlandırma yapabilen bireyler olarak tanımlamışlardır. (Brill, Kim ve Branch, 2001: 9).

Sanat ve Sanat eğitimi alanlarında görsel okuryazarlık “genellikle görsel materyallere eleştirel bakmaya, sanatın ve “imajların” eleştirisini yapma ve tartışmak için kelimelere dökme becerisini (Snavely ve Columnist, 2005: 30) ifade etmektedir.

Görsel okuryazarlığın kapsamı hakkında yukarıda belirtilen özelliklerin ağırlıklı olarak okumayı kapsadığını söylemek mümkündür. Bu kapsamın görsel yazma durumunu da kapsamıyla birey; bakış açısı ve görsel öğrenme sürecini (görsel düşünme, görselleştirme, ikili kod gibi algılama teorileri, görsel semboller ve görsel öğrenme

stilleri), görsel imajları yaratmayı (medya çeşitliğindeki görsel materyallerin tasarımı ve üretimi, görsel iletişim elementlerinin uygun kullanımı), görsel mesajların değerlendirmeyi (görsel medyanın bilgiyle yorumlaması, kitle medya kapsamı, hazır yapılmış görsel eğitimsel materyallerin kullanımı ve uygun seçimi) öğrenir. (Box ve Cochenour, 1988: 3).

Üretilen görsel imajların çoğu taraflıdır, belli bir amaca yöneliktir ve kasten yapılmışlardır. Görseller hedefleri doğrultusunda alıcıyı etkilemeye çalışırlar. Bu bağlamda görsel okuryazar bireyler; insan ve makinalar yoluyla oluşturulan imajların iletişim için kasten yapılandırılmış biçimler olduğunu bilir bu görsellerin kodlandığını, algılanan ve üretilen görsellerin kasıtlı anlamlarını okur – anlar – çözümler yapar – yorumlar – değerlendirir - tekrar üretir. Bu bağlamda görsel okuryazar bireyler pasif alıcılar olmak yerine aktif olarak görsel metin kodlarını - şifrelerini çözen bireyler olmaları beklenir.

2.2.1. Göz ve Görme

İnsan, çevresi ile yani diğerleriyle olan ilişkisini ancak duyu organları aracılığıyla ve beynimizin bu bilgileri işleme yoluyla kurabilmektedir. Duyu organları muhtemelen beyinden daha önce evrildi. Çünkü işleyecek bilgi olmadan bu bilgiyi işleyecek bir organa gerek yoktur (Gehring, 1998: 171–184). Beynimizin duyu organları aracılığıyla gelişmiş olması bilgisinin duyu alanımızın önemine işaret eder.

Bugün insanoğlu etrafındakiler ile göz, kulak, burun ve deri yoluyla kurduğu iletişimi beyin aracılığıyla kontrol etmekte ve yönetmektedir. Oldukça karmaşık bir yapıda olan bu iletişim ağı içerisinde önemli bir yere sahip duyu organı olan göz; “yaklaşık 22-26 mm çapında küresel bir yapıdır. Orbita ismi verilen kemiklerden oluşmuş, bir çukurluğun içinde yer alır. Gözün ortalama ağırlığı 7,5 gr, hacmi ise 6,5 ml’dir” (Özer ve ark.: s13). “Dairesel yapıdaki bu organımız ile görme olayı gerçekleşir. Görme olayı için ışığa ihtiyaç vardır. Işıktan gelen ışınların göze gelmesi fizikseldir. Bu ışınlar karşısında gözde ortaya çıkan işlemler ise fizyolojik bir durumdur. En nihayetinde nesnenin beyinde algılanması ise psikolojik bir olgudur”(Hırça, Genç, 2012: 7).

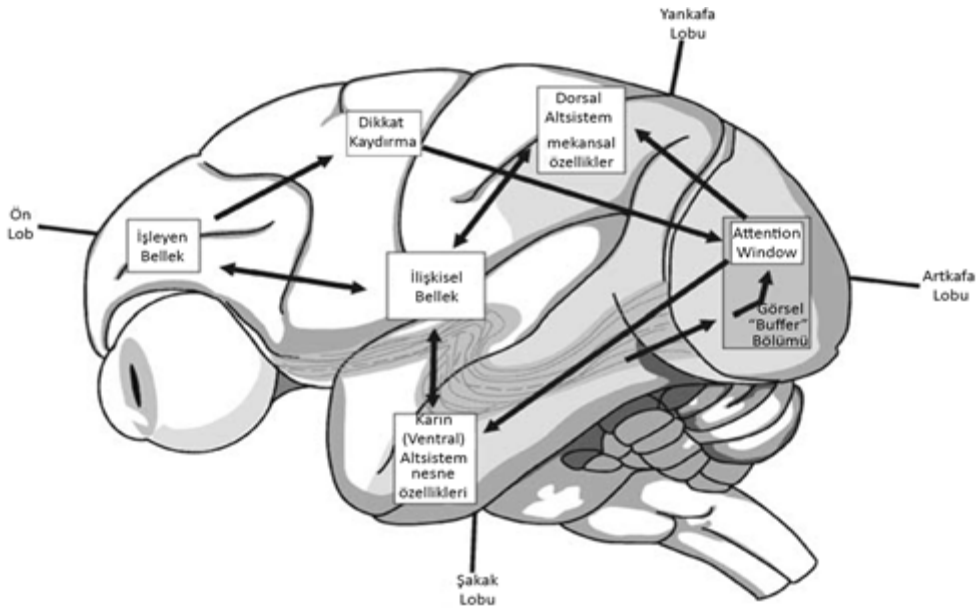
Göz tabakaları, ışığın kırılmasını ve miktarını çeşitli işlemler gerçekleştirerek, nesnenin ağ tabaka üzerinde görüntü oluşmasını sağladığı söylenmektedir.

Saydam tabaka, yakınsak mercek rolünü üstlenerek ışığı kırar. Saydam tabakadan kırılarak geçen ışık demeti, göz sıvısından geçerken kırılır, irisin ortasından ve göz bebeğinden geçer. İris ve göz bebeği, açılarak ve kapanarak geçecek ışık miktarını ayarlar. Nesne görüntüsü ağ tabaka üzerinde odaklaşacak şekilde inceltilmiş ışık demeti göz merceğinden geçer. Göz merceğinde tekrar bir kırılmaya uğrar. Ağ tabakası üzerine düşen nesnenin ışıksal görüntüsü (fotonlar) ağ tabakadaki koni ve çomak hücrelerinde kimyasal süreci başlatır. Bu sürecin sonucunda oluşan kimyasal olaylar elektrik olaylarıyla sonuçlanır. Elektrik olayları görme sinirleri yardımıyla, beyne taşınarak görme olayı gerçekleşir (Özyürek, 1998).

Oluşan bu fiziksel olay saniyeler ile ölçülemeyecek hızda olmakta ve süreklilik arz etmektedir. Göz bulunduğu ışık koşullarına hızlıca uyum sağlar ve bulunduğu duruma göre en iyi görme olayını sağlar.

Görme olayı sanıldığıının aksine tümevarımsal değildir. Bunun aksine bir nesneye ilk bakıldığında o nesnenin ne olabileceğiyle ilgili beyin tarafından bilinçaltı ve spontane olarak hipotez üretilir. Ardından sonraki bakışlarda ilk hipotez test edilir. Kosslyn ve Koenig'e (1995: bölüm 4) göre nesnelere görsel olarak tanımak için beynin 6 ana bölümünün ortak çalışması gerekir (Şekil 1). İlk olarak gözden gelen duyuşal girdi, beynin arka bölümündeki artkafa lobunda bulunan görsel bufferda bir takım elektriksel aktivite üretir. Bu aktivite sonucunda görsel bufferda "imağ" oluşturur. Sonra, görsel bufferda daha küçük bir alan olan attention window olarak isimlendirilen bölgede ayrıntılı görüntü işleme gerçekleşir. Bu ileti attention windowdaki aktif olan kısım tarafından eşzamanlı olarak beynin her iki tarafındaki yollar (pathway) boyunca biri beynin alt tarafında bulunan alt şakak lobuna gönderilirken, diğeri beynin üst tarafında bulunan yankafa lobuna gönderilir. Alt şakak lobu ya da ventral alt sistem, nesnenin biçim, renk, doku gibi özelliklerini analiz ederken, üst yankafa lobu ise boyut ve konumu gibi uzamsal özellikleri analiz eder. Ventral ve dorsal alt sistemlerindeki çıktılar ilişkişel bellekte bir araya gelir. Ventral ve dorsal alt sistemlerindeki çıktılar, ilişkişel bellekte depolanmış olan örneklerle eşleştirilir. Eğer çıktı ile depolanmış

kavram arasında iyi bir eşleştirmeye ulaşırsa, gözlemci nesnenin adını, hangi kategoriye ait olduğunu, nasıl bir ses çıkardığını ve bunun gibi şeyleri bilir. Eşleşmezse, nesne tanınmamış kalır ve ek duyuşal girdiye ihtiyaç olur. Önemlisi, ek girdi için araştırma rastgele değildir. Gözlenen nesnenin ne olduğuna ilişkin ikinci hipotez kurulması için beyinde depolanmış örneklerin kullanılması tercih edilir ve bu hipotez yeni gözlemler ve yeni kodlamalar yapılmasına sebep olur. Kosslyn ve Koenig'e (1995: 57) göre hipotezle ilgili olarak yeni bilgi arandığında, ilk iş ilişkisel belleğe bakmak olmalıdır. Bilgi araştırması prefrontal lobda bulunan ve işleyen bellek olarak ifade edilen bölgedeki aktiviteyi içerir. İşleyen bellekteki aktivite gözlerin bilgilendirici bileşeni bulunan bir yere dikkat etmesine sebep olur. Bir kere dikkat edildiğinde, yeni görsel girdi de işlenir. Yeni girdi ventral ve dorsal alt sistemlerinde depolanmış olan uzamsal ve biçimsel örneklerle eşleşir ve işleyen bellekte aktif tutar. Görsel tanımda beyin ile ilgili olarak kilit noktası beyinin görsel hipotezleri eş zamanlı olarak üretmesi ve test etmesidir (Lawson, 2004: 317).

Şekil 1: Kosslyn ve Koenig'e (1992) Ait Altı Alt Ana Sistemden Oluşan Görsel Sistemin Modeli

Göz yoluyla gelişen görmenin yapısının, diğer duyu alanlarıyla iletişimi ve beyinde işlenmesi süreci sonucu oluşan bilgilerin yapısının kavranması oldukça güçtür. Bu bağlamda göz ve görme için yapılan çalışmaların hem fiziksel, hem fizyolojik hem de

psikolojik bir süreci barındığı söylenebilir. Bu karmaşık yapı içerisinde “görme”nin önemini Berger şöyle vurgular; görme konuşmadan önce gelmiştir. Çocuk konuşmaya başlamadan önce bakıp tanımayı öğrenir (Berger, 2002: 7). Ellul ise görme duyusu ile algının nasıl bir gerçeklik yarattığını; “Görme duyusuyla, yaşamdaki her şeyin bilincinde oluruz. Bu bilinç bazen siyah-beyaz, bazen rengarenk, bazen basit, bazen karmaşık biçimde imgelerle donatılan, doğrudan algılanabilir bir gerçekliği ortaya koyar” diyerek ifade etmektedir.

Fiziksel olarak görmeyi sağlayan göz, fiziksel yapısının yanında ruhani, duygusal boyutları ile de ele alındığını görmekteyiz. İnsan açıklayamadığı hisleri için “ruh gözü”, “kalp gözü” veya “gönül gözü” gibi kavramlar türetmiştir. Erdok’un aktarımı ile Silesius, “Ruhun iki gözü vardır” der. “Biri zamana bakar diğeri ebediyete çevrilidir” (Erdok, 1977: 17) der. Mitolojide bakışları iyi yada kötü tasvir edilmiş kahramanlar-canavarların (Örn: Mitolojide tek gözlü ya da ikiden fazla göze sahip canavarlar) yaratıldığını görmekteyiz. Bu yaratıkların yetenekleri içerisinde gözlerinin üstün özellikleri dikkat çeker. Cam gibi saydam mavi malzemelerin ortasına gözü simgeleyen bir nokta koyulması ile kötü ruhlar ya da kötü düşüncelerden koruduğuna inanılan “nazar boncuğu” Anadolu’da yaygın olarak kullanılır.

Görme, felsefi tartışmaların konularındandır. “Görme çaba istemez; görme, uzamsal bir mesafe gerektirir; görme kesilebilir (gözlerimizde göz kapağı vardır, kulaklarımızda kapı yoktur). Antik çağın Yunan filozoflarına görmeyi en mükemmel, en soylu şey olarak düşündürten özellikler, şimdilerde bir kusurla ilişkilendirilmektedir” (Sontag, 1999: s118). Görme olayının, bireyin seçimi olduğu ve görmezden gelme, görmeme gibi tercihleri tartışılmaktadır. Aynı zamanda diğer duyu organları ile kıyas ilişkisinin üzerinde durulmaktadır.

2.2.2. Görüntü

Türk dil kurumunun tanımına göre görüntü ; “gerçekte var olmadığı hâlde varmış gibi görünen şey, hayalet” olarak tanımlanmaktadır (TDK : 2014). Video, film, imge, imaj, hayal gibi kavramlar tanımlanırken görüntü kavramı ile ilişkilendirildiği görülür.

Gerçekte olan nesnenin yansıması (TDK: 2014) için de görüntü kavramı kullanılmakta ve tanımın diğer alanını oluşturmaktadır. Yansıma; çeşitli araçlar yoluyla yeniden üretildiğinden artık nesnenin kendisinden bağımsız olduğu hem felsefi hem de bilimsel boyutta ele alınmaktadır. Görüntü gerçekte olanı mı anlatır ya da artık farklı bir içerik mi barındırır? sorusu dögüsel olarak güncelliğini devam ettirmektedir.

Günlük yaşantımız içinde karşılaştığımız insan yada makina üretimi görüntüler çeşitlilik arz etmektedir. Bu görüntüler ile iletişimimiz kaçınılmaz boyuttadır. Hem yaşamsal fonksiyonlar hem de algımız gereği bilinç ya da alt bilinç düzeyinde görüntüler ile iletişim kurarız. Etrafımızda olan grafikler, piktogramlar, resimlemeler, sanatsal görüntüler, sayısal(digital) görüntüler, kağıt, tuval vb. malzemeler üzerine basılı görüntüler (tabela, afiş, broşur vb.), üç boyutlu nesnelere (binalar, masa, sandalye, ütü, kalem gibi tüm üretim araçları) tüm üretilmiş yapılar hem hareketli hem de durağan nesnelere olarak karşımıza çıkarlar. Bu görüntülerin her biri insan üretimi yoluyla ya da insan üretimi makinalar yoluyla yapılmış tasarımlardır ve varlıklarında bilgi barındırmaktadırlar.

Görüntü çeşitlerinin mecraları ise; sanayinin ve teknolojinin gelişmesine paralel olarak iletişim araçlarının gelişmesi sonrasında kağıt yüzeylerdeki görsel ve sözcüklerin ötesinde alanlar oluşmuştur. Bu alanların büyük bir çoğunluğunu medya oluşturmaktadır. Gazeteler, televizyon, internet, bilgisayar, cep telefonları, tabletler, projeksiyon araçları, billboardlar, panolar, totemler, afişler, broşürler, el ilanları, tabelalar, trafik işaretleri, araç üstü tasarımlar, kitaplar, dergiler vb. günlük yaşam alanlarının neredeyse her yerine yayılmış görsel alanlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu alanlarda da hazırlanan mesajlar basit, kolay anlaşılabilir olabildiği gibi, bu mesajlar kendine özgü kuralları olan, dünya hakkında çok değişik kavram ve düşünceleri içeren, karmaşık görsel ve işitsel metinler kullanabilmektedirler.

2.2.3. Görsellik

Görme ile, görme duyusuyla ilgili, görmeye dayanan (TDK, 2015) anlamında kullanımlar için görsellik kullanılmaktadır. Görsellik, görme, algılama ve tanıma süreçlerinin karmaşık zihinsel işlemleri olarak tanımlanabilir” (Sanalan-Sülün-Çoban,

2007: 38). Görsellik, görmenin algısal süreçlerini işaret ettiği gibi özne tarafından ya da görüntü üreten / kaydeden makineler tarafından ortaya konulan tespitleri de işaret etmektedir (Aslan, 2012: 13) Bir nesneyi görülebilir kılmak, onun görsel özelliklerini kavramak demektir (Arnheim, 2007: 283).

Yaşadığımız çağı görselliğin yoğun şekilde hüküm sürdüğü bir çağ olarak nitelenmek yanlış olmayacaktır. Günlük yaşantımızda grafikler, fotoğraflar, kavram haritaları, slaytlar, filmler, bilgisayar ve televizyon ekranı görüntüleri vb. bu tür materyaller görsellik içeren yapılar ile içi içe yaşanmaktadır. Yazılı metinlere göre görsellik içeren metinlerin hızlı ve kolay iletişim kurma özelliğinden dolayı sıkça kullanılmaktadır.

Görseller kullanıldıkları mecralar, özellikleri nitelikleri bakımından çeşitli başlıklar altında sınıflandırılmıştır.

2.2.3.1. Somut Görseller

Somut görseller; duyu organlarıyla algılanabilir ya da doğrudan görgül gerçekliği olan nesne (TDK: 2014) olarak tanımlanırlar. Belli bir zamanda, belli bir yerde bulunan, duyular yoluyla algılanabilen ya da araçlar aracılığıyla görüntülenebilen, bütünlüğü içinde verilmiş olan bağımsız gerçeklik içeren görseller için kullanılır.

Somut görseller nesnenin kendisi, fotoğrafı, resmi, çizimi, modellemesi vb. olabilmektedir. Somut görseller üzerinde görselin bütünü ve parçalarına ilişkin bilgi verici ayrıntılar vardır. Bu tür görseller, kendi işlevi, yapısı gibi bilgileri bünyelerinde barındırırlar. Bazı somut görseller üzerlerinde açıklayıcı bilgiler barındırırlar bu bize gerçekte gördüğümüz nesnelere ilgili daha derinlemesine inceleme fırsatı sunabilir.

2.2.3.2. Soyut Görseller

Nesnelerin niteliği gibi gerçekte kendi başına var olmayan, nesnelerin niteliği olarak var olan, ancak nesnelere çekilip çıkarılarak tasarımlanabilen kavramlar (büyük, mavi), algılanamayan şeyleri gösteren kavramlar (tüze) ya da nesnelerin özelliklerinden sıyrılmış olan bütün genel kavramlar soyut olarak tanımlanırlar (TDK, 2015). Varlığını duyularla algılayamadığımız, anlaşılması kavranılması güç “şey”lerin görsel olarak ifadesine soyut görsel demek yanlış olmayacaktır. Tanımlanmamış biçimler ve

renklerin, temsili olmayan veya öznel kullanımı ile görselleştirilmesi durumu için de soyut görsel ifadesi kullanabiliriz. Soyut görseller; zihinde canlandırmayı, düşünceleri anlamayı veya görülmeyen şeyleri anlamayı hatta onlara inanmayı sağlar. Somut görseller; görme, koklama, tatma, duyma ve dokunma duyuları ile bilgiyi doğrudan aktarabilme özelliği barındırırken, soyut görseller; sezgi, hayal gücü gibi özellikleri bünyesinde bulundurur. Bu bakımdan anlaşılması zordur. Soyut kavramların görselleştirilmesi ile bilgilerin zihinsel farkındalıkları oluşturulur. Birey bilgiyi görsel yolla zihinde canlandırır ve kalıcı olarak öğrenmede yardımcı rol oynar.

2.2.3.3. Dinamik Görseller

Dinamik görseller devingen bir yapıda olan görsel türüdür. Bu tür görsellerde hareket bildiren özellikler vardır. Belli bir kavramın zaman içerisinde nasıl değiştiğini göstermek için peşpeşe verilmiş görseller, bir kavramdan başka bir kavrama nasıl ulaşıldığı bilgisi anlatmak için kullanılan yön okları ya da çizgi yoluyla anlatımı, suyun spiral döngüsünü anlatmak için kullanılan dairesel çizgiler vb. örnekler dinamik görsel sınıfına örnek gösterilebilir. Dinamik görseller, hareket belirten tüm görsel yapıları bünyesinde bulundurmaktadır.

2.2.3.4. Hareketli Görseller

Hareketli görsel; bir cismin durumunun ve yerinin değişmesi ile oluşan hareket olarak tanımlanır(tdk: 2014). Bu tanıma taşıyan görsel türleri için hareketli görsel tanımı yanlış olmayacaktır. Filmler, çizgi filmler, videolar, animasyonlar, hareketli modellemeler vb. örnekler bu tanıma girerler ve çağımızda sıkça kullanılmaktadırlar.

2.2.3.5. Kalıp Görselleri

Hem somut hem de soyut kavramlar belli geometrik biçimlerle benzerlik içerisindedirler. Bu benzerlikler sadeleştirme, basitleştirme, yeni bir şeklin ortaya konması, biçimleri karşılaştırılması gibi sayısız anlatımlarda kullanılan görsellerdir. Bu kalıplar yoluyla karmaşık yapıları anlatma, aktarma ya da aralarındaki ilişkiyi kurmada yardımcı olan görsellerdir. Tekerlek, güneş, dünya, daire, yuvarlak, trafik ışıkları gibi biçimlerin arasındaki benzerlik yada farklılıkları anlatmada kullanılan yuvarlak kavramı kalıp görsele örnek olabilir.

2.2.3.6. Süreç Görselleri

Zihnimiz sürekli olarak görsel öğeleri kullanarak işlem yapmaktadır. Bu işlemler sırasında zihnimizde oluşturduğumuz hazır görselleri kullanarak işlem yaparız. Bu işlemler belli aşamalar içerir ve süreç barındırırlar. Oldukça karmaşık olan bu işlemin görsel aktarımı süreç görseli için örnek oluşturabilir. Süreç görseli gözden uzaklaşarak zihinde meydana gelen görsel süreç olduğu gerçeklikten bir adım uzaklaşılacağına, gerçek görselden simgesel görselliğe geçildiğine (Pozzer ve Roth, 2003: 1089-1114) dikkat çekerler. Zihinsel becerinin yüksek oranda kullanılmasını gerektirir. Süreç görseli aslında dinamik görsellik öğelerinin mantıksal bir sıraya oturtularak bir problemin çözülmesi işlemlerini içerir. Belli durum ya da parçaların belli bir sıra ile ve belli şekillerde kullanılmasının görsel yoludur.

2.2.4. Görselleştirme

Görselleştirme görüntüleri içerir, fiziksel bir formda var olmadığı için de normalde tartışılan gerçek yapısından farklıdır. Görselleştirmede görseli bir anda görmeyiz, zihinsel bir süreç sonucunda oluşturulur. Bu görseller referans aldığımız görselin yanında olmadığımız zamanlarda da olabilir. Bazı insanlar diğerlerine göre bu konuda çok daha iyi olabilirler; bazılarında görüntü daha belirsiz, bulanık olurken bazılarında ise geniş detayları ile net ve canlı zihinsel görselleştirmeler var olabilir (Robertson, 2003: 57)

Görselleştirme aynı zamanda herhangi bir düşünceyi, veriyi, bilgiyi aktarma ya da anlatmanın yollarından biridir. Bu aktarım kağıt, kalem gibi yöntemler olabildiği gibi ile grafik tablet, bilgisayar yazılımları, kameralar gibi çeşitli makineler vb. araçlar yardımıyla olabilmektedir.

Görselleştirme günlük yaşamda sıklıkla; şemalar, grafikler, resimler, resimlemeler, haritalar, vb. şekillerde karşımıza iki boyutlu düzlemde karşımıza çıkarlar. Bu görselleştirmeler alışageldiğimiz görselleştirme örnekleridir. Ancak veri görselleştirme artık farklı boyutları bünyesinde barındırmaya ve ilerlemeye başlamıştır. Bilgisayar yazılımları, dokunmatik sayısal yüzeyler, grafik tabletler-kalemler ile kağıt tüketimi gerektirmeden, hata düzeltme kolaylığıyla, çok hızlı üretilen görselleştirme teknolojileri yeni bir boyut kazanmıştır ve karmaşık bir hal almıştır.

Dünya üzerinde üretilen veri miktarının ivmesi gittikçe arttığı bilinmektedir. Birey için ; görsel tüketim alanları (internet, akıllı telefonlar, oyunlar vb.) içindeki ilişkiler karmaşıklaşmakta, bu veri okyanusunda maruz kalan bireylerin farklı veri tabanlarından gelen verileri anlama, kavrama, çözümleme, yorumlama, değerlendirmede zorlanıldığı gibi bu bilgileri kolayca paylaşabilmek için kullandıkları görselleştirme araçlarını hazırlayabilmeleri de gittikçe zorlaşmakta ve bu alanlar bir uzmanlık haline gelmektedir. Bu bağlamda hazırlanan görselleştirmelerin alıcı tarafından kodların çözümü de zorlaşmaktadır.

Görselleştirmenin tasarımsal ve sanatsal boyutu bulunmaktadır. Bu konuda Aslan: ne türden olursa olsun, görselleştirme; imgesel ve sanatsal bir durum sergilediğini belirtebiliyoruz (2013: 13) demektedir. Bu özelliğiyle görselleştirme sanat alanlarının sorunsalı içerisinde olduğunu söyleyebiliriz. Ancak çağımızdaki karmaşık bilgi yığınlarını içeren kavramların görselleştirilmesi salt tasarım alanı sorunsalı niteliği taşımamaktadır. Farklı disiplin uzmanlarının bir arada ve akıcı bir görsel metin içeriği ile görselleştirme yapıldığı-yapılması gerektiği güncel konulardandır. Dolayısı ile bu günün alıcısı bu görselleştirmelerin etki alanı içerisindeydir.

2.2.5. Görsel Bilgi

Her türlü bilgi yekününün görsel yolla anlatımı. Çeşitli bilgilerin anlaşılır ve daha hızlı, kolay aktarımı (TDK, 2015) için görselleştirilmiş bilgi alanıdır.

Bu günün dijital dünyasında görsel bilgi, yaygın iletişim sürecinde genellikle çeşitli metaforlar ile kodlanarak hızlı anlama ve kolay analiz gücünden yararlanmak amacıyla kullanılır. Görsel bilgi; genellikle görselleştirme, grafik arayüzler, analitik görseller, işlenmiş multi-medya araçları yoluyla oluşturulur ve iletişim kurar. Görsel bilgi en çok internet ve web teknolojisi yoluyla veya elektronik mobil cihazlar yoluyla iletişim için kullanılırlar(Huang, Nguyen, Zkang, 2007: 7).

Görseller binlerce kelimedenden daha fazlasını aktarabilme potansiyeli olan yapıları olan araçlardır. Her araç ya da tasarım; belli bir birikim, bilgi ve deneyim sonucunda görselleştirilmiş bilgiye dönüşmüş olurlar. Görsel metinlerin içerisinde kodlanmış

olarak bulunan görsel bilgilerin çözümü bireyin alana hakimiyeti , ilgisi ve becerisine paralel bir seyir izleyecektir.

2.3. Görsel Okuryazarlığın Kavramsal Bileşenleri

2.3.1. Görsel Algı

Görsel algıyı tanımlamadan önce algının ne olduğuna bakmak gerekir. Algı için İnci San; duyu organlarımız yardımıyla bedensel alandan ya da dış çevreden toplanan uyarının uyandırdığı tepkiye “duyum”, bir ya da birden çok duyu organının beyinde kaydettiği bir uyarının yorumlanmasına “algı” denmektedir (1979: 42). Diğer bir algı tanımı ise; beş duyu organıyla alınan uyarıcılardan nesnel gerçeklik ve öznel yaşantı boyutlarında etkileşerek organizmayı harekete geçen anlamlı uyarılar haline dönüştürülme sürecine söylenmiştir (Aydın, 2001: 155). Algı için diğer bir tanım ise şöyledir; çevredeki uyarın örüntülerinin organizasyonu ve yorumlanması sürecidir (Atkinson, Hilgard, 1995: 185).

Görsel algı ise, görsel algılama ve görmeyi öğrenme, görsel bir yapı oluştururken, tüm görsel bileşenlerden yararlanabilmek olarak tanımlanmaktadır (Gökbulut, 1992: 91). Görme duyusu ile dış uyarıcıları algılama sonucu, nesnelere ayırt etme, daha önceden öğrendiklerini hatırlama ve tanıma, bedenin gerekli kısımlarının hareketi ile uyarıcıya tepki gösterme refleksi oluşur. Görsel algı, algılama anında bireyin beklentilerinden, yaşantılarından, diğer duyu organlarından gelen duyumsamalardan etkilenir ve böylece görme duyusu içerisinde farklılaşma meydana gelir. Beyin gelen duyuları seçme, bazılarını yok sayma ve güçlendirme, boşlukları doldurma ve beklentilere göre anlam verme işlemi gerçekleştirir (Aslan, 2012: 32) .

Görsel Algı çeşitli kuramsal yaklaşımların merkezinde yer tutmuş bir konudur. Bu yaklaşımlardan birisi Gestalt kuramıdır. Bu kuram insan beyninin doğası gereği sahip olduğu örgütlenme eğiliminin öne çıkarır ve mantık-yaratıcılık üzerine temellenir. Bu kurama göre bütüncül eğilimin sonucu olarak algılamada, basite doğru bir yönelim vardır. Gestalt kuramının basitlik yasasına göre; Algı, uyarının olası en basit yorumuna karşılık gelir. Algısal organizasyon fenomenleri arasında şekil zemin etkileri ve algısal gruplama bulunmaktadır (Atkinson, Hilgard, 1995: 192). İzleyici gruplama içerisinde sabit zemin ve zeminin önünde olanı zemine göre daha dinamik şekil olarak örgütlenme

eğilimine olduğu çalışmalarda ortaya konmuştur. Birbirinden bağımsız olan öğeleri psikolojik bir süreç sonucu bütün oluşturacak şekilde gruplandırma eğiliminde olduğunu savunan bu kuram bütün için; “bütünü meydana getiren öğelerden daha büyük ve karmaşık yapıda “olduğunu savunur. (Kılıç, 2003: 90).

Gestalt kuramının değinmediği belleksele sorunları özellikle ele alan, algılamada en önemli rolü belleğe yükleyen kurgusalci yaklaşım da algının konusudur. Bu kuram algılamanın bir kurgulama işlemi olduğunu savunur. Uyarıcıların sinir sistemini etkilemesiyle oluşan duyular, bellekte depolanan bir kısım bilgilerin seçilmesi, irdelenmesi ve bu duyulara eklenmesi ile algılara dönüştüğü savından hareket eder. Belli bir algının örgütlenmesine, beyinin kurgulama işlemi denmektedir Bireysel etkinliklerin birtakım mantık–matematik yapılar çevresinde örgütlenmesiyle kazanılabileceğini belirten Piaget, öğrenme kuramının temellerini oluşturmuştur. Piaget’e göre deneyimle edilen görgül bilgi, mantık–matematik yapılardan bağımsız biçimde var olamaz; çünkü, bireyin ve insan türünün var olma çabası açısından bir anlam taşıyamadığını belirtir (İnceoğlu, 200: 76, 77). Bu kurama göre algılama bir “dışsal gerçekliği” değil, onun tümüyle öznel yorumunu yansıttığını savunur. Algılama, bütün içindeki parçaların, yani duyuların iletmediği mesajların tek tek toplamı değildir.

Görsel algının, bireyin davranışlarında diğer duyu organlarına oranla daha büyük bir etkiye sahip olduğu (Teker, 2002: 75) bilinmektedir. Oluşturduğumuz bilgilerinin büyük bir bölümünü görme duyusu ile ilgilidir. Görme duyusu, duyu sistemi içinde zenginlik, etkinlik açısından ayrıcalıklı bir yer ve öneme sahiptir. Nesnel, varlıklar hakkında bilgileri kodlayan süreç, görsel algının büyük bir bölümünü oluşturur. Alanı mesleği ne olursa olsun insanoğlu algısal birikimlerini, düşünme sürecinde, etkin olarak kullanır. Yine bu bilgileri beyin; imgesel, simgesel ve kavramsal bir biçime dönüştürmesinde, bilgiler arasında ilişki kurmasında ya da ayırt edici nicelik ve nitelikleri belirlemede, varlığını konumlandırmada, gruplandırma, sınıflandırma gibi işlevlerinde rol üstlenir. “Bu durumda akıl üstündür, algı ise alt seviyede zihinsel bir işlevdir görüşü yanlıştır” (Atalayer, 1994: 104,105).

2.3.2. Görsel Dil

Toplumun duyu, düşüncelerini aktarmada doğrudan doğruya ya da dolaylı olarak kullandığı iletişim aracı için dil kavramı kullanılmakta. Hayatın içerisindeki özellikleri anlatma, aktarma gereksinimi de bu dili besleyen geliştiren ve ortak dil olgusunu ulaştırandır. Bu açıdan dilin toplumsal bir olgu olduğunu ve iletişim kurmak için zorunlu olarak belli bir sisteme sahip olması gerektiğini söylemek gerekir. Dil sadece ses ve yazıdan oluşmamaktadır. Buna verilebilecek en iyi örnek görseller olacaktır. Görsel yapıların da kendine has bir dil içerdiğini bilmekteyiz.

Rust'ın aktarımıyla, Horn niçin görsel bir dile sahip olduğumuzu dört maddeyle bize gösterir;

1. Biz sanatta ya da dilde gördüğümüz şeylerin (olsa da olmasa da) içeriğini görme eğilimindeyiz.
2. Görsel dil sorumluluğu olan bir dildir. Bu dil güncel olarak kullanılan dillerin “saçakları” altında gelişir.
3. Okullarda sanat ve dil oldukça farklı disiplinler olarak işlenmektedir.
4. Nesnelerin görsel görünümü bazen iletişim görünümünden daha baskın çıkar (Rust, 1999: 225).

Yaygın olarak sözlü ve yazılı anlatımı kullanan birey, gelişen yeni iletişim teknolojileri, bilginin artması, zamanın verimli kullanımı gibi gereksinimler sebebiyle görsel iletişim dilini kullanmaktadır. Görsel dil, sözel ve yazı diline oranla evrensel niteliği ile daha fazla insana, daha kısa sürelerde bilgi aktarımı özelliğinden dolayı tercih edilmektedir. Görselleştirilmiş bilginin çevrelediği dünyamızı anlamak, çözümlmek, görsel kodları çözmek, yorumlamak, değerlendirmek ve öğrenme alanımızın bir parçası yapmak gerekir.

Avgerinou ve Ericson'a göre görsel dil; kendi sözcük haznesine, gramerine sahiptir. Görsel okuryazar olan birisi görsel dili yazmada ve okumada kullanabilir, görsel bir mesajı başarılı bir biçimde deşifre edebilir ve de görsel bir mesajı oluşturabilir (1997: 285, 287). Görsel dilin dil, din, ırk, cinsiyet gibi farklılıkları gözetmeksizin kültürler arası bir yapıyı barındırma özelliği görsel kültürün varlığına ve tüketim toplumlarında

görsel tüketimin görsel dil ile bağıntısının hayati önemine işaret eder. Görsel dilin gramerini etkin kullanan toplumlar bu dilin evrensel özelliğini kullanarak diğer toplumlar üzerindeki etkisini arttırdığı tartışmaları bu alanın gücünü göstermektedir. Bu bağlamda görsel dil toplumlar için stratejik bir öneme sahiptir.

2.3.3. Görsel Öğrenme

Aslan'ın aktarımıyla Bamford “Öğrenme sürecinin en etkin unsuru olan duyuşal etkinin çok büyük yüzdesini görsel öğrenme oluşturmaktadır” (Aslan, 2012: 35). Görsel öğrenme, anne karnında başlayan, çocuğun gözlerini açması ile hızlanan ve ölümüne kadar devam eden bir süreç olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Bu süreç çocuğun ailesi ve çevresiyle sözel olmayan iletişimi ile başlamakta ve zaman içerisinde sözel iletişimi dahil ederek devam etmektedir. Görsel öğrenmenin diğer öğrenme alanlarına göre daha hızlı ve daha etkili bir olduğu söylenmektedir. Bu durum için ise görsel öğrenmenin yapısına bakmak gerekmektedir. İpek, Hortin, 1994; Stern ve Robinson, 1994; Metallinos, 1994; Miller ve Burton, 1994 çalışmalarından yola çıkarak Görsel öğrenme süreci için algılama teorisi, iletişim teorileri, fizyolojik (işlevbilimsel) beklentiler, görüntü ve bellek kavramı ile tarihsel gelişme temel kavramlar olarak gösterir (İpek, 2003: 69). İnsanın fizyolojik ve biyolojik yapısının ihtiyaçları doğrultusunda çalışırken bilgiyi bu karmaşık ilişkiler ağıyla işlemektedir. Tarihsel süreçte bilginin gelişerek karmaşık yapılara bürünmesi görsel öğrenme içerisinde görsellerin dilinin yapısı ayrı bir çalışma konusu olmuştur.

Görsel dile bakacak olursak. Görsel dilde anlam, temel düzeyde belirgindir, ancak O'nu gerçekten anlamak için öğrenilmesi gereken karmaşık bir kodlar içerdiğini bilmeliyiz (Avgerinou, 2011: 9). Bizim görselleri okumak zorunda olduğumuz gerçeğine işaret eden Avgerinou, alıntılar ile desteklediği makalesinde görselin gücünü sözlü okumaya göre yaklaşık üç kat hızlı gerçekleştiğini, tanıma eyleminin ise iki üç saniyede olduğunu bunun ise bireyin önceki deneyimleri ve bağlam/içerik algısı ilişkisiyle olan bağına dikkat çeker.

Görsel öğrenme; görsel bilgi içeren temsilleri, düşünceleri, fikirleri, birbirleri ile ilgili olan parçaları, aralarındaki ilişkileri kurabilmek, anlamak, anlamını açıklamak gibi özellikleri (Leite, Svinicki, Shi, 2009) yanı sıra anlama kolayca odaklanmak, görsel

bellek ile zihinde kayıt tutmak, bilginin yeniden örgütlenmesi, benzer fikirleri gruplama, mekan ve görüntüler ile bilginin temsil edilmesi gibi birçok özelliği barındıran bir yapıdadır (Graphic Organizers, 2003).

Göz ve beyin fizyolojisi temelli çalışmalar; bilişsel teori, bilgilendirici hareketli/hareketsiz yönlendiriciler, algısal estetik alanları, sözsüz iletişim becerileri, temsil–sembol alanları, beden dili vb. gibi birçok iletişim alanı, görsel öğrenme konusunu çeşitli açılarıyla incelemektedirler.

2.3.4. Görsel Düşünme

İnsanın bütün uygulamalarının, uzamsal yani görsel düşünme alanından geçtiğini söyleyebiliriz. Arnheim (2012: 15); “Görsel düşünmeyi, daha çok görsel şekilleri, varoluşumuzun temelini oluşturan kuvvet örüntüleri -zihinlerin, bedenlerin ya da makinelerin işlemesi, toplumların ya da fikirlerin yapısı- imgeleri olarak görme yeteneğini gerektirir” diyor ve ekliyor “duyu malzemeleri olmasaydı zihnin düşünmesini sağlayacak bir şey olmazdı”. Düşünmenin görsellikle ve duyu organları ile ilişkisinin ayrılamaz olduğuna dikkat çekerek “algı ile düşünme arasındaki önyargı ürünü bir ayırmadan” söz eder. “Sanatlar, algıya dayandıkları için için ihmal ediliyor, algı da düşünce içermediği varsayımıyla küçük görülüyor” diyerek algının görsel düşünmeden koparılması ile sanatların durumuna dikkat çekmektedir. Görsel düşünmenin insan zihninin en temel düşünce biçimlerinden olduğunun göz ardı edildiğini düşündürmektedir.

Zihnimizde işlenen bilgilerimizi-düşüncelerimizi belleğimizde görsel kayıtları ile tutmaktayız. Bu kayıtları hatırlamada yine somut ya da soyut görsel yapılardan faydalanmaktayız. İnsanın en değerli ve diğer canlılardan ayıran özelliği düşünmesidir. İnsan düşünme ile insanlığı başarıya ve ilerlemelere, kültür, sanat, edebiyat, bilim ve teknolojiye meydana gelen tüm sonuçlara götürmektedir. Düşünen insan etrafına; düzenli, yöntemli ve tutarlı bir biçimde, bilincini de katarak bakan veya bakmaya çalışan insandır. Aynı zamanda çevresinin hem anlamlı bir ilişkiler ağından kurulu olduğunu, hem de böyle bir ilişkiler ağına ancak tutarlı bir yöntemle yaklaşabileceğini bilir. “Dünyadaki anlamların oluşumunu, birbirine eklemleyerek yepyeni anlamlar yaratmasını sorgular. Okuyan, adlandıran, anlamlandıran ve bütün bu işlemleri bir

“oyun” oynayarak, yani hem haz duyarak hem de haz vermeye çalışarak yapar. Dünyayı; bütün duyu, duygu ve belleğiyle okur. Dünya onun için hem sonlu bir “metin”dir hem de birbiriyle ilişkili, sonsuza açılabilen bir “metinler toplamı’dır ” (Rıfat, 1992: 5-16).

2.3.5. Görsel İletişim

Görsel iletişimin temelinde iletişim kavramı bulunur. İletişim, gönderici ve alıcı olarak adlandırılan iki kişi ya da insan grubu arasında gerçekleşen bir duygu, düşünce, davranış ve bilgi alışverişi olarak tanımlanabilir (Becer 2002: 11). Yazının bulunması ile insanlar bilgiyi kalıcı kılmış, matbaanın bulunması ile de daha çok insanla paylaşma olanağı bulmuştur. Sanayi toplumunun oluşması ile bilginin aktarılma biçimi değişmiştir. Televizyon, bilgisayar gibi yeni araçlar zaman içinde ortaya çıkmış ve bu sayede bilginin, geniş kitlelere aynı anda aktarılma olanağı sağlanmıştır. Bu iletişim teknolojileri sayesinde, günümüzde geniş bir iletişim ağı oluşmaktadır. Bu çağa da haklı olarak “İletişim Çağı” denilmektedir.

“Görsel iletişimi ise görüntülü bilgilerin alışverişi olarak tanımlayabiliriz. Bu iletişim karşılıklı olabildiği gibi tek yönlüde olabilmektedir. İletimin iletişim haline gelmesinde karşılıklı öznel yapıların tepkileri, duyguları ya da yaşam deneyimlerinin de etkili faktörler olduğunu görmekteyiz. İletişim sadece öznedenden özneye bir özellik sergilememektedir. Yüz yüze iletişimden kitle iletişimine, tek yönlü iletişimden çok yönlü ya da çok karakterli iletişime kadar geniş yelpazeye sahiptir” (Aslan, 2012: 21).

Görselliğin çeşitleri, görselliğin gerçeklik dereceleri ve diğer bazı unsurlar çok önemlidir (Braden, 1994). Bu bağlamda görselliğin gerçeklik dereceleri ve çeşitliliği dikkat çekmektedir. Sangül günümüz iletişim araçlarını belli gruplar halinde şöyle sıralamıştır;

Bilişsel iletişim araçları: Sanal ortamda, bilgi teknolojilerini kullanılarak gerçekleştirilen, bireysel veya toplu iletişim araçlarıdır.(örnek: e-postalar, “chat”ler, “messenger”lar, web kameraları, “blog”lar, vs)

Görsel-İşitsel iletişim araçları: Göz ve Kulağımıza hitap eden, multimedya teknolojilerini kullanan, iletişim araçlarıdır. (Örneğin tv, sinema, radyo vs..)

Telekomünikasyon iletişim araçları : Göz ve kulağa hitap eden, elektrik, elektronik / elektromanyetik, optik teknolojileri kullanarak gerçekleştirilen iletişim araçlarıdır (Örneğin telefon, cep telefonu, fax, telex,vs..) .

Kali-Grafik iletişim araçları: Yazı ve çizi ile oluşturularak formatlandırılan ve basım - yayım araçları ile yapılan iletişimidir (Gazeteler, dergiler, afişler, el ilanları, tabelalar, mektuplar, notlar, kitaplar, vs.)

Organizasyon iletişim araçları: Ekipler aracılığıyla gerçekleştirilen , kişi veya topluma aktarılacak mesajları tanıtım - eğlence - eğitim - gezme - tüketme adına ileten etkinliklerin sağladığı iletişimin araçlarıdır(Fuarlar, event marketing konser eri, defileler, konferanslar vs.)

Sanatsal iletişim araçları: İster plastik, ister estetik olsun her türlü sanat faaliyeti veya sanatçı ile sağlanacak iletişimin araçlarıdır: (Dans, resim, müzik, şarkı, sergi, konser, tiyatro, defile, heykel, seramik, animasyon, vs) (Sangül, 2013 : 39,40)

Görsel iletişim araçlarının çeşitliliği ve her iletişim ağının kendine özgü disiplin içermesi bireylerin araçlar ile iletişimi ya da araçlar aracılığıyla iletişimini daha da önemli kılmıştır. “Günümüzde geliştirilen her yeni teknoloji yeni bir iletişim aracını ortaya çıkarmaktadır” (Messaris ve Humphreys, 2006: 15). Sürekli gelişen teknolojiler düşünüldüğünde bireyin bu teknolojilere ayak uydurması için görsel okuryazarlık becerisinin geliştirmesinin sürekliliği ve yeni iletişim kanallarına uyumu görsel iletişimin vazgeçilmezlerinden olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

2.4. Görsel Okuryazarlığın İşlemsel Süreçleri

2.4.1. Görsel Okuma

2.4.1.1. Görsele Erişim

Bireyin görsele nasıl eriştiği sorusu görsele erişimin temel unsurudur. Birey görsele ulaşırken duyu organlarını kullanmak zorundadır. Duyu organlarının sağlıklı olup olmamasının yanı sıra duyu organları yardımıyla ulaştığı görüntünün doğrudan ya da dolaylı olması iletişimi temelden etkileyecektir. Bu bağlamda, görsele erişimin görsel ile iletişimin temeli olduğu söylenebilir.

2.4.1.1.1. Görüntüleme

Görüntüleme; “Çevrenin gerçek resmini bir fotoğraf makinesi gibi ağısı tabakaya gönderen kamera göz’ün” yaptığı işlemdir (Güneş, 2006: 256). Nesneden yansıyan ışınlar, göz merceğinden geçerken kırılarak ağ tabakaya tıpkı fotoğraf makinelerinde olduğu gibi görüntüyü ters olarak düşmesini sağlarlar. Ancak beynin ... bölgesi görüntü sinyallerini işleyerek nesneyi ve mekanı gerçek konumunda algılamamızı sağlar (Kesercioğlu, 2003: 130, 131) Bu işlemi, biraz daha açmak gerekirse, var olan nesnenin

ya da zihindeki düşüncenin çeşitli teknik ve araçlar yardımıyla görünebilir kılınması işi olarak söyleyebiliriz.

Görüntüleme ile görselleştirme zaman zaman karıştırılmaktadır. Görüntüleme bireyin bireysel öncüllerini mümkün olduğunca kullanmadan “gerçeğin” zihinde oluşturulması yani olanın benzerinin yeniden oluşturulması iken görselleştirme “daha soyut, daha sorunlu bir kavram” (Braden, 2001: 16)dır. Çünkü görselleştirmede; görsel hatırlatıcılar, zihinsel ilişkiler, mekansal manipülasyonlar, hayal gücü, deneyimler, görüntülerin eksiklerini tamamlama gibi birçok yapı ile ilişkili kurmaktadır.

Görüntüleme teknolojileri, olayların olguların varlıkların anlaşılmasında önemli bir yere sahiptirler. Doğrudan ya da dolaylı olarak yapılan görüntülemeler teşhis koymada kullanılmaktadırlar. Özellikle tıp alanında; röntgen, radyoskopi, radyografi, tomografi, sintigrafi, ultrason gibi cihazlar yoluyla görüntüleme yapılmaktadır. Fotoğraf makineleri gibi anı görüntüleyen cihazlar ve belli bir zaman dilimini kaydeden video araçları gibi görüntüleme araçları içerisinde en yoğun ve en güncel araçlardır. Çıplak göz ile görülemeyecek nesnelerin görüntülenmesi için mikroskopun geliştirilmesi, farklı alanların ihtiyacına göre tekniklerin geliştirildiğinin bir diğer göstergesidir. Uydu araçları yoluyla evrene ait alanların görüntülenmesi var olanın tespiti, onları anlamada önemli bir yer tutmaktadır. Teknoloji geliştikçe, görüntüleme teknikleride geliştirecektir ve buna bağlı olarak da yeni cihazların üretimi kaçınılmaz olacaktır.

Görüntülemenin yapılaş şekli ile zihnimizin bu görüntüyü işleme biçimi, görsel ile iletişimimizi temelden etkileyecektir. Bu bağlamda görüntüleme, bireyin kendi dışındaki varlıklar ile iletişiminin temel ögesi durumundadır. Bu sebeple doğru teşhis için, birey görüntüleme yaparken mümkün olduğunca fotoğraf makinesi gibi, “gerçeğin” zihinde benzer biçimde oluşturulması çabası göstermesi ve sonrasında bu görüntünün işlenmesi sürecine geçmesi önem kazanmaktadır.

2.4.1.2. Görsel Kodlar

Görsel kodların temelinde görsel kod üretme ve üretilen kod ya da kodların alıcı tarafından çözülmesi bulunur. Kod en yalın söylemle “harf veya şifre” (TDK, 2015)

demektir. Herhangi bir dilde yazılan bir metin, herhangi bir amaçla üretilmiş bir görsel, hatta konuşma biçimleri ve insanın kullandığı bütün beden dilleri tamamıyla kodlardan oluşmaktadır (Aslan, 2012: 42). Toplumun her alanında kullanılan görsel kodlar ve işaretler “simgelerin kullanım sistemidir” (Becer, 2002: 23) ya da Arthur Asa Berger tanımıyla; Kodlar, verili bir toplum ve kültür içinde öğrendiğimiz, oldukça karmaşık çağrışım kalıplarıdır. Eğer bir toplum içerisinde yaşıyorsak, kültürel belirlenmiş içerisinde kodlar öğrenilmiş demektir (Berger, 1996: 32). Tanımlar göstermektedir ki görsel kodlar basit yapılarda olabileceği gibi karmaşık yapılar içerebilmektedir. Görsel kodlar üretilmiş masum yapılar olabileceği gibi bireyi olumsuz etkileyebilecek nitelikler de taşıyabilmektedir. Gizlenmiş görsel olarak ifade edilen eşikaltı yapılarda görsel kodların bir parçası olabilmektedir. Son derece geniş bir yelpazesi olan görsel kodların alıcı tarafından sağlıklı “tüketilmesi” günümüzün önemli sorunlarından biridir.

Görsel kodları, iletileri oluşturanlar – yayanlar; “toplumsal sınıfları, eğitim düzeyleri, siyasal düşün yapıları, dünya görüşleri, budunsal özellikleri ve benzeri nedenlerle izleyicileriyle aynı kodları paylaşmazlar” (Berger, 1996: 32). Becer bu durumu “kodların alıcı tarafından çözülememesi ya da çeşitli nedenlerle tam olarak ulaşamamasına yani iletişim bozukluğunu parazit” olarak açıklar (2002: 24). Kodlamanın anlamlandırılmasında fiziksel psikolojik sorunlar ya da araçların yetersiz ve bozuk olması da önemli bir etkidir. Parazitler arttıkça iletişimin kurulması ve niteliği azalmaktadır.

Görsel kodların karmaşıklığı ve çokluğu ile alıcının baş edebilmesi için sürekli kendini geliştirmesi ve her gün yeniden öğrenmesi, sorgulaması, çözümlenmesi, yorumlaması, değerlendirmesi ile mümkün olabilecektir.

Görsel kodların karmaşıklığı ve çokluğu ile alıcının baş edebilmesi için sürekli kendini geliştirmesi ve her gün yeniden öğrenmesi, sorgulaması, çözümlenmesi, yorumlaması, değerlendirmesi ile mümkün olabilecektir.

2.4.1.2.1. Tanımlama

Tanım; bir kavramın niteliklerini eksiksiz olarak belirtme veya açıklama, tarif ya da bir kavramın ya da bir nesnenin sınırlanması, belirlenmesi, kavramın içeriğini kuran

belirtilerin gösterilmesi, bir kavramın ya da bir sözcüğün anlamının belirtilmesi (TDK: 2015) olarak ifade edilir. Tanımlama ise tanım yapma ya da tarif etme işidir.

Tanımlama, görsel ile iletişime geçen bireyin, görseli mümkün olabildiğince doğru anlama çabasının bir parçasıdır. Karşılaştığı görselin biçimi, rengi/renkleri, görsel değerleri, dokusu/dokuları ve buna benzer görsel niteliklerin tümü, bireyin görsel tanımlamasını doğrudan etkiler. Bir bağlamda tanımlama görünür şeylerin gerçeğe uygun olarak listelenmesi aşamasıdır, yapının envanterinin çıkarılmasıdır. Tanımlama yapılırken görselin ayrıntılarına ulaşılabilinecek zamanın ayrılması detaylı bir tanıma beraberinde getirecektir. Aynı zamanda görsel tanımlanırken tanımlanan nesnenin yapılarının tam olarak anlaşılması için nesnel olunmasına bireysel görüşlerin dahil edilmemesine dikkat edilmesi gerekir.

2.4.1.2.2. Görsel Sözleşmelerin Bilgisi

Küçük ya da büyük her toplumun, topluluğun, grubun üzerinde anlaştığı kendine ait kodları, olguları, kavramları, mitleri, yazılı metinleri, efsaneleri olabildiği gibi şekilleri, sembolleri, işaretleri, resimleri, tabloları, grafikleri, beden dilleri, doğa ve sosyal olayları vb. vardır. Bu bilgiler o toplumun, topluluğun özellikleridir ve varlığını sürdürebilmesi için gerekli görülür. Bu sebeple kuşaktan kuşağa aktarılırlar. Bu yapıların isimlendirilmesi ve isimlendirilen yapıların birden çok insan tarafından bilinmesi durumu görsel sözleşmelerin bilgisi alanına girmektedir.

Görsel sözleşmelerin bilgisini, mesajın alıcı tarafından alındığını gösteren işaretlerden anlayabiliyoruz. Mesaj gönderici tarafından, öte yandaki bir alıcı üzerine belli bir etki yaratmak amacı ile adına “gösterge” denilen anlam yüklü birimlerden yararlanarak karşı tarafa aktarılmaktadır (Başkan, 1998: 2). Çoğu mesajlar toplumların üzerinde anlaştığı kavramlar içerir. Bu ortak bilgiler “çok sayıda ve birbirini bütünler nitelikli bakış açılarına göre ele alınıp yorumlanabilen son derece karmaşık bir kültür gerçekliği” (Eliade 2001: 15) taşımaktadır. Görsel olarak kodlanmış bu bilgilerin alıcı tarafından bilinmesi (kodların çözümü) bazen mümkün olabilirken bazen mümkün olamayabilir. Alıcının hazır bulunuşluk düzeyi, ilgisi, eğitimi, yaşı, bulunduğu topluluk, coğrafi şartlar vb. nedenler ortak sözleşmelerin bilgisine ulaşım ulaşamamasında etkili olabilmektedir.

2.4.1.3. Görsel Çözümleme

Çözümleme, birden çok alanda, özünde aynı olmakla birlikte, küçük farklılıkları barındıran şu tanımları içermektedir; herhangi bir konunun, bir nesnenin düşüncede veya gerçeklikte kurucu parçalarına ayrılmak yoluyla yapısının, işleyişinin ve gelişim yasalarının ortaya konması işlemi, bir maddenin birleşimindeki yalın cisimlerin niteliğini veya niceliğini anlamak için yapılan işlem, tahlil, analiz, bir bütünü oluşturan parçaları bilimsel bir amaçla birbirinden ayırma işi, öğretimde bir konunun ya da birimin (ünite) bölümleri üzerinde ayrı ayrı durarak çalışma, bileşik olanı yeniden ayırmak, çözmek, parçalamak, karmaşık bir bütünü, yapısını anlamak amacıyla parçalarına, öğelerine, birleşenlerine ayırma (TDK, 2015) olarak tanımlanmaktadır. Görsel çözümleme ise görsel metinlerin yukarıda tanımlanan yöntemlerin işleme konulması biçimindedir. Görselliğin artması ile birlikte okuma odası ya da kütüphanenin yerini bilgisayar, TV alması ile okuyucu kavramının yerini izleyici almıştır (Genç ve Sipahioğlu,1990: 7). Görsel çözümlemenin önemli bir aşaması olan görsel okuryazarlık, izleyici konumundaki bireyi görsel metinleri okuyan bireylere dönüştürme iddiasını kapsar.

Görsel okuryazarlığın önemli yapı taşlarından olan görsel çözümleme eğitimin de konularındandır. Eğitim alanında, çözümleme; birimleri içerisinde kendisine özgü yapıları gereği ayrımlar içerir. Konumuz gereği, görsel sanatlar eğitimi öğrencileri bağlamında ele alınması sebebiyle, çözümlemenin de görsel olması doğaldır. Genelde, görsel çözümleme mevcut sanatsal üretimlerin biçim içerik ve yapı bakımından eleştirisi olarak ele alınmaktadır. Ancak bugünün şartlarında görsel sanatlar eğitimi alanında bu çözümlerlerin yeterli olamayacağı kanaati mevcuttur. Bu konuyla ilgili olarak Eker ve Demir, çalışmaya konu olan güzel sanatlar eğitimi öğrencilerine kültür üreticisi olarak bakıldığında “okulda, sınıfta ya da atelyede kültürel pratiklerin geniş analizlerinde söz konusu bilgi, beceri ve tekniklerin öğretilmesinde eleştirel pedagojinin” (2011: 429) önemine dikkati çeker. Eleştirel bakışın içinde görsel analiz bireyi sürekli geliştiren yapısı, nesnel bakış, ayrıntıları farketme, görseller arasındaki ilişkiler, görsellerin birbirleri ile ya da diğer yapılar ile karşılaştırılması bakımından önemli bir yere sahiptir.

Aşağıdaki iki alt başlık bu çalışma için hazırlanan veri toplama aracı ile gelen yanıtlar içerisinde oluşmuştur.

2.4.1.3.1. Görsel İlişkiler

İki şey arasında karşılıklı ilgi, bağ, münasebet, temas. Olaylar ve nesnelere arasında var olan karşılıklı bağımlılık. Birlikte oluşan ya da birlikte değişme gösteren olaylar arasında kavramsal olarak kurulan bağ. Eğretilen, gerçeğe eğretilenen arasındaki ilgi (TDK, 2015). Görsellerin birbirleri ile bağlarına ya da her görselin kendi içindeki yapıların birbirleri ile ilgilerinin incelenmesi durumlarını görsel ilişkiler olarak ifade edilmiştir. Görsel ilişkiler görsel yapıların içinde barındırdığı her türlü bilginin ilişkiler ağı içerisinde açıklanması çabası olarak adlandırmak yanlış olmayacaktır. Görsel ilişkiler; yapısal, biçimsel içeriksel, kavramsal, tarihsel gibi başlıklar altında ele alınabilir.

2.4.1.3.2. Görsel Karşılaştırma

Karşılaştırma; kişi ve nesnelere benzer veya aynı yanlarını incelemek için kıyaslama, mukayese. Parmak izi, el yazısı, imza ya da mühürün kendinin olmadığını ileri süren kişiye, parmak bastırma, yazı yazdırma ya da mühürünü bastırma ve eski izlerle yenilerinin bir bilirkşi aracıyla karşılaştırılmasını ve gerçeğin ortaya çıkmasını sağlama. Kopya edilmiş yazma ile aslının karşılaştırılması. Aykırılıkları, birbirini güçlendirecek biçimde kullanma (TDK, 2015). Karşılaştırma gerçeğin ortaya çıkarılmasında, konunun anlaşılmasında, yapıların birbirleri ile ilişkisinin sorgulanması için yapılır. Yapılan bu işin görsel yolla yapılmasına görsel karşılaştırma denilmiştir. Görsel kıyaslama esnasında , kıyaslanan yapının iç ya da dış yapılar ile benzerlikleri (analoji) üzerinden yola çıkıldığı gibi zıt yapılar ile de ilişki kurulmaktadır. Bunlar benzerlik, farklılık, üstünlük gibi değişik durumların ele alınması biçimindedir. Bu şekilde görsel karşılaştırmanın hangi yönden yapıldığı ortaya konur. Görsel karşılaştırma ile yapılar arası benzerlik-farklılık-zıtlık-üstünlük-ilişkisizlik-ilgisizlik gibi bileşmelerin sınanması yolu kurulur ve bu yolla görsel yapıların daha iyi anlaşılması sağlanmaya çalışılır.

2.4.1.4. Görseli Yorumlama

2.4.1.4.1. Yorum ve Yorumsallık

Yorum; bir yapıtın anlamını aydınlatmada tutulan düşünme yolu. Bir biçimsel dilin her kapalı düzgün deyimine karşılık belli bir dil dışı nesneyi, her değişkenine karşılık da belli bir değer alanını belirleyen dizge (TDK, 2015) olarak tanımlanır. Görselin niteliklerinin görüldüğü kadarıyla ifade edilmesi görsele erişim, çözümleme olarak ifade edilirken görsel hakkında “bilgi vermekten anlam meselesine doğru kaydığında” (Barret, 2012: 71) ise Yorum’dan söz edilir. Yorum, görselin anlam veya anlamlarının ortaya çıkarılma çabası olarak görülebilir. Yorum, bireyden bireye farklılık gösterebilir. Yorum ve yorumlama ilgili akla gelen ilk sorular şunlardır. Yorum yaparken yorumlayan ne gibi bir yöntem ve araçlardan yararlanmışır? Yorumlayan belli bir metot kullanmış mıdır? Yorum ile ilgili kural veya kurallar var mıdır? Bireyin yorum yapma işine ise yorumlama ifadesi kullanılmaktadır. Yorumlama, bir şeyin başka bir şeyi temsil ve ifade ettiğini ya da bir şeyin başka bir şey hakkında olduğunu ve yahut bir şeyin başka bir şeye yanıt niteliği taşıdığını, o şeyin belli bir geleneğe ait olup olmadığını ve kesin biçimsel özellikler taşıyıp taşımadığını tespit etmektir (Thom, 2000: 64). Yorumlamak, kendi kendine konuşmayan göstergeleri konuşturmak (Gadamer, 1991: 20). Göstergeler konuşturulurken mantıksal yol izlenebildiği gibi sistematik bir yol ile de konuşturulduğu gözlemlenir.

Yorumlama; görselleri sözel ya da yazınsal bir yoruma dönüştürülerek görselin anlam/ anlamlarının dil bakımından ortaya çıkarıldığı yöntem olarak ele alınır. Yorumlayan yorum metoduyla anlamı nasıl ortaya çıkardığını ortaya koymuş olur. Bu bağlamda yorum görsellerin anlaşılmasında yeterli midir?

Tam anlamıyla geliştirilmiş bir yorum, mantıksal olarak ve zorunlulukla bir sonuca götürülen önermeler içerir. Fakat tam olarak geliştirilmiş yorumların, üç beş önermenin açıkça sıralandığı ve açık bir sonuca varılan mantıksal savlar biçiminde yazıldığı pek nadir görülür (Barret, 2012: 75). Bu bağlamda yorum yerine yorumsallıktan söz edilmektedir. Mantıksal sonuçlara götürmeyen önermelerin yorumsal olabileceğini söyleyebiliriz ancak yorumsal önermelerden yola çıkarak ulaşılan vargılar yorum

niteliğinde olabilmektedir. Bu sebeple aşağıda ifade edilen yorum; yorum ve yorumsallığı kapsayacak biçimde ele alınmıştır.

2.4.1.4.2. Biyografik Yorum

Yaşayışları ve yaptıklarıyla ün kazanmış önemli kişilerin hayatlarını belgelere dayalı olarak inceleyen eserlere “biyografi” denir (Oğuzkan 1997: 141) . Diğer bir tanıma göre biyografi; toplumların çeşitli alanlardaki gelişim ve değişiminde önemli roller üstlenmiş olan kişilerin, yetişme tarzları, yaşadıkları olaylar, bu olaylardaki lider veya grup üyesi olarak etkinlikleri fikir, duygu ve hayal dünyalarıyla eserlerinin ele alınıp anlatıldığı bir yazılı anlatım türü olarak kabul edilir (Ağca 1999: 174). Biyografiler, kişisel anılara ya da araştırma sonucu elde edilmiş yazılı ve sözlü malzemenin düzenlenmesine ve yorumlanmasına dayanır (Öztürk ve Otluoğlu, 2003: 140). Bu tür bir yorum biyografik yorumdur. Biyografik yorum, yazılı metinler üzerinden olabildiği gibi görsel metinler üzerinden de olabilmektedir. Görsel metni yorumlayan kişi, görsel hakkındaki bilgisi dahilinde, görseli oluşturan kişinin hayatı, eserleri ve yorumladığı eser hakkındaki bilgilerini de dahil ederek yaptığı yorum olarak karşımıza çıkar.

2.4.1.4.3. Karşılaştırmalı Yorum

İnsan sosyal bir varlıktır. Kendisini sürekli olarak başkaları ya da değer verdiği şeyler ile karşılaştırır. Gemlik, Sığı ve Sur'un (2007: 57) aktarımıyla; Festinger'e göre (1954) bu karşılaştırmaların iki ana türü vardır. Bunlar, yapıldıkları yöne (yukarı - aşağı) göre farklılık göstermektedir. Yukarı yönlü sosyal karşılaştırma, bir kişinin kendini, kendinden daha iyi durumdakiler ile karşılaştırması; aşağı yönlü sosyal karşılaştırma ise kişinin kendini daha kötü durumdakilerle karşılaştırmasıdır. İnsanlar yukarı yönlü karşılaştırmaya olumsuz; aşağı yönlü karşılaştırmaya karşı ise olumlu etki oluştururlar. Özümseme etkisi geçerli olduğunda ise, tam tersi yani yukarı yönlü karşılaştırmaya olumlu ve aşağı yönü karşılaştırmaya olumsuz cevap verirler. Birey kendisi ile başkasını, iki ya da fazla nesneyi, görsel ya da görselleri, görsel içindeki elemanları, farklı iki düşünceyi, sanatçıları vb. hangisi olursa olsun, “ karşılaştırma için doğru referanslar seçilmelidir” (Zee vd., 2000: 17). Bu karşılaştırmalar genellikle karşıımızda duran ve görsellik içeren yapılardır. Karşılaştırması yapılan her görselin metin bilgisi eğer yorumlayıcı tarafından referans seçilmemiş ise karşılaştırma sağlıklı olamayabilir.

Görsel karşılaştırmalar genellikle görseli oluşturan parçalar arası olmaktadır. Bazen görsel içindeki yapılar değil, görsel ile başka görsel ya da görseller karşılaştırılır. Bazen ise görseli oluşturan kişi ile kendisini karşılaştırır. Tüm bu karşılaştırmalar yorumlayıcının bilgisi dahilinde olabilmektedir. Yorumlayan kişi karşılaştırma esnasında karşılaştırması yapılan parçaları kendi yaşantıları ve deneyimleri doğrultusunda anlamlandırır ve bu anlamlandırma sonucu karşılaştırması yapılan yapılar arasındaki benzerlik yada zıtlıkları ortaya koymaya çalışır.

2.4.1.4.4. Arketipsel Yorum

Arketip kavramının Fransızcası; archetype, İngilizcesi; archetype'tir. Yunanca archaios: eski; typos: örnek kelimelerinden geldiği varsayılır. Anlamı ise; "bir tür ya da türler grubunun varsayılan atasal tipi, kök"tür (TDK, 2015).

İnsanoğlu çağlar boyunca karşılaştığı benzer olayları, tecrübe edilmiş belli kalıplara sokmuş ve bu kalıplar kuşaktan kuşağa geçmiştir. Böylece anne, baba, çocuk, teyze, nine gibi kavram ve roller ile geçimini sağlamak, arkadaş bulmak, eş bulmak vb. roller yani arketip denilen şablonları ortaya çıkarmıştır. Bu anlamda her arketip için belli sosyal ve psikolojik durumlara cevaben ortaya çıkmış "prototip-ilk tip" tanımlaması yapmak yanlış olmayacaktır. Bu kavramı psikolojide ilk olarak Carl Gustav Jung kullanmış ve konuyu bilimsel olarak derinlemesine çalışmıştır (Coster, 2010: 5).

Hemen her insanın arketip bilgilere sahip olduğunu söyleyebiliriz. Örneğin bir çocuk anne, baba, koruyucu gibi arketiplere sahiptir. Arketip bilgileri bireyin çevresiyle, topluluk içinde yaşaması ile geniş yelpazede içeriğe ulaşır. Kitaplar, anlatılar, efsaneler, izlediği film vb. görseller arketip bilgileri destekler. Bu pencereden bakacak olursak bir insanın yılandan, akrepten veya karanlıktan korkması için görmüş yada maruz kalmış olması gerekmez, hayal ederek bu arketip bilgiye ulaşabilir. Bu durumun insanoğlunun çağlar boyu süren yaşamı boyunca hem kültürel hem de biyolojik olarak deneyimlediği ve bize aktarılmış olduğu bilgiler ile açıklayabiliriz (Jung, 2003: 42).

Bu bağlamda görselin yorumunda bilinçli ya da bilinçsiz olarak yapılan bu tür nitelikleri taşıyan yorumlar, arketipsel yorum olarak ele alınmıştır. Görseli yorumlayan, yorumladığı görseli, o güne kadar birikmiş deneyimleri, gözlemleri ve toplumsal roller

çerçevesinde ele alır. Burada belki de amaç “görünenin ötesine” geçip oradakileri ortaya çıkarma niyeti olabilir. Arketipsel yorumda yorumcu görselleri türlerine göre ele alır ve kökleri ile ilişkisi içerisinde bir yorumda bulunur.

2.4.1.4.5. Psikanalitik Yorum

Psikanalitik yorumu temelleri Freud’un Psikanaliz Kuramı’na dayanır. Psikanaliz kuramının ortaya koyduğu bilgiler ile yapılan yorumlar bilinç ile bilindışı etkilerin anlaşılmasında kolaylık sağlamıştır. Freud, görsel üretim yapan kişinin üretimini anlamak için, üreten kişinin “kişisel yaşantısından (bilinçaltı’ndan) yola çıkarak yorumlamak gerektiğini” ileri sürmüştür. “Kişinin psiko-sosyal, sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik etmenleri göz önünde bulundurmanız gerektiğini gözardı etmeden yapılan bir yorum olmalıdır”. Bu kuram ile Freud; “göstergelere nesnel bir statü kazandırarak, simgeler alanını yoruma açmıştır. Freud’un bu yaklaşımı ileride “Erich From, Karen Horney, Otto Rank”, (Bozkurt, 2000: 173) gibi öğrencilerine de kaynaklık etmiş çağdaşı ya da daha sonra gelen bilim insanları ile sanat-egitim-göstergebilim gibi çeşitli alanlarda önemli ölçüde yer bulmuştur.

Psikanalitik yorumda görsel üzerinden görseli üretenin dahil olduğu, yorumcunun kendi fikirlerindeki de dahil ederek oluşturduğu yorumdur. Bu yorum çeşidine sık rastlanır. Psikanalitik yorumda bakış hazzı, aktif-pasif etkiler, bilinçdışı’lık, id-ego-süperego, bilinmeyene olan merak gibi özellikler izlenmiştir. Bu teorinin oluşmasındaki “düşüncelerin serbest çağrışımı” yönteminin etkisi bu bağlamda ele alınmıştır. ”Psikanalitik terminolojide, bakış hazzı, kontrol ve gücün bilinçsiz hayalleriyle alakalı olup, bu güç ve kontrolün aktif ve pasif formu olan röngencilik ve teşhirciliğe bağlıdır. Arzu ve bakış/bakma en azından her zaman bilinç dışı bir şekilde kendisine bakılan/seyredilen bir arzuyu ima eder. Hakim kültürün formları asimetrik bir cinsiyet dengesinde bakmanın hazzı geleneksel düzenlemelere sahiptir. Aktif form olarak erkeksilikle ilişkilendirilir. Pasif ve kadınsı form olarak seyredilense kadını erkek tarafından seyredilen bir imge olarak ilişkilendirilir” (Türkoğlu, 2009: 11). Psikanalitik yorumda; yorumun aktif, yorumlanan görselin pasif olarak adlandırmak Türkoğlu’nun bakışına ek niteliğindedir.

2.4.1.4.6. Semiyotik (Anlambilim) Yorum

Semiyotik yorum kaynağını göstergebilimden alır. Temel amacı göstergeleri incelemek olan Göstergebilim; "bugün Batı dillerinde kullanılan ve Türkçe'de göstergebilim adı ile karşıladığımız semiyotik sözcüğü Yunanca'daki "semeiotike" teriminden, semioloji sözcüğü Yunanca'daki "semeiotike" teriminden, semioloji sözcüğü ise Yunanca "semeion" (gösterge) ve "logia" ("kuram"; "söz" anlamındaki logos'tan) sözcüklerinin birleşiminden doğmuştur. " (Rifat, 1992: 17)

Semiyotik; dil ve söz, gösterilen ve gösteren, dizim ve dizge, düzenlam ve yananlam başlıkları altında ikili karşıtlıklar biçiminde sınıflandırılmaktadır (Barthes, 2005: 29). Bu sınıflandırmalar eşliğinde göstergelerin alıcı tarafından yorumlanması işi için semiyotik yorum ifadesi kullanılmıştır.

Göstergeler üzerine Gariaud; gösterge bir başka olguyu çağrıştıran bir olgudur (Gariaud, 1994: s10) der. Gösteren ile gösterilen arasında bir anlam bütünlüğü olabildiği gibi farklı anlamlar taşıyabilmektedir ya da alıcı göstergeye başka anlamlar yükleyebilmektedir. Graeme Bruton; "göstergeyi gösteren, bununla beraber olası anlamların her birine gösterilen ve alıcının göstergeye verdiği anlama da anlamlandırma" ifadeleri kullandığı gözlemlenir (Bruton, 1995: 40).

Semiyotik yorumda; göstergelerin; dil ve söz, gösteren ve gösterilen, dizim ve dizge, düzenlam ve yananlam gibi sınıfların bir veya bir kaçını kullanması yoluyla, görselin barındırdığı anlamların alıcı tarafından anlamlandırılması, alıcının birikimi oranında olmaktadır. Göstergeleri görsel metin olarak ele alınıp bu metinlerin yazılı metne çevrilmesi uğraşı demek yanlış olmayacaktır.

2.4.1.4.7. Tekniğe Dayalı Yorum

Tekniğe dayalı yorumda, yorumlayanın görseli teknik açıdan ele alması söz konusudur. Tekniğe dayalı yorumda akla gelen soru "görsel nasıl elde edilmiş" (Barret, 2012: 84) sorusudur. Görseli oluşturan kişinin nasıl çalıştığına ilişkin bilgiler üzerinden yoruma gidilir. Ne tür malzemeler kullandığı, hangi teknikler ile oluşturduğu, tekniği nasıl kullandığı gibi çeşitli sorular üzerinden görselin yorumlanması amaçlanır. Yorum içerisinde geçen teknik kavramına kısaca bakacak olursak, teknik; bir sanat, bir bilim,

bir meslek dalında kullanılan yöntemlerin hepsi ; herhangi bir sanat, üretim ve öğretim etkinliği için baş vurulması gereken beceri, işlem ya da yol; bir yapıt ortaya koyma, bir işi başarmada kullanılan yöntem, yol; yaratma biçimi (TDK, 2015) olarak tanımlanmaktadır.

Her görsel kendine özgü yapılar ile varlığını sürdürmektedir. Alıcının, görseli oluşturan yapıları anlayabilmesi ve yorumlayabilmesi için görselin tekniğine ilişkin sorgulama ve anlamlandırma çabasına girmesi gerekmektedir. Salt görsel okuma yoluyla ulaşamayacağı bilgiler görselin doğasında olabilir. Bunun için diğer araştırma (o konu hakkında yazılı kaynaklar, benzer görseller vb.) yollarına başvurması gerekebilmektedir. Tekniğe dayalı yorumda, alıcının kişisel anlamlandırmaları diğer yorum alanlarına göre daha az olduğu gözlemlenmiştir.

2.4.1.4.8. Yönelimsel Yorum

Yönelim; bir şeye yönelme; bir şeyi erek (amaç) edinme. Skolastik felsefede: Düşünmenin bir bilgi konusuna yönelmesi. (Yönelinen konunun gerçekte var olması gerekmez; tasarlanan bir şeye de yönelinebilir.) Brentano ile bu kavram yeniden felsefe alanında çıkmıştır; Bilinç olayının özü bu yönelimdedir. Bilinç olayları hep "bir şey üzerinde bilinç"tirler; "bir şey"i görmeden "göremem", "bir şeyi" düşünmeden, "düşünemem"; her bilinç her zaman bir "konu (nesne) bilinci"dir (TDK, 2015). Yönelimsellikte; insan yalnızca algılamada ve yargılamada değil, gündelik pratik ilgilerinde, kullandığı araç ve aletlerin kullanımında ve onun dünyasını paylaşan öteki "kendi"ler ile karşılaşmasında ve onlara karşılık vermesinde de kendi dünyasına "yönelir" (Scharg, 2006: 208). Yönelimselliğe insanın doğasında var olan melankoli, can sıkıntısı, korku, kaygı ve umutsuzluk gibi çeşitli değişkelerin varlığının etken olduğu düşünülür.

Searle'e göre, yönelimsellik birçok akli durum ve olayın özelliğinin yönlendirildiği ve dünyadaki olayların durumudur. Akli temsiller ve yönelimli durumlar görünüşsel şekiller alabilir. Örneğin, "gece yıldızı" (gün batımı) ve "sabahyıldızı" (güneş doğuşu) farklı imajların büyüğü aynı objeye yani Venüs'e atıfta bulunabilir. Bu noktada, yönelimsellik, zihnin nesnelere ve dünyadaki şey durumlarına yönelmesini ve onlara

dair olmasını sağlayan çeşitli biçimlerin hepsinin genel adıdır. Yönelimsellik, bilincin, insanı dünyanın geri kalanıyla ilişkilendiren bir özelliğidir (Akt; Çelebi, 2014: 19).

İnsanın doğası gereği yukarıda belirtilen özelliklerini bilinçli ya da bilinçsiz olarak görseli yorumlamasında kullanması burada konu edilmiştir. Bu bağlamda yönelimsel yorum; yorumlayanın doğasından yola çıkarak görselin dünyası ile ya da görseli üretenin dünyası ile ve yahut her ikisi ile bir ilişki içinde yorumda bulunması durumudur.

2.4.1.4.9. Yorum Çeşitlemeleri

Bu başlık altında yukarıda sözü edilen yorumların en az iki tanesinin birlikte kullanıldığı durumlar ele alınmıştır. Alıcının görseli yorumlamasında farklı yorum çeşitlerini birlikte kullanarak daha kapsamlı yorum yapma işine girişmiştir. Yorumlar genelle içiçedir. Kişi teknik bir yorum cümlesi içerisinde, semiyotik, psikanalitik, arketipsel yorumları içeren nitelikte yorum yapabildiği gibi kendine has yukarıda sözü edilmeyen öğeleri içeren, yorum özellikleri taşıyan yorumları da içermektedir. Yorum başlığı altında toplanan sınıflar çoğunlukla ele alınanları içermektedir.

Günlük yaşantımızda duyularımızı sürekli olarak bir yorumlama işlemine tabi tutmaktayız. Her birey yorumda bulunurken kendine özgü nitelikleri ile yorumda bulunur. Yorumlananın yeniden yorumunda, yorumun değişeceği varsayılır ancak yeniden yorumda yorumlananın farkedilmemiş özelliklerini dahil edildiği yeni bir yorumla karşılaşmış oluruz aslında. Yorumlayıcı her yeni yorumunda önceki yorumlarına takviye yorumlar eklemektedir. Bu bağlamda yorum çeşitlemesi yorumlayanın, yorumlananın kapsamını geniş bir çerçevede alma çabası olarak görmek gerekmektedir.

2.4.1.5. Görsel Değerlendirme

Değerlendirme; bir şeyin nitelik ya da niceliği üstüne yapılan çalışma sonucu varılan yargı; aynı biçimdeki olayların, birtakım ölçülere göre, önemini belirtme; türlü öğretim amaçlarının gerçekleşme oranını değişik yollarla ölçme ve ortaya çıkan sonuçlar üzerinde değer biçme; bir filmin çeşitli yönlerden taşıdığı özellikleri ayırt edip, çözümleyip film konusunda bir yargıya varma; özellikle, yetkili bir kurulca bu yolda

varılmış ve gerekçeleriyle açıklanmış yargı; ölçüm konusu olan bir nesne üzerinde nicel ya da nitel ayrımlar yaparak değerlendirici yargılamalarda bulunma (TDK, 2015), görsel değerlendireme ise bu değerlendirme işini görsel yolla yapılması durumudur.

Görsel değerlendirme yapabilmek için, yine görsel yolla değerlendirmesi yapılan görselin, ölçülmüş olması gerekmektedir. “Ölçme bir şeyin özelliğinin ve niteliğinin belirlenmesi işlemidir”. Ölçtüğümüz şey bireyin “bilgileri, anlayışları, kavrayışları, becerileri, davranışları, tutum ve değerleri” ile ilgili olabilmektedir (Karip, 2007: 2).

Değerlendirmeyi yapan kişi değerlendirme yapmadan önce ölçümünü, yazılı metinlere kıyasla görselin yapısı gereği çok daha hızlı yapmakta ve hızlıca yargı/yargılara varmaktadır. Değerlendirme bir sonuçtur. Yani oluşmuş bir yargı ya da yargılar bütünüdür. Bu sonuca ulaşırken kullandığı ölçüm araçları, sonucu belirleyen etken durumundadırlar.

İyi bir yargı bir mantık çerçevesinde olmalıdır. Barret; “Nedensiz yargılar pek fayda sağlamazlar. Nedenlerini vermeden bir şeyin iyi ya da kötü, orjinal ya da göz alıcı olduğunu söylemek sadece sonuç sunmaktır ve bu sonuç ne kadar iyi düşünülmüş iyi kurulmuş olsa da ardındaki sebepler açıklanmadan pek bir anlam taşımayacaklardır” der ve ekler “apaçık ve tam eleştirel yargılar; kriterlerle oluşturulmuş nedenlere dayanan değerlendirmeler içermelidir” (Barret, 2012: 163,164).

Bu çalışmada çalışılan öğretmen adaylarının, ayrı bir görsel okuryazarlık dersi olmaksızın, eğitimleri boyunca aldıkları dersler, ilgileri, kendi beceri ve yetenekleri doğrultusunda oluşturduğu ölçüm yöntemleri ışığında bir değerlendirmede bulunmuşlardır. Aşağıdaki sınıflandırmalar öğretmen adaylarından gelen yanıtların sınıflandırılması sonucu oluşmuştur.

2.4.1.5.1. Olumlu Yargılar

Her gün yüzlerce belkide binlerce uyarıcıyla karşı karşıya kalan insan, her uyarıcıya aynı dikkati göstermemektedir. Bunlardan sadece bazıları dikkati çekiyor ve onları belirgin olarak algılanabilir ya da bizler sadece algılamak istediğimizi algılıyoruz, diğer kısmen ya da tamamen uyarıcılara kapalı kalıyoruz. Bu sürece “seçici algılama”

deniyor. Seçme işleminde “bu bağın mantıklı olması gerekmez, olumlu olsun yeter” der Cialdini (2003: 233). Amaç olumlu yargılarda bulunmamızı sağlamaktır. Çünkü bu yargılarımız, karar verme mekanizmamızı değiştirmektedir.

İster günlük kullanım araçları ister sanatsal yapılar olsun, bizlerde mutlaka olumlu ya da olumsuz izler bırakır. Bu izler kişisel özelliklere bağlı olabildiği gibi, yönlendirilmiş, tarihsel, toplumsal, psikolojik gibi birçok nedenden dolayı olabilmektedir. Bireyin görsel ile ilişkisi olumlu yargılar taşırken zamanla olumsuz yargılara dönüşebilir ya da durum tersine işleyebilmektedir.

2.4.1.5.2. Olumsuz Yargılar

Bireyin olumlu yada olumsuz yargılarında; doğru ve yanlış birbirinden tam olarak ayırt edemediği, nasıl karar verileceği noktasında tereddütler yaşadığı, dürüstlük ya da sadakat, bireysel ya da toplumsal fayda, adalet ya da insaf, ahlaki kararlar (etik), kültürler arası çelişkiler, dinsel, etnik yada tarihi sebepler gibi karmaşık yapılar etkendir (Hafernik, vd., 2013: 96). Yukarıdaki değerler, her alanda olduğu gibi görsel yapılar ile iletişimdeki bireyde de olumsuz yargıların oluşmasına yol açabilmektedir.

Bireyin görseli tanımlaması, çözümlenmesi, yorumlaması aşamaları ile kendi deneyimleri, bilgi birikimi vb. özelliklerinin yanı sıra görselin toplumsal, çevresel, tarihsel vb. özelliklerin birlikteliği sonucunda olumsuz yargılar ortaya çıkabilmektedir. Bu durum diğer yargılar türleri içinde geçerlidir.

2.4.1.5.3. Örtük Yargılar

Örtülü, kapalı olarak içerilmiş olan, üstü kapalı (TDK, 2015) anlamlarına gelen “örtük” kelimesi “yargı” kelimesi ile birlikte kullanıldığında yargılayan kişinin yargısını üstü örtülü bir biçimde ifade etmesi anlamına gelmektedir. Bu tür yargılarda örtük bir kalıp içerisinde nesneleştirilen göstergeler neden olabilirken, yorumlayanın kendi isteği ile yargıda bulunması olabilmektedir.

Örtük yargıyı, yargıda bulunan kişinin “yargı bildiren görüşleri yazının tümünün bağlamından ve genel tonundan da çıkarabiliriz” (Barret, 2012: 161) Görsel kültür ürünleriyle istila edilen modern dünyanın nesnelere görüldüğü kadar yalın değildir.

Nesneleri okumak için gösterenin anlamlarının alanına girmek ve göstergelerin açık ya da örtük işlevlerini çözümlenerek, yorumlayarak bir yargıya varmak oluşan yargının açık dille ifadesi, bazen mümkün olamaz. O zaman bu tür ifadeleri Barret'in ifade ettiği gibi ele almak gerekmektedir. Bu tür yargılar, örtük yargılar başlığı altında toplanmıştır.

2.4.1.5.4. Karşı Yargılar

Görsel okuryazarlık insan ya da makina aracılığıyla yapılan ürünleri konu edinmektedir. Bu ürünler üretimleri sonunda belli bir amaç doğrultusunda kullanım nesnelere durumda etrafımızda bulunurlar. Biçimlendirilmeleri bu amaçları doğrultusundadır ve alıcıyı belli yargılara ulaştırabilmektedir. Herhangi bir sebeple alıcının bu tür görseller ile iletişime geçmesi sonucunda ulaştığı yargılar, iletişime geçen alıcının istediği niteliklerde olmayabilir. Bu durumda alıcı görsel ile ulaştığı yargılar ile kendi yargı anlayışını karşılaştırabilmekte bunun sonucunda görsele karşı yargı/lar oluşmaktadır. Karşı yargı; görselin içeriğine bağlı olarak oluşan yargılara karşı kendi yargılarının ifadesi olduğu gibi görsel içeriğin yargı/sı/ları/na değinmeden kendi yargı/sı/larının ifadesi olarak karşımıza çıkabilmektedir. Bu çalışmada sınıflandırılan karşı yargı bu bağlamda ele alınmıştır.

2.4.1.5.5. Karşılaştırmalı Yargılar

İki ya da daha çok oluşmuş yargıların benzer, aynı ya da zıt özelliklerinin birbirleri ile mukayese edildiği yargıları içermektedir. Karşılaştırmalı yargı, görsel hakkında bireyde oluşan yargı/nın/ların, diğer yargı/nın/ların ile sorgulanmasıdır.

2.4.2. Görsel Yazma

2.4.2.1. Görsel Tasarım

Görsel Tasarım, görsel tasarım elemanlarının tasarım ilkeleri ile uygulanması sonucu oluşan bir süreçtir. Tüm görsel tasarımların temelinde görsel tasarım elemanları olan, nokta, çizgi, biçim, doku, ve renk bulunmaktadır. Bu etki elemanları görsel tasarım ilkeleri olan birlik, denge, ritim, hiyerarşi, devinim (hareket), odak noktası (Gökaydın, 2002: 48, Kılıç, 2002: s90, Gençaydın, 2000: 78, Çağlarca 1999: 17, Sözen ve Tanyeli, 1992: 66) gibi yapıların birlikteliği görsel tasarımın temelini oluşturmaktadır.

Bu kavramlara yukarıdaki sırasıyla bakmak gerekirse; iki çizginin birleştiği yer ya da

bulunduğu mekana göre merkezsiz benek diyebileceğimiz **nokta**, büyük- küçük, sık-seyrek, düzenli-düzensiz, karmaşık ya da düzenli olabilmektedir. Yan yana gelerek çizgiyi meydana getirebildiği gibi bazen de lekesele bir görüntüye dönüşebilmektedir. Nokta bulunduğu yere ve çevreye göre tanımlanmaktadır. Örneğin evrenin içerisinde dünya bir nokta, dünya içerisinde insan bir nokta gibi algılanabilmektedir. Noktanın yanına başka bir nokta geldiğinde kompozisyon sorgulaması başlamış ve aynı zamanda hareket kavramı devreye girmiş demektir. Noktaların sayısı ve aralarındaki uzaklık, büyüklük ve konumları algılanma biçimlerini etkilemektedir. Işık ve renk farklılıkları ve büyüklük küçüklükleri optik algılamayı sağlamaktadır. Noktaların yan yana gelerek oluşturduğu biçim genelde **çizgi** olarak tanımlanır. Genişlik ve uzunluğu ne olursa olsun, eğer biçimi bir çizgi etkisi yaratıyorsa ifadesi çizgi olmaktadır. Çizgi kavramı nesnelere sınırlarının gözde oluşturduğu etkidir aynı zamanda. Gökaydın, “çizginin yedi görevi vardır” der. Bunlar; çizgi kendi güzelliğini taşır. Bir alanı böler veya sınırlar. Bir düşünce veya değerini sembolünü yansıtır. Bir konunun sınırlarını oluşturur. Gözü belli bir yöne yönlendirir. Tonal bir farklılık oluşturur. Bir desen veya düzen oluşturur (Gökaydın, 2002: 48). Çizgiyi, biçimleri ve yönlerine göre ikiye ayırabiliriz. Biçimsel olarak çizgiyi; doğru, dalgalı, eğri ve kırık çizgiler diye adlandırabiliriz. Doğru çizgi sürekli ve kesintisizlik duygusu verirken dalgalı ve eğri çizgi hareket kavramını akla getirmektedir. Kırık çizgi ise dağınıklık ve göz yorucu bir karaktere sahip diyebiliriz. Çizgide yön önemli öğedir. Konumu yönünden çizgiler; yatay, dikey, eğik ya da düşey olarak sınıflandırılabilir.

Bir nesnenin görme ya da dokunma organlarıyla algılanabilmesini sağlayan kendine özgü gerçekliğine **biçim** veya şekil adı verilir (Sözen ve Tanyeli, 1992: 41). Şekil sadece bir çizgiden, bir renkten bir lekeden oluşabilir. Nesnelere soyut ya da somut olabilmektedirler. Yaşam boyunca doğada, resimde, heykelde, bilgisayarda, televizyonda ve benzeri ortamlarda karşılaşılan soyut somut her nesnenin bellekte yeri ve anlamları bulunur. Görülen, dokunulan her nesnede, biçim endişesi taşınmaktadır. Yeni algılanan her biçim bellekteki nesnelere karşılaştırılarak anlamlandırılmaya çalışılır. Biçimler içerdikleri anlamları ile var olmaktadır ve kişiden kişiye, toplumdan topluma anlam farklılıklarına uğrayabilmektedirler.

Işığın bir prizmadan geçtiği esnada, ışık kırılması ile oluşan fiziksel olay ile (gökkuşağı renkleri) **renk**lerden söz edilir. Işık bir cisimle karşılaştığında, bir bölümü cismin üstüne yansır. Maddenin ışık ile etkileşimi sonucu yansıyan şey'e renk denilmektedir (Lee, 2005: s13-28). Kırmızı, sarı, mavinin karışım ile bulunamayan renkler olduğu bilinir. Bu renklerden eşit miktarda karıştırılarak tamamlayıcı renkleri oluşturulurlar. Tamamlayıcı renkler; mor (Kırmızı+mavi), yeşil (mavi+sarı), turuncu (kırmızı+sarı)'dan oluşmaktadır. Bu renklerin karışımından ise sonsuz renk çeşitleri elde edilir. Renklerin algılanması ve tepki verilmesinde, rengin türü(kırmızı mavi vb.), rengin yoğunluğu (canlılığı, parlaklığı) ve rengin tonu (açıklığı, koyuluğu) etki etmektedir (Edwards, 20040: 2-17).

Renklerin insanda psikolojik etkileri vardır. Yeşil; sağlık, huzur. Mavi; özgürlük, rahatlama, derinlik, içtenlik. Kırmızı; etkinlik, cesaret, tehlike, coşku. Mor; tekdüzelik. Beyaz; teslimiyet, temizlik, Siyah ise karamsarlık, gizemlilik gibi bir çok kavramla kişiye psikolojik çağrışım yaptığı genel olarak ifade edilirler. Renkler aynı zamanda çağrışım yaptıkları şeylerle anılmaktadırlar. Mavi; denizi, buzu, havayı vb. Yeşil; ağacı, ormanı vb. Kırmızı; ateşi, güneşi, aşkı vb. çağrıştırır. Mavi, yeşil, mor soğuk renk diye adlandırılır ve derinlik hissi verdiği için zemin olarak kullanılması çoğunluktadır. Sıcak renkler olan kırmızı, sarı, turuncu ise dikkat çekici olmaları ve bu özelliği ile daha önde hissi uyandırdıklarından genelde yakın planda kullanılırlar.

Değinilmesi gereken bir önemli konu da tasarımların oluşturulduğu yüzeydir. Her çalışma bir yüzey üzerine yapılır. Yüzeyin maddesel ve dokusal özelliği yapılacak olan çalışmayı etkileyen önemli etkenlerdendir.

Doku; “Bir düzenin bir araya gelen elamanlarının kendi kişiliklerini yitirip, topyekun bir etki uyandırma durumudur” (Gökaydın, 2002: 89). Tüm görsel nesnelere kendisine özgü dış yapıları vardır. Dokuları özelliklerini ve etkilerini görerek veya dokunarak algılayabiliriz. Örneğin bulutları sadece görerek algılayabiliriz ancak hem görerek hem dokunarak bir ağacın dokusal özelliklerini çözümleyebiliriz. Dokular yapılarına, kullanım biçimlerine, renklerine ve ışık etkilerine göre farklı duyu etkiler uyandırmaktadır. Sert dokulu, sıcak renkli, parlak yüzeyli, ince ve ayrıntılı işlenmiş dokulu yüzeyler yakınlık etkisi, yumuşak dokulu, soğuk renkli mat yüzeyli

dokular, dağınık, ayrıntısız ve belirsiz işlenmiş dokulu yüzeyler uzaklık etkisi verir. Ayrıca doku, yumuşaklık-sertlik, ağırlık-hafiflik, sessizlik-gürültü, huzur-tedirginlik, durgunluk-hareketlilik, sakinlik-heyecanlilik, rehavet-kasvet gibi psikolojik etkiler de uyandırabilir (Gençaydın, 2000: 82).

Yukarıda bahsi geçen görsel tasarım elemanları tasarım ilkeleri ile birlikte kullanılmaktadır. Görsel tasarım ilkelerinden biri bütünlüktür. **Birlik (bütünlük)**, tasarımda kullanılan tüm öğelerin koordinasyonu ile asıl temanın, amacın vurgulanacağı şekilde bir bütünlük oluşturmasıdır.

Görüş alanına giren biçimler birbirinden farklı olursa bunlar arasında bir bağlantı kurmak zorlaşır. Böyle durumlarda görüntü düzensizleşir, elemanlar birbiri ile bir ilgi, bir bağlam içinde oldukları izlenimi vermezler. Düzenle, biçim, doku, renk aracılığı ile benzerlikleri arttırıp bütünlüğü sağlamak olanağı vardır (Gökaydın, 2002: 48).

Görsel tasarım ilkelerinden biride dengedir. **Denge**, görüntü alanı içindeki görsel estetik öğelerin, nesnelerin ya da olayların birbirini tartacak şekilde düzenlenmesidir (Kılıç, 2002: 90). Benzer ya da zıt durumları içeren denge, büyüklük-küçüklük, boşluk-doluluk, azlık-çokluk, incelik-kalınlık, dokulu-dokusuz yüzey gibi bir çok etki elemanları ile kurulabilir. İki tür dengeden söz edilebilir; alışılmış veya alışılmamış denge. Ayakta duran bir insan alışılmış, amuda kalkmış bir insan ise alışılmamış bir denge unsurudur. Bilinen dengeye oranla şaşırtan denge elemanları dikkati uyandıran bir etkidedir. İki türlü denge söz edilir; simetrik ve asimetrik denge. Simetrik denge, bir eksene göre öğelerin aynı durumda tekrar etmesiyle oluşturulur iken asimetrik denge ise, eşit ya da eşit olmayan görsel ağırlıktaki ve çekicilikteki öğelerin düzenlenmesiyle oluşturulur.

Çizgilerin, lekelerin, renklerin, biçimlerin, formların bir bütünde tekrarı **ritim**dir (Gökaydın, 2002: 115). Çağlarca (1999: 17) ise ritimi; "Belli yöne doğru akan, hareketi tekrarlayan çizgilere (biçimlere, konturlara) denir" diye tanımlamaktadır. Durağanlığı bozan, gözün hareketini sağlayan bir karakterdedir. Devamlılık içerir, gözün tasarım üzerinde dolaşmasını sağlar ve kolay algılamasını sağlar. Düzeni oluşturan önemli unsurdur. Benzerlik olgusu bütünü oluşturur (Gökaydın, 2002: 47). Öğeler aynı şekilde, eşit aralıklarla, aynı yönde tekrarlanarak ya da öğelerin aynı

olması, aralık ve yönlerinin değişik kullanılması ile ritim oluşturulur. Birbirlerine benzemekle birlikte aralarında farklılıklar bulunan biçimler düzenlenerek de ritimi oluşturmaktadır.

Hiyerarşi; silsile, sıra, düzen basamak, derece düzeni, aşama sırası gibi anlamlara gelir. Birbirine bağlı, birbiriyle ilgili şeylerin oluşturduğu dizi, sıra anlamdadır (TDK, 2014). Belli bir mantık kurgusu ya da benzerlik içerisindeki renk, doku, biçim, ton gibi elemanları birbirlerine bağlayan köprü vazifesindedir. Bir öncelik sıralamasını, büyüklük ve küçüklük kavramını içinde barındırır.

Görsel Tasarım bilginin okunması, algılanması, yorumlanması ve kullanımının kolaylığı yönlerinden yaşamsal bir önem taşır (İpek, 2003: 72). Görsel tasarım her alanda etkisini arttırarak ve bünyesine teknolojik gelişmeleri alarak yoluna devam etmektedir. Bulunduğu tasarım alanına göre farklı özellikler taşıyabilmekte ve bulunduğu alanın özelliklerine göre şekillenmektedir. Görsel tasarım tasarımcısının elinde şekillenmekte ve iletişimini bu şekilde kurmaktadır. Görsel tasarımı yapan kişi yada kişilerin uzmanlığı görsel iletişimin boyutunu belirlemektedir.

2.4.2.2. Görsel Kurgu/ Kurgulama

Görsel Kurgu/lama üretici tarafından, tamamen veya kısmen gerçeklere dayanmayan yani “olgusal karşılığı olmamakla birlikte usulî bir durumun imgesel tasarımı” (TDK, 2014) ve bunu görsel hale getirme işi. Görsel kurgulamalar gerçeği yansıtabildiği gibi yarı gerçek ya da gerçek dışı olabilmektedir. Görsel kurgulama; içinde bulundurduğu tüm yapıların bağlam içerisinde alıcıya ulaştırmayı hedeflemesi amacıyla yapılmaktadır. Her mecra kurgulamayı kendi iç dinamiklerine göre yapar. Görselleştirme araçları, tasarım araçları, hedef, alıcının ihtiyaçları, beğeni ve algı düzeyi vb. özellikler kurgulamayı belirleyen önemli unsurlar olduğunu söyleyebiliriz

Görsel kurgulayıcılar kurgulama esnasında belli çıkarlar doğrultusunda gerçeği manipüle ederler. Manipüle edilirken yine gerçek dünyanın argümanları kullanılır ve gerçek ile gerçek dışı yapılar iç içe geçer.

Bu durumda alıcının kurguyu gerçekten ayırması zorlaşır. Görsel okuryazarlık bireye kurguyu gerçekten ayırma yeteneği, dikkati verebilir. Böylelikle birey “mesajlarının

belirli sonları olan yapılar olduğunu anlama, medyanın bölgesel/küresel topluluklardaki ekonomik, politik, sosyal ve kültürel rolünü anlama, insanın kendisinin ve diğerlerinin demokratik haklarını anlama, uzlaşma veya direniş, kültürel kimlik, vb". (Bostancı, 2007: 37) yapıları anlayacaktır. Bu şekilde görsel kurgulayıcılar ve alıcılar arası ilişkide iletişimsiz durumların azalacağı düşünülmektedir. Alıcının kurgu/lama bilgisinin, dikkatinin artması, görsel kurgulamalara şüphe ile yaklaşması, görselleştirilen kurguların yapısını zamanla değiştirecektir.

2.4.2.3. Görsel Kodlama

Görsel kodlama görsel yazma sürecinde doğrudan ya da dolaylı olarak bilginin aktarımında kullanılan ortak değerler üzerine kurulu bir yapı olduğu söylenebilir. Toplumun her alanında kullanılan görsel kodlar ve işaretler "simgelerin kullanım sistemidir" (Becer, 2002: 23) ya da Arthur Asa Berger'in tanımıyla (Berger, 1996: 30-32), Kodlar; bir toplum ve kültür içinde öğrendiğimiz, oldukça karmaşık çağrışım kalıpları olduğunu söyleyebiliriz. Eğer bir toplum içerisinde yaşıyorsak, kültürel belirlenmiş içerisinde kodlar öğrenilmiş demektir.

Görsel yazılmış kodlar kitle iletişim araçlarıyla çoğunlukla aktarılır. Amacı belli bir hedef doğrultusunda bilgiyi aktarmak, ikna etmek veya çağrışım yaptırmaktır. Bu araçlar, televizyon, bilgisayar, akıllı telefon, oyun araçları ve benzerleridir.

İletileri yayanlar, toplumsal sınıfları, eğitim düzeyleri, siyasal düşün yapıları, dünya görüşleri, budunsal özellikleri ve benzeri nedenlerle izleyicileriyle aynı kodları paylaşmazlar (Berger, 1996: 32). Kodlamanın anlamlandırılmasında fiziksel-psikolojik sorunlar ya da araçların yetersiz ve bozuk olması da önemli bir etkidir. Parazitler arttıkça iletişimin kurulması ve niteliği azalmaktadır.

2.4.2.4. Görsel Üretme / Yazma

Görsel üretim, dünyada; insan ya da makinalar aracılığıyla yapılmış her türlü görsel üretimlerdir. Görsel üretimde imge-görsel, yazı ve soyut kavramlar kullanılmaktadır. Üretim alanları iki boyutlu ve üç boyutlu alanlardır. Gelecekte bu alanlara yapay iki ya da üçboyutlu alanların katılacağını söylemek yanlış olmayacaktır. Görsel üretim alanlarına göre görsel tasarım elemanları ve süreçleri farklılıklar gösterebilmektedir.

Görsel üretimde yaygın olarak kullanılan sistemler; yazı, fotoğraf, resim, resimleme, soyut biçimler, tipler, canlandırmalar, simgeler ve üreticiler (tasarımcı-sanatçı vs.) tarafından oluşturulan yapay metaforlar-gerçekler kullanılmaktadır. Oluşturulan görsel üretimlerin içinde barındırdığı özelliklere göre ileti düzeyi bulunmakta ve alıcı bu düzeyden bilinçli ya da bilinçsiz etkilenmektedir. Üreticinin-Alıcının iletişimi, yaşına, sosyal konumuna, bulunduğu çevreye, eğitim düzeyine, zeka kapasitesine vb. göre değişmektedir.

2.4.2.5. Görsel Tasarım Eleştirileri

Görsel tasarım eleştirilerine geçmeden önce Eleştiri kavramına kısaca göz atmak gerekir. Eleştirinin tarihi sanatların tarihine kadar uzanır. İnsanlar sanat eserlerine ilgisiz kalmamışlar, onlara karşı olumlu ya da olumsuz fikirlerini ifade etmişlerdir. Zamanla bu ifadeler gelişerek uzman değerlendirmelere dönüşmüş ve bir sanat ve bilim sayılan eleştiri türü doğmuştur. Son yüzyıllarda bilim dalı olarak eleştiri geniş yelpazede ele alınmaya başlanmıştır. Büyük bir çeşitlilik gösteren eleştiri akımlarını Berna Moran dört temel konu etrafında toplamıştır. Moran'a göre bütün eleştiriler; eser, sanatçı, okur ve toplum kavramları etrafında toplanabilir. Böylece temel olarak dört tip eleştiri anlayışı bulunduğunu söyler, Bunlar; sanatçıya dönük eleştiri, esere dönük eleştiri, okura dönük eleştiri, dış dünyaya ve topluma dönük eleştiri (Moran, 2000).

Kısaca bu eleştirilere değinmek gerekirse, sanatçıya dönük eleştiri; Sanat eseri ile sanatçı arasındaki ilişkilere yönelik bir eleştiri anlayışıdır. Sanatçının biyografilerine yönelik tarihî eleştiri, sanatçıya dönük bir eleştiridir. Esere dönük eleştiri ise, ne yazarla ne devirle uğraşır, doğrudan doğruya eserle ilgilenir, eserin niteliklerini araştırır. Esere dönük eleştiride göstergebilimin önemli yer tutar. Bu eleştiri "biçim/içerik" tartışmalarına açıklık getirir. Bu iki kavramın pratikte birbirini etkilediğini ve birbirinden ayrılmadığını göstermesi bakımından önemlidir. Okura dönük eleştiri; eser ile okuyucu arasındaki ilişkileri inceler. Her metnin bir anlamı vardır, ancak bu anlam, bütünlüğüne ancak okuyucunun zihninde kavuşur. Metinde yazar her şeyi söyleyemez, bunun sonucunda okuyucu, yazarın söylemek fırsatını bulamadığı şeyleri zihninden tamamlar ve üstelik her okuyucu başka bir biçimde tamamlar. Bunun manası şudur: Anlamlandırma bir süreçtir ve bu süreç okuyucunun okumasıyla tamamlanır ya da okur anlamlandırmayı kendisine göre oluşturur. Dış Dünyaya ve topluma dönük eleştiri de

ise; dış dünya ile eser arasındaki ilişkiler incelenir. Tarihsel eleştiri, toplumbilimsel eleştiri ve marksist eleştiri dış dünya merkezli eleştirinin sınıfı içindedir (Moran, 2000). Bu eleştiri sınıfları dışında da birçok eleştiri teorileri bulunmaktadır. Eleştiri teorileri eleştirilen “şey”in niteliklerine göre biçimlenmekte ve özellikler kazanmaktadır. Kısacası eleştiri kavramı yaşadığı zamanın koşullarına göre kendini yenileyen özellikler barındırmaktadır.

Hangi zaman ve hangi koşullarda olursa olsun “eleştirinin gerçekleşmesi sağlıklı bir iletişim ortamını gerektirir. Doğruya ulaşmak için izlenmesi gereken analitik bir yol olan eleştiri, genel bir eylemi yansıtan okuma işleminde içeriği çözümlene yollarından birisidir” (Aslan, 2012: 67). İmge-görsel, yazı ve soyut gibi tasarım ürünü kavramların eleştirel bakış ile ele alınması eleştiriyi yapanın aynı zamanda görsel üreten olma özelliği ile birleştiğinde eleştirinin önemi bir kat daha artmaktadır. Eleştirel düşüncenin gelişimi aynı zamanda bireydeki üretim alanlarını da etkileyecektir.

2.4.2.6. Olumlu - Olumsuz Eleştiri

Bireylerin sağlıklı kararlar almalarında eleştirel düşünebilmeleri önemlidir. Eleştiri genellikle olumlu ya da olumsuz genellemeler, yargılar içeren ilişkiler ağı içinde olmaktadır. “Bireyler her gün bilgili olup olmadıkları konularda kararlar verirler. Bu durumlarda düşünür, değerlendirir ve hatta eleştirirler. Ancak, bu tür eleştiriler “genellikle o işin kusurunu bulma” biçiminde gerçekleşir.” Ancak “... sorular sorarak ve tartışmalar yaparak olumlu bir biçimde araştırma yöntemi de söz konusudur. (Mercin, Alakuş, 2005: 37). Bu bağlamla eleştirinin övgü ya da yergi ile sonlanacağı bir yol anlamına gelebileceği gibi görseli eleştirenin bilgilenmesi/bilgilendirmesi anlamına gelebilmektedir. Eleştirin bağlamına göre (teknik, psikolojik, estetik, felsefi, akademik eleştiri vb.) eleştirinin olumlu veya olumsuz neticeler içeren sonuçları olabilmektedir.

3. BÖLÜM: YÖNTEM

Çalışmanın evrenini; her bölgeden seçilmiş olan yedi devlet üniversitesi oluşturmaktadır. Bu araştırmaya temel oluşturacak kuramsal çerçeve veri toplanmasından ve analizinden öncesinde belirlenmiş bu kuramsal yapı dikkate alınarak araştırma soruları geliştirilmiştir. Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Öğretmenliği Anabilim Dalı öğrencilerinin görsel okuryazarlıklarının nasıl olduğunun değerlendirilmesini amaçlayan araştırmada, araştırmacı tarafından geliştirilen, verilen soru ve görsellere yazılı yanıt istendiği bir veri toplama aracı kullanılmıştır. Toplanan veriler analiz edilirken önceden belirlenmiş olan kavramsal yapıya uygun olarak kodlar oluşturulmuş, ardından gerekli ekleme çıkarmalar veri analizi sürecinde döngüsel ve sürekli olarak devam etmiştir. Araştırmacının çalışmadaki rolü; veri toplayan, araştırma stratejilerini geliştiren, bulgulara ulaşan ve elde edilen verileri analiz eden, yorumlayan, sonuçların sınırlandırılarak analitik genellemeye ulaşılmasını sağlayan kişi olarak belirlenmiştir. Çalışmanın bütününde sistematik ve aynı zamanda nitel geleneğe uygun olarak esnek bir araştırma deseni oluşturulmuş ve elde edilen veriler tutarlı ve anlamlı bir doküman haline getirilmiştir.

LeCompte ve Goetz (1982) nitel araştırmalarda; çalışmada elde edilen sonuçların doğruluk derecesi o çalışmanın güvenilir olması; çalışma sonuçlarının tekrar edilebilirliği ise o çalışmanın geçerli olması ile ilgilidir. İnanırcılık (iç geçerlik), tutarlık (iç güvenilirlik), aktarılabirlik (dış geçerlik) ve teyit edilebilirlik (dış güvenilirlik) nitel bir çalışmada var olması gereken özelliklerdir (akt: Yıldırım ve Şimşek, 2008: 255). Yıldırım ve Şimşek'e (2008: 95) göre nitel çalışmalarda inanırcılığın değerlendirilmesinde kullanılacak ölçütler arasında uzun süreli etkileşim, derin odaklı veri toplama, çeşitleme, uzman incelemesi ve katılımcı teyididir. Özellikle inanırcılığı (iç geçerlik) ve teyit edilebilirliği (dış güvenilirlik) arttırmaya yönelik olarak kullanılan en önemli strateji olan çeşitleme; örneklem çeşitlemesi, analiz çeşitlemesi, veri çeşitlemesi gibi farklı boyutlara sahiptir. Toplanan veriler araştırmaya katılan öğretmen adaylarından elde edilen verilerin benzer bilgileri verebilecek başka bireylerle teyidi olan örneklem çeşitlemesi boyutuyla incelenmiştir. Ayrıca araştırmanın esnek olması inanırcılık konusunda da önemlidir (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 256). Elde edilen

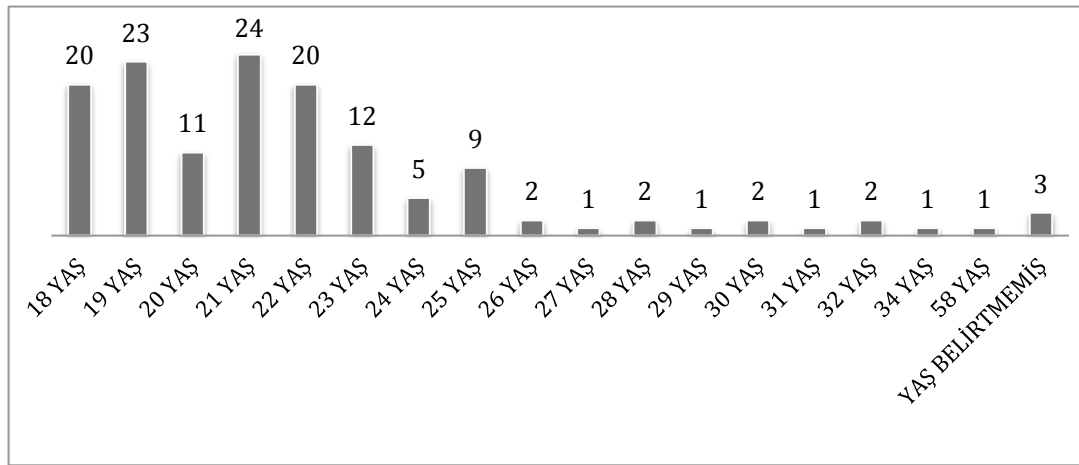
veriler yeterli düzeyde betimlendiği takdirde aktarılabirlik (dış geçerlik) artar. Bu sebeple veriler açık ve anlaşılır bir şekilde aktarılmıştır. Yıldırım ve Şimşek'in (2008: 260) LeCompete ve Goetz'den (1982) aktardığına göre tekrar edilebilirliği (dış güvenilirlik) sağlamaya yönelik olarak araştırmacının konumu açık hale getirilmeli, araştırmada veri kaynağı olan bireyler açık bir biçimde tanımlanmalı; araştırma sürecinde oluşan sosyal ortamlar ve süreçler tanımlanmalı; elde edilen verilerin analizinde kullanılan kuramsal çerçeve ve varsayımları tanımlanmalı ve hem veri toplama hem de analiz yöntemleri ile ilgili ayrıntılı açıklama yapılmalıdır. Aşağıdaki alt başlıklarda araştırmada veri kaynağı olan bireyler ve verilerin analizinde kuramsal çerçeve açıkça tanımlanmış, veri toplama süreci ve analiz yöntemleri ayrıntılı açıklanmış; bir üst paragrafta da araştırmacının konumu açıkça tanımlanarak dış güvenilirlik sağlanmaya çalışılmıştır. Verilerin öncelikle resmetmeye yönelik bir yaklaşımla doğrudan sunulması, önceden oluşturulmuş ve ayrıntılı olarak tanımlanmış kuramsal çerçeveye göre veri analizi yapılması (LeCompete ve Goetz, 1982, akt: Yıldırım ve Şimşek, 2008: 263) tutarlığı (iç güvenilirliği) artıran etmenlerdir.

3.1. Araştırma Modeli

Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Öğretmenliği Anabilim Dalı öğrencilerinin görsel okuryazarlıklarının tespiti amaçlanan bu araştırma betimsel nitelikte olup; tarama modeli kullanılmıştır. Hem nicel hem de nitel araştırma yöntemlerde kullanılabilen tarama (survey) modelinde, mevcut durum aynen resmedilir (Karasar, 2000: 34). Çalışmada bu bağlamda veriler analiz edilirken öğretmen adaylarının cümleleri uygun görüldüğü kısımlarda aynen alıntılar yapılarak mevcut durum aynen resmedilmiştir. Verilerin analizinde verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşabilmek için içerik analizi yöntemi kullanılmıştır (Rose, 2003: 54). Bu sayede verilerin aynen resmedilmesinin yanı sıra içinde saklı olabilecek gerçeklerin ortaya çıkartılması planlanmıştır. Bu amaçla analiz sonucunda veriler kuramsal çerçevede temelinde alan yazın desteği ile kodlanarak önce kavramsallaştırılmış, ardından bu kavramlara göre temalar saptanmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 224).

3.2. Evren Ve Örneklem

Çalışmanın evrenini; Marmara Bölgesi, Ege Bölgesi, Akdeniz Bölgesi, İç Anadolu Bölgesi, Karadeniz Bölgesi, Doğu Anadolu Bölgesi ve Güney Doğu Anadolu Bölgesinden birer üniversitenin Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim – İş Eğitimi Ana Bilim Dalı öğretmen adayları oluşturmaktadır. Bu üniversiteler belirlenirken devlet üniversiteleri bölgelerine göre ayrılarak ayrı ayrı kura çekimi yapılmıştır. Böylelikle belirlenmiş olan örneklem devlet üniversiteleri her bölgeden birer tane olacak şekilde evreni temsil etmesi için rastsal olarak belirlenmiştir. Yıldırım ve Şimşek'e (2008: 5) göre hem nicel hem nitel araştırmalarda sık kullanılan örnekleme türü olan; sınırları saptanmış bir evrende alt tabakalar veya alt birim gruplarının var olduğu durumlarda kullanılan tabaka örnekleme yöntemi kullanılmıştır (Rose, 2003: 56) . Çalışmanın örneklemini; Dokuz Eylül Üniversitesi (Ege Bölgesi) , Çukurova Üniversitesi (Akdeniz Bölgesi), Gazi Üniversitesi (İç Anadolu Bölgesi), İnönü Üniversitesi (Doğu Anadolu Bölgesi), Marmara Üniversitesi (Marmara Bölgesi), Ondokuz Mayıs Üniversitesi (Karadeniz Bölgesi) ve Dicle Üniversiteleri'nin (Güney Doğu Anadolu Bölgesi) Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Öğretmenliği Bölümü öğretmen adaylarından her soruya yanıt veren adaylardan rastsal (random) olarak seçilmiş, her bölgeden 20 (10 kişi 1. Sınıf, 10 kişi 4. Sınıf) öğretmen adayı olmak üzere 70 aday 1. Sınıf, 70 aday 4. Sınıf toplamda 140 öğretmen adayı (91 bayan 49 bay) oluşturmaktadır. Katılımcıların yaşlara göre dağılımı 18 yaşında 20, 19 yaşında 23, 20 yaşında 11, 21 yaşında 24, 22 yaşında 20, 23 yaşında 12, 24 yaşında 5, 25 yaşında 9, 26 yaşında 2, 27 yaşında 1, 28 yaşında 2, 29 yaşında 1, 30 yaşında 2, 31 yaşında 1, 32 yaşında 2, 34 yaşında 1, 58 yaşında 1 ve yaş belirtmeyen 3 kişi olarak grafik 1'de görülmektedir.

Grafik 1: Katılımcı Sayısının Yaşlara Göre Dağılımı

3.3. Veri Toplama Aracı

Verilerin toplanmasında, açık uçlu sorular kullanılmıştır. Açık uçlu sorular yapı geçerliğine yönelik biri eğitim uzmanı olmak üzere üç uzmana danışılarak hazırlanmıştır. Bu soruların içeriği incelendiğinde; ünlü resamlara ait portre içerikli iki eserin yanı sıra bilinen bir adet reklam görseli, bir adet reklam filmi karesi ve kültür içerikli tasarlanmış bir afiş görseli vardır. Hazırlanmış olan veri toplama aracı yüksek kaliteli, renkli, matbaa yoluyla basılmış, A5 boyutunda kitapçık şeklindedir (Bakınız Ek:1). Veri toplama aracı içerisindeki görseller hakkında soru / sorular yöneltmiş, ilk 4 sorunun cevabı yazılı olarak istenmiştir. Son soruda ise verilmiş olan bir afişi çizerek ya da sözel olarak betimleyerek yeniden tasarımları istenmiştir. Sorular; görsel okuryazarlığın kapsamını belirleyici nitelikler taşıyan hissetme, düşünme, söyleme, yorumlama ve eleştirme, yeniden üretme temellidir. Bu yolla görselle karşılaşan öğrencinin, görseli anlamayı kolaylaştırıcı özellikler barındıran görsel okuryazarlık becerilerini nasıl kullandığının belirlenmesi amaçlanmıştır. Veri toplama aracındaki birinci ve üçüncü sorularda kullanılan iki görselde de aynı sorular yöneltmiştir. Farklı iki görsel verilmesi ve soruların arka arkaya sorulmaması yoluyla çalışmanın iç tutarlık boyutu dikkate alınmıştır. Ayrıca kültür nitelikli bir afiş görselinin tasarımını yeniden üretiminin kendileri tarafından nasıl yapılabileceği ile ilgili bir soru yöneltilecek katılımcıların görsel yazma (üretim) boyutlarının nasıl olduğu saptanmaya çalışılmıştır. Adaylar isterlerse çizmek yerine yazabilecekleri belirtilmiştir. Bu yolla katılımcıların yazma konusunda tercihleri derinlemesine incelenmesi amaçlanmıştır.

Görseller seçilirken; bilinirliği yüksek, öğretmen adaylarının aşina olduğu ve üzerine söz söyleyebilecekleri görseller olmasına dikkat edilmiştir. Adayların Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı'nda öğrenim görmeleri sebebiyle ilgi duydukları varsayılan alanlardan seçilmesine dikkat edilmiştir. Veri toplama aracındaki sorular temelde görsel okuma ve görsel yazma olarak ikiye ayrılmıştır. Hem görsel okuma hem de görsel yazma bölümlerinde, görseller adayların sürekli görseller ile iletişimi kurabilmeleri sebebiyle görsele ait olan sorular, görselin bulunduğu sayfayla farklı sayfalarda, görselin yan sayfasında verilmiştir. Görsel okumaya ilişkin görseller sırasıyla Frida Kahlo (Self-portrait with Monkey), BMV Reklam Görseli (BMW 318 and Horse), Leonardo da Vinci (Mona Lisa) ve Algida Görseli (Reklam filminden alınmış bir kare) olarak

seçilmiştir. Adaylara görsel okuma ile ilgili 4 soru (alt sorular ile 8 soru) yöneltilmiştir. Görselin yan sayfasında yer alan sorular sırasıyla; “Yandaki görsel size neler hissettirdi? Yandaki görsele bakınca neler düşündünüz? Yandaki görsel hakkında neler söylemek istersiniz? Yandaki reklamda gördüklerinizi yorumlayınız. Yandaki görsel size neler hissettirdi? Yandaki görsele bakınca neler düşündünüz? Yandaki görsel hakkında neler söylemek istersiniz? Yandaki reklam görselini eleştiriniz.” şeklindedir. Görsel yazmaya ilişkin Güney Doğu Anadolu Bölgesi temalı, afiş niteliği taşıyan bir görsel verilmiştir. Görselin yan sayfasında ise öğretmen adaylarına “Siz olsanız yandaki görseli nasıl tasarlardınız? (Düşüncenizi yazabilir ya da çizebilirsiniz)” şeklinde soru yöneltilmiştir. Veri toplama aracının son sayfasında da sorulara verilen yerin yetmemesi durumunda kullanılabilecekleri ifade edilmiş ve boş bir alan verilmiştir.

3.4. Veri Analizi

Veriler öncelikle öğrencileri kodlamak amacıyla word dosyasına aynen aktarılmıştır. Word dosyasının adı verilirken öğretmen adaylarının demografik özellikleri; bölge, yaş, cinsiyet ve sınıf olarak kodlanmıştır. Örneğin 1.AK.1.20.K adlı Word dosyasının verileri 1. Sıra numarası (1), Akdeniz Bölgesi’nde (AK) bir üniversitede öğrenim gören, 1. Sınıf (1), 20 yaşında (20), Bayan (K) bir öğretmen adayından elde edilmiştir. Öğrencilere sıra numarası verilmesinin sebebi bazı öğretmen adaylarının demografik özelliklerinin aynı olmasıdır.

İçerik analizi yapabilmek için veriler kodlanır sonrasında kategoriler oluşturulur ve temalar oluşturularak analiz edilir (Rose, 2003: s57). Bu amaçla verilerin incelenmesi ve analizi için nitel veri analiz yazılımı MAXQDA 11 (30 günlük deneme sürümü) programı kullanılmıştır. Kodlanmış veriler bölgeleri ve sınıfları dikkate alınarak gruplar halinde programa aktarılmıştır. Programda yöneltilen sorulara gelen yanıtlar her kelimesi araştırmacı tarafından analiz edilmiş ve analiz sonucunda tüm veriler içerisindeki benzer ilişkiler tek tek kodlanmıştır (kodlama sırasında öğretmen adaylarından gelen yanıtlarda anlatım bozuklukları ve imla hataları görülmüş mevcut durumun aynen resmedilmesi için veriler olduğu gibi yansıtılmıştır). Kodlamalar sonucunda benzer ilişkiler gösteren cümleler bir araya toplanmış ve cümlelerin ortak noktaları tespit edilmeye çalışılmıştır. Ortak noktada buluşan cümleler daha sonra isimlendirilerek sınıflandırılmıştır (kategori). Görsel okuryazarlık alan yazını ve diğer

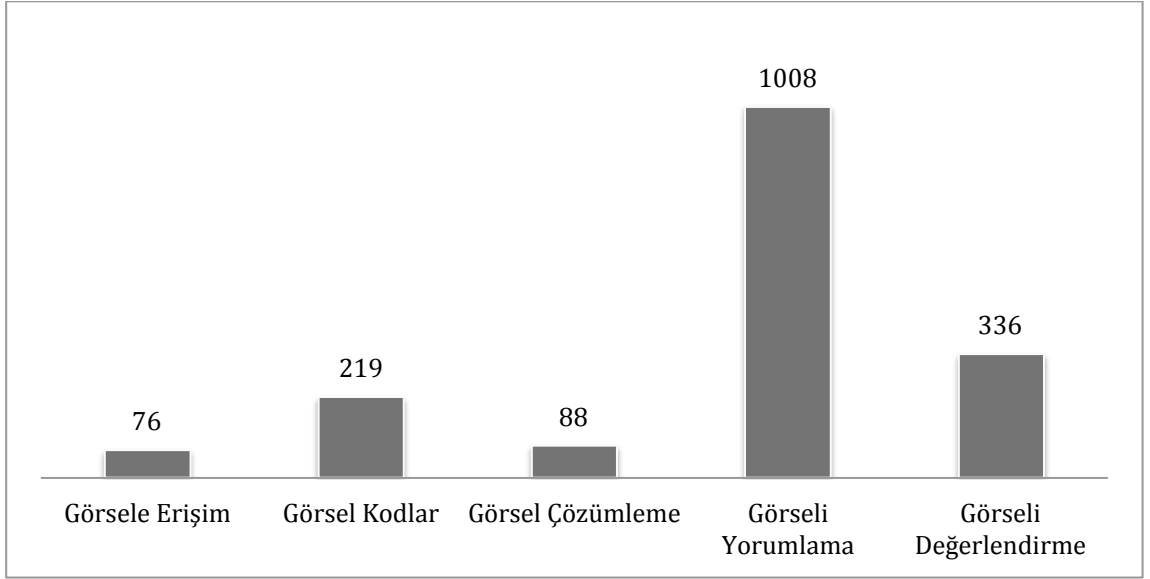
bilimsel alanlarda yapılan çalışmalar ışığında, bu çalışmada oluşan sınıflandırmaların hangi başlıklar altında olabileceği düşüncesinden yola çıkarak belli başlıklar altında toplanmıştır. Oluşan başlıklar altındaki sınıflandırmalar, kavramsal çerçeve bölümünde kaynaklar ile desteklenmiştir. Bulgular, metodolojik olarak sınıflandırılırken; Buehl (2014) Debes ve Fransecky (1972), Avgerinou ve Ericson (1997), Kelner (1998), Suzanne Stokes (2002), Heinich vd. (1999), Uçar ve vd. (2011), Akyol (2012,)Brill ve Branch (2001), Box ve Cochenour'un (1988), Ausburn ve Ausburn (1978) görsel okuryazarlık ile ilgili çalışmalarından ve Barret'in (2012) "yorumsal perspektifler" başlı altındaki ve yorum çeşitleri bilgilerinden yararlanılmıştır.

Nihai olarak; Görsel Okuma ve Görsel Yazma başlıkları altında iki kategori oluşmuştur.

Görsel Okuma başlığı altındaki sınıflandırılmış 1727 cevabın 1113'ü bayan adaylardan, 614'ü ise bay adaylardandır. Toplam sınıflandırılmış yanıtların sınıflara göre dağılımı ise 847 1. Sınıf 880 4.sınıf olarak sonuçlanmıştır. Gelen yanıtlar, Tanımlama, Görüntüleme, Görsel Sözleşmelerin Bilgisi, Görsel Karşılaştırma, Görsel İlişkiler, Psikanalitik - Semiyotik – Karşılaştırmalı- Tekniğe Dayalı – Yönelimsel – Biyografik - Arketipsel Yorum ve Yorum Çeşitlemeleri ile Olumlu - Olumsuz-Karşı – Karşılaştırmalı - Örtük Yargı olarak sınıflandırılmışlardır. Görsel Yazma başlığı altında ise 99'u 1. sınıf, 101'i 4. sınıf olmak üzere 200 sınıflandırılmış yanıt bulunmaktadır. Bu sınıflandırmaların 65 bay, 126'sını bayan öğretmen adaylarının yanıtlarından oluşturmaktadır. Sınıflandırılmış yanıt sayıları çalışmaya katılan öğretmen adayları sayısından fazladır. Buna bir öğretmen adayının verdiği yanıtın içerisinde birden fazla sınıflandırma barınması ya da bir yanıtın içeriğinde birden çok sınıflandırmaya ait bilgilerin varlığı sebep olmuştur. Oluşan görsel okuma ve yazma sınıflandırmaları ve yanıt sayıları grafik:1 ve grafik:2 de gösterilmiştir.

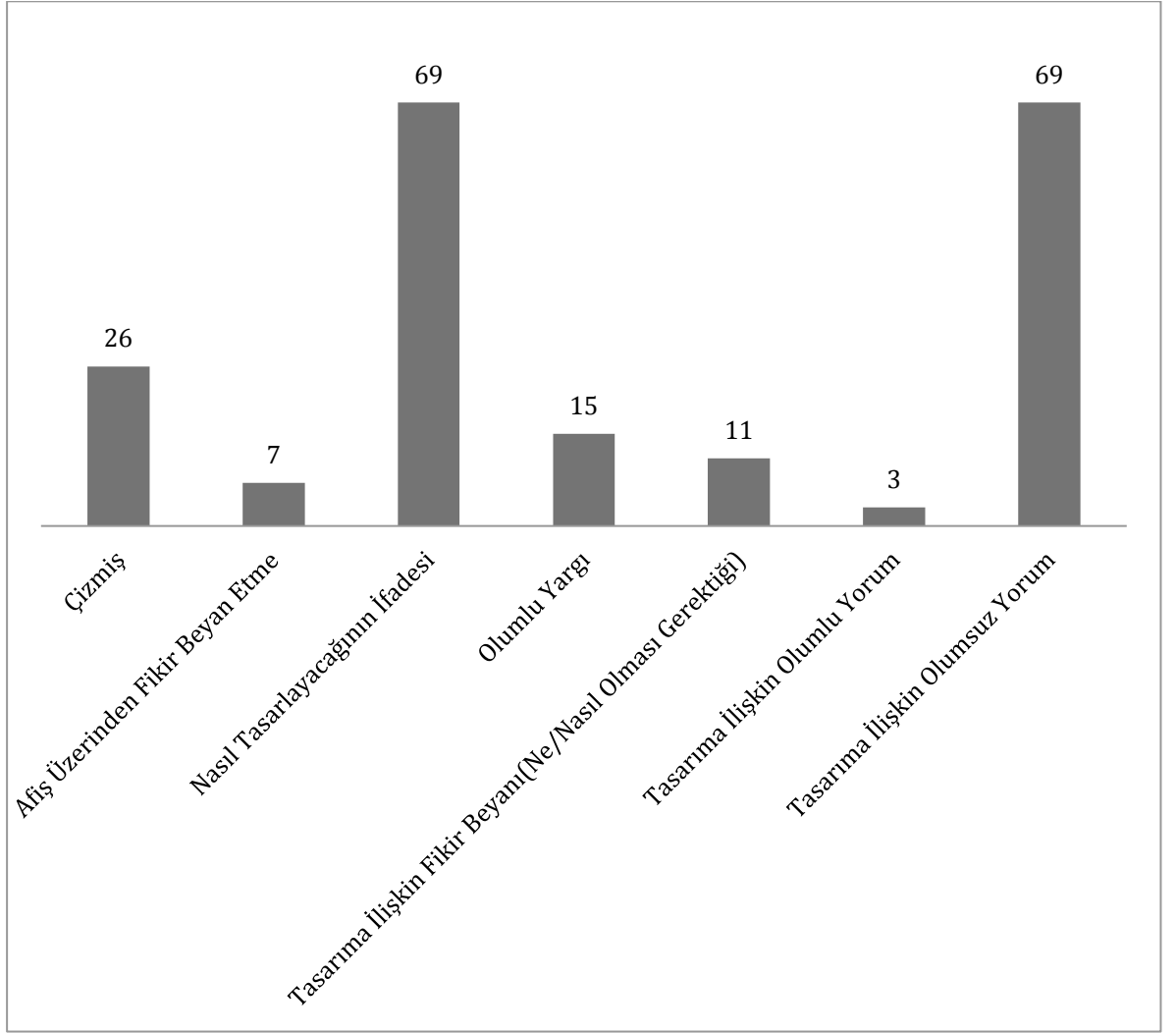
Grafik 1 incelendiğinde 1008 görseli yorumlama, 336 görseli değerlendirme, 219 görsel kodlar, 88 görsel çözümlenme ve 76 adet görsele erişim olmak üzere toplam 1727 sınıflandırılmış yanıt görsel okuma başlığı altında toplandığı görülmektedir.

Grafik 2: Sınıflandırılmış Görsel Okuma Sayıları

Grafik 2 incelendiğinde toplam 200 sınıflandırılmış yanıt bulunmaktadır. 26 çizim yapan adaya karşın 69 afiş üzerinden fikrini beyan eden ve aynı sayıda tasarıma ilişkin olumsuz yorum yapan, 15 olumlu yargı, 11 tasarıma ilişkin fikir ifadesi, 7 afiş üzerinden fikir ifadesi, 3 tasarıma ilişkin olumsuz yorum olmak üzere 174 yanıt yazmaya ilişkin olmuştur.

Grafik 3: Sınıflandırılmış Görsel Yazma Sayıları

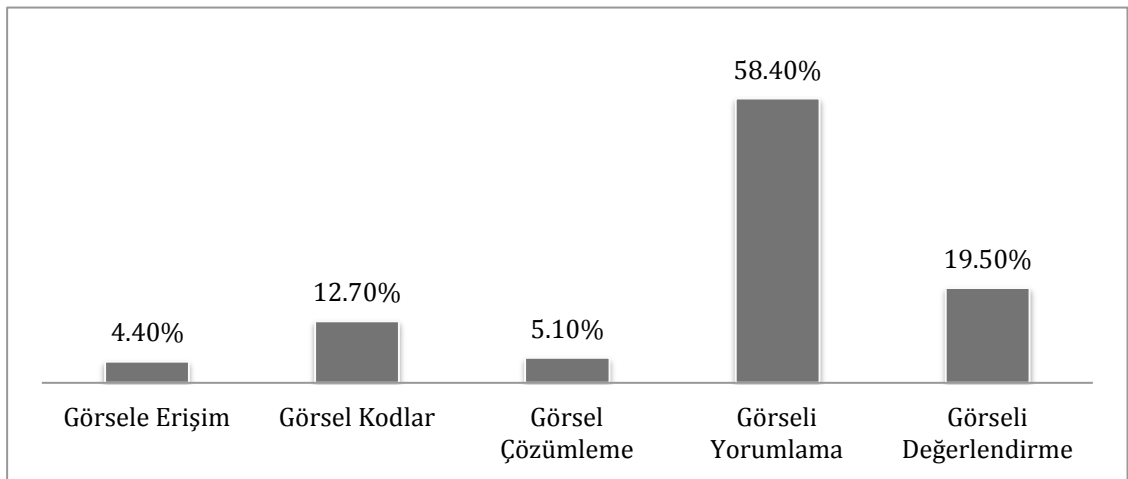
Sınıflandırılmış yanıt gruplarının bütüncül (holistic) olarak incelenebilmesi için renkler ile simgelenecek temalaştırılmıştır. Temalaştırılmış her sınıflandırma için ayrı renk belirlenmiştir. Sınıflandırmaların altında oluşan alt sınıflar içinde sınıflandırma için belirlenen rengin ayrı tonları kullanılmıştır. Tüm sınıflandırma temaları üzerinde adayın kodlanmış bilgileri, yöneltilen sorular, görsellerin bilgisi, sınıflandırma grupları, sınıflandırılan yanıtların temalaştırılmış renkleri anlaşılır bir şekilde verilmiştir. Bulgular bölümünün sonunda sınıflandırma bilgisi ayrıca açıklanmıştır. Bakınız; bulgular bölümündeki Tablo 26 ile başlayan tablo 51 ile biten bölüm.

4. BÖLÜM: BULGULAR VE YORUM

Elde edilen tüm bulgular sınıflandırılarak görsel okuma ve görsel yazma olarak iki başlık altında verilmiştir. Sınıflandırmalar; nitel veri analizi yapan program aracılığı ile, gelen yanıtların içinden benzerlik gösteren yanıtların aynı çatı altında toplanması ile yapılmıştır. Yapılan sınıflandırmalar içinde aynı adaydan birden çok sınıflandırılmış ifade yer alabilmektedir. Her bir sınıflandırılmış ifade gurubu sayısal ifadelerde ve grafiklerde şu şekilde yer bulmuştur. Örnek: öğretmen adayı, 3 ayrı soruda 3 ayrı psikanalitik yorum yaptıysa her biri ayrı birer psikanalitik yorumdur. Toplam sayı içerisinde değeri 3 tür. Bu değerlendirme tüm sınıflandırma ve tablolar içinde geçerlidir.

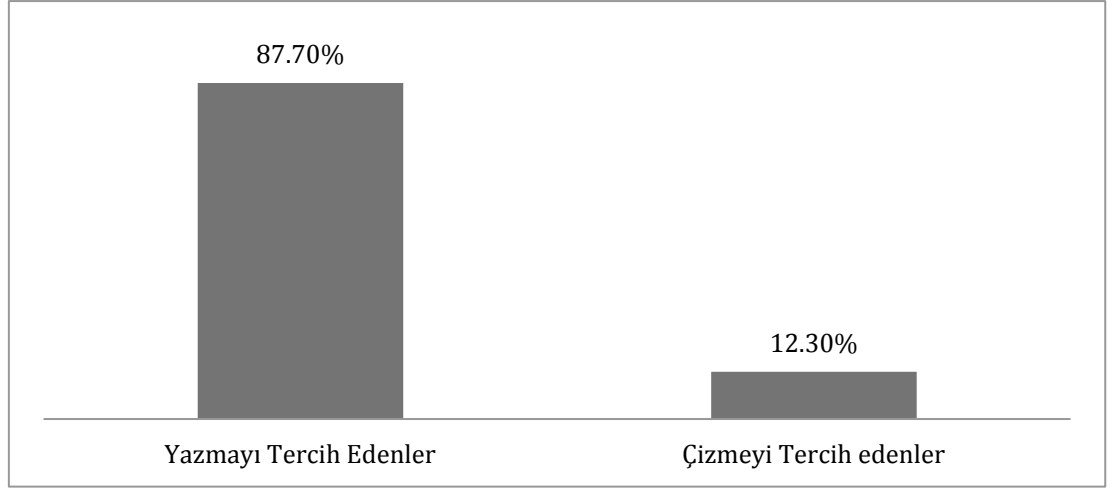
Tüm sınıflandırılmış bulguların kolay anlaşılması için renkler ile temalaştırılmış. Ek-2’de hem görsel okuma hemde görsel yazma bulgularının temaları birlikte verilmiştir. 1. Sınıf temaları Ek-3’te, 4. Sınıf temaları ise Ek-4’te verilmiştir.

Görsel okuma başlığı altında sınıflandırılmış bulgular incelendiğinde görseli yorumlama bulgularının diğer bulgulara oranla yüksek olması dikkat çekmektedir. Görseli değerlendirme bulguları buguları yaklaşık %20’lik oranla onu takip etmektedir. Görsel kodlara ait bulgular %12,70 ile üçüncü en çok rastlanan bulgudur. Görsel çözümleme %5,10 oranı ile ve görsele erişim bulgusunun % 4,40’lık oranı ile düşük olduğu görülmektedir.

Grafik 4: Görsel Okuma Başlığı Altındaki Sınıflandırılmış Yanıtların Yüzdeleri Dağılımları

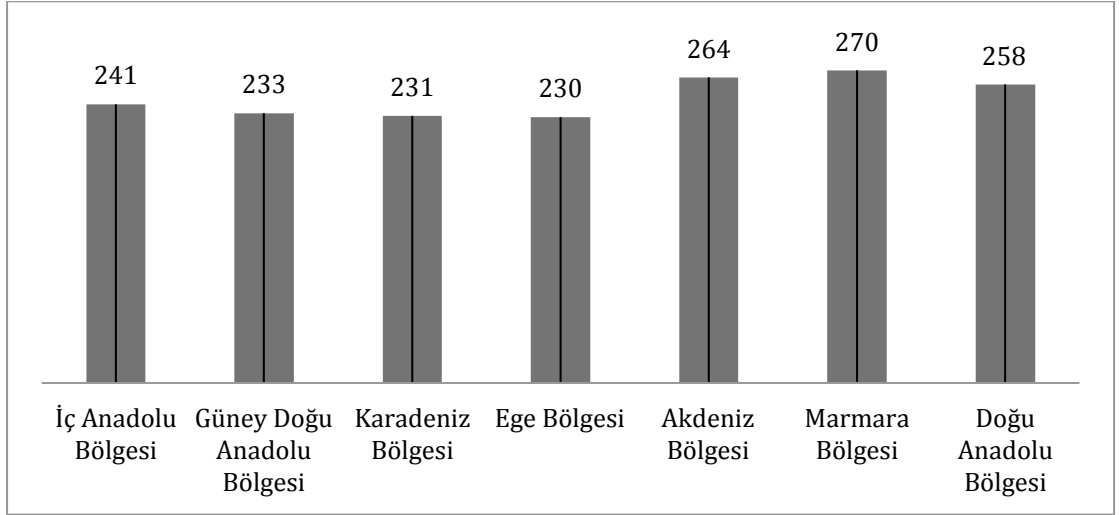
Görsel Yazma sınıflandırması için sorulan soruda yanıt olarak çizebilecekleri gibi yazabilecekleri ifade edilmiş ve elde edilen bulgularda öğretmen adaylarının %87,7'si yazarak yanıt vermeyi tercih etmiş, yalnızca %12,3 öğretmen adayı ya çizerek ya da hem yazıp hem çizerek yanıt vermeyi tercih etmiştir.

Grafik 5: Görsel Yazma Başlığı Altındaki Sınıflandırılmış Yanıtların Yüzelik Dağılımları

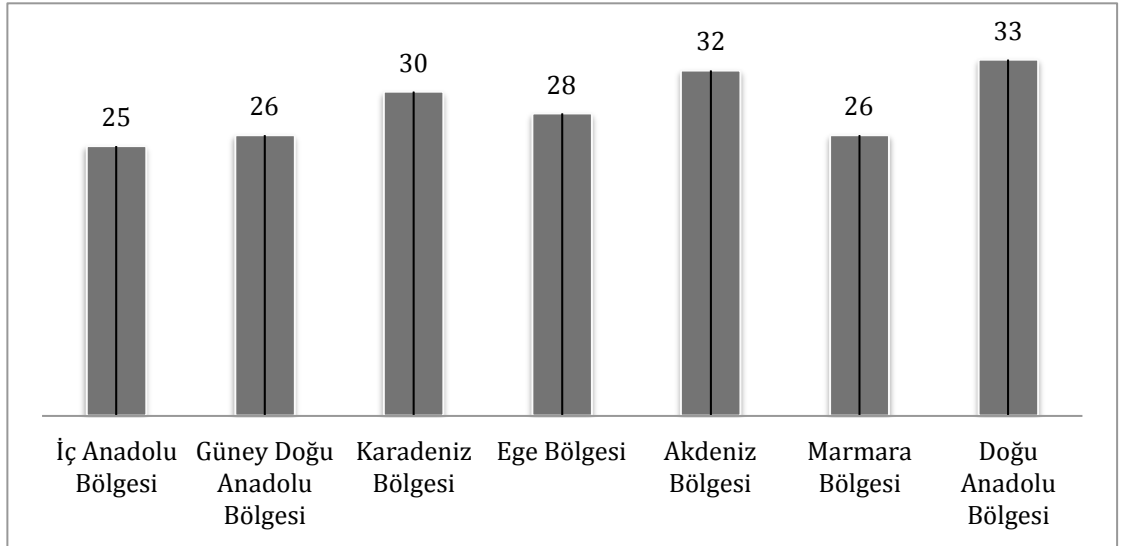
4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular: Bölge

Görsel okuma başlığı altındaki sınıflandırılmış yanıtların bölgelere göre dağılımına bakıldığında ciddi farklar **gözlenmemektedir**. Marmara Bölgesi'nden gelen yanıtların en çok, Ege Bölgesi'nden gelen yanıtların ise en az olduğu ancak bu farkların dahi ciddi fark oluşturmadığı, sınıflandırılmış yanıt sayılarının birbirlerine büyük farklar oluşturmayacak oranda yakın oldukları gözlenmektedir.

Grafik 10: Görsel Okuma Sınıflandırmaların Bölgelere Göre Dağılımı

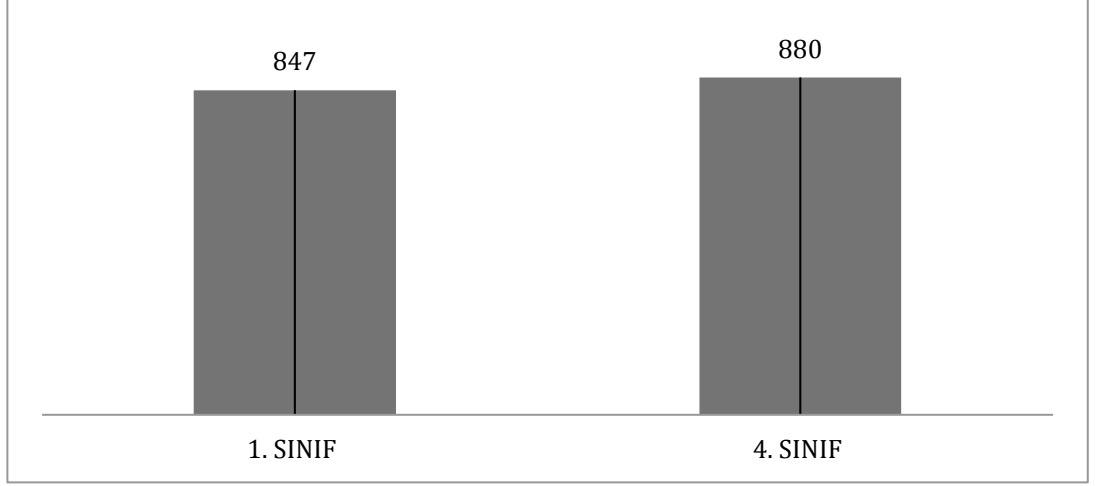
Görsel yazma sınıflandırmasının bölgelere göre dağılımının da yaklaşık olarak eşit oranda dağıldıkları gözlemlenmektedir. En çoktan en aza doğru; Doğu Anadolu (33), Akdeniz (32), Karadeniz (30), Ege (28), Marmara ve Güneydoğu Anadolu (26), İç Anadolu Bölgesi (25) olarak sıralanmaktadır.

Grafik 11: Görsel Yazma Sınıflandırmaların Bölgelere Göre Dağılımı

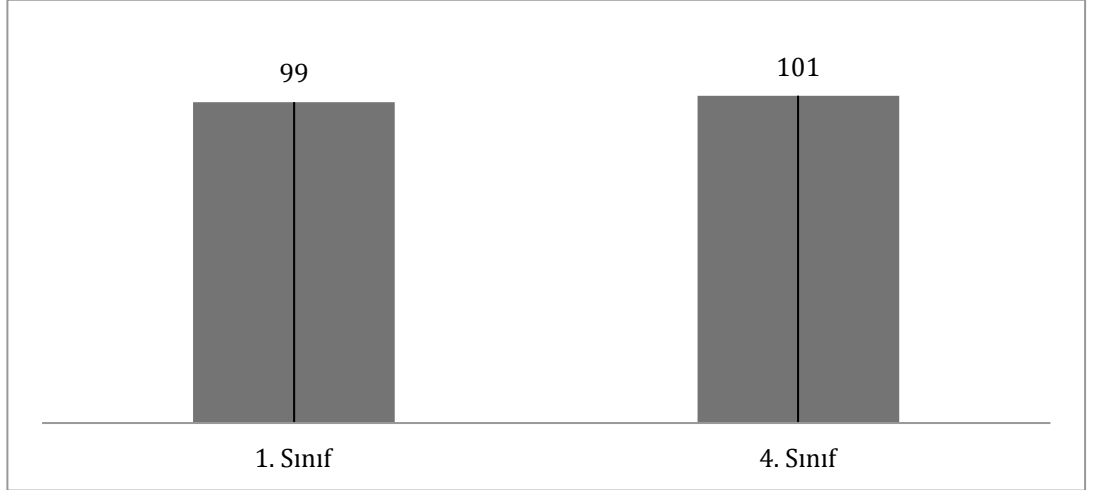
4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular: Sınıf

Araştırmadaki tüm öğretmen adaylarının sınıflandırılmış görsel okuma sorularına verdiği yanıtların sınıflara göre dağılımına bakıldığında, birbirlerine yakın sayıda sınıflandırmanın bulunduğu görülmektedir.

Grafik 6: Görsel Okuma Sınıflandırmasının Sınıflara Göre Dağılımı

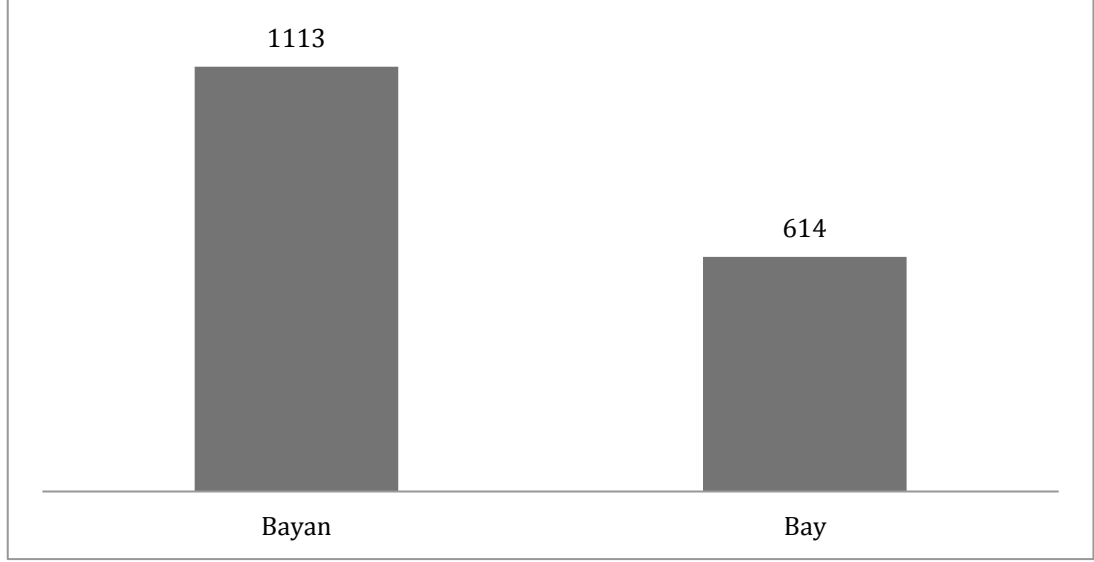
Görsel Yazma için verilen soruya karşılık gelen sınıflandırılmış tüm yanıtların sınıflara göre dağılımına bakıldığında birbirine çok yakın olduğu görülmektedir.

Grafik 7: Görsel Yazma Sınıflandırmasının Sınıflara Göre Dağılımı

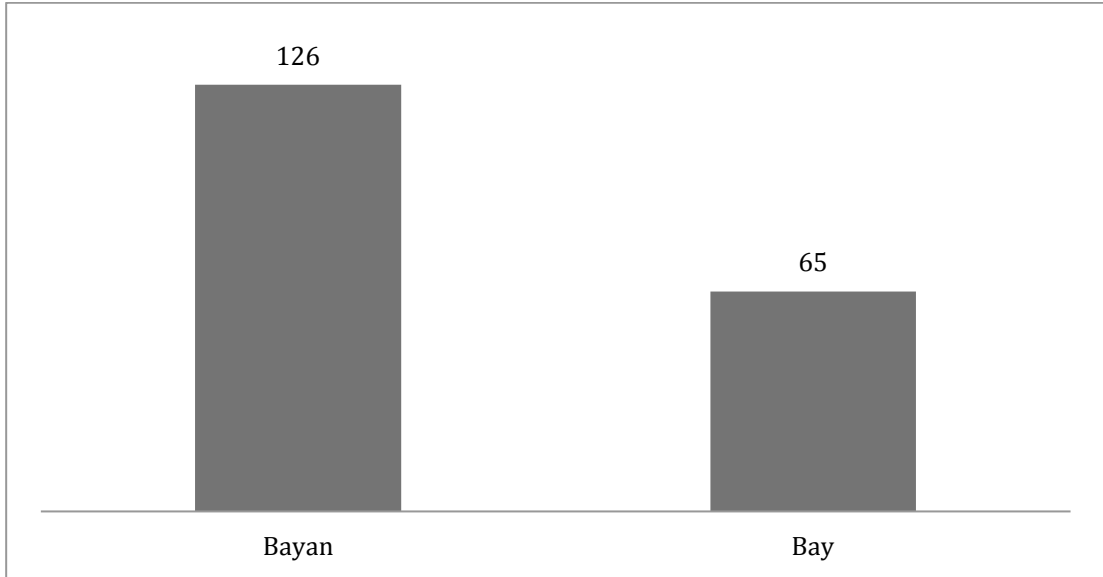
4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular: Cinsiyet

Öğretmen adaylarının **görsel okuma** başlığı altındaki sınıflandırılmış yanıt sayıları (1113 bayan 614 bay) cinsiyetleri ile (91 bayan 49 bay) paralel oranda bir dağılım olduğu görülmektedir.

Grafik 8: Görsel Okuma Sınıflandırmasının Cinsiyete Göre Dağılımı

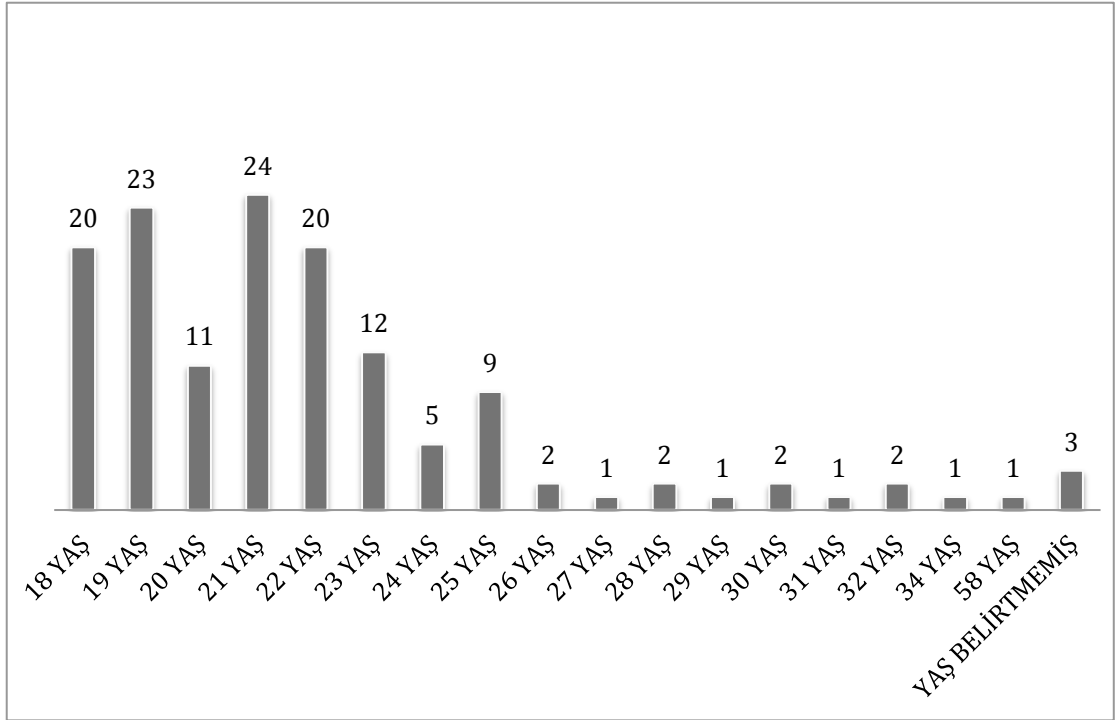
Aynı cinsiyet ile yanıt sayıları arasındaki paralellik **görsel yazma** başlığı altında toplanmış sınıflandırılmış yanıtlar içinde geçerlidir.

Grafik 9: Görsel Yazma Sınıflandırmasının Cinsiyete Göre Dağılımı

4.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular: Yaş

Çalışmaya katılan tün katılımcıların yaşlarına bakıldığında ağırlıklı olarak 18- 25 arası olduğu gözlemlenmektedir. Gelellikle 18-22 yaş aralığını 1. Sınıf, 22-25 yaş aralığını ise 4. Sınıf öğretmen adayları oluşturmaktadır. Diğer yaşlar ise çoğunlukla 4 sınıf öğretmen adaylarıdır. Güney Doğu Anadolu Bölgesi'ndeki 1. Sınıf ve 4. Sınıf öğretmen adaylarının yaş aralığının 20- 25 olduğunu söylemek gerekir. 58 yaşında, Marmara Bölgesi 4. Sınıf öğrencisi olduğunu beyan eden öğretmen adayı çalışmaya katılan en yaşlı öğretmen adaydır.

Grafik 12: Katılımcı Sayısının Yaşlara Göre Dağılımı

4.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular: Görsele Erişim

Konu edilen öğretmen adaylarının Görsel Okuma yapabilmesi için görsele erişmesi gerekmektedir. Görsele erişimin nasıl olduğu verilen cevabı etkileyen unsurdurlardandır. Öğretmen adaylarının görsele nasıl erişmektedir? Bu temel soru görsele erişimin temel unsurudur. Birey görsele ulaşırken duyu organlarından gözünü nasıl kullanmıştır? Gözü yardımıyla ulaştığı görüntünün doğrudan ya da dolaylı olması iletişimi temelden etkileyecektir. Bu bölümde adayın görsele nasıl ulaştığı irdelenmiştir.

Gelen yanıtlar bazen görselin konumuna ilişkin iken, çoğunlukla yanıtlar ise görselin içindekilere ilişkin olmuştur.

4.5.1. Görüntüleme

Öğretmen adaylarından gelen tüm Görse Okuma yanıtları içindeki görüntüleme bulguları aşağıda verilmiş, renklerle temastırılmış tablosu EK:5'te sunulmuştur.

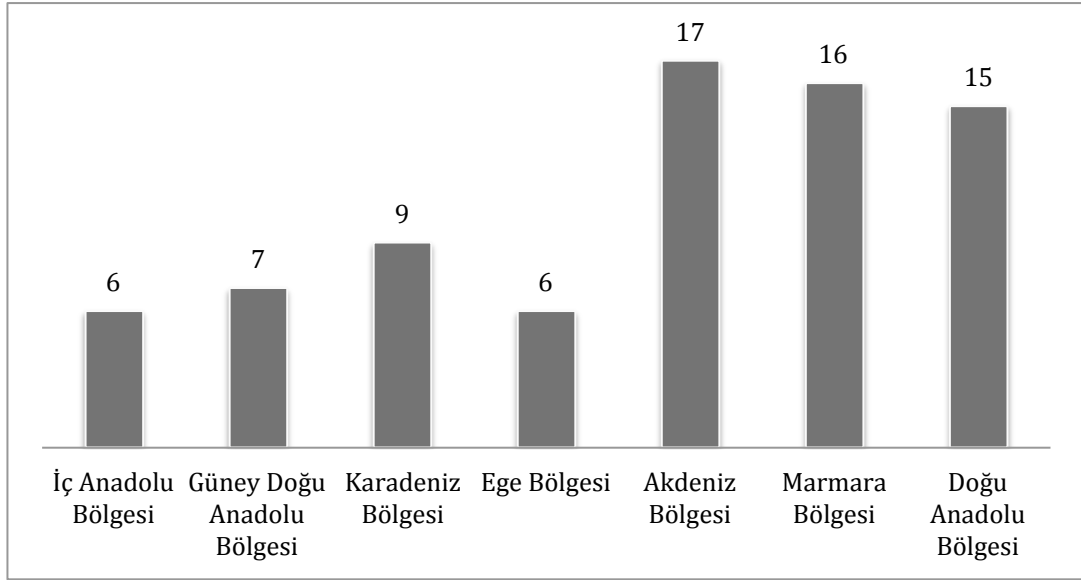
Tablo 1: Görüntüleme Bulguları

Öğretmen Adayları	Verilmiş Olan Cevaplar
4. İA.4.22.K.	Yapraklar detaylı ...
7. İA.4.25.E.	Doğayla iç içe...
10.İA.1.31.E.	Doğal bir ortamda...
3.İA.1.18.K.	Bir araba reklamı araba ve ata aynı karede...
5.İA.1.18.E.	Görsel bir kere solda...
8.İA.1.19.K.	...resimde perspektifli görüntü kullanılmış...
1.DO.4.23.K.	Beyaz bir at BMW önünde eğilmiş duruyor...
10.DO.4.23.K.	At ve araba. Siyah bir zemin ...
10.DO.4.23.K.	Kız, elinde dondurma çubuğu...
3.DO.4.21.K	...yüz ifadesinin şekline baktım...
4.DO.4.21.E.	Bir arabanın ve bir atın kullanıldığı ...
8.DO.4.23.E.	Bir reklam karesi var...
8.DO.4.23.E.	Dondurma var...
1.DO.1.23.K.	...renklerin olduğu...
10.DO.1.18.	İlk önce arabanın önünde bir el olduğunu sandım hızlı bakınca ama bir başka bir şey olduğunu hemen fark ettim önünde at olduğunu biraz göz yanılması oldu...
3.DO.1.21.K.	...o maymunu şimdi gördüm ...
4.DO.1.19.E.	...sadece bir portre...
5.DO.1.19.K.	Kadın olduğunu...
9.DO.1.19.K.	Omzunun üst kısmında bir maymun var...
9.DO.1.19.K.	Yapraklar tüylü ve damarlı ayrıntılı, ...

9.DO.1.19.K.	...lekesel değil, sol taraftan ışık almış...
10.EG.4.22.K.	Siyah arka plan üzerine kırmızı bir BMW ve beyaz bir at yerleştirilmiş.
2.EG.4.21.K.	Bir çeşit hayvan da kullanmış.
3.EG.4.24.K.	BMW aracının önünde eğilmiş beyaz bir at.
1.EG.1.21.E.	...realist bir portredir.
7.EG.1.20.E.	Bayanın resmen sakalları çıkmış.
7.EG.1.20.E.	Dondurmadan eser kalmamış...
1.GD.4.25.K.	Resimde bir kadın ve bir şempanze görünüyor.
3.GD.4.24.K.	Yandaki görselde elinde algıda çubuğu olan...
5.GD.4.25.K.	Ortada dondurma yok.
6.GD.4.25.E.	Araba ve at var.
9.GD.4.32.E.	Çok detaycı işlenmiş fotoğraf gibi.
4.GD.1.25.K.	Yaprakların işlenişi, detayı ...
10.GD.1.20.K.	Resimde at ve araba vardır.
6.AK.1.20.K.	Görselde dikkatimi maymunun boğazındaki ip çekti.
6.AK.1.20.K.	Yandaki reklamda bir araba ve at bulunmakta.
6.AK.1.20.K.	Yandaki reklamda bayan dondurmasını yemiş ve elindeki çubuğa bakarak...
7.AK.1.19.K.	Bir kadının gülümsemesini resmetmiş.
8.AK.1.-.K.	Ayrıntılara önem verilmiş.
8.AK.1.-.K.	Bir araba reklamından alıntı bir görsel olduğu ortada.
8.AK.1.-.K.	Biraz eski bir görsel olduğunu düşünüyorum.
4.AK.4.22.E.	...afişin sağ üstünde bir açıklama ve kurum simgesi beyaz zeminde yer alıyor. Koyu bir arka planın önünde ise BMW markalı bir otomobilin ön tarafı afişin solunda görülüyor. Kırmızı renkte olan arabanın karşısında ise bir at görülmekte. Bu at arabanın önünde eğilmektedir.
4.AK.4.22.E.	Resmi incelemeye devam ettiğimde ise yapraklar, lifler, maymun
7.AK.4.21.E.	Bıyıklar, birleşmiş kaşlar, egzantirik takılar, ...
7.AK.4.21.E.	BMW marka otomobil, eysersiz at.
8.AK.4.21.E.	...resme ilk bakıldığında genç bir bayan figürünün yüzündeki ifade...
8.AK.4.21.E.	...bu resim ayrıntılı bir şekilde işlenmiş...
10.AK.4.21.K.	Bir at ve araba görüyorum.

1. MA.1.20.K.	Bir kadının (Mona Lisa) ellerini bağlayarak yan bir şekilde oturması veya arkadaki manzara...
1. MA.1.20.K.	Elinde dondurma çubuğu duran...bir bayan...
1.MA.4.22.K.	Işığın onlar üzerinde olduğunu...
6.MA.4.23.K.	Kaşları kirpikleri olmayan, saçları iyice yapıştırılmış, omuzları düşük ve kolları bu kadar yapılı bir kadının...
8.MA.4.21.E.	Bir kadın var.
8.MA.4.21.E.	Tebessüm halinde bir kadın ...
3.MA.1.18.E.	...bir maymunun olması ...
3.MA.1.18.E.	Arkadaki maymunun boynuna sarılması...
3.MA.1.18.E.	Ressam doğayla iç içe.
4.MA.1.18.K.	...kaşları falan yok.
4.MA.1.18.K.	Kadın elindeki çubuğa bakıyor...
5.MA.1.18.K.	...bıyıklarını bile almamış ...
5.MA.1.18.K.	...algida logosunun kadının kafasında...
6.MA.1.19.E.	...bir otoporte görüyoruz.
6.MA.1.19.E.	Algida amblemini tam ortaya almış bayanın kafasının üzerine...
8.MA.1.18.K.	...amblemin tam kadının başının üstünde...
5.AK.4.21.K.	Reklamda BMW marka araba ve hemen karşısında beyaz güçlü bir at görüyoruz.
5.AK.4.21.K.	...elinde Algida dondurma çubuğu görüyoruz.
5.AK.4.21.K.	Daha sonra kadının boynundaki kalpli kolyede markanın amblemini görüyoruz.
2.KA.4.21.K.	Araba ve at aynı karede.
3.KA.4.22.E.	Bir portre resmi,...
5.KA.4.21.K.	Görsele ilk baktığımızda sadece kadın olarak görünüyor...
1.KA.1.19.K.	Resimdeki bayan gözleriyle boş çubuğa bakıyor.
3.KA.1.20.E.	Bakımsız bir modelden çalışılmış.
3.KA.1.20.E.	Beygir araba karşısında eğilmiş.
4.KA.1.19.K.	İki kaşının birleşik olduğunu, yılanı benzer kolyenin olduğunu.
6.KA.1.18.K.	...bayanın arkasında maymun var ...
6.KA.1.18.K.	Araba ve at resmi.

Sınıflandırılmış görüntüleme cevabı ; 28’i bayan 14’ü bay toplam 42 aday 1. Sınıf öğretmen adaylarından oluşurken, 19’u bayan 15’i bay toplam 34 aday oluşan 4. Sınıf öğretmen adayı olarak kaydedilmiştir. Görüntüleme başlığı altındaki yanıtların Akdeniz, Marmara, Doğu Anadolu bölgelerinde daha fazla olduğu görülmektedir.

Grafik 13: Bölgelere Göre Sınıflandırılmış Görüntüleme Sayıları

4.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular: Görsel Kodlar

Her görsel kendi kodlarını taşımaktadır. Görseli okuyan kişi, bilinçli ya da bilinçsiz bu kodları okur. Bu bölümde öğretmen adaylarından gelen görsel kodlara ait bulgular verilmiş, renklerle temastırılmış tablosu ise EK:6’da sunulmuştur.

4.6.1. Tanımlama Bulguları

Görselin irdelenmesi sırasında öncül olarak yapılan ifadelerden biridir tanımlama. Yazılan ifadelerin ilk cümleleri genellikle tanımlama sınıflandırması içerisinde geçen ifadeler olduğu gözlemlenmiştir. Bu ifadeler;

Tablo 3: Tanımlama Bulguları

Öğretmen Adayları	Verilmiş Olan Cevaplar
1. İA.4.22.K.	...bir resim...

10. İA.4.22.K.	Reklam...
1. İA.4.22.K.	Kırmızı BMW siyah arkafon beyaz bir at.
1. İA.4.22.K.	Algida reklamı ünlü bir manken oynatıyorlar...
10. İA.4.22.K.	Leonardonun ...
3. İA.4.22.K.	Monalisa portresi...
3. İA.4.22.K.	Leonardonun...
4. İA.4.22.K.	Yandaki reklamda bir araba markasının reklamı yapılmış.
5. İA.4.21.K.	Arka fonda kullanılan formlar...
6. İA.4.26.K.	Firidanın...
6. İA.4.26.K.	...reklam ...
7. İA.4.25.E.	...dondurma reklamı olduğunu anlasamda...
8. İA.4.32.K.	Firida Kahlo'yu bildiğim için...
8. İA.4.32.K.	At sanırım bir ingiliz atı ...
8. İA.4.32.K.	Mona Lisanın...
1.İA.1.18.K.	Mona Lisa ...
10.İA.1.31.E.	Da Vinci'nin...
3.İA.1.18.K.	Monalisa tablosu...
3.İA.1.18.K.	Dondurma reklamı.
3.İA.1.18.K.	...araba reklamı ...
4.İA.1.18.K.	Monalisa ...
6.İA.1.18.K.	...reklam...
6.İA.1.18.K.	Algida'...
7.İA.1.19.K.	Mona Lisa'...
7.İA.1.19.K.	Bu reklamda gördüğüm kadarıyla bir dondurma markasının reklamı olduğunu ve bunu sadece resimde yazan algida yazısından anladım.
8.İA.1.19.K.	Dönem özelliklerini yansıtan Mona Lisa Leonardo Da Vinci tarafından yapılmıştır.
1.DO.4.23.K.	Sanat duyguları yoğunlaştırarak geçişe dönüştürmektir. Firidanın ...
1.DO.4.23.K.	...Mona Lisa.
10.DO.4.23.K.	Firida ...
10.DO.4.23.K.	At bildiğimiz kadarıyla hızlı bir hayvandır.
10.DO.4.23.K.	Mona Lisa .. leonardo Da Vinci'nin en önemli dünyaca ünlü eseri.
2.DO.4.22.K	Mona Lisa...

3.DO.4.21.K	Resmi görünce hangi sanatçının resmi olduğunu düşündüm bu resmin hangi sanatçıya ait olduğunu bilmediğim için biraz kendime kızdım açıkçası. Şuan düşündüğüm tek şey bu resimle ilgili araştırma yapmam gerektiği.
3.DO.4.21.K	Mona Lissanın...
3.DO.4.21.K	Leonardo Da Vinci'nin Mona Lissa adlı eseridir.
4.DO.4.21.E.	Frida Kahlo'...
5.DO.4.23.E.	Frida Kahlo hakkında pek fazla bilgiye sahip değilim.
5.DO.4.23.E.	Leonardo Da Vinci'...
5.DO.4.23.E.	Algida'nın...
6.DO.4.34.K	Frida'nın portresi olduğu için...
6.DO.4.34.K	Leonardo Da Vinci'nin ünlü eseri Mona Lisa'yı gördüğümü düşünüyorum :)
6.DO.4.34.K	Rönesans dönemimde Leonardo Da Vinci tarafından resmedilen yağlı boya portre.
7.DO.4.22.K	Frida Kahlo'nun otoportresinde ...
7.DO.4.22.K	Leonardo Da Vinci'nin ...
9.DO.4.21.K.	Algida...
1.DO.1.23.K.	Yandaki görsel Leonarda Vinci'nin eseri ...
1.DO.1.23.K.	Yandaki reklam bir algida dondurmasının reklamı ...
10.DO.1.18.E.	...hangi dönemde olduğunu bilmiyorum ...
10.DO.1.18.E.	(Monalisa)...
2.DO.1.22.K.	Hepimizin bildiği Monalisa'ya...
3.DO.1.21.K.	Mona lisa...
3.DO.1.21.K.	Algida...
4.DO.1.19.E.	Güzel bir tablo Leonardo da Vinci'nin yaptığı çok başarılı bulduğum bir tablo.
6.DO.1.22.K.	Frida Kahlo ...
6.DO.1.22.K.	Mona Lisa...
7.DO.1.18.E.	Leonardo...
9.DO.1.19.K.	Bir ressamın otopotresi...
9.DO.1.19.K.	Leonardo Da Vinci'nin eserinde...
1.EG.4.22.E.	Frida Kahlo'nun kendi portresini...
1.EG.4.22.E.	Leonardo Da Vincinin...

1.EG.4.22.E.	Leonardo Da Vinci'nin yapmış olduğu Monalisa adlı tablo...
1.EG.4.22.E.	Reklamın detaylarını bilmiyorum fakat markayı bildiğim için dondurma reklamı olduğunu biliyorum.
10.EG.4.22.K.	Frida Kahlo'nun ...
10.EG.4.22.K.	Gerçekten Da Vinci'nin portresi mi?
2.EG.4.21.K.	Frida Kahlo...
2.EG.4.21.K.	Monalisa ...
3.EG.4.24.K	Ressamının adını şu an hatırlayamıyorum...
3.EG.4.24.K	Algida..
4.EG.4.23.K.	Frida'nın...
6.EG.4.22.K.	Frida Kahro'nun ...
7.EG.4.24.K.	Frida Kahlo...
7.EG.4.24.K.	Leonardo Da Vinci'nin...
9.EG.4.21.K.	Frida Kahla'nın bu eseri...
9.EG.4.21.K.	Leonardo'nun...
9.EG.4.21.K.	Monalisa ...
1.EG.1.21.E.	Frida Kahlo ressamınıdır...
1.EG.1.21.E.	Monalissa tablosı Reonarda Vinci'nin elinden çıktığını gördüm,...
1.EG.1.21.E.	Da Vinci'nin eseridir.
2.EG.1.27.K.	Frida Kahlo'yu ...
3.EG.1.18.E.	Frida Kahlo...
4.EG.1.19.E.	Ressam Kahlo,...
4.EG.1.19.E.	Reonardo;...
4.EG.1.19.E.	Leonardo'nun eserlerinde ...
4.EG.1.19.E.	Monalissa...
5.EG.1.19.E.	Frida'yı...
5.EG.1.19.E.	Monalissa'nın ...
5.EG.1.19.E.	Sophis Loren benzeri bir kadın Algida marka bir dondurmanın...
6.EG.1.18.K.	Monalisa herkesin bildiği gibi Picasso'nun en ünlü tablolarından biridir.
6.EG.1.18.K.	Picasso'nun...
7.EG.1.20.E.	Monalisa olduğunu biliyorum.
7.EG.1.20.E.	Algida'nın reklam...
1.GD.4.25.K	Frida Kahlo.
1.GD.4.25.K	Sürrealist bir resim.

1.GD.4.25.K	Leonardo Da Vinci'nin...
10.GD.4.22.K.	Otoportre İspanyol ressam Frida'nın ...
10.GD.4.22.K.	Leonardo Da Vinci'nin... eseri MonaLisa ...
2.GD.4.20.K.	Frida...
3.GD.4.24.K.	Frida'nın...
3.GD.4.24.K.	Da Vinci'nin...
3.GD.4.24.K.	MonaLisa...
3.GD.4.24.K.	Algida reklamlarında...
4.GD.4.22.K.	Ünlü bir ressam olan Frida Kahlo'nun ...
4.GD.4.22.K.	MonaLisa'nın ...
4.GD.4.22.K.	Algida reklamlarında...
6.GD.4.25.E.	...dondurma reklamı...
7.GD.4.21.E.	Frida ...
7.GD.4.21.E.	Da Vinci'nin...
7.GD.4.21.E.	MonaLisa ...
9.GD.4.32.E.	Da Vinci'nin ... MonaLisa eseri,...
2.GD.1.20.E.	Leonardo ...
3.GD.1.23.E.	Bir araba reklamı...
3.GD.1.23.E.	Algida ...
4.GD.1.25.K.	Monalisa...
6.GD.1.21.E.	Sanat insana özgü doğal bedenleri kendine göre değişimini sağlamak ve değiştirmektir.
8.GD.1.30.E.	Meksikalı ressam Frida'nın ...
8.GD.1.30.E.	Dondurma reklamı.
9.GD.1.19.E.	Frida'nın ...
10.GD.1.20.K.	Frida'yı...
10.GD.1.20.K.	Resimde at ve araba...Baktığımız zaman ikisi de farklı dönemlerden ulaşım aracıdır...
10.GD.1.20.K.	...dondurma reklamı...
2.AK.1.-.K.	...dondurma reklamı...
4.AK.1.23.K.	Frida Kahlo ...
4.AK.1.23.K.	MonaLisa resmi...
5.AK.1.18.K.	Leonardo Da Vinci'nin eseridir.
5.AK.1.18.K.	Algidanın dondurmalarının...

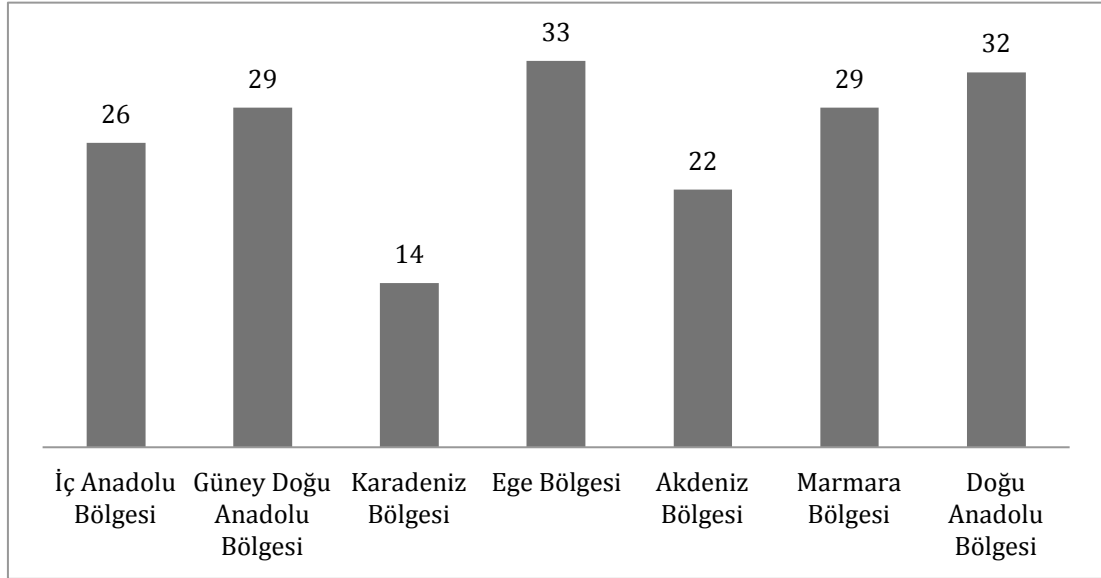

7.AK.1.19.K.	Araba reklamı.
7.AK.1.19.K.	MonaLisa'nın...
9.AK.1.18.K.	Bir dondurma reklamı...
10.AK.1.19.K.	Frida Kahlo...
10.AK.1.19.K.	MonaLisa'...
1.AK.4.24.K.	Frida'nın ...
1.AK.4.24.K.	Leonardo'nun ...
1.AK.4.24.K.	MonaLisa'yı ...
4.AK.4.22.E.	BMW markalı Alman otomobil markasının otomobilinin reklamını yaptığı afişin ...
4.AK.4.22.E.	Algida ...
4.AK.4.22.E.	Frida Kahlo ...
7.AK.4.21.E.	Leonardo'nun..
8.AK.4.21.E.	Leonardo Da Vinci tarafından yüksek rönesans döneminde yapılan bu resim...
9.AK.4.25.E.	Frida Kahlo.
9.AK.4.25.E.	Otoportre.
9.AK.4.25.E.	Da Vinci'nin ...
10.AK.4.21.K.	Mona Lisa eseri...
1. MA.1.20.K.	BMW reklamı...
1. MA.1.20.K.	(Mona Lisa) ...
1. MA.1.20.K.	Davinci'nin ...
1.MA.4.22.K.	Araba reklamı olduğunu ve arabanın karşısında atın olması...
10.MA.4.29.E.	Frida'nın bu tablosunda...
10.MA.4.29.E.	Mona Lisa'yı ...
2.MA.4.22.K.	Mona Lisa...
4.MA.4.21.K.	Frida'nın ...
4.MA.4.21.K.	Mona Lisa...
4.MA.4.21.K.	“Mona Lisa'nın gülüşü” adlı filmdeki Mona Lisa'...
4.MA.4.21.K.	Leonardo Da Vinci...
5.MA.4.24.E.	Frida Kahlo ...
7.MA.4.25.K.	Frida'nın bu tablosunda ...
7.MA.4.25.K.	...mona lisayı...
8.MA.4.21.E.	Bu bir reklam görseli...

9.MA.4.22.K.	Mona Lisa...
2.MA.1.18.E.	...Da Vinciye ait olan bu resim...
3.MA.1.18.E.	...bir reklam.
3.MA.1.18.E.	Leonardo Da Vinci'...
3.MA.1.18.E.	...reklam görseli bir dondurma reklamı...
4.MA.1.18.K.	...bir dondurma reklamı olduğunu markasından ve elindeki çubuktan anlıyoruz.
5.MA.1.18.K.	Reklam amaçlı yapılmış...
6.MA.1.19.E.	Frida.
6.MA.1.19.E.	Mona Lisanın...
7.MA.1.19.K.	Frida Kahlo'...
7.MA.1.19.K.	Leonardo'...
9.MA.1.19.E.	Leonardo Da Vinci'ye...
10.MA.1.19.E.	...bana göre bir araba reklamıdır.
10.MA.1.19.E.	Mona Lisa ...
1.KA.4.23.K.	Frida Kahlo'nun...
1.KA.4.23.K.	Da vinci'nin...
2.KA.4.21.K.	Monalisa'...
4.KA.4.26.K.	...algida ...
5.KA.4.21.K.	Rastladığım dondurma reklamlarında ...
7.KA.4.21.K.	Algida...
10.KA.4.22.K.	Dondurmanın reklamı ...
3.KA.1.20.E.	Leonardo Da Vinci'n...
5.KA.1.18.K.	Mona Lisa.
6.KA.1.18.K.	Mona Lisa.
6.KA.1.18.K.	Klasik bir reklam...
7.KA.1.19.K.	Mona Lisa'...
8.KA.1.18.E.	Leonardo Da Vinci'nin...
9.KA.1.19.E.	Algidayı...

Tüm bölgelerden gelen 185 sınıflandırılmış yanıt bulunmaktadır. Bu yanıtların 84'ünü (47 bayan 37 bay) 1. Sınıf, 101'ini ise 4. Sınıf oluşturmaktadır. Tanımlama sayılarının bölgelere göre dağılımında Karadeniz bölgesinin diğer bölgelere oranla düşük olduğu

görülmektedir. Diğer bölgelerin sayısal dağılımları ciddi farklar içermemektedir. Bulguların renklerle temastırılmış tablosu EK:7’de sunulmuştur.

Grafik 15: Bölgelere Göre Sınıflandırılmış Tanımlama Sayıları

4.6.2. Görsel Sözleşmelerin Bilgisi

Toplumlar, gruplar, çalışma alanları, ülkeler ait oldukları ve zamanla oluşan ortak değerler etrafında birleşirler. Bu bilgilerin bireylerde varlığı o kültürün işaretidir.

Gelen yanıtların ilgili kısımları metin içerisinde alınarak sınıflandırılmıştır. Bu yanıtlar;

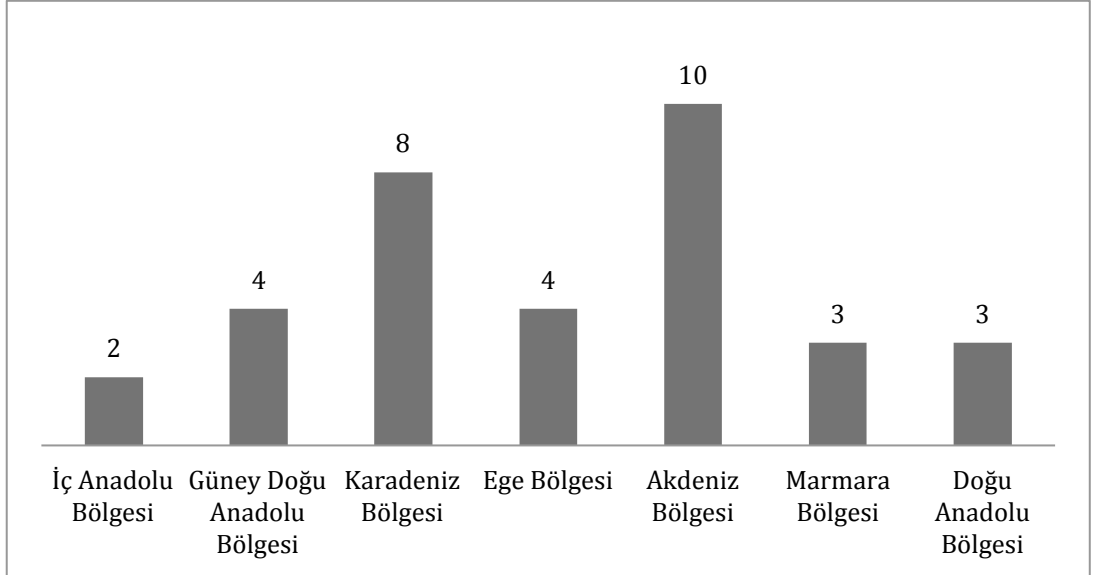
Tablo 2: Görsel Sözleşmelerin Bilgisi Bulguları

Öğretmen Adayları	Verilmiş Olan Cevaplar
9.GD.4.32.E.	...realist ...
9.AK.4.25.E.	Sanat tarihinde yer etmiş önemli isimlerden biridir...
1.DO.1.23.K.	Yandaki görsele bakınca sanat eseri olduğunu ...
8.EG.4.23.K.	At bilinen en asil hayvandır.
1.AK.4.24.K.	Arabaların gücünü tarif etmek için at kullanılır. Bilmem kaç beygir diye.

1.KA.4.23.K.	Arabalar için kaç beygir olduklarını hatırlamıyorum, yalnız beygirlerin 3,4 katları kadar güce sahip olduğunu biliyorum.
3.İA.1.18.K.	Monalisa tablosu bir çok insanın tanıyıp bildiği meşhur bir tablodur. Gözümüzün çok aşına olduğu bir tablo ...
10.GD.4.22.K.	...dünyaca ünlüden...
7.GD.4.21.E.	...dünya çapında yaptığı ...bir tablo.
5.AK.1.18.K.	Döneminin ölçülerini ve renklerini...
8.AK.1.-.K.	Tanıdık bir görsel olduğu için aşinalık duygusunu hissettirdi.
10.AK.1.19.K.	Çok popüler bir tablo
1.AK.4.24.K.	Bu kadar popüler bir resmin...
9.AK.4.25.E.	Sadece sanat tarihinde değil, dünya tarihinde yer eden eserlerden biridir.
10.AK.4.21.K.	...bilindik bir ressam.
9.MA.4.22.K.	Mona Lisa güzelliğın tasvir edildiği en iyi resimlerden biridir.
6.MA.1.19.E.	...bir tarafı gülümsüyor diğer tarafı ise durgun bir şekilde.
5.KA.4.21.K.	...çoğu yorumlarda bir tarafın ağlıyor bir tarafın güldüğü söylendiği oldu.
10.KA.1.19.E.	Tarihi bir tablo...
6.KA.1.18.K.	Klasik bir duruş var.
7.KA.1.19.K.	Bir rönesans kadını...
8.EG.1.19.K.	Son derece bilinen bir eser olduğu için,...
5.AK.1.18.K.	Rönesans dönemi ve yapılan ilkleri resim konusunda.
5.KA.1.18.K.	Hemen aklıma bir tarafı gülen bir tarafı ağlayan yüzü düşündürdü.
6.DO.1.22.K.	Dünyanın en ünlü ressamın en ünlü tablosunu tanımayan yoktur.
7.DO.1.18.E.	Sanat adına yapılmış en büyük eserlerin önde gelenidir bu eser.
3.EG.4.24.K.	Monalisa tablosunun çok ünlü ve çok nadide bir eser olduğunu bilmeyen yok.
7.EG.4.24.K.	Dünyaca ünlü bu resim
10.GD.4.22.K.	18.YY.
10.AK.1.19.K.	MonaLisa çok bilinen bir eser.
2.MA.1.18.E.	...sanat tarihinde çok önemli bir yere sahiptir
3.KA.1.20.E.	...dünyanın en değerli tablosu.

6.KA.1.18.K.	Herkesin bildiği bir tablo ve bu tabloda gizemli olduğu söyleniyor. O zamanın en güzel kadın olduğu söyleniyor.
3. İA.4.22.K.	Leonardonun mona lisada kullanmış olduğu sfumato tekniği ...

Görsel Sözleşmelerin Bilgisi bulgularının ağırlıklı olarak Mona Lisa görseli üzerinden olduğu dikkat çekmektedir. Tüm bölgelerde bakıldığında 1. Sınıf (13 bayan 5 bay) 18, 4. Sınıf (12 bayan 4 bay) 16 öğretmen adayında bu tür ifadeler rastlanmıştır. Görsel sözleşmelerini bilgisi bulguları içerisinde Karadeniz ve Akdeniz bölgesi diğer bölgelere oranla iki katı ve üstü oranına sahiptir. Bulguların renklerle temaştirilmiş tablosu EK:8'de sunulmuştur.

Grafik 14: Bölgelere Göre Sınıflandırılmış Görsel Sözleşmelerin Bilgisi Sayıları

4.7. Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular: Görsel Çözümleme

Görsel çözümleme, çözümleyen kişinin kişisel fikirlerini katmadan olanın detaylıca incelenmesi görseli oluşturan parçaların ayırdı ve aralarındaki ilişkinin ortaya çıkarılmasıdır. Bu bağlamda katılımcıların verdiği yanıtlar aşağıdaki gibi sınıflandırılmıştır. Bulguların renklerle temaştirilmiş tablosu EK:9'da sunulmuştur.

4.7.1. Görsel Karşılaştırma

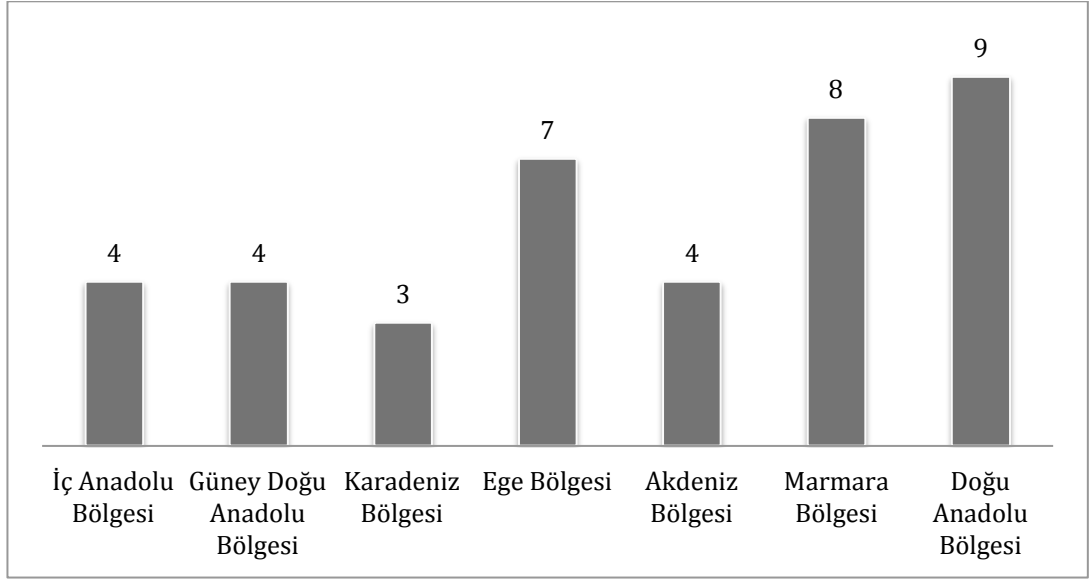
Görseller arasında ya da görsel içerisindeki parçaların birbirleri ile ilişkisinde karşılaştırma yapılması bu başlıkta ele alınmıştır. Bu sınıflandırma altındaki ifadeler;

Tablo 5: Görsel Karşılaştırma Bulguları

Öğretmen Adayları	Verilmiş Olan Cevaplar
4. İA.4.22.K.	Kadının güzelliği dondurmanın daha ilgi çekici olmasına neden...
2. İA.1.19.E.	Algida logosu (Logı-type) doğru yere...
6. İA.1.18.K.	Amblemi kızın başında değilde...
8. İA.1.19.K.	Resim içerisinde sıcak renkler kullanılmadığından...
10.DO.4.23.K.	...neden başka bir hayvan değilde maymun kullanılmış....
10.DO.4.23.K.	Siyah bir zemin ve bu zemin neden siyah bu resme baktığımda bu soruyu sordum kendime.
2.DO.4.22.K	Gülümse ve somurtma gibi bir ifade var...
6.DO.4.34.K	Bir atın bir otomobil karşısında boyun eydiğini görüyorum.
1.DO.1.23.K.	Yandaki görsele ... bir resim öğretmeni gözüyle...
10.DO.1.18.E.	Boyun kafaya göre uzun...
3.DO.1.21.K.	Bir erkeğin ya da bir bayanın erkeğe nasıl bu kadar kolay benzetileceği ...
7.DO.1.18.E.	... arkada görünen maymuna bakarak ön plandaki resim maymuna göre şekillendirildiği...
8.DO.1.21.E.	Denize giderken yoldan önce siyah giyisiler vardır. Siyah yerine beyazda olabilirdi ...
4.EG.4.23.K.	... kulak çok büyük acaba gerçekten büyükmüydü? ...
9.EG.4.21.K.	...gerçekten gülüyormu yoksa küçümsüyormu ...
10.EG.1.19.K.	Neden bu kadar ünlü, ...
5.EG.1.19.E.	...kadının boynunun ne kadar uzun olduğu...
5.EG.1.19.E.	Kadının vücut yapısında orantısızlık...
7.EG.1.20.E.	Kaşları uçan martıları andırıyor.
7.EG.1.20.E.	...boynunun uzunluğu çok fazla,...
2.GD.4.20.K.	Neden böyle bir bakışa sahip olduğunu, neden bu ifade?
6.GD.4.25.E.	...dondurma reklamı var ama dondurma yok.

9.GD.4.32.E.	Benzetmeye çalışılmış ...
6.GD.1.21.E.	Boyun uzunluğu...
6.AK.1.20.K.	Araba kırmızı ve hızlı. At beyaz ve güçlü görünüyor.
2.AK.4.28.E.	Büyük bir sabırla yapıldığı.
6.AK.4.21.E.	Bu tür resimler neden bize doğru bakıyor?
9.AK.4.25.E.	At aracın önünde boyun eğmiş bir pozisyonda durması...
1. MA.1.20.K.	Uçaklar kuşlara, arabalar da taşıyıcı görevi gören hayvanlara...
10.MA.4.29.E.	Gülüyor mu ağlıyor mu belli değil.
10.MA.4.29.E.	...bakışları bir dondurmanın neden bittiğini sorgular derecesinde baktığı hissini veriyor.
6.MA.4.23.K.	saçları iyice yapıştırılmış, omuzları düşük ve kolları bu kadar yapılı bir kadının...
3.MA.1.18.E.	Boynu uzun geldi bana.
4.MA.1.18.K.	O dönem kadınlarının yüzlerinin yapılarının ne kadar değişik ...
8.MA.1.18.K.	İnsanla doğa ilişkisi geçişli yalın bir halde anlatılmış.
9.MA.1.19.E.	Hazırlık kursundayken yaptığımız misafir modellerin duruşu gibi dik durmuş poz verir gibi dudaklarının hareketi ve özellikle dik duruşu.
2.KA.4.21.K.	...resimde at daha ... duruyor.
7.KA.1.19.K.	Cinsiyetini anlayamadım. Arkada neden maymun olduğunu da anlayamadım.
9.KA.1.19.E.	Biz de tüketirsek eğer reklamdaki bayanın olduğu konumda gösterebiliriz kendimizi,...

Bu başlıkta toplam 39 sınıflandırılmış yanıt bulunmaktadır. Tüm sınıflandırma içerisindeki 1. sınıf öğretmen adaylarının sayısının 10'unu bayan 12'ini baylar oluşturmaktadır ve toplamda 22 yanıt bulunmaktadır. 4. Sınıf öğretmen adaylarından gelen yanıtlar ise, 10'u bayan 7'si bay olmak üzere 17 yanıtta oluşmaktadır. Görsel karşılaştırma bulgularının bölgelere göre dağılımına bakıldığında birbirleri arasında ciddi sayısal farklar olmadığı görülmektedir. Bulguların renklerle temâştirilmiş tablosu EK:10'de sunulmuştur.

Grafik 17: Bölgelere Göre Sınıflandırılmış Görsel Karşılaştırma Sayıları

4.7.2. Görsel İlişkiler

Görsel ilişkiler, görsellerin birbirleri ile olan ilişkisi ve / veya görsel içerisindeki yapıların birbirleri ile olan ilişkisini konu eder. Bu bağlamda adaylardan gelen yanıtlar;

Tablo 4: Görsel İlişkilere Ait Bulgular

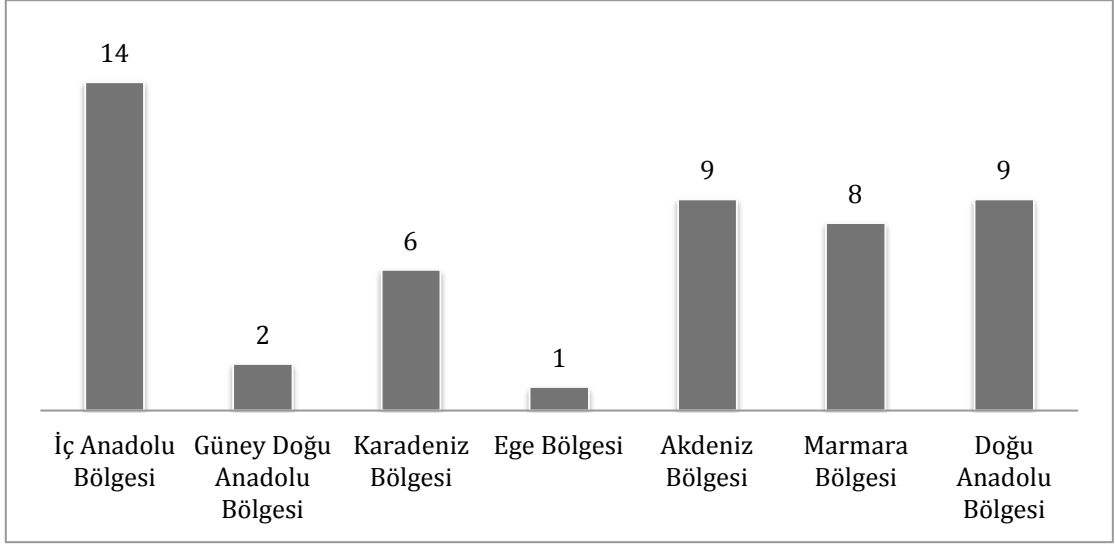
Öğretmen Adayları	Verilmiş Olan Cevaplar
2. İA.4.30.K.	Dondurma çubuğuna değil de kolyeye kaydı dikkatim.
3. İA.4.22.K.	...ışık aldığıının figürde olması...
4. İA.4.22.K.	İlk bakışta kadın ve arkadaki maymun dikkatimi ...
4. İA.4.22.K.	Kadın ve arkadaki maymunun ilişkisini merak ediyorum.
5. İA.4.21.K.	...aynadan çalışmış ve arka fonunu haliyle birleştirmiş.
2.İA.1.19.E.	Kaşlardan dolayı zamanımızda vahşi görülen hayvanlar la iç içe yaşam ...
3.İA.1.18.K.	... ön plandaki kadın figürü arkasındaki maymuna ...
4.İA.1.18.K.	Mekanla olan uyumu renklerin sıcaklığını ...
5.İA.1.18.E.	Resim hakkındaki belgeseldede dağların falan nereden uzadığını görmüştüm...
6.İA.1.18.K.	Orada kullanılan maymun ressamı arkadan izliyor...

7.İA.1.19.K.	Resimdeki bayanın duruşu yüzündeki ifade biçimi onun yanında yer alan doğa yapılarının ...
7.İA.1.19.K.	Resimdeki kadının yüz ifadesiyle arkadaki maymunun yüz ifadeleri arasında bir benzerlik ...
7.İA.1.19.K.	Resimdeki görselin... bu reklam la alakasız oluşunu ...
9.İA.1.18.E.	Bir bayanın erkeksi duruşu.
1.DO.4.23.K.	Yüzündeki ifade, mimikleri ...
2.DO.4.22.K.	BMW'nin at ile eş değer olduğunu insanı yarıyolda bırakmayacağını....
2.DO.4.22.K.	Yüzüne ve sonra arka plana girilmektedir.
5.DO.4.23.E.	Boynundaki kolye, arkasındaki yapraklar ve maymun...
2.DO.1.22.K.	Yukarı kalkmış bir boyun, aşağıya doğru eğik bakışlar arkasına alınmış bir maymun.
3.DO.1.21.K.	Arkadaki minik maymun o resmin arkasında...
4.DO.1.19.E.	Ormanın içinde hayvanlar ile ilişki durumları (sevgi, koruma, vb.) ...
7.DO.1.18.E.	...arkada görünen maymuna bakarak ön plandaki...
9.DO.1.19.K.	Boynundaki kolyenin bir anlamı...
10.EG.4.22.K.	Arka planda gittikçe flulaşan ağaçlar var.
3.GD.4.24.K.	İzlediğim filmi, hayatını...
1.GD.1.20.K.	... arkadaki derinlik ve uyum...
2.AK.1.-.K.	... arkadaki maymun ve hatta maymunun elinin kadının omzunda olması...
6.AK.1.20.K.	Hayvan, insan ve doğanın...
6.AK.1.20.K.	Görselde dikkatimi maymunun boğazındaki ip...
4.AK.4.22.E.	... afişin sağ üstünde bir açıklama ve kurum simgesi beyaz zeminde ... koyu bir arka planın önünde ise BMW markalı bir otomobil... Kırmızı renkte olan arabanın karşısında ise bir at...
4.AK.4.22.E.	... kırmızı renkle kurumsal logo ve simgeyi, resimde ise dondurmasını henüz bitirmiş,...
6.AK.4.21.E.	Resimde bir karışıklık var... Dişi ile erkeği karmaşa içinde...Arkadaki doğada ... Yapraklarla kökler bir arada...
8.AK.4.21.E.	İlk dikkat çeken yüzündeki sıcaklık...Mimikler... Sanatçı bu resmi yaparken soğuk renklere...

9.AK.4.25.E.	... renk dengesi, kompozisyonu oturtulmuş...Bir insanın sahip olduğu karakteristik duruşunu gösterebilen...
10.AK.4.21.K.	Her ikisinin de boynunda takılı olan nesnelere farklı anlamlar barındırıyor ve neden yapıldığını düşündürüyor.
1. MA.1.20.K.	Uçaklar kuşlara, arabalar da taşıyıcı görevi gören hayvanlara yani at.
1.MA.4.22.K.	Bir gizemlilik ötekilerle arkadakiler arasında bir bağlantıyı ama gizemli bir bağlantının olduğunu...
1.MA.4.22.K.	Sol tarafta da kırmızı bir şeyin olması ile alakalı bir şey olduğunu görüyorum.
4.MA.4.21.K.	Reklam görselinde ürünün bitmemiş, tam halini... Dondurma reklamında dondurma yok, sadece çubuğu var.
8.MA.4.21.E.	kadını reklam aracını bu kadar izleyicinin gözüne sokar tarzda tutması ... Dondurma çubuğunu tutması değil ... tutuş tarzı fakat kadının ifadesi ... Dondurmaya olan istekli bakışı ...
5.MA.1.18.K.	O algıda logosunun kadının kafasında ne işi var?
7.MA.1.19.K.	... bir arabanın güzel bir at karşısında hızına son verip durduğunu ...
8.MA.1.18.K.	İnsanla doğa ilişkisi geçişli yalın bir halde ...
3.KA.4.22.E.	Bir manzaranın önünde poz vermiş bir kadın...
3.KA.4.22.E.	...manzara kendi tasarımı olabilir kısacası gerçekte olmayan bir manzara üzerinde ...
7.KA.4.21.K.	Göz çalışmada rahatça her yeri izliyor...
7.KA.4.21.K.	Dondurma çubuğu ile bir insanın arasında ...
1.KA.1.19.K.	Ormanda yaşayan doğayla içiçe birini ...
3.KA.1.20.E.	Beygir araba karşısında eğilmiş.

Tüm bölgelerden gelen görsel okuma yanıtları içerisinde görsel ilişkiler sınıflandırma sayısı, 1. Sınıflar 24 (18 bayan 6 bay) , 4. Sınıf 25 (16 bayan 9 bay) olmak üzere toplamda 49 olarak kaydedilmiştir. Bu sınıflandırmanın bölgelere göre dağılımı aşağıdaki tabloda verilmiştir. Görsel ilişkilerin ifade edilmesi bulgusu en çok İç Anadolu bölgesinden olduğu görülmektedir. Güney Doğu bölgesi ile Ege bölgesinden elde edilen bulgular diğer bölgelere oranla sayıca çok azdır. Bulguların renklerle temâştirilmiş tablosu EK:11’de sunulmuştur.

Grafik 16: Bölgelere Göre Sınıflandırılmış Görsel İlişkiler Sayıları

4.8. Sekizinci Alt Probleme İlişkin Bulgular: Görseli Yorumlama Bulguları

Görseli Yorumlama, görsellerin birey tarafından kişisel özelliklerini dahil ederek düşüncelerinin paylaşımıdır. Yorum bireysel bir durumdur. Her birey aynı görsele bakıp farklı sonuçlara ulaşabilmektedir. Görselin bazı özelliklerini öne çıkarıp bazı özelliklerini görmezden gelebilmektedir. Yorum çeşitleri oldukça fazladır.

Bu bölümde öğretmen adaylarından gelen yorumlar Psikanalitik, Semiyotik, Karşılaştırmalı, Tekniğe dayalı, Yönelimsel, Biyografik, Arketipsel Yorum başlıkları altında sınıflandırılmış, diğerler yorumlar çeşitlemesi başlığı altında toplanmıştır. Bulguların renklerle temastırılmış tablosu EK:12’de sunulmuştur.

4.8.1. Psikanalitik Yorum

Psikanalitik yorumda yorumlayıcı görselin derinlerine inmeyi amaçlayan bir yol izlemektedir. Bu yorum çeşidinde yorumcu görselin arkaplanını, görseli üretenin dünyasını kendi birikimleri doğrultusunda aktarma yoluna gider. Psikanalitik yorum sınıflandırması altında;

Tablo 6: Psikanalitik Yorum Bulguları

Öğretmen Adayları	Verilmiş Olan Cevaplar
10.İA.4.22.K.	Vahşi bir hayat, yerli insanlar, zorlu yaşamlar...
10.İA.4.22.K.	Dondurmadan ziyade şehvet içerikli olmuş.
2. İA.4.30.K.	Firidanın çektiği acıları...
3. İA.4.22.K.	Neler olduğunu anlamadan kendime bakabildiğimi sanki söyleyeceğim herşeyden korkmuşumda gıkımı bile çıkarmıyomuşum demek gibi. Soğuk soğuk nefes yüzüme çarpar gibi bir o kadar da eski ve yaşlı ...
3. İA.4.22.K.	Aslında söyleyebileceğim çok şey olduğunu söyleyebilirim ama o kadar karmaşık hislere ifade ediyor ki korkmak, kaçmak hatta kaçmamak var onun içinde
3. İA.4.22.K.	o kadar koyu kasvetli havada huzuru merkeze öyle bi koymuşki sakince içimde bir ürperti, üşüten bir koyuluk be ısıtan bi tebessüm. Dönüşüm gibi değiştiği yeni dünyaya ilk adımlar. Kendini tanıyamazken dünyayı tanımak gibi bir gidiş gibi.
3. İA.4.22.K.	Yandaki resme bakınca eski bir fotoğrafımsı gibi sıcak bir anı gibi bir o kadar da üzgün sebebi çünkü o özlenen geçmiş.
3. İA.4.22.K.	o kadar yumuşakki sanki bir an ellerini uzatacakmış gibi.
3. İA.4.22.K.	mona lisanın elleri gibi bir anlığına donmuş sanki herşey devam edecek gibi.
4. İA.4.22.K.	Ancak bu gülümsemenin altında derin bir hüznün gizlendiği hissini veren bir bakış olduğunu düşünüyorum.
4. İA.4.22.K.	Resim ikiye bölünmüş gibidir. Resmin sol tarafı hüznün sağ tarafında ise neşe hakimdir.
5. İA.4.21.K.	Anlık bir fotoğraf gibi hissettiriyor.
6. İA.4.26.K.	Hüznün mutsuzluk ve mahkumiyet hissi yaratıyor.
8. İA.4.32.K.	...acı dolu bakışlar bana çaresizliği anlatıyor.
8. İA.4.32.K.	Duran şeylerin incelenmesi keşfedilmesi zevklidir bu resimde Mona Lisanın gülüşü sırdaş gibi.
8. İA.4.32.K.	Kaçamak yapmış kadın olduğunu düşündüm.
9. İA.4.23.K.	Soğukluk itici bir tavır sergilendiği izlenimi uyandırdı kişiden kişiye değişen bir anlam ifade ettiği izlenimi verdi.
9. İA.4.23.K.	Karanlık, soğuk bir hava hakim.

9. İA.4.23.K.	Zevk aldığı söylenebilir.
1.İA.1.18.K.	Kadında kederli bir bakış var çevresindeki şeyler onu bağlıyor gibi.
1.İA.1.18.K.	Yandaki görselde Mona Lisa hüzünlü bir ortamda hüzünlü bir halde olduğu için hüznün ve sesizlik...
1.İA.1.18.K.	Mona Lisa hem hüzünlü hem de kadın olarak çok güçlü olduğunu vurgulamak istemişler.
1.İA.1.18.K.	Kadın dondurmayı yerken ve yedikten sonra aldığı hazzı yüz ifadesi ile hissettirmek istemişler.
10.İA.1.31.E.	Hayatın doğallığıyla uyum sağlamış kendine güveni olan ...
2.İA.1.19.E.	...yalınlık, sadelik, mutlu görünme ve biraz da güzellik.
6.İA.1.18.K.	Yaşamdan bir bıkmışlık herşeyi boş verme.
6.İA.1.18.K.	Yüzündeki hafif tebessüme bakıldığında insan içine yayılan bir sıcaklık, mutluluk ...
7.İA.1.19.K.	Yandaki görsel bana Mona Lisa'nın yüzündeki masumiyeti, temizliği, saflığı ...
8.İA.1.19.K.	...masumiyet söz konusudur.
1.DO.4.23.K.	Yüzündeki ifade, mimikleri bu denli yaşadıklarını anlatabilirdi.
1.DO.4.23.K.	... acı+aşk+azim+terkedilmek+aldatılmak+...
1.DO.4.23.K.	...gizemi gülüşünde olan kadın .. hayranlıkla izlenen bu eser aslında gülüşünün sırrını yakından inceleyerek anlaşılabilirliğini gözler önündedir.
10.DO.4.23.K.	Hayatın tüm acımasızlığını bu resimde görebilmek ...
2.DO.4.22.K	Gözlerin beni izlediğini karşımdan bana gelecekmiş gibi. Elleri bağdaştırıp hafif gülümsemesi kararsız kaldığını ve nasıl davranacağını bilmeyen biriymiş gibi nasıl asil dururum gibi bir davranma sanki.
3.DO.4.21.K	... monalisa'nın birçok sırrıyla karşı karşıya kaldım.
4.DO.4.21.E.	...kendi içtenliği olgunluğu sakinliği bi o kadarda sınırlı olduğunu ...
4.DO.4.21.E.	Bir bakımdan güldüğünü anımsadığımın diğer yandan hüzünlü olduğu hissettiğimiz hareketler durgun yada sınırlı iki yüzlülük uyandırmış bir buluş ...

5.DO.4.23.E.	Kendisini doğanın bir parçası gibi hissediyor. Doğayla iç içe girmiş. Kendisininde doğal olduğunu göstermeye çalışmış.
5.DO.4.23.E.	Halinden memnun fakat düşünceli bir figür görüyorum. Figürdeki görselle fon birbirinden çok farklı modern bakımlı bir füğür fakat fon ıssız, boğunuk bir havası var.
6.DO.4.34.K	Güçlü bir kadın duruşu.
6.DO.4.34.K	Doğallıktan yana olduğunu düşünüyorum aynı zamanda dik ve mağrur bir duruşu olduğunu düşünüyorum.
6.DO.4.34.K	...sanatçı hakkındaki düşüncelerim güçlü, mücadelecı bir kadın. Bu duruşunda onu yansıttığını düşünüyorum.
6.DO.4.34.K	Hüzünlü bir gülümseyiş :)
7.DO.4.22.K	Mutsuz fakat güçlü bir kadının ...
8.DO.4.23.E.	...doğallığı, sadeliği, makyajsız bir yüz. Fakat bu görünümüyle hayattan sıkın ve bitkin bir hali hissettim.
8.DO.4.23.E.	Sıkılmış, huzursuz hali iyi yansıtılmış.
8.DO.4.23.E.	Mutluluğu, sadeliği, rahatlığı.
9.DO.4.21.K.	Belirsizlik.
10.DO.1.18.E.	Doğayla iç içe olmayı seven bir bayan .
10.DO.1.18.E.	...sert erkek görünümüne bürünmüş.
2.DO.1.22.K.	Korkusuzca bir birliktelik bu. Ayrıca kendine güvenen bir yaklaşım ...
2.DO.1.22.K.	herkese karşı "ben burdayım." demek isteyen bir tablo.
3.DO.1.21.K.	Çok soğuk kalınlıkla yapılmış bu resim
3.DO.1.21.K.	Ben bu resmi hep gördüğüm zaman bir durgunluk hissediyorum.
3.DO.1.21.K.	Kocaman bir evren var sanki bu resimin arkasında sanki çok hızlı ve dönüşümsüz bir hayat ama öne yapılan Monalisa resmi hepsinin önüne geçmiş ve hayata farklı yerden bir bakış açısı kazandırmış gibidir.
4.DO.1.19.E.	...tablo hakkında kadının ağlayan bir de güzel yüzünü ...
5.DO.1.19.K.	her şekilde hissetmiş ve bu yüzden yanındaki maymuna "arkadaş tarzı bir annelik" göstermiş yalnız başına yaşadığını...
6.DO.1.22.K.	Hayvanlar yapılan zulümleri, onları cansız bir varlık gibi görmek. Boyunlarına tasmayı takıp onları hapsetmeyi ...

8.DO.1.21.E.	Gizemliliği gizemin içindeki ciddiyeti ciddiyetteki doğallığı doğallıktaki gizemi.
8.DO.1.21.E.	Tutsak olduğumu bir daha eskiye dönmeyeceğimi düşündüm. Saçlarına baktığımda ciddiyeti düşündüm.
8.DO.1.21.E.	Bakımsızlığı doğal insanlığı..
8.DO.1.21.E.	Bana kanserli bir hastanın mutluluğunu doğanın bir parçası olduğunu, herşeye rağmen gülermiş gibi değil olduğu gibi ...
1.EG.4.22.E.	Ciddi ve düşünceli bakışları yalnızlığı ve derinliği ...
1.EG.4.22.E.	Bakışların durağanlığı ...
1.EG.4.22.E.	...motor gücünü anlatmaya çalışmış bir fotoğraf gibi algıladım fakat ...
1.EG.4.22.E.	Huzur ve tebessüm oluşturan bir resim.
3.EG.4.24.K	Gerginlik, şüphe, kuşkucu bakışlar ama bir taraftan da özgüveni oldukça yüksek.
3.EG.4.24.K	Biraz dingin biraz düşünceli.
6.EG.4.22.K.	Üzüldüm...
8.EG.4.23.K.	Karamsarlığın içindeki umudu ...
8.EG.4.23.K.	Zorluklara göğüs geren, hatta onlarla dost olan bir kadın canlandı kafamda.
8.EG.4.23.K.	...hayal dünyasındaki yada yaşantısındaki olayların ... insanın ruh haline göre şekillenebilen...
8.EG.4.23.K.	Şevkat duygusu...
9.EG.4.21.K.	Oradan beni küçümsüyor gibi geliyor. Ama gizemleri beni çekiyor. Acaba bu gizemler gerçek mi?
10.EG.1.19.K.	... bir fark yaratmadı... beni etkilemedi..
10.EG.1.19.K.	İşini bilen bir kadının duruşu gibi ...
2.EG.1.27.K.	Psikanalitik açıdan ele aldığımızda başına buyruk, umursamaz, serkeş başkaldıran bir kadın figürü: yaşadığı hayatın karşısında, yaşayamadıklarına duyulan bir başkaldırı.
2.EG.1.27.K.	Buruk, ağlamakla gülmek arasında sıkışık kalmış bir kadın.
3.EG.1.18.E.	Doğallık.
3.EG.1.18.E.	Doğayla iç içe yaşamın vereceği mutluluğu.
3.EG.1.18.E.	Mutluluk ve doğallık.

4.EG.1.19.E.	1- Özgüven. 2-Kararlılık. 3-Asi ve keskin bir bakışın altında gizlenen masumiyet ve acı bir tavır. 4- Ayrılık ve ayrılık hissi. 5- Hayatın kısır döngüsü karşısında marus kalınan yanılısama hissi. 6- Sonsuz yok oluşun evreninde kendini aramaya koyulan ve kendini bulacağından emin görünen yalnız bir insanın hisleri. 7- İnsanın, doğaya, çevreye ve nihayetinde kendine yabancılaşmasının ne kadar acı verici bir durum olduğunu yine anımsadım. 8- Azimle çalışma ve mücadele duygusu.
4.EG.1.19.E.	Bütünsel olarak ilk baktığımda an olarak düşündüğüm şey zamanın ruhu oldu. Daha sonra ritmin ağır gittiğini işittiğim seslerde tiz değildi. Aksine kalın seslerde geziniyordu. Ortada ağır, koyu ve karanlık bir durum vardı. ama her nasıl oluyorsa bütün bunların yanında, alaycılık, sempatiklik ve gizem üçlüsünün arasında gezinen diğerlerine göre daha bir tiz ses işittim. İşin en ilginç yanı bu tiz sesler diğer temadan bağımsız değil, aksine bütünleşip ilerliyordu. Sonra düşündüm ki dramatik zıtlıklar nasıl da böyle kusursuza yakın bir biçimde işlenmiş...
5.EG.1.19.E.	Doğallığın güzelliğini, cesaretin doğaya dönüş için gerekli olduğunu ...
5.EG.1.19.E.	Şüphe, merak duygusu ... Monalisa'nın neye gülümsediğini bilmek isterdim.
5.EG.1.19.E.	Arka fonda kötü şeytani bir şeyler var ama kadın bir şeylere gülüyor işte.
5.EG.1.19.E.	...bir gizem var açıklayamadığım.
6.EG.1.18.K.	Şaşırdım ve ürktüm gerçekten.
6.EG.1.18.K.	Bakışları gerçekten çok etkileyici ve insanı düşündürüyor
6.EG.1.18.K.	Bu görsele baktığımda içimde huzur oluşuyor. Sakin ve huzurlu duruşu tabiki bendede bir huzur oluşturdu.
7.EG.1.20.E.	Arkadaki şempazenin tüylerinin diken diken olmasının sebebi, resimdeki bayanı gördüğünden dolayı bence.
7.EG.1.20.E.	İlk baktığımda korktum iyiki de böyle bir tanıdığım yok diye içimden söylendim.
8.EG.1.19.K.	İnsan ve doğanın iç içe ve uyumlu olduğunu,...
8.EG.1.19.K.	Kadın dik, gururlu kendinden emin ve kendini evrenin bir parçası olarak görmesi ...
9.EG.1.20.E.	Resmin açık bir şekilde özel bir iticiliği var. Bu resme bir süre bakınca resimden tiksiniyorum.

9.EG.1.20.E.	Bu resmi yapan ressamın ruh halini merak ediyorum tek kaşlı, erkek gibi biri ve kadın gibi ama ilginç ve itici.
9.EG.1.20.E.	Ben ona bakıyorum oda bana boş boş bakıyor. Güzel bir kadın değil ama iticide değil fakat duruşu normal.
1.GD.4.25.K	Görselin yüz ifadesinde bir ciddiyet hakim. Ayrıca kadının bakımsızlığı dikkat çekiyor.
10.GD.4.22.K.	...bu resimdeki belli belirsiz tebessümünün her baktığında beni etkileyici söylemeden edemem. Resmin arkasındaki derinlik, o anlam dolu bakışlar sanki bana hadi durma öyle gel gidelim o derin manzarada kaybolalım der gibi.
10.GD.4.22.K.	O mahsun bakış bakan gözler derindir;
2.GD.4.20.K.	Bir kadının bu kadar masum ve gizemli olduğunu...
4.GD.4.22.K.	...portre ile doğayla bütünleşmek, ve insan olmanın farklı bir şey olamayacağını düşündüğünü belli etmek istemiş olabileceğini düşündüm.
4.GD.4.22.K.	Doğa sevgisi, doğal ve olduğu gibi yaşamak gerektiğini sanatçı...
4.GD.4.22.K.	Derinlik hissi, arkadaki manzaranın düşündürücülüğü gerçekten çok etkileyici...
4.GD.4.22.K.	MonaLisa'nın sağ gözüne hüznün saklandığı gerçeğinin etkileyiciliğini ...
5.GD.4.25.K.	Ahenkli, duygusal, samimi bir poz.
5.GD.4.25.K.	İçtenlik, hayranlık ve asil bir duruşu var.
5.GD.4.25.K.	Masum, sevimli, zarif bir duruş sergilemiş.
5.GD.4.25.K.	Huzur ve anlamlı düşünceler doğuruyor. Arkada ayrı bir dünya var.
6.GD.4.25.E.	...resmin bütününde ve bakışlarda bir sertlik var. kendini üstlerde görme ve oldukça ağır bir duruş var.
6.GD.4.25.E.	Şıklık, gösteriş ve beğeni ...
6.GD.4.25.E.	Huzur, sadelik ve derin düşünce ... Şıklık, zerafet, hüznün ve bir o kadar da masumiyet.
6.GD.4.25.E.	Çekingen tavırlarla ve kibar bir duruşla poz ...
7.GD.4.21.E.	Yüzündeki ifade aynen yansımış.
7.GD.4.21.E.	Bakışlarından etkilenmemek mümkün değil.
7.GD.4.21.E.	...çok mütevazî resmedilmiş. Duruşu, görünüşü, gülümsemesi sanki bir şeylere işaretmiş gibi.
7.GD.4.21.E.	Sanki elindeki çubuktan korkmuş gibi ... daha doğal ve samimi olabilirdi.

8.GD.4.28.K.	Hüzün, gerçeğine sırt çevirmenin verdiği acı.
8.GD.4.28.K.	Durgunluk, dinginlik, sakinlik, ...
8.GD.4.28.K.	Kadının demin tattığı hazzın etkisiyle büyülenmiş olduğu ...
9.GD.4.32.E.	...masumiyeti ve zoraki bir tebessümü işlemiş eserde.
2.GD.1.20.E.	...duygusallık ve resimdeki figürün masumiyet,
3.GD.1.23.E.	Derin bakışlar, gizlilik.
4.GD.1.25.K.	Çok fazla beni etkilemedi.
5.GD.1.25.K.	Sanki tablo bir şey hisset...
6.GD.1.21.E.	Bir bayanın zarıflığını ve güzelliğini ...
6.GD.1.21.E.	Bana neden baktığını ...
7.GD.1.-.K.	Sanatçının kendini doğa ile bütünleştirdiğini, iç içe algıladığını ...
7.GD.1.-.K.	Esrarengiz bir algı oluşturuyor.
8.GD.1.30.E.	Frida'nın donuk ve düşünceli bakışları.
8.GD.1.30.E.	Güçlülerin, güçlerin sınaması, asalet.
8.GD.1.30.E.	Gizemlilik.
8.GD.1.30.E.	Yüz ifadesindeki belirsizlik, anıtsal bir duruş.
9.GD.1.19.E.	...resim bana derin anlamlar hissettirdi bakışlarında. Bakışların başka yöne bakması beni düşündürüyor.
1.AK.1.20.K.	Acı çeken bir ifadesi var ve mutsuz...
1.AK.1.20.K.	İfadesinde hem mutluluk hem hüznün olması her açıdan bakışın odak noktası olması.
1.AK.1.20.K.	Görseldeki bayanın yemiş olduğu haz, mutluluk, aynı doğrultuda bitmesinin verdiği hüznün.
2.AK.1.-.K.	İlk bakışta bakımsız ve çirkin bir kadın olduğunu gördüm. Gerçekten de öyle bakımsız bir kadın resimdeki.
2.AK.1.-.K.	Daha sonra kadının ne kadar huzurlu bir ortamda ve ne kadar mutlu olduğunu hissettim.
3.AK.1.21.E.	...bu tablo bence net şekilde 'asalet'i ...
4.AK.1.23.K.	Kadın ama kendini erkek gibi de hisseden biri olduğunu düşünüyorum.
4.AK.1.23.K.	.... dingin bi sakinliği ...
4.AK.1.23.K.	Bir bakıma aslında bu kadar sakin ve duru olmanın da arkasında neler olduğunu merak etmiyorum değilim.
4.AK.1.23.K.	Kadının asil duruşu her zaman dikkat çekicidir.

5.AK.1.18.K.	Sakinlik ve uysallık ve doğallık. Renklerin uyumu insanı sakinleştiriyor. Yaşanılan yere uyum sağlama yani doğallık var.
6.AK.1.20.K.	...doğallık ... Sessizlik ve huzur.
6.AK.1.20.K.	Yandaki görsele bakınca bir durgunluk ve o zamanın yıllarından bir esinti, haminefendilik...
7.AK.1.19.K.	...bakışı sevgi dolu. İyi duygular düşünmek zorunda kalıyorum bakınca.
9.AK.1.18.K.	Karmaşa hissettim ilk başta ilginç geldi.
9.AK.1.18.K.	...softluk, farklılık, daha yakınlık hissi.
10.AK.1.19.K.	Heyecanlandırdı
10.AK.1.19.K.	Tamamen doğallık hakim.
10.AK.1.19.K.	...yüzünün yarısını kapattığımızda hüzünlü, diğer yarısı ise gülümsüyor.
1.AK.4.24.K.	Benim için bir rüya.
2.AK.4.28.E.	Doğallık, naturel, yaşam, saflık.
2.AK.4.28.E.	Kadının eşinin maymun olabileceği.. Biraz da erkeksi bir yanının olduğunu.
2.AK.4.28.E.	Egzotik güzel bir resim.
2.AK.4.28.E.	Huzurlu ve dingin bir ruh hali.
2.AK.4.28.E.	Çubuğa çok erotik bakıyor ...
4.AK.4.22.E.	Sıcaklık.
6.AK.4.21.E.	Sertlik, katılık, gizlilik ve bir şey söylemek üzere olduğunu hissediyorum. Sanki bizi dinliyormuş hissi var.
6.AK.4.21.E.	Sanatçının işte ben buyum demiş gibi bir hali var. benim hakkımda neler düşünüyorsunuz dinliyorum dercesine bize bakıyor. Arkada bulunan maymın da sanatçının gözünde bize duyulan karanlık bir yönü gibi bize bakıyor.
6.AK.4.21.E.	...sakinlik, sessizlik, durgunluk hissettiriyor.
9.AK.4.25.E.	... sanatçının otoportresini (kendi) yapmasının zorluğu içerisinde bunu çok rahat bir şekilde resmedebilmiş olabileceğini söyleyebilirim.
10.AK.4.21.K.	Soğuk ve anlamlı bir bakış. Karşıdaki kişinin her söylediği herhangi bir söze tepki vermek ister gibi. Biraz da hüzün. Anlatmak isteyip de anlatamadığı duyguları bakışlarla anlatmak istemiş sanki.

10.AK.4.21.K.	Fakat anlamlı. O bakışlarda birşeyler saklı. Resim günlük hayattan ayrı tutulamaz (ya da sanat). O da hayatın, yaşadığı bir anın belki de günlüğün herhangi bir parçası olabilir. Ama yine de bayanın zarifliği her yerde olduğu gibi burda da belirgin. Dudaklar ve gözler güzel fakat resme göre ayrı bir tutum sergiliyor. İşte bu farklılıklar resme değişik bir hava katmış.
1. MA.1.20.K.	... arka fondaki yeşillikler yaban veya köy hayatı yaşayan asi bir bayan ayrıca renklerin itici olmasına rağmen baktıkça bakası hissi uyandıran bir resim.
1. MA.1.20.K.	Bi portre ustaca işlenmiş bi portre elini uzatınca dokunacakmış hissi sanki dokununca teninin yumuşaklığını ve sıcaklığını hissedecekmış gibi.
1.MA.4.22.K.	Sıcaklığın yadında bir soğukluk. Hastalık havası ve ona karşı bir dışa vurma ...
1.MA.4.22.K.	Olumsuz bir şeylerin olduğunu düşünüyorum, bir hastalık havası gibi sıkıntı olduğunu düşünüyorum.
1.MA.4.22.K.	Sanatçı bir ruh hali (olumsuz) ile yaptığını düşünüyorum. Yüzündeki o umutsuzluk hali göze çarpmakta ...
1.MA.4.22.K.	Bir naiflik hissettirmektedir.
1.MA.4.22.K.	Bir gizemlilik öndekilerle arkadakiler arasında bir bağlantını ama gizemli bir bağlantının olduğunu düşünüyorum .
1.MA.4.22.K.	Sıcakta dondurmanın çok güzel gittiğini ayrıca bittiğinin bir mutsuzluğunu gösterdiğini anlatmakta.
10.MA.4.29.E.	Soğuk ve içine kapanık bir kadının doğayla içi içe ancak mutsuz kayıtsızlık ve acı içinde bir kadın. Yeşili ve doğayı seviyor hayvanlarla iç içe yaşıyor.
10.MA.4.29.E.	Kadının karamsar bir portresinin olduğunu görüyorum. Çaresizlik, doğaya adanmışlık ve acının eşliğinde olan bir kadın.
10.MA.4.29.E.	...bakışlarında bir sır gizli olduğunu düşünüyorum.
10.MA.4.29.E.	Derinlik saflık ve alabildiğine huzur ama aynı zamanda gizliden gizliye bir tedirginlik.
10.MA.4.29.E.	Hayallerindeki kadının temsili resmi olduğunu düşünüyorum.
2.MA.4.22.K.	Sıkıntılı duygu ve bu duyguyu bastırmak için doğadan yardım alması.
2.MA.4.22.K.	Kibir dolu bakışlar ve bu bakışların altında biriken hüznün bu hüznü destek olan hayvan.

2.MA.4.22.K.	Portredeki gülüşün altında birçok şeyin yani duygunun anlatılmak istenmesi.
3.MA.4.58.E.	Hüznü hissettiriyor sıkıntı içinde biri.
3.MA.4.58.E.	Masumiyeti ...
3.MA.4.58.E.	Mutlulukla mutsuzluğun birlikte harmanlanması, ağzını kapadığımızda gözlerindeki hüznü bana bunu anlatıyor.
3.MA.4.58.E.	... “gülen yüzüme bakmayın içim kan ağlıyor benim” gibi ..
3.MA.4.58.E.	Sıcaktan bunalan birinin yediği dondurma ile rahatlamasını bundan duyduğu hazzı anlatması gerekirdi buradaki yüz ifadesinde bunu okuyamıyorum daha ziyade nasıl alt ettim tarzında bir ifade var.
4.MA.4.21.K.	Mona Lisa'nın gülümsemesi ve soft arka planın huzur verici bir yanı var.
4.MA.4.21.K.	...gülümsemesinin altındaki hüznü bahsedilmesini düşündüm.
5.MA.4.24.E.	Resimdeki kadın figürünün ve arkasında kalan maymunu gözünü üzerimde hissettim ilk baktığımda. Figürün tavrı, duruşu fiziksel görünümü son derece özgün ve dik bir duruş anımsattı gözümde.
5.MA.4.24.E.	Duruşu gereği kapalılığı, yansıttığı halde bakışlarındaki alaycılık ve açıklık bir çelişki hissettirdi.
6.MA.4.23.K.	Hüznü ve güçlü bir duruş aynı anda. Hayata karşı dik durmak ve yapaylıktan uzak, estetik kaygı gütmeksizin doğal bir görünüm. Hırçın bir yönü olmasının yanında aslında insanı değerleri güçlü bir kadın. Yeşilin insana huzur ve dinginlik veren etkisinin yanı sıra görünüşteki ciddiyet birbiriyle tezatlık oluşturuyor.
6.MA.4.23.K.	Doğal, cesur, gerçekçi (yapay gerçekten uzak), ifadesizlikteki anlatılmak istenen ifade bence etkili. Sıcak bölgedeki soğuk görünümlü kadın diyebilirim.
6.MA.4.23.K.	Derinlik, huzurla birlikte tedirginlik, insanı etkileyen bir estetik, etkili bakışlar ruhu okşayan bir yumuşaklık. Sanki fona gergin bir müzik konulduğunda insanı ürpertecek bir havası var. aynı zamanda relax bir müzik eşliğinde ise huzur ve bilinç altını uyandıran bir etki. Bence insanın ruh haline göre şekil alabilecek bir eser.
6.MA.4.23.K.	...beni nasıl bu kadar etkileyeceğini düşündüm. Ellerine dokunmak istedim ve bir kanat takıp resmin arkasındaki fona uçmak istedim.
7.MA.4.25.K.	...bakışları hüznü bir kadın görmekteyiz. Ama kendinden emin, ketum tavrını hissediyorum. Renkler canlı olsa da kasvetli bir hava hissediyorum.

7.MA.4.25.K.	Hayvanları ve doğayı sevdiği fikri uyandı bende.
7.MA.4.25.K.	Anlatmak istediğini kendi üzerinden anlatmak gibi bir üslubu var.
7.MA.4.25.K.	Masum duygusal bir kadının portresinin olduğunu görüyorum. Giyim ve kuşamıyla asalet hissi uyandırdı.
7.MA.4.25.K.	Bayanın ne kadar asil bir duruşu olduğunu düşündüm. Verdiği mesaj bir bayanın hatta örmek bir bayanın nasıl hal ve tavır içinde olması gerektiğini anlatıyor.
8.MA.4.21.E.	Farklı bir dünyayı doğal ortamı. Günümüzden farklı bir dünyayı anımsattırdı.
8.MA.4.21.E.	...kadın doğal alanı seviyor. Resim izleyiciye her ne kadar karamsar bir ortam sunsa da figür bundan memnun. Kadındaki lider olma liderlik kurma gibi bir istek olduğunu sezdim.
8.MA.4.21.E.	İzleyiciye yabancı bir görüntü. Kendimizi orda hissedemiyoruz bu resim sadece ressamın dünyası.
8.MA.4.21.E.	Ve bendede tebessümün getirdiği bir hüzün hissettirdi.
9.MA.4.22.K.	Cinsiyet çatışması olduğunu düşünüyorum. Kendimi bulamama, kararsızlık ve tedirginlik bir arada bulunuyor.
9.MA.4.22.K.	Bağlılık ve bir bütünlük var.
9.MA.4.22.K.	Sanki mutluluk ve hüzün bir arada yaşanıyor.
2.MA.1.18.E.	Hayatı acı, tatlı her yönüyle yaşamış bir kadının kendine olan güvenini.
2.MA.1.18.E.	İlk başta biraz tuhaf görünsede bir kadının zarıflığını...
2.MA.1.18.E.	Bir kadının sessiz çığlığını izleyiciye hissettiriyor gibi. Kadının hayatla olan mücadelesi yüzüne yansımış.
2.MA.1.18.E.	Mutluluğu, masumiyeti ve asaleti.. Kadının yüzündeki tatlı gülümseme bize adeta hayatın ve yaşamın ne kadar güzel olduğunu ve doya doya yaşanılması gerektiğini söylemek istiyor gibi.
2.MA.1.18.E.	İmkânsız diye bir şeyin olmadığını.
3.MA.1.18.E.	Otoportresini bu kadar gerçekçi ve dürüst yaptığı için özgüvenli bir ressam.
3.MA.1.18.E.	Mona Lisa'nın biraz zorlama bir gülüş yaptığını düşünüyorum. Doğallıktan ziyade sadece ressam için iyi bir poz verme amacıyla gülünmüş.
4.MA.1.18.K.	...kendisine güvenen, kendisiyle barışık enterasan bir hayvan besleyen ...

4.MA.1.18.K.	Kadının ne kadar bakımsız olduğunu.
4.MA.1.18.K.	Kadının çok enterasan oluşu buna dayanarak yaşadığı yerinde ilginç oluşu.
4.MA.1.18.K.	Atın orda yaptığı hareket bana ne kadar güçlü ve dirençli olduğunu hissettirdi. Bununla ilgili olarak arabanında öyle olduğunu hissettiriyor.
4.MA.1.18.K.	Kadının ne kadar hanımefendi olduğunu.
4.MA.1.18.K.	Burdaki kadında saflık var. Yüz yapısı biraz değişik.
5.MA.1.18.K.	Kibirli bir insan kendiyle barışık insan maymunuda kendisi gibi donuk ve ilginç ...
5.MA.1.18.K.	...maymunla çok tuhaf durmuş.
5.MA.1.18.K.	Pek de içimi ısıtmadı açıkçası...
5.MA.1.18.K.	Ruhsuz bir kadın nasıl bu kadar ilgili.
6.MA.1.19.E.	Bir bayanın tüm benliğini kabul etmesi kendini olduğu gibi yansıtmasını ...
6.MA.1.19.E.	Kendini kabullenmiş bir kişilik, görünüş olarak bakımsız biri kendisiyle barışık ve kararlı...
7.MA.1.19.K.	Doğa ve insan arasındaki ilişkinin önemli olduğunu ve insanın dış görünüşünün önemsiz, özgüvenin önemli olduğunu.
7.MA.1.19.K.	Maymunu çok sempatik buluyorum.
7.MA.1.19.K.	Hayvan sevgisinin ön plana çıktığı ...
8.MA.1.18.K.	Bana bir kadının doğallığını ve doğayla iletişimini hissettirdi.
8.MA.1.18.K.	Doğa ve insanın aslında ne kadar iç içe olduğunu ...
8.MA.1.18.K.	Bu görsel bana masumluk hissi verdi. Yumuşak kırılğan narin bir bayan yapısı hissettirdi.
8.MA.1.18.K.	...bayanların kibar, narin yüz hatları ve surat ifadeleri nasıl bir etki bırakmış onu düşündüm.
8.MA.1.18.K.	Bu görselde doğanın sadeliği ve kadının sadeliği birbirine eşlik etmiş, tamamlamış. Bu yüzden tabloya bakınca keyifli bir şeyler canlandı.
9.MA.1.19.E.	Bana doğallığı hissettirdi. Doğallığın ön plana çıktığı bir yapıt ...
10.MA.1.19.E.	Burada kadın kendinden emin bir duruşu var. Aslında gözler birçok şeyi anlatıyor. Kendindeki eksikliklere rağmen emin bir duruşu sergilemekte.

10.MA.1.19.E.	Kadının hem mutlu hemde mutsuz bir yanı var. Yinede orman şartlarına göre kadın yazgısını kabullenmiş. Güçlü ve asil.
10.MA.1.19.E.	Hafif tebessümüyle Mona Lisa her bakanda farklı duygular hissettiriyor aslında. Ben Mona Lisaya baktığımda masumiyet iç güzelliğinin yüzüne yansıdığını görüyorum.
5.AK.4.21.K.	Çok net bir şekilde kadının doğaya ait olduğunu hissettirdi.
5.AK.4.21.K.	Sakinlik, durgun bir yaşam ve umutsuzluk ...
5.AK.4.21.K.	Kadının gerek duruşu, gerek resme hakim olan koyu renkler beni karamsar duygulara düşürdü. Bir yandan da huzur ve sakinlik ... Genel olarak görsele bakınca huzuru ...
5.AK.4.21.K.	Afişe bakınca çıplaklık hissi veren bir kadının...
5.AK.4.21.K.	...rahatlattığı, serinlettiği yönüyle ilişki kurmaya çalışsak da ...
5.AK.4.21.K.	... cinsel bir durum da söz konusu ...
1.KA.4.23.K.	Doğallığı hissettiriyor.
2.KA.4.21.K.	Rahatsız edici aynı zamanda karmaşık hissetmemi sağladı. Güzel mi? çirkin mi? tarif edilemez gibi.
2.KA.4.21.K.	Sanki bana bir şey söyleyecekmiş gibi. Söz azından çıkmış ta anında susmuş gibi. Ya da cümleye başlayacakmış gibi.
2.KA.4.21.K.	Çirkinliğinin altında bir çekiciliği olan...
2.KA.4.21.K.	Sanki arabanın durmasına neden olmuş ya da ona meydan okuyor gibi. Birazdan saldıracakmış gibi.
2.KA.4.21.K.	Sakinlik ve huzur. Yumuşak ve ürkek bakışlar hissettim.
2.KA.4.21.K.	Efsane, bakışlar ve mimikler. Mona lisaya bakınca insana aynı şekilde gülümseme hissi geliyor.
2.KA.4.21.K.	Çokta güzel olmayan bir kadın ancak bu kadar güzel olabilir. Resim düşünüyor gibi senin düşündüklerini tahmin ediyor gibi..
3.KA.4.22.E.	...kadının bakışlarındaki hissizlik.
3.KA.4.22.E.	Maymun biraz korkunç ve erkeksi bir kadın o kadar.
3.KA.4.22.E.	Bir gizemi olduğunu sanmıyorum.
3.KA.4.22.E.	Garip olan tek şey arkadaki manzara.
4.KA.4.26.K.	Bıkkınlık, dıram aynı zamanda umudun her zaman olduğunu ...
4.KA.4.26.K.	Takiptesiniz!

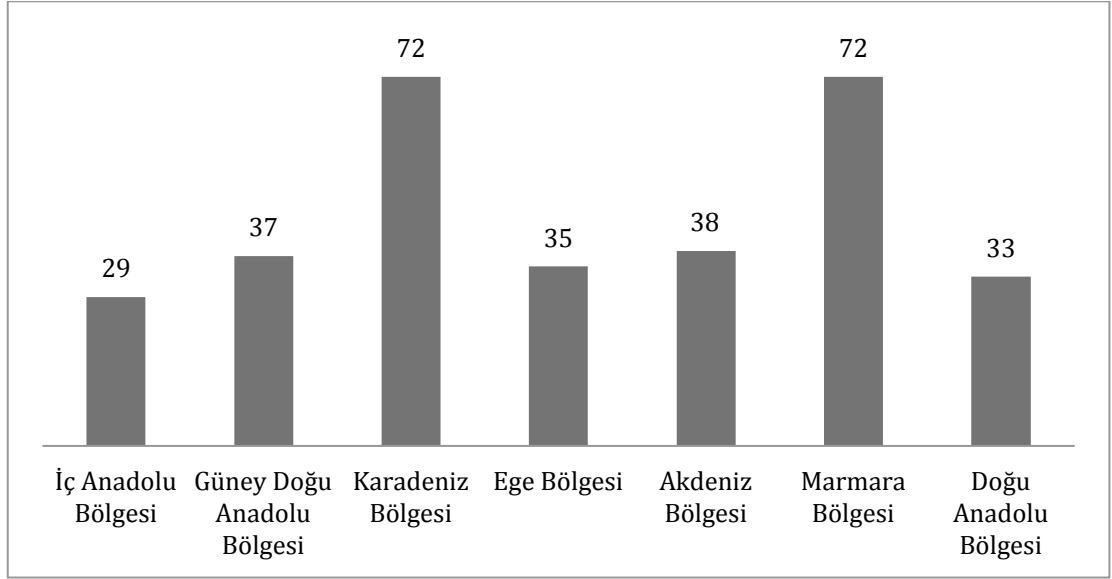

4.KA.4.26.K.	Bizler ne yaparsak yapalım bir gözün bizi izlediğini biliyoruz. Yarı üzgün, yarı mutlu, yarı umutlu yaptıklarımıza karşı verilen tepki.
5.KA.4.21.K.	Gizemli bir bakış.
5.KA.4.21.K.	Bakışlarında anlamlık var.
5.KA.4.21.K.	... kadının bakışlarında birşeyler anlatmaya çalışıyor.
5.KA.4.21.K.	Gizemi çağrıştırıyor. Bakışlarında anlamlılık seziliyor.
6.KA.4.21.K.	Hem bir bayanı, hemde erkeği ... Bir bayan gibi nazik durmak yerine duruşu erkeği saç ve takısı bakımından bayanı. ... Hayatın yorgunluğuda üstünde barındırıyor.
6.KA.4.21.K.	Doğa ile iç içe yaşamı.
6.KA.4.21.K.	İnsan baktığı zaman ruhu daralıyor.
6.KA.4.21.K.	Mutluluğu ve mutsuzluğuylan, hayatın getirdiği olumlu olumsuz yönlerine boyun eğmiş bir bayanı hissettim.
6.KA.4.21.K.	Sırlarla dolu gizemli bakışı hayatında neler yaşadığını merak ettiriyor insana. Sinirli değil ve daima olumlu bakan yanı varmış gibi. Polyanacılık oynuyor yada hayata öyle bakmaya kendini zorluyor.
6.KA.4.21.K.	Donuk ve sırlı bakışları çoğu şeyi dile dökmek ister gibi fakat birşey onu kısıtlıyor yada önünü kapatıyor gibi.
7.KA.4.21.K.	Bu yüzden resim insanı kendine çekiyor.
7.KA.4.21.K.	Bir insanın birşeye merakla bakması. Merak ettiği belli etmeme çabası var.
7.KA.4.21.K.	Resimdeki duygu kendini ...
7.KA.4.21.K.	Bir insanın duygu yüklü bakışı var. herşeyi gözlerimle anlatırım anlamı var.
7.KA.4.21.K.	Anlamlı bakışı var. yaşantılar sonucu duyguları gözlerden belli oluyor. Hüzünlü bakış ve hafif bir tebessüm hayata bakışını ve hayata yaşadıklarının sonucunu anlatıyor.
7.KA.4.21.K.	Duygu yüklü bir eser.
8.KA.4.22.K.	Beni tehdit ediyor sanki. Arkadaki maymunun acaba tanıyormuyum diye bakıyor gibi.
8.KA.4.22.K.	Kasvet..
9.KA.4.21.K.	Hayatta zor şartlarda kalmış biri. Kötümser karamsar ama zor durumlarda dik durulmayı gerektiğini hissettirdi.
9.KA.4.21.K.	Gizemli bakışları etkileyici.

9.KA.4.21.K.	Hayatın zor kısmıyla karşı karşıya kalmış ve bununla başa çıkabilmiş.
9.KA.4.21.K.	Gizemli bakışları merak uyandırıcı.
9.KA.4.21.K.	Saf temiz bakışların masumluğunu hissettiriyor.
9.KA.4.21.K.	Hala çubuğuna bakıyor bitmesini istememiş.
10.KA.4.22.K.	Sert bakışlar içine kapanıklığı hissettirdi. Ve kızgınlık.
10.KA.4.22.K.	Sert tavrı altında güzelliğinde olabileceğini düşündürdü.
10.KA.4.22.K.	...masum ve tebessüm halindedir.
10.KA.4.22.K.	...bize bakıyor gibi görünsede aslında başka birşeye bakan birini görüyorum.
1.KA.1.19.K.	Ürktüm bir kadın böyle korkutucu olmamalı.
1.KA.1.19.K.	Kullanılan renk sarı-siyah beni kötü hissettirdi
1.KA.1.19.K.	Sanki arka planda savaş ortamını, portrede ise güze şeylerin olduğunu da söylüyo. Teması (gerçekte ne kadar acı olsa da hayat, yapılan güzel şeyler de var).
10.KA.1.19.E.	Kadınla erkek arası gibi.
2.KA.1.19.K.	Vahşi doğada kendine bırakılmış bir hayat. Fazlasıyla ürkütücü ve gizemli.
2.KA.1.19.K.	Fazlasıyla anlamsız uyumlar olduğunu.
2.KA.1.19.K.	Ürkütücü. Sanki o gözler birşey anlatmaya çalışıyor ama anlamsız.
3.KA.1.20.E.	Kibir. Yabancılaşma.
3.KA.1.20.E.	Bir duygu karışıklığı var ...
5.KA.1.18.K.	Bakışlarından sertliği ve ne kadar sıkıcı bir kadın olduğu belli oluyor.
5.KA.1.18.K.	Korktum. Kadın bakışlarıyla nasıl bir karakterde olduğunu az çok ortaya koyuyor. Bu yüzden kadını ilk görünce tedirgin oldum.
5.KA.1.18.K.	...bir şey hissetirmedi ...
6.KA.1.18.K.	Kendine bakmayan bir bayan görüyorum. Başkalarının görüşlerini umursamayan olduğu gibi görünen asil birisi.
6.KA.1.18.K.	Güçlü bir kadın. Erkek kadar güçlü olmaya çalışıyor.
6.KA.1.18.K.	... durgun bir ifadeye sahip gibi dursa da gülümseme ifadesi var yüzünde.
6.KA.1.18.K.	... dondurma bitmiş bir halde bu da tadının güzel olduğunu anlatmaya çalışıyor.
7.KA.1.19.K.	Sinirli görünüyor.

7.KA.1.19.K.	Ormanda yaşıyor hissi verilmiş.
7.KA.1.19.K.	Maymun ise korkutucu durduğu için kadının korkutucu olduğunu düşünüyorum.
7.KA.1.19.K.	İtici soğuk korkutucu sinirli kadın veya erkek olduğu meçhul ormanın içinde yaşayan kızıl derilere benzeyen bir varlık.
7.KA.1.19.K.	Bakışlarıyla bir şeyler anlatıyormuş gibi.
7.KA.1.19.K.	Bakışlarında bir anlam olduğunu düşünüyorum.
7.KA.1.19.K.	Mona Lisa'nın bakışlarındaki anlatmak istediklerini anlayamadım.
8.KA.1.18.E.	...kişiliğinin bakışlarından yüzündeki ufak mimiklerden ne kadar olgun ve üzerinde sıkı bir yük taşıdığını hissettirdi.
8.KA.1.18.E.	...kadının bu bakımsız halini pek de yadırgamamam gerektiğini.
8.KA.1.18.E.	Resmi yaparken ruhunu hissetmek terimi vardır ya tam da münhasır kılınmıştır kanımca.
9.KA.1.19.E.	Çok doğal resmedilmiş.
9.KA.1.19.E.	Gayet ılımlı sade bir güzellik.
9.KA.1.19.E.	Teknik ve duygu his açısından doyurucu.

Toplam 316 sınıflandırılmış psikanalitik yorum bulunmaktadır. Bu ifadeler 141'i 1. Sınıf (86 Bayan 55 Bay) öğretmen adayından, 175'i ise 4. Sınıf (125 Bayan 50 Bay) adayda aittir. Psikanalitik yorum sayılarının Karadeniz ve Marmara bölgelerinden eşit oranda olduğu diğer bölgelere göre anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Diğer tüm bölgelerden elde edilen psikanalitik yorum bulgularının birbirlerine yakın sayılarda olduğu gözlemlenmektedir. Bulguların renklerle temâştirilmiş tablosu EK:13'te sunulmuştur.

Grafik 18: Bölgelere Göre Sınıflandırılmış Psikanalitik Yorum Sayıları

4.8.2. Semiyotik Yorum

Semiyotik yorum göstergelerin anlam düzlemlerinin incelenmesi biçimindedir. Bu başlıkta semiyotik nitelikler taşıyan yorumlar toplanmıştır. Toplanan yorumlar;

Tablo 7: Semiyotik Yorum Bulguları

Öğretmen Adayları	Verilmiş Olan Cevaplar
4. İA.4.22.K.	Aracın kalitesini ve kuvvetini simgeliyor bence..
6. İA.4.26.K.	Siyah kıyafeti ile bir yas ve matem havası veriyor.
7. İA.4.25.E.	Güç ve estetik bir tasarıma asil bir hayvan örnek alınarak taşınmış. Hatta bu hayvanın aracın önünde eğilmesi güç gösterisini ön plana çıkarmış.
8. İA.4.32.K.	Firida Kahlo fiziksel ve manevi açıdan çekmiş bir ressam ve bu resimde bu yaşanmışlığını bakışı, boynuna dolanan yılanımsı kolye vahşi hatayı anımsatan geniş yapraklı biktler ve bir zabani gibi peşini bırakmayan maymunumsu hayvan ...
8. İA.4.32.K.	Kızın kafasındaki kalp şeklindeki logo ile kalp şeklindeki kolyesi algıda ile aşk arasındaki bağıntıyı kurarak, tüketicinin sevgi isteğini, aşk isteğini sömürmeye çalışmaktadır. Tabi kanının çubuğa karşı şehvetli bakışı cinsel içeriğinde kullanıldığını göstermektedir.

9. İA.4.23.K.	Kadın ve dondurma arasında bir bağ vardır.
10.İA.1.31.E.	Arabanın hırçınlığını, gücünü, atın görseli ile uyumlu hale getirip ikisinin benzer özelliklerde olduğunu anlatmaya çalışmış.
10.İA.1.31.E.	Figür elindeki objeye bu da neyin nesiymiş gibisinden ... elindeki objeye bakıyor...
3.İA.1.18.K.	Arabanın gücü hakkında fikir verilmek istenmiştir. Atlar güçlü, hızlı koşan varlıklardır. Arabanın bir at kadar hızlı gidebildiğini söylemek istemiş olabilir.
3.İA.1.18.K.	Reklamdaki sıcak renkler yaz sıcaklığını çağrıştırıyor ve dondurma ihtiyacını.
4.İA.1.18.K.	Amozon kadınlarını anımsattı.
4.İA.1.18.K.	At güç demektir. Arabanın gücünü simgeliyor. Ya da atın gücünün önüne hiç birşeyin geçemeyeceğini anlamak istiyor. Veya at arabanın gücünün önünde gücünü hiçe sayıp boyun eğiyor.
5.İA.1.18.E.	Kadının boynundaki galiba dini inançla ilişkili olabilir.
5.İA.1.18.E.	... kadın insanlar artık cinsel duygular üzerinden planlama yapmaktan ...
6.İA.1.18.K.	Bence arabanın yanında atın kullanılması reklamı yapılan o aracın ne kadar hızlı ve atla karşı karşıya konulması aracın motorunun gücünü ifade etmek istenmiştir.
1.DO.4.23.K.	At bilindiği üzere Ferrari'ye bir göndermedir.
1.DO.4.23.K.	Resimdeki markanın dondurma markası olduğu biliniyor. Markayı bilmeyen kişiler için yeterince açık bir fotoğraf değildir. Kadın metahoru ilgi çekiciliği vs. özelliklerden kullanılması yaratıcılığını ne kadar gösteriyor, tartışılır..
2.DO.4.22.K	Boynundaki kolye ve maymunun boynundaki iple birine sadık olduğunu anlatmaktadır.
3.DO.4.21.K	Yüzündeki donuk ifade resmin daha durağan olmasını sağlamış.
3.DO.4.21.K	Görselde arka planda yer alan siyah maymun çok dikkatimi çekti. Figürdeki donuk ifade maymunun yüzündede tekrar etmektedir.
3.DO.4.21.K	BMW reklamında at imgesi kullanılarak bir çalışma yapılmış. Kırmızı bir BMW görselde yer aldığı içim daha çok dikkatimi o çekmektedir açıkçası. At burda BMW ye boyun eğmektedir kendisinden daha hızlı olduğunu kabul eder gibi, aslında ikiside çok heybetli ve asil görünmektedir. Ama BMW nin daha üstün olduğunu belirtmek amaçlı yapılan bir reklamdır.

4.DO.4.21.E.	Sadece bakış ve elinde bir çubuğun bulunması verilen mesaj hakkında üst düzeyde verilmeye çalışılmıştır. modelin mimik ve hareketleri kompozisyon içerisinde algıda çubuğunda yer alması istenilen mesajın verilmesine daha yoğunlaştırılmıştır.
5.DO.4.23.E.	Bu görselde BMW'nin ferrari gibi güçlü ün salmış, tüm dünyaca bilinen herkesin alıp kullanmadığı bir markayı nasıl dize getirdiğini görüyoruz. BMW nin ferrarininde üstünde olduğunu görüyoruz. Görselde bulunan boyun büken at figürü ferrarinin amblemini temsil etmektedir. Bu hayvan yaratılışından dolayı çok hızlı çok dayanıklı kuvvetli ve gösterişlidir. BMW gücünün ferrariden daha yüksek olduğunu ferrarinin kendisiyle yarışamayacağını bu görselle ifade etmiştir.
6.DO.4.34.K	Bir atın bir otomobil karşısında boyun eydiğini görüyorum. Yani otomobillerin hızını beygir gücü olarak ifade ettiklerinden dolayı, bu marka otomobilin hızının beygir gücünden daha fazla olduğunu anlatmak istiyor galiba..
6.DO.4.34.K	Dondurmayı yedikten sonra çubuğa keyifle bakan bir kadın .. yüzündeki ifade memnuniyeti gösteriyor.
7.DO.4.22.K	Bu reklamda verilmek istenen mesaj BMW markasının diğer bütün markalardan daha güçlü olduğunun ve herkesin önünde eğilmesi gerektiğini anlatmaktadır. Ferrari markasının simgesi olan at artık sadece bir at ve arabada sadece bir arabadır. Verilmek istenen mesaj kesin ve nettir. Fakat diğer araba markalarının bu reklama herhangi bir tepki göstermeleri imkansızdır. Savunması o sadece bir at olabilir. Bir başka bakış açısı ise: BMW markası bütün atları dize getirir. Hızlı koşan at bile arabanın önünde dize gelmiştir. BMW'ye itaat et..
7.DO.4.22.K	Not= kullanılan görseller oldukça imgeleyicidir. Düşünmeye ve anlamaya zorlamaktadır. Reklam her tarafından algılanabilir olmalıdır evet ama mesajın gideceği yer de bellidir. Bilmeyen araba at mesajını alır. Bilen ise marka + marka mesajını alır.
7.DO.4.22.K	...sırlarla dolu eseridir. Yüz ve mimik hareketleri insanı şoka uğratan gülüyormu mutsuz mu anlayamadığım eseridir.

7.DO.4.22.K	Algıdanın bu reklam görselinde vurgulanmak istenen ürünün cazibesinin artırılması için güzel gayet olumlu bakışlar atan cazibeli bir bayan kullanılmıştır. İlgı çekicilik için doğru bir yöntem olabilir. Bu çekici bayan Algıda'nın bitmiş cubuğuna bakarken çok mutlu görünüyor. Reklamın tamamını bilmediğim için aklıma iki ihtimal geliyor ya yediği dondurma çok güzel di yada bittiği için mutlu olmuş. Sonuçta düşünmede sınır yok. Gelelim Algıda amblem ve logoya kullanılan yer kesinlikle yanlış. Saç ile bütünleşmiş durumda koyu içinde koyu bir Amblem. Dikkat çekiciliği gerçekten düşük. Elindeki çocuk okunmuyor. Ve neredeyse dondurmanın (D) si olmayan bir görsel. O sol yanda yarısı görünen dondurma ve dondurmanın kırmızı arka planı algıyı etkilemiyor. Algıda'nın var olma sebebi dondurma değilde kullandığı alımlı bayan gibi duruyor. Çubuğun yazılı kısmını gözümüze sokar gibi çevrilmesi de ayrı bir konu. Doğal durmuyor kurmacılığı çok belirgin. Yine önde kullanılan kocaman bayanın rengi ile zemin neredeyse aynı renkte amacım renk cümbüşü olsun demek değil. Ürünün kaybolmasını önlemek. Ten rengi+kave rengi ön plan= ten rengi+kahve rengi arka plan.
9.DO.4.21.K.	At çok güçlü bir hayvan ve beygir gücünü en iyi yansıtan hayvan olduğu için araba reklamında çok güçlü bir imge. BMW nin karşısında eğilmesi BMW nin çok iyi ve güçlü olduğunu yansıtmaktadır. O kadar güçlü ki BMW nin karşısında bile eğilmiştir. BMW nin güç yönünü vurgulamış bu reklamda.
9.DO.4.21.K.	Havanın sıcak olması yazın dondurmaya olan rağbet güzel bir kız, dondurmanın birazda aşkı çağrıştırması imgelemiş olabilir. Sıcak hava deniz kumsal ve dondurma akla gelen ilk imgeler.
1.DO.1.23.K.	Yandaki görsel bana görsel olarak afrika insanını ...
1.DO.1.23.K.	Yandaki reklamda atın araba karşısında ne kadar dirençli ve tüm zorluklara rağmen direndiğini görüyorum ve atın arabaya karşı güçlü olduğunu görölüyor. Bu reklamda gördüğüm at ferrari arabasını temsil ediyor. Reklamın amacı ferrari bile bize boyun eğiyor.
2.DO.1.22.K.	Güven ve sadakat durgularını düşündüm. Çünkü herkes bir kimseye arkasına yaklaşmaya korkar. Demekki bu resimde resmedilen maymun gerçekte kimi yada kimileri sembolize ediyor olsada güvenli biri.
3.DO.1.21.K.	Aracın hızıdır aklıma gelen tek şey ve eskiyle teknolojinin karşılaşması bu resimde eskiden atlı faytonlar ve şimdi ise onları resmen maziye gömen

	sıfır arabalar ama herşeye rağmen atının araba hızla eş tutabileceği anlatılmıştır.
4.DO.1.19.E.	... yaşayan kadınların sevinçlerini, hüznelerini hissettirdi
5.DO.1.19.K.	Arkadaki manzaranın hayal ürünü olduğunu ressamın bayan üstünde çizimde oynamalar yaptığını kadının saçda ıslak olabilir.
5.DO.1.19.K.	Bence bu bayan yarı çıplak oluşu dudağının büzüşünden bilinç altına bel altı mesajlar atıyor.
8.DO.1.21.E.	Doğallığı kullanıp reklam yapılmış atın normalde ferrarinin reklamı yani amblemi olduğunu hatırlıyorum. Birileri burada bence ülkemize özgü reklam yapmış beyaz ata kırmızı araba kullanarak bayrak rengini kullanmışlar. Ayrıca Türklere atın ayrıca önemli bir yeri vardır. Bu bir ihtimaldi ikinci ihtimal atın hızı diğer hayvanlara oranla hem evcilleştirme hem de taşıt bakımından at iyi bir ulaşım için önemliydi. Atın burada arabaya boyun eğmesi arabanın attan hızlı olduğunu kabullenmesidir. Hayvanlar birilerine yani sahiplerine itaat ederken eğilirler. Bu kana yani ikinci ihtimale göre ferrarinin BMW gücünü hızına ve firmaya boyun eğdiğini yani BMW nin Ferrarden iyi olduğunu. Ferrarinin BMW ye boyun eğdiğini yani gücünü kabul ettiğini anlatıyor.
8.DO.1.21.E.	Koyudan açığa doğru olan renklerden her mutsuzluğun kötü bir olayın ardından bir mutluluk olacağını.
8.DO.1.21.E.	Denize giderken yoldan önce siyah giyisiler vardır. Siyah yerine beyazda olabilirdi ancak beyazda maviye mutluluk yani mutluluktan özgür bir insan olamaz. Siyah bana göre tutsaklık tutsaklıktan özgürlük olur.
9.DO.1.19.K.	Omzunun üst kısmında bir maymun var ilk baktığımda dikkatimi çekti . Boynundaki kolyenin bir anlamı olmalı. Portre daha çok kızıl tonlar hakim şart planda yeşil kullanılmasının sebebi zıt renklerin uyumunu yakalamak olabilir. Dikkatimi çeken şey bir otopotre olduğunu biliyorum ama bıyıkları , kaşları ve favorileri dikkatimi çekti.
9.DO.1.19.K.	Bir dondurma reklamı öndeki kadın net arka plan ise puslu. Burda geri planın ilgi çekmesi engellenmiş, dikkat o kadında hoşlanmak istemiş. Dondurması bitmiş
2.EG.4.21.K.	Sen- ben bakışı var. otopotre çalışması yapmış.
2.EG.4.21.K.	Zaten resim hakkında eğitim almamış. Resimde üstünlük çabasına girmemiş. Zaten hep sen-ben bakışıyla resim yapmış. Frontal ve cepheden bakışları kullanmamış yeşil renk bol kullanılmış.

2.EG.4.21.K.	Burada bence motor gücünden bahsetmek istenmiş motor güçleri her zaman atın gücü olarak lanse edilmiş. Resimde at bu arabanın önünde eğilmiş. Demek istiyorlar ki araba bu hayvandan daha güçlü, at pes etmiş. Saygı duyuyor.
2.EG.4.21.K.	Reklamlarda ilgi çekmek için ya kadın ya çocuk ya da yakışıklı erkek kullanılır. Kişilerin ihtiyaçlarına yönelik reklamlar yapılır. Reklamın iyisi ya da kötüsü olmaz derler bu fotoğrafta kadın kullanılmış. Dondurmayla kadın eşleştirmiş. Dikkat çekebilmek adına güzel bir kadın kullanmışlar.
3.EG.4.24.K	Renkler cansız ve mat kullanılmış. Biraz depresyon havası var. boynundaki kemikten kolye ölümü anımsatıyor. Arkadaki maymunun kap kara kullanılması tüm hakim havayı tamamlamış.
3.EG.4.24.K	Fonun siyah kullanılması atın ve aracın öne çıkması açısından oldukça etkili. Atın eğilmiş olması aracın gücü karşısında, değim yerindeyse secde etmiş izlenimi veriyor ve aracın gücünü, performansını ve kalitesini ortaya çıkarmak için oldukça etkili bir görsel sunum olduğunu düşünüyorum.
3.EG.4.24.K	Bakışları, kıyafetinin, saçlarının, ellerinin duruşu oldukça asil arkaya yerleştirilen manzara ile renk uyumu harika. ayrıca bu manzaranın kullanılmış olması resme bir uyum ve huzur katmıştır.
4.EG.4.23.K.	Siyah bir arka plan üzerinde son model bir araba ve yorgun bir at.
4.EG.4.23.K.	Kadın biraz şuh duruyor. Dondurma reklamı için bu fazla bence ayrıca keşke dondurmanın birazı kalsaymış belki amaca hizmet ederdi.
5.EG.4.25.K.	Bakımsız görünen bir kadının bile çok asil bir duruş sergileyeceğini hissettirdi.
5.EG.4.25.K.	İmalı bakışlar, biraz sert biraz ters. İçinde öfke barındırıyor. Gizlenmiş sevinç.
5.EG.4.25.K.	Uzun bir boyunda sanki tepeden bir bakışı simgelemek istemiş. Üstünlüğü ortaya koymuş ama bir yanında sanki içsel bir duygu kaplı gibi.
5.EG.4.25.K.	Nereye kime baktığını düşünüyorum. Ellerini neden serbest bırakmayıp bağladığını, neden üstü başı o kadar karayken etrafı aydınlık. Mutlulukla mutsuzluğu gizlemiş. Bir surat ifadesi.
6.EG.4.22.K.	İzleyiciyi etkileyici bir bakışa tabi tutuyor.

6.EG.4.22.K.	Reklamı objeleri ön plana çıkarması ve dikkat çekmesi için siyah fon üzerine oldukça güzel bir kırmızı ve asaletin göstergesi haline gelmiş, renk olarak dengeyi sağlayan güçlü bir at kullanarak izleyici etkilenmeye çalışılmıştır. Doğanın asil hayvanlarından ve insanların büyük ilgi gösterdiği at hızını kesen bir araç önünde başını eğmiş ve aracın üstünlüğünü kabul etmiş olarak gösterilmiştir. Aracın yarımılığı aslında devam niteliği taşımaktadır. Reklamlar büyük seyirci kitlesine sahip olduklarından ve süre açısından sınırlı olduklarından kullanılan renk ve objeler olarak bellek üzerinde daha kalıcı etkiler yapsın diye ve tanıtılan üründen çok markanın güzel bir şekilde zihne yerleştirmesine yönelik çalışmalardır. Yandaki reklamda bu bağlamda bayan ve baylar üzerinde dengeyi sağlamaya yönelik olmasına karşın maalesef izleyici kitlesi baylar tarafından ağır basmaktadır. Ben reklamı büyük ölçüde başarılı buluyorum.
6.EG.4.22.K.	Reklamda hedef kitleye ulaşsın diye özellikle erkekler üzerinde etki bıraksın diye maalesef bir bayan duruşu çubuğun konumu oldukça iğrenç bir şekilde kullanılmış. Cinsel çağrışımlar üzerinden kitleye ulaşılmaya çalışıldığını düşünüyorum. Marka kadının tam da başının ortasına tacı andıran bir şekilde konumlandırılmış. Kadının dudakları ve gözlerinin odağı olan çubuk arasında gayet başarılı bir şekilde bir bağ kullanılmış. Odak noktası bu üçgen olduğunu düşünüyorum. Tamamlayıcı nitelikte olan diğer lekelerde amacına yöneliktir. Arka taraf puslu bir şekilde net.
8.EG.4.23.K.	Görünürde çok şefkatli bir kadının portresi var. fakat altında barındırdığı gizemlerin olduğu çok karmaşık bir eser.
8.EG.4.23.K.	Reklam edilen unsur bir dondurma ama ön plana çıkan her zaman kadın objesi oluyor. Normal şartlarda hiç bir kadın dondurma çubuğuna bu derece şehvetli bakmaz dondurma gibi eğlenceli bir yiyecekte bu tip etiketlere gerek yok.
9.EG.4.21.K.	Frida'nın o acı çekmiş bakışları ve maymun bir o kadar bakma gereği hissettirirken bir o kadar da bakmamamı sağlıyor ve bence kompozisyon biraz bozmuş. Yılan ve yapraklar çok fazla yoğun.
9.EG.4.21.K.	Frida'nın maymunu çok tatlı. Diogesü yerine koyduğunu düşündürüyor.
9.EG.4.21.K.	Modelin dondurma çubuğuna bakıp keşke devamı olsa diyerek iç çekmesi güzelken dondurma resminin sola kayması boğmuş.
10.EG.1.19.K.	Bir güç belirtisi olan atın bir BMW karşısında eğildiği gösteriliyor. Yani bu araba = güç + asalet.

10.EG.1.19.K.	Kadın bence direk arzu objesi olarak kullanılmış. Aralıklı duran dudaklar dondurma çubuğuna bakışlar falan bir dondurma değil de daha farklı birşeymiş gibi bir izlenim yaratılmış.
2.EG.1.27.K.	Beygir, at, hız, kırmızı, kır, tutku. Tüm yazdıklarımın karması, oluşturduğu bir bütünlük. Eski çağlarda insanlar ulaşım için atları kullanırlardı şimdi ise arabaları geçmişten günümüze teknolojinin beklentilerin isteklerin geliştiği ve değiştiği bir sentez görüyorum burada arabayı satın almak isteyen izleyicinin bilinç dışına gönderme yapılmış. Araba mı hızlı at mı hızlı ? Bir zamanlar erkeklerin dahilerin devletlerin kişilerin yaşamlarında vazgeçilmez olan at yerine altarnetifin dışına çıkıp ondan daha güçlü ve hızlı olan arabayı seçeceklerdir. Atı yeğlerdim atın bende yarattığı izlenim, duygu, tutku, arabanın yerine geçemez.
2.EG.1.27.K.	İlk etapta cinselliği çağrıştırıyor. Cinsellik tüm insanlığın en vazgeçilmez, en zayıf düştüğü olgudur. Bir penise tutkuyla bakan bir kadın ve bitmeyecek, tükenmeyecek olan bir doyum ve yeme isteği. Eleştirecek bir şey bulamıyorum figür seçimi gayet isabetli.
4.EG.1.19.E.	Eskilerde varlıklı insanların taşıtı attı. Şimdilerde onun yerini araba aldı. Gücü, parayı, huzuru, özgürlüğü ve en önemlisi erotizmi simgeleyen kırmızı renkli spor araba, özgürlüğe doğru dört nala yol alan atı aniden durduruyor ve ona boyun eğdiriyor. " Artık zaman benim zamanım ve zamanla ancak ben yarışabilirim. Sexi bir bayan seni değil beni tercih eder, siyah dekolteli elbisesiyle benim içimden iner ". dercesine ata yolumdan çekil diyor. Böylelikle ilk başta da dediğimiz gibi, dinamizmi ve erotizmi simgeleyen kırmızı çelik yığını çelik araba, beyaz atın elinde kalan tek özgürlüğünde çaktırmadan yürütmüş oluyor.
5.EG.1.19.E.	Hemen arkada bulunan maymunun derin bakışları ile kadının donuk bakışları bir uyum sağlamış boynundaki takılar (sırayla bitki ve kemik) çok ilginç bence.
5.EG.1.19.E.	Sophis Loren benzeri bir kadın Algida marka bir dondurmanın ne kadar lezzetli olduğunu göstermek için kullanılmış. Muhtemelen erkeklerin bilinç altına mesaj göndermek amacıyla kalın dudaklı bir dişi tercih edilmiş. Elinde tuttuğu dondurma çubuğuna bakması aldığı zevkin bitmesini istemediğini gösteriyor. Cinsellikten alınan haz ile Algida'dan alınan haz arasında bir benzerlik kurmaya çalışmış. Biten dondurmadan arda kalan çubuk eraksiyon sonrası bir penis olarak düşünülebilir. Algida dondurmayı

	faalik bir nesne olarak sunmak istemiş gibi. Sürekli cinsellikte tatmin olmak isteyen kadın imgesi kadınların Algıda dondurma gördüğünde bilinç altlarında söndürülmeyen bir arzu oluşmasına neden olabilir. Yine cinsel açıdan değerlendirecek olursak "fellatio" durumu söz konusu. Kadınlar mutlu olmak için kendilerini, erkekler de kadını tatmin etmek için bu dondurmayı partnerlerine alabilirler.
6.EG.1.18.K.	Bu reklam görselinde kadın kesinlikle cinsel obje olarak kullanılmış. Dondurmadan çok kadın ön planda kadın cazibesi, çekiciliği ön plana çekmek istenmiş.
7.EG.1.20.E.	Ellerini birbirine bağlaması dürüst bir yapısı olduğunu anımsattı bana. Kaşları yokmuş gibi görünüyor bu da Monalisa'ya çocuğumsu bir yüze sahip olmasını sağlamış.
8.EG.1.19.K.	Kadının boynundaki kemik, arkadaki maymun ve yapraklar bence kadının içindeki doğallığı ve içgüdüleri simgeliyor.
8.EG.1.19.K.	Tarihi romanlardaki büyük acılar yaşamış karakterlerden birini görmüş gibi hissettim. Renklerin kullanımı ve arkadaki doğa görüntüsü bu hissi destekledi.
8.EG.1.19.K.	Bu reklamda kadının cinsel öge olarak kullanılması rahatsız edici. Dondurma çubuğundan çok daha önde ve belirgin öğeler var.
9.EG.1.20.E.	Çok harika bir araba ve çok hızlı bir atın karşı karşıya duruşu gerçekten çok hoş ve etkileyici. bu reklamda BMW arabanın sağlamlığı ve asilliğini çok hoş bir şekilde ortaya koymuş.
1.GD.4.25.K	Renklerde cansızlık dikkat çekiyor.
1.GD.4.25.K	Zevk, haz, tutku gibi duygularla kadının yaşadığını reklama aktarımı.
10.GD.4.22.K.	Kullandığı renkler, ifade gücü, sembolik ifadeler. Detaylarda vurgu gibi renkler dikkatimi çekiyor.
10.GD.4.22.K.	Fonun siyah oluşu öndeki figürleri vurgulamaktadır. Kırmızı arabanın patlaması ve atın masumiyeti ve araç karşısında selamlayışı aracın üstünlüğünü kabul ettiği anlamını ifade etmektedir. Vurgu dikkatleri toplamaktadır. Ama bana hangisi daha dikkat çekici diye soracak olursanız sağ üst taraftaki logolar derim. Zaten amaç da o zaten. Başarılı bir reklam fotoğrafı.

10.GD.4.22.K.	Figürün baygın bakışları ve belli belirsiz tebessümü yediği yiyeceklerden zevk aldığını ifade etmiş. Tonun flu oluşu öndekinin vurguda patlamasına neden olmuştur. İnce askılı kıyafeti zarif kolyesiyle tamamen yalın gösterip vurguyu elindeki panda çubuğuna çekmiştir.
2.GD.4.20.K.	Ne kadar bakarsanız bakın aynı duyguları hissedersiniz. Sanki gözü üstünüzde, size kendini bakarak ifade ediyormuşçasına bir eser,...
3.GD.4.24.K.	Kendini olduğu gibi acımadan yansıtmış. Yüzündeki ifade, boynundaki aksesuar ve maymunun elini omzuna atışı otoportresinde bu kadar detayı neden yaptığı.
3.GD.4.24.K.	...acı hayatının sanatına nasıl yansıdığı feminist tavrı çatık kaşları, maymunun gözünü açması, çok şeyi ifade ediyor.
4.GD.4.22.K.	Algida reklamlarında genelde bayanlar-hoş bayanlar oynatılıyor. Evet ilgi çekici ama bir yerden sonra monotonlaşıyor ve reklam ne kadar güzel olsa da ilgi çekemeyebilir. Algida çubuğundan çok ekranı kadın dolduruyor... Kısa görsellerle reklamı ilgi odağı yapmak mümkün. Kadının çubuğa boş bakışları heyecanı öldürmüş gibi.. Ama tabii ki de dondurmayı bitirmiş olması göze hoş geliyor :)
5.GD.4.25.K.	Arkadaki maymunun ilişkisi yanlış zeminde değil de havada durmuş gibi.
5.GD.4.25.K.	Arabanın gücü atın gücüne özdeşleşmek . Hız güç arabada da at da da var. Beygir gücü.
6.GD.4.25.E.	Arkadaki maymun yüzü dikkat çekici.
6.GD.4.25.E.	...tarihten bu yana atın gücünde faydalanılmıştır. Arabanın gücü atın gücü ile özdeşleştirilmek istenmiştir.
8.GD.4.28.K.	Sanatçının yeşil rengi ve doğayı sevdiğini. Kendine ait tarzının çarpıcı olduğunu.
8.GD.4.28.K.	Sanatçının kendisi ile arkasındaki maymun arasında bir bağ kurduğunu. Yalnız maymunun bize bakmasının sanatçının ise resimde bir noktaya dalgın oluşunun aslında arkasında gördüğümüz yeşil yapraklı ormanda olma isteğini göstermektedir.
8.GD.4.28.K.	Doğanın teknolojiye kafa tutmasını yansıtmaktadır. Arabanın kırmızı olması vurgu yapıldığını göstermekte, atın ise bej olması ona alternatif bir denge kurmaktadır.
8.GD.4.28.K.	Kadının demin tattığı hazın etkisiyle büyülenmiş olduğu dikkati çekiyor.
9.GD.4.32.E.	Bayan uzun gibi görünüyor ve kadınların böyle de güzel olabileceğini

	anlatmaya çalışıyor bence.
9.GD.4.32.E.	Dondurma reklamını reklamdaki manken kız ile bağdaştırmışlar. Sanki dondurma reklamı değil de mankenin reklamı imiş gibi.
1.GD.1.20.K.	Kadının ilkel bir yapıya sahip olduğunu
1.GD.1.20.K.	Kadını reklam yapsın diye seçmişler. Sanki dondurma diye kadın o anki psikolojik durumunu ve kendini tanıtıyor gibi. Dondurma ikinci planda kalmış gibi. İlgi çeksin diye güzel kadını bırakmışlar ve 1-0 geriden başlamışlar.
2.GD.1.20.E.	Afrika kabilelerinden bir bayan olduğunu, tabiat ile birleşmiş bir kişilik. Hayvanları dost edinmiş kabile yaşantısını anlatıyor. Resimdeki bayan bütün doğallığıyla karşımızda.
2.GD.1.20.E.	...doğa ile içiçe yaşayan insan hayatı, doğaya bağlı kalmış toplum yaşantısını anımsamamı sağladı.
2.GD.1.20.E.	Tabiat ana ile benzerlik gösteriyor.
3.GD.1.23.E.	Ormanda yaşayan biri hayvanlarla dost olmuş herşeyi doğadan yapan biri.
4.GD.1.25.K.	Bir kadın olunca sanki o ürüne daha fazla bir ----- olacakmış gibi düşünülüyor... Kadınların sürekli bir cinsel obje olarak kullanımı kadınlığa yapılan büyük hakaretlerden biridir.
5.GD.1.25.K.	Şu anın kadın figürlerinin kullandığı bütün bakım malzemelerinden yoksun ve ayrıca takıların kullanılmasında yine de bir bayanın kendini güzel gösterme merakı ve kendini doğadan topladığı bir kaç eşyayı takı gibi kullanması.
7.GD.1.-.K.	Zeminde kullanılan soğuk renklere katılan kahve tonları resmin karanlık ve ürperten bir algı oluşturmaya neden oluyor. Sanatçı otoportresini çalışırken arka plana yansıttığı maymun ilk bakışta göze çarpmasa da resmi inceledikçe zihni karıştıran bir ayrıntı oluşturuyor.
7.GD.1.-.K.	Asilliği sembolleyen atı bile önünde eğdirecek kadar güçlü sağlam bir araç olduğunu anlatmaya çalışıyorlar. Kullanılan siyah zeminde kırmızı arabayı ve beyaz atı daha ön plana atmak amaçlanmıştır.
7.GD.1.-.K.	Belirsiz bir ifade ve soğuk renkleri ressamın iç dünyasının karışık olduğunu düşünüyorum.
10.GD.1.20.K.	Resmin genelinde karamsar renkler hakimdir. Buda sanatçının psikolojisinden mutsuz olduğunun kanıtıdır.
1.AK.1.20.K.	İnsanların küçük şeylerle büyük mutluluklar yaşayacağı ifadesi var. Görseldeki bayanın yemiş olduğu haz,

3.AK.1.21.E.	Ağır Şekilde asabiyet ve yoğun sadelikle çakıŐan bu zıtlıktan yararlanarak öndeki hissiyat asabilik ancak kadının sert bakışları her ne kadar sert ve asabi de olsa arkadaki maymun sevimliliği karmaşık bir duyguya itti.
3.AK.1.21.E.	Zıtlık. Kadının sadeliği asabi duruşuna karşın yapraklardan oluşan fon kısmı karışıklığı ve kadının zıtlığına yani asabiyetine karşı maymunun sevimliliği tamamen bana zıtlıktan çıkan karmaşık duygular aktarımını sağlıyor.
3.AK.1.21.E.	Bütün bu zıtlıklar bir yana figürün doğal olarak kendini resmetmesi yapraklarla ortamı doğal halde ve maymunun resme eklediği masumiyet kadının bakımsız oluşu aslında tamamen haykırarak doğallığı anlatıyor.
3.AK.1.21.E.	Geçmişte teknolojinin uzak olduğu dönemlerde atlar çok önemli ulaşım aracı kutsal ve saygıdeğerlerdi. İnsan hayatının en önemli yaşam parçası atın kutsallığı herkesçe açıkça bilinir. Firma bu kutsallığı ve saygınlığı kullanmak istemiş, yaptıkları ürün karşısında kutsal olan at (hız, güç, dayanıklılık) bile saygı göstermiş bu durumda. Hıza, güce ve dayanıklığın sahibi atlar ürün karşısında saygı için eğilmiş ve ürün bu yolla övülmüŐ. Tamamen insanın yorumlamasına ve bilinç altındaki at kutsallığından faydalanarak net Şekilde anlatılmak istenen verilmiş.
3.AK.1.21.E.	Buhran renklerin hakim olduğu tabloda kadının asaleti, duruşu, güzel olan bir figürden çok temsil görevi üstlenmiş tüm dünya kadınının temsili tüm dünyanın Şehirlerin yıkıcı hali insanın özellikle kadının vazgeçilmez güzelliği...
5.AK.1.18.K.	Vahşi yaşam tarzına uyum sağlayabilmesi ve güçlülüğü temsil ettiğini düşünüyorum.
5.AK.1.18.K.	...gizlilik, gizemliliğinin varlığı...
5.AK.1.18.K.	...cazipliğini anlatmaktadır. Tanıtmak istediği dondurma markası da magnum. Grdklerime göre kadın dondurmanın etkisinde kalmıştır. Dondurma bitmesine rağmen.
6.AK.1.20.K.	...tadını çok beğendiğini hissettiren yüz mimikleriyle izleyici kitlesinin dikkatini çekmektedir.
8.AK.1.-.K.	Eski çağlara ait bir eser olduğunu...
8.AK.1.-.K.	Maymunla kadın arasında bir bağlantı kurulmaya çalışılmış. Tüylerin n planda olduğunu, insanın doğayla iliŐkilendirildiđini düşündürüyor.
8.AK.1.-.K.	Doğayla ilişki kurarak güzel bir portre çalışması yapılmıştır.

8.AK.1.-.K.	Modelin mimikleri, vücut hatları o kadar gerçekçi ki oradan bize bakıp gülümsüyormuşçasına fakat öyle bir ifade kullanmış ki gülümsemenin içine mahcubiyet ve masumiyet konularak işlenmiş bir dantel gibi...
8.AK.1.-.K.	Kadının saç modeli, teninin rengi reklamda bir albeni dürtüsünü harekete geçirecek kadar kuvvetli olmadığını düşünüyorum. Biraz daha renkli, biraz daha canlı olmalı reklam görselleri ve daha hayatın içinden olması gerektiğini düşünüyorum.
10.AK.1.19.K.	Yeşilin tonları yer yer hissedilmiş. Frida'nın yüzü tamamen doğal.
1.AK.4.24.K.	Sembollerle oluşturulmuş bir resim. Karamsarlığın içinde umudun olduğunu hissettirdi. Güven duygusu veren yeşil umut etmeye güvenmemiz gerektiğini hissettiriyor. Güç hissettiriyor.
1.AK.4.24.K.	Özgüven sahibi bir kadının başarısından bahsedebilirim. Çünkü duruşundan.
1.AK.4.24.K.	Mesela bir reklamda arabanın markasını tam hatırlamıyorum motorunun gücünü göstermek için, motor bölümünde koşan bir at göstermişlerdi. Bu reklamda ise at araba karşısında boyun eğiyor gibi. Arabanın attan daha da güçlü olduğu sinyali veriliyor.
1.AK.4.24.K.	Güzel kadınlar ya da arabalarla yapılan reklamlardan dolayı değil. Isırırken çıkardığı sestten dolayı magnum alıp yiyor insanlar çoğu zaman.
3.AK.4.20.E.	Bildiğin subliminal mesaj işte abi bu. 1940'tan bu yana varolan bir şey. Sex oyunlarını gizleyerek tüm halkı bilinçaltından vurmak dünyanın bir numaralı pazarlama olayı porno artık günlük hayatımızda da yerini almaya başladı. Buradan her anlamı çıkarabilirsiniz. Penisin işinin bittikten sonraki hali çubuk.
4.AK.4.22.E.	Gösteren araba ve at, gösterilen ise güç, itaat ve alt etmedir. At, yüzyıllardır gücü sembolize eden hızlı, çevik, güçlü bir hayvandır. Otomobil ise 100-150 yıldır insanlık tarihinde yer alır ve benzinle çalışan bir ulaşım makinasıdır. Bu makinanın önünde atın diz çökmesi, otomobilin gücüyle atı altetmesini anlatıyor. Aynı zamanda rengiyle asaleti de simgeleyen beyaz at, insanın üretimi karşısında secde ediyor ve onun gücünü kendininkinden üstün olarak kabul ettiğini anlatıyor. At burada hali ve tavrı ile mağlubiyetinin farkında. İnsan üretiminin güç ise bu güç sembolü karşısında tüm cazibesıyla hükmedişinin verdiği güçle durmaktadır. ,insan; BMW, doğaya üstün gelmiştir. Mitolojide de gücü simgeleyen at, diz çökmektedir.

7.AK.4.21.E.	Sıcak ve soğuk renkler aynı ortamda kullanılmış, egzotizm ön plana çıkarılmaya çalışılmış kadın imgesiyle erkeğe bir metafora kullanmaya çalışılmış
7.AK.4.21.E.	At gücü ve hızı simgeler, atın eversiz olması onun yaban atı olduğuna dair bir göndermedir. Hırçın ve evcilleştirilmesi güç lakin kırmızı dikkat çekici bir BMW bu evcilleştirilmemiş hırçın ve boyun eğmez ata boyun eğdirmiş. Üstünlüğünü kabul ettirmiş hissiyatı verilmek istemiş. BMW'nin söylemek istediği burada biz atın bütün özelliğini barındırmış hatta ondan daha güçlüyüz, daha hızlıyız anlamı kullanılmak istemiştir.
8.AK.4.21.E.	Resmin ana karakterinin yanında resmedilen maymun çok kıllı olmasına karşın figürün de bayan olmasına rağmen kıllı bir yapıda olması dikkat çekmektedir. Sanatçı burada belki de evrime dikkat çekmek istemiş ve o yüzden böyle bir şeye başvurmuştur.
8.AK.4.21.E.	İlk dikkat çeken yüzündeki sıcaklık olmuştur. Mimikler dikkat çekmektedir. Çünkü kızın o anki ruh halini olduğu gibi yansıtmaktadır. Sanatçı bu resmi yaparken soğuk renklere yer vermiştir. Sanki size bir şeyler anlatmak ister gibi bakmıştır.
10.MA.4.29.E.	Modelin seçimi sanatçının olgunluk evresinde olduğunu gösteriyor.
2.MA.4.22.K.	Duyguları bir hayvan veya obje yardımıyla ortaya çıkarıp gösterme. Buna duruşunda yardımcı olması.
2.MA.4.22.K.	Arabanın kırmızı ve atın beyaz olması açık-koyu dengesi sağlamakla beraber “hız” konusuna vurgu yapılmış atın arabanın önünde eğilmiş olması arabanın daha hızlı olması anlamına gelmektedir. Ya da atın arabaya kafa tutması.
3.MA.4.58.E.	Boynuna sarılan yılanın sıkıntıdan nefes alamayacak duruma geldiğini, siyah maymun ile sıkıntı içinde olduğunu, yeşil yapraklarla her şeye rağmen umudunu yitirmediğini.
4.MA.4.21.K.	Ressamın ruh halini yansıtmak için vahşi hayvanları kullandığını düşündüm.
4.MA.4.21.K.	Arabaların beygir gücü ile güçlerinin belirtildiği, düşünülünce beygir araba karşısında başını eğmiş, saygı duymaktadır. Güçlü bir araba olduğu simgelenmiştir.
5.MA.4.24.E.	Yıllardır hız denildiğinde akla ilk gelen nesne attır. Var olan bu hız nesnesinin arabanın önünde eğildiğini görüyorum. Atın eğilmesinde yenilgiyi ve bunu sonucunda ortaya çıkan bir saygın durumu var.

6.MA.4.23.K.	Bayana erkeksi bir yön vermeye çalışılmış. Yüzündeki tüyler ilk dikkatimi çeken şey oldu ve rahatsız edici buldum. Ancak resme dikkatli bakıp inceleyince bunu yerinde ve doğru buldum. Farklı bir yaklaşım. Yüzündeki, yapraktaki ve maymundaki tüyler bende canlıları bütünleştirdi. Evrimi çağrıştırdı. İnsanın basit bir yönünü gösterdi. İnsan-hayvan-bitki bütünlüğünü hatırlattı. Kusurları kafamda sildiğimde yüz hatları aslında oldukça güzel bir bayan boynunun uzun olması fiziksel ip uçlarını da veriyor.
6.MA.4.23.K.	Yandaki resimde at (taşıtlardaki güç değeri düşünüldüğünde beygir), arabaya saygı duyar gibi eğilmiş bir nevi secde halinde. Arabanın kırmızı renkle olması heyecan verici bir etki uyandırmış. Atın beyaz olması ve bütün parçanın görünmesi ilk dikkatimi ata çekiyor. Arabaya doğru eğilmesi son nokta olarak dikkatin arabana kalmasını sağlıyor. Arabanın attan daha üstün olduğunu hissettiriyor. Sağ üstteki amblem ve logoysa arabayı tanımamızı sağlıyor. Fonun siyahlığıyla birlikte etkili bir gösterim olduğunu düşünüyorum.
7.MA.4.25.K.	At= beygir hız manasında kullanılmış. Bir araba reklamında kullanılan bu at arabanın ne kadar hızlı olduğunu belki de bir beygirden daha fazla güçlü olduğunu anlatmak istemiş. Atların tarihsel dönemde insanlar için ne kadar önemli olduğuna dair bir gönderme yaparak şimdi zamanda yani arabanın olduğu gösterilmiş.
7.MA.4.25.K.	Algıdanın kalp şeklindeki amblemi dondurma aşkını simgeliyor. Özellikle kadınlar için. Bittiğinde ise güzel bir haz alındığını ve onun etkisinde kaldığını anlardan bir görsel.
9.MA.4.22.K.	Firida ve arkasındaki maymun figürünün bakışlarıyla dengelenmiş olması bana bu bakışların tedirgin ...
2.MA.1.18.E.	Dünyanın en kaslı hayvanlarından biri olan atın kullanılması öncelikle bize gücü çağrıştırıyor. Bununla bize reklamı yapılan arabanın ne kadar güçlü olduğunu göstermeye çalışıyor. Ve ikisini karşı karşıya iki rakip olarak göstermesi bizi tereddütte bırakıyor ama arabada kullanılan kırmızı rengin çekiciliği bizi hemen arabaya yönlendiriyor.
2.MA.1.18.E.	Dondurma reklamı olduğu için kırmızı renginin yani sıcak bir rengin kullanılmasını gayet başarılı buluyorum.
3.MA.1.18.E.	Yandaki reklamda aslında bir diğer araba markası olan ferrariye bir gönderme olduğunu düşünüyorum. BMW'nin reklamı olduğu için

	kendilerini Ferrari' den daha iyi bir araba markası olarak görmeleri, ferrari'nin BMW'ye saygı duyması gerektiğini belirten bir reklam.
3.MA.1.18.E.	...çubukta bir şifre var sanırım bir kampanya reklamı. Kadının boynundaki kalp kolyesi markaya gönderme olmuş.
3.MA.1.18.E.	...güzel bir kadın olması reklamın izleyici kitlesini arttıracak bir davranış.
5.MA.1.18.K.	...bu resim ya da fotoğraf amacına uygun yani abartılı. At hızlı koşan bir canlı at ile araba kıyaslanmış. Atın bile arabanın önüne geçemediğini vermek istemişler. Ona saygı gösteriyor.
6.MA.1.19.E.	Araba ata benzetilmiş. Atı kusursuz olarak gösterilmiş o yüzden araba ata benzetiliyor.
6.MA.1.19.E.	...fonda Ortaçağ Avrupası manzarası var.
9.MA.1.19.E.	Ama biraz da zıtlık var sanki bir bağımsızlık içinde asil bir duruş boyun uzunluğu ve zarıflığı kendisinin bana çok asil ve zarif bir kadın gibi hissettirdi. Dudaklarının hareketi ve gözlerinin seyirciye bakması seyirciyi biraz daha rahatlatıyor sanki.
9.MA.1.19.E.	Hazırlık kursundayken yaptığımız misafir modellerin duruşu gibi dik durmuş poz verir gibi dudaklarının hareketi ve özellikle dik duruşu.
9.MA.1.19.E.	...gözlerimin çok defa gördüğü beni çok düşündüren bir eser olduğu böyle boynundaki boynuza benzeyen şeyin kıvrımı ve maymunun bakışı yaprakların aşağıya doğru akması bizi resmin içinde bir serüvene sürüklüyor sonra da konuyu tekrar bize doğru çekmeye çalışıyor.
9.MA.1.19.E.	Burda aslında iki anlam çıkarılabilir. Birincisi at ile arabanın süratli bir biçimde birbirine doğru gelirken ikisinde ani bir fren yapmış hissi vermesi. Bir ikincisi atın kafasını öne eğme hareketinde sanki araba ata üstünlük sağlamış gibi bir his vermesidir. Ama en genel anlamıyla her ikisinde birbirine karşı kıyasıya bir savaş yaşıyor ve aynı zamanda bu savaş doruğa ulaşmış durumda.
9.MA.1.19.E.	Bu tabloya baktığımızda göz ilk önce portreye gittiği için yüzündeki ifade kendini bize sevdirmeye çalışıyor gibi ama aynı zamanda manzarası bize aynı zamanda yalnızlığı ifade ediyor. Kadının duruşu sanki uzaktan birisini seyrediyormuş gibi bir ifade sergiliyor. Gözlerinde hem bize bakıyor hem de bakmıyormuş gibi bir ifade var.
9.MA.1.19.E.	Yüzündeki şişkinlik bize hayattan sıkılmış anlamıda ifade ediyor.
9.MA.1.19.E.	İçinde işlenen binlerce ifade ve duygu bize sanatçının burda bütün hünerini koyduğunu anlatıyor.

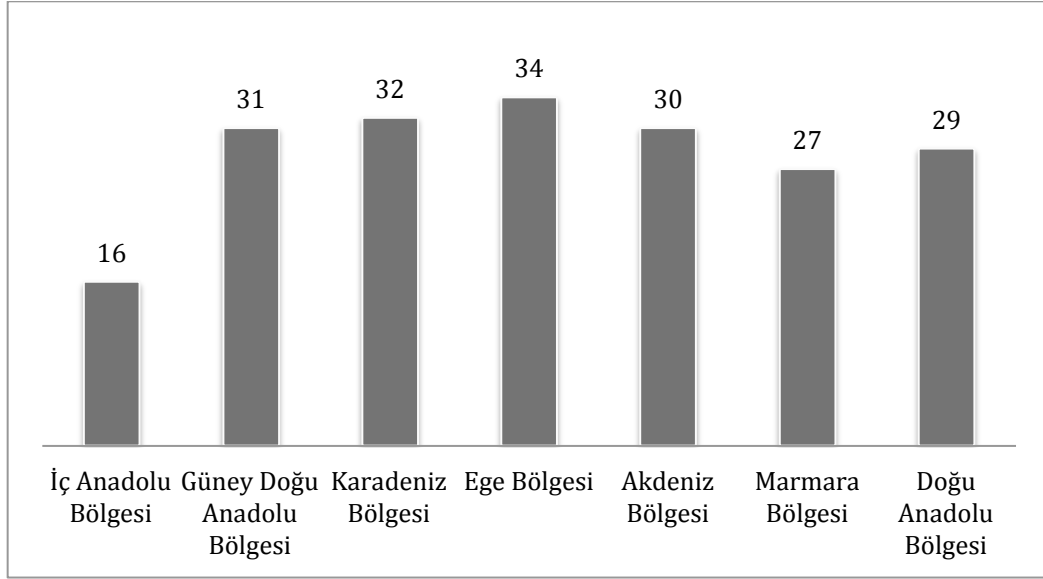
5.AK.4.21.K.	Kadının doğanın bir parçası olduğunu düşündüm. Hiç alınmamış kaşları (tüyleri), bıyığı doğal bir görünümde. Bu yüzden doğa ile arasında bir bağ olduğunu düşündürdü bana. Arkadaki maymun imgesi ve kadının onun gibi tüylü oluşu, kadının boynundaki doğadan parçalar, deniz kabuğu ve yeşil yapraklar doğanın bir parçası olan kadının nasıl yaşadığını merak ettirdi.
5.AK.4.21.K.	Buna ek olarak kadının doğanın esiri olduğunu söyleyebilirim. Kadının boynundaki ağaç kabuğu onun tasması mı, tacı mı? Doğa mı ona ait, o mu doğaya?
5.AK.4.21.K.	Bence kadın doğanın içinde ve onun bir parçasıdır. Maymun ve kadının benzerliği de bunu göstermektedir.
5.AK.4.21.K.	Beygir gücü dediğimiz tabiri bu reklamda görmek mümkün. At arabanın önünde tüm gücüyle durmakta, arabaya karşı bir savaş verir gibi. Kısacası burda arabayla at arasında güç bakımından bir ilişki var. Atın hareketiyle algıladığımız güç aslında BMW arabanın hızı ve gücüyle alakalıdır.
5.AK.4.21.K.	Kadının yüzüne baktığımızda gözleriyle bizi elindeki dondurma çubuğuna sevk ediyor.
1.KA.4.23.K.	...reklamdaki arabanın motor gücünün çok güçlü olduğunu algılamak mümkündür. Reklamdaki atın otomobilin karşısında başını eğerek oturması, otomobile büyüsun der gibi saygılı olduğunu hissettim.
2.KA.4.21.K.	Kaşları birleşik bıyıkları belirgin aynı zamanda zerafetide barındırıyor. Boynu ince ve uzun gözleri cüretkar dudakları dolgun. Tehlike arz eden bir kadın.
2.KA.4.21.K.	Yediği dondurmadan haz almış bir kadın ve daha fazlasını istiyor. Bitmiş olan çubuğa bakışı bence fazlasıyla erotik. Göz hapsine almış durumda. Dudakları aralıklı bu da biraz erotizmi simgeliyor.
3.KA.4.22.E.	Ferrarinin simgesi olan ve asilliğin gücün sadıklığın simgesi olan atın BMW otomobilin estetikliği gücü karşısında boyun eğdiğini gördüm.
3.KA.4.22.E.	...gerçekte olmayan bir manzara üzerinde resmedilmiş bir kadın.
3.KA.4.22.E.	Kadının iri dudakları dondurmaya yerkenki seksi görüntüyü oluşturmak için kullanılmış muhtemelen. Kadının elindeki çubuktan bedava çıkmıştır. Boynundaki kolye algıdanın simgesi olan kalple uyumlu bir şekilde. Kısacası subliminal öğeler biraz kullanılmış.
4.KA.4.26.K.	Hiçbir detayın atlanmadan bizlere sunulması, aslında hayatta kaçırdığımız bir çok olayın anlaşılmasına ve nelerin yaşandığına dair farklılık hissetirmesine olanak sağlayan bir görsel diyebiliriz.

4.KA.4.26.K.	Siyah rengin diplomasiyi simgelemesiyle, otomobilin bir kırmızı renkte sunulması bir tutkuyu ifade etmekte. Her zaman ağırlığını koruyan sözü geçen herkes tarafından saygıyla bakılan görülen bir ifade hakim. At asilliği simgeleyen bir hayvan bana göre. Aynı zamanda beyaz at tercih edilmesi aydınlığı, parlaklığı bir ışığı simgelemekte. Atın bu özelliği bile bu otomobilin yanında hafif kalmakta. At güçtür, at asildir, at umuttur, ışıktır. Otomobil öyle bir güzelliği simgelenmiş ki o güzellik simgede kalmış. Bu güzelliğin karşısına öyle bir güç gelmiş ki güzellik onu gördüğünde saygıyla eğilmiş.
4.KA.4.26.K.	Dondurma reklamında genelde kadın tercih edilir. Kadının estetik bir vücuda sahip olmasından dolayı. Daha çok erkek müşterilere hitap etmekte. Yarı açık dudak şehveti simgelerken gözlerin biten dondurmaya bakması ben seni öyle bir tutkuyla yedim ki yine olsa yine yerim gibi ifade hakim. Bu atmosfere sahip biri aynı duyguları hissetmek için satışları arttırmakta büyük bir etkiye sahip. Beni mutlu eden sendin, tekrar mutlu etmek ister misin bakışı. Algıda işini biliyor. İnsanların en can alıcı durumlarına nokta atışı yapıyor
5.KA.4.21.K.	Pek bağdaştıramadım maymun ve kadını. Kadına baktığımda erkeksi bir özellik burguluyor gibi. Kaşların bitişik, bıyık bölgesi ve sakalı andıran yapısı erkeği çağrıştırdı. belkide maymunda bulunan tüylü yapının. Kadınlarda olduğunu mu simgeliyor? Bakımsız, eski kadın tiplerini andıran biri.
5.KA.4.21.K.	Gücüde simgeliyor gibi. Tek gücün erkeklerde olmadığını vurgulanmış gibi. Maymunda oda benim emrimde diyerek betimlenmiş, aktarılmış olabilir.
5.KA.4.21.K.	Araba reklamı açıkça gösterilmiş. Atla bir benzerlik kurarak hızın şiddeti ölçülmek istenmiş. Trafik kazalarında yaşanan mesajıda içermektedir. Atla bağdaştırarak hızını kesme olarak nitelendirilebilir. Atın boynunu eğerek arabaya doğru yönelmesi dikkati simgelemesinde içerebilir. Arabanın kırmızı olması kazayı çağrıştıran gibi.
5.KA.4.21.K.	Elini bağlamasında bir şey yatabilirmi tartışmak gerekir.
5.KA.4.21.K.	Görsele baktığında direk sex niteleniyor gibi. Neden dondurma reklamında bayanlar vurgulanır. Bu konu tartışma konusu olabilir. Rastladığım dondurma reklamlarında erkekleri hiç dondurma yerken görmedim denebilir. erkekler hep dondurmayı uzatan biridir. Kadınlar hep yiyen

	tiptir. Dondurmayı yemesi ve bitirmesi arasında oluşan tipleme farklı hallere giriyor. Bu görselde de dondurma bittiğinde bir şaşkınlık belirtilmiş. Üzüntü vurguluyor gibi. Bana kalırsa dondurma reklamı farklı mesajlar veriyor gibi.
6.KA.4.21.K.	Soluk ve mat renkler kullanıldığı için soğuk ve kasvetli bir hava vermiş resme
7.KA.4.21.K.	Dondurma çubuğu ile bir insanın arasında bir duygu var. Bu dondurma çubuğuna sahip olmak büyük bir mutluluk verir size demek istiyor. Burda reklamı izleyenleri kazandırma durumu var. elinize dondurma çubuğu alın ve mutlu olun diyor.
8.KA.4.22.K.	...bir mücadele içinde, boynundaki kolya bakışları, dudaklarınun biçimi. Belkide arkadaki maymun tek yakın dostudur belki...
8.KA.4.22.K.	Reklam olmadığını görüyorum. Dondurma reklamı demek için baya iyi niyetli olmak gerekiyor. Hamile kadın bile bu derece istekli bakamazken dondurmaya bu gösreldeki “bayan”ın başka şeyler gördüğü kesin.
10.KA.4.22.K.	Sinirlenen 2 karakterden bahsediliyor gibi. Direnmekte olan bir atın hal ve hareketleri söz konusudur. Aynı zamanda arabadada bu şekili görebiliyoruz. Zıtlaşmak gibi görüncede bir itaat de olabilir. Atın şekli sert görüncede bakışlarındaki masumiyeti görmek zor değil.
10.KA.4.22.K.	Dondurmanın reklamı yapılırken alt yazıda çekiliş ortaya çıkarılmıştır. Reklam yapılırken çekiliş ile birleştirilerek reklamın ön plana çıkarılması sağlanmıştır. Bu tarz reklamları bir çocuk da yapabilir. İlgiyi dondurmaya değil kadına vermek saçmalık. Kimse dondurmaya değil kadının dondurma yiyişi ile ilgilenir vaziyettedir. Dondurmanın altında neler olduğunu görmek çok da zor değil.
1.KA.1.19.K.	Kaşları ne kadar doğal olduğunu bakışı da ben burada yaşamayı tercih ettim ifadesi.
1.KA.1.19.K.	Kadının evrim geçirdiğini arkasındaki maymuna bakarak. Maymunun bakışları kadının bakışları kadın sanki maymunu taklit etmiş. Dudak şekli kaşlarının belirsizliği, göz bakışları boynundaki kolyesi. İnsan – hayvan ilişkisi
1.KA.1.19.K.	Resimdeki bayan gözleriyle boş çubuğa bakıyor. Dikkati boş çubuğa yöneltiyor ama çubuğa yöneltiyor ama çubuğun da boş olmadığını söylüyor. Resime bayan kullanmalarının nedeni de herhalde bayanların daha çekici olduğunu düşündüklerindedir.

2.KA.1.19.K.	Siyah ve kırmızı asaleti kaliteyi gösterir.
3.KA.1.20.E.	Aracın sadece motor kısmının kullanılması ne kadar güçlü olduğunu göstermek için diye düşünüyorum. Kırmızı ve beyazla da bir karşıtlık oluşturulmuş.
3.KA.1.20.E.	Kadının giyimi kaşlarının traşlı olması ve arka plan yapıldığı mekan hakkında bilgi veriyor. Dudaklarının ifadesi de tiyatronun simgesi gülen yüz ağlayan yüzün doğmasına sebep olmuş olabilir.
3.KA.1.20.E.	Yiyecek reklamı iştah açıcı olması ve daha ilgi çekici olması için kadın kullanılmış. Reklamın orijinali farklı olabilir ama fotoğrafın aşağıdan kesilen kısmı çıplak gibi görünmesine neden olmuş. Kolyesindeki marka amblemi de amaca hizmet eden bir ayrıntı olmuş. Ürünü göremeyişimiz ya da yarım görüşümüz ilgiyi daha da kadına yönlendiriyor.
4.KA.1.19.K.	Bu görselde neden normal ya da çirkin bir kız değil de güzel bir kız var. ama şöyle bişey var güzel olunca reklamı daha iyi tutuyor. Ya da magnum dondurması alınıyor.
6.KA.1.18.K.	Bu resimde bayanın arkasında maymun var be bu doğa ile iç içe olduğunu anlatıyor olabilir.
6.KA.1.18.K.	Atın simgesi güç kuvvet olduğu için arabanın da at gibi güçlü hızlı ve asil bir duruşa sahip.
8.KA.1.18.E.	seyirciyi kadınla etkilemeye çalışılmıştır.
9.KA.1.19.E.	Kindeki vahşeti, arka fondaki yanan motiflerle paralelleştirmiştir. Yaprakların ve diğer nesnelerin çok ayrıntılı işlenmesi tesadüflüğü ortadan kaldırıyor. Yaşama isteğini incecik noktalarda gündeme getiriyor.

Semiyotik yorum sınıflandırması içinde toplam 199 (139 bayan, 60 bay) adet yoruma rastlanmıştır. Bu yorumların 89 (48 bayan, 41 bay) 1. sınıf , 111'i (92 bayan, 19 bay) ise 4. Sınıf adayların yanıtlarıdır. Semiyotik yorum bulgularında İç Anadolu bölgesinin diğer bölgelere oranla anlamlı sayıda az olduğu görülmektedir. Diğer bölgelerin birbirlerine göre oranları sayıca yakın olduğu görülmektedir. Bulguların renklerle temaştirilmiş tablosu EK:14'te sunulmuştur.

Grafik 19: Bölgelere Göre Sınıflandırılmış Semiyotik Yorum Sayıları

4.8.3. Karşılaştırmalı Yorum Bulguları

Görsel içindeki ya da görsel dışındaki yapıların yorum yapan kişi tarafından karşılaştırma yapılarak yapılan yoruma çeşididir. Bu yorum başlığı altında elde edilen bulgular;

Tablo 8: Karşılaştırmalı Yorum

Öğretmen Adayları	Verilmiş Olan Cevaplar
1. İA.4.22.K.	...normalden farklı olanı yansıtıyor.
1. İA.4.22.K.	Markanın bir at kadar asil, hızlı beyaz kadar saf ve eşsiz olduğunu anlatıyor.
10. İA.4.22.K.	Afrikadaki yerlilere benziyor.
10. İA.4.22.K.	Arabanın beygir gücü hayvanın Orijinal gücüne karşı.
10. İA.4.22.K.	Neden erkek başrolde değilde kadın başrolde?
3. İA.4.22.K.	Önce bakmak bile istemedim iticiydi incelemek ve ayrıntılara gömülünce her bir kenarı ayrıntıda her biri farklı dünyalara açılan kapılar sunuyor ilginçtir. O ilk andaki iticiliği yok.
3. İA.4.22.K.	Aslında söyleyebileceğim çok şey olduğunu söyleyebilirim ama o kadar karmaşık hislere ifade ediyor ki korkmak, kaçmak hatta kaçmamak var

	onun içinde
3. İA.4.22.K.	Öncelikle herşeyin zıtlığını kullanan bir metal parçanın bundan kastımda doğayı izleyen insanın doğa karşısındaki üstünlüğüdür. Hızı karşısında arabaya boğun eğmek onun üstünlüğünü boyun eğerek selamlamak.
3. İA.4.22.K.	...o kadar koyu kasvetli havada huzuru merkeze öyle bi koymuşki sakince içimde bir ürperti, üşüten bir koyuluk be ısıtan bi tebessüm. Dönüşüm gibi değiştiği yeni dünyaya ilk adımlar. Kendini tanıyamazken dünyayı tanımak gibi bir gidiş gibi.
4. İA.4.22.K.	Kadının yüzünde hem ciddiyet ve sertlik, hem de bir o kadar masum ve kendini değersiz hissettiren bir ifade halinde .
4. İA.4.22.K.	Arabanın karşısına koydukları atla anlatmak istediklerinin arabanın gücü olduğunu düşünüyorum.
6. İA.4.26.K.	Geçmişteki at ve ata erkil toplumun şimdiki modern yansıması olarak araba kullanılmış.
6. İA.4.26.K.	Sadece güzel kadın cazibesinin kullanıldığı bir reklam bu yüzden beni etkileyen bir reklam değil.
8. İA.4.32.K.	...fakat reklamda BMW o atı bile önünde diz çöktürmüş gözüküyor.
9. İA.4.23.K.	Yüz ifadesinin ön planda tutulduğu söz konusudur.
1.İA.1.18.K.	Kadının kaşlarının birleşik ama yaprakların tüylü olmasından dolayı aykırılık hissettiğimle anlatılmak istenen şey daha fazla dikkatimi çekti.
1.İA.1.18.K.	Reklamda arabanın at gibi hızlı dinamik ve güçlü olduğunu hissettirmek istiyorlar. Arabayı atla karşılaştırmışlar.
2.İA.1.19.E.	Hangimiz güçlü? Çağrışımını uyandırdı. Daha güzel olan hangimiz globalleşen dünya da kim kimin gücünü kullanıyor, aramızda ne gibi bağlar var diye karşılıklı sorular yönelterek tartışma içerisinde olan ve neticede hayvanın otomobil karşısında eksik yönlerinden farkına vararak boyun bükmesi...
3.İA.1.18.K.	Bitirilmiş dondurmanın çubuğu yerine ısıtılmış bir dondurma veya başlamaya kıyılmayan bir dondurma olabilir. Tek bir bayan yerine genç bir topluluk olabilir
8.İA.1.19.K.	Bu resimde atın BMW karşısında güçsüz, çelimsiz olduğu dikkatimi çekti. BMW ye karşı itaat ediyor sanki.
9.İA.1.18.E.	Reklamlardaki aracın gücünü gözler önüne seren ve atın araba

	karşısında saygıyla durması arabanın güvenini temsil ediyor.
10.DO.4.23.K.	...neden maymun figürü kullandığıdır. neden başka bir hayvan değilde maymun kullanılmış.
10.DO.4.23.K.	Araba o kadar hızlıdır ki at bile arabanın önünde eğilmiş vaziyette durmaktadır.
2.DO.4.22.K	Bir laf vardır bin beygir gücünde lafında arabanın at kadar hızlı olduğunu ayağını yerden keser düşüncesini yansıtmaktadır. BMW arabanın ve atın yan yana getirilmesi çok etkili bir reklam çünkü at türkler için çok değerlidir ve insanları nerede etkiliyeceklerini iyi bilmişler.
5.DO.4.23.E.	Çirkinliğini maymunla kıyaslıyor. Onunla aynıymış gibi resmetmiş kendini.
5.DO.4.23.E.	Dönemine göre o zamanın koşullarına göre harika bir resimdir. Yaşadığımız bu çağda bile işlenmiş titizlikle özenerek yapılan bir resim yoktur. Da vinci gibi usta bir ressam dahi dünyaya gelir mi? Ya da bilmediğimiz görmediğimiz ressamalarda olabilir.
5.DO.4.23.E.	Algida'nın dondurma çubuğunu elinde tutan figürün yüzündeki ifade çok belirsiz. Reklamdaki yerleştirmeler çok yanlış. Boynundaki kolye başının tacı gibi duran amblem logo resmin sol alt köşesindeki dondurmanın bir köşesi gibi duran ne olduğu belirsiz görsel elindeki çubuk oldukça kötü bir reklam görseli buraya kadar kötü yorumlarda bulundum çünkü kötü bir görsel fakat bir kaç küçük değişiklikle bu reklam görseli daha çok iyi olabilir. Yanda bulunan görseli düzenleyen ayarlayan kişi yada kişiler ya çok dikkatsizler yada yaptıkları işe yaptık demek için yapmışlar.
7.DO.4.22.K	Bu reklamda verilmek istenen mesaj BMW markasının diğer bütün markalardan daha güçlü olduğunun ve herkesin önünde eğilmesi gerektiğini anlatmaktadır. Ferrari markasının simgesi olan at artık sadece bir at ve arabada sadece bir arabadır. Verilmek istenen mesaj kesin ve nettir. Fakat diğer araba markalarının bu reklama herhangi bir tepki göstermeleri imkansızdır. Savunması o sadece bir at olabilir. Bir başka bakış açısı ise: BMW markası bütün atları dize getirir. Hızlı koşan at bile arabanın önünde dize gelmiştir. BMW'ye itaat et..
8.DO.4.23.E.	Hayattaki yerimiz, yaşantımız, bulunduğumuz ortamdaki yaşam

	tarzımızın ne ve nasıl olduğunu düşündürdü bana.
8.DO.4.23.E.	...reklamın bu karesinde arabanın gücünü atla ilişkilendirilmiş. Reklama göre arabanın gücü ve beygiri o kadar iyiki at arabanın önünde boyun eğmiş halde görmekteyim. Gayet amacına uygun ve işlerine uygun bir düşünce olmuş.
1.DO.1.23.K.	Yandaki görsel bana sanatsal anlamda farklı duygular hissettirdi.
10.DO.1.18.E.	...resimde görünen iki şeyden en çok atı sevdiğim için atı tercih ederim.
2.DO.1.22.K.	Teknolojinin önünde eğilmek zorunda kalmış, unutulmaya yüz tutmuş bir atı anlatıyor. Aslında reklam şirketinin amacı arabasının o kadar hızlı olduğunu önünde atın bile eğildiğini söylemek istiyor. Ama ben daha farklı bakıyorum. Araba firmasını tebrik etmek yerine içimde ata karşı acıma duyguları artıyor. İnsanlıkla beraber, insanın en iyi yağveri atın, son bir kaç yüzyıldır böyle yalnız bırakılmasını doğru bulmuyorum. Aslında o at eğilmiş gibi dursada sonuna kadar direniyor.
2.DO.1.22.K.	...sevdiğimiz biri giderken arkasından bakarız ama ellerimiz bağlı hiç birşey yapamayız. Fakat yine de onun için sevindiğimizden burukça bir gülümseme takınırız ya... işte öyle ...
2.DO.1.22.K.	Alışlagelmişliği yeniden fark etmek gerek, sıradanlaşmışlığı kabuklarından kırmak gerek diye yeniden düşündüm. Yeniden fark ettim.
3.DO.1.21.K.	Bir bayanı tüylü ve kaşlarıyla o maymun duruşunu benzetilmesi hiç hoş değil,
3.DO.1.21.K.	Bu resimde bence at o şekilde değil de kafası da araba yönünde onun önüne tekrar koyulabilirdi.
4.DO.1.19.E.	Ben bir resimci olarak baktığım için gayet başarılı ve anlamlı bir tablo olduğunu söyleyebilirim.
4.DO.1.19.E.	Yorulmak nedir bilmeyen bir teknolojiye karşı yarışmakta yine de kafa tutmayacağız. Hiç bir şekilde inancımızı kaybetmeyeceğiz.
5.DO.1.19.K.	Arabanın gücüne karşı at bile önünde eğildiğini insanoğlunun doğaya meydan okuduğunu, doğayı kontrol etmesini geçip kendi yön verdiğinide ima ediyor sanki.
6.DO.1.22.K.	Bir zamanlar bizi bir yerden bir yere götüren atlar şimdilerde yok artık. Yani teknoloji ile beraber arabalar icat edildi ve atların yerini arabalar aldı.

6.DO.1.22.K.	Resimle uğraşan biri olarak çok beğendiğim bir tablo olduğunu ve bana çok şey kattığını söylemek isterim. Mona Lisa tablosu herkesde aynı duyguyu çağrıştırmaz ama bende hep zarif bir bayanı zerafeti çağrıştırır.
7.DO.1.18.E.	Kim der ki her bayan güzeldir belkide güzel olmayan bayanların yalnız olmadığını anladım.
7.DO.1.18.E.	...baya erkeğe benzetmiş.
7.DO.1.18.E.	İnsanoğlu makinayı o kadar geliştirmiştir ki eskiden doğal yaşamı v.b hayvan gücüne dayanarak yapılmıştır. Ve günümüzde de bu hayvanlara pek ihtiyaç duyulmadığı anlaşılıyor. Bu görselde at arabasının ondan daha hızlı olduğunu anlamıştır ve ona boyun eğmiştir.
8.DO.1.21.E.	Yani büyük mutlulukların altında büyük hüznün yatar. Mutluluğu hak etmek için emek çekmek gerektiğini.
9.DO.1.19.K.	At ve arabayı karşılaştırdığını düşünüyorum. Karşılaştırma derken hızlarını karşılaştırmış olabilir. Benim nerden haberim olsun atın ferrarinin ablemi olduğu.
5.EG.4.25.K.	Teknoloji ne kadar gelişirse gelişsin, ne kadar üstünleşirse üstünleşsin asla var olanın üstüne geçemeyeceği.
5.EG.4.25.K.	Hiçbirimiz bu dondurmaları bu kadar temiz yemiyoruz. Mutlaka elimiz batıyor ve asla bu şekilde poz vermiyoruz.
7.EG.4.24.K.	BMW markalı arabanın bir at kadar güçlü, atik, çevik, hızlı olduğunu anlatıyor bence.
8.EG.4.23.K.	Helede beyaz bir at tüm kadınların hayalleri içinde yer alan bir unsurdur. Böyle olmasına rağmen bu güzel atın bile, reklamı yapılan araba karşısında saygıyla eğildiğini görüyorum. Beyaz sağlıklı, güçlü bir atı önünde eğdirecek kadar güzel bir araba.
9.EG.4.21.K.	Atın arabanın özelliklerine daha fazla dayanamayıp, yarışamayıp boyun eğdiğini düşündürdü.
1.EG.1.21.E.	At figüründe bulunan bir estetik ve arabada bulunan mekanikliği anlatan bir resimdir. Biri nefes alır diğeri robot gibidir. Bir canı yoktur. Renk tonları zıtlık oluşturur.
1.EG.1.21.E.	Dondurma yerine dikkati çeken kadın sexapalitesi ön plana çıkmaktadır.
10.EG.1.19.K.	Çok çizilesi birşey olmadığını düşündürdü.
10.EG.1.19.K.	Kadın olduğunun farkında olmayan erkek olmaya daha yakın bir kadın.

2.EG.1.27.K.	Belki bir nebze kendimi gördüm. Fakat görmek istediğim ya da gördüğüm yüzeysellik de değil.
2.EG.1.27.K.	Araba mı hızlı at mı hızlı
4.EG.1.19.E.	...ata yolumdan çekil diyor.
5.EG.1.19.E.	Renkler öncelikle bir zıtlık yaratmış. At eskiden erkeğin hızını, gücünü temsil ederdi. BMW yeni aracını tanıtırken güzel güçlü bir at figürünün yeni modelinin önünde eğilmesini sağlayarak geçmişin en çok tercih edilen ulaşım aracının BMW önünde boyun eğdiğini kanıtlamak istemiş sanki.
6.EG.1.18.K.	Bu reklamda arabanın motor gücüne ve hızına atın baş eğdiği görünüyor.
8.EG.1.19.K.	Anotomik olarak at ve arabanın karşılaştırılması hoşuma gitmedi. Bünyesinde milyonlarca mucize barındıran bir canlının motorla çalışan insan ürünü bir taşıtın önünde diz çökmesi çok anlamsız.
9.EG.1.20.E.	Bu resmi alıpta evimin duvarına asmam. Resim dediğin baktıkça bakılan türden olmalı,
9.EG.1.20.E.	Güzel bir kadın değil ama iticide değil
1.GD.4.25.K.	Günümüz teknolojisi ve geçmişin en hızlı olan canlısıyla karşılaştırılması gibi.
10.GD.4.22.K.	...yoksa zaten o mu ressam olan..
2.GD.4.20.K.	Teknolojinin karşısında doğadaki bir canlının karşılaştırılması oldukça sağlıklı bir karşılaştırma.
2.GD.4.20.K.	Bir dondurma reklamına bu derece önem verilmesinin yanı sıra sıradan ve tekrar edilen reklam kategorisi olarak değerlendiriyorum. Aslında bir dondurma reklamına bu kadar önem verilirken neden sanat ve toplum değerlerinin yansıtılmasında bu denli bir önem gösterilmiyor içler acısı açıkçası.
3.GD.4.24.K.	Arabanın beygir gücü karşısında zavallı at eğiliyor. Senin gücün beni aşmış dercesine
4.GD.4.22.K.	İnsanlar doğayla bu kadar iç içeyken neden kendini burjuvalaştırıyor? Doğadan uzaklaşmak için bina-beton yığınlarına sığınır? Kendini doğa güzelliklerinden mahrum bırakır.
5.GD.4.25.K.	...yiyilmişse kadının ağzı kenarında çikolata kalıntıları olabilirdi.
7.GD.4.21.E.	Eskiden BMW'lerimiz atlarken şimdi onların yerini alan teknolojik

	araçlar olmuştur. Teknoloji ve doğanın karşılaşması.
9.GD.4.32.E.	At ile araba kavga edecek iki boğa gibi karşı karşıya getirilmiş.
1.GD.1.20.K.	Atın (beygirin) araba karşısında boyun eğdiğini ve aracın gücünü ve kalitesini kabul ettiğini görüyoruz.
2.GD.1.20.E.	Doğa ve insan gücünün çarpışması sonucu yandaki at arabanın hızına yenik düşüyor ve ona boyun eğiyor. Kısacası eskiden bütün toplumlarda, savaşlarda, taşıma ve ulaşımda büyük bir yeri olan at şimdi teknoloji ile makinalara yenik düşüyor.
2.GD.1.20.E.	Çağın aşmış. Şu anda bile görenleri hayrete düşürücü bir estetiği varsa kesinlikle muhteşem bir sanat eseri. Sanat dünyasına yön verdiğini düşünüyorum.
3.GD.1.23.E.	Arabaların at kadar güçlü olduğunu göstermektedirler.
3.GD.1.23.E.	Reklamda oynayan bayan güzel. Yani Algıda gibi bir şirketin de çirkin bir bayanı oynatması saçma olurdu.
5.GD.1.25.K.	Biz bu yokluklarda ve bu ortamlarda yaşamış olsaydık normal karşılar mıydık? Şu anın bakımlı mağazalarından çıkmayan ve kendini güzel göstermek için çırpınan bayanlar gözümüze tuhaf gelir miydi?
5.GD.1.25.K.	Karşılaştırma yapılmıştır. Zerafetin ve göze hoş gelme eylemlerini karşılaştırmıştır. Yapay bir şeyin doğada var olanlara benzetilmesi.
5.GD.1.25.K.	Bu tür reklamlarda gösterilmek istenen reklam malzemesi değil de bayanın ön planda olmuş.
6.GD.1.21.E.	Kadın bir yapının erkekten farklı olmadığını gösteriyor.
6.GD.1.21.E.	Kadın demeye bin şahit lazım.
6.GD.1.21.E.	Arabanın kaç beygir gücüyle nitelendirildiği bir ortamda ve kültürde yaşıyoruz. Modern değil de doğaya özgü yaşamayla ve duruşuyla tam bir şaheser olduğunu kimse anlatamamaktadır. Allah'ın yarattığı bir şeyin her zaman kusursuz olduğu bilinmektedir. İnsanların yaptığı bir şeyde ise her zaman bir kusur ve bir bozukluk vardır. Görünüşe göre araba ne kadar cazip gelse de her insan için farklı duygu ve düşüncelere neden olabilir. Bana göre araba değil at daha cazip ve daha çekici gelir. Çünkü hiç bir inşaa Allah'ın yarattığı bir şeyden daha iyi olamaz.
6.GD.1.21.E.	Sadece böyle bir sanat eserini örnek alıp kendimize özgü sanatlar oluşturmak gerekir.

9.GD.1.19.E.	Reklamda arabanın hızının ve arabanın karşısına çıkabilecek bir gücü göstermiş. Gelişen dünyada her şeyin geride bırakabileceği kullanımlar mesela geçmişte yolculuk taşıt aracı at, göçülürken kullanılırken sonraki yaşamda bu değişip ilerleyip taşıtların çıkması atın taşıt aracı görülmemesi sonra da herkesin arabaya veya yeni taşıtlara yönelmesini gösteriyor. Arabanın karşısında atın daha iyi, güçlü bir duruşunu görüyorum.
1.AK.1.20.K.	Geçmişimizin, tarihin baş rolünde insanlara büyük bir ulaşım sağlayan atların teknoloji karşısında şapka çıkardığı ona saygı gösterir şekilde eğilimi.
2.AK.1.-.K.	Atın hız temsili olduğunu ve hızlı bir hayvan olduğunu görüyoruz ve biliyoruz. Ve bu hayvanın bu arabanın önünde eğiliyo olması arabanın hızlı olduğunu anlatmak için yapılan birşeydir bence. At ve arabayı kullanarak bu anlamda bir reklam hazırlamışlar bence.
3.AK.1.21.E.	Prof. Düşüncenin amatör bir çalışma ile berbat bir hale gelmiş. Kadının güzelliği büyüleyici iken büyüleyici olan kadının kendini kaptırdığı lezzet anlatılmış yani harika olan kadının hep alıştığımız üzere kendini benimser ama burada kendini ürünün eşsiz tadına bırakmış. Çok güzel düşünce ancak amatörce koyulan logo 'BİM' kampanyası gibi çıkmış olan dondurma resmi tüm düşünceyi ezmiş.
4.AK.1.23.K.	At ve araba her ikisi de gücü temsil edebilir. Ama aradaki ilişki belki de saygı direnme ya da bir duruşu yansıtır.
4.AK.1.23.K.	Dondurma reklamları nedense hep dikkat çekmiştir. Bu demek oluyor ki hedefe ulaşılmıştır yapılan hareket hep bizi kendine çektiği için başarılı olduğu söylenir. Çünkü orada imge dondurmadan çok kadını göze sokuyor.
5.AK.1.18.K.	Burada arabanın bir attan daha hızlı ve güçlü olduğunu anlatmaktadır. Bunu atın arabanın önünde eğilmesinden de anlayabilir. Bir de at arabanın önünde eğildiği için arabanın ondan güçlü ve hızlı olduğunu kabullenmektedir.
6.AK.1.20.K.	Araba kırmızı ve hızlı. At beyaz ve güçlü görünüyor. Ama at arabaya boyun eğmiş. Bu durumda attan daha güçlü ve hızlı ondan üstün durumdadır araba.
6.AK.1.20.K.	Bayanın zarif ve o zamanın giyim tarzı benim o çağlara karşı merakımı yükseltti ve o zamanların güzellikleri önemleri hoşuma gitti.

6.AK.1.20.K.	Yandaki görsel günümüzde en çok karşımıza çıkan ve çok ünlü bir eser. Benim de çok sevdiğim bir eser. Şimdiki nesilde bu kadar güzel ve kalıcı eserler bulunmamakta. Böyle güzel eserler daha çok tanıtılmalı.
7.AK.1.19.K.	Sanıyorum attan daha hızlı olduğunu anlatmaya çalışmış.
7.AK.1.19.K.	Klasik dondurma reklamı işte. Kötü yönde eleştirecek olursak klasik olduğu için eleştiririm. Çok sıkıldık. Güzel kadınlardan başka kimse dondurma yemesin mi? Onu mu demek istiyorlar? Ya da çirkinler böyle yiyemez, o ses çıkmaz mı demek istiyorlar anlamıyorum.
8.AK.1.-.K.	Atın arabanın önünde boyun eğmesi enteresan olmuş. Eğer tam tersi atın arabaya kafa tutması ya da atla arabanın kıyaslanmasıysa söz konusu o fikir de uygundur. Güzel bir bağdaştırma diye düşünüyorum.
9.AK.1.18.K.	Resimde sadece güzel kadınların kullanılmadığı aslında çirkin kadınların da yapıldığı burda önemli olan sanat eserinin güzelliği. Kadın çirkin olsa dahi sanat eseri olarak ele alındığından güzel bir eser.
9.AK.1.18.K.	Reklama baktığım hızın ve gücün vurgulandığını söyleyebilirim burada araba markasının aslında yapmak istediğinin hızlarının ve güçlerinin çok olduğunu göstermek yani arabaları o kadar güçlü ki bir at ile yarışabilecek seviyede.
9.AK.1.18.K.	Bir dondurma reklamı olmasına rağmen iyi tanıtıldığını düşünmüyorum. Daha geniş kapsamlı olmalıydı. Dondurmanın sadece adı ve çucucuğu olması tanıtıma yetmemiştir bence. Daha geniş düşünülerek hazırlanmalıydı.
10.AK.1.19.K.	Arabayla atın gücü karşılaştırılmaya çalışılmış. Atın arabaya karşı direnmesini görüyorum.
10.AK.1.19.K.	Mesela orda kadının dondurmanın bittiğine üzülmesi gerekirken mutlu oluyor. Burası da çok saçma olmuş.
2.AK.4.28.E.	Sanırım çekişmeli bir durum var. arabaya karşı at. Eski yeni karşıtlığı da.
3.AK.4.20.E.	Başta gülünç gelen fakat dikkat ettiğimizde kadınsılık ve erkeksilik duygularının bir arada kullanıldığını görüyoruz.
3.AK.4.20.E.	At ya da beygir gücü. Araba tanrılaştırılmış. İnsanın bir yerden bir yere hareket ya da seyahat etmek için kullandığı canlı fakat araba ondan daha hızlı rahat ve atın yerini almış durumda ve bu durumda atın yenilgiye uğraması söz konusu.

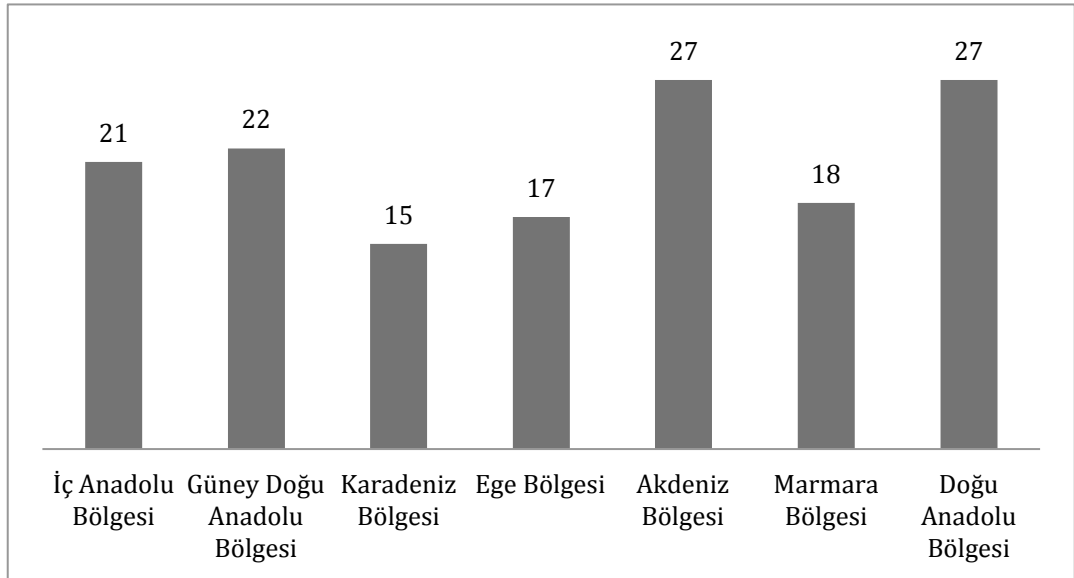
6.AK.4.21.E.	Reklamda güce karşı bir eğilme vardır. Biri diğerinden üstün olma durumu söz konusudur. Ona saygı duyuyor, onun güçlü olduğunu kabul ediyor. Reklamda atı tamamen gösterirken arabayı tam olarak almamıştır. Yani bir kısmının da reklama yetme durumunu ifade etmiştir. Saygı duyan atın eğilme durumu aracın da geri çekilme durumu vardır. Aracın da onu küçümseme olayı yok, birbirlerine duyulan saygıyı göstermiştir.
7.AK.4.21.E.	Bir kere baktığımızda iticiliğin çekiciliğinden daha fazla olması sanata dair bakış açımı değiştirebilecek nitelikte.
8.AK.4.21.E.	Aslında insan yapılarının birbirine çok yakın olduğunu kız ve erkek olarak ayrılrsa da onları birbirinden ayıran belli başlı farklar olduğu anlaşılmaktadır.
8.AK.4.21.E.	Bu reklamda olduğu gibi günümüzde bir çok reklamda kadın görseli kullanılmaktadır. Kadın kullanılmadaki amaç hem reklamın izlenilirliğini hem de dikkat çekmesini artırmaktır. Bu nedenle güzel kadınlar oynatılmaktadır. Reklam izlendiğinde sanki o dondurmaya sadece o kadının elinden yiyecekmiş gibi bir izlenim bırakmaktadır. Bence bu bir hatadır. Çünkü reklamı yapılan ürün geri planda kalmakta, kadınlar daha ön plana geçmektedir. Bu da reklamın amacında sapmaya yol açmaktadır.
10.AK.4.21.K.	Ben her zaman hayatı değiştirebilmek için resim yapmak istiyorum. İlla mükemmel resimler çizmek gerekmiyor. Bazen bir elmanın bile resmini yapsanız ona öyle bir etki verirsiniz ki aynı mükemmelliği yakalayabilirsiniz. Buna benzer bir bakış gibi vb...
10.AK.4.21.K.	Kendi hayatımla bağdaştırdım ve o bakışları genelde biraz hüzünlü ve sinirliyen yapabiliyorum. Yani çok sinirli olmasam da gözle kurduğum iletişimi bazen sözlerle anlatamıyorum. Ya da karşıdaki anlamıyor. Oradaki hayvanın bakışı işe bayanın bakışını kıyaslamaya çalıştım. Her ikisinin de boynunda takılı olan nesnelere farklı anlamlar barındırıyor ve neden yapıldığını düşündürüyor. Aslında biraz topluma gönderme yapıldığını da düşündürüyor.
10.AK.4.21.K.	Eğer kadının yüzüne ya da hayvan figürünün üzerine kırmızı bir leke sürecektiysem de resmin anlamı tamamen değişirdi.
1. MA.1.20.K.	Görselde teknoloji o kadar gelişmiş ki beslendiği esinlendiği kaynağı önünde diz çöktürmeyi başarmış adeta. Kısacası boynuz kulağı

	geçmiştir.
1. MA.1.20.K.	Elinde dondurma çubuğu duran güzel bir bayan sanki dondurmanın değil de bayanın reklamı yapıyor
1.MA.4.22.K.	...arabanın karşısında atın olması ona karşı bir duruş olduğunu. Işığın onlar üzerinde olduğunu iki hızın karşılaşması diye yorumlanabilir.
10.MA.4.29.E.	Arabanın beygir gücüne gönderme yapılmış. Eski zamanlarda atların şimdi ise arabaların gücü gösterilmiş.
5.MA.4.24.E.	Yıllardır hız denildiğinde akla ilk gelen nesne attır. Var olan bu hız nesnesinin arabanın önünde eğildiğini görüyorum. Atın eğilmesinde yenilgiyi ve bunu sonucunda ortaya çıkan bir sayfin durumu var. bu reklam benim bakış açımına göre çok etkili değildir. Çünkü yıllardır bu kıyas ve bağ kurulur. Bana göre bu reklamın bir farklılığı yoktur. Bu yüzden normal hayatta rastlasam ilgimi çekip aklımda kalmazdı.
5.MA.4.24.E.	Çok güzel bir sanat eserine; emperyalist çarklar yüzünden bakmaya bile tenezzül edemez hale geldim, getirildik. Tek bir fırça darbesine sonsuz saygı duyulması gereken bir eserken artık sadece dalga geçilen ve son noktasına kadar kullanılan eseri düşünüyorum.
8.MA.4.21.E.	Yarış var. atın hızlı olması fakat burada otomobilin ata meydan okuması sonucu var. en sonunda da atın otomobil önünde eğilmesi beni geçtin ve saygıyla önünde eğiliyorum mesajı var.
9.MA.4.22.K.	Bir mücadele var. Kazanma çabası, hırs, güç zıtlıkların kavgası bulunuyor.
9.MA.4.22.K.	Bir dondurma bir çocuğu çok mutlu edebilir fakat bir kadını?
3.MA.1.18.E.	Biraz erkeksi bir kadın.
3.MA.1.18.E.	...boş bir çubuk yerine dondurmanın tam halini görsek daha iyi olurmuş.
4.MA.1.18.K.	Ama kadının hareketi çokta albenili durmuyor açıkçası. Dondurma tam bitmemiş ya da yeni yenilmeye başlayıp tadınında ne kadar güzel olduğu ifadesi takınılsaydı yüze daha iyi olabilirdi.
5.MA.1.18.K.	Bir de hiç dondurma yedikten sonra dondurma çubuğuna aşık olmuş gibi bakan bir insan görmedim.
6.MA.1.19.E.	Sanat tarihine geçen nadir bayanlardan o yüzden taktiri hak eden biri Frida.
6.MA.1.19.E.	amblemi küçük bir köşeye koyabilirdi.

8.MA.1.18.K.	Bu reklamda atın hızıyla arabanın hızı kıyaslandığında arabanın ki daha ağır bastığından dolayı at kafasını eğmiş durumda. Böylece arabanın kalitesi hızı ön plana çıkarılmak istenmiştir.
10.MA.1.19.E.	Araba bir at kadar güçlü olduğu izlenimi yarattı bende. Herşeye meydan okuyacak güçlükte, güçlü bir araba.
10.MA.1.19.E.	Kırmızı bir uyarı olduğunu belirtiyor sanırım. Magnum dondurmasını algıdaya göre daha iyi bir dondurma olduğunu gösteriyor olabilir.
5.KA.4.21.K.	...erkekler hep dondurmayı uzatan biridir. Kadınlar hep yiyen tiptir.
7.KA.4.21.K.	Arabanın hızının ata göre daha hızlı olduğunu kanıtlayan bir durum var. bir üstünlük durumu var. arabanın bir hayvan gücüne hızına oranla daha üstün olduğunu gösteren bir reklam. Üstünlüğü atın arabanın önünde eğilmesinden anlaşılıyor.
9.KA.4.21.K.	Beygir gücü denilen şey bile arabanın önünde eğilmiş olması “sen beni bile alt edersin” diğer modellerin kat kat üstünde olduğunu vurgulamak istemiş.
1.KA.1.19.K.	Modern hayatı gelişip doğal hayatı nasıl etkilediği, atın yerini arabaların aldığına atın da buna boyun eğdiğini gösteriyor.
10.KA.1.19.E.	Araba yani mekanik güçle doğal gücü karşılaştırıyor. Reklam aracın gücünü anlatmak için.
2.KA.1.19.K.	Atların ne kadar hızlı ve çevik olduğu herkes tarafından bilinir. Burdaki araba reklamında atın bile bu hıza saygı gösterdiği çok açık bir şekilde bellidir.
2.KA.1.19.K.	Kadınları bir objeyle gıdayla karşılaştırmaktır.
4.KA.1.19.K.	Bazı hayvanlarla arabaların aynı hızda olduğunu ama hayvanların daha hızlı olduğunu arabayı durdurabilecek hızda. Ama burda görülen arabayla atın hızlarının yarışabilir olduğu. Arabanın hızının atın gücünde olduğunu.
5.KA.1.18.K.	TV de gördüğümüz reklamlardan bir farkı yok
6.KA.1.18.K.	Bu reklamda at araba karşısında boyun eğiyor. Bu da arabanın attan daha başarılı, daha güçlü olduğunu da anlatıyor olabilir.
7.KA.1.19.K.	At gibi hızlı güçlü ve asil bir araba olduğunu belirtiyor.
8.KA.1.18.E.	Bütün insanlığın bildiği atın ne kadar dayanıklı ve güçlü olduğunu, üretilen arabanın da aynı nitelikte olduğunu yansıtmak amacıyla yapılan bir reklamdır.

8.KA.1.18.E.	Bir dondurma reklamı olmasına rağmen dondurma daha arka planda kalmış
9.KA.1.19.E.	Karşısındaki bütün engellere rağmen ikna edebileceğini anlatmaya çalışıyor. Bir attan daha hızlı olabileceği düşüncesi uyandırmak istiyor.
9.KA.1.19.E.	İnsan güzelliğiyle doğa güzelliğini bir arada tutuyor, insana duyduğu saygının derecesi kadar doğaya da duyduğunu düşündürüyor.

92'si bayan 54'ü bay adaydan gelen toplam 146 adet karşılaştırmalı yorum bulunmaktadır. Bulguların sınıflara göre dağılımı; 88 bulgu (53 bayan 35 bay) 1. Sınıf, 58 (40 bayan 18 bay) bulgu da 4. Sınıf olarak kaydedilmiştir. Karşılaştırmalı yorum bulgularında en az Karadeniz bölgesinde rastlanmıştır. Ancak diğer bölgeler ile ciddi bir fark görülmemektedir. Akdeniz ve Doğu Anadolu bölgesi sayıca en fazla karşılaştırmalı yorum bulgusuna sahip bölgelerdir. Bulguların renklerle temastırılmış tablosu EK:15'te sunulmuştur.

Grafik 20: Bölgelere Göre Sınıflandırılmış Karşılaştırmalı Yorum Sayıları

4.8.4. Tekniğe Dayalı Yorum

Görselin teknik açılarından ele alınarak yapılan yorumlar, tekniğe dayalı yorum sınıfı içinde toplanmıştır. Bulguları ise;

Tablo 9: Tekniğe Dayalı Yorum Bulguları

Öğretmen Adayları	Verilmiş Olan Cevaplar
2. İA.4.30.K.	Arkadaki maymunun neden orada olduğunu ...
2. İA.4.30.K.	Atı biraz zor algıladım.
4. İA.4.22.K.	Boynundaki kolye kompozisyonla dengeyi sağlamış.
4. İA.4.22.K.	Arka planda ki flulaşma figürün ön plana çıkmasına neden olmuştur.
5. İA.4.21.K.	Arabanın devri hakkında bilgi verilmektedir. Hayvanın gücü ve asaletiyle ilişkilendirilmektedir. Siyah fon içerisinde tanıtılmak istenen aracın bir bölümü ortaya çıkarılmış bir kısmı ve ilişkilendirilen hayvanın “at'ın” tamamı gösterilmiş. Arabanın daha çok dikkati çekmesi için rengini kırmızı olarak kullanılmış. Doğal özelliklere sahip atla karşı karşıya getirilerek otomobille kıyaslanmıştır.
5. İA.4.21.K.	Figür bir odada sabit bir şekilde poz vermekte arkadaki görüntü ise bir manzara tablosu gibi hissettirmektedir. Odada olduğu hissi ise ışık eşit oranda dağılmış bir yapaylık söz konusudur.
5. İA.4.21.K.	Olgun ve toprak renkleri kullanılmış bu renkler eski devirlerdeki bir sanatçıya ait olduğu hissini veriyor.
7. İA.4.25.E.	Yeşil rengin ağırlıklı kullanılması ancak rahatsızlık vermesi ve portrenin ifadesinin öne çıkartılmasıyla birlikte maymunun resimde yer alması, çirkinliğin ön plana itilmişliğini hissettirdi.
7. İA.4.25.E.	Yapay bir duruşu arkada doğallık kullanılarak doğallaştırmaya çalışılmış koyunun ağır bastığı durağan bir resim.
7. İA.4.25.E.	Ablemin yanlış yerde görselleştirildiğini düşünüyorum. Ben dondurma reklamı olduğunu anlasamda resmin alt kısmındaki görselin kesilerek anlamsızlaştırılması. Renklerin benzer tonlarda tekrarlanması beni rahatsız etti.
9. İA.4.23.K.	Sıcak-soğuk renklerin hakim olduğu bir tema olduğu.
9. İA.4.23.K.	Daha çok soğuk renklerin yer aldığı söylenebilir.
10. İA.1.31.E.	Gerçek insan boyutunda ve çok gerçekçi bir çalışma olmuş.
2. İA.1.19.E.	Resim tekniği açısından güzel hoş tonlamalar. Güzel fırça kullanımı vs.
2. İA.1.19.E.	Bayan tüm vücudu ile resmedilebilirdi. Arkasında kullanılan nesnelere farklılaştırılabilirdi.
2. İA.1.19.E.	Herşey yerli yerinde.

3.İA.1.18.K.	Ne kadar zamanda yapıldığını merak edip düşündüm.
6.İA.1.18.K.	Renk armonisi çok iyi bence. Arkada kullanılan yaprakların o yeşilliği ve yeşilin tonları model üzerinde dağıtılarak bütünlük sağlanmıştır.
6.İA.1.18.K.	Algida'nın ambleminin kalp olmasından dolayı dondurmalar tanıtılırken bir tanışma olayı içerisinde gösteriliyor. Ama yandaki görsele bakıldığında bunu bir afiş olarak düşünülürsek yerleştirmeler yanlış olmuş. Amblemi kızın başında değilde sağ alt köşede boyutu biraz büyüterek kullanılmalıydı.
7.İA.1.19.K.	Resimdeki görselin bence bu reklam la alakasız oluşunu düşünüyorum. Bunun yerine daha iyi anlaşılabilir görsel gücü yüksek bir şeyler yapılabilir.
10.DO.4.23.K.	Gerçekçi bir yapıt...
10.DO.4.23.K.	Bu resime baktığımda rönesans dönemi renkleri o kadar güzel kullanılmış ki. Yeşiller ve tonları arasındaki arsında çok güzel bir uyum sağlanmış durumdadır.
2.DO.4.22.K	Renkler çok iyi bir şekilde kullanılmıştır. Diyagonal bir kompozisyonudur.
2.DO.4.22.K	Algida amblemi yanlış yerde kullanılmıştır. Direk göz algida amblemine gitmektedir. Renklerin çok iyi kullanılmamıştır. Yandan çıkan dondurma yanlış yerde kullanılmıştır. Renkler soluktur
4.DO.4.21.E.	Boyanın iyi kullanıldığı ve cesurca fırça sürüşleri ilgi odağım olmuştur.
8.DO.4.23.E.	Işık gölgeler iyi verilmiş.
3.DO.1.21.K.	Bu resimdeki renkler daha farklı olabilirdi bence kullanılan renklerin Monalisa'nın yüzüne bile yansıtılmıştır ve bu hiç hoş bir görüntü değildir. Böyle muazzam bir kadının yüzü daha canlı renkler ve boyayı daha keskin olabilirdi diye söylemek isterim...
9.DO.1.19.K.	Leonardo Da Vinci'nin eserinde renk tonları geçişleri, portre ,eller, anatomi son derece başarılı ve örnek alınması gereken bir eser olduğunu düşünüyorum.
1.EG.4.22.E.	...fondaki yeşil renk resime canlılık katmış.
1.EG.4.22.E.	yaptığı bu çalışmadaki renk dağılımı ve kendine has düzenlemesi uyumlu. Figür belirlenen kuralların dışında olmasına rağmen alışılmışın dışında çok güzel betimlenmiş.
1.EG.4.22.E.	Yüzdeki ve manzaradaki zıtlığı ve uyumsuzluğu çok güzel ve ustaca kapatılmış.

1.EG.4.22.E.	Fakat dikkat daha çok figüre gidiyor.
2.EG.4.21.K.	Ressam 3/1 bakışını kullanmış. Arka planda manzara var. Kompozisyon kurallarına uygun olarak yapılmış. Sufamato tekniğini kullanarak çalışmayı yapmış.
2.EG.1.27.K.	Leo'nun kullandığı sufamato tekniği göze çarpıyor.
9.EG.1.20.E.	...eleştirmek gerekirse dondurma daha bir ön planda olmalıydı.
4.GD.4.22.K.	Sufumato tekniğinin ne kadar ustalıkla kullanıldığını düşündüm. Birbirine yakın renk ve tonları kullanmış olması beni etkiledi.
4.GD.4.22.K.	Renklerin ne kadar olağanüstü bir ustalıkla pürüzsüzce kullanıldığını düşündüm.
6.GD.4.25.E.	Renk, kompozisyon ve ahenk çok başarılı olmuş
6.GD.4.25.E.	Bütün ışığı yüze yansıtmış.
6.GD.4.25.E.	Resim yanlış yerden kesilmiş.
8.GD.4.28.K.	Sanatçının çok güçlü bir eskiye sahip olduğunu, renk şiddetlerini kullanmadaki ustalığını.
8.GD.4.28.K.	...kompozisyon kullandığını ve bununla ilk etkide bütün ilgiyi resimde toplamayı başardığını.
1.GD.1.20.K.	sanatçının boyayı uyumlu kullanışı iyi olmuş diye düşünüyorum.
4.GD.1.25.K.	Göz kapağı daha iyi işlenebilirdi. Saçın tepesi ve saçın dip kısımları daha iyi işlenebilirdi. Boynundaki çukurluk be boyun bölümündeki damarların yapısı daha belirgin olabilirdi. Renk geçişi bazı bölgelerde iyi yapılmamış, özellikle dudak ve burun çevresinde. Taslak olarak iyi olabilir ama renk geçişleri iyi olmamış.
4.GD.1.25.K.	Evet burdaki renk geçişleri ve arka fon çok daha iyi olmuş. Ellerin işlenişi iyi olmuş. Göğüs şişkinliği biraz daha belirgin olabilirdi.
5.GD.1.25.K.	Detaylar iyi işlenmiş.
6.GD.1.21.E.	Resimdeki ton bilgileri tamamen orjinal rengiyle yansıtılmıştır
7.GD.1.-.K.	Kullanılan reklam logosunun yanlış yerde kullanıldığını düşünüyorum. Sağ üst köşede yer alması daha iyi olurdu. Arka fon ve kadının ren renkleri birbirine çok yakın tonlarda. Fonda deniz mavisi veya güneş sarısı gibi yazı yansıtan renkler kullanılarak daha iyi algı oluşturulabilirdi.
8.GD.1.30.E.	Logo yanlış yerde.
1.AK.1.20.K.	günümüzde kullanılan photoshop hissini uyandırdı. Arka plan sonradan eklenmiş hissi var.

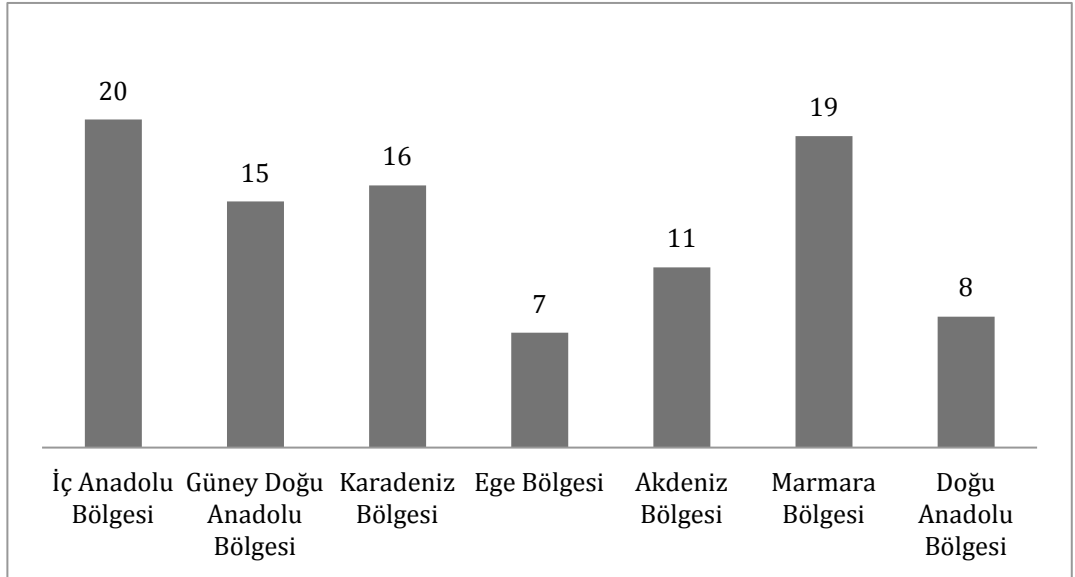
1.AK.1.20.K.	Göğüs, boyun ve yüz kısmında ışık daha yoğun.
2.AK.1.-.K.	Çok ustaca yapılmış bir resimdir. Ve klasik portre anlayışının dışına çıkmış ve kişinin arkasına manzara betimlenerek derinlik kazandırılmıştır.
7.AK.1.19.K.	Renkler dengeli ve gözü yormuyor.
9.AK.1.18.K.	Bu görselde ilk defa kullanılan farklı teknikler kullanılmıştır. Dönemin resimlerine göre daha farklı ve çarpıcı olmuştur.
2.AK.4.28.E.	Altta ki kırmızı leke de dikkat çekici.
3.AK.4.20.E.	Benim değer verdiğim tek şey arkada perspektifin kullanılmış olması.
6.AK.4.21.E.	Arkadaki doğa sonradan yerleştirme yapılmış gibi duruyor.
8.AK.4.21.E.	Bu resimde kız ya da erkek olduğu anlaşılmayan bir karakter resmedilmiş. İlk baktığımda erkek gibi görünen fakat daha sonra dikkatli bir şekilde bakıldığında kız olduğu anlaşılmakta.
9.AK.4.25.E.	Sifumoto' tekniğini ilk defa kullanmıştır.
9.AK.4.25.E.	Kötü bir kadraj be uygulanan efektler yersiz olmuş. Modelin yüzündeki ifadenin neyi yansıttığını seçemiyorum.
1. MA.1.20.K.	bana pek bir şey hissettirmiyor hissettiğim tek şey palet, teknik ve fırçanın ne kadar ustaca kullanıldığıdır...
1.MA.4.22.K.	Ayrıca gerek oran orantı gerek renk kullanımında çok başarılı.
10.MA.4.29.E.	Işığın etkisi onu yüceleştirmiş.
10.MA.4.29.E.	İşçilik olarak çok sevdim. Gölgelelerin ve ışığın uyumu mükemmel yakın.
10.MA.4.29.E.	Logo olmaması gereken bir yerde görsel öğeler gerinde değil
2.MA.4.22.K.	Koyu içinde portrenin patlaması duruşu bakışı rahat tavır dikkat çekmekle beraber arka plandaki manzarada destek olabilir ve boşluk etkisi yaratmıştır.
2.MA.4.22.K.	Üstteki Algida yazısı olmamalıydı. Dondurma bittiyse bundan memnuniyet değil hüznü duyulmalıydı. Portrenin surat ifadesi değiştirilmeli. Altta ki dondurma fotoğrafı olmamalıydı.
4.MA.4.21.K.	Reklam görselinde ürünün bitmemiş, tam halini görmeliydik. Dondurma reklamında dondurma yok, sadece çubuğu var.
5.MA.4.24.E.	Resmin anlatım dilinin, genel çerçeveye alışılmış betimlemelerden çok farklı olduğunu düşündüm. Tekniğin kullanımı figürün yansıtılma şekli farklı olduğunu düşünmemi sağlayan başlıca etkenlerdir.
5.MA.4.24.E.	Markanın ambleminin, reklamda olgu olarak kullanılan kadının başını

	tepesinde olması rahatsız edici geldi.
6.MA.4.23.K.	Reklamın asıl konusundan uzaklaşmış bence. Bütün dikkati bayanda toplamışlar. Bayanın dondurma çubuğunu elinde tutması ve ona bakması etkiyi vermek için fazlasıyla yetersiz. Bayanı incelemekten aklıma dondurma gelmedi. Amblemin durduğu yer çok kötü. Hiçbir şey hissetmedim.
7.MA.4.25.K.	Renklerin canlı ve çığ kullanıldığını düşündüm.
7.MA.4.25.K.	Arkasındaki manzara resmi derinleştirmiş.
8.MA.4.21.E.	Rengiyle, tonuyla, dokusuyla
9.MA.4.22.K.	Arkada bulunan peyzaj ilk defa bir portrede kullanıldığı için bu resmi daha çok önem sahibi yapıyor.
3.MA.1.18.E.	Mona Lisa'nın üstündeki kıyafet ve arkadaki doğal tonlar arasında bir uyum var ve yüzündeki tonlar da arkada var. Bu yüzden resimde bir bütünlük var.
6.MA.1.19.E.	Arka plan bilerek koyu kullanılmış. Burda öndeki cisimlerin öne çıkmasını sağlıyor.
8.MA.1.18.K.	Bu görselde tonlar geçişler boyut çok iyi verilmiş bence.
8.MA.1.18.K.	Bence amblemin tam kadının başının üstünde olması iyi olmamış resmi tamamlamamız bizi tek noktaya götürmüş. Reklam yüzünün elinde dondurma ile dolu bir çubuk olsa daha etkileyici olurdu. Çünkü boş bir çubuk insanları kendine çekmez.
4.KA.4.26.K.	Altın oranın en güzel bir şekilde anlatıldığı bir tablodur.
5.KA.4.21.K.	Görsele baktığımda renkler birbiriyle kaynamış. Kadın portresi yani monalisa tablosu direk vurgulanmış, portre odak noktası halinde.
6.KA.4.21.K.	Sıkıştırılmış kompozisyon daha rahatlatıcı olabilirdi.
6.KA.4.21.K.	Bayan daha zarif çizilebilirdi, sert hatlar yerine yumuşak hatlar olabilirdi.
7.KA.4.21.K.	Sıcak ve soğuk rengi bir arada kullanarak sıcak rengi öne çıkarmış.
7.KA.4.21.K.	Sıcak ve soğuk renk kullanımı çok iyi koyu ve açık tonlara yer verilmiş.
7.KA.4.21.K.	Arka-ön ilişkili bir eser.
10.KA.4.22.K.	Tabloda parlak renkler dikkati çekmektedir. Parlak renkler verilen yerlerde bizim o kişide gözümüzün dağılmasını sağlamaktadır
10.KA.1.19.E.	ve içinde onca şifrenin olması büyük bir çaba gösterildiğini ve uğraşıldığını hissettirdi.
10.KA.1.19.E.	Amacını ilgi çeken bir varlıkla anlatmak istemiş. Dikkat çekmeyi

	amaçlamışlar.
2.KA.1.19.K.	Kahverengi tonları eski.
2.KA.1.19.K.	Kadının cazibesi ve güzelliği kullanılmak istenmiştir
3.KA.1.20.E.	Açık kompozisyon kullanılmış. Soğuk renklerle yapılmış bir resim.
4.KA.1.19.K.	Gerçekleri yani doğal olan hiç bir şeyi saklamadan olduğu gibi yansıtmı.
6.KA.1.18.K.	Görselde genelde koyu renkler hakim.
8.KA.1.18.E.	Renkler daha açık kullanılarak seçiciliği arttırabilir ve seyirciye karşı daha estetik kılma açısından düzenleme yapılabilirdi.
5.GD.1.25.K.	Göze hoş gelen sengin işlenmişlik.

Tekniğe dayalı yorum için elde edilen bulguların sayısı 96'dır. Bu bulguların 59'u bayan 57'si ise bay öğretmen adayından gelmiştir. 1. Sınıf öğretmen adayından 38 yanıt (28 bayan ,10 bay) 4. Sınıf öğretmen adayından ise 58 yanıt (33 bayan, 25 bay) gelmiştir. Tekniğe dayalı yorum bulguları içinde en az sayıdaki bulgu Ege, onu takip eden bölge ise Doğu Anadolu bölgesidir. Ancak tüm bölgeler arasında ciddi anlamda sayısal farklar görülmemektedir. Bulguların renklerle temastırılmış tablosu EK:16'da sunulmuştur.

Grafik 21: Bölgelere Göre Sınıflandırılmış Tekniğe Dayalı Yorum Sayıları

4.8.5. Yönelimsel Yorum

Yönelimsel yorum yorum yapanın görsel içindeki yapılar ve/veya yapan kişinin dünyası ile ilişki kurma çabası içinde görselin- üretenin dünyasına yönelim göstererek yaptığı yorumdur. Bu bağlamda sınıflandırılan bulgular;

Tablo 10: Yönelimsel Yorum Bulguları

Öğretmen Adayları	Verilmiş Olan Cevaplar
10. İA.4.22.K.	Leonardonun nasıl bu kıza aşık olabildiğini ?..
4. İA.4.22.K.	Bu demek oluyorki kadın doğayla iç içe korumacı bir yaklaşım söz konusu.
9. İA.4.23.K.	Sanatın neye yönelik böyle bir resim oluşturduğunu merak ettim.
10.İA.1.31.E.	Figür elindeki objeye bu da neyin nesiymiş gibisinden bir bakışla umursamaz bir tavırla elindeki objeye bakıyor. Hayatı umursamaz kendine güveni olan bir figür.,
2.İA.1.19.E.	Eski zamanlara götürdü.
4.İA.1.18.K.	Kendine pek özenmeyen başka işlerle uğraş veren hayatla mücadele eden zor şartlarda yaşayan bir bayanı gördüm.
4.İA.1.18.K.	Yaşamla mücadele veren, doğayla iç içe olduğunu düşündürdü.
4.İA.1.18.K.	Tabiatın içinde var olan bir bayanın nasıl görsel sergilediğini ve kendine özensizliğini söylemeden geçemeyeceğim.
4.İA.1.18.K.	Dondurmanın bitiminin ardında yüzündeki üzüntüyü farkettim. Çubuğunda bedava yazısı çıkmayınca daha da hüsrana düştüğünü gördüm.
5.İA.1.18.E.	İnsanların doğa ile olan ilişkisini onla iç içe yaşamasının önemini düşündüm.
5.İA.1.18.E.	Arkadaki maymun benim doğaya olan ilgimden dolayı güzel geldi. Doğal yaşamın mecburiyetini hissettim.
6.İA.1.18.K.	...burada ressam herkesin ona itici bakışlarını yansıtmak istemiştir. Bu resme bakıncada ressamın yaşamındaki olumsuzluklardan bıktığını düşünüyorum.
7.İA.1.19.K.	O zamanı üslup ve tarzının resimlere nasıl yansıdığını düşündüm.
7.İA.1.19.K.	Sanatçı resimdeki ifadeyi gerçekçi bir biçimde bizde hissederek yansıtmıştır.
8.İA.1.19.K.	Bu bayanın kabile hayatından esinlenerek resmedilmiş olduğunu

	düşünüyorum.
9.İA.1.18.E.	Sanatçının neden böyle bir şekilde kendisini resmettiğini.
9.İA.1.18.E.	Frida'nın yaşadıklarından sonra dönüştüğü, içinde bulunduğu bu durumu resimlerle ifade edişi
9.İA.1.18.E.	Resimdeki teknik arkadaki derinlik ve sanatçının ne kadar iyi olduğunu.
9.İA.1.18.E.	Ressamın ne kadar yetenekli ve özel birisi olduğunu.
1.DO.4.23.K.	Acı ve gerçekliğin ta kendisidir yaptığı otoportresi, bu şekilde net bir ifadeyle açıklanabilir aslında. Aşkın aldatılmışlığın, acının, hastalığın, dönemin sosyal-siyasal koşulların yansıması olarak nitelendirilebilir.
1.DO.4.23.K.	Firidanın azmini sanatın yansımalarından sanatın engel tanımadığını tematit çözümler üretebildiğini gösteriyor. Sanat = acı + aşk + azim + terkedilmek + aldatılmak +...
10.DO.4.23.K.	Bu görselin bana hissettirdiği en büyük duygu gerçekçilik Firida o kadar güzel yansıtmış ki hayatını bu resme baktığımızda onun gerçek hayatından kareler görmemek mümkün değil.
2.DO.4.22.K	Portresi ve arkasındaki maymunda üç maymunu oynadığını herşeyde sustuğunu anlatıyor. Yaşadıklarını içine atan bir tablo olmuştur. Yanlızlığını tek bir maymun ve çevresindeki eserlerle oluşturmuştur.
2.DO.4.22.K	Kendini doğa ile bir bütün içinde olacağını düşünmüştür. Yanlız kalmayı ve insanlardan uzaklaşmak istediğini bütün tabularını yıkma isteğini hayatın onun için artık anlamı olmadığını eşinin onu aldatmasından dolayı yapmış olduğu bir eser olduğunu ve arkadaki maymunun da eşinin olduğunu düşünüyor.
2.DO.4.22.K	Yandan çıkan köklerin hayatındaki olumsuzluklar karmaşık bir duygu içerisinde olduğunu ve kendini artık kimseye bağlı olmak istemesi. Geçirdiği trafik kazasından sonra çocuğunun olmayacağını ve eşinin en yakın arkadaşıyla aldatması onu zaten hayattan koparmıştır. Artık hayatın karmaşıklığını yaptığı eserde belli olduğunu göstermektedir. Yaptığı yağlı boyalar hayatını yansıtmaktadır. Maymunla kendini benzetmektedir. Boynundaki kolye maymunun boynundaki ipe nasıl kocasına sağdık olduğunu ve hayatın nasıl olumsuz etkilediğini göstermektedir.
3.DO.4.21.K	bir yüzü gülüyor bir yüzü üzgün halde. Hala ressamın bunu yaparken ne hissettiğini düşünmekteyim. Acaba bunu yaparken farkındamıydı.
4.DO.4.21.E.	Yaşamı boyunca kendi portresi ile renk tarzı benzeyen bir sanatçıdır. Bende frida kahlo gibi resim yapmak boya kullanmak isterdim

	etkilendiğim ve tam bakımından cazip gelen bir sanatçıdır bana göre.
5.DO.4.23.E.	Düşünceli bakan gözleri erkeksi yüzü çirkinliği bana çirkinim ama kendimi seviyorum dediğini hissediyorum. Çirkin oluşundan yorulduğunu hissediyorum.
1.DO.1.23.K.	Yandaki resme bakınca resim gözüyle bakacak olursam resimle sanatıyla ilgili her güzel farkındalığı fark ettirdi.
2.DO.1.22.K.	Ressamın neyi ön plana çıkarmak istiyor neyi soluklaştırmak istiyor, bunları tam anlamıyla verebildiğini düşünüyorum.
2.DO.1.22.K.	Resimdeki kızın dondurması bitmiş ama hala aklımda dondurmanın olması ve ona doğru bakması gösterilmiş
5.DO.1.19.K.	Yalnızlığın korkunç olmadığını savaşın sadece silahlarla değil çevreye kendini kabullendirmeklerde olduğunu ifade eden bir kadın gibi düşündürüyor.
5.DO.1.19.K.	Bence resimdeki kişi resmi çizen kişiye duygu hissediyordu. Gözlerini kaçırma ve hafif bir tebessüm var. Hatta bu kadının siyah giymesinden dul bir kadın olduğunu bile düşünmedim değil.
5.DO.1.19.K.	Güzel bir bayan değil o yüzden çizim için seçilmesinde başka bir neden olabilir. Hatta bu bayan hiç olmamış hayali bir bireyde olabilir.
6.DO.1.22.K.	Kendimi o hayvanın yerine koydum ve çok üzücü bir durum olabileceğini sezdim. Sonuçta onlarda canlı biz de canlıyız ve her canlının özgür olma hakkı vardır.
8.DO.1.21.E.	İnsanlar özgür olmalı. Saygılı olmalı dürüst olması gerektiğini ve bu resimde umutların kısıtlanıp hayallerin kursakta kaldığını.
8.DO.1.21.E.	Bence dondurma çubuğunu yerde bulmuş. Bedava çıkmamış diye üzülüyor gibi. Bence başkadır bakımlı ve süslü kadın bir dondurma bitti diye üzülmez, dondurma çubuğunu çocuk tatsaydı daha sempatik ve anlamlı olurdu ya da kadının yanında erkek olsaydı daha etkileyici olabilirdi. Bir dondurma elinde pakette diğer dondurma sapıda elinde olursa yine anlamlı olurdu.
10.EG.4.22.K.	Üzuldüm Frida Kahlo'nun yerinde olmak istemezdim.
3.EG.4.24.K.	Sanatçı hünerlerini sergilemiş.
4.EG.4.23.K.	Frida'nın yaşadığı acıyı hissettim ama hiçbir acının da insanı yıldırmayacağını. Bu konuda her zaman örnek alacağım bir sanatçıdır. Frida filmide çok etkilemişti. Resim yapma aşkı o kadar büyük ki o halde

	bile bırakmıyor çalışmasını.
4.EG.4.23.K.	Ne mi düşündüm? Hep şunu düşünürüm. Keşke o dönemde yaşasaydım ve bu eserin anlamını ressamından öğrenseydim. Çok isterdim.
8.EG.4.23.K.	Yakından görmeyi en çok istediğim sanat eseri.
9.EG.4.21.K.	Frida'nın bakışları bütün yaşantısını gözümün önünden film şeridi gibi geçmesini düşündürdü.
9.EG.4.21.K.	...o dehasıyla acaba bu resim neler hissettirmek istediğini merak uyandırdı.
1.EG.1.21.E.	Frida Kahlo'nun yaşamda çektiği şartlar ve toplum için verdiği savaşları düşündüm, resme ne denli bağlı olduğunuda aklımda yeğlerdim.
4.EG.1.19.E.	1- İçsel bir canlılık ve enerjiyle birlikte ona eşlik eden bütünü bir huzur. 2- Biraz sonra tabloda fırlayıp yanıma geldikten sonra sanki kendisi dönemini ve engin sınırlarını (Monalisa belki kendisinde olabilir) bana anlatacakmış gibi bir izlenim. 3-İnsanı zamanın içinde kaybolmaya götürecek hipnotik bir etki. 4-Sessizliğin sesi; yalnızlık. 5-Hiç bir zaman gerçekleşmeyecek ideallerin gizemli dünyası. 6-J.S. Bach'ın "Erbarme Dich" kontatını anımsama. 7-Bakire meryemin acıları. 8-Biçimsel estetiğin ele alındığı dışsal unsurlardan-içsel unsurların ele alınması ususunda yaşadığım şaşkınlık.
2.GD.4.20.K.	Neden kendini bu hayata kapatıp kendi iç dünyasını yaşamış?
3.GD.4.24.K.	Da Vinci'nin bu tabloda duygu düşünce ve aklındaki renkleri tabloda ısrarla geleceğe damgasını vuracakmış gibi konuşmuş.
3.GD.4.24.K.	...nereye giderseniz gidin nerden bakarsanız bakın o günkü tarihten size bakıyor. Ve bunu mükemmel şekilde yansıtan o günü bugüne taşıyan Leonardo'ya büyük bir sevgim var.
7.GD.4.21.E.	Yaptığı gerçekçi tablolardan etkilenmemek elde değil. Renk değerleri çok farklı ve güzel kullanılmıştır.
7.GD.4.21.E.	Kendiyle barışık bir insan olduğu her yerde belli. Hiç bir kadın kaşlarını böyle göstermek istemezken o gayet güzel bir şekilde aynen yansıtmış.
1.GD.1.20.K.	Bu sanatçının doğayla içiçe olduğunu ve doğal ortamları benimsemiş ve şevkat uyandırdı.
1.GD.1.20.K.	Doğayla ilgilenen sanatçı doğadan bayağı esintiler taşıyor.
3.GD.1.23.E.	Bi an kendimi ormanda gördüm.

9.GD.1.19.E.	Resme ilk baktığımda içimde farklı hisler oluştu. Frida'nın bu resminde mutsuzluğun, hayatında onun verdiği kötü işlerini yaşadığını gördüm.
9.GD.1.19.E.	Frida'nın acılarını, mutsuzluğunu resme yansıttığını ve bu hayatın ona verdiği izlenimlerini hayatın diğer yaşamına da sürdürebileceğini düşündüm. Resme ilk baktığımda aslında beğenmeyeceğim bir kadın resmi gördüğümü anladım sonra da kaşların bitişik olması veya doğalını tamamen gösteren bir insan olduğunu gördüm.
9.GD.1.19.E.	Söylemek istediğim Frida'nın hayatında onun üzerinde bıraktığı etkiyi sonraki yaşamında etkileyebileceğini söylerim ve yanındaki maymunun da belki de kendini iyi hissettiren iyi bir arkadaş olduğunu görüyordur. Resme ilk baktığımda onu diğer insanlardan ayıran bir doğalı görüyorum. Doğayla iç içe biri olduğu yeşilliklerle ve boynundaki takının da yeterince doğallığını gösterdi. Aslında kimseye kendini beğendirmemek bir kişiliği, hayatında da bunun etkisiyle olumsuz hayat sürdürdüğünü düşündüm.
4.AK.1.23.K.	Genelde kendi resimlerini çizdiği için bu konuda başarı ve bu otoportreyi de kendi yaratmış olduğu kanısındayım...
5.AK.1.18.K.	Vahşi yaşama uyum sağlayabilen güçlü bir kadın olduğunu ve oradaki canlılarla uyum sağlayabilmesinin zorluğunu.
10.AK.1.19.K.	Hayatı, yaşadıkları beni cidden etkiledi. Yaptığı resimlere yaşadıklarını aktarması hoşuma gidiyor.
1.AK.4.24.K.	Frida'nın yaşamını bilmek görsel hakkında daha net şeyler düşünmemi sağlıyor. Yaşanan yıkıcı olaylara rağmen, duran güçlü bir kadın. Mağrur bir duruşu var. doğadan aldığı güç belki de ama maymunun neyi simgelediğini bilemiyorum.
3.AK.4.20.E.	Tek düşündüğüm şey bu adam resmini yaparken bu kadın orada mıydı ne yiyordu ne içiyordu.
9.AK.4.25.E.	Özgüven, ressamın sahip olması gereken en önemli şeylerden biridir. Yapısal olarak, içsel olarak. Frida'nın bu remiyle ilk defa karşılaştığı bir insanın neler düşünebileceğini az çok tahmin edebiliyorum. Ancak bir resmi değerlendirirken, eleştirilerinde eleştiri türlerinden analiz yapabilmek önemlidir. Frida'nın kendini bütün özgüveni ile resmettiğinin bir örneğidir. Bu resmin bana düşündürdüğü.
9.AK.4.25.E.	Da Vinci bu resimde modelin yüzündeki gizem 'neden gülümsüyor, neye gülümsüyor' sorduruyor. Belki de MonaLisa yapıldığı dönemden bu güne kadar gerçekten de insanların saçmalıklarına, dogma davranışlarına

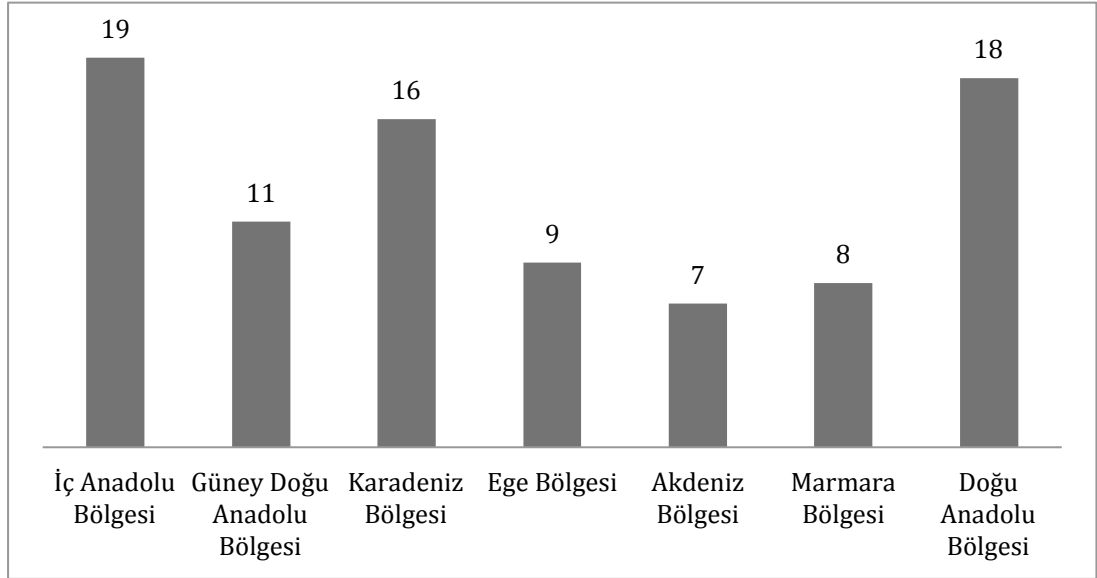
	gülümsüyordur
3.MA.4.58.E.	Arabanın motorundan bahsederken.. şu beygir gücünde olduğunu hatırlarız. At ise benden kaç tane olduğunu düşünüyordun karşında duruyorum benim gücümü bilmeden kendini bilemezsin der gibi.
8.MA.4.21.E.	Eserdeki figürü ve eseri yaratan ressamı düşündürdü. Onların sahip oldukları ruh halini düşündürdü.
9.MA.4.22.K.	Dondurma kadında müthiş bir haz uyandırmış olmalı ki bu yüz ifadesinden öyle anlaşılıyor. Bir dondurma bir çocuğu çok mutlu edebilir fakat bir kadını? Bu görselde bunu gösteriyor.
2.MA.1.18.E.	önemini koruması kesinlikle sanatçının doğallığına bağlıdır.
7.MA.1.19.K.	Frida Kahlo'nun doğaya, kendine ve hayvanlara verdiği önemin büyük olduğunu düşündüm. Dış görünüşü önemseme doğru olmadığını, asıl güzelliğin başka yerlerde bulunabileceğini.
7.MA.1.19.K.	Leonardo'nun bu kadar çirkin bir kadını neden resmettiğini düşünüyordum.
9.MA.1.19.E.	İçinde aynı anda birden fazla insan görüyor gibiyim kendimi annemi teyzemi arkadaşlarımdan bazılarını sanki herkesten bir parça varmış gibi hissettim.
10.MA.1.19.E.	Güzellik budur. İmkanlar olmadan imkan yaratabilendir. Kendini sevebilmek, önemsemekte budur.
1.KA.4.23.K.	Aşk hayatı ve yaşadığı zorlukları empati yoluyla hissettiriyor. Onun yaşadıkları hakkında sergisi sayesinde bilgi edinmekle kalmıyorum bire bir hissetme şansı yaşadım nerdeyse...
1.KA.4.23.K.	Frida kahlo'nun eserlerinin bazıları gözümün önüne geldi. Eserlerinin birbirine benzediği ve bir tarzda ilerlediği aklıma geldi. Frida Kahlo'un filminden kareler de gözümün önüne gelerek ne denli bağımsız özgür hislerine göre yaşama mücadelesini, diğer insanların ne düşündüğü konusundaki umursuzluğunu düşündüm. Ona özeniyorum açıkçası.
1.KA.4.23.K.	Aşkta aradıkları kendini ifade etme yönleri yaptığı eserler le kendini ifade edebiliyor. Yaptığı eserler kendisini zaten ifade ediyor. Bize mesajlar veriyor. Resim yapmadan yaşayamayan sanatçılardan biridir.
4.KA.4.26.K.	Bir kadının vermiş olduğu mücadeleler karşısındaki yorgunluğu, ne yaşanırsa yaşansın, tüm olumsuzluklara rağmen o yolda yılmadan ilerlemesi ufacık bir dokunuşun aslında hayatımıza çok şey kattığını,

	görünenin arkasında nelerin yattığını anlatan bir resim olmuş.
5.KA.4.21.K.	Belkide sadece sanatçının o an onu çiziyor olmasından etkileniyor da olabilir.
8.KA.4.22.K.	Kaşlarını almayı ihmal ettiğini ve kendine biraz daha bakması gerektiğini hissettim.
10.KA.1.19.E.	Yapan sanatçı bir şey anlatmayı amaçlamış.
3.KA.1.20.E.	Maymunu sahiplenmiş bir parçası, kardeşi gibi sanki ormanda o hayvanlarla yaşamış gibi. Bakımsız dedim ama elindeki imkanları da kullanmayı bilmiş. Karşısındakine şüphe ile bakıyor.
4.KA.1.19.K.	Yani ressam kendini olduğu gibi yansıtmıştır. Ne varsa yani hiç bir şey değiştirmeden yansıtmıştır.
4.KA.1.19.K.	İnsanların doğayla ya da hayvanlarla ne olursa olsun iç içe olduğunu onlarla yaşayabileceğini hatta yaşanıyor olduğunu.
4.KA.1.19.K.	Neler anlatıyor ya da yansıtılmak isteniyor. O kişi gibi düşünemem ama ressamın o an neler düşündüğü her zaman merak etmişimdir. Nasıl bir duygu tatmak isterim.
4.KA.1.19.K.	Yüzündeki mutlu hissi onu öyle bir vermiş ki ressamın bu tablodaki kişiye aşık olduğu.
4.KA.1.19.K.	Ressamın o anki duygusu ona hissettirmesi. Kendi duygularını da kattığını.
5.KA.1.18.K.	Bence sanatçı bu görseli yaparken nefret ettiği bir kadını çirkinleştirerek yapmış.
7.KA.1.19.K.	Magnum kadınlar kadar etkileyici ve güzeldir. Kadınların ilgisini daha çok çekmek için veya erkeklerin. Etkileyici bayanlarla yapılan reklamlar erkeklerin ilgisini çekebilir. Kadınlar çikolatayı daha çok sevdiği için olabilir.
9.KA.1.19.E.	Biz de tüketirsek eğer reklamdaki bayanın olduğu konumda gösterebiliriz kendimizi,

Yönelimsel yorum başlığı altında 57'si bayan, 31'i bay toplam 88 bulgu vardır. Bu bulguların 51'i (29 bayan, 22 bay) 1. Sınıf, 37'si (28 bayan, 9 bay) 4. Sınıf öğreten adaylarından gelmiştir. Elde edilen bulguların bölgelere göre dağılımı aşağıdaki gibidir. İç Anadolu bölgesi en çok bulguya sahip iken Ege bölgesi en az bulguya sahip bölgedir.

Tüm bölgelerden elde edilen bulguların arasında ciddi sayısal farklar gözlenmemektedir. Bulguların renklerle temastırılmış tablosu EK:17’de sunulmuştur.

Grafik 22: Bölgelere Göre Sınıflandırılmış Yönelimsel Yorum Sayıları

4.8.6. Biyografik Yorum

Bu başlık altında görseli yapan kişinin hayatı, özellikleri, yapıldığı dönem gibi bilgilerin görsel ile birlikte yorumlanmış bulgular toplanmıştır. Bu bulgular;

Tablo 11: Biyografik Yorum Bulguları

Öğretmen Adayları	Verilmiş Olan Cevaplar
4. İA.4.22.K.	Kimin portresi olduğu bilmediğim için hakkında çok sayıda söylentiler vardır. Bazılarına göre bu portre sanatçının kendine aittir. Kimilerine görede sanatçı annesini resmetmiştir.
6. İA.4.26.K.	Etkileyici ve döneminde hala da etkisi tartışılıyor üzerinde birçok araştırma ve belgesel çekilmiş hala da tam olarak sırrı çözülememiş olması büyük etki yaratıyor.
2. İA.1.19.E.	Rönesans dönemine gittim renklerden ötürü.
2. İA.1.19.E.	Sürekli tartışılan bu esere başka bir şey söylemek istemem.

5.İA.1.18.E.	Sanatçının yaşam tarzını daha önceden okumuş olduğumdan resme onun açısından baktığımda kültürel şeyler hissettim.
5.İA.1.18.E.	Çağının gereği gerçekçi resim yapmış bence.
8.İA.1.19.K.	O dönemin özellikleri aklıma geldi. Rönesans döneminde bayanların güzel olması çok ilginç ama kaşlarının olmamasıymış.
1.DO.4.23.K.	Acı ve gerçekliğin ta kendisidir yaptığı otoportresi, bu şekilde net bir ifadeyle açıklanabilir aslında. Aşkın aldatılmışlığın, acının, hastalığın, dönemin sosyal-siyasal koşulların yansıması olarak nitelendirilebilir.
1.DO.4.23.K.	Yatalak halde yapılan, yapılmaya azmedilen bir resim ancak bu kadar net yansıtılabilir, bu kadar iyi işlenebilir. Yüzündeki ifade, mimikleri bu denli yaşadıklarını anlatabilirdi.
1.DO.4.23.K.	Firidanın azmini sanatın yansımalarından sanatın engel tanımadığını tematit çözümler üretebildiğini gösteriyor. Sanat= acı+aşk+azim+terkedilmek+aldatılmak+...
1.DO.4.23.K.	...kim olduğu, hayal ürünü mü yoksa..
10.DO.4.23.K.	Frida Kahlo yayağa bağlı olarak resim yaptığı için buda büyük ölçüde duruşuna bakışına ve ifadelerine yansımış durumdadır.
2.DO.4.22.K	Frida Kahlo'nun yaptığı eserde hayatını yansıtıyordu. Genelde kendini ve eşini resimlerde çizen Frida Kahlo hayatındaki olumsuzlukları resimlemesi vardır. Bu eserde ortadoğunun kültürleri yansıtılmaya çalışılmıştır. Portresi ve arkasındaki maymunda üç maymunu oynadığını herşeyde sustuğunu anlatıyor. Yaşadıklarını içine atan bir tablo olmuştur. Yanlızlığını tek bir maymun ve çevresindeki eserlerle oluşturmuştur.
2.DO.4.22.K	Yandan çıkan köklerin hayatındaki olumsuzluklar karmaşık bir duygu içerisinde olduğunu ve kendini artık kimseye bağlı olmak istemesi. Geçirdiği trafik kazasından sonra çocuğunun olmayacağını ve eşinin en yakın arkadaşıyla aldatması onu zaten hayattan koparmıştır. Artık hayatın karmaşıklığını yaptığı eserde belli olduğunu göstermektedir. Yaptığı yağlı boyalar hayatını yansıtmaktadır. Maymunla kendini benzetmektedir. Boynundaki kolye maymunun boynundaki ipe nasıl kocasına sağdık olduğunu ve hayatın nasıl olumsuz etkilediğini göstermektedir.

2.DO.4.22.K	İnsanların geçmişte en iyi arkadaşı attır. At insanların göçebe yaşamında en etkili bir hayvandır. Atın yaşamımızı ve geçmişteki insanlar için etkisinin çok olduğunu ve en hızlı hayvan olduğunu e güçlü olduğunu bildiğimiz için. BMW'nin at ile eş değer olduğunu insanı yarıyolda bırakmayacağını. Doğadaki canlıyla kullanılan eşyanın at ile değerli olduğunu göstermektedir. Bir laf vardır bin beygir gücünde lafında arabanın at kadar hızlı olduğunu ayağını yerden keser düşüncesini yansıtmaktadır. BMW arabanın ve atın yan yana getirilmesi çok etkili bir reklam çünkü at türkler için çok değerlidir ve insanları nerede etkiliyeceklerini iyi bilmişler.
5.DO.4.23.E.	Çirkin bir kocası var kendisi gibi, çok fazla hareketli bir hayatı var. geçirdiği trafik kazası, kocasından ayrılıp tekrar birlikte olması, yatağında oturup ayna karşısında kendini çalışması sürekli aynadan kendini izlemesinden kaynaklanıyor olabilir.
7.DO.4.22.K	...yaşadığı acılara rağmen kendisini dışarıda ormanda resmetmesi özlemine dile getirmiş diye düşünüyorum.
7.DO.4.22.K	Geçirdiği onca talihsizlik ve olumsuzluktan sonra kendini resim yapmaya adayan bir kadının gücünü görüyorum. Sürekli kendi portrelerini çalışması yatağın başında tek olması ve en çok kendini tanıdığı için sürekli kendini çizdiğini biliyorum havyanları kullanmasıda evcil hayvanlarından kaynaklanabilir.
7.DO.4.22.K	Mona Lisa tablosunun aslında Leonardo Da Vinci olduğu söylenir. 10 yılda bitirdiği. Bayan kompozisyonu kullanıldığını biliyorum. Arkada bulunan mekanın hayal ürünü olduğunu düşünüyorum yada önceden planlanmış bir manzara. Neden arka taraf manzara ile yapılmıştır anlamak zor.
10.DO.1.18.E.	...bilmem bildiğim resim olduğu için bir şey hissettirmesi vav dedirtmedi ama tablo güzel başka bir şey yok (Monalisa)
7.DO.1.18.E.	Çünkü Leonardo büyük bir sanatçı ve ne kadar zorlukla karşılaşmış bu eseri yaptığını bildiğim için büyük bir emek sarfettiği belli.
9.DO.1.19.K.	Bu eser hakkında hep bir gizem olduğu söyleniyor. Benim Leonardo'nun bütün eserlerinde dikkatimi çeken kaşların olmaması on kemikle vermesi, siyah rengi bu kadar güçlü kullanması, hava perspektifi, gözlerindeki bakışları...

10.EG.4.22.K.	Sanatçının tüm çalışmalarında hemen hemen aynı duyguları hissediyorum. Çünkü genellikle kendi portresini aynı tarzda yapmış. Hepsinde acı çekiyor gibi hepsinde mutsuz. Frida'nın yaptığı en pozitif çalışma sanırım kız kardeşinin portresi başka hatırlayamıyorum.
2.EG.4.21.K.	Frida Kahlo çalışmalarında hep bir dramatik durumu var. Burada yalnız kaldığımı hissettim.
2.EG.4.21.K.	Leonardo Da Vinci görsel hafızada çok başarılı bir ressamdı. Ama hatırlayamadığı tek bir kişi vardı. O da annesi Monalisa'nın Leonardo Da Vinci'nin annesi olduğu düşünülüyor. Resimi 4 yılda bitirmiştir.
3.EG.4.24.K.	Ressamının adını şu an hatırlayamıyorum ama bu kadın eşi tarafından aldatılmış çok ağır bir kaza geçirerek vücudunun büyük bir bölümü felçli bir vaziyette yattığı yatağın tavanına yerleştirdiği aynaya bakarak tüm resimlerini yapan önemli bir ressamdır. Yaşadığı ağır ruhsal çalkantıları resmetmiştir ve hemen hemen tüm resimlerinde kendi portresini kullanmıştır.
6.EG.4.22.K.	Görsel bana ister istemez sanatçı Frida Kahro'nun hayatını hatırlattı ve kendi açımdan üzgün hissetmeme sebep oldu. Fakat ben her ne kadar inişler çıkışlar yaşamış olan sanatçının bir yandan da şanslı olduğunu düşünüyorum.
6.EG.4.22.K.	Doğasıyla barışık milli duygularını gereğinden fazla hissettiren bir ressam. Portrelerinde genellikle dik duruşu davasından vazgeçmeyen tavriyle benim dikkatimi çekiyor.
7.EG.4.24.K.	Görsel bence çok iyi işlenmiş bir resim Frida Kahlo'nun resimlerinin çoğu kendi yaşamından kesitler sunar. Bu görselde de maymunla otoportresini yapmıştır.
7.EG.4.24.K.	İyi işlenmiş bir portre Leonardo Da Vinci'nin elinden çıkan her iş kusursuzdur bence.
7.EG.4.24.K.	Leonardo Da Vinci'nin kusursuz resimlerinden biri ince işçilik ve kusursuz bir portre.
7.EG.4.24.K.	Dünyaca ünlü bu resim hakkında söyleyecek pek bir şey yok.
1.EG.1.21.E.	Dönemin sosyal yapısında içinde barındıran renk tonlarıyla çağın şartlarına kaynaklık eden bir portredir.

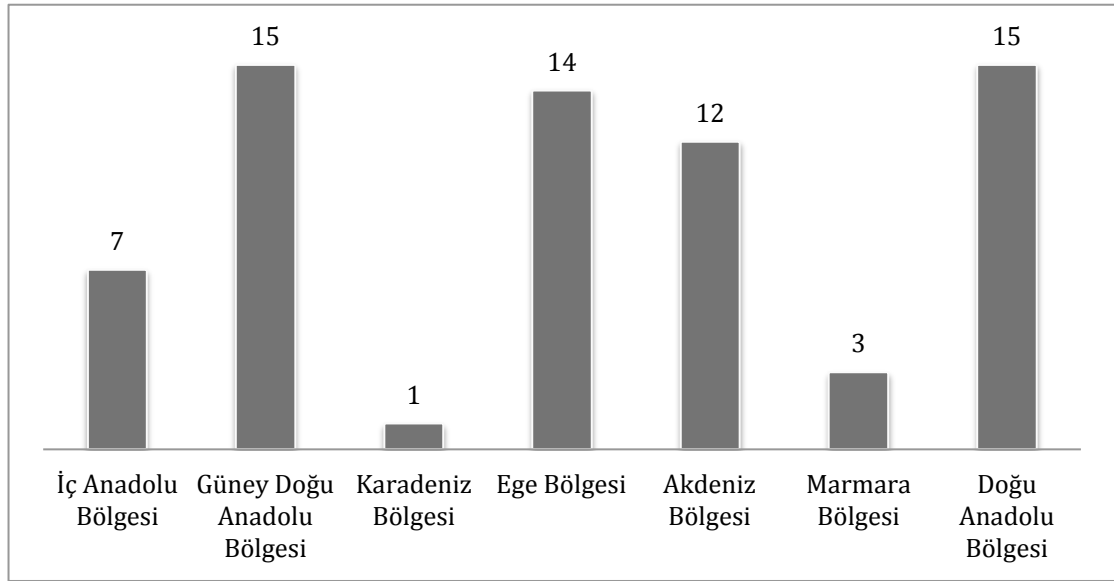
1.EG.1.21.E.	Meksika resim sanatının öncülerinden biridir. Kendisi toplumda önemli kişidir kendi portrelerini sık sık yapmıştır. Sanata aşık kişiliğiyle tanınır. Dönem kültüründe resmi anlatan fakat iç duyguda sorunları duyguları resme yansıtan sanatçıdır. Çeşitli rahatsızlıklar geçirmiştir. Sakat kalmak zorunda bunu görmekteyiz.
3.EG.1.18.E.	hayatındaki doğallığı davranışları aynı şekilde resimlerine aktarmış. Genelde kendi portrelerini çalışmış, portreye gereken ilgiyi yeterince gösterdiğini düşünüyorum.
4.EG.1.19.E.	Çok sevdiğim otoportrelerden biridir. Kahlo'nun dünyasına girmeyen birisi için kaşları ve tipi gibi unsurlar ön plana çıkıp klişeleşmiş bir değerlendirme yoluna gidilebilir. Bu, bir itham ve suçlama değildir. Anlatmak istediğim, bizler sanatçılar ve sanat eleştirmenleri için onun gizli ve sarsıntılı dünyasına erişmek ve bu yönde değerlendirmeler yapmak daha olasıdır. Çünkü onu çok fazla bilmeyen bir kişi bu otoportreye baktığında iç dünyayı ve iç enerjiyi zor bulabilir, zor yakalayabilir. Ayrıca bizim algıladığımız şey yada nesnelere ancak ona yüklediğimiz kadarıyla anlam kazanırlar. Örneğin bir şemsiye herkese farklı bir imaj boyutunda ele alınır.
1.GD.4.25.K	Frida'nın inişli çıkışlı hayatının ve bununla beraber Frida'nın hayata olan bakış açısı umutsuzluğunu anlatıyor.
1.GD.4.25.K	Leonardo Da Vinci'nin bu resme bazı gizlilikler sakladığını kendi yaşamındaki esrarengizliği resimde anlattığını ve çırağıyla yaşamış olduğu gizli aşkı resimde vermiştir.
10.GD.4.22.K.	(ressamın) ilginç hayatı aklıma geldi. Açıkçası çok beğendiğim bir sanatçı değil. Küçük yaşta felç olduğu için bir ayağı özürü olan Frida açıkçası hüznü hikayesi beni etkiler.
10.GD.4.22.K.	Ressamın otoportresi olan çalışması, yaşadığı talihsizlikler nedeniyle resme başlayan, hayattan kopmayan sağlam bir karakter. Yaşadığı acıları unutmak için kendini resimle oyalayan sanatçı sağlam adımlarla ilerlemiştir. Açtığı bir çok sergi, sanat okulu bulunmaktadır. Çok realist çalışmalar yapmıştır. Natur börtler portreleri vardır. Başarılı ama sıkıcı çalışmalar. Bana hissettirdiği bu.
2.GD.4.20.K.	Bir kadının feminenliğinin yanısıra buruk bir hayatı gizlediğini fakat yaşayışının her kesiti yaptığı her resimlerini etkilemiş.
9.GD.4.32.E.	Da Vinci'nin canlı göz tekniğini uyguladığı MonaLisa eseri,

9.GD.4.32.E.	Da Vinci'nin bilim adamlığının dışında çok başarılı bir ressam olduğunu.
9.GD.4.32.E.	...ilk canlı göz tekniği bu çalışmada uygulanmıştır.
1.GD.1.20.K.	...bazı özellikler ve bazı konularda da ilkler taşıyor.
2.GD.1.20.E.	Bence Leonardo bulunduğu çağın çok ilerisinde bir eser yapmıştır. Zaten büyük bir sanatçı olduğu buradan anlaşılıyor.
8.GD.1.30.E.	Frida'nın Diego'ya olan sadakatsiz aşkını, dürüst aşkları.
8.GD.1.30.E.	Louvre müzesinde olan önemli eserlerden biri.
10.GD.1.20.K.	Frida hayatındaki bütün olumsuzları resimlerine yansıtır. Gerek bu gerekse diğer resimlerinde hayatındaki sıkışıklıkları fırçayı eline aldığı an başka bir boyuta geçirmiştir. Frida bu resmi yaptığı dönemde kendini yalnız hissetmiş ve yanında acı günlerinde yanında olmayan insanlara bir nevi eleştiri niteliğindedir. Günümüz insanını ve o dönemdeki insanlar ilk insanlara oranla daha vurdumduymazdır. Kendilerine batmayan iğneyi acıdan saymazlar ve insanda bilimsel olarak maymundan geldiğine göre aslında insan olmamış insandansa maymunun dostluğu Frida'ya güç vermiştir.
10.GD.1.20.K.	Frida olmayan biri gibi görünmüyor. Kendi olmadığı gibi göstermektense olan Frida'yı dışarıya yansıtmıştır. Bir hayvanın dostluğu insaninkinden daha dürüst ve daha sağlam olabilir. Çünkü her şey çıkar içindir. Resmin genelinde karamsar renkler hakimdir. Buda sanatçının psikolojisinden mutsuz olduğunun kanıtıdır
10.GD.1.20.K.	Bu resimde bir hüznün vardır. Frida'nın gözleri yaşadığı acıların özetidir. Yalnızdır. Ve onu iyileştirebilecek güce sahip tek şey vardır. Sanatta bu işi onu bir nevi hayatın olumsuzluklarından uzaklaştırma yoludur. Frida'nın ve yanında yer alan maymunun gözleri etrafındaki olaylara yaşananlara adaletsizliklere bir cevap niteliğindedir.
1.AK.1.20.K.	Acılarını onu yok etmesine izin vermeyen her şeyin bittiği noktada küllerinden var olan bir kadının yüzündeki yaşanmışlık duygusu.
1.AK.1.20.K.	Hırslı, hayatın zorlukları karşısında boyun eğmeyen dimdik ayakta duran bir kadın.
1.AK.1.20.K.	Geçirdiği trafik kazasında dolayı hayatı altüst olmuş. Hırslarıyla kendini geliştirmiş. Kendi sergisini açma hayali olan ve bu hayali gerçekleştirebilen bir kadın.

2.AK.1.-.K.	Ama resmin dönemini ve resmi yapan kişinin kendi portresini böyle yapması ne kadar tuhaf. Dönemi incelediğimizde Frida Kahlo'nun dönemindeki ressamalara göre daha farklı çalıştığını görüyoruz. Yaşadığı kaza ile resme yönelen ve yattığı yerden kendi portresini çizen Frida Kahlo'nun tablosu.
2.AK.1.-.K.	Aslında resme bakınca değil de resmin içeriğini ve önemini bildiğim için Leonardo'nun müthiş bir ressam olduğunu düşündüm. Gerçi bu kadar gerçekçi bir tabloya bakıp bunu düşünmemek imkansızdır herhalde.
5.AK.1.18.K.	Bu resmin döneminde ilk defa doğa bir portre arkasında betimlenmiştir. Leonardo Da Vinci'nin eseridir. Renkleri ve ölçüleri tam olarak dönemini yansıtmaktadır.
8.AK.1.-.K.	Zamanına göre kusursuz yapılmış bir tablo olduğunu düşünüyorum.
7.AK.4.21.E.	Bu Leonardo'nun eseri olduğu için ilk o dönem resim sanatı aklıma geldi. Rönesans falan, perspektifli ilk resimlerden olduğundan ve Leonardo'nun bu icadının günümüz açısından çok önemli olduğunu düşündüm.
8.AK.4.21.E.	Daha önceden resim hakkında bilgiye sahip olduğum için resim hakkındaki bilgileri düşünerek kendi içimde onu yorumladım.
9.AK.4.25.E.	Frida Kahlo. Sanat tarihinde yer etmiş önemli isimlerden biridir. Çok önemli ve çok farklı yapıtları hafızalarda çok çabuk yer eder.
9.AK.4.25.E.	Bu resimde bana ne hissettirdiğini açıklamakta zorluk çekebileceğimi düşünüyorum. Ama bir sanatçın otoportresini (kendi) yapmasının zorluğu içerisinde bunu çok rahat bir şekilde resmedebilmiş olabileceğini söyleyebilirim.
9.AK.4.25.E.	Da Vinci'nin de yapıtlarını yaparken kullandığı yöntemleri düşünürsem bu resim daha fazla merak duygusu uyandırabiliyor.
1. MA.1.20.K.	Bu görseli yüzlerce defa görmeme rağmen bi portreden fazlasını göremedim Davinci'nin şifresi ne bilmiyorum öyle bir şifre var mı ondan da emin değilim ama eğer öyle bi şifre varsa ressam bunu çok iyi gizlemiş, adeta kendinden başkasının bilmemesi gereken bir sırmışcasına..
4.MA.4.21.K.	Leonardo Da Vinci'nin altın çağını yaşadığını, kendi tekniğini oluşturduğu ve bir şaheser yarattığını söylemek isterim.
9.MA.4.22.K.	Arkada bulunan peyzaj ilk defa bir portrede kullanıldığı için bu resmi daha çok önem sahibi yapıyor.
3.KA.1.20.E.	Orta Çağ'da yapılmış bir portre. O dönemin özelliklerini yansıtıyor.

Elde edilen 67 bulgunun 44'ü bayan, 23'ü ise bay öğretmen adaylarından oluşmaktadır. Toplam bulguların 28'ini (14bayan, 14 bay) 1. Sınıf, 39'unu (30 bayan 9 bay) 4. Sınıf adayları oluşturmaktadır. Bulguların bölgelere göre dağılımı ise aşağıdaki gibidir. Biyografik yorum sınıflandırması içerisinde Karadeniz ve Marmara bölgelerinden elde edilen bulguların sayısı diğer bölgelere göre azdır. Diğer bölgelerin bulgu sayıları birbirleri ile kıyaslandığında İç Anadolu bölgesine göre Doğu Anadolu ve Güney Doğu Anadolu bölgesi yaklaşık iki kat fazladır. Bulguların renklerle temâştirilmiş tablosu EK:18'de sunulmuştur.

Grafik 23: Bölgelere Göre Sınıflandırılmış Biyografik Yorum Sayıları

4.8.7. Arketipsel Yorum Bulguları

Arketip, insanlığın ilk zamanlarından beri bugüne kadar oluşmuş çeşitli kavramların ilk tipi, ilkeli olarak ifade edilir. Arketipsel yorum sınıfı içerisinde bu tür ifadeler yada çağrışımı bu tür ifadeler olabilecek kesitler yer almıştır.

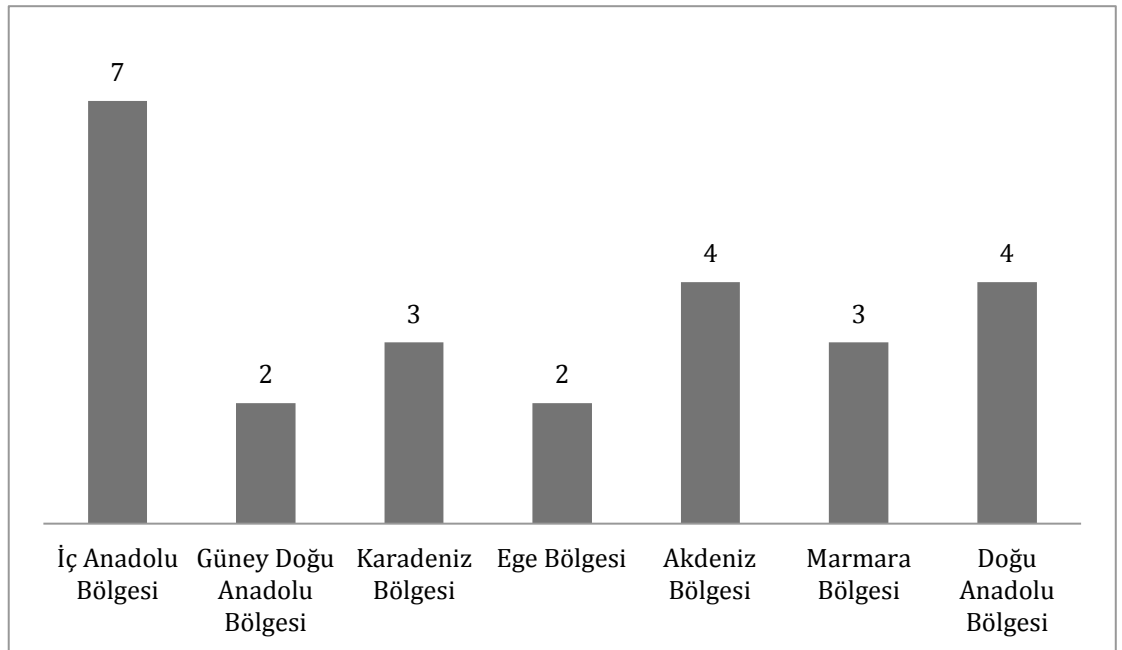
Tablo 12: Arketipsel Yorum

Öğretmen Adayları	Verilmiş Olan Cevaplar
1. İA.4.22.K.	Meksika, ormanları doğa ve güneş.
1. İA.4.22.K.	O yöreye ait gelenekselliklerin farklılıkları kadınların tarzı biraz düşündürdü.

1. İA.4.22.K.	Hem gülmeye çalışan hem ağlayan kadın gizemlilik hissi var.
4. İA.4.22.K.	Doğa da yaşam mücadelesi veren bir kadın görüyoruz.
7. İA.4.25.E.	Hakkında hikayeleşen söylemler.
9. İA.4.23.K.	At ve araba resmi arasında bir bağlantı kurulduğu söz konusudur.
6.İA.1.18.K.	Modelin kaşlarının olmayışı, kıyafet tarzı bunlar bana o dönemin kültürünü düşündürüyor.
6.DO.4.34.K	Bu portrenin kimin yüzü olduğu hala gizemini korumaktadır. Dikkat çekici yönlerinden biri yüzündeki belirsiz ifadedir.
8.DO.4.23.E.	Dönemin tarzını yansıtmış.
9.DO.4.21.K.	...bana ilk çağlardaymışım hissi verdi.
9.DO.4.21.K.	Mona Lisa çalışması üzerine kurulan hikayeler ve çalışmalar.
3.DO.1.21.K.	...insan doğayla mücadelesi günümüzle savaşı...
3.DO.1.21.K.	Vakşi doğada insanların yaşayış şekli
3.DO.1.21.K.	Mona lisa'nın mütevazı sır gülüşünü düşünürüm her zaman. Beni resimden o çok resmin arkası hep düşündürür. Bu resim bana korku hissettirir.
6.EG.4.22.K.	16. yüzyıl ve o dönemde yaşayan insanların A'dan Z'ye her halini düşünmeme sebep oluyor. Giyisi, tavır, boy, kilo... vb. Ressam ise belkide tam tersi yada benim zihnimdekine hiç uymayan bir amaçla yapmıştı bu portreyi.
2.EG.1.27.K.	Kim bilir ne gizemler, ne çözülmemiş gizemler içeriyor bu resim.
1.GD.4.25.K	Rönesans döneminde daha çok ilgi çekici yüz ifadeleri ve ilgisiz duran arka plan dikkat çekiyor.
10.GD.4.22.K.	Thorndike'nin yaptığı birçok deneyde bitişiklik ilkesine ilişkin durumlar var bu da bireyleri farkında olmadan güdülediği belirtilmiştir. Algıda reklamında kullanılan manken gibi.
6.AK.1.20.K.	Hayvan, insan ve doğanın dostluğunu
6.AK.1.20.K.	Doğallığın gerçek kişiliğimizi gösterdiğini. Hayvanlarla dost olabileceğimizi.
9.AK.1.18.K.	Bu resimle birlikte doğal betimlemeler tablolarında yer almaya başlamıştır. O dönemin kadın güzellik anlayışı yansıtılmıştır. Bu tablonun bu kadar değerli olmasının nedenlerinden biri de o dönemin sanatı açısından ilkleri içeriyor olması.
4.AK.4.22.E.	Portakal suyu, Havai Adaları, hamak, devasa böcekler, yılanlara amazon ormanları, feminizmin hüküm sürdüğü diyarlar. Kadın hegemonyası, doğa-insan ilişkisi, anaçlık, latin ezgileri, kuaför, bıyık aldırın kadınlar, martı, küpe.

8.AK.4.21.E.	Atlar yapıları, güçleri ve kas yapılarından dolayı çok güçlü bir hayvan türüdür. Ayrıca taşıyabildikleri ağırlık olarak da oldukça fazla yük taşıyabilirler. Bu nedenle atın özelliklerinden yola çıkarak arabanın da at kadar güçlü, yorulmak bilmeyen, motor gücünün sağlam olduğunu anlatmaya çalışmıştır. At bir çok kişi tarafından bilinen bir tür olduğu için bu fotoğrafa bakanlar araba hakkında bir düşünceye sahip olmaktadır.
4.MA.4.21.K.	Firida'nın zor hayat şartlarında yaşadığını hissettim.
8.MA.4.21.E.	Eski çok eski çağları düşündürdü.
6.MA.1.19.E.	Ortaçağ Avrupa'sı hakkında bilgi sahibi olabiliyoruz.
3.KA.4.22.E.	Medeniyetin henüz yeşermeye başladığı bir kabile üyesi, arkadaki hayvanla birlikte resmedilmiş.
1.KA.1.19.K.	Kendimi çok eski yıllara götürdüm.
8.KA.1.18.E.	Eski bir topluma ait olan bir bayan

Arketipsel yorum içinde 22'i bayan, 8'i bay adaydan gelen 29 yorum bulunmaktadır. Bulgular; 9'u bayan 2'i bay aday 1. Sınıf öğretmen adaylarından gelmiş, 6'ı bayan 12'i bay aday bulgusu ise 4. Sınıflardandır. Arketipsel yorum bulguları tüm bölgelerde birbirlerine yakın sayılardadır. İç Anadolu bölgesinden elde edilen bulgu sayısı diğer bölgelere oranla en çok bulguya sahip olduğu görülmektedir. Bulguların renklerle temastırılmış tablosu EK:20'de sunulmuştur.

Grafik 24: Bölgelere Göre Sınıflandırılmış Arketipsel Yorum Sayıları

4.8.8. Yorum Çeşitlemesi

Yorum çeşitlemesi başlığı altında nitelikleri çeşitlilik barındıran yorumlar toplanmıştır. Bu yorumlar;

Tablo 13: Yorum Çeşitlemesi Bulguları

Öğretmen Adayları	Verilmiş Olan Cevaplar
10.DO.4.23.K.	Bu görsel bana kadını anlatıyor. Rönesans dönemi kadınının en güzel halini anlatıyor. Evet başka eserlerde baktığımızda kadında kaş kirpik yoktur. Bu resimde o dönemi çok güzel anlatıyor.
2.DO.4.22.K	Klasik dönemde yapılan bir eser olduğu ve kilisenin etkisinde kalındığı için belli bir düzeni yıkmamak amaçlı yapılmıştır. Bu dönemde yapılan tablolar ideal bir güzellik vardır. Klasik değerlerin yıkılmaması ve kiliselere karşı gelinmeyen bir dönemde herşey orantılı ve ideal bir güzellikte yapılmış bir eserdir. Arka mekan hayali yapılmıştır. Mona Lisanın kaşlarının olmamasının sebebi o dönemin bütün kadınlarında yoktu. İnsanı farklı düşüncelere götürmektedir.
4.DO.4.21.E.	Oldukça anlatımı yüksek ve etkili bir çalışmadır. Atın araba karşısında boyun eğmesi arabayı daha yüceltmekte ve yapılan reklam arabanın reklamlamının olduğunu bizlere açık bir şekilde hissettirmektedir.
4.DO.4.21.E.	O dönemde bu şaheserin ve imkan ve olanaklar dahilinde başarıya ulaşıldığı deha sayılabilecek bir davranış örneğidir.
5.DO.4.23.E.	Leonardo Da Vinci'nin sırlarla dolu gizemli, bugün bile çözülemeyen anlaşılamayan resmi. Kim bi kadın? Neden yüzünün bir kısmı gülerken bir kısmıda somurtgan? Bu resimle ilgili bir sürü haber bir sürü rivayet bulunmaktadır. Belkide resmi bu kadar öne çıkaran çekici kılan budur.
9.DO.4.21.K.	İlk çağları yansıtmak için yapıldığını geçmişten günümüze izler taşıdığını görsel unsurları nasıl yansıttığını çok acılı bir hayatı olduğunu yüz ifadesinde ve bakışlarında yansıttığını düşünüyorum.
9.DO.4.21.K.	Estetik kaygı taşıdığını renk ışık biçim gibi unsurları iyi yansıttığını. Eserin sahibi hakkında izler taşıdığını.
9.DO.4.21.K.	Sırrını gerçekten merak ettiğim bir görsel. Altın oran kuralının iyi yansıtıldığı tablonun gerçekten iyi bir usta tarafından işlendiği belli olsada onu bu kadar ünlü yapan bir takım söylentilerin doğruluk payını

	düşünmekten alıkoyamıyorum kendimi.
3.DO.1.21.K.	Bir dondurmanın hazzını kadında değilde bir çocukta canlandırması daha etkili olabilirdi. Onun çubuğa bakışından çok nasıl baktığı daha çok çekiyor insanı ve bu da asıl konunun dondurma olmasını sapmasını sağlıyor. Evet bu bir dondurma reklamı ama bir dondurma reklamı çok daha farklı ve bundan daha da abartılı anlatılabilirdi. Ben bunun için onlara uzayı kullanabilirlerdi. Ya da buzul çağını. Bir dondurmanın kadının kafada bile bu kadar yer alması benim sinirimi bozuyor. Bence her zaman çubuk yerine külah tercih edilsin isterim. Bence çocuğun kafasına külahtan bir şapka konulması kadının kafasındaki algıda kalbinden daha farklı ve güzel olurdu.
5.DO.1.19.K.	Asillik, yaşanmışlık ve dönemin koşullarına karşı meydan okuma. Kendi gibi olması ve bu yüzden tepkilerle karşılaşmış bir kadın olduğu. Feminist olduğunu da hissediyorum kendini üstün gören yalnız bir birey.
6.DO.1.22.K.	Mona Lisa'nın ellerinin ne kadar güzel olduğunu ve bakışlarındaki masumiyetin ne kadar güzel ve doğal olduğunu hayata ne kadar anlamlı baktığını hissettiriyor bu resim bana.
6.DO.1.22.K.	Çok zarif ellere sahip bir bayan olduğunu düşündüm. Da Vinci'nin ne kadar muhteşem bir tablo ortaya koyduğunu ve zerafeti bu kadar güzel resmettiğini hissettim.
6.DO.1.22.K.	Reklamlarda öncelikle ürünü ön plana çıkarmaktansa ünlü oyuncu ya da mankeni, güzel mankenleri ön plana çıkartırlar. Çünkü reklamda oynayan kişi ne kadar güzel ilgi çekici olursa reklam o derece izlenir ve o irin daha çok talep görür. Ürün ne kadar kötü olursa olsun oynayan kişi her zaman daha ön plandadır. Mesala araba fuarlarına hep mankenleri çağırırlar. İnsan düşününce mankenler ne alaka diyebilir ama mankenler çok dikkat çektikleri için arabalarda o kadar talep görüyor.
9.DO.1.19.K.	Kumaştaki ayrıntı yüzün zarıflığı, arka plan enin uyumu eldeki anatomi, saçtaki abartıya kaçılmadan verilen o kıvrıkcık etkisi , durgunluk, çok başarılı buluyorum . Resme her baktığımda farklı şeyler görmekte benim hoşuma gidiyor. Yani sadece resimde bir bayan yok. Farklı duygular uyandırabiliyor.
1.EG.4.22.E.	Fondaki manzara figürle bütünleşmiş. Renklerin kullanımı uyumlu. Fonda manzaranın sağ ve solda olan perspektif ve ufuk çizgisi

	uyumsuzluğunu Leonardo Da Vincinin kasıtlı yaptığını düşünüyorum.
10.EG.4.22.K.	Sanatçı Frida Kahla sürrealizmin öncülerinde resimlerinde kendine özgü fırça darbeleri renk tonları ve figürleri kullanmaktadır. Mesela hemen her portrede maymun figürünü görmekteyiz. Maymunda sanki insani özellikler barındırıyor. Frida'nın boynuna kolunu uzatmış sanki poz vermiş gibi. Burada da Frida'nın hayvanlarla dostluk içinde olduğunu ve sanki başka dostu olmadığını anlayabiliriz.
10.EG.4.22.K.	Beni rahatsız eden şey araba bence çok daha az gözükebilirdi. Üst kısımdaki amblemler gözümü tırmalıyor. Atın duruşundan herkes anlayabilir ki arabanın hızına yetişemez.
10.EG.4.22.K.	Sadakat- hüznü-huzur karışık duygular hissettirdi. Bu resim her zaman aynı duyguları hissettiriyor bana her baktığımda önce tebessüm ediyorum sonra düşünüyorum. Neden bu kadar masum neden hüznü diye ve çok merak ettiğim birşey var.
10.EG.4.22.K.	Resimde perspektifi renklerle vermiş ressam. Arka planda gittikçe flulaşan ağaçlar var. Kadının asaleti her açıdan belli elleri bağlamış çok sakın birine benziyor. Da Vinci'nin tüm portre çalışmalarında dudak ve kaş yapısı aynı, o dikkatimi çekti. Sanki kadının başında tül gibi birşey var.
10.EG.4.22.K.	Reklam afişinde bence kadın olması gerçekten fazla yer kaplamış. Şekil-zemin ilişkisi bozulmuş. Dikkat edilecek şey dondurma olması gerekirken kadın ön plana geçmiş. Çünkü kadın hem yüz şekli hem de çıplak omuzlarla göze çarpıyor. Arada çubuk küçük ve tehlikesiz kalmış. Kadının kafasındaki Algida logosu da yeri tamamen değiştirilmeli bence kadının kalbine koyulabilirdi ve daha küçük puntuyla yazılabilirdi. Bence dondurma bitmemeliydi reklamı biraz etkisiz hale getirmiş. Arkadaki fonda çok gözümü yordu.
2.EG.4.21.K.	Monalisa döneminin özelliklerini yansıttığı için bende güzel önemli duygular hissettirdi. Bir yandan hüznü diğer yandan gülümsemesi var. Hoşuma giden beğendiğim çalışmalardan biri.
3.EG.4.24.K.	Yukarıdaki Algida amblemi sağ köşede kullanılabilirdi. İlk bakışta göz ableme mi yoksa yüzdeki ifadeye mi bakılacağı şaşırıyor. Bir odak noktası yaratmanın daha yararlı olacağını düşünüyorum kadının yüz ifadesi ayrıca ikinci bir dondurma istemekten ziyade biraz sexi olmuş.

	Dudak duruşu bunu hissettiriyor. Bu reklamda gözün en son fark ettiği şey dondurmanın çubuğu. Aslında ilk fark edilmesi gereken o olmalı.
6.EG.4.22.K.	Görsel tarih açısından, teknik açıdan ve ressamın çalışmalarının bir seyri açısından oldukça gizemli olmasına rağmen maalesef günümüzde medya üzerinde insanların neredeyse hepsi onu tanımamasına rağmen anlamı ve önemi değiştirilmeye çalışılmaktadır.
4.EG.1.19.E.	Ressam Kahlo, var olmanın dayanılmaz acısını belki bir nebze hafifletmek için, otoportresine; enerjiyi ve canlılığı temsil eden yapraklar – yeşillikler ile, yeniden doğumu ve masumiyeti temsil eden bir şempaze yavrusunu arka plan olarak düşünmüş olabilir. O, mücadele edilmesi gerekenin (şeylerin) doğa değil, belki kendisi, başkaları ve ideolojik olgularla yapılması gerektiğinin bilincindedir. Bu bir nevi içsel huzursuzluğun ve dürtülerin yaşamsal enerjisiyle barışma ve anlaşma tavrıdır. Çünkü boynundaki süs eşyasıyla beraber, kendisi ve herşey doğaya aittir.
4.EG.1.19.E.	Belki masum bir gülümseyiş belki bir alay, belki de ağır başlı bir ciddiyet. Reonardo; dünyanın en önemli rus sinema yönetmenlerinden biri olan Antrei Tarkavsiki için ürkütücü bir karakterdir. Özellikle bunu son filmi olan "Kurban" da sık sık ima eder. Hatta Reonardo'nun uyguladığı gölge-ışık tekniğini o da filmlerinde kullanmaya çalışmıştır. Tarkavsiki bahsettiğimiz ilk önermede çok haklıdır çünkü onu bu derecede ürküten şey, Leonardo'nun eserlerinde ve yaşamında içinden çıkılması güç olan aşkın bir gizemi barındırmasındandır. O sadece ressam değil, bilim adamıdır yani herşeydir. Bu nedenle Monalissa hiçbir zaman paraya dönüşemeyecektir.
4.EG.1.19.E.	Özellikle son yıllarda dondurma reklamlarında içten içe bir cinsellik ve erotizm ögesi kullanılırken artık bu şimdi tam olarak alelade bir şekilde işleniyor. Bu, sadece dondurma reklamları için değil, başka reklamlar içinde geçerli olmuş durumda. Reklama tekrar dönecek olursak uzun saçlı güzel kumral bir kadın erotik bir bakışla dondurma metaryelini elinde tutuyor ve hafif bir gülümsemeyle al beni ve tat beni diyor. Yani zavallı tüketiciler bu reklamı gördüklerinde çok farklı bir dünyaya mutluluğuzel ve zengin bir dünyaya kanelize ediliyor. Böylelikle alınması hedeflenen materyel en basit yolla bu şekilde bilinç altına yerleştirilmiş

	<p>oluyor. Yöntem, üretici açısından kesinlikle başarıya ulaşmış bir yöntemdir. Çünkü özellikle erotizm olgusu bilinç altında çok kolay yerleşir. Reklamın iyisi kötüsü yok derler. Bu yolla, tüketim toplumlarını cezbetmiş ve ya daha keskin bir ifadeyle kandırmak zor bir iş değildir.</p>
5.EG.1.19.E.	<p>Frida'yı daha önce incelemiştim. Önceden kafamda oluşan fikirler zaten mevcut. Yalnız bu resme baktığımda kadının boynunun ne kadar uzun olduğunu düşündüm. Bana kabile halinde yaşayan bazı Afrikalı kadınları hatırlattı. Günümüzde kadınların bakımlı olması düşüncesini göz önünde bulundurduğumuzda görseldeki kadının kaşlarını ve bıyıklarını almamış olması onun toplumu umursamamış olduğuna işaret olabilir.</p>
6.EG.1.18.K.	<p>İlk başta ürksemde, sanatsal açıdan baktığımda farklı hisler uyandırdı. Bakışlar çok anlamlı. Kaş yapısı, yüzünde ve bıyıklarında kıl olması, kolyesi ilginç geldi. Yanında maymunun yer alması acaba Darwin'in evrim teorisi mi? Anlatıyor sorusunu aklıma getirdi. Çok ilkel bir çağa ait olması ve kadının doğallığı farklı duygular uyandırdı.</p>
6.EG.1.18.K.	<p>Picasso'nun nasıl bir teknikle çizdiğini çok merak ettim açıkçası. Kaşları olmamasına rağmen resime ilk baktığımda bunu farketmemiş gerçekten sanatçının devasa kimliği ortaya çıkıyor.</p>
9.EG.1.20.E.	<p>Daha güzel bir kadın çizilebilirdi. Ya da daha canlı renklerle yapılması iyi olurdu. Ya da en azından manzara güzel olsaydı</p>
4.GD.4.22.K.	<p>atın yeni teknolojinin ürünü olan arabamım hızına karşı 'eyvallah! Benden hızlısın, hızına karşı saygıyla eğiliyorum abe!' deyişindeki ince ve bir o kadar da mükemmel düşünülmüş reklamın ustalığını ve ince esprisini görmemek mümkün değil. Ayrıca siyahın içine kırmızı, beyaz kullanılması da ağır ve etkileyici olmuş.</p>
6.GD.4.25.E.	<p>Resimde güzel bir kompozisyon var. renk uyumları çok uygun.</p>
4.GD.1.25.K.	<p>İnsanların ilk araba hayvan olarak kullanmaları ileriki zamanlarda bunların taşıt ve güç aracı olarak kullanmamıza adım olmuştur.</p>
9.GD.1.19.E.	<p>Reklamda o çubuğa bakması herşeyini ona odaklaması saçma geldi olayı biraz farklı gerçekçi yansıtabilirdi. Bayan daha çok ön plana verilmiş. Reklamın amacına göre tasarlanmadığını düşünüyorum. Dondurma ön plana çıkarabileceği tasarımlar gerekiyor.</p>

10.GD.1.20.K.	<p>Resimde at ve araba vardır. Baktığımız zaman ikisi de farklı dönemlerden ulaşım aracıdır. At günümüzde hala kullanılmaktadır. Birimiz günümüze modern ileri görüşlü hayatın özetidir. Fakat teknolojinin olumlu bir çok yanını yanında sayamayacağımız kadar olumsuz gücü vardır. Ve bu olumsuzluklar her geçen gün gitgide artmakta teknoloji faydadan çok zarara yönelmiştir. Teknoloji insanlara zarar vermekte ve düşünsel anlamdaki bir çok gücün ellerinden zorla değil, insanların riyası olarak almıştır. At da bütün bu olumsuzluklara kafa tutarcasına teknolojinin önünde sapasağlam durmakta bu gücü teknolojiye bırakmak istememektedir. O atın dünyaya, bizlere hiç bir zararı yoktur. Fakat makinelerin günümüz dünyasına zararları saymakla bitmeyecek kadar sınırlıdır. Bizlere de bu yolda olanlara olur demeli değer yargılarımızı kaybetmeden doğru bir şekilde kullanmalıyız birleştiren, düşüncesizleştirip hissizleştiren bu lanet olası teknolojiyi. Çünkü iletişim, bağ, sevgi ve bir çok şeyi ileriye götüreyim derken farkında olmadan çok gerilere götürmüştür ve buna birilerinin !dur! Deme vakti çoktan geldi geçiyor bile.</p>
10.GD.1.20.K.	<p>Bu görselin tamamında hemen hemen aynı tonlar hakimdir. Algıda ambleminin kadının hemen başının üstünde bitmesi görselliği bozmaktadır. Ve bunun dondurma reklamı olduğunu amblemi ve kadının elindeki anlamsız çubuğu görmezsek ne olduğu belirsiz . Burada dondurma bir tarafa itilmiş, ön plana kadın çıkarılmıştır. Ve ben bu reklamın gereksizliğinden şikayetçiyim. Evet firmalar satış yapmak için bu gibi saçma cinsellik içeren görsellere yönelebiliyor. Bunu yaparken iş amacından şaşıyor. Dondurmanın yerine cinselliğin popüleritesi her alanda artmışken burada çekici bir kadının kullanılması da bıktırdı artık. Ve bu tür reklamlarda firmalar her kesime seslendiğinin farkında olmadan sadece belli yaşam standartları yüksek kesime ağırlık vermekte. Bu da bu toplumda adaletten yoksun bir yaşam standardının en büyük kanıtıdır. O dondurmayı nasıl satacaklarını düşüneceklerine toplumu dondurmasız ve cinsellik renkli şeyler olmadan nasıl kalkındırabiliriz bunu düşünsünler.</p>
2.AK.1.-.K.	<p>Söylenecek ya da eleştirilecek bir şey yok aslında. Zaten bütün dondurma reklamlarında bir kadın ve elinde bir dondurma. Bence bunun dışına çıkılması gerekiyor artık. Çünkü sadece dondurma ambleminden</p>

	anlıyoruz hangi markanın olduğunu. Onun dışında herşey aynı.
1.AK.4.24.K.	Leonardo'nun muhteşem şaheserinin sansasyonel bir reklam aracına döndüğünü düşündürdü.
4.AK.4.22.E.	Albenisi olmayan sanat güneşi F.Kahlo'nun portresine bakan bir erkek, ilk başta negatifleşen bir düşünce bütününe sevk olur. Resmi incelemeye devam ettiğimde ise yapraklar, lifler, maymun; bakım yapmayı reddeden bu kadının halinden memnun oluşunu ve doğasından çıkmak istemeyişini gösteriyor. İlk başta fiziğe ithafen duyulan o isteksiz hissin yerini resmi inceledikçe nötr bir hava alsa da, hala bir albeni hissi oluşmuyor. (Kadına albenisi olan bir obje muamelesi yapmanın verdiği suçluluk duygusu işte).
4.AK.4.22.E.	Baktıkça birşeyler düşündürmeye devam ettiren, farklı sembollere ev sahipliği yapan, sıradan bir kadını ele alıyor gibi görünüp aslında hiç öyle olmayan baş kaldırıcı bir portre. Düşünceleri ve eserleriyle peşinden bir çok insanı; özellikle kadını sürükleyen ressam bugün hala geçerliliğini koruyan sorun ve fikirlere parmak basışıyla adından söz ettirir. Bu eserde yine sahip olduğu tavrı korumuş ve bir erkek izleyici olarak beni değişik duygu ve düşüncelere sevk etmiştir.
4.AK.4.22.E.	Görkemli tarihiyle yüzyıllardır ayakta kalan ve resim denince akla ilk gelen eserin her insanda uyandırdığı o heyecan. Fakat kitchleşe kitchleşe her yerde karşımıza çıktığı için gözümüzün resme aşına oluşu bu etkiyi sifra indirebiliyor. Yine de bir sanat öğrencisi olarak resmin sanat tarihindeki yerini 2-3 parça daha fazla biliyor olmak heyecanımı taze tutuyor
4.AK.4.22.E.	Rönesansı. Da Vinci'yi. Tavanları süslü rönesans kiliselerini. Beyazın etrafında danseden mavi, sarı ve bir çok canlı rengi. Pop art'tan sonra binlerce kez değişime uğrayan MonaLisa'yı. Maalesef MonaRıza'yı. Işık ve gölge kullanımının yaptığı atılımı. Bir resmin yüzyıllarca asından söz ettirme gücüne sahip oluşunu. Onu muhafaza etmenin güçlüğü. İtalya'yı, Kuzey İtalya'daki sanat merkezi, Venedik, Floransa ve Milano'yu.
4.AK.4.22.E.	Önemi olduğu su götürmez bir gerçek olan bu resmin bugün bu kadar bilinir olması rahatsız edici olmasa da, resme uygulanan 'komik' metamorfozik, yeniden üretim denemeleri, resme değil komple resim

	sanatına erki bırakabiliyor. Yani resmin haddinden fazla kitch'leşmesi, sanatı da tabanda kitch 'miş gibi' algılatıyor
4.AK.4.22.E.	Yazın serinlemek için çoğumuzun başvurduğu tatlı ve pratik çözüm dondurma yemektir. Şüphesiz ki genel bilinirliği yüksek bir marka olan Algida da bu sektörün değişmez dinamasıdır. Dondurmalarını da reklamlarını da nabza göre belirleyen (Max'ı çocuklar, Cornetto'yu gençler ile reklam etmesi) firma, Magnum reklamlarında her daim yaptığı gibi yine zenginlik/kadın imgesinden birini kullanmış. St ortaya kırmızı renkle kurumsal logo ve simgeyi, resimde ise dondurmasını henüz bitirmiş, çekici bir kadını elinde dondurmasının çubuğunu tutar ve ona bakarken kullanmış. Dondurmanın verdiği hazla çubuğa bakarak, zaten buradaki kullanımıyla özellikle erkekler için bir haz ögesi olarak ele alınan kadın aldığı hazı yansıtıyla, haz üstüne haz algısı yaratmış. Boynundaki kalp kolyesi de, firmanın simgesine gönderme yapmaktadır. Kolye kadının boyun kısmına düşmektedir ve erkek izleyici ister istemez kadının boynuna baktığında kolyeyi, yani Algida'yı görecektir. Frida Kahlo tablolarının aksine kadının haz metası olarak sunumu, reklamcılık sektöründe her daim işe yarayan ve kullanılan bir olgudur ve Algida bunu reklamında en iyi şekilde kullanmıştır.
6.AK.4.21.E.	Reklam bana bir döngü ifade ediyor. Bir şey bitiyor. Bir başkası başlıyor gibi. Reklamdaki kadının elindeki dondurma bittiği için bir üzüme var gibi.
7.AK.4.21.E.	Yandaki görsel sanat deyince aklımıza ilk gelen şey olduğu için fötr takıp ağzında pipo elinde kadeh vır vır konuşan entel insanların samimiyetsiz davranışlarından kaynaklanan bir tikslenme bir iğrenme bir soğukluk hissettim.
7.AK.4.21.E.	Sıcak renkler, güzel kadın ve dondurma cinsel çağrışımlar uyandırmak için kullanılan malzemeler. Ancak profesör utanyum yanlışlıkla bu karışımın içine 'bir şey' ekledi 'Çubuk'. Ve böylece parmaklarını cep telefonuna götüren yobazlar ortaya çıktı. Cinsellik, yiyecek ve görgüsüzlük aynı reklamda böyle nasıl kullanılabilir düşündürücü. Çubukta bedava çıkması yobazlıktır. Çubuktan araba çıkması ümit.

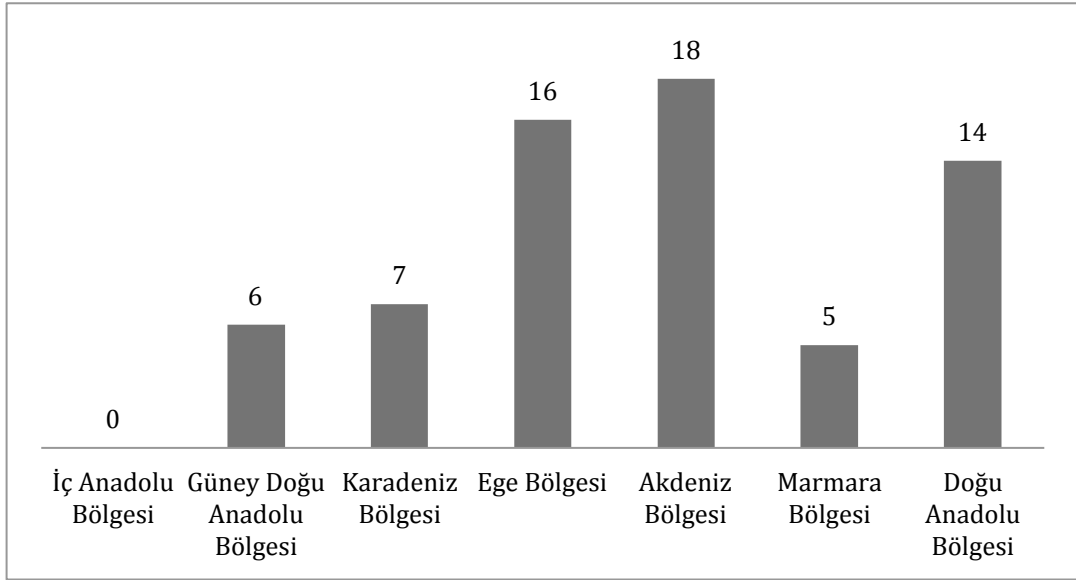
9.AK.4.25.E.	<p>Bir tür çelişkili durumlar var. Reklam tasarımları artık -çok fazla denk gelmesek de- kendine en yakın rakio firmayı ezmeye, küçük düşürmeye yönelik yapılmaktadır. İlk olarak aklıma gelen şu oldu, yukardaki söylediğime dayanarak 'at' simgesinin farklı bir markanın simgesi olduğunu hatırlıyorum. Markasına dayalı olarak da araba ve atın karşı karşıya duruşu adeta iki boksörün dövüşe hazır pozisyonda beklemesi gibi rekabetin zorluğunu düşündürebiliyor. İkinci olarak 'atların ne kadar asil hayvanlar olduğunu düşünürsek, hızlı, güçlü, hırslı özellikleri ile, arabanın sahibi olan markanın bu reklamda aracı yücelttiğini görüyoruz. At aracın önünde boyun eğmiş bir pozisyonda durması, bir yandan o asil hayvanın bir arabaya itaat edebileceğinin göstergesi olmuştur. Tabi bunu anlamamız için resmin tamamını izlememiz gerekmektedir.</p>
9.AK.4.25.E.	<p>Çok ilgilenilen, çok ilgi çeken bir resim. Artık medyada bile insanların ilgisini çekmek için farklı yöntemlerle kullanılmakta. Popülerliği resmin duruşundan çıkıyor. İnsanların resmin üzerindeki yaptığı değişikliklerle medyaya sunmasından dolayı daha da artıyor. Artık bu resme bakınca insanların, önemli yapıtları ne derece değersiz bir şeymiş gibi kullanarak, onları önemsizleştirdiğini düşünüyorum.</p>
10.AK.4.21.K.	<p>İkisinin bir arada almaları, birbiri arasında kıyaslama yapıldığını anlatıyor. Belki de araba icat edilmeden önce at üzerinden ve onun hızından yola çıkılarak araba üretilmiştir. Atın eğilmesi teknolojinin getirdiği yeniliklere boyun eğmesi vb gibi bir görüntü oluştursa da nerden nereye gidiyoruz sorusunu ortaya koyuyor. Topluma, insanlara gönderme yapılıyor. İkisinin de bir arada yarıştığını düşünürsek arabanın önce olacağı hissini bile uyandırıyor insanda. Buna benzer daha bir çok şey anlatabilirim. Fakat sorular hep olacaktır. Tabi net olmasa da cevaplar. Çünkü başka bir yorumla atın arabanın çıkardığı sesteki ürküp ya da o gürültüden korkup başını eğdiğini bile düşünebilirim.</p>
10.AK.4.21.K.	<p>İlk önce nereye bakıyor bu kadın diye bir soru sorabilirim. Bakışında ve gülümseyişinde ayrı bir his var. çünkü mutlu mu, üzgün mü, neşeli mi bilemiyorum. Fakat hüzün olduğunu söyleyebilirim. Eller duruşu bile farklı. Yüz ifadesi dışında (eller hariç) pek ilgimi çeken bir durum söz konusu değil.</p>
10.AK.4.21.K.	<p>Okuduğum kitaplarda MonaLisa tablosunun gizli şifrelerle yapıldığından bahsediliyordu. MonaLisa'yı ters çevirdiğimde o dönemdeki tapındıkları</p>

	tanrıların isimleri de varmış. 'Amon ve Lisa' tanrıların isimleriyse Mona Lisa kim?...
10.AK.4.21.K.	O dönemde portrenin arkasında ilk defa manzara resminin kullanılması da resmi ayrı bir kategoride tutuyor. Ne kadar doğru olduğu tartışılır fakat ilk kullanılan manzara resmi ise bu yüzden mi etkili bakışları veya yüzündeki ifadeyi kimse anlayamadığı için mi bu kadar etkili?
10.AK.4.21.K.	Neden reklamlarda her zaman güzel kadın figürü kullanılıyor. Tabi satış yapmak, isim duyurmak vb dışında bir düşünce olamaz mı? Lays reklamındaki Ayşe teyze ile Algida reklamındaki bu bayanı karşılaştırınca sonuç ortada. Güzel kadınların erkekler için farklı şeyler çağrıştırdığı aşikar bir durum. İştah açıcı ve ilgi çekici olduğu söylendiği gibi genelde amacına uygun seçimler yapılmaya çalışılsa da dışına çıkılıyor. Fakat herkeste aynı tepkileri uyandırmıyor. Mesela ben televizyonu pek izlemem hatta yurt ortamında kaldığım içi (uzun bir süre) daha çok uygulama yanlısıyım. Müzik dinlemem televizyondan çünkü söylerim sesim güzel, masa tenisi oynarım havuza giderim vb... ama reklamda gördüğüm bu tür şeylerden çok annemin yemeklerini daha çok özler ve benimserim. Herkesin yaşadığı ortam ve çevre onun hayatını etkiler. Bazı şeyler insanın içimde kalır. Buna göre beğendiği şeyler değişir, tepkileri farklıdır fakat tek bir ortak yön var hepsi insan. Ama herleyleri de aynı zamanda birbirinden çok farklı olan varlıklar. Bu yüzden ne kadar eleştirsem de bir şeyler değişmeyecekse anlamı yok. Ya yaşamakla ya da ölmekle uğraşacaksınız.
1. MA.1.20.K.	İlk baktığımda mantık dışı buldum ama biraz düşündükçe gerçek güzelliğin ötesinde estetik güzellik ön plana çıkıyor yani kimse oturupta kaşları bitişik asi bir köy kızını resmetmek istemeyebilir ama etkileyici ve güzel. Ayrıca renkler fırça ve teknik ustaca kullanılmış.
1. MA.1.20.K.	Resimde gerçek hayata yönelik yorum yapacak olursak çok farklı yorumlar çıkar ama ben estetik güzellik olarak bakıyorum
2.MA.4.22.K.	Mona Lisa'nın gülüşü adlı bir filmin kareleri.
6.MA.1.19.E.	İlk defa arka plana bir manzara konulmuş. Portresindeki ifade ise değişik farklı anlamalar çıkarılabiliyor.
9.MA.1.19.E.	Kızın yüzündeki ifade biraz daha net olabilirdi. Burda biraz belli belirsiz olmuş gibime geldi. Farklı bir konuda konuşurken gözlerinin önünden bir araba gibi geçmiş olan çubuğa bakmıyor ve bunun hakkında bir şey

	söylemiyor veya o el yapıştırılmamış gibi duruyor.
1.KA.4.23.K.	Neden bu tarz reklamlarda güzel, ideal, kusursuz kadınlar kullanılmak zorunda... magnumun daha çekici gelmesi için mi? peki cips reklamında kullanılan yaşlı, köylü bir teyzenin oynamasıyla reklam amacını buldu niye? Çünkü insanlar artık kendilerine benzeyenleri izlemek istiyorlar, izledikleri dizilerdeki gibi samimiyet arıyorlar. Ve bence her zaman samimiyet ve doğallık kazanır. Yandaki reklam yalnızca erkekleri kandırabilir, güzel, çekiçi bir kadın kullanarak erkeklere hitap etmiş oluyorlar.
6.KA.4.21.K.	Arabanın tasarımının en az at kadar zarif ve asil oluşunu, beygir gücüyle hesap yapıldığı için arabanın gücüne vurgu yapılmıştır. Daha çok atın zarif ve asilliği ön planda tutulup şöyle denmiştir: “bu arabaya sahip olursanız sizi asil gösterir yada herşeyi dize getirirsiniz” denmiştir. Arabaya sahip olduğunuz zaman herşey önünüzde diz çöker mantığıda kullanılmıştır. Ve bu ilgiyi arttırarak arabaya olan ilgiyi arttırmış olunabilir.
6.KA.4.21.K.	Dondurma ve bayan şaşmaz ikili. Hiç anlamamışımdır. Bayan ve dondurma ikilisini. Bayan her seferinde dondurmayı büyük bir şehvetle ıssırıyor ve bundan haz duyuyor dondurma reklamından başka herşeye benziyor bence. Ama şuda bir gerçek ki dondurma çoğu kişiyi mutlu eder ama bu reklamda sadece bayanı mutlu eder gibi bir havası var. dondurma bitince bayan ne diye üzülüyor ya da neden bittin gibisine bakıyor anlamam. En saçma reklamlar genelde dondurma reklamları oluyor. Dondurmayla alakası olmayan reklamlar. Diğer normal reklamlarında üstünde kalıyor. Sex içerikli daha çok.
8.KA.4.22.K.	Gelişen teknolojiyi ve hükmünü görüyorum. İnsanlarla olan münasebetinin sonuçları belli zaten kölesi olduk. Ne yazıkki hayvanlarda kabullenmiş artık. Şimdi güçlü sensin senin devrin diye boyun eğiyor..
8.KA.4.22.K.	Hadi hazırladım ellerimi bağladım en masum bakışım la çiz beni.. bu dönemde “ergen”lerin yukardan, arkadan ne bilim nerden çeksem de farklı olsa diye uğraştığı pozlar varya şimdi o zamanda öyleymiş gibi.. sanat yönünden bakış “0” (sıfır) tabiki bu yödede düşünceler var ama yeter da artık :)

10.KA.4.22.K.	İnsanları bakışlarıyla sadece yargılamak gerektiğini düşünüyorum. Maymundan insana bir çağrışım var gibi. Güzel ve nazik bakışın görüşün ne olursa olsun değiştiğini düşünüyorum. Görüntü her zaman ön yargıyı vermemelidir. Önemli olan histir. Düşünceler.
9.KA.1.19.E.	Yaşamayı her alanda gerçekleştirebilmeyi.

23 bulgu 1. sınıf (14 bayan 9 bay) 43 bulgu 4. Sınıf (26 bayan 17 bay) adaylarından oluşan toplam 66 bulgu vardır. Bulguların bölgelere göre dağılımı aşağıdaki tabloda verilmiştir. Yorum çeşitlemesi bulgularında İç Anadolu bölgesinden hiç bulgu görülmez iken Akdeniz bölgesinin en çok bulguya sahip bölge olduğu görülmektedir. Akdeniz, Ege, doğu Anadolu bölgesi bulguları diğer bölgeler ile kıyaslandığında iki kat ve üstündedir. Bulguların renklerle temastırılmış tablosu EK:19'da sunulmuştur.

Grafik 25: Bölgelere Göre Sınıflandırılmış Yorum Çeşitlemesi Sayıları

4.9. Dokuzuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular: Görseli Değerlendirme

Görsel değerlendirme görselin nitelik ya da niceliği üstüne yapılan çözümlene, yorumlama sonucu varılan yargı yada yargılardır. Bu yargılar olumlu, olumsuz, karşı, karşılaştırmalı veya örtük nitelikler taşıyabilmektedir. Bu bölümde toplanılan veriler içerisinde karşılaşılan yargıların, belli başlıklar altında sınıflandırılarak sunulmuştur. Bulguların renklerle temastırılmış tablosu EK:21'de sunulmuştur.

4.9.1. Olumlu Yargı

Bu başlık altında olumlu yargılar içeren ifadeler yer almaktadır. Bu yargılar;

Tablo 14: Olumlu Yargı Bulguları

Öğretmen Adayları	Verilmiş Olan Cevaplar
1. İA.4.22.K.	Ressamın baya yetenekli olduğunu düşünüyorum.
1. İA.4.22.K.	Dönemin en iyisi. Dönemlerinde en iyisi
2. İA.4.30.K.	Atın görselliği muhteşem
3. İA.4.22.K.	Çok güzel bir resim
4. İA.4.22.K.	...masum bi gülümseme
5. İA.4.21.K.	Gerçek üstü bir portre çalışması
5. İA.4.21.K.	...gerçek üstüdür.
5. İA.4.21.K.	Başarılı bir prtre çalışmasıdır. Sadece bir portre çalışması değil hayal gücü de oldukça iyi kullanılmıştır.
6. İA.4.26.K.	...bu tür has çalışmaları beğendiğim bir çalışma
1.İA.1.18.K.	Renk doku ve düşünce olarak çok güzel bir resim.
10.İA.1.31.E.	...ölümsüz eseri yeteneğinin üst noktasında yaptığı güzel bir çalışma.
2.İA.1.19.E.	Ama ifadedeki mutluluk güzel.
3.İA.1.18.K.	Dondurmanın logosu ve rengi hoş.
4.İA.1.18.K.	...bana daima huzur veren bir tablodur. Renkleri figürün duruşu daima içimi ısıtmıştır. Figürün bakışı beni daima kendine hapsedmiştir.
4.İA.1.18.K.	Figürün saflığını hissettim. Mekan içindeki duruşunun duruluğunu sadeliğini düşündüm.
4.İA.1.18.K.	Beğendiğim bir tablo hiç sıkılmadan saatlerce inceleyebileceğim, haz aldığım bir tablo.
5.İA.1.18.E.	desenleri daha güzel
5.İA.1.18.E.	Valla üzerinde çok düşündüm sonuçta bütün sanatçılar tarafından kabul görüyor ama ben arkada mükemmel olduğunu düşünmüyorum. Çağının gereği gerçekçi resim yapmış bence.
5.İA.1.18.E.	Arkadaki köprüdeki adam da en sevdiğim yanı.
7.İA.1.19.K.	Resim bana kadının duruşu, yüzündeki ciddiliği ile iticilik hissettirdi.
8.İA.1.19.K.	Zarif ve narin görünümlü Mona Lisa gayet güzel şeyleri hissetmeme vesile

	oldu.
9.İA.1.18.E.	...sanata katkıda bulunduğunu.
9.İA.1.18.E.	Güzelliği karşısında donup kalmamak elde değil.
9.İA.1.18.E.	Ressamın ne kadar yetenekli ve özel birisi olduğunu.
9.İA.1.18.E.	Resimdeki teknik arkadaki derinlik ve sanatçının ne kadar iyi olduğunu.
1.DO.4.23.K.	...hayranlıkla izlenen bu eser aslında
10.DO.4.23.K.	...o kadar güzel yansıtmış ki
10.DO.4.23.K.	Rönesansı en güzel anlatan kadın figürü en güzel betimleyen resim başyapıt.
10.DO.4.23.K.	Evet güzel bir kız
2.DO.4.22.K	İdeal güzelliklere ulaşılmış bir eser var karşımızda.
5.DO.4.23.E.	Çok etkili ve iyi bir reklam olmuş
7.DO.4.22.K	Çok sağlam yapılmış ve tekniği mükemmel bir resimdir.
8.DO.4.23.E.	...iyi yansıtılmış.
8.DO.4.23.E.	...iyi yansıtılmış.
8.DO.4.23.E.	Güzel resim.
8.DO.4.23.E.	Sanatçı resmi iyi yansıtmış.
2.DO.1.22.K.	Etkileyici olduğunu düşünmüyorum.
4.DO.1.19.E.	Hayvanları korumamız gerektiğini hissettiriyor bana.
4.DO.1.19.E.	Reklam için güzel bir yüz seçilmiş diyecek bir şey bulamıyorum.
6.DO.1.22.K.	Da Vinci'nin ne kadar muhteşem bir tablo
7.DO.1.18.E.	İyi olmuş
7.DO.1.18.E.	...sanat adına her şey yapılmış...
7.DO.1.18.E.	İyi bir eser
2.EG.4.21.K.	Ben Frida Kahlo'yu çok severim.
3.EG.4.24.K	Arabanın kırmızı olmasında çok güzel. :)
4.EG.4.23.K.	Güzel bir eser.
5.EG.4.25.K.	Başarılı bir duruş. Güzel bir eser.
5.EG.4.25.K.	Mutlu bir bayan.
5.EG.4.25.K.	Fazla başarılı.
6.EG.4.22.K.	Ben reklamı büyük ölçüde başarılı buluyorum.
7.EG.4.24.K.	...hepsi çok çok iyi.
7.EG.4.24.K.	...her iş kusursuzdur .
2.EG.1.27.K.	Eleştirecek bir şey bulamıyorum figür seçimi gayet isabetli.

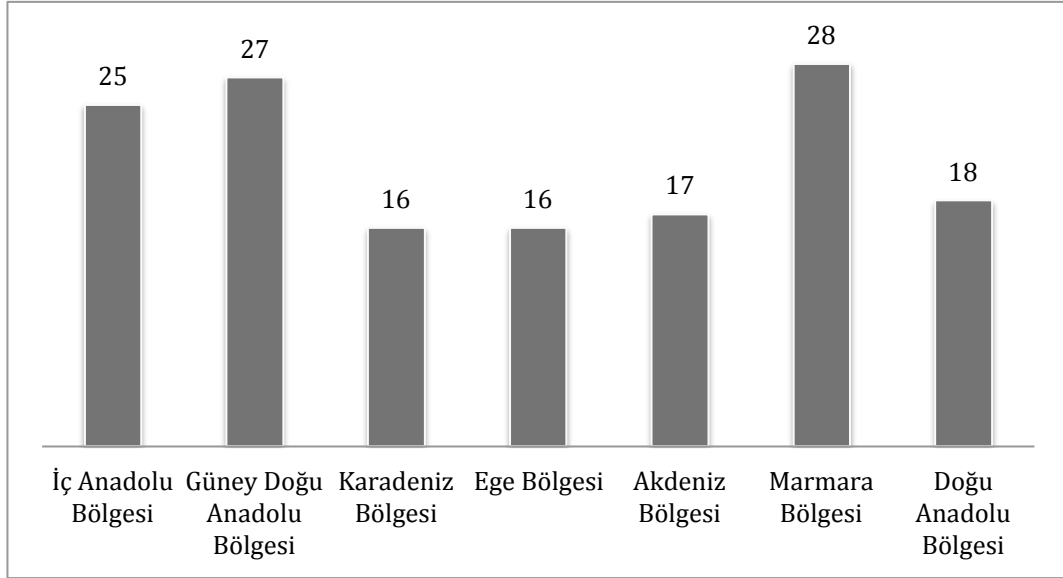
3.EG.1.18.E.	Gayet başarılı bir çalışma.
5.EG.1.19.E.	Davinci'nin dehasını bir kez daha görmüş oluyorum
6.EG.1.18.K.	Çok başarılı bir çalışma olduğunu, ...
6.EG.1.18.K.	Devasa bir çalışma.
9.EG.1.20.E.	Çok harika bir araba
9.EG.1.20.E.	...resim gayet güzel.
3.GD.4.24.K.	Hissettirdikleri çok iyi.
3.GD.4.24.K.	...mükemmel ...
4.GD.4.22.K.	...mükemmel düşünülmüş...
4.GD.4.22.K.	...olağanüstü...
5.GD.4.25.K.	Çok başarılı bir çalışma, renk uyumu da şahane.
6.GD.4.25.E.	...güzel bir kompozisyon
6.GD.4.25.E.	Çok güzel bir çalışma.
6.GD.4.25.E.	...çok başarılı olmuş.
7.GD.4.21.E.	sevdiğim sanatçılardan biri.
7.GD.4.21.E.	Çok değişik, güzel bir çalışma.
1.GD.1.20.K.	İyi olmuş.
1.GD.1.20.K.	Çok estetik, çekici ve büyüleyici bir sanat eseridir.
1.GD.1.20.K.	Güzel bir kadının yüzündeki farklı ifadeleri
1.GD.1.20.K.	Çok başarılı bir tablo
2.GD.1.20.E.	Makyajsız güzel.
2.GD.1.20.E.	...tablonun muhteşem tasviri herkesi büyülediği gibi beni de büyüledi.
2.GD.1.20.E.	Çağını aşmış. Şu anda bile görenleri hayrete düşürücü bir estetiği varsa kesinlikle muhteşem bir sanat eseri.
3.GD.1.23.E.	Anlamlı bir görsel.
3.GD.1.23.E.	Çok severim .
3.GD.1.23.E.	Reklamda oynayan bayan güzel.
4.GD.1.25.K.	...çok güzel .
4.GD.1.25.K.	bakarken mutluluk verdi.
5.GD.1.25.K.	...son derece iyi...
5.GD.1.25.K.	Detaylar iyi işlenmiş.
6.GD.1.21.E.	...çok hoşuma gitti.
6.GD.1.21.E.	...tam bir şaheser.
6.GD.1.21.E.	...kusursuz.

2.AK.1.-K.	Tabloyu incelediğimizde hem çok farklı hem de çok güzel bir tablo olduğunu söyleyebilirim.
2.AK.1.-K.	...müthiş bir ressam ...
3.AK.1.21.E.	...büyüleyici ve kusursuz.
3.AK.1.21.E.	...büyüleyici ve canlı.
3.AK.1.21.E.	...ürünün eşsiz tadına bırakmış.
4.AK.1.23.K.	Frida Kahlo sevdiğim bir sanatçıdır.
6.AK.1.20.K.	Benim de çok sevdiğim bir eser.
7.AK.1.19.K.	Bu tabloyu severim.
7.AK.1.19.K.	Döneminin en güzel resmidir bana göre.
8.AK.1.-K.	...güzel bir portre...
8.AK.1.-K.	...kusursuz yapılmış bir tablo...
10.AK.1.19.K.	...sevdiğim bir sanatçının otoportresi.
10.AK.1.19.K.	...en sevdiğim ressamlardan biri
1.AK.4.24.K.	...muhteşem ...
2.AK.4.28.E.	...güzel bir resim.
8.AK.4.21.E.	...çok iyi bir şekilde resmedildiğini görmekteyiz.
1. MA.1.20.K.	...ustaca kullanılmış.
1. MA.1.20.K.	...oldukça etkileyici bir görsel.
1. MA.1.20.K.	...çok ustaca resmedilmiş.
1.MA.4.22.K.	Gayet başarılı görülmektedir.
1.MA.4.22.K.	...çok başarılı.
10.MA.4.29.E.	Asil Mona Lisa'yı görüyorum.
10.MA.4.29.E.	İşçilik olarak çok sevdim. Gölgelemin ve ışığın uyumu mükemmel yakın.
3.MA.4.58.E.	Özgün bir çalışma olmuş duygulara hitap etmesini bulmuş.
4.MA.4.21.K.	Üstüne düşünülmüş, değerli bir ressamın değerli çalışmasıdır.
4.MA.4.21.K.	bir şaheser yarattığını söylemek isterim.
5.MA.4.24.E.	Frida Kahlo en beğendiğim ve takdir ettiğim ressamdandır.
6.MA.4.23.K.	Muhteşem bir şaheser. Her ayrıntısında ayrı bir hayranlık uyandırıyor.
7.MA.4.25.K.	Frida'nın portre konusunda yetenekli olduğunu düşünüyorum.
8.MA.4.21.E.	...harika bir eser.
8.MA.4.21.E.	...enfes bir eser.
8.MA.4.21.E.	...ifadesi güzel...
8.MA.4.21.E.	...bakışı hoş.

2.MA.1.18.E.	Başarılı bir çalışma
2.MA.1.18.E.	...yy.'lardır hala en iyi sanat eseri
2.MA.1.18.E.	...gayet başarılı...
3.MA.1.18.E.	...çok başarılı...
3.MA.1.18.E.	İyi bir düşünce...
6.MA.1.19.E.	Kusursuzluğu ön plana çıkıyor.
7.MA.1.19.K.	Kusursuz bir resim ...
8.MA.1.18.K.	...çok iyi verilmiş ...
8.MA.1.18.K.	Çok değerli bir görsel
10.MA.1.19.E.	Boynundaki kolye çok güzel.
10.MA.1.19.E.	...iyi bir çalışma ...
5.AK.4.21.K.	Döneminin ötesinde sevdiğim beğendiğim bir çalışma.
1.KA.4.23.K.	Hayata bakış açısı o kadar net ve kendinden emin ki büyülenmemek, etkilenmemek mümkün değil.
1.KA.4.23.K.	Da vinci'nin çok güzel bir eseri ...
2.KA.4.21.K.	Çokta güzel olmayan bir kadın ancak bu kadar güzel olabilir.
5.KA.4.21.K.	...o dönemde yapılmış en iyi portrelerden oluşan bir görsel .
7.KA.4.21.K.	Sıcak ve soğuk renk kullanımını çok iyi
9.KA.4.21.K.	Güzel :)
10.KA.4.22.K.	Güzel hoş bir bayan
1.KA.1.19.K.	...portre ne kadar güzel olsa da...
10.KA.1.19.E.	Deha ürünü.
2.KA.1.19.K.	Renk olarak çok beğendim.
3.KA.1.20.E.	Doru cinsi atı da çok severim
3.KA.1.20.E.	...dünyanın en değerli tablosu.
5.KA.1.18.K.	Herkes için çok iyi bir eserdir Mona Lisa. Benim için de öyle.
5.KA.1.18.K.	İnsanların çağında gerçekten merakla ve hayranlıkla baktığı bir eser.
8.KA.1.18.E.	...resme karşılık verilen estetik değer ne kadar muazzam olduğunu hissettim.
8.KA.1.18.E.	Leonardo Da Vinci'nin insanlığa kazandırdığı etkileyici bir resim.

Toplamda 147 olumlu yargı ifadesine rastlanmıştır. Bu ifadelerin 84'ü bayan katılımcıdan gelirken 63 ifade ise bay katılımcılardan gelmiştir. Bu ifadelerin 83'ü 1. Sınıf (40 bayan 43 bay) 64'ü ise 4. Sınıf (44 bayan 20 bay) öğretmen adayıdır. Olumlu

yargı bulguları tüm bölgelerde ciddi sayısal farklar görülmemektedir. Karadeniz, Ege, Doğu Anadolu bölgeleri sayıları birbirlerine yakın iken, kalan diğer bölgeler de sayıca birbirlerine yakındır. Bulguların renklerle temâştirilmiş tablosu EK:22’de sunulmuştur.

Grafik 26: Bölgelere Göre Sınıflandırılmış Olumlu Yargı Sayıları

4.9.2. Olumsuz Yargı

Sorulara verilen yanıtlar içerisinde olumsuz yargı içeren bulgular bu başlık altında toplanmıştır. Bu yargılar;

Tablo 15: Olumsuz Yargı Bulguları

Öğretmen Adayları	Verilmiş Olan Cevaplar
1. İA.4.22.K.	...biyerden sonra sıkıyor.
1. İA.4.22.K.	...fazla karanlık.
1. İA.4.22.K.	Artık bu tutmuyor... ama kadın kadını çekemiyor burda kadınlar incecik düşünün yani.
10. İA.4.22.K.	Çok asabi bir duruşu var
10. İA.4.22.K.	Vahşilik var.
10. İA.4.22.K.	...donuk bir bakış, soğuk bir hava.

10. İA.4.22.K.	Çok donuk bakmış.
2. İA.4.30.K.	Acı.
2. İA.4.30.K.	Çirkinlik.
2. İA.4.30.K.	... ne kadar çirkin bir kadın olduğunu.
10. İA.4.22.K.	Kendini beğenmiş, ukala biri karşımda...
5. İA.4.21.K.	... yanlış bir yerde ...
6. İA.4.26.K.	Asi sinirli ve sevimsiz bakışlar. Sinir bozucu ...
6. İA.4.26.K.	..fakat ürkütücü.
8. İA.4.32.K.	Çirkin bir kadın ...
1.İA.1.18.K.	...bir iticilik ...
2.İA.1.19.E.	...minimal düzeyde iğrendim.
2.İA.1.19.E.	Boğucu ... beni baydı.
2.İA.1.19.E.	... az güzelliğe sahip birini oynatmak kanımca güzel olmamış.
5.İA.1.18.E.	...bir iticilik var...
5.İA.1.18.E.	... gına geldi bu resimden bana...illet ettirdiler
5.İA.1.18.E.	... artık cinsel duygular üzerinden planlama yapmaktan vazgeçmeli...
8.İA.1.19.K.	... iticilik hissettiriyor. Ruhsal bozukluğu varmış gibi ...
8.İA.1.19.K.	...çok itici bir resim olmuş.
10.DO.4.23.K.	... çok klasik ve basit bir yönte...
2.DO.4.22.K	... kendini fazla yansıtamadığını görmekteyim
2.DO.4.22.K	...çok iyi kullanılmamıştır...yanlış yerde ...soluktur. Daha iyi bir reklam yapabilirlerdi... pek bir anlamı yok insana anlamsız gelmektedir...anlamı yoktur... albenisini etkilemiyor.
3.DO.4.21.K	soğuk ve donuk ... resimden uzaklaştım ...
5.DO.4.23.E.	Çok kötü bir reklam.
5.DO.4.23.E.	... çok yanlış.
7.DO.4.22.K	... kesinlikle yanlış.
10.DO.1.18.E.	Normalde algıda değilde magnum yazması gerekiyor çubukdan bile anlaşılıyor hangisi olacağı ve kızda güzel değil...
5.DO.1.19.K.	Güzel bir bayan değil
9.DO.1.19.K.	...yazık.
1.EG.4.22.E.	...net değil.
6.EG.4.22.K.	...iğrenç ...

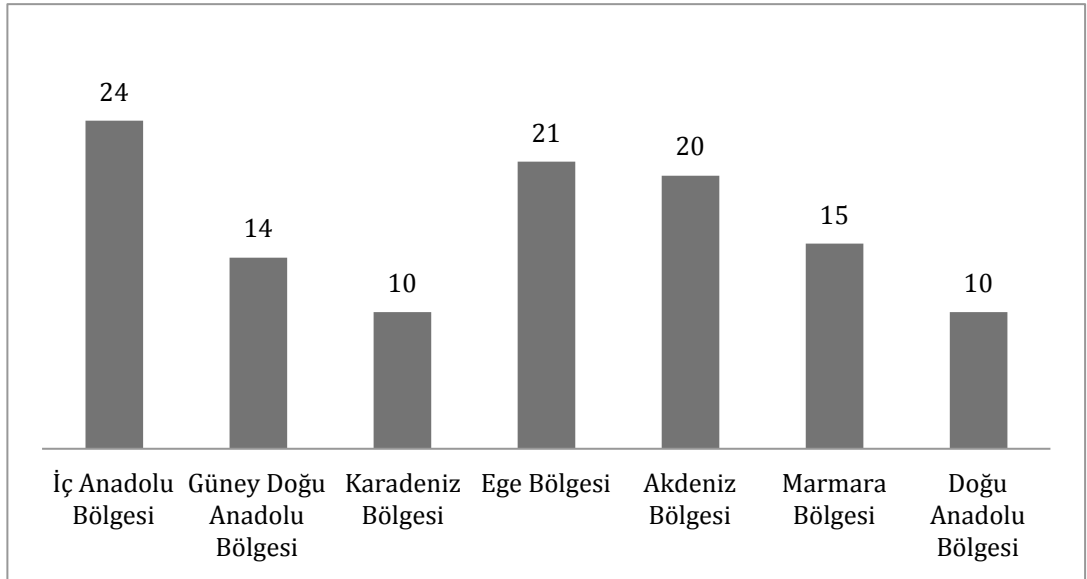
6.EG.4.22.K.	...nefret ediyorum.
7.EG.4.24.K.	...kötü bir reklam .
9.EG.4.21.K.	...beni itiyor.
9.EG.4.21.K.	...bu eseri hiç sevmiyorum. Monalisa çok çirkin ve itici ...
2.EG.1.27.K.	...sanatsal bulmuyorum.
3.EG.1.18.E.	... yanlış... uygun olan yerler değil.
3.EG.1.18.E.	... yeri yanlış
3.EG.1.18.E.	...bence olmamış.
4.EG.1.19.E.	...zavallı tüketiciler...
7.EG.1.20.E.	... bu kadar çirkin olabilir...
7.EG.1.20.E.	... iğrenç.
7.EG.1.20.E.	Çok sıradan ...
7.EG.1.20.E.	... kıyafeti hiç beğenmedim.
7.EG.1.20.E.	... hiç hoşlanmadım fotoğraftan.
7.EG.1.20.E.	...çok saçma güzel bir bayan değil. Saçlarınıda beğenmedim.
7.EG.1.20.E.	...çok saçma bir reklam görseli ...
9.EG.1.20.E.	...resimden tiksiniyorum.
9.EG.1.20.E.	...kötü hissediyorum.
9.EG.1.20.E.	...ama bu kötü.
10.GD.4.22.K.	Ve maymunlardan nefret ederim.
2.GD.4.20.K.	...önem gösterilmiyor içler acısı açıkçası.
3.GD.4.24.K.	...zavallı at ...
3.GD.4.24.K.	...çok anlamsız bakıyor.
2.GD.1.20.E.	...son derece yanlış
2.GD.1.20.E.	...büyük yanlışlıklardan biri.
4.GD.1.25.K.	...estetiklik göremedim.
6.GD.1.21.E.	...hile ve hurdadır.
7.GD.1.-.K.	Estetik algısının düşük ...
9.GD.1.19.E.	...saçma ...
10.GD.1.20.K.	...lanet olası teknolojiyi...
10.GD.1.20.K.	... gereksizliğinden şikayetçiyim...
10.GD.1.20.K.	...saçma cinsellik içeren ...
10.GD.1.20.K.	... bıktırdı artık.
3.AK.1.21.E.	... berbat bir hale gelmiş.

3.AK.1.21.E.	...tüm düşünceyi ezmiş.
7.AK.1.19.K.	Sevmedim.
7.AK.1.19.K.	Beğenmedim.
7.AK.1.19.K.	Çok sıkıldık.
9.AK.1.18.K.	Dondurmanın sadece adı ve çubuğu olması tanıtıma yetmemiştir.
9.AK.1.18.K.	...iyi tanıtıldığını düşünmüyorum.
10.AK.1.19.K.	Çok sıradan, hiç bir esprisi yok. Dondurma reklamlarında güzel hatun görmekten sıkıldım.
1.AK.4.24.K.	..oldukça başarısız.
1.AK.4.24.K.	Bir reklam böyle olmamalı.
1.AK.4.24.K.	Anlamsız.
2.AK.4.28.E.	Klasik fazlaca tüketilmiş olduğundan bir şey düşünemiyorum.
3.AK.4.20.E.	Saçma sapan yorumlardan oluşan bir resim.
4.AK.4.22.E.	Çok yanlış...
7.AK.4.21.E.	yozluğun ve yobazlığın sembolü dudak bükme hareketiyle tam bir kezban. Kezban denilen cins güzellik algılamasında yerlerde sürünmesine karşın...
7.AK.4.21.E.	Keza içerik ve biçim anlamında da beğenmedim.
9.AK.4.25.E.	Kötü bir kadraj ve uygulanan efektler yersiz olmuş.
10.AK.4.21.K.	...çok etkili bir resim değil.
1. MA.1.20.K.	...çok anlamsız çok gereksiz.
1. MA.1.20.K.	...etkileyici değil hatta çok kötü
1. MA.1.20.K.	...en saçma ne varsa onu bulmuşlar yeterli değil hem de hiç...
10.MA.4.29.E.	Dondurma reklamıyla pek bir alakalı değil.
10.MA.4.29.E.	Cinselliğe daha çok önem verilmesi reklamın kalitesini düşürmüştür.
6.MA.4.23.K.	Amblemin durduğu yer çok kötü.
7.MA.4.25.K.	Fazla güzel bir bayan olmamasına rağmen...
8.MA.4.21.E.	...rahatsızlık verici.
5.MA.1.18.K.	...hiç güzel değil kaşlar çok kötü ...
5.MA.1.18.K.	...zaten ressamıda hiç sevmem
5.MA.1.18.K.	... hiç hoşuma gitmiyor.
5.MA.1.18.K.	Hoşuma gitmiyor,
5.MA.1.18.K.	...tablosunu beğenmiyorum.
7.MA.1.19.K.	...bu kadar çirkin bir kadını ...
7.MA.1.19.K.	...bu kadar çirkin bir kadın...

5.AK.4.21.K.	... metaforlar yanlış kullanılmıştır
5.AK.4.21.K.	... afişte hatalar var ve yetersizdir
1.KA.4.23.K.	...artık sikkınlık, bıkkınlık ...
3.KA.4.22.E.	... sıradan bir resim.
10.KA.4.22.K.	... saçmalık.
10.KA.1.19.E.	Hayattan soğudum.
2.KA.1.19.K.	Fazlasıyla basit ve anlamsızdır.
2.KA.1.19.K.	...ama sıradan.
5.KA.1.18.K.	Ben bu kadını gerçekte görsem arkama bakmadan kaçırım.
5.KA.1.18.K.	Geçekten çok çirkin bir kadın.
5.KA.1.18.K.	Bazı reklamlar o kadar iticiler ki bence bu da onlardan birisi.
7.KA.1.19.K.	Arkadaki manzarayı beğenmedim.

Olumsuz yargı ifadelerinin toplamı 114'tür. 73 olumsuz ifade bayan adaylardan 41 olumsuz ifade ise bay adaylardandır. Bu ifadelerin 62'si 1. Sınıf (34 bayan 28 bay), 52'si ise 4. Sınıf (39 bayan 13 bay) öğretmed adaylarındandır. Bu bulguların bölgelere göre dağılımı içinde Karadeniz ve Ege bölgesi en az sayıda olduğu görülmektedir. Bu bölgelere oranla İç Anadolu, Ege ve Akdeniz bölgeleri iki kat ve üstünde bulguya sahip olduğu gözlemlenmektedir. Bulguların renklerle temastırılmış tablosu EK:23'te sunulmuştur.

Grafik 27: Bölgelere Göre Sınıflandırılmış Olumsuz Yargı Sayıları

4.9.3. Karşı Yargı

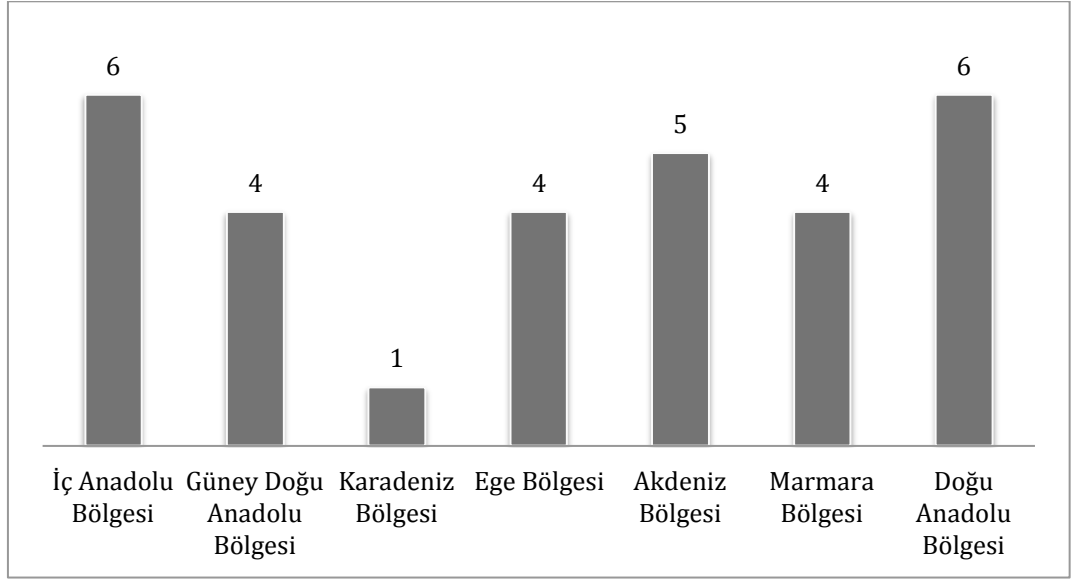
Karşı yargı görsel ile ulaşılan yargıya karşı yorumlayanın kendi yargılarının / değerlendirmelerinin ifadesidir. Çalışmada karşılaşılan bu tür ifadeler;

Tablo 16: Karşı Yargı Bulguları

Öğretmen Adayları	Verilmiş Olan Cevaplar
10. İA.4.22.K.	Reklam aracı olarak kadının çekiciliğinin öne çıkarılmasına karşıyım.
5. İA.4.21.K.	Zengin bir atmosfere ihtiyaç var. ifade olarak üzgün bir ifade kullanılabilirdi dondurmanın bittiği hissiyle.
5.İA.1.18.E.	Evet mübarek biz insanoğlu acayip nankör olduğumuzdan hep doğadan alıp doğaya bir şey vermediğimizden kendi acizliğimiz geldi aklıma Allah sonumuzu hayretsin kendi sonumuzu kendimiz hazırlıyoruz. Aslında buradaki saygı duyma olayını arabanın yapması lazımdı. Sonuçta özenen o biz sonradan geldik at bence daha çok yükseltilmeliydi.
5.İA.1.18.E.	...bana kalsa böyle reklamlar yapmam. Sonuçta tv izleyenlerin de dini inançlarına önem vermek lazım.
6.İA.1.18.K.	...yerleştirmeler yanlış olmuş.
8.İA.1.19.K.	Bu reklam görselini hazırlayan insan bazı özellikleri bilmiyor sanırım. Slogan, amblem vs. bu tür şeylerin süzeni hakkında bilgisi yok. Çok yanlış yerleştirilmiş.
1.DO.4.23.K.	Etik açıdan uygun değildir, bence ...
10.DO.4.23.K.	...ama çok basite kaçılmış bence kızın yerine daha bir seksi anlatım kullanılmalıydı. İnsan figürünü herkez alıp bir reklam oluşturabilir. Önemli olan ise hiç kimsenin düşünmeyeceği obje ve nesnelere bir anlatım oluşturabilmektir.
3.DO.4.21.K	Algida ambleminin figürün başının üstünde olmaması gerekir bence. Figürü taçlandırmış gibi bir his olmuş .
9.DO.4.21.K.	Daha farklı olabilirdi. Algida gibi bir firmaya zayıf kalmış olduğunu söyleyebilirim.
10.DO.1.18.E.	Yukarıda yazdıklarımı ve beni pek etkilemeyen bir resim olduğunu...
10.DO.1.18.E.	Bu akımı yazanlar farklı benim istediğim türde değil ondan bir şeyler söylememin doğruluğu ne kadar olacağını bilemem.
10.EG.1.19.K.	Çizilmeseymiş daha iyi olurmuş bence.
7.EG.1.20.E.	Bari yarısını yemişken çekseydi.

8.EG.1.19.K.	Bu resimle ilgili yapılan yorumların sözde sırların ve gizemlerin artık sıkıcı olmaya başladığını düşünüyorum.
9.EG.1.20.E.	Bu resmi alıpta evimin duvarına asmam.
10.GD.4.22.K.	Onu sevmememin nedeni yasak ilişki yaşamış olması.
4.GD.1.25.K.	Daha iyisi yapılabilirdi.
9.GD.1.19.E.	Dondurma ön plana çıkarabileceği tasarımlar gerekiyor.
10.GD.1.20.K.	O dondurmayı nasıl satacaklarını düşüneceklerine toplumu dondurmasız ve cinsellik renkli şeyler olmadan nasıl kalkındırabiliriz bunu düşünsünler.
6.AK.1.20.K.	Hiç bir hayvanın özellikle doğada yaşaması gereken hayvanın bağlanması pek doğru değil.
7.AK.1.19.K.	Kesinlikle bakım şart!
1.AK.4.24.K.	...gerçeği göstermeli. Daha yaratıcı olmalı.
3.AK.4.20.E.	Yok işte yüzünün bir tarafı gülüyor bir tarafı ağlıyor falan filan. Kimse de çıkıp demiyor ki her şeyden bir anlam çıkarmayın adam yapmak istemiş yapmış.
7.AK.4.21.E.	Yandaki görsel sanat deyince aklımıza ilk gelen şey olduğu için fotr takıp ağzında pipo elinde kadeh vır vır konuşan entel insanların samimiyetsiz davranışlarından kaynaklanan bir tikslenme bir iğrenme bir soğukluk hissettim.
10.MA.4.29.E.	Kültür ve halk yaşayışı sınıflandırılması her kesimde farklı olduğu için genele hitap etmesi oldukça zordur.
5.MA.4.24.E.	Artık bu resmi rahat bırakmalılar.
5.MA.1.18.K.	Tamam reklam abartı olacak elbet fakat bu tarz reklam afişlerini yapay buluyorum.
7.MA.1.19.K.	Dondurma reklamlarında sürekli kadın oynatılmasına anlam veremiyorum bence çok saçma.
2.KA.1.19.K.	En nefret ettiği reklam tipidir...

Karşı yargı ile ilgili toplam 30 (19 bayan, 11 bay) ifadeye rastlanmıştır. Bu ifadelerin 18'si 1. Sınıf (11bayan, 6 bay), 12'si 4 .sınıf (8 bayan, 4 bay) öğretmen adaylarındandır. Bulguların bölgeler göre dağılımı içerisinde Karadeniz bölgesi en az buluya sahip bölgedir. Diğer bölgeler birbirlerine yakın sayılarda bulguya sahiptir. Bulguların renklerle temastırılmış tablosu EK:24'te sunulmuştur.

Grafik 28: Bölgelere Göre Sınıflandırılmış Karşı Yargı Sayıları

4.9.4. Karşılaştırmalı Yargı

Karşılaştırmalı yargı / değerlendirme başlığı altında; görsel içerisindeki öğeler, görselin üreticisi ya da görsel üzerinde değerlendirme yapanın kendi fikirlerinin karşılıklı ifadelerini içeren bulgular yer almaktadır. Bu bulgular;

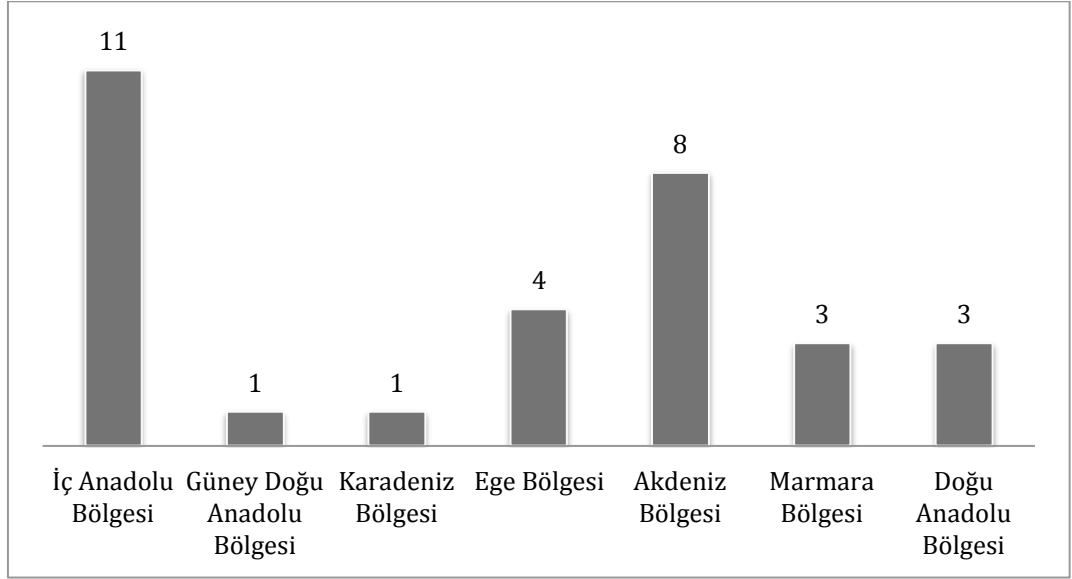
Tablo 17: Karşılaştırmalı Yargı Bulguları

Öğretmen Adayları	Verilmiş Olan Cevaplar
1. İA.4.22.K.	Feminem bir resim değişik yanı normalden farklı olanı yansıtıyor.
2. İA.4.30.K.	Neden bu derece önemlidir bu kadın. Neden çok güzel denir ona.
4. İA.4.22.K.	Hüznün ve neşenin aynı resimde vurgulanmasında bu eseri ayrıca önemli kılıyor.
5. İA.4.21.K.	Durağan bir resim ifadesi huzur verici olsada resim hareketlilik istiyor.
9. İA.4.23.K.	Bazen tebessüm bazende itici bir tavrın hakim olduğu bir resim.
10.İA.1.31.E.	Bizimde gerçek hayatta başkasına göre değilde kendimiz için doğallığımızla hayatımızı idare etmeliyiz.
10.İA.1.31.E.	Modernliğin ve teknolojinin bizi kölesi ettiği bu günlerimizde doğanın o güzelim doğallığının farkında değiliz. Kapitalist düzenin dışına çıkamıyoruz. Herkesden farklı bir şey yaptığında da kendini dışlanmış olarak görüyorsun.

10.İA.1.31.E.	Bir resim öğrencisi olarak bu seviyede bir çalışmamın olmasını çok isterim. Bunun için daha çok yol kat etmem gerektiğinin farkındayım.
5.İA.1.18.E.	Güzel resim ama benim zevkime uymuyor. Anatomi falan süper ama kadın güzel değil.
6.İA.1.18.K.	Ressamın yaptığı bu kusursuz yağlı boya hakkında söyleyecek bir şey yoktur. En azından benim seviyemde ressama kıyasla bilgisi olmayan bir kişinin söyleyeceği bir şey yoktur.
9.İA.1.18.E.	Reklamdaki ürün için bir eleştiri yapmak yerine reklamda kullanılan bayan ve kullanma amacı belli bir alana yönelik kullanmak yanlış bir davranış.
1.DO.4.23.K.	O kadar eserin arasında en çok taklit edilen eser .
5.DO.4.23.E.	Bir ürün veya bir markayı tanıtmak kalitesini göstermek için yapılabilecek en iyi reklamdır demek yanlış olur. Evet çok iyi bir reklam fakat çok daha iyileride olabilir.
6.DO.1.22.K.	Bence resim çok iyi ifade edilmiş canlıların yaşama hakkı olduğunu ve özgür bir şekilde doğada yaşayabileceği gerekmektedir. Onların en doğal hakkı bu çünkü.
7.EG.4.24.K.	Görsel hakkında söyleyecek pek fazla birşeyim yok çünkü dünyanın en ünlü sanatçılarından biri Frida Kahlo
2.EG.1.27.K.	Atı yeğlerdim atın bende yarattığı izlenim, duygu, tutku, arabanın yerine geçemez.
7.EG.1.20.E.	Ne olursa olsun sen yerinde sıkı, sabit durduğun sürece hiç birşey sana zarar veremez. Bu hayatta çok karşılaştığımız bu durumlar olsun, az karşılaştığımız durumlar olsun farketmez sen kendine hakimsen karşına çıkabilecek zorlu durumlarda yıkılmadan, sarsılmadan ayakta kalabilirsin.
7.EG.1.20.E.	Her ne kadar güzel bir bayan olmasada, saç unsurlarının kıvrıkcık olması biraz güzelleştirmiş.
6.GD.1.21.E.	Bu reklam erkekleri güzelliği ile etkileyecek konuma getirmeleridir. Aynı taktik bayanlara karşı da kullanılır. Reklam dondurma alımını artırmak için yapılan hile ve hurdadır.
3.AK.1.21.E.	Prof. Düşüncenin amatör bir çalışma ile berbat bir hale gelmiş. Kadının güzelliği büyüleyici iken büyüleyici olan kadının kendini kaptırdığı lezzet anlatılmış yani harika olan kadının hep alıştığımız üzere kendini benimser ama burada kendini ürünün eşsiz tadına bırakmış. Çok güzel düşünce ancak amatörce koyulan logo 'BİM' kampanyası gibi çıkmış olan dondurma resmi tüm düşünceyi ezmiş.

6.AK.1.20.K.	Yandaki görsel günümüzde en çok karşımıza çıkan ve çok ünlü bir eser. Benim de çok sevdiğim bir eser. Şimdiki nesilde bu kadar güzel ve kalıcı eserler bulunmamakta. Böyle güzel eserler daha çok tanıtılmalı.
7.AK.1.19.K.	Klasik dondurma reklamı işte. Kötü yönde eleştirecek olursak klasik olduğu için eleştiririm. Çok sıkıldık. Güzel kadınlardan başka kimse dondurma yemesin mi? Onu mu demek istiyorlar? Ya da çirkinler böyle yiyemez, o ses çıkmaz mı demek istiyorlar anlamıyorum.
10.AK.1.19.K.	Yani dondurmanın güzel olduğu hissettirilmek isteniyorsa bitmiş dondurma çubuğuna bakan kadının üzgün olması gerekir.
7.AK.4.21.E.	O zaman estetik görecelidir.
7.AK.4.21.E.	Bu görsel hakkında milyonlarca eleştirmen tarafından cümle kurulmuştur. Benim bu konuda söyleyeceklerim onlarınkinin yanından bile geçmez.
9.AK.4.25.E.	Ne de olsa bir insanı güldürmek kolay değildir.
10.MA.4.29.E.	Dolayısıyla başka kültürlerden esinlenip türk kültürüne giydirilmeye çalışan her eser gibi buda yavan kalmıştır.
5.MA.1.18.K.	...ressamına saygım var fakat ...
7.MA.1.19.K.	Leonardo'ya karşı kıskançlık hissettiriyor çok güzel yapmış..
5.AK.4.21.K.	Dondurmanın kendisini göstermeden, kadını göstermek işin kolayıdır.
5.KA.1.18.K.	Reklamlar insanların bir şeyi alırken etkilenmelerini sağlar. Buradaki reklamda anlatılan şeyin çok etkileyici değil bence. Reklamlar o kadar sıradanlaştı ki artık insanların farklı bir şeyler ortaya koymasına gerekiyor.

Karşılaştırmalı yargı bulgularının sayısı 31'dir. Bu bulgular 17'si bayan, 14'ü bay öğretmen adaylardandır. Elde edilen bulguların 18'i 1. Sınıf (9 bayan, 9 bay) , 13'ü 4. Sınıf (8 bayan, 5 bay) öğretmen adaylarındandır. Bulguların bölgelere göre dağılımı içinde İç anadolu ve Akdeniz bölgesi diğer bölgelere oranla iki kat ve üstünde bulguya sahiptir. Güney Doğu Anadolu ve Karadeniz bölgesi en az karşılaştırmalı yargı bulgusuna sahip bölgelerdir. Bulguların renklerle temastırılmış tablosu EK:25'te sunulmuştur.

Grafik 29: Bölgelere Göre Sınıflandırılmış Karşılaştırmalı Yargı Sayıları

4.9.5. Örtük Yargı

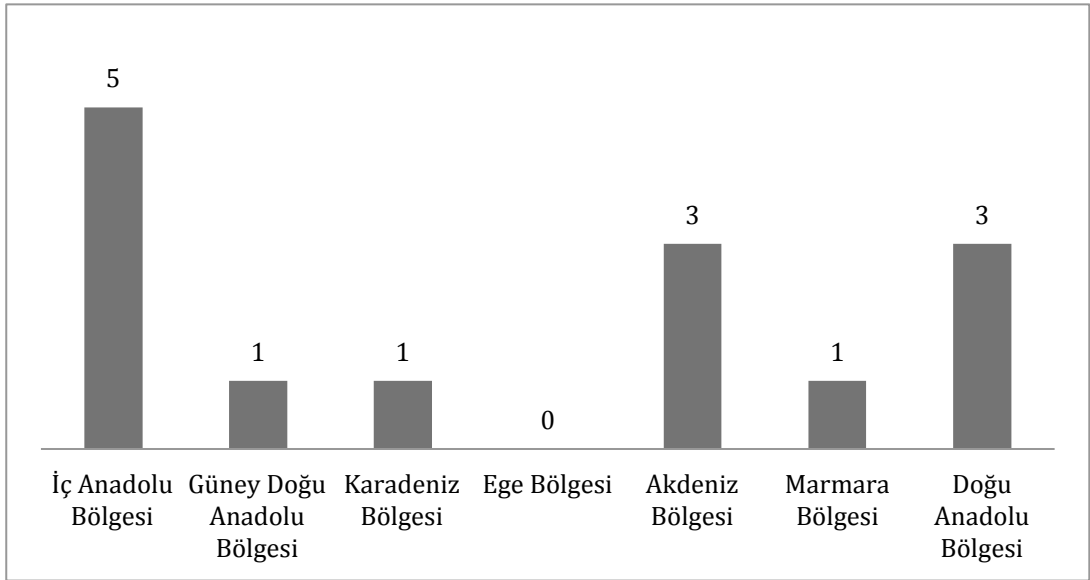
Örtük yargıda; oluşan yargıyı / değerlendirmeyi doğrudan söyleme yerine dolaylı ifadeler kullanarak ifade edilmesi biçimindedir. Bu ifadeler;

Tablo 18: Örtük Yargı Bulguları

Öğretmen Adayları	Verilmiş Olan Cevaplar
5. İA.4.21.K.	İfadesi masumca ve dingin bir figür.
7. İA.4.25.E.	İlkel duygular doğallık.
7. İA.4.25.E.	Kaygısızlık.
7. İA.4.25.E.	Bıkkınlık.
7.İA.1.19.K.	... arabanın hızını atın hızıyla eş değer tutarak ona bir ivme kazandırılmış.
4.DO.4.21.E.	Söyleyecek kelimeler bu resme yetersiz kalabilir. Fakat kendini aşmak ve yeterli seviyenin üstüne çıkmak olarak özetlemek isterim.
5.DO.4.23.E.	Bu işte kötü oldukları bu işten bu kadar anlamadıkları anlamınada gelebilir.
1.DO.1.23.K.	...bayanın dondurma yedikten sonra bu algıda reklamı günümüzce hiç dikkat çekmemektedir.
8.GD.1.30.E.	Dondurma bitmiş çubuğu kalmış reklam için yanlış bir poz.
9.AK.1.18.K.	...ilgi çekici
9.AK.1.18.K.	Dikkat çekici.

9.AK.1.18.K.	Daha geniş kapsamlı olmalıydı.
9.MA.1.19.E.	...bu tablo beni her zaman etkilemiştir.
1.KA.4.23.K.	Örnek almamak etkilenmemek mümkün değil.

Toplam 14 örtük yargı bulgusunun 7'si bay 7'si bayan adaylardan gelmiştir. 1.sınıf adaylardan gelen bulguların sayıya da 7'dir (5 bayan 2 bay), 7 bulgu da 4. Sınıf adaylardan (2 bayan, 5 bay) gelmiştir. Bulguların bölgelere göre dağılımı içinde en çok İç Anadolu bölgesinde rastlanmış Ege bölgesinde ise hiç rastlanmamıştır. Bulguların renklerle temâştirilmiş tablosu EK:26'de sunulmuştur.

Grafik 30: Bölgelere Göre Sınıflandırılmış Örtük Yargı Sayıları

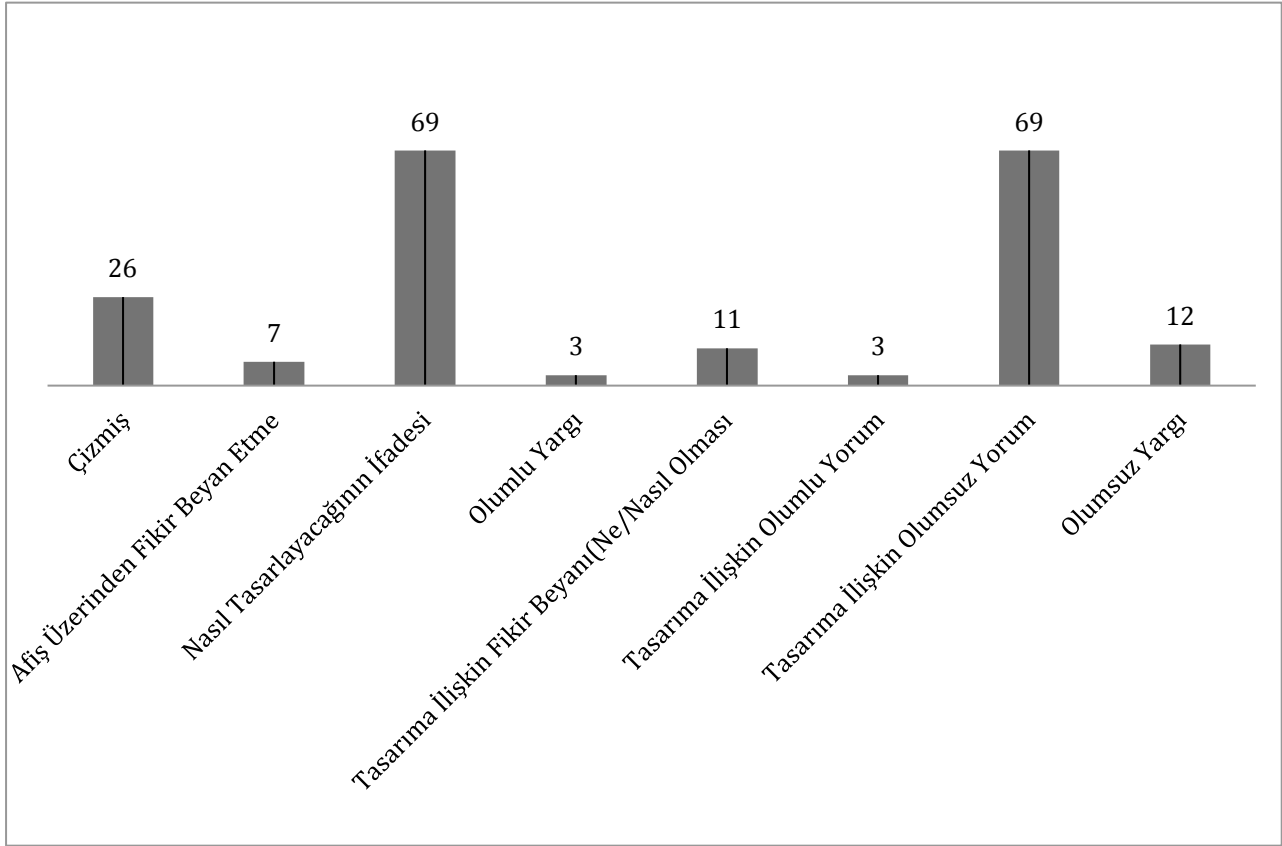
4.10. Onuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular: Görsel Yazma

Bu başlık altında, araştırma için verilen bir afiş verilmiş ve “Siz olsanız yandaki görseli nasıl tasarladınız? (Düşüncenizi yazabilir ya da çizebilirsiniz) şeklinde soru yöneltilmiş çizebilmeleri için bir sayfa verilmiştir. Soruya karşılık aşağıda grafiklerle aktarılan bilgilere ulaşılmıştır.

Grafik 29: Sınıflandırılmış Görsel Yazma bulguları içerisinde Tasarıma İlişkin Olumsuz Yorum ile Nasıl Tasarlayacağının İfadesi en çok karşılaşılmış bulgulardır ve eşit sayılardadır. Diğer sınıflandırılmış yanıtların sayısı en çok karşılaşılan üçüncü

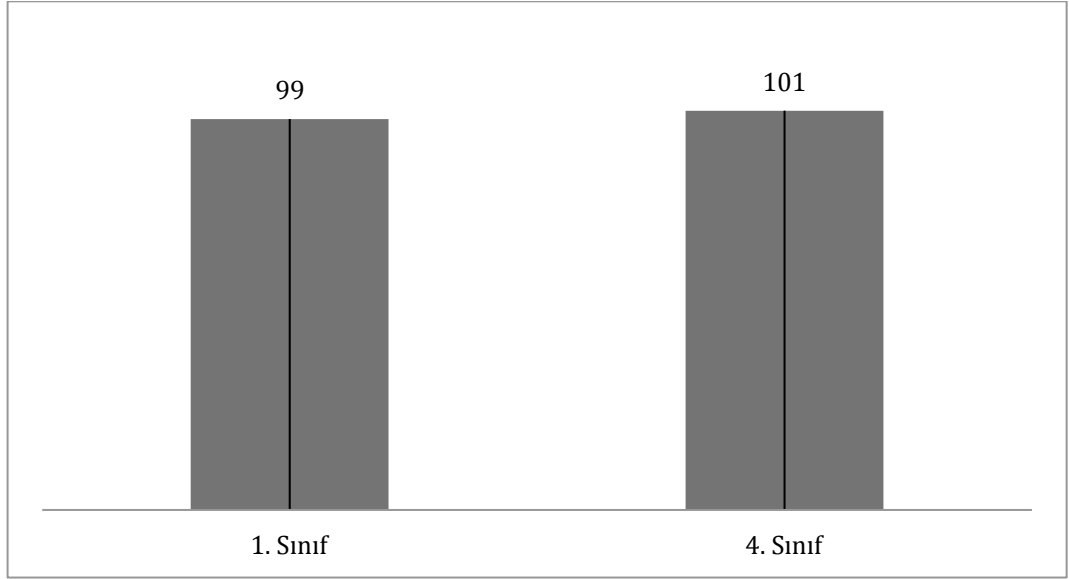

bulgu ise çizmeyi tercih eden öğretmen adayları olduğu gözlenmektedir. Diğer bulgular ise sayıca azdır.

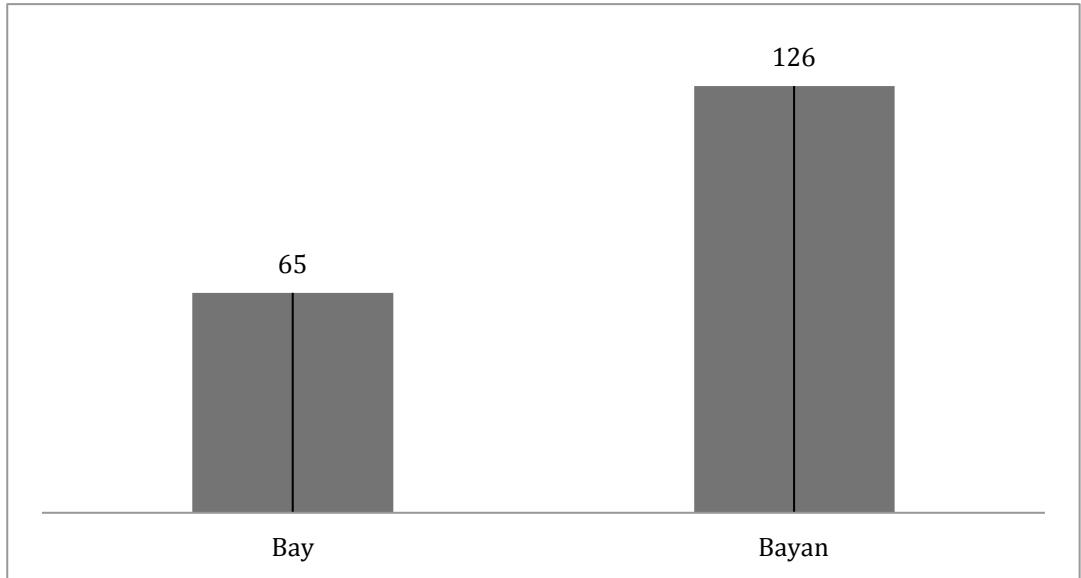
Grafik 31: Sınıflandırılmış Görsel Yazma Bulguları

Grafik 30: Görsel yazma sınıflandırmalarının sınıflara göre dağılımına bakıldığında yaklaşık eşit oranda dağıldığı gözlemlenmektedir.

Grafik 32: Görsel Yazma Sınıflandırmasının Sınıflara Göre Dağılımı

Grafik 31: Görsel yazma sınıflandırması altında bulguların cinsiyete göre dağılımına bakıldığında katılımcıların cinsiyet sayılarına paralel olarak dağıldığı görülmektedir.

Grafik 33: Görsel Yazma Sınıflandırmasının Cinsiyete Göre Dağılımı

4.10.1. Yazmayı Tercih Eden Öğretmen Adayları

4.10.1.1.Nasıl Tasarlayacağını İfadesi

Görsel hakkında çizmek yerine nasıl tasarlayacağını ifade edenlerin bulguları bu başlık altında toplanmıştır. Bulgular;

Tablo 19: Nasıl Tasarlayacağını İfadesi Bulguları

Öğretmen Adayları	Verilmiş Olan Cevaplar
5.MA.1.18.K.	Güneydoğu bölgesinin en ilgi çekici ve güzel yerlerinden bir kaçını seçer afişin büyük bir kısmını kaplayacak şekilde yerleştirdim. Eğer içerisinde yöresel yemeklerde tanıtmak isteniyorsa afişin en alt kısmını yerleştirmedim yan tarafta olduğu gibi.
6.MA.1.19.E.	Gerçek hayattan kesitler aldım
8.MA.1.18.K.	Ben olsam sarı şeritleri kullanmazdım çok dikkat çekiyor. Daha geçişli bir şekilde tasarlardım. Her resim insan gözünü diğer resme götürmeli resim içinde bağlantılar olmalı ama buradaki şeritler resmi kesmiş ayırmış.
10.MA.1.19.E.	Bu tasarımda bütün doğu illerinin resmi olmalıydı. Ben batmanlıyım ve gözüm batmanı aradı. Batman neden yok mesela?
10.MA.1.19.E.	Ben olsaydım bütün doğu illerindeki insanları bir arada yapar ve ellerinde yemekleri var bir şekilde resmederdim. Ayrı illerde olabiliriz ama kardeşiz tablosu oluştururdu bence.
1.MA.4.22.K.	Yörelerimizle ilgili birçok yol ya da çıkışın Türkiye'yi meydana getirdiği bir görsel olarak tasarlanabilir.
3.MA.4.58.E.	Mardin, Siirt, Şırnak görüntülerini daha büyük alır, yiyecekleri daha dağınık halde serpiştirirdim.
4.MA.4.21.K.	Türkiye haritası üstüne yöresel yemekleri bölgelerine göre yerleştirdim.
6.MA.4.23.K.	Güneydoğu bölgesini geniş bir başlık olarak alıp üç ayrı il için sayfayı bölerdim ve sadece belli başlı meşhur olan yerleri ve yemeklerini yanında o illere ait insanı çeken görsellerde eklerdim. 1980-1990 'lardan kalma bir afiş yerine teknolojiyi daha etkili kullanıp gözümüze hitap eden bir etki oluştururdum.
7.MA.4.25.K.	Bölgelerin tarihi yerlerini birbirleriyle ilişkili olacak şekilde manipüle ederdim. Sadece bir bayan elinde duran bir yemekle çeşidi kullanırdım. Görsel sadeliği ön planda olurdu. İsim kullanmak yerine o bölgeyi

	hatırlatan imgeler kullanırdım.
8.MA.4.21.E.	Ben olsam bu görseli bu şekilde tasarlamazdım. Bu illerin önemi benim için asla sınırlandırılmaz. Biraz daha geniş kitleye seslenmek isterdim. Burada biraz sınırlama var.
9.MA.4.22.K.	Daha güzel bir anlatım yapılabilirdi. Bir film şeridi üzerinde tasvir edilen şehirler ve bunu rakibi lezzetler konulabilirdi.
2.KA.1.19.K.	Renkleri daha çok kırmızı renklerini kullanırdım. Fotoğraflar rastgele koyulmuş terkedilmiş gibi. Bu yerleri gezdiğim için hakaret gibi olmuş. Yemekler ufacık kalmış. Dikkat çekmek istenilen yemekler olmasına rağmen. Yöresel kıyafetler artık sıradanlaştı daha farklı şeyler düşünülebilir.
5.KA.1.18.K.	Daha düzenli bir şekilde amaca daha uygun tasarlardım. Diyelim ki 6 şehir ve yemekleri var. Şehirlerin en ünlü özelliklerinin hemen yanına koyardım birinin yemekleri diğerlerinin sadece ünlü yerlerini koymazdım. Hepsini bir büün içinde yapardım.
6.KA.1.18.K.	Orda bayanın olması değil de halk oyunu gibi birden çok insan olabilirdi ama farklı yörelere ait olabilirdi.
1.KA.4.23.K.	İştah kabartıcı reklam kullanmaktan yana olurdum. Yalnız olabildiğince sade bir tasarım kullanırdım. Gözü yormamalı ve dikkat çekmesi istenilen yeri daha dikkat çekici hale getirirdim.
2.KA.4.21.K.	Yazıları daha düz ve daha anlaşılabilir yapardım. Renkleri daha sade.
3.KA.4.22.E.	Şark köşesinde oturan erkeklerin önünde yöresel oyunları oynayan kadınlar yerde oturmuş çiğ köfte yoğuran erkekler tatlı ikram eden kadın karpuz kesen erkek yani tam bir eğlence ortamı hazırlayıp onu ortamın ambiyansı ile birleştirip güzel bir tatil yeri izlenimi verirdim.
6.KA.4.21.K.	...renkleri yani afişteki renkleri yemekleri öne çıkaracak şekilde kullanırdım ki insanların ilgisini çeksün iştahını açsın.
7.KA.4.21.K.	Şehirleri özelliklerine göre yani görsel yemeklerini baz alarak tasarlardım. Onlara ait görsel kullanırdım. Arka zemine yöresel kıyafetlere uygun çizimle fon kullanırdım. Resim ve arkadaki fon hareketli kullanacağım için yazıları serifsiz kullanırdım.
1.İA.1.18.K.	Ben olsaydım daha bütünleyici bir afiş yapardım insana daha çok yer verirdim.
2.İA.1.19.E.	...klasik mantar tabloya iğnelemek yerine birbirine geçişli resimler

	kullanırdım. Alıcılığı göz önüne çıkarırdım.
3.İA.1.18.K.	Şırnak, Mardin, Siirt resimlerini birleştirdim arkaya Güneydoğu yazardım.
4.İA.1.18.K.	Yemekleri, yöreleri ayrı ayrı düşünmek yerine Mardin mekanı içinde Gaziantep baklavasını, Şanlıurfa künefesini Şırnak dağlarında Diyarbakır karpuzunu düşünür uygulardım. Böylelikle kardeşliği ve yörelerin özelliklerini iç içe düşünmüş olurum.
7.İA.1.19.K.	Daha Orijinal bir şeyler tasarlardım. Parça parça şehirlerin özelliklerini yerleştirmek yerine bir bütün halde kullanırdım.
4. İA.4.22.K.	İlgi çekici ve fark yaratacak şekilde tasarlardım. Figürü kullanmazdım daha etkileyici olması için buna benzer görseller farklı şeyler denerdim
7. İA.4.25.E.	İl isimlerini en tepeye yerleştirdim Güney Doğu bölgesinin etrafına dağıtırdım. Fotoğrafları düz biçimde ortaya yerleştirdim. Yemekleri kaldırırdım. Arka planı değiştirirdim. Figürde farklı bir pozisyonda yerleştirdim.
8. İA.4.32.K.	Kızın kıyafetlerini bölümlere ayırarak. Göğüs kısmını karpuzlu bir kompozisyonla sunardım. (Cinsellik). Karın ve kasık bölgesinde baklava kullanırdım. Etek kısmında hareketli köfte kullanırdım.
9. İA.4.23.K.	Ben olsaydım, bu görseller arasında bir denge oluşturmaya çalışırdım.
1.GD.1.20.K.	Öncelikle gelenek görenekler ve sonra bölgede bulunan tarihi yapılar, doğal yapılar ve tanıtımı etkili hale getirebileceğim çeşitli slaytlar, videolar, afişler, geziler, oyunları vb alanlarda uygulama ve bütün dünyanın ilgisini çekebilecek reklamları iyi bir şekilde tasarlar ve uygulardım. Bir film şeridinde fotoğrafları ve özelliklerini aktarır gerekirse slayt yapardım. Bölgeye ait müziklerle desteklerdim
5.GD.1.25.K.	Perspektif ve derinlik olayını daha dikkatli yapardım.
7.GD.1.-.K.	Alt kısımda gösterilen yemeklerin ait olduğu kentler ile yukarıda afiş yer alan kentleri aynı tasarlardım.
8.GD.1.30.E.	Fotoğraflar yerine illerin sembolik görsel fotoğraflarını kullanırdım. Daha farklı yemek resimleri koyardım. O il ile özdeşleşmiş yemek resimlerini.
4.GD.4.22.K.	Ben olsam bu görsel yerine; Uzunlamasına bir masa, masada her yörenin kendine has yemeğini yapıp o yörenin tarihi eserlerinden esinlenip tasarlanmış tabaklarda o yemekleri ilgi çekici bir şekilde sunardım!
9.GD.4.32.E.	Arka plan ile sonradan üzerine yapıştırılan reklam görselleri çok kopuk, özellikle yemeklerin orijinalini koyardım. Resimlerin yerine ve bu kadar kopuk yapmazdım. Daha bütünlük içinde bir birine uyumlu resimler

	seçerdim.
10.GD.4.22.K.	Ben olsam daha toplu, merak uyandıran vurgu kullanırdım. Remin (afişin) bu şekilde dikey kullanımı yetersiz olan resimlerin dağılmasına neden olmuş.
2.EG.1.27.K.	Güneydoğu bölgesinin haritada kapladığı alan üzerine bölgedeki sanata, müziğe, kültüre kıyafetleri yerine tarihi ve doğal güzelliklerine müzelerden müzisyenlere, evlere, oyunlara, kişilerin portrelerine, düğünlerine, o kültüre ait ne varsa tüm görselleri bu alan üzerinde kolaj yapardım.
5.EG.1.19.E.	Şehirlerin doğal görüntüleri (gün batımı, doğumu gibi) kullanmayı tercih ederdim.
6.EG.1.18.K.	Gaziantep, Urfa, Diyarbakır yazılarını kaldırıp yerine bir kaç tane daha görsel koyardım. Görselde Şırnak, Mardin, Siirt adları geçiyor fakat yöresel yemekler olarak sadece Gaziantep, Diyarbakır ve Urfa yöresinin yemekleri verilmiş. Kızın elindeki yöresel yemeklerimiz yazısında uygun olmamış. Onuda kaldırıp büyük harflerle yazıları daha koyu gösterip, arka planada harflerin gölgesi düşürmeden direk net bir şekilde tasarladım. Güneydoğu bölgesi yazan yazı da biraz daha ortada ve eğik değilde daha düz olabilirdi. Afişlerin arka plan rengiyle (sarı) kızın giydiği elbisenin renkleri birbirini boğmuş. Renkler konusunda da seçim yaparken daha dikkatli olurum.
9.EG.1.20.E.	...bölgelerin fotoğraflarına daha fazla yer verirdim.
10.EG.1.19.K.	Ben insan figürü kullanmadan bütün fotoğrafları harmanlar ve bir bütün oluştururdum.
1.EG.4.22.E.	Ben olsam konunun ön plana çıkması için onları merkeze alırdım.
2.EG.4.21.K.	Ben olsam daha çarpıcı renkler seçerdim. Bir düzen içerisinde olurdu. Bu kadar dağınık yapmazdım. Mesajı kısa ve net yapardım dikkati anlatmak istediğim şeyin üstüne çekerdim. Renklendirme kullanırdım.
5.EG.4.25.K.	...o köylü kadın elbisesi içerisinde genç bir bayan değilde yaşlı ton ton bir teyze kullanırdım ve yufka açarken, hamur yoğururken verilmiş bir fotoğraf..
6.EG.4.22.K.	Ben olsaydım öncelikle kadını kullanmazdım en azından bedeniyle. Belki sadece elleri, yemek yaptıkları için. Aslında afişin üst kısmı yani tam ortadan bölündüğünde üstte kalan kısmı kendi içinde lekesele olarak fena değil. Ama; alt kısımda arkaya yerleştirilen yöresel yemekleri o şekilde yerleştirmezdim kadın yada bir çocuk arkası dönük bir şekilde şehire

	bakıyor olabilirdi. Hemen yanında bir masa ve üzerinde yerleştirilmiş yemekler olabilirdi. ama yandaki temayı ve resimleri tamamen değiştirme şansım var ise hiçbirini kullanmazdım.
8.EG.4.23.K.	Daha modern bir görsel tasarlardım. Bilgilendirici yazıları bir arada kullanmak daha etkili olurdu.
9.EG.4.21.K.	Fotoğrafları tekrar dzenlerdim. -İlkokul çocuğu gibi koymuş. Logoyu sağ alt köşeye koyardım. Fotoğraflar daha düzenli olmalı. İlla aynı fotoğraflar olacaksa tabi. Eğer böyle bir zorunluluk yoksa ilk başta bu fotoğrafları değiştirirdim. Ve fotoğrafların üstündeki yazılara gerek yok. Yeterince anlatıyor zaten o yöreyi.
10.EG.4.22.K.	Ben kadını hiç tercih etmezdim. Eğer güneydoğu bölgesi reklamı olacaksa pala bıyıklı bir amcayı çiğ köfte yaparken yapardım. Yanında da yiyen amcalar. Buradaki şehirleri çok küçük ve net yapardım.
2.DO.1.22.K.	...şu an anlatılmayacak kadar mkemmell yapardım.
3.DO.1.21.K.	Ben olsaydım Mardin'i insanıyla görselleştirerek gösterirdim. Çünkü şehrin görüntüsünden çok oranın insanları çok daha güzel anlatıyor şehri ve ben olsaydım görüntünün üstüne neresi ya da nereye ait bir görüntü olduğunu yazmazdım bu çok saçma. Çünkü zaten bunu görsele döküyorsun onu adlandırmanın bir anlamı yok ve resimden çok bir grafik tasarımı haline getirilmiş. Yine söylüyorum ben olsaydım tek birini boyayarak bütün hepsini aynı toplamda bir araya getirirdim. Çünkü bu hem farklı hem de her zaman bir birlik ve temel oluşturur.
6.DO.1.22.K.	Ben yandaki görseli tasarlamak isterdim bir ocuk ya da bir yaşlı fiğran kullanırdım.
9.DO.1.19.K.	O kadın orda gereksiz onu koymazdım.
5.DO.4.23.E.	Yandaki gibi yapmayacağımdan eminim. Ben olsam tabi ki bu görseli uzun bir araştırma yapar gerekli görsellere bilgilere ulaştıktan sonra yeniden tasarlardım.
6.DO.4.34.K	Daha sade bir düzenleme yapardım.

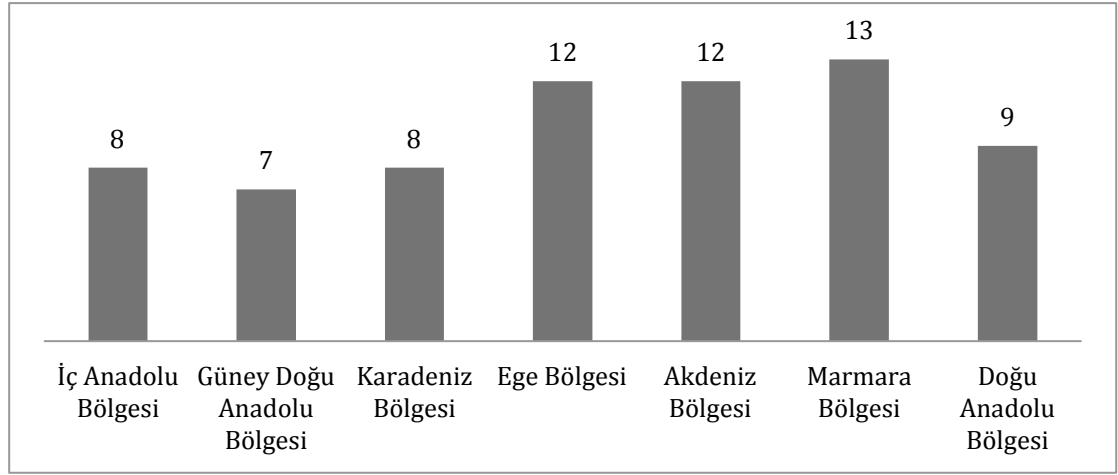
7.DO.4.22.K	Benim tasarlayacağım afiş kesinlikle bu kadar kalabalık olmazdı. İlginç ve dikkat çekici cümleler görseller olurdu. Görsellerin içerisinde ayrı ayrı görseller olmazdı. Güneydoğu bölgesi için ortak bir imge üzerinden tasarlayabilirdim. Gözü yormamak ve düşündürerek anlamalarını sağlardım. Bir hocamında dediği gibi “insanları aptal yerine koymayın” bu kadar görsel ile oluşturulmuş bir kompozisyon “ siz aslında birşey bilmiyorsunuz. Bakın şimdi güneydoğu bölgesinde, Şırnak, Mardin, Siirt, Diyarbakır, Şanlıurfa, Gaziantep gibi şehirler vardır. Diyarbakır=Karpuz, Şanlı Urfa=Çiğköfte, Gaziantep=Baklava'dır demedende bu işin bir yolunu bulmak gerekir diye düşünüyorum. Yöresel kıyafetlerde budur dememek gerekir. Renklerle yazılarla tam bir bütün alması kullanılan görselin de bunu tamamlaması gerekir.
8.DO.4.23.E.	...tipografiyi daha iyi kullanırım. Amaç yöresel yemeklerimizi vurgulamak olduğu için yöresel yemeklerimizi göre çarpar bir şekilde tasarlarım.
10.DO.4.23.K.	Ben olsan bunu daha grafiksel bir şekilde tasarlardım. Güneydoğu bölgesi arka fon siyah-beyaz olurdu. Yazılar siyah olurdu tamamen Şırnak Mardin ve Siirt şehirlerinin ünlü yapıtlarını yada tarihi eserlerin sirket şeklinde tasarlardım. O şehrin yemeklerini yerleştirip daha modern bir tarzla tasarlamaya çalışırdım.
1.AK.1.20.K.	Yemeklerin yerde değil de yöreye uygun bir masa ya da sofrada yörelerin bilindik yerlerinin arka fonu oluşturacağı bir mekanda yöresel kıyafetlerle hizmet eden insanları aynı kompozisyon içinde düşünebilirdim.
2.AK.1.-.K.	Eğer ben tasarlasaydım daha gerçekçi ve resimlerin daha ön planda olduğu bişey tasarlardım. İlk bakışta insanların kesinlikle görmesi gereken yerlerden biri olduğunu düşünmesini sağlamaya çalışırım. Çünkü Güneydoğu bölgesi tarihi yapılarımızı ilk haliyle barındıran yerlerdir. Tabi ki yöresel tatları da vardır. Fakat sadece tatlara değil de daha çok görsel şeylere hitap eden bir şey tasarlardım. Mesela o görsellerin daha gerçekçi daha belirgin fotoğraflarını en ilgi çekici halde kullanırdım. O kadının orada gereksiz olduğunu düşünüyorum. Onu kullanacağıma kağıdı daha düzenli bir şekilde tamamen doğunun özelliklerini ön plana çıkaracak şekilde yapardım.
5.AK.1.18.K.	Biraz daha karmaşıklığı gidermek için bazı şeyleri kullanmazdım. Ya da daha derli toplu tasarlardım.

7.AK.1.19.K.	Böyle tasarlayacaksam hiç tasarlamam daha iyi. Önce bi photoshopu öğrenirdim yani. Eğer amaç Güneydoğu Bölgesini anlatmaksa, birbirine kaynaşmış bir şekilde doğal güzellikleri resmederdim. Sonra da meşhur öğelerini yerleştirirdim. Ama kesinlikle böyle yapmazdım. Hiç çekici değil. O çiğ köfte neden altta mesela? Öyle güzel bir yemeği küçük yapmak çok büyük saygısızlıktır.
8.AK.1.-.K.	Daha büyük görsellerle destekler, daha canlı bir görüntü elde etmeye çalışırdım. Seçeceğim fotoğrafların o şehirle bütünleşmiş bir yanını bulurdum. Yemekleri ise şehir manzarasının yanına ilişitirir daha çekici bir hale getirmeye çalışırdım. Aradaki fluluğu kaldırır, orada duran kız yerine daha gerçekçi bir figür ya da o şehirlerden alınmış gerçek insan manzaralarını koyardım. Raptiyeyle asılmış yazılar yerine daha modern yazı şekillerini denerdim.
10.AK.1.19.K.	Ben resimleri bu kadar dağınık yerleştirmezdim. Ayrıca daha bilindik yöresel yemekler de var. daha renkli, göz alıcı olarak tasarlanması insanların dikkatini daha çok çekeceğinden ben olsam öyle tasarlardım.
1.AK.4.24.K.	...yalın bir afiş tasarlardım önce merak edip bakılmasını sağlardım.
2.AK.4.28.E.	Güneydoğu Bölgesi yazısını resmin tam ortasına alır, Şırnak, Mardin, Siirt'i de alttaki görsel yiyeceklerin üzerine sıralardım.
4.AK.4.22.E.	Özellikle afişte fazlalık oluşturan kıızı, arka plandaki balıklı göl görselini kaldırırdım. Güneydoğu Bölgesi, Gaziantep, Şanlıurfa'daki herf ve yazım hatalarını giderip resmin barındırdığı ve ne olduğu belirsiz olan sağ üstteki 3 logo ve armanın vektörel halini bulup, afişte bunları kullanırdım. Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ndeki 3 büyük ilin tanıtımı için yapılan bu afişte öncelikle vurgulanması gereken bu 3 şehri, onları sembolize eden mimari unsurların vektörel silüetleriyle afişte belirginleştirip bu vektörleri ayrı yöresel renklerde kullanırdım. Sonra vurgulanan yöresel yemekleri de bu vektörlerle bütün oluşturacak şekilde kompoze edip bu 3'ünü afişe yerleştirirdim. Üstte orta boyutta belirlenen günün ismi, altında bu 3'lü kompozisyon ve son olarak en altta şehir halinde logolar, ırmak ve tarih aralığını belirterek bu duyuru afişini daha düzenli ve izleyiciyi çekecek hale getirirdim. Ayrıca afişteki fontları, boyutlarına, dizilişlerine de bir düzen getirip gereksiz tekrarlardan kaçınırdım. Yine gereksiz ve amaçsız kontürle zemin planlarını kaldırırdım.

6.AK.4.21.E.	Görseli sıfırdan tasarlamaya başladım. Hepsi Türkiye'nin bir parçası değil mi yani bunları bir bütünlük içinde göstermek daha mantıklı,
8.AK.4.21.E.	Ben olsaydım en basitinden her şehrin altına bir kaç tane o şehre has yemek fotoğrafı eklerdim.
9.AK.4.25.E.	...ben yapacak olsam, Güneydoğu Bölgesindeki birkaç ili temsil eden fotoğrafları o şekilde kullanmam.

Toplam 69 ifadeye rastlanmıştır. Bunların 32'si 1. sınıf, 37'si ise 4. Sınıf öğretmen adaylarından gelmiştir. Bulguların bölgelere göre dağılımı içinde Marmara en çok Güney Doğu Anadolu bölgesi en az bulguya sahip olduğu görülmektedir.

Grafik 34: Bölgelere Göre Nasıl Tasarlayacağının İfadesi Sayıları

4.10.1.2. Tasarıma İlişkin Olumsuz Yorum

Öğretmen adaylarının bir bölümü tasarıma ilişkin olumsuz yorumlar yapmışlardır. Bu yorumlar;

Tablo 20: Tasarıma İlişkin Olumsuz Yorum Bulguları

Öğretmen Adayları	Verilmiş Olan Cevaplar
4.MA.1.18.K.	...yazıların altındaki renkler hep aynı bunlar olmamalı ve bu yüzden resimlerden çok yazılar özellikle altındaki renk daha çok ilgimizi çekiyor ve çok karmaşık birlik ve düzen de yok. Kadının elindeki yazıda resmi kapatıyor. Yemeklerde biraz daha yukarıda olabilirler.

9.MA.1.19.E.	Yöresel yemekler yazısından sonra yöresel yemekleri değilde yöreleri göstermesi saçma olmuş ya da o yörelerle de ilgili yemekler konulabilirdi. Örneğin Mardin için şu şu yemeği Şırnak için yok bilmem ne yemeği falan en azından alttaki yemeklerde üsteki yörelerde ve yöresel yemeklerimiz yalnız kalmaz yerini bulmuş olurdu.
2.MA.4.22.K.	Siirt üzerindeki yöresel yemeklerimiz yazısı orda olmamalıydı. Güneydoğu bölgesi yazısı tam yatay olmalıydı. Figür ufak olmalıydı. Yukarıdaki amblemler daha ufak olmalıydı. Kızın arkasındaki siyah çizgi olmamalıydı. Sarı rengin yerine pembeye yakın bir ton kullanılabilirdi.
10.MA.4.29.E.	Bu kadar karmaşık öğelerin olduğu bir görselde Hiçbir şey bu kadar yoğun ve karmaşık eleman birlikte kullanılmaz.
1.KA.1.19.K.	Sadece Doğu yemeklerini değil Türkiye haritasındaki bölgesel yöresel yemek renkleriyle şekillendirirdim. Yani sadece bir bölgeye değil bütün olarak bakardım.
2.KA.1.19.K.	Burada kullanılan renkler içten kesinlikle açmıyor. Kullanılan tonlar soğukluk getiriyor. Güneydoğu bölgesi insanının sıcaklığıyla tanınır.
5.KA.1.18.K.	Ben olsaydım ilkönce bu kadar dağınık ve karışık bir şey yapmazdım.
7.KA.1.19.K.	Gezi tasarımı gibi olmuş. İlk öyle anladım. O kadın orda çok yapmacık olmuş. Yöreselliği farklı bir şekilde anlatılmasını istedim.
8.KA.1.18.E.	İnsanları daha etkileyici kılmak açısından kullanılan renklerin zıt renkler olup, yazı tipleri ve renkleri değiştirebilirdi. Kadının ön planda oluşu afişi etkileyici kılmaya yönelik olsa da daha farklı yapılabilirdi.
9.KA.1.19.E.	Yöresel yemekler yazısı, turizm bölgesinde gösterilmesi (siirt)bir uyumsuzluk yaratmış. "Tarihi ve turistik yerlerimi" yazılabilirdi. Yiyeceklerin olduğu kısma ise "Yöresel yemeklerimiz" yazılabilirdi. Yazılmış ama çok geri planda kalmış, silik durduğu için.
10.KA.1.19.E.	Dağınık değil belli bir düzen halinde.
1.KA.4.23.K.	Yandaki görselde yöresel yemekler tanıtılmak istenmiş ama o kadar gereksiz tasarımlar var ki ve yemeklerin dikkat çekmesi gerekirken gereksiz yerler dikkat çekiyor ve amacından sapıyor bence.
2.KA.4.21.K.	Bu şekilde kalabalık tasarlamazdım.
2.KA.4.21.K.	Burda ki karmaşayı yaratmazdım kısacası

4.KA.4.26.K.	Çok dağınık bir tasarım olmuş göz bakarken yoruluyor. Kullanılan renkler soğuk sarı ne kadar sıcak olsada o sarı da sıcaklığı hissetmiyoruz. Anlatılmak istenen ne? Güneydoğu bölgesini tanımak mı yoksa yöresel yemeklerini mi tanıtmak ? Bir tasarım içine bir çok anlam yüklendiğinde Aaa burada bunu anlatmış demek malesef mümkün değil. Daha toplu daha düzenli vurgulamak istenen yerin neyi, yazı şekli ona göre olduğunda dikkat çeken bir tanıtım olabilirdi.
5.KA.4.21.K.	Öncelikle bu şekilde tasarlamazdım. Arkadaki bulunan resim tasarlama girmemiş. Kadının olmasını gerektiren bir durum görmedim. Zıtlıklar kullanılarak yapılan bir çalışma olsaydı daha çok dikkat çekilebilirdi. Bu şekilde çok anlamsız olmuş göze hitap etmeyen bir tasarım.
8.KA.4.22.K.	Çok karışık ve anlaşılması çok zor.
9.KA.4.21.K.	Bu çok kötü olmuş. Daha düzenli olmalıydı.
10.KA.4.22.K.	güneydoğu bölgesini sadece kendi çapında düşünmese daha iyi olurdu diye düşündüm. Sadece kesit almak olayı durumu daha çok kısıtlamış gibi hissettirdi bana. Fotoğraflar daha net ve büyük olabilir. Doğu tarafını sadece kıyafetler ile özleştirmemek gerektiğini düşünüyorum. Doğal güzellikleri ile ön plana çıkarılmalıdır. Eğerki yemekler söz konusu ise yine görsele dikkat edilmeli daha göz alıcı gerçekliği ile ortaya konmalıdır. Onlar daha büyük olmalıydı. Bir kalıba sığdırır gibi bir tasarlama yer verilmemelidir.
1.İA.1.18.K.	Görselde afiş etkisi yok üst üste yığılmış.
5.İA.1.18.E.	Ben olsam o kadının elinin olduğu kısmı kesinlikle yapmazdım. O ne biçim öyle? Mantıksal problemler var tabaklar uçuyor falan.
6.İA.1.18.K.	Bence yerleştirmeler kötü olmamış sadece afiş yapılırken program iyi kullanılmamış. Oradaki yiyecekler dökülecek gibi duruyor. Kadınlara yiyecekler ön-arka ilişkisi yapılamamış. Yani bunlar yapılırken program iyi kullanılıp parçalar düzgün yerleştirilmeliydi.
8.İA.1.19.K.	Afişte bir tarafta yemekler, bir tarafa yaşanan yerin fotoğrafları var. Bence sırf ikisinden biri olmalıydı. Daha güzel olabilirdi.
9.İA.1.18.E.	Tasarımcı Ya da grafikçi değilim fakat çok basit bir kompozisyon ile bir araya getirilmiş özellikler bu kadar parçalı bırakılmamalı.
1.İA.4.22.K.	birçok dini barındıran bir bölge mezapotamya bu kadar karışık olamaz yani fazla karışık düzensiz kısacası berbat bir tasarım. Bir mahalle

	restorantının reklam broşürü gibi olmuş ucuz ve basit.
4. İA.4.22.K.	Bu görsel çok basit ve sıradan tasarlanmış.
5. İA.4.21.K.	Güneydoğu bölgeleri aynı oranda bilgi verilmiş. Düzenleme eksik ve sıradan olmuş. Türkiye ye ait bir tanıtım filmi daha kaliteli ve profesyonel olmalıydı. Amblemler sağ alt köşede, tanıtım fotoğrafları afişte düzenli ve sistemli olmalıydı. Yazı karakteri daha özenli olmalıydı figür afiş için monoton kalmıştır.
6. İA.4.26.K.	Ülkemizi çağdışı gösteren ve tasarım ve bütüne hitapta kötü bir tasarım. Daha çok üçüncü sınıf kebabçı menülerine benziyor.
10. İA.4.22.K.	O kızın orda ne işi var ? Arka planda neden balıklı göl var? Madem tanıtım afişi o zaman bölge üzerinde gösterilsin.
2.GD.1.20.E.	Resimdeki bayanın Güneydoğu yöresini yansıttığını düşünmüyorum. Daha yöresel olabilirdi. Kullanılan resimler de şehirleri ilgi çekici kılmıyor. Daha güzel fotoğraflar kullanılabilirdi. Her il için en önemli olan yapı baya orayı tasvir eden fotoğraflar kullanılması daha doğru olurdu. Fotoğrafların altına gezilecek yerlerin isimleri yapıların o bölgeye ait ve tüm ülke için neler ifade ettiğini açıklamak daha güzel olurdu.
3.GD.1.23.E.	...biraz daha photoshop bilen birine yaptırabilirlerdi. Sıradan bir tasarım olmuş.
4.GD.1.25.K.	Yöresel yemekler cam tabaklarda değil de demir tabaklar veya bakır tabaklarda kullanılabilirdi. Ayrıca reklamı gösteren kadın hiç bir şekilde estetik durmamış. Kadın teması yerine çok daha farklı şeyler kullanılabilirdi orda. Artı bir tanıtım yapılırken tanıtım üstüne böyle yazıların olması güzel değil (Siirt'in üstünde yöresel yemek) yazılmış gibi.
7.GD.1.-.K.	Mardin, Siirt, Şırnak'ın yöresel yemeklerini alt bölümde gösterilmeliydi. Estetik algısı daha yüksek ve sıcak renklerin hakim olduğu bir afiş olması görsele daha hitap etmesini sağlayabilirdi.
8.GD.1.30.E.	Afişlerde kullanılan illere ait yemek kültürleri hakkındaki tamamlayıcı görseller kullanılmamış, bütünleşmiyor.
2.GD.4.20.K.	Kesinlikle böyle bir tasarım sergilemezdim.

3.GD.4.24.K.	...yazılar çok fazla, iyi görseller seçilmemiş. Baklavaya bakan, çiğ köfteye, karpuzla dönen birinin zaten hangi şehri temsil ettiğini az çok biliyordur. Yöresel yemekler afişi gibi durmuyor. Daha etkili ve meşhur yemekler kullanılabilirdi. İlkokul düzeyinde...
4.GD.4.22.K.	...yandaki görsel gereksiz bir kalabalık ve göz yorucu buldum.
5.GD.4.25.K.	...tatlı ve karpuz yemek kategorisine girmiyor. Diyarbakır'ın surları ya da on gözlü köprü de konulabilirdi.
6.GD.4.25.E.	iller arasında Diyarbakır on gözlü köprü olabilirdi. Ve karpuzun yerine kibe-bumbar olabilirdi ya da ciğer. Güneydoğu Bölgesi demiş ama şehirler arasında bazı şehirler eksik. Yemek demiş ama Antep'e tatlı Diyarbakır'a karpuz gösterilmiş eksik ve yanlış buluyorum.
7.GD.4.21.E.	Yemekler önde yapııştırma gibi durmuş. Daha iyi tasarlanabilirdi, çok ayrı kalmış. Herşey birbirinden bağımsız sanki.
10.GD.4.22.K.	Renk seçimleri kötü. Afiş dizaynı çok amatörce ve gerçeğe uygun değil Güneydoğu'da kaç kişi bu şekilde yöresel kıyafet giyer ki! Başarısız buldum.
4.EG.1.19.E.	Bölge kutucuğunun ve şehir kutucuğunun döndürülmesine ve yatırılmasına gerek yoktu. Ayrıca, resimdeki figürün sol elinin üzerindeki yere yöresel ürünler yerleştirilirse daha doğru olurdu. Çünkü fondan da anlaşıldığı kadarıyla bu reklamın amacı yöresel yemekleri tanıtmak, şehirleri tanıtmak değil. Fona yerleştirilen büyük fotoğrafında yöresel yemekleri destekleyici bir anlayışla yerleştirilmesi gerekirdi.
5.EG.1.19.E.	Turist çekmek amacıyla yapılmasına rağmen çok yetersiz, grafik tasarımı başarısız. Sadece doğal fon kullanılsa bile çok daha iyi olurmuş. Lokanta tanıtımı gibi olmuş.
6.EG.1.18.K.	Gaziantep, Urfa, Diyarbakır yazılarını kaldırıp yerine bir kaç tane daha görsel koyardım. Görselde Şırnak, Mardin, Siirt adları geçiyor fakat yöresel yemekler olarak sadece Gaziantep, Diyarbakır ve Urfa yöresinin yemekleri verilmiş. Kızın elindeki yöresel yemeklerimiz yazısında uygun olmamış. Onuda kaldırıp büyük harflerle yazıları daha koyu gösterip, arka planada harflerin gölgesi düşürmeden direk net bir şekilde tasarladım. Güneydoğu bölgesi yazan yazı da biraz daha ortada ve eğik değilde daha düz olabilirdi. Afişlerin arka plan rengiyle (sarı) kızın giydiği elbisenin renkleri birbirini boğmuş. Renkler konusunda da seçim yaparken daha

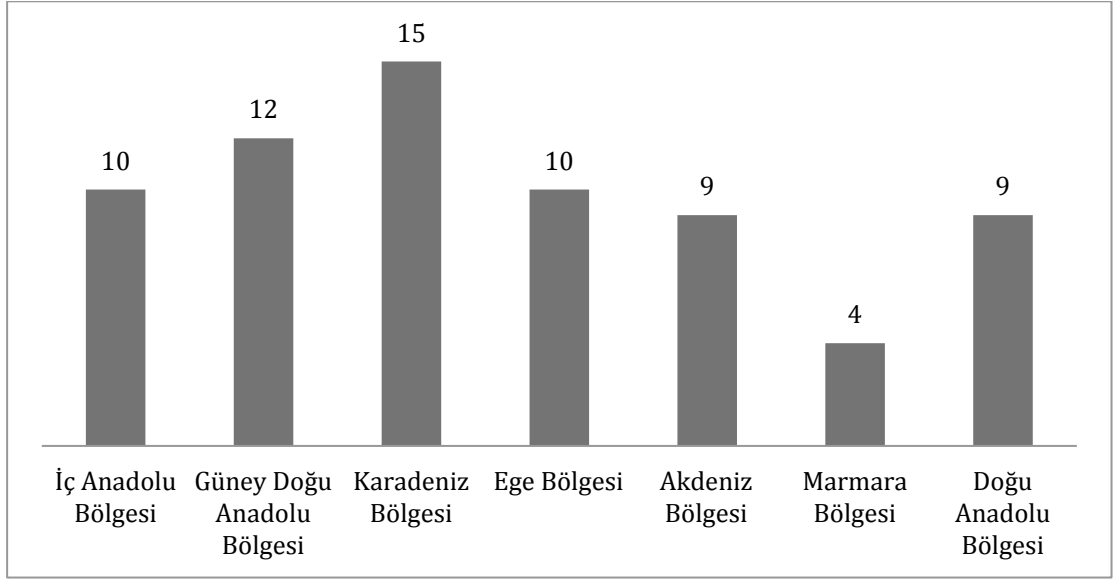
	dikkatli olurdum.
8.EG.1.19.K.	Kesinlikle bu renk ve resimleri kullanmazdım. Hele ki yöresel kıyafetli kadın figürü çok anlamsız. Ayrıca bu görselin amacı anlaşılıyor. Tur mu, gezi mi, tanıtım günleri mi?
10.EG.1.19.K.	Bir çok turist çekebilecek özelliklere sahip olan bu bölgenin böyle dar bir çerçevede tanıtılmaya çalışılması, diğer fotoğraflara nazaran bayan figürünün çok büyük olması gereksiz.
1.EG.4.22.E.	Anlatılmak istenen konu tam olarak ifade edilmemiş.
6.EG.4.22.K.	Ben olsaydım öncelikle kadını kullanmazdım en azından bedeniyle. Belki sadece elleri, yemek yaptıkları için. Aslında afişin üst kısmı yani tam ortadan bölündüğünde üstte kalan kısmı kendi içinde lekesel olarak fena değil. Ama; alt kısımda arkaya yerleştirilen yöresel yemekleri o şekilde yerleştirmedim kadın yada bir çocuk arkası dönük bir şekilde şehire bakıyor olabilirdi. Hemen yanında bir masa ve üzerinde yerleştirilmiş yemekler olabilirdi. ama yandaki temayı ve resimleri tamamen değiştirme şansım var ise hiçbirini kullanmazdım.
7.EG.4.24.K.	Bence kötü ve eski bir görsel daha iyi olabilirdi. Mesela resimler daha net çekilebilirdi profesyonel bir makinayla. Bence güneydoğu bölgesini daha kötü göstermiş.
8.EG.4.23.K.	Birleştirilen objeler güzel, mantıklı ancak şekil olarak etkili bir görüntü sunmuyor. Daha basit ve eski görünüyor.
10.EG.4.22.K.	Çok kalabalık bir görsel olmuş.
5.DO.1.19.K.	İlk başta Diyarbakır'ın eksik olması dikkatimi çekti. Ayrıca bayanın giyimi o bölgeye ait değil arka mekan urfa yemeklerde simgelenen şehirler yanlış daha çok tarihi simgelemeli. Yemekler önde olmalı tarihin önünde ve güce gelmeli.
7.DO.1.18.E.	Yani bu görsel daha düzenli yapılabilirdi. Daha iyi tanımlı yapılabilir. Örneğin, bu aşağıda oluşturduğum kavram haritasına benzer bir harita yapıp daha da görselleştirilebilir. Ya da sanatsal bir şeyler yapılabilir.
9.DO.1.19.K.	Bence klasik basit bir afiş olduğunu düşünüyorum. Sarıda ,mavide soğuk renkler ve bir arada olmamalıdır bence. Ayrıca afiş herkesin aklına gelebilecek bir şey yani farklı şeyler yapılmalı.

9.DO.1.19.K.	Yiyecekler zaten yöresel yemek ayrıca "YÖRESEL YEMEK" yazılmasına gerek yok gözümüze sokmaya ne gerek var. çiğ köfteyi, baklavayı, karpuzu herkes biliyor. Şırnağın dağlarını çekmiş. Ne gerek var. hiç beğenmedim. O siponsonları en başa değil alta koymalıymış, Google görsellerden resimleri bulmuş, bulmuş yapıştırmış.
2.DO.4.22.K	Bu reklamın hiç ilgi çekici yanı yoktur. Herşey havada kalmış çevre ile renklerle hiç bir ilgisi yoktur. Çok güzel olmamış.
6.DO.4.34.K	Böyle tasarlamazdım :) Çok karmaşık ve göz yorucu olmuş
7.DO.4.22.K	Benim tasarlayacağım afiş kesinlikle bu kadar kalabalık olmazdı.ilginç ve dikkar çekici cümleler görseller olurdu. Görsellerin içerisinde ayrı ayrı görseller olmazdı. Güneydoğu bölgesi için ortak bir imge üzerinden tasarlayabilirdim. Gözü yormamak ve düşündürerek anlamalarını sağlardım. Bir hocamında dediği gibi “insanları aptal yerine koymayın” bu kadar görsel ile oluşturulmuş bir kompozisyon “ siz aslında birşey bilmiyorsunuz. Bakın şimdi güneydoğu bölgesinde, Şırnak, Mardin, Siirt, Diyarbakır, Şanlıurfa, Gaziantep gibi şehirler vardır. Diyarbakır=Karpuz, Şanlı Urfa=Çiğköfte, Gaziantep=Baklava'dır demedende bu işin bir yolunu bulmak gerekir diye düşünüyorum. Yöresel kıyafetlerde budur dememek gerekir. Renklerle yazılarla tam bir bütün alması kullanılan görselin de bunu tamamlaması gerekir.
9.DO.4.21.K.	Görseller ve yazı çok karışık görünüyor. İlk olarak yazı anem hiyerarşisini baz alarak sıralama yapılabilirdi. Gereksiz ayrıntılar çıkarılarak afiş sadeleştirilirdi. Görsellerin daha çözümlülüğü yüksk olarak çok daha etkili bir biçimde kullanılabilirdi. Logolar bir arada olmayabilirdi. Arkadaki görsel (şanlıurfa-balıklıgöl) fotoğraf fon olarak kullanılmayabilirdi.
10.DO.4.23.K.	Bu görsele baktığımda herkesin kolayca tasarlayabileceği düşünebileceği yada çizebileceği bir tasarım mevcuttur. Şehirlerin fotoğrafları ve o şehrin simgesi olan yiyecekler ve yöresel giyinmiş bir kadın.
5.AK.1.18.K.	...göz nereyi okuyup başlayacağını şaşırıyor.
7.AK.1.19.K.	Böyle tasarlayacaksam hiç tasarlamam daha iyi. Önce bi photoshopu öğrenirdim yani. Eğer amaç Güneydoğu Bölgesini anlatmaksa, birbirine kaynaşmış bir şekilde doğal güzellikleri resmederdim. Sonra da meşhur öğelerini yerleştirirdim. Ama kesinlikle böyle yapmazdım. Hiç çekici değil. O çiğ köfte neden altta mesela? Öyle güzel bir yemeği küçücük

	yapmak çok büyük saygısızlıktır.
9.AK.1.18.K.	bence görsel oldukça bölünmüş karelere ayırarak anlatmak insanların odaklanmasını engellemiş bence.
9.AK.1.18.K.	Oldukça basit bit tasarım olduğunu düşünüyorum daha özgün daha modern olmalıydı.
10.AK.1.19.K.	Yöresel yemeklerimiz yazısı manzara resmini kapatmış. Bu yüzden beni rahatsız ediyor.
1.AK.4.24.K.	Arkadaki manzara, kadın ve üzerindeki etiketler beraber ve mekandan bağımsız oldukları halde sanki o mekana aitlermiş gibi yapılmaya çalışılmış. Aralarındaki renk farkları çok daha itici. Afişte ya da broşürde olması gerekenler gelişigüzel dağıtılmış. Ama kendi içinde de tasarım yapılmaya çalışılmış. Karışık ve dikkat çekmiyor.
6.AK.4.21.E.	...çok fazla dikkat dağıtacak görseller var. gözü takip ettirmeyen bir düzenleme söz konusu.
8.AK.4.21.E.	Özellikle üstte farklı şehirlerden fotoğraflar gösterip, altta farklı yemekler vermesi saçma olmuş.
9.AK.4.25.E.	Mesela fondaki fotoğrafın gökyüzünden başka hiç bir etkisi yok. Balıklı gölün önünü çekilen şeffaf gri fon kapatırken onu da yemeklerin fotoğrafı kapatıyor.

Tasarıma ilişkin olumsuz yorum sayısı 69'dur, bunların 33'ü 1. Sınıf, 36'sı ise 4.sınıf öğretmen adaylarından gelmiştir. Bulguların bölgelere göre olumsuz yorum bulgusuna en az Marmara Bölgesinde görülmekte, en çok bulgu ise Karadeniz bölgesinden olduğu tabloda görülmektedir.

Grafik 35: Bölgelere Göre Tasarıma İlişkin Tasarıma İlişkin Olumsuz Yorum Sayıları

4.10.1.3.Olumsuz Yargılar

Görsel hakkında olumsuz yargı / değerlendirme içeren ifadeler bu başlıkta toplanmıştır.

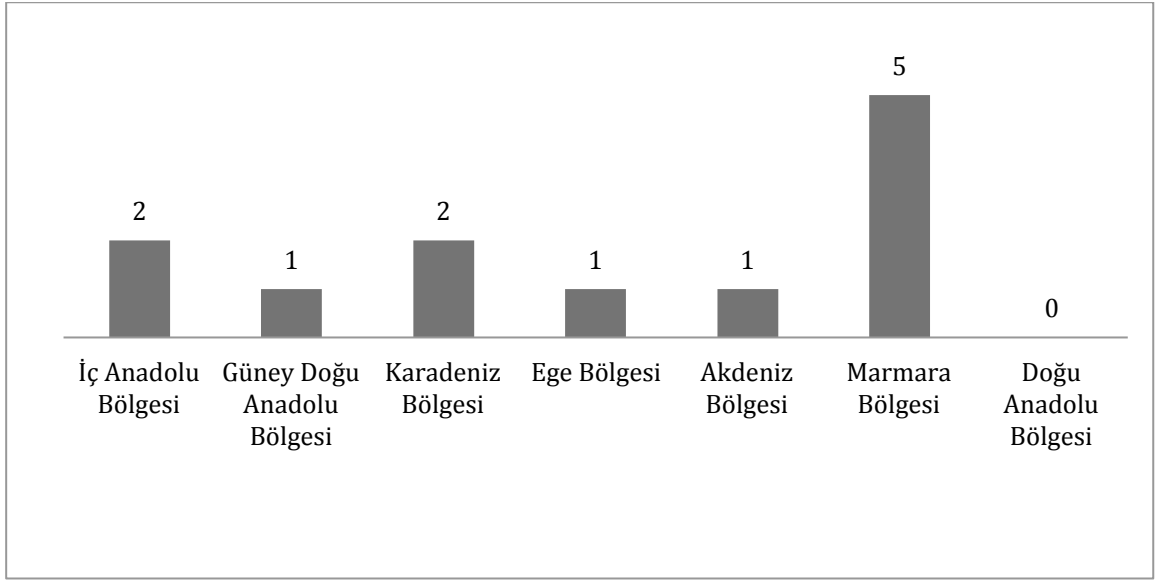
Bu ifadeler;

Tablo 21: Olumsuz Yargılara Ait Bulguları

Öğretmen Adayları	Verilmiş Olan Cevaplar
1. MA.1.20.K.	Ben böyle bir görsel düzenlemezdim.
5.MA.1.18.K.	Afişin gözlemciye hitap etmesi gerekiyor ama bu afiş hiç de öyle göz alıcı değil. İlgi çekici olması gerek ve albeniye sahip olmalı.
6.MA.1.19.E.	Yandaki görselde açıklayıcı fazla bir şey yok.
5.MA.4.24.E.	Görselin tasarımını çok kötü buldum. Amatör, arabesk ve estetik yargılarıma göre kötü buldum.
8.MA.4.21.E.	...kısacası bu afişi beğenmedim.
2.KA.1.19.K.	Tebrik ediyorum bunu yapana fazlasıyla aşağılanmış hem reklamcılık hem Güneydoğu bölgesi.
7.KA.1.19.K.	Tasarımı beğenmedim
1. İA.4.22.K.	...berbat bi tasarım.
1. İA.4.22.K.	...ucuz ve basit.

3.GD.4.24.K.	Tasarımı hiç beğenmedim.
5.EG.1.19.E.	...grafik tasarımı başarısız.
1.AK.4.24.K.	Çok kötü bir tasarım.

Toplam 12 olumsuz yargı bulgusu vardır. Bunların 6'sı 1. sınıf diğer 6'sı ise 4. Sınıf adaylardan gelmiştir. Bulguların bölgelere göre dağılımı içinde Marmara bölgesi diğer bölgelere oranla sayıca fazladır.

Grafik 36: Bölgelere Göre Olumsuz Yargı Sayıları

4.10.1.4.Afiş Üzerinden Fikrini Beyan Etme

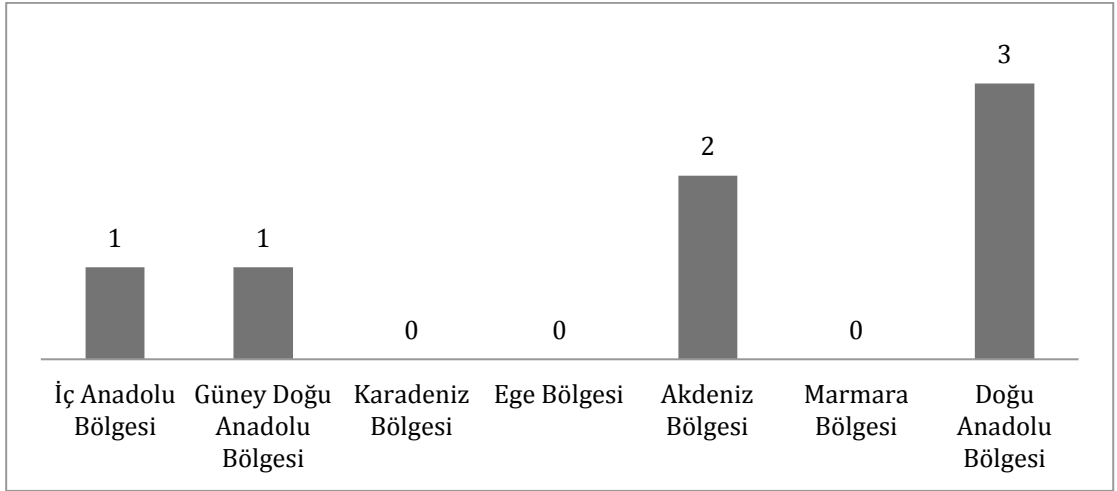
Bazı öğretmen adayları afiş üzerinden fikirlerini beyan etmişlerdir. Bu bulgular;

Tablo 23: Afiş Üzerinden Fikrini Beyan Etme Bulguları

Öğretmen Adayları	Verilmiş Olan Cevaplar
10.İA.1.31.E.	güneydoğu bölgesine yapacağınız tur ile o bölgenin tarihi değerlerinin, güzelliğinin farkına başkasının bakış açısı ile değilde kendi gözleriniz ile görme imkanına ulaşabilirsiniz. Yöre insanının sıcak kanlılığını yemek kültürünü, illerin yemek tatların farkına varabilirsiniz.
6.GD.1.21.E.	Bu bir nevi yaşamak istediğin yer anlamına gelir. Tabi vazgeçilmezim yine Diyarbakır olurdu, ondan sonra Mardin, Urfa, Gaziantep, Şırnak ve Siirt

	gelirdi. Her şeyden önce benim için tarih gelir.
6.DO.1.22.K.	Bir bölgeyi, bir yöreyi en iyi ifade eden şey o yörenin kültürü, yemeği, tarihi eserleri, giyim kuşamıdır
1.DO.4.23.K.	Görseli tasarlamak isteyenlerin fikirleri daha yaratıcıdır. Picasso olmaya gerek yok Picasso (ne görse kopyalayan, çalan:)
7.DO.4.22.K.	Bir hocamda dediği gibi “insanları aptal yerine koymayın” bu kadar görsel ile oluşturulmuş bir kompozisyon “ siz aslında birşey bilmiyorsunuz.
9.AK.4.25.E.	Reklamlarda, reklam pamolarında sarı renkle çok karşılaştığım için 'neden sarı' sorusunu çok sordum.
9.AK.4.25.E.	Daha sade bir şekilde harita üzerinde bir tasarım yapılarak her bölgenin yemeği veya fotoğrafları ile daha iyi bir afiş çıkartılabilir.

Bulgular 3'ü 1. sınıf 7'si 4. Sınıflardan olmak üzere 7 tanedir. Bulgularının bölgelere göre dağılımına bakıldığında Doğu Anadolu bölgesini diğer bölgelere göre sayıca fazladır. Karadeniz, Ege ve Marmara bölgelerinde afiş üzerinden fikir beyan etme bulgusuna rastlanmamıştır.

Grafik 37: Bölgelere Göre Afiş Üzerinden Fikir Beyan Etme Sayıları

4.10.1.5.Olumlu Yorum

Güney Doğu Anadolu Bölgesinden 2 (1.sınıf) olumlu yorum gelirken, 1 adet Ege bölgesinden yorum gelmiştir. Bu yorumlar;

Tablo 24: Olumlu Yorum Bulguları

Öğretmen Adayları	Verilmiş Olan Cevaplar
8.EG.4.23.K.	Birleştirilen objeler güzel, mantıklı...
7.DO.1.18.E.	...ama yine de güzel.
9.DO.1.19.K.	Sadece arkadaki balıklı gölü beğendim kompozisyonu iyi kullanmış.

4.10.1.6.Olumlu Yargılar

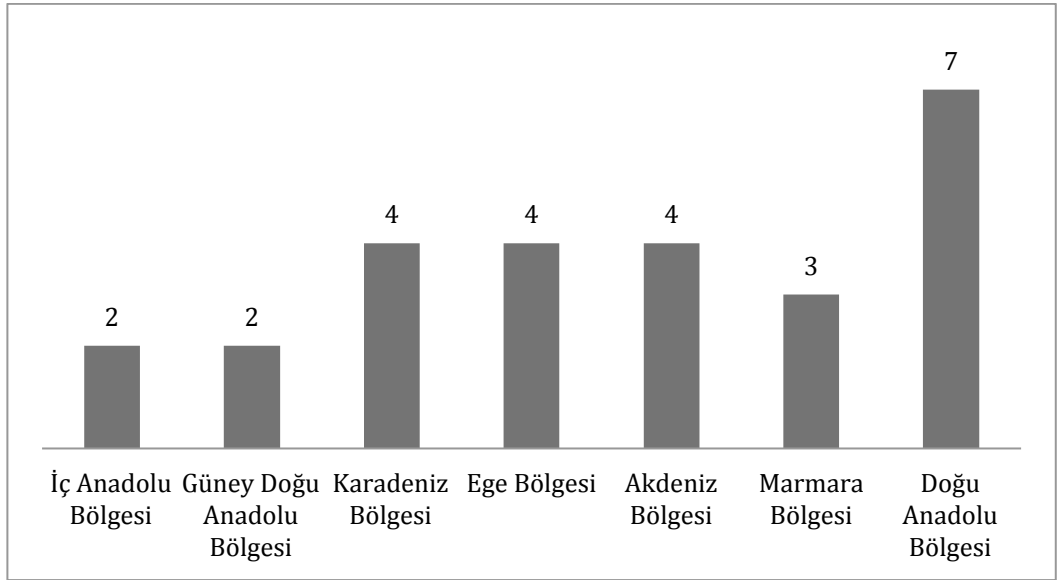
Başlık altında ele alınan görsel hakkında, Karadeniz, Marmara, Doğu Anadolu Bölgelerinden 1'er (1. Sınıf) olumlu yargı ifadeleri gelmiştir. Bunlar;

Tablo 25: Olumlu Yargılara Ait Bulguları

Öğretmen Adayları	Verilmiş Olan Cevaplar
10.MA.1.19.E.	Görsellere gelince başarılı.
4.KA.1.19.K.	...ben olsaydım aynen böyle tasarlardım. Bence bunun gibi tasarlamak daha iyi anlatamazdı Güneydoğu Bölgesini.
6.DO.1.22.K.	Bence tasarım gayet iyi.

4.10.2. Çizmeyi Tercih Eden Öğretmen Adayları

Çizmeyi tercih edenlerin sayısı 26'dır. 1. Sınıf tan 12, 4. sınıftan 14 öğretmen adayı çizmeyi tercih etmiştir. Çizmeyi tercih eden öğretmen adayları içinde Doğu Anadolu bölgesi diğer bölgelere oranla sayıca fazladır. Karadeniz, Ege ve Akdeniz bölgeleri eşit sayıda. Marmara, İç Anadolu ve Güney Doğu Anadolu bölgelerinden gelen bulgular birbirlerine yakın ve diğer bölgelere oranla sayıca azdır.

Grafik 38: Bölgelere Göre Çizmeyi Tercih Eden Öğretmen Adayları Sayıları

Şekil 2: 2.MA.1.18.E.

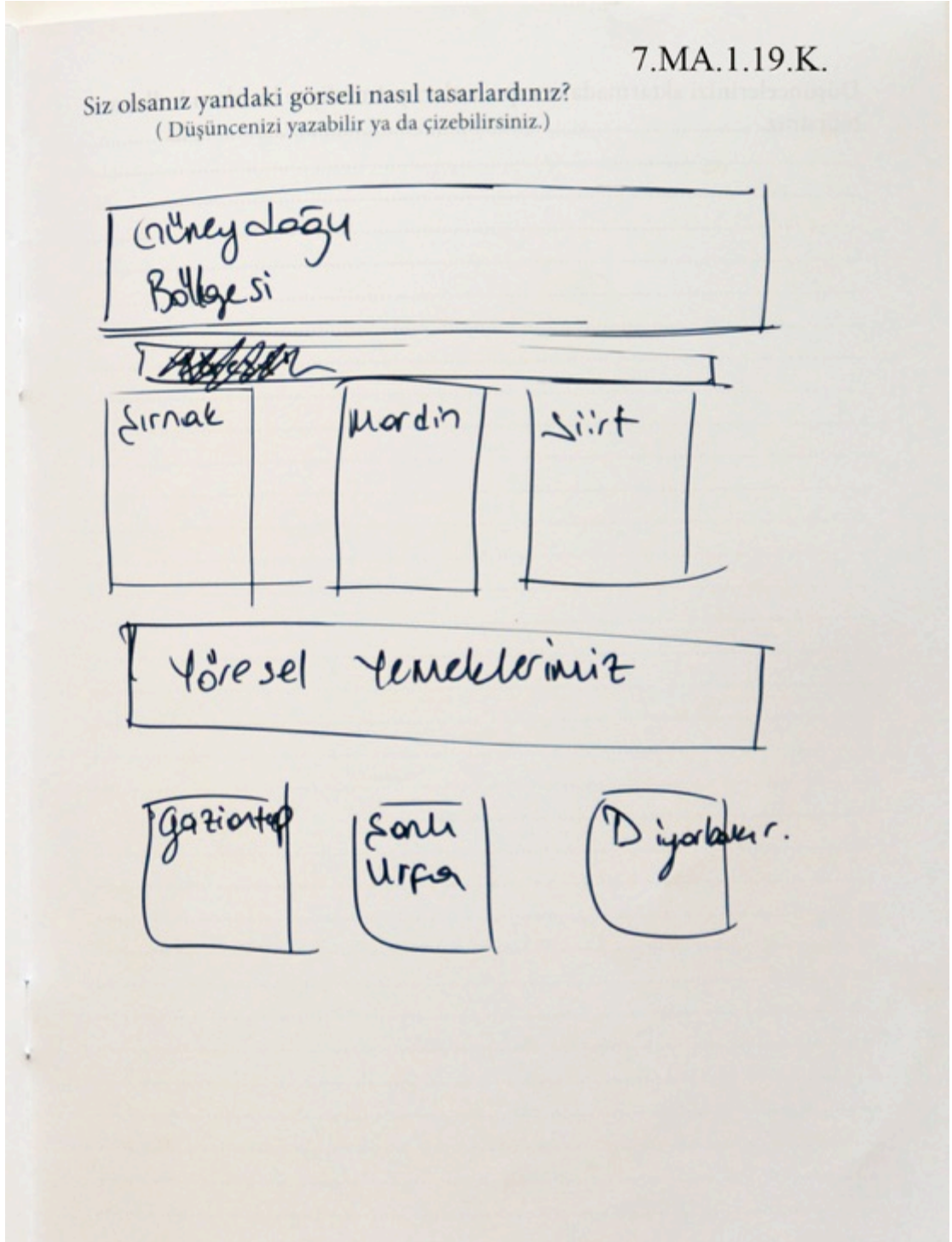

Şekil 3: 3.MA.1.18.E.

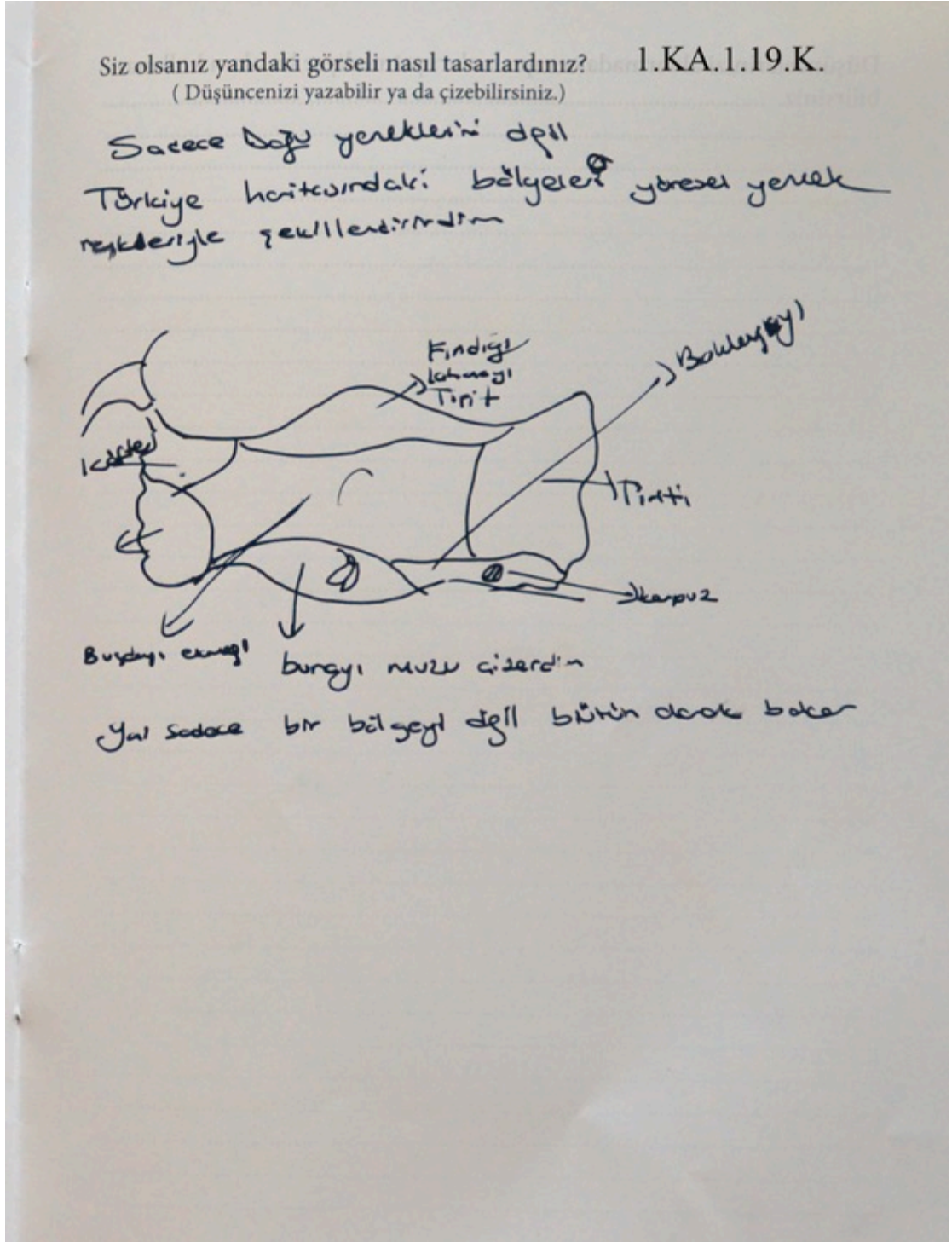

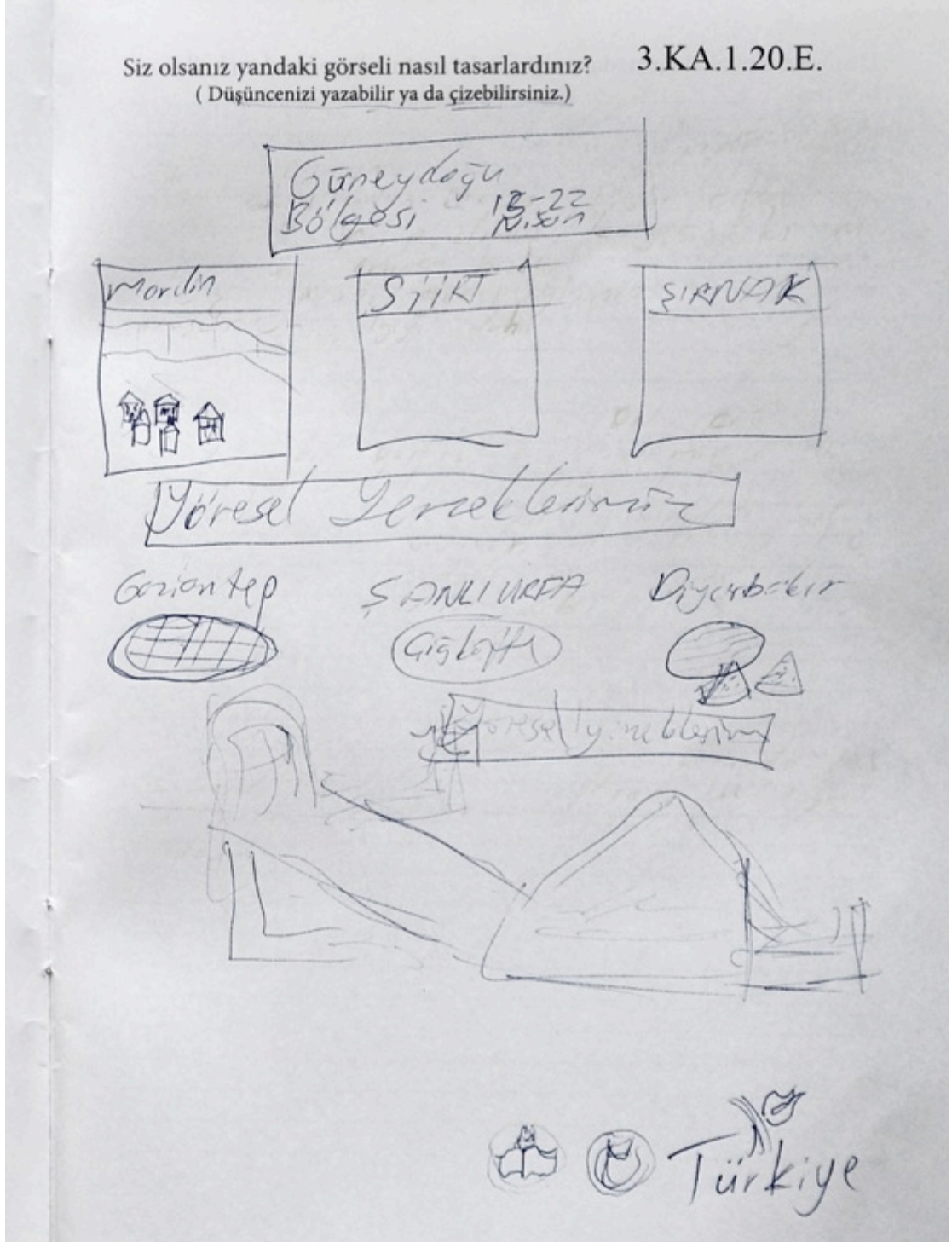
Şekil 4: 7.MA.1.19.K.

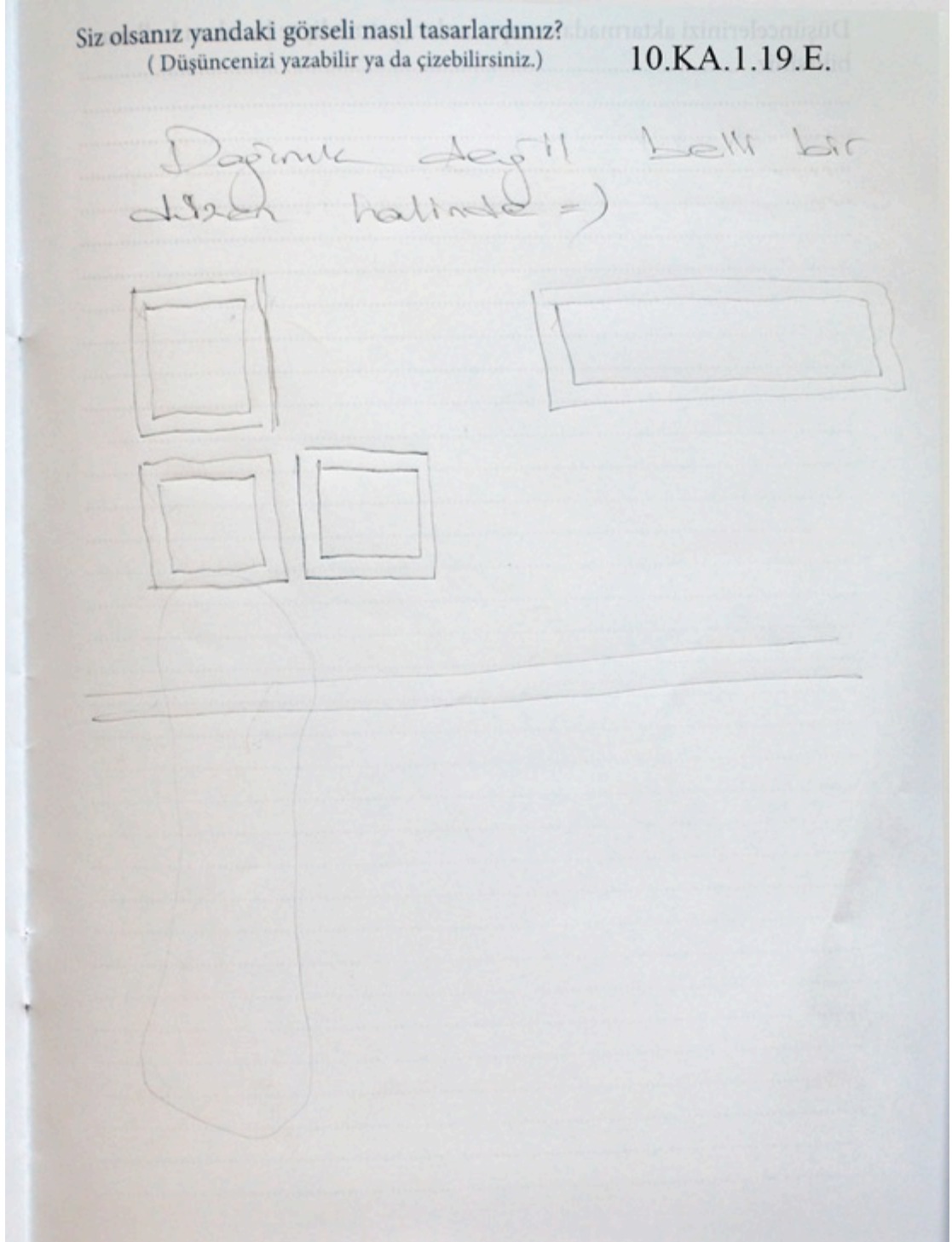
Şekil 5:1.KA.1.19.K.

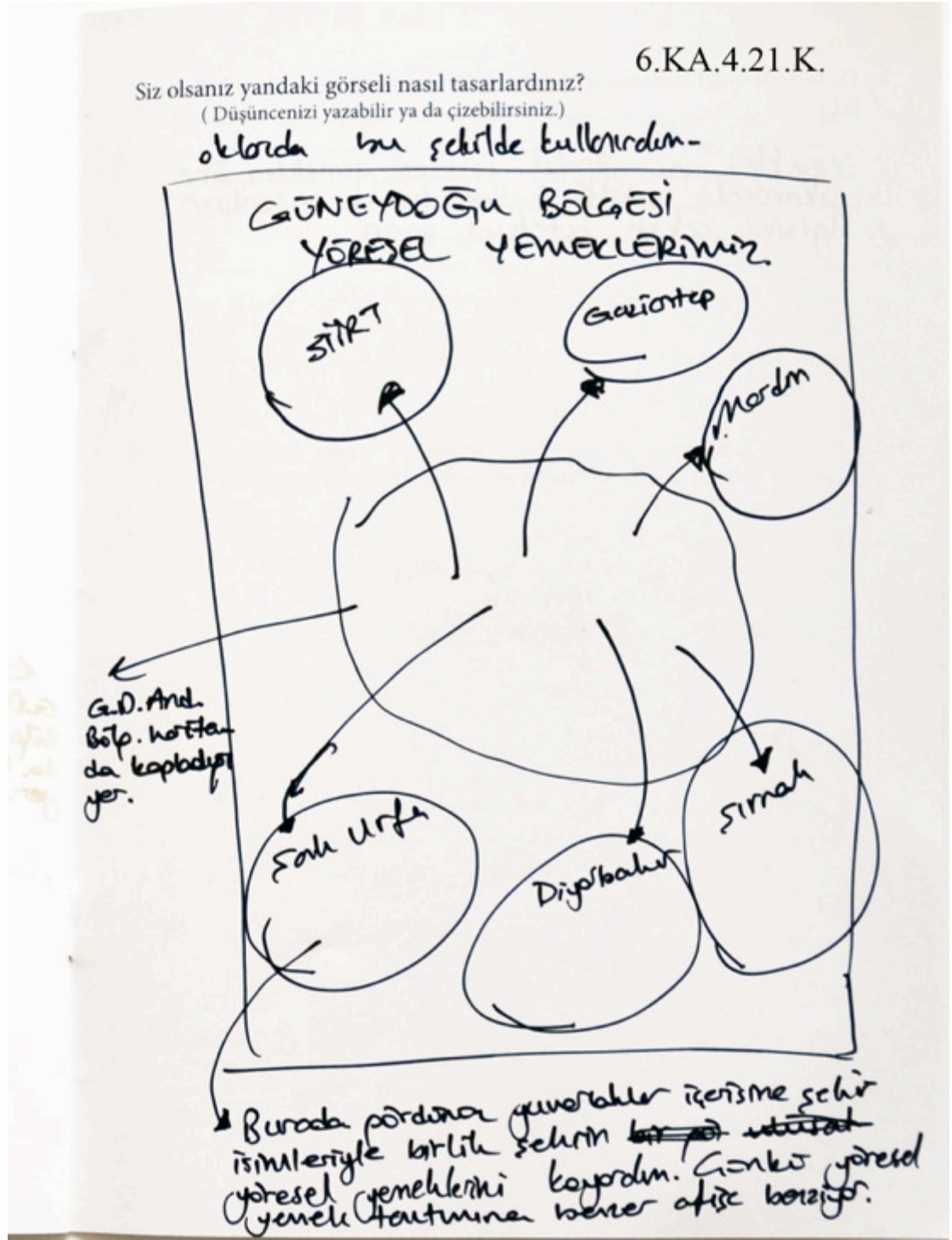
Şekil 6: 3.KA.1.20.E.

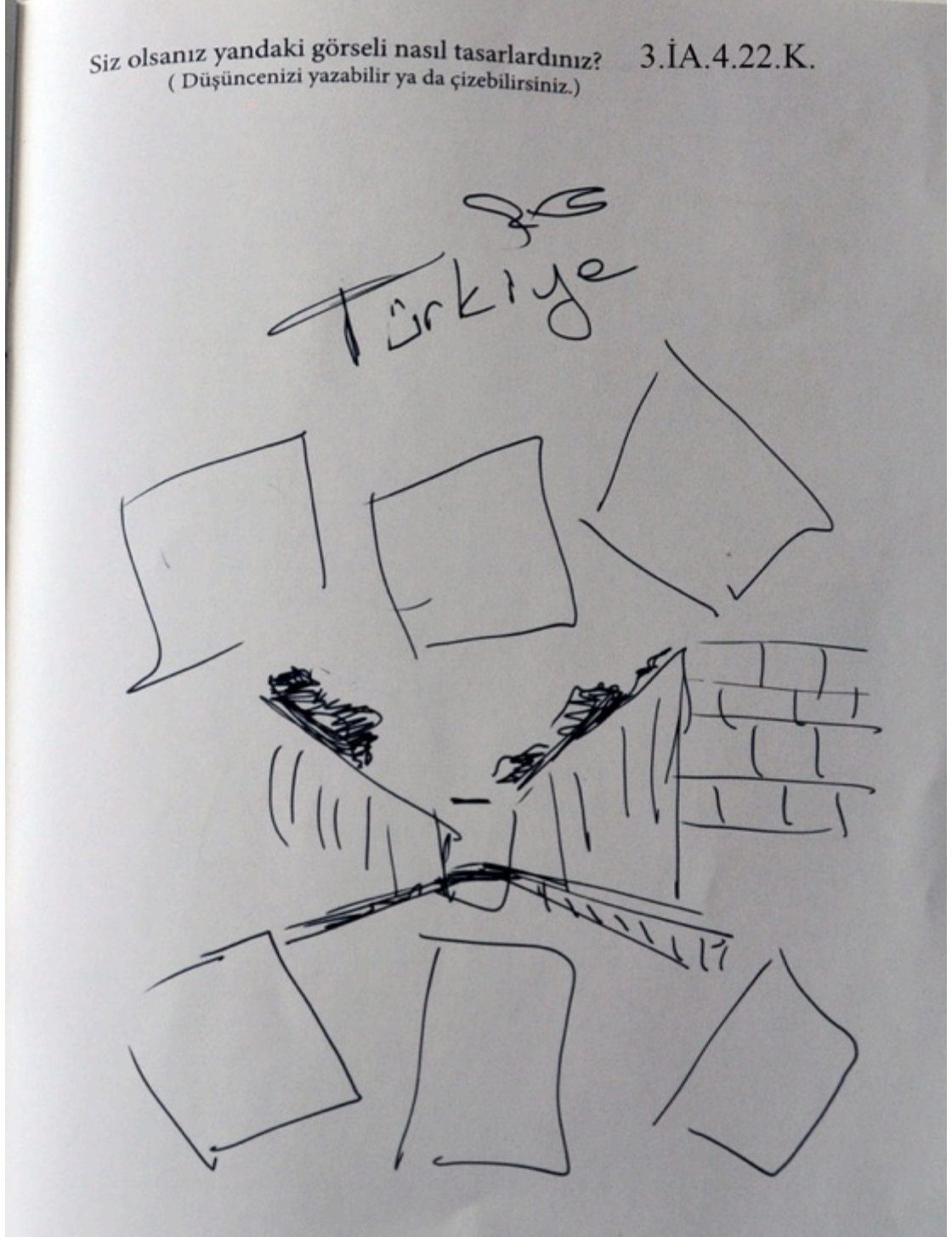
Şekil 7: 10.KA.1.19.E.

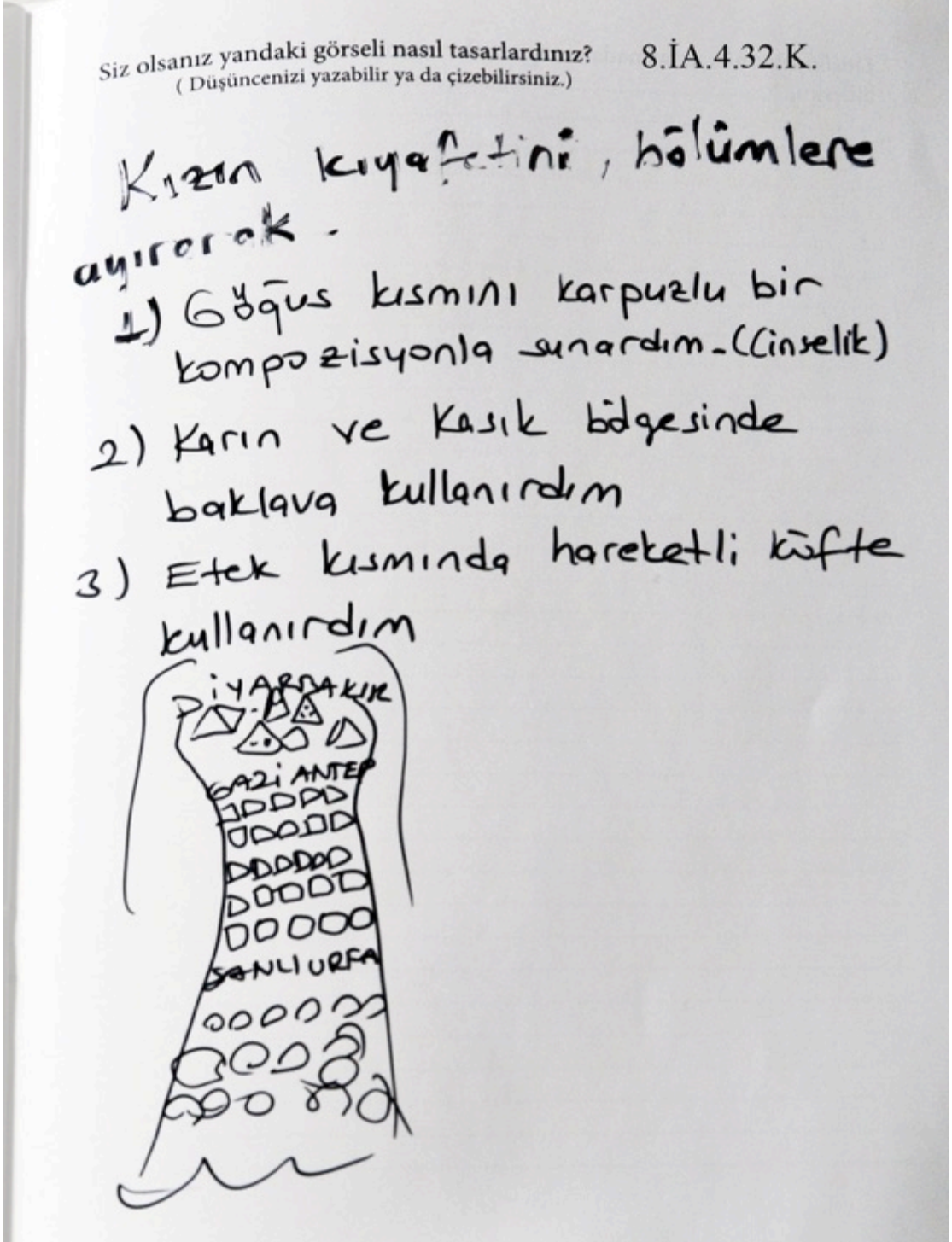
Şekil 8: 6.KA.4.19.K.

Şekil 9: 3.İA.4.22.K.

Şekil 10: 8.İA.4.32.K.

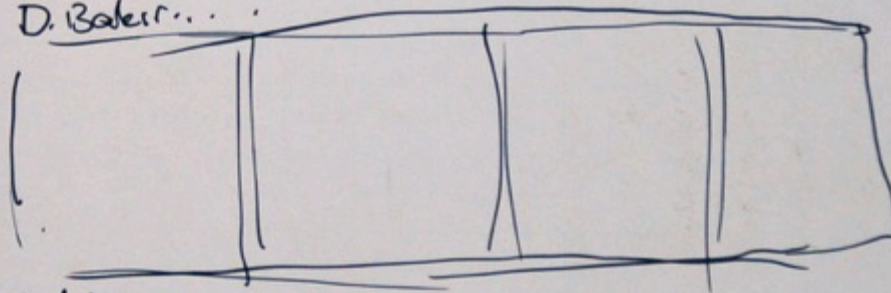
Şekil 11: 1.GD.1.20.K.

Siz olsanız yandaki görseli nasıl tasarlardınız? 1. GD.1.20.K.
(Düşüncenizi yazabilir ya da çizebilirsiniz.)

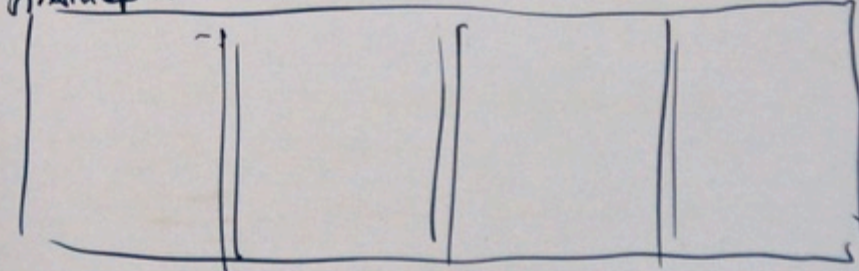
Öncelikle gelenek görenekler ve sonra bölgede bulunan tarihi yapılar, doğal yapılar ve tanıtımı etkili hale getirebileceğim çeşitli; Slaytlar, videolar Afişler, geziler, oyunları vb. alanlarda uygulama ve bütün dünyanın ilgisini çekebilecek reklamları iyi bir şekilde tasarlar ve uygularım.

Bir Film serisinde fotoğrafları ve özelliklerini aktarır gerektirse Slayt yapardım. Bölgeye ait müziklerle desteklerdim.

D. Batek...

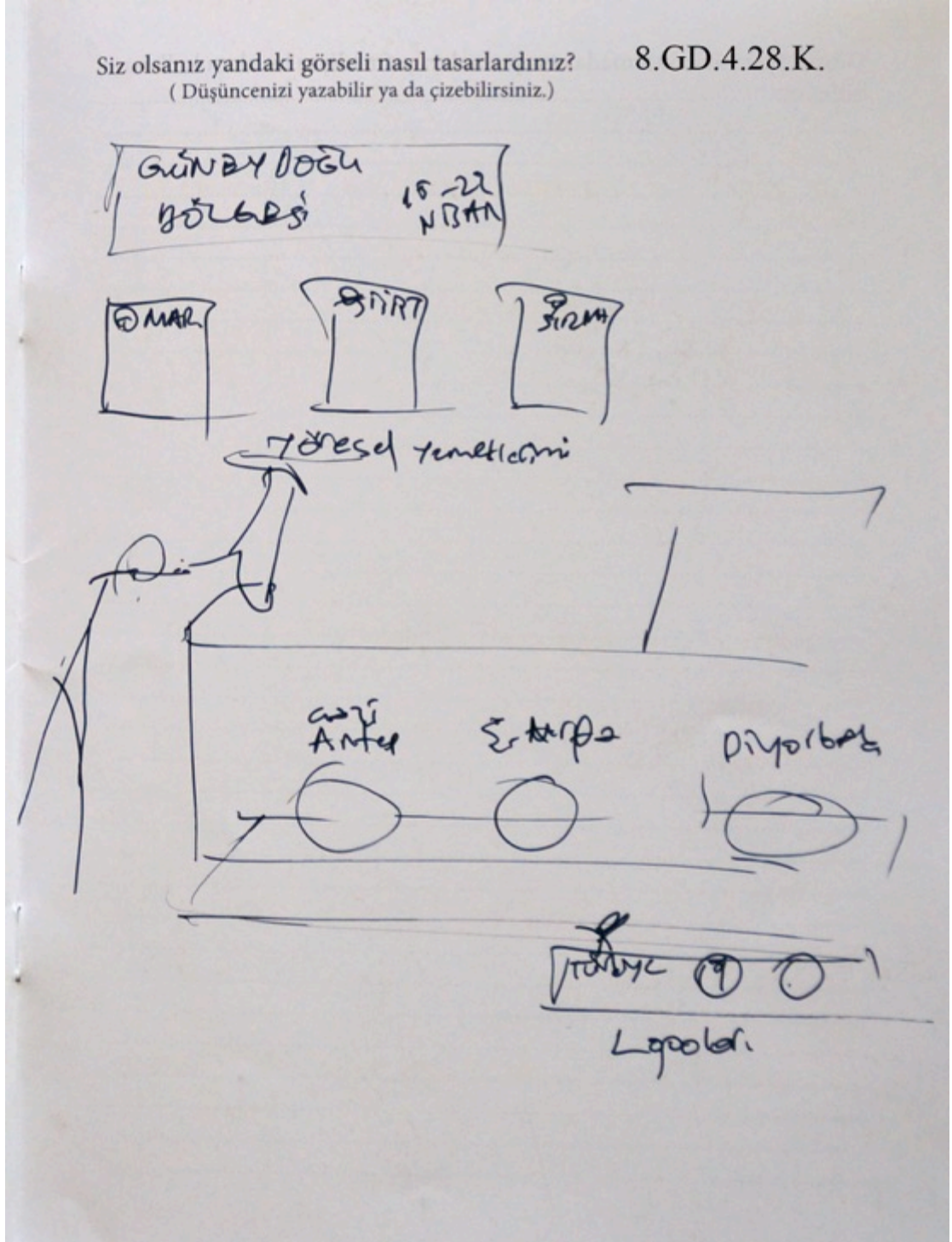

A. Antep...

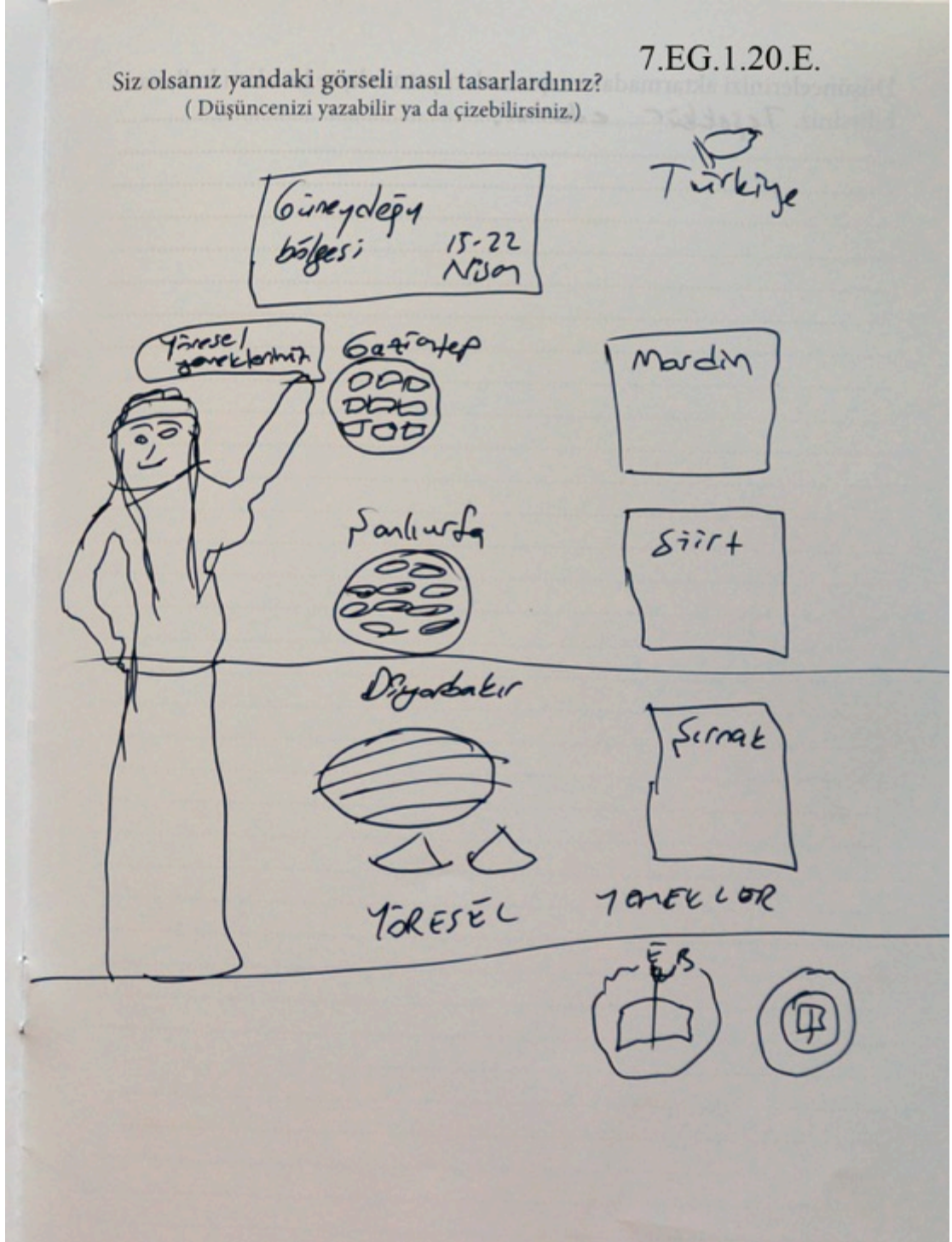

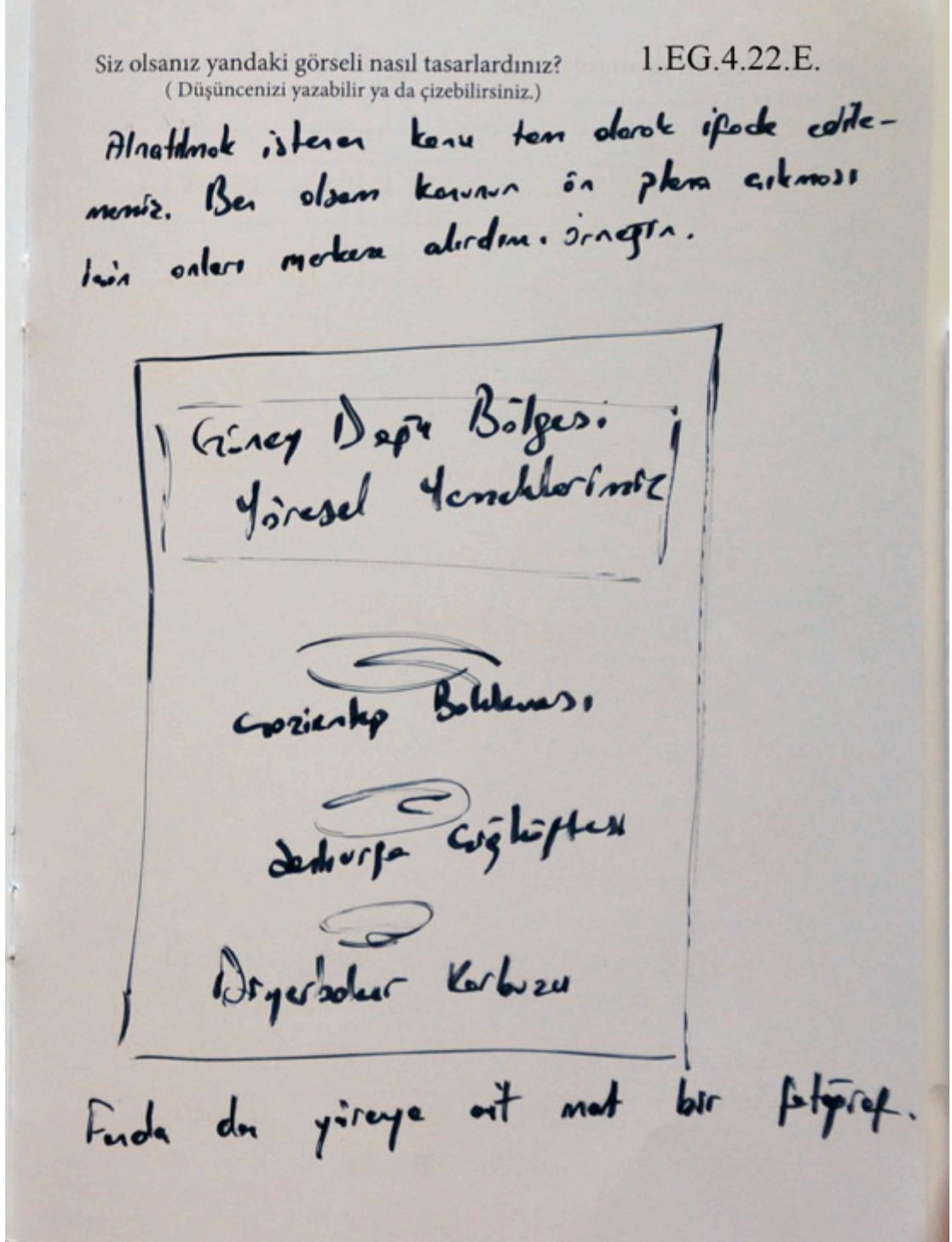
Şekil 12: 8.GD.4.28.K.

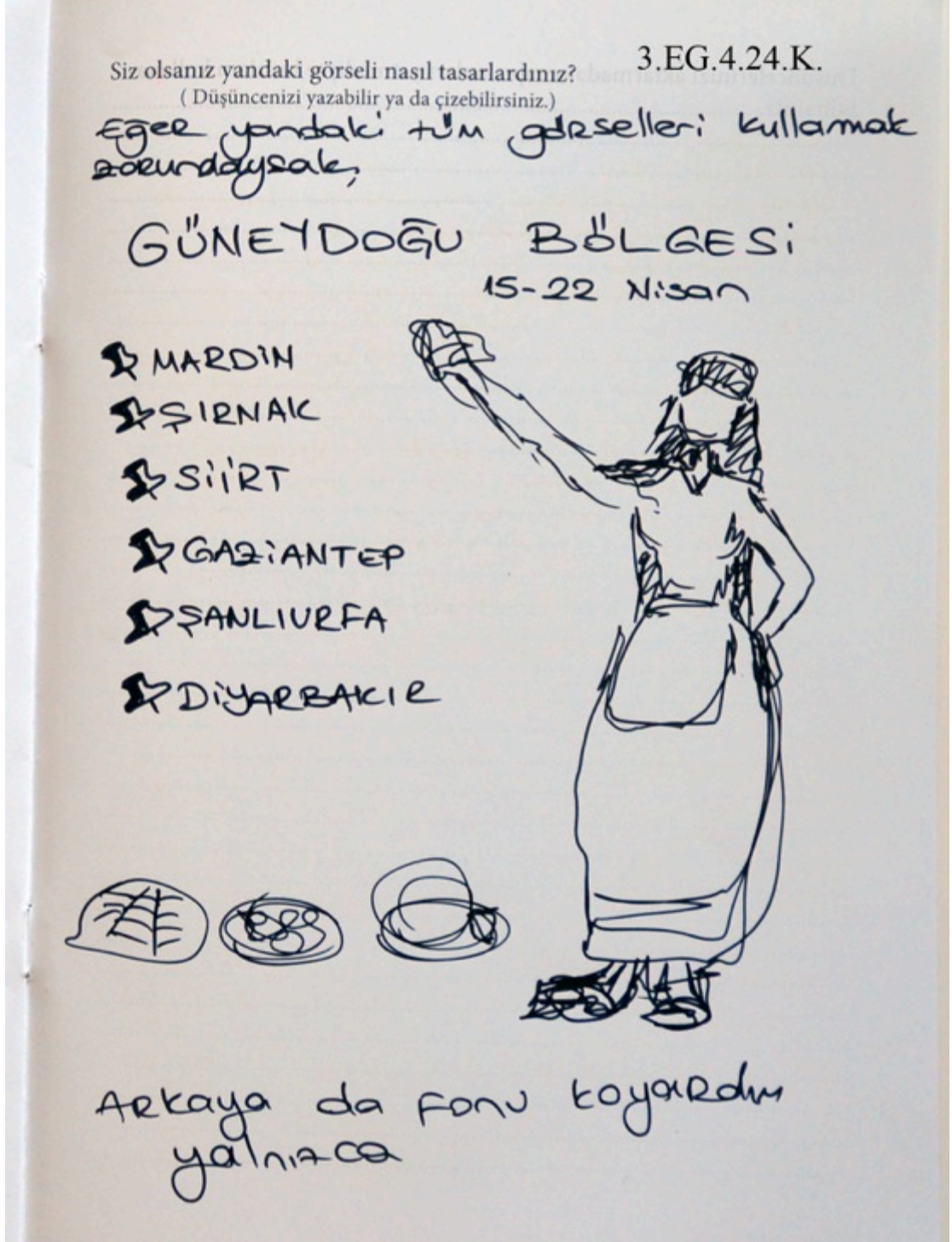
Şekil 13: 7.EG.1.20.E.

Şekil 14: 1.EG.4.22.E.

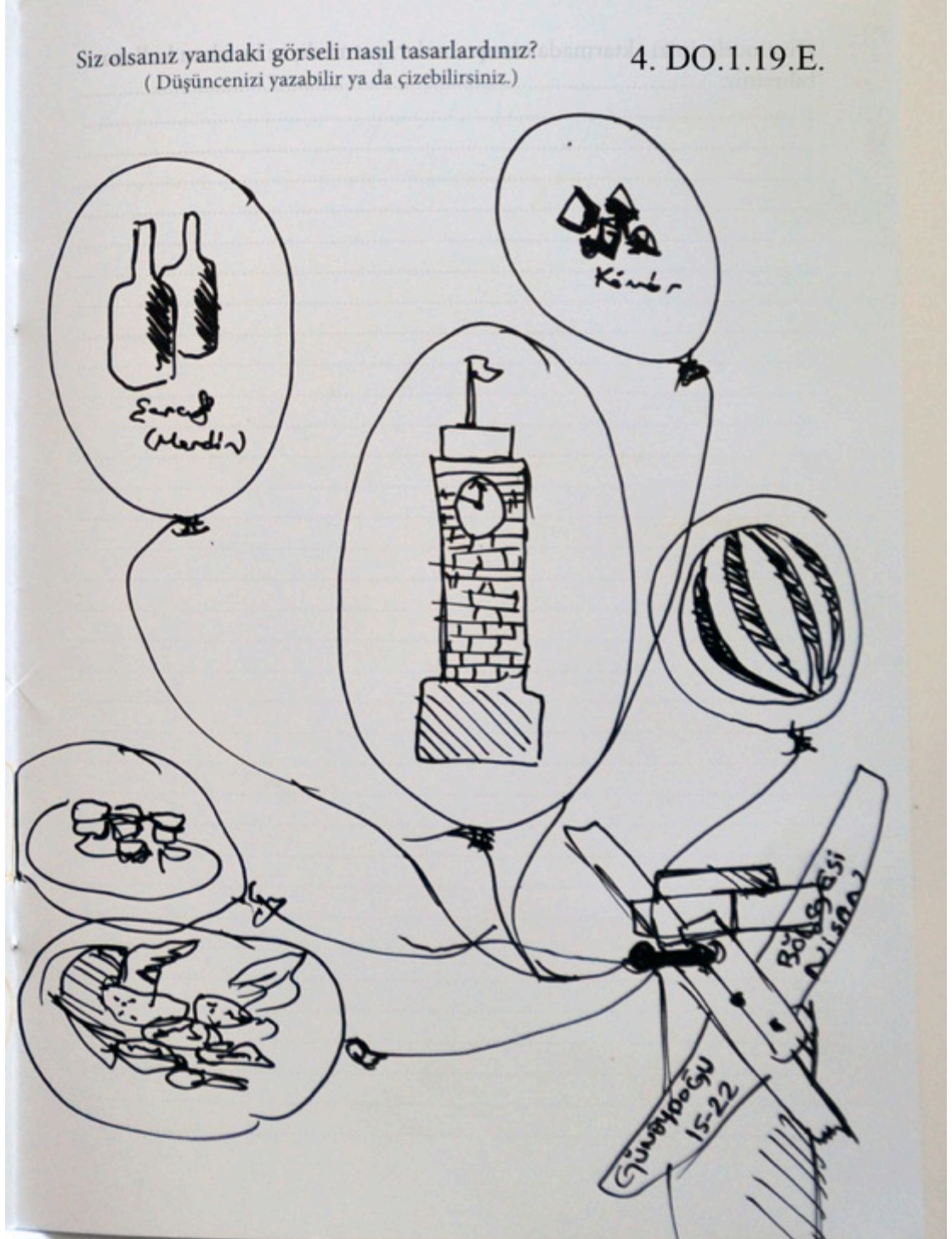
Şekil 15: 3.EG.4.24.K.

Şekil 16: 4.EG.4.23.K.

Şekil 17: 4.DO.1.19.E.

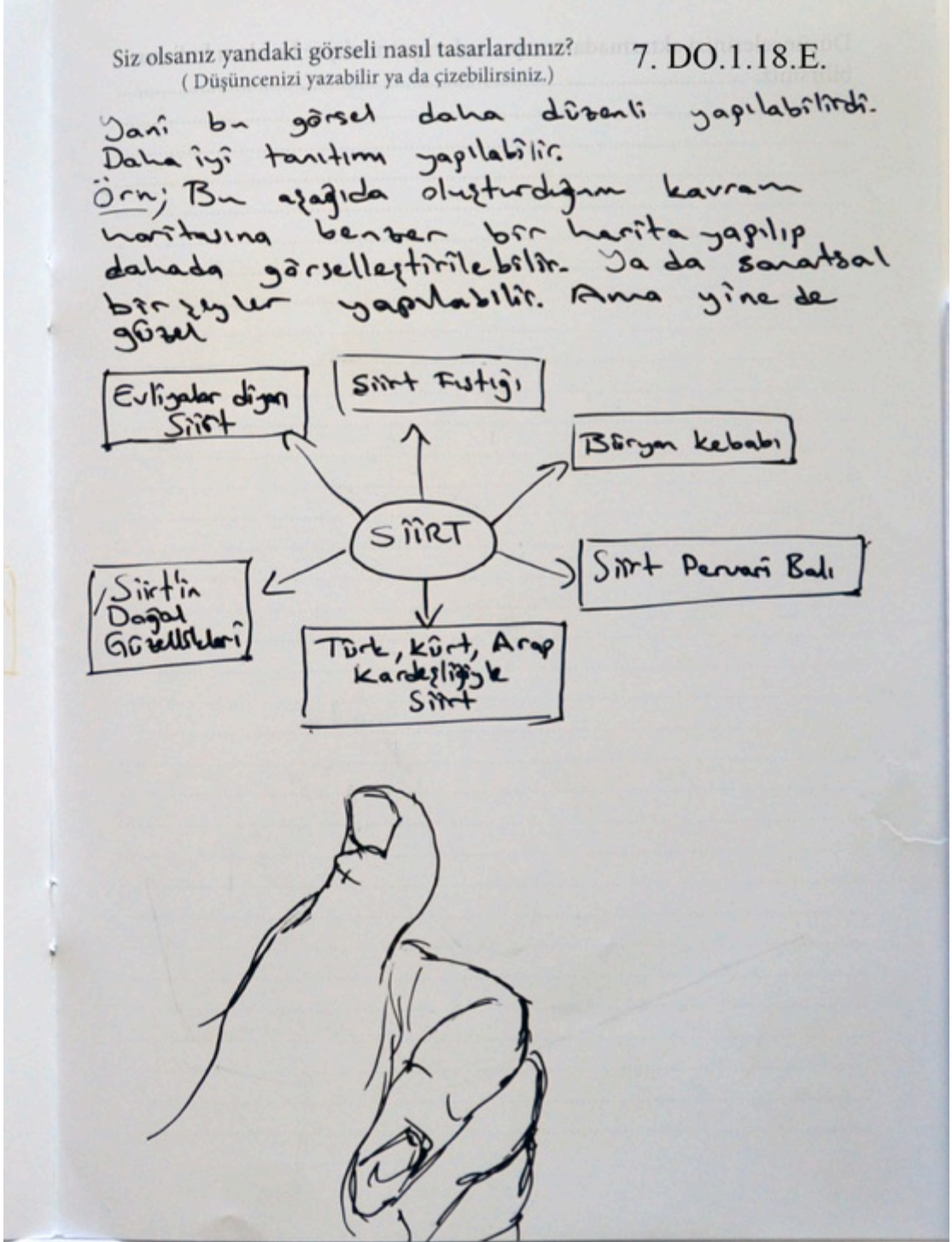
Şekil 18: 5.DO.1.19.K.

Siz olsanız yandaki görseli nasıl tasarlardınız? 5. DO.1.19.K.
(Düşüncenizi yazabilir ya da çizebilirsiniz.)

ilk başta Diyarbakır'ın eksik olması
dikkatimi çekti. Ayrıca bayanın giyimi
o bölgeye ayit değil arka mekan arpa
yemeklerde simgelenen fehirler yanlış
daha çok tarihi simgelenmeli. Yemekler
önde olmalı tarihin önünde ve göce
gelmeli.

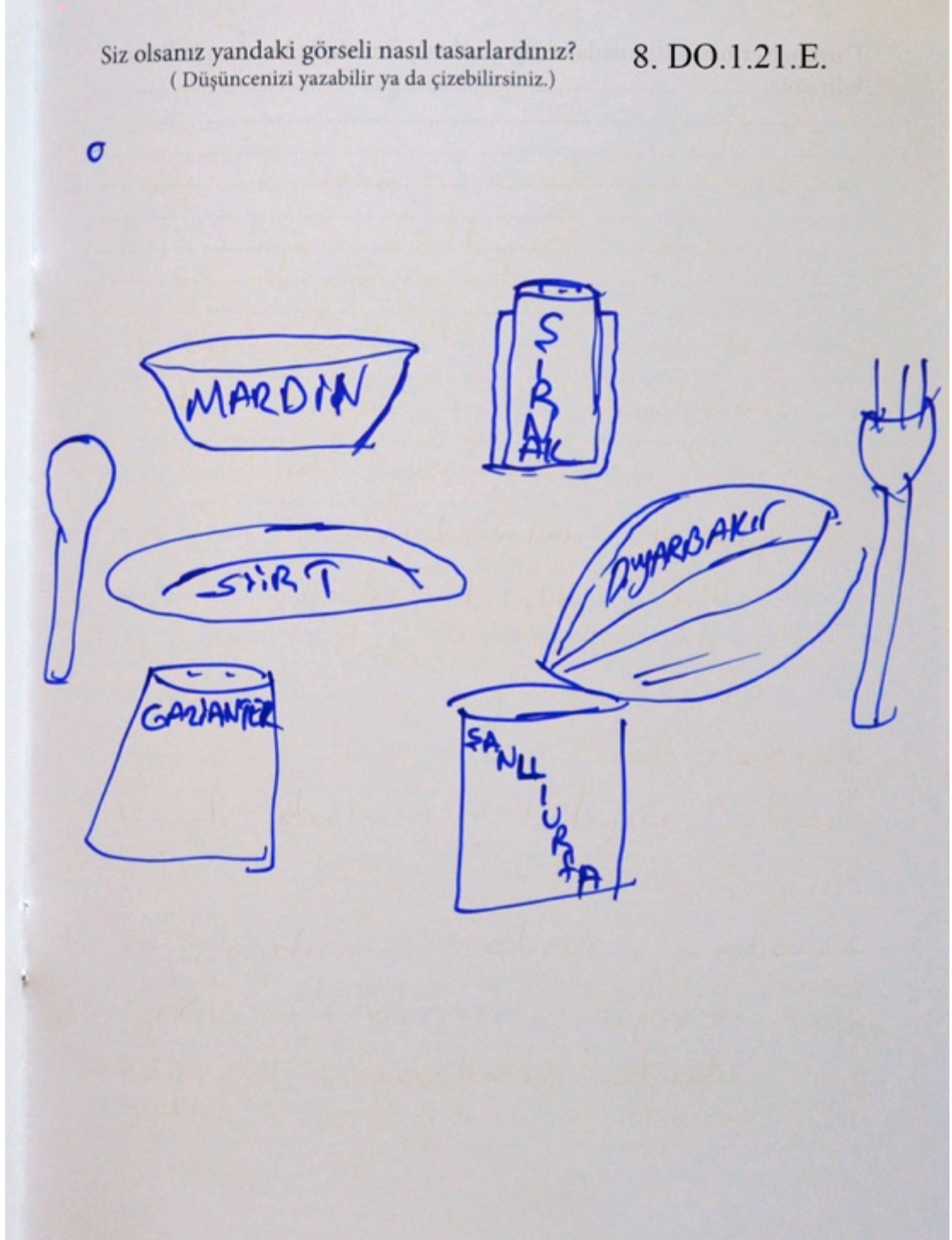

Şekil 19: 7.DO.1.18.E.

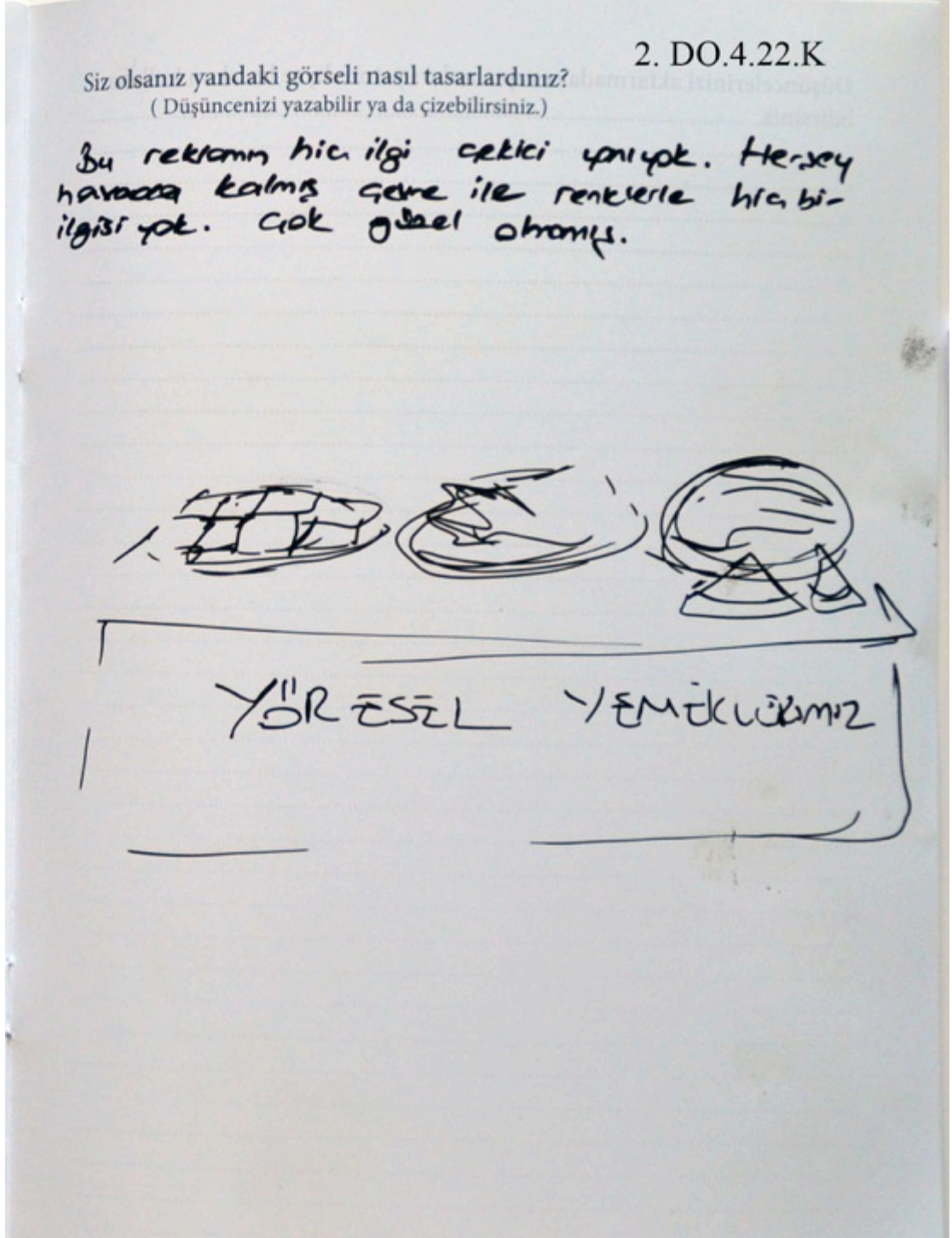

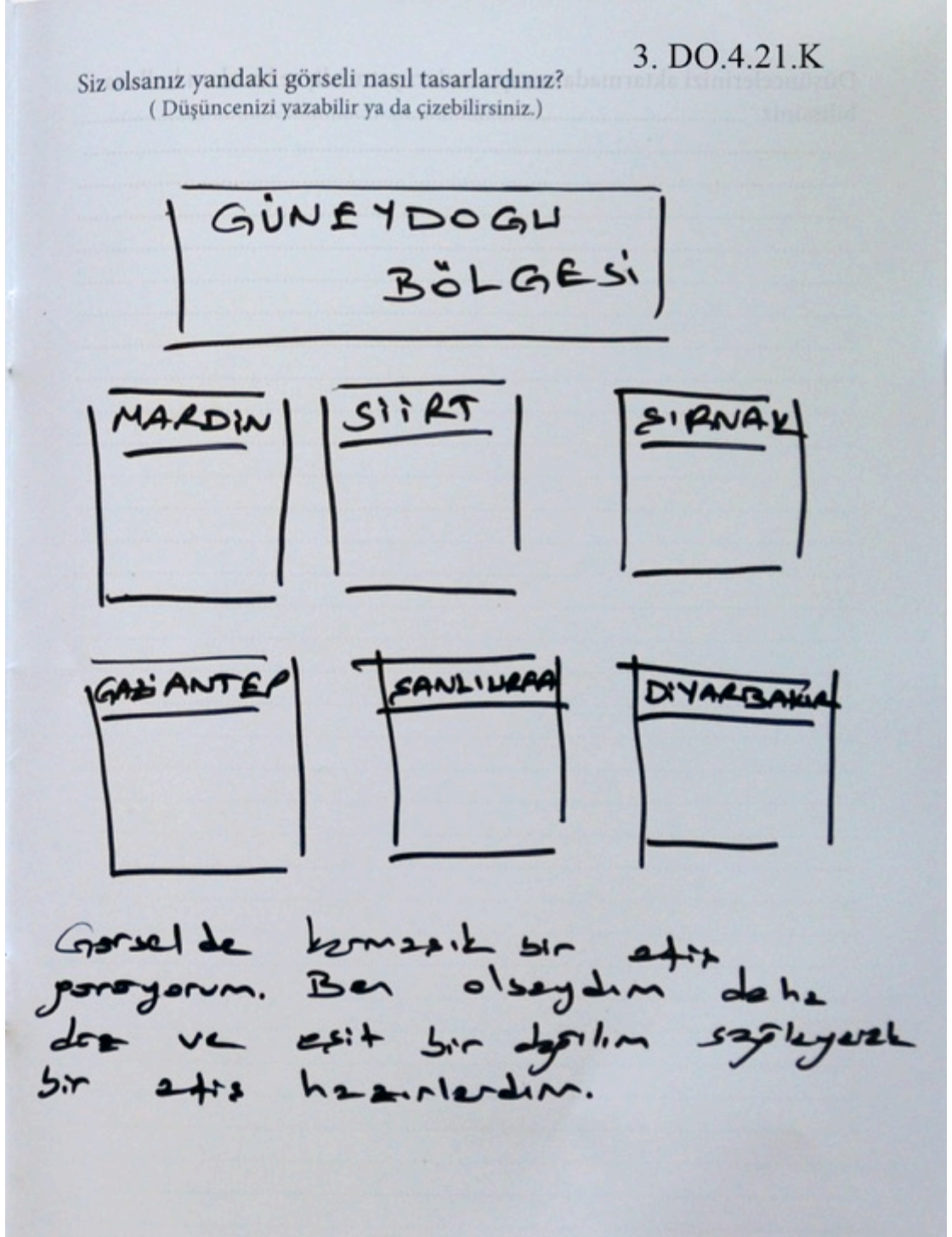
Şekil 20: 8.DO.1.21.E.

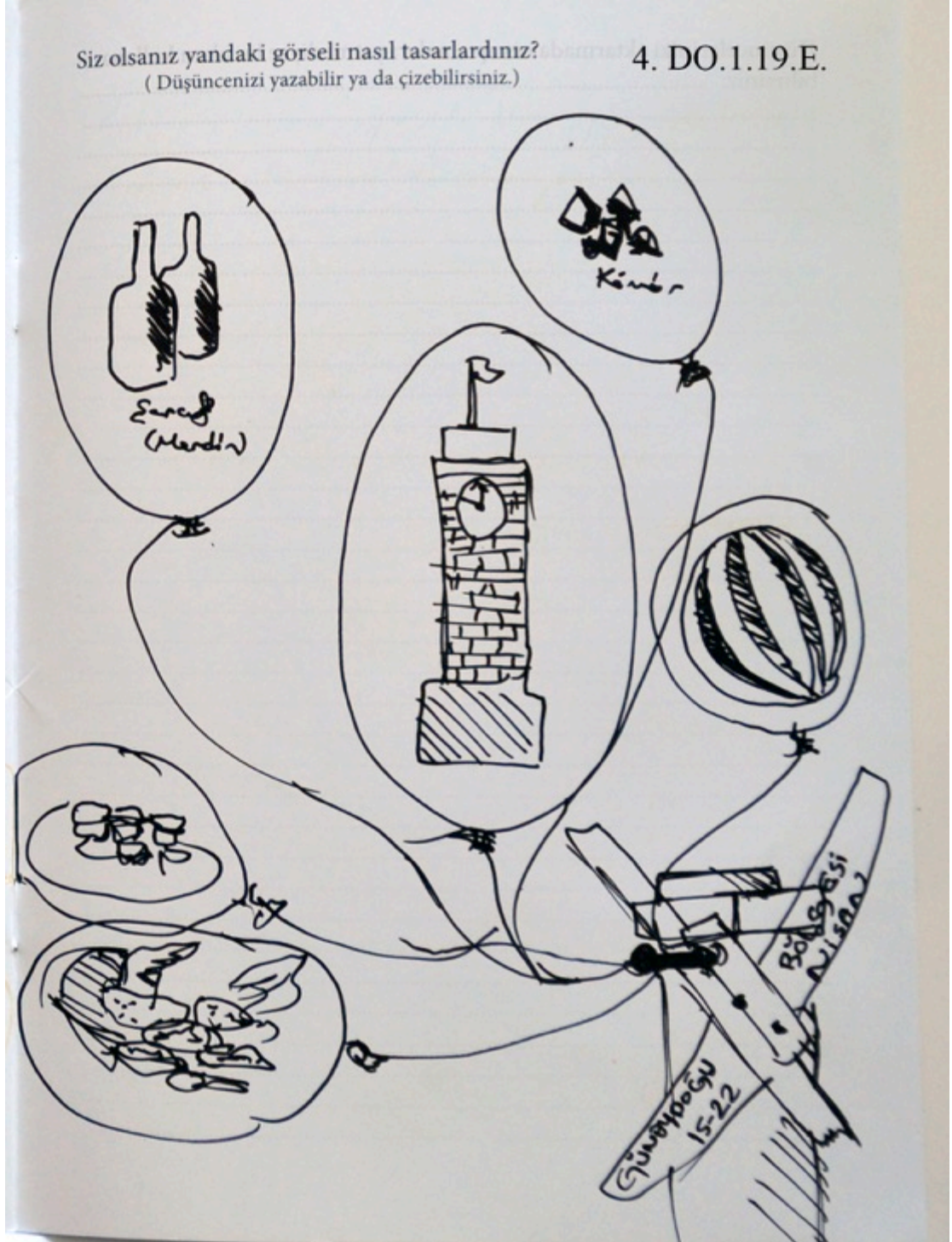
Şekil 21: 2.DO.4.22.K.

Şekil 22: 3.DO.4.21.K.

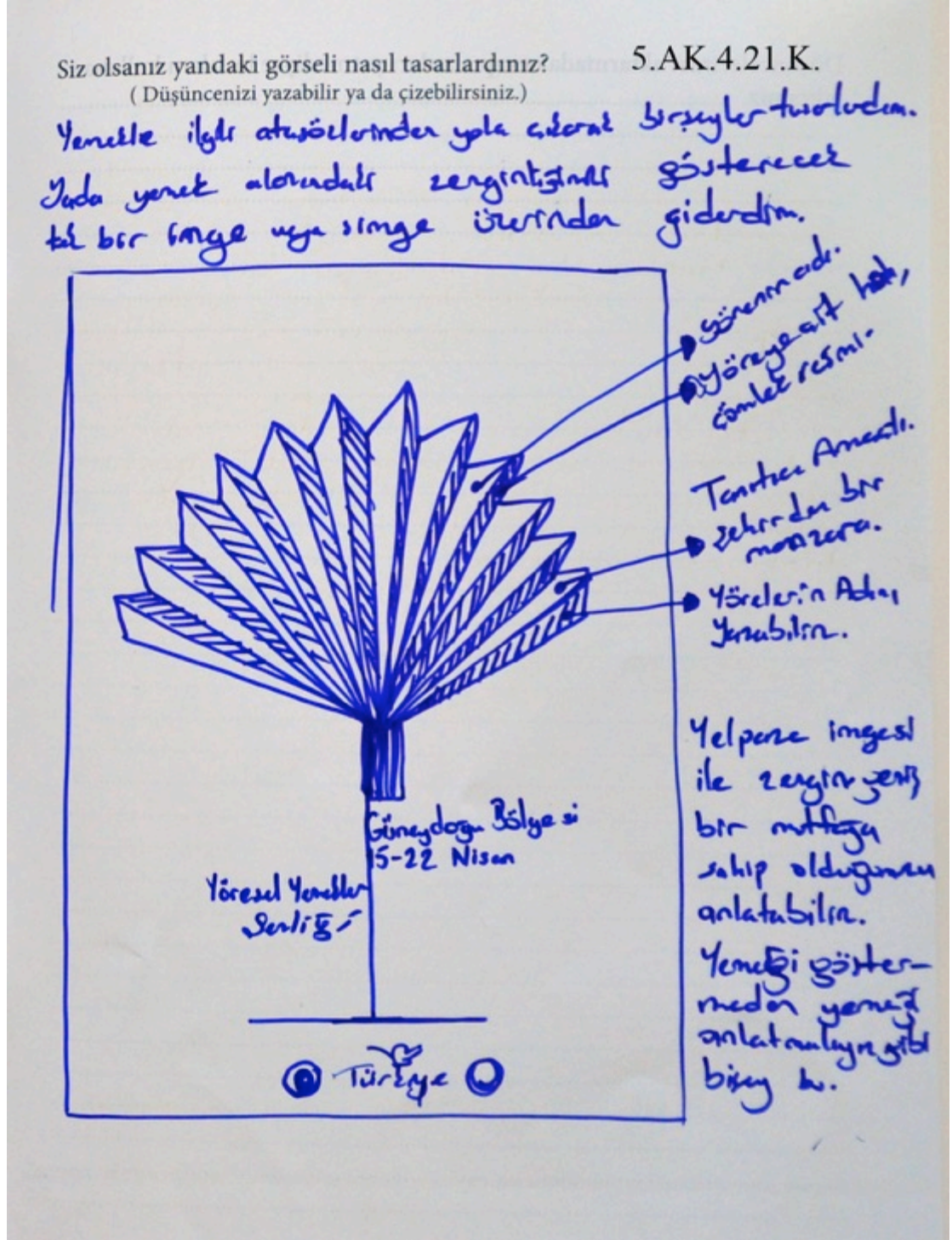

Şekil 23: 4.DO.1.19.E.

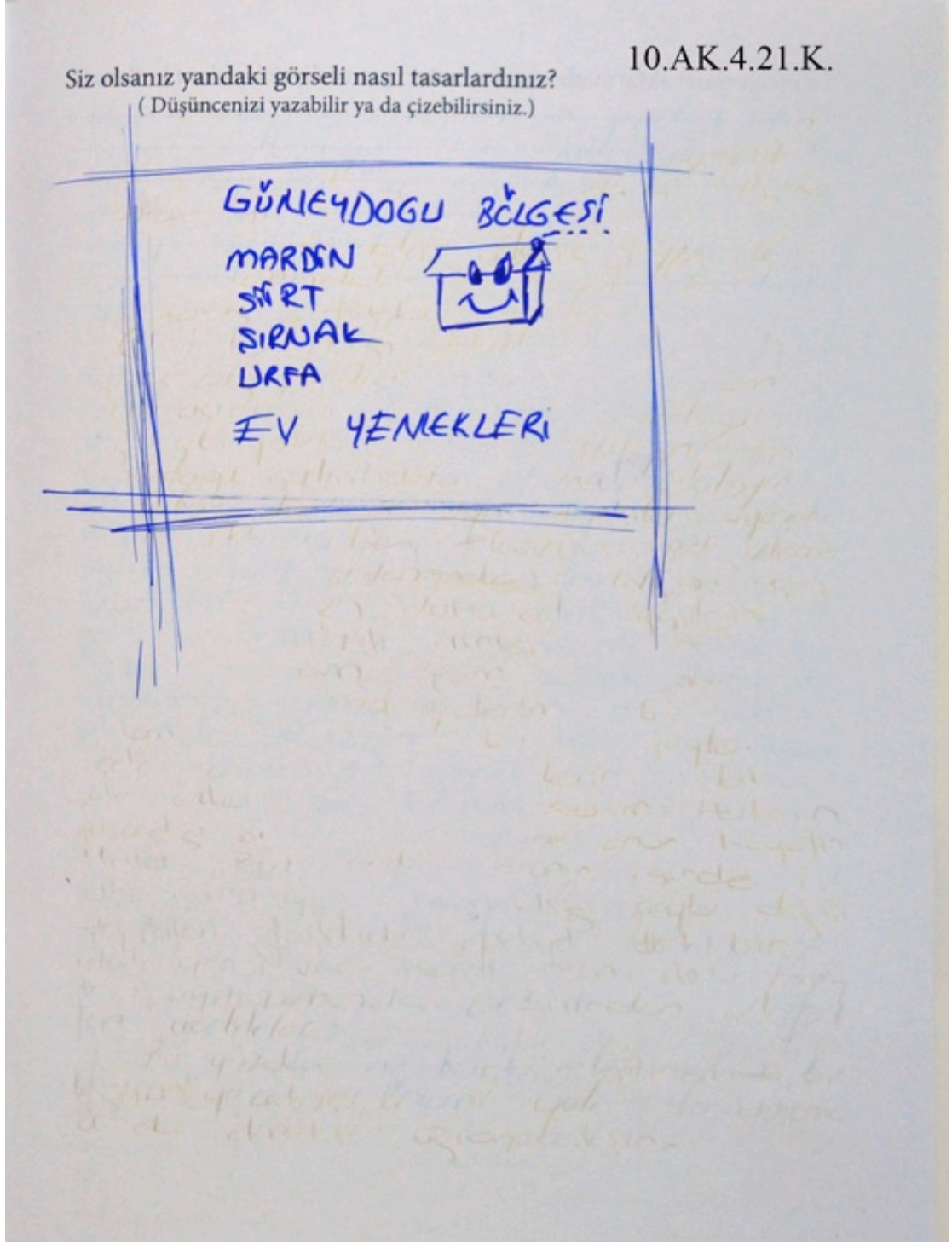
Şekil 25: 5.AK.4.21.K.

Şekil 26: 7.AK.4.21.E.

Şekil 27: 10.AK.4.21.K.

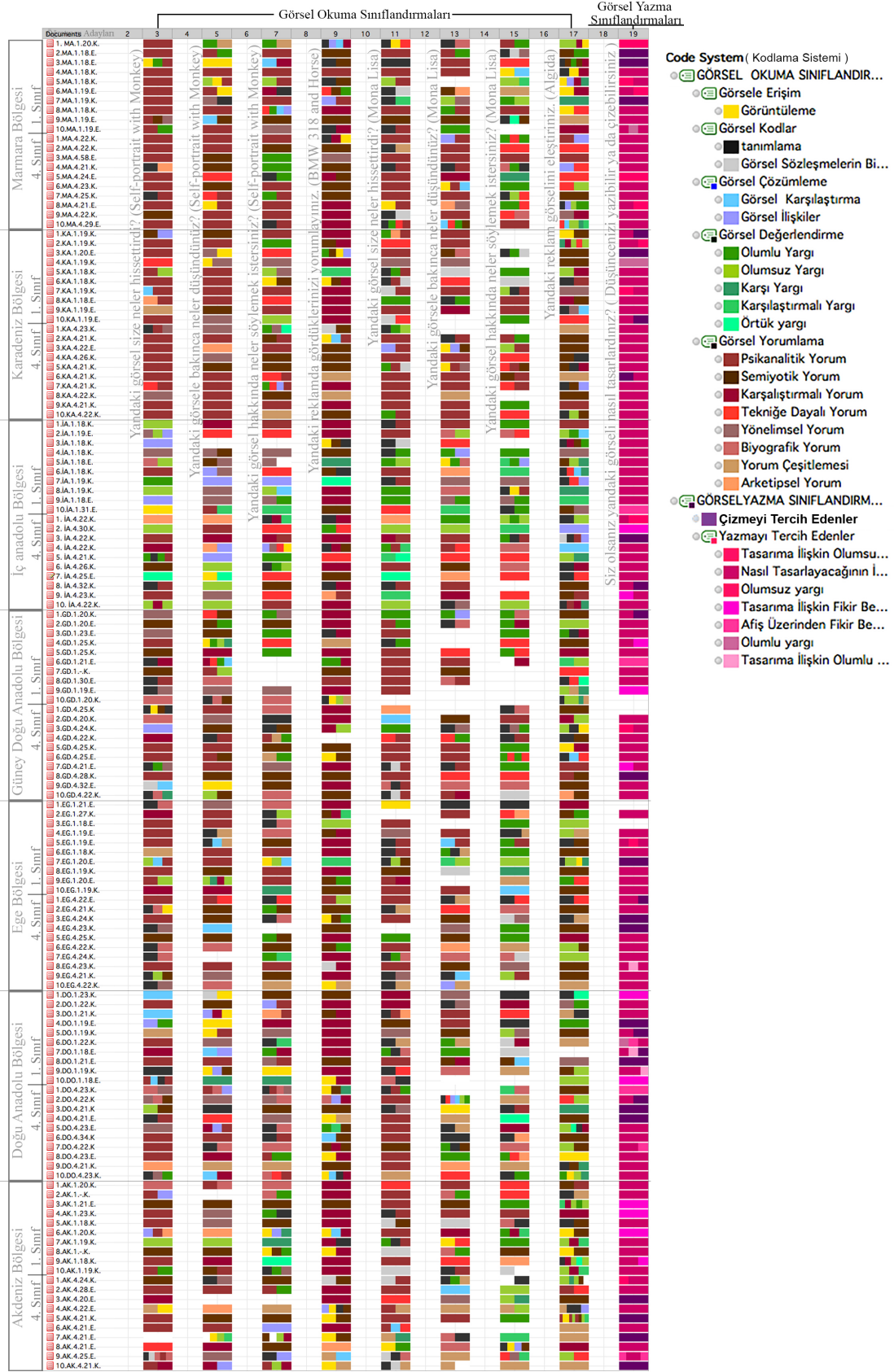

Tablo 26: TEMALAR HAKKINDA

Bulgulara ilişkin veriler kolay okunabilmesi temalar oluşturulmuştur. Temalarda, sınıflandırılmış yanıt grupları renkler ile simgelenmiştir. Simgelenmiş renker adayların karşısında yanıt numarasının altında gösterilmiştir. Aşağıda temalardaki kısaltma ve kodlamaların açıklaması verilmiştir.

TEMADAKİLER	ANLAMLARI
1.MA.1.20.K.	SIRA NUMARASI. BÖLGE. YAŞ. SINIF. CİNSİYET
MA. KA. İA. GD. EG. DO. AK.	MA: MARMARA KA: KARADENİZ İA: İÇ ANADOLU GD:GÜNEY DOĞU ANADOLU EG:EGE DO:DOĞU ANADOLU AK: AKDENİZ BÖLESİ
3 (Sütun)	Yandaki görsel size neler hissettirdi? sorusu yanıtının renk teması bulunur. (Self-portrait with Monkey)
5 (Sütun)	Yandaki görsele bakınca neler düşündünüz? sorusu yanıtının renk teması bulunur. (Self-portrait with Monkey)
7 (Sütun)	Yandaki görsel hakkında neler söylemek istersiniz ? sorusu yanıtının renk teması bulunur. (Self-portrait with Monkey)
9(Sütun)	Yandaki reklamda gördüklerinizi yorumlayınız. Sorusu yanıtının renk teması bulunur. (BMW 318 and Horse)
11 (Sütun)	Yandaki görsel size neler hissettirdi? sorusu yanıtının renk teması bulunur. (Mona Lisa)
13 (Sütun)	Yandaki görsele bakınca neler düşündünüz? sorusu yanıtının renk teması bulunur. (Mona Lisa)
15 (Sütun)	Yandaki görsel hakkında neler söylemek istersiniz? sorusu yanıtının renk teması bulunur. (Mona Lisa)
17 (Sütun)	Yandaki reklam görselini eleştiriniz, sorusu yanıtının renk teması bulunur. (Algida)
19 (Sütun)	Siz olsanız yandaki görseli nasıl tasarlardınız? (Düşüncenizi yazabilir ya da çizebilirsiniz) (Güney Doğu Anadolu Bölgesi) sorusu yanıtı

Tablo 27: Tüm Sınıflandırma Temaları

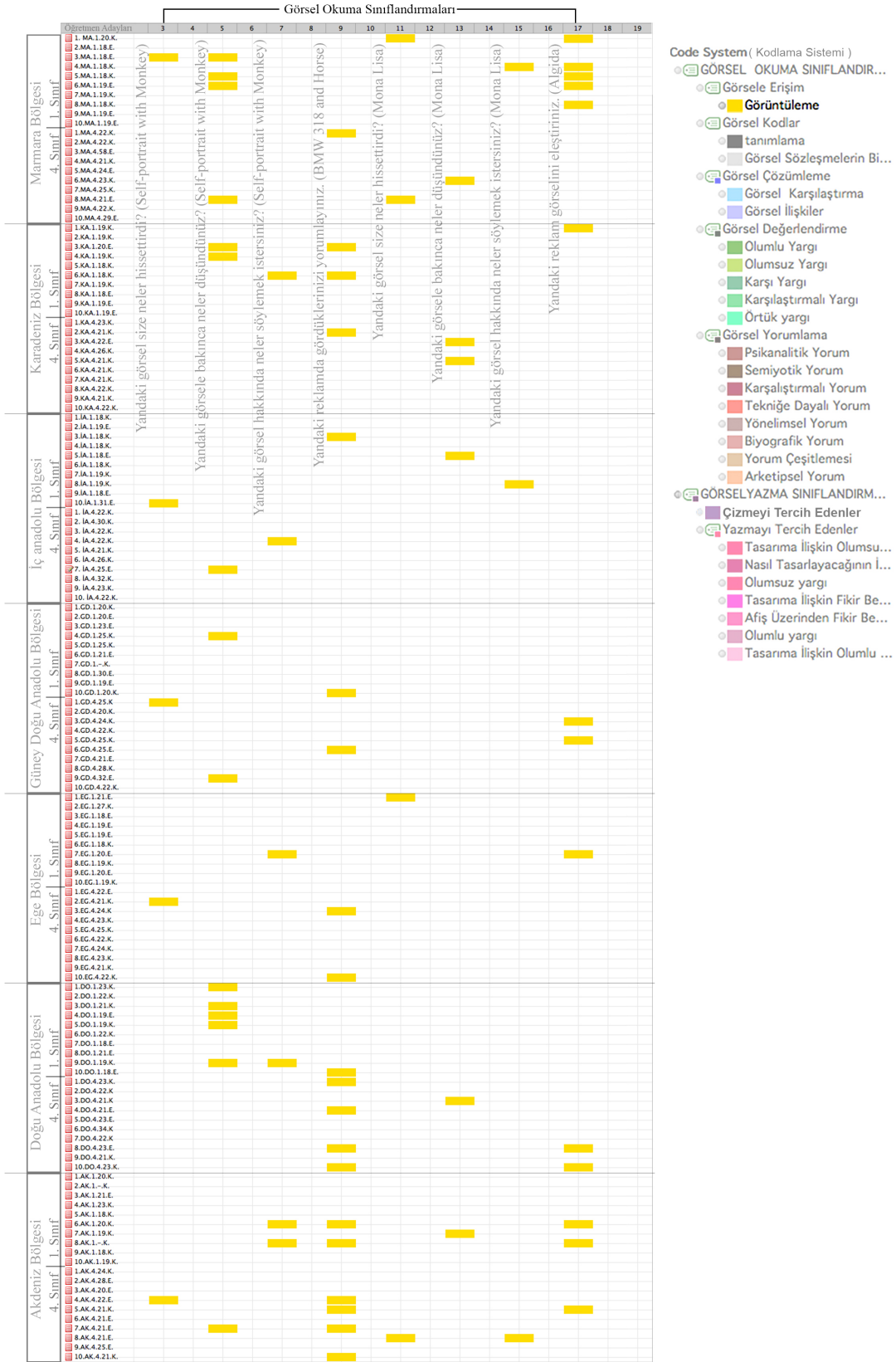
Tablo 28: Tüm Sınıflandırma Temaları (1. Sınıflar)

Documents	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	
1. MA.1.20.K.																				
2. MA.1.18.E.																				
3. MA.1.18.E.																				
4. MA.1.18.K.																				
5. MA.1.18.K.																				
6. MA.1.19.E.																				
7. MA.1.19.K.																				
8. MA.1.18.K.																				
9. MA.1.19.E.																				
10. MA.1.19.E.																				
1. KA.1.19.K.																				
2. KA.1.19.K.																				
3. KA.1.20.E.																				
4. KA.1.19.K.																				
5. KA.1.18.K.																				
6. KA.1.18.K.																				
7. KA.1.19.K.																				
8. KA.1.18.E.																				
9. KA.1.19.E.																				
10. KA.1.19.E.																				
1. JA.1.18.K.																				
2. JA.1.19.E.																				
3. JA.1.18.K.																				
4. JA.1.18.K.																				
5. JA.1.18.E.																				
6. JA.1.18.K.																				
7. JA.1.19.K.																				
8. JA.1.19.K.																				
9. JA.1.18.E.																				
10. JA.1.31.E.																				
1. GD.1.20.K.																				
2. GD.1.20.E.																				
3. GD.1.23.E.																				
4. GD.1.25.K.																				
5. GD.1.25.K.																				
6. GD.1.21.E.																				
7. GD.1.-K.																				
8. GD.1.30.E.																				
9. GD.1.19.E.																				
10. GD.1.20.K.																				
1. EG.1.21.E.																				
2. EG.1.27.K.																				
3. EG.1.18.E.																				
4. EG.1.19.E.																				
5. EG.1.19.E.																				
6. EG.1.18.K.																				
7. EG.1.20.E.																				
8. EG.1.19.K.																				
9. EG.1.20.E.																				
10. EG.1.19.K.																				
1. DO.1.23.K.																				
2. DO.1.22.K.																				
3. DO.1.21.K.																				
4. DO.1.19.E.																				
5. DO.1.19.K.																				
6. DO.1.22.K.																				
7. DO.1.18.E.																				
8. DO.1.21.E.																				
9. DO.1.19.K.																				
10. DO.1.18.E.																				
1. AK.1.20.K.																				
2. AK.1.-K.																				
3. AK.1.21.E.																				
4. AK.1.23.K.																				
5. AK.1.18.K.																				
6. AK.1.20.K.																				
7. AK.1.19.K.																				
8. AK.1.-K.																				
9. AK.1.18.K.																				
10. AK.1.19.K.																				

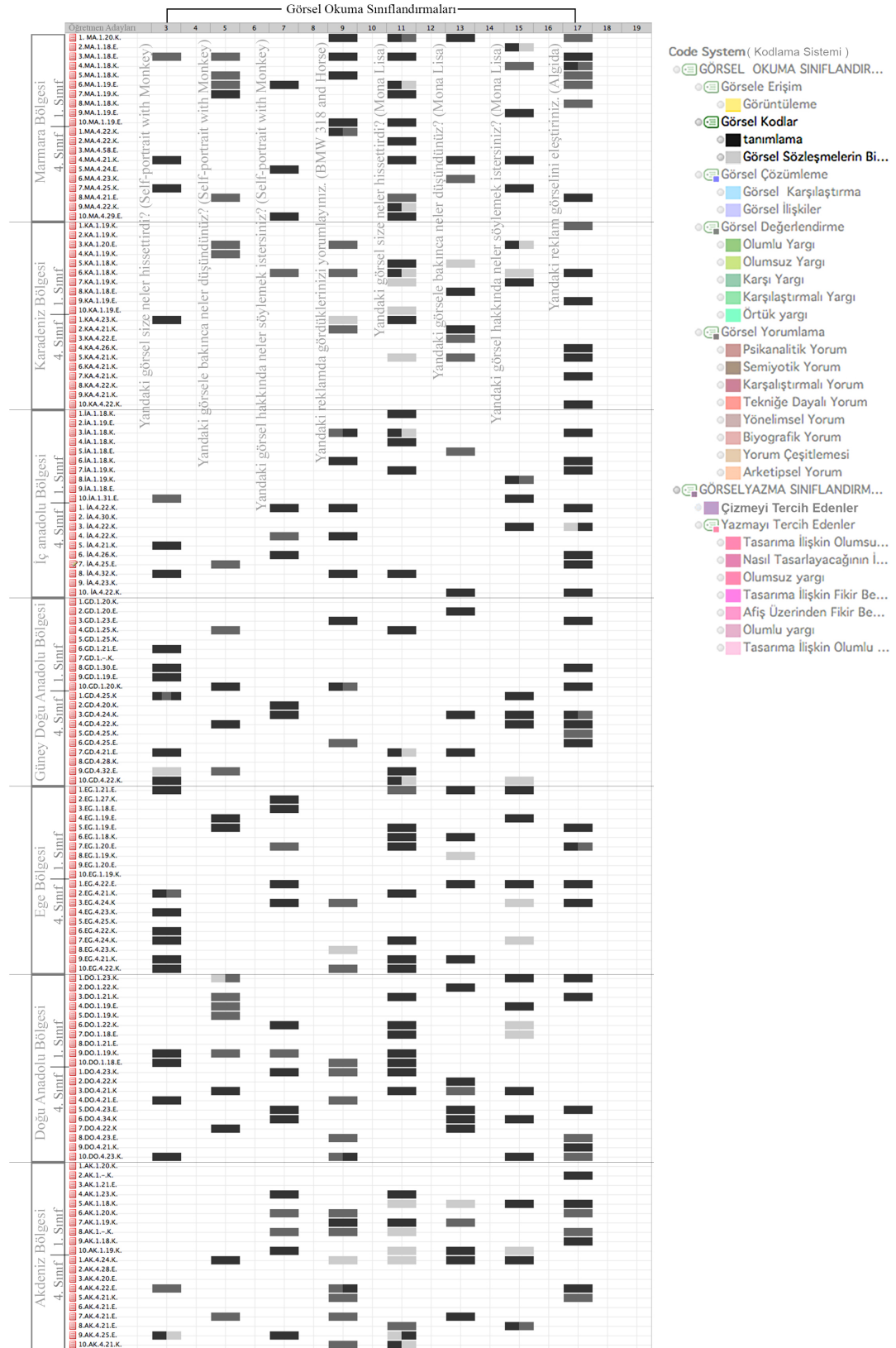
Tablo 29: Tüm Sınıflandırma Temaları (4. Sınıflar)

Documents	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
1.MA.4.22.K.																			
2.MA.4.22.K.																			
3.MA.4.58.E.																			
4.MA.4.21.K.																			
5.MA.4.24.E.																			
6.MA.4.23.K.																			
7.MA.4.25.K.																			
8.MA.4.21.E.																			
9.MA.4.22.K.																			
10.MA.4.29.E.																			
1.KA.4.23.K.																			
2.KA.4.21.K.																			
3.KA.4.22.E.																			
4.KA.4.26.K.																			
5.KA.4.21.K.																			
6.KA.4.21.K.																			
7.KA.4.21.K.																			
8.KA.4.22.K.																			
9.KA.4.21.K.																			
10.KA.4.22.K.																			
1.İA.4.22.K.																			
2.İA.4.30.K.																			
3.İA.4.22.K.																			
4.İA.4.22.K.																			
5.İA.4.21.K.																			
6.İA.4.26.K.																			
7.İA.4.25.E.																			
8.İA.4.32.K.																			
9.İA.4.23.K.																			
10.İA.4.22.K.																			
1.GD.4.25.K.																			
2.GD.4.20.K.																			
3.GD.4.24.K.																			
4.GD.4.22.K.																			
5.GD.4.25.K.																			
6.GD.4.25.E.																			
7.GD.4.21.E.																			
8.GD.4.28.K.																			
9.GD.4.32.E.																			
10.GD.4.22.K.																			
1.EG.4.22.E.																			
2.EG.4.21.K.																			
3.EG.4.24.K.																			
4.EG.4.23.K.																			
5.EG.4.25.K.																			
6.EG.4.22.K.																			
7.EG.4.24.K.																			
8.EG.4.23.K.																			
9.EG.4.21.K.																			
10.EG.4.22.K.																			
1.DO.4.23.K.																			
2.DO.4.22.K.																			
3.DO.4.21.K.																			
4.DO.4.21.E.																			
5.DO.4.23.E.																			
6.DO.4.34.K.																			
7.DO.4.22.K.																			
8.DO.4.23.E.																			
9.DO.4.21.K.																			
10.DO.4.23.K.																			
1.AK.4.24.K.																			
2.AK.4.28.E.																			
3.AK.4.20.E.																			
4.AK.4.22.E.																			
5.AK.4.21.K.																			
6.AK.4.21.E.																			
7.AK.4.21.E.																			
8.AK.4.21.E.																			
9.AK.4.25.E.																			
10.AK.4.21.K.																			

Tablo 30: Görsel Erişim Sınıflandırma Teması

Tablo 31: Görsel Kodlar Sınıflandırma Temaları

Tablo 32: Tanımlama Sınıflandırma Temaları

Öğrenim Açıları	Görsel Okuma Sınıflandırmaları																		
	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19		
Marmara Bölgesi 4. Sınıf 1. Sınıf	1. MA.1.20.K. 2. MA.1.18.E. 3. MA.1.18.E. 4. MA.1.18.K. 5. MA.1.18.K. 6. MA.1.19.E. 7. MA.1.19.K. 8. MA.1.18.K. 9. MA.1.19.E. 10. MA.1.19.E. 1. MA.4.22.K. 2. MA.4.22.K. 3. MA.4.58.E. 4. MA.4.21.K. 5. MA.4.24.E. 6. MA.4.22.K. 7. MA.4.25.K. 8. MA.4.21.E. 9. MA.4.22.K. 10. MA.4.20.E.		Yandaki görsel size neler hissettirdi? (Self-portrait with Monkey)		Yandaki görsel size neler hissettirdi? (Self-portrait with Monkey)		Yandaki görsel hakkında neler söylemek istersiniz? (Self-portrait with Monkey)		Yandaki reklamlarda gördüklerinizi yorumlayınız. (BMW 318 and Horse)		Yandaki görsel size neler hissettirdi? (Mona Lisa)		Yandaki görselle bakınca neler düşündünüz? (Mona Lisa)		Yandaki görsel hakkında neler söylemek istersiniz? (Mona Lisa)		Yandaki reklam görselini eleştiriniz. (Alğırda)		
Karadeniz Bölgesi 4. Sınıf 1. Sınıf	1. KA.1.19.K. 2. KA.1.19.K. 3. KA.1.20.E. 4. KA.1.19.K. 5. KA.1.18.K. 6. KA.1.18.K. 7. KA.1.19.K. 8. KA.1.18.K. 9. KA.1.19.E. 10. KA.1.19.E. 1. KA.4.23.K. 2. KA.4.21.K. 3. KA.4.22.E. 4. KA.4.26.K. 5. KA.4.21.K. 6. KA.4.21.K. 7. KA.4.21.K. 8. KA.4.22.K. 9. KA.4.21.K. 10. KA.4.22.K.		Yandaki görsel size neler hissettirdi? (Self-portrait with Monkey)		Yandaki görsel hakkında neler söylemek istersiniz? (Self-portrait with Monkey)		Yandaki reklamlarda gördüklerinizi yorumlayınız. (BMW 318 and Horse)		Yandaki görsel size neler hissettirdi? (Mona Lisa)		Yandaki görselle bakınca neler düşündünüz? (Mona Lisa)		Yandaki görsel hakkında neler söylemek istersiniz? (Mona Lisa)		Yandaki reklam görselini eleştiriniz. (Alğırda)				
İç Anadolu Bölgesi 4. Sınıf 1. Sınıf	1. IA.1.18.K. 2. IA.1.19.E. 3. IA.1.18.K. 4. IA.1.18.K. 5. IA.1.18.E. 6. IA.1.18.K. 7. IA.1.19.K. 8. IA.1.19.K. 9. IA.1.19.K. 10. IA.1.19.E. 1. IA.4.30.K. 2. IA.4.30.K. 3. IA.4.22.K. 4. IA.4.22.K. 5. IA.4.21.K. 6. IA.4.26.K. 7. IA.4.25.E. 8. IA.4.23.K. 9. IA.4.23.K. 10. IA.4.22.K.		Yandaki görsel size neler hissettirdi? (Self-portrait with Monkey)		Yandaki görsel hakkında neler söylemek istersiniz? (Self-portrait with Monkey)		Yandaki reklamlarda gördüklerinizi yorumlayınız. (BMW 318 and Horse)		Yandaki görsel size neler hissettirdi? (Mona Lisa)		Yandaki görselle bakınca neler düşündünüz? (Mona Lisa)		Yandaki görsel hakkında neler söylemek istersiniz? (Mona Lisa)		Yandaki reklam görselini eleştiriniz. (Alğırda)				
Güney Doğu Anadolu Bölgesi 4. Sınıf 1. Sınıf	1. GD.1.20.K. 2. GD.1.20.E. 3. GD.1.23.E. 4. GD.1.25.K. 5. GD.1.25.K. 6. GD.1.21.E. 7. GD.1.-K. 8. GD.1.30.E. 9. GD.1.19.E. 10. GD.1.20.K. 1. GD.4.25.K. 2. GD.4.20.K. 3. GD.4.24.K. 4. GD.4.22.K. 5. GD.4.25.K. 6. GD.4.25.E. 7. GD.4.21.E. 8. GD.4.28.K. 9. GD.4.32.E. 10. GD.4.22.K.		Yandaki görsel size neler hissettirdi? (Self-portrait with Monkey)		Yandaki görsel hakkında neler söylemek istersiniz? (Self-portrait with Monkey)		Yandaki reklamlarda gördüklerinizi yorumlayınız. (BMW 318 and Horse)		Yandaki görsel size neler hissettirdi? (Mona Lisa)		Yandaki görselle bakınca neler düşündünüz? (Mona Lisa)		Yandaki görsel hakkında neler söylemek istersiniz? (Mona Lisa)		Yandaki reklam görselini eleştiriniz. (Alğırda)				
Ege Bölgesi 4. Sınıf 1. Sınıf	1. EG.1.21.E. 2. EG.1.27.K. 3. EG.1.18.E. 4. EG.1.19.E. 5. EG.1.19.E. 6. EG.1.18.K. 7. EG.1.20.E. 8. EG.1.19.E. 9. EG.1.20.E. 10. EG.1.19.K. 1. EG.4.22.E. 2. EG.4.21.K. 3. EG.4.24.K. 4. EG.4.23.K. 5. EG.4.25.K. 6. EG.4.22.K. 7. EG.4.24.K. 8. EG.4.23.K. 9. EG.4.21.K. 10. EG.4.22.K.		Yandaki görsel size neler hissettirdi? (Self-portrait with Monkey)		Yandaki görsel hakkında neler söylemek istersiniz? (Self-portrait with Monkey)		Yandaki reklamlarda gördüklerinizi yorumlayınız. (BMW 318 and Horse)		Yandaki görsel size neler hissettirdi? (Mona Lisa)		Yandaki görselle bakınca neler düşündünüz? (Mona Lisa)		Yandaki görsel hakkında neler söylemek istersiniz? (Mona Lisa)		Yandaki reklam görselini eleştiriniz. (Alğırda)				
Doğu Anadolu Bölgesi 4. Sınıf 1. Sınıf	1. DO.1.23.K. 2. DO.1.22.K. 3. DO.1.21.K. 4. DO.1.19.E. 5. DO.1.19.K. 6. DO.1.22.K. 7. DO.1.18.E. 8. DO.1.21.E. 9. DO.1.19.K. 10. DO.1.18.E. 1. DO.4.23.K. 2. DO.4.22.K. 3. DO.4.21.K. 4. DO.4.21.E. 5. DO.4.23.E. 6. DO.4.34.K. 7. DO.4.22.K. 8. DO.4.23.E. 9. DO.4.21.K. 10. DO.4.23.K.		Yandaki görsel size neler hissettirdi? (Self-portrait with Monkey)		Yandaki görsel hakkında neler söylemek istersiniz? (Self-portrait with Monkey)		Yandaki reklamlarda gördüklerinizi yorumlayınız. (BMW 318 and Horse)		Yandaki görsel size neler hissettirdi? (Mona Lisa)		Yandaki görselle bakınca neler düşündünüz? (Mona Lisa)		Yandaki görsel hakkında neler söylemek istersiniz? (Mona Lisa)		Yandaki reklam görselini eleştiriniz. (Alğırda)				
Akdeniz Bölgesi 4. Sınıf 1. Sınıf	1. AK.1.20.K. 2. AK.1.-K. 3. AK.1.21.E. 4. AK.1.23.K. 5. AK.1.18.K. 6. AK.1.20.K. 7. AK.1.19.K. 8. AK.1.-K. 9. AK.1.18.K. 10. AK.1.19.K. 1. AK.4.24.K. 2. AK.4.28.E. 3. AK.4.20.E. 4. AK.4.22.E. 5. AK.4.21.K. 6. AK.4.21.E. 7. AK.4.21.E. 8. AK.4.21.E. 9. AK.4.25.E. 10. AK.4.21.K.		Yandaki görsel size neler hissettirdi? (Self-portrait with Monkey)		Yandaki görsel hakkında neler söylemek istersiniz? (Self-portrait with Monkey)		Yandaki reklamlarda gördüklerinizi yorumlayınız. (BMW 318 and Horse)		Yandaki görsel size neler hissettirdi? (Mona Lisa)		Yandaki görselle bakınca neler düşündünüz? (Mona Lisa)		Yandaki görsel hakkında neler söylemek istersiniz? (Mona Lisa)		Yandaki reklam görselini eleştiriniz. (Alğırda)				

- Code System (Kodlama Sistemi)**
- GÖRSEL OKUMA SINIFLANDIR...
  - Görsel Erişim
  - Görüntüleme
  - Görsel Kodlar
  - tanımlama**
  - Görsel Sözleşmelerin Bi...
  - Görsel Çözümleme
  - Görsel Karşılaştırma
  - Görsel İlişkiler
  - Görsel Değerlendirme
  - Olumlu Yargı
  - Olumsuz Yargı
  - Karşı Yargı
  - Karşılaştırmalı Yargı
  - Örtük yargı
  - Görsel Yorumlama
  - Psikanalitik Yorum
  - Semiyotik Yorum
  - Karşılaştırmalı Yorum
  - Tekniğe Dayalı Yorum
  - Yönelimsel Yorum
  - Biyografik Yorum
  - Yorum Çeşitlemesi
  - Arketipsel Yorum
  - GÖRSELYAZMA SINIFLANDIRM...
  - Çizmeyi Tercih Edenler
  - Yazmayı Tercih Edenler
  - Tasarıma İlişkin Olumsu...
  - Nasıl Tasarlayacağının İ...
  - Olumsuz yargı
  - Tasarıma İlişkin Fikir Be...
  - Afiş Üzerinden Fikir Be...
  - Olumlu yargı
  - Tasarıma İlişkin Olumlu ...

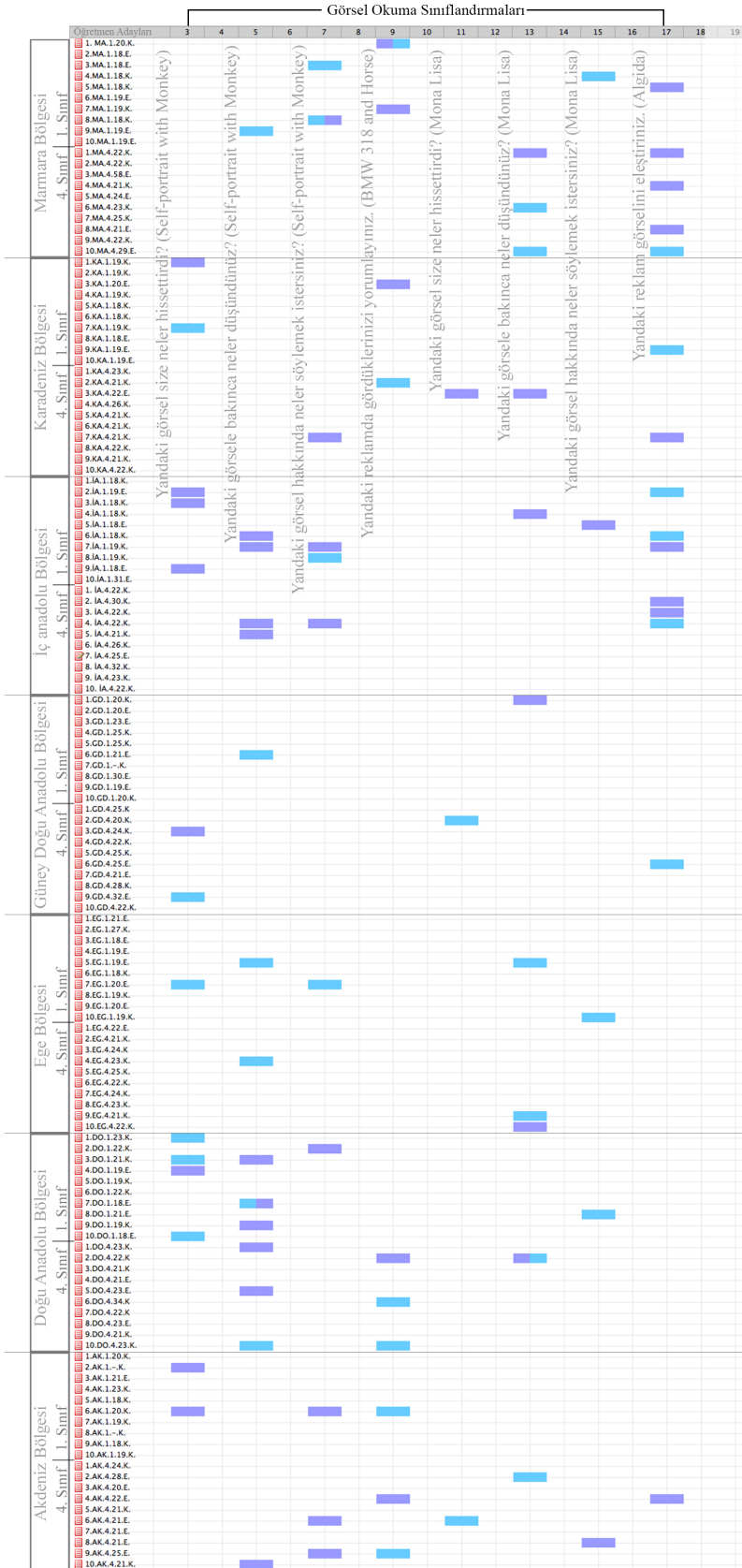
Tablo 33: Görsel Sözleşmelerin Bilgisi Sınıflandırma Temaları

		Görsel Okuma Sınıflandırmaları																			
		3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19			
Akdeniz Bölgesi 4. Sınıf 1. Sınıf	Öğretmen Adayları	1. MA.1.20.K	2. MA.1.18.E	3. MA.1.18.E	4. MA.1.18.K	5. MA.1.18.K	6. MA.1.19.E	7. MA.1.19.K	8. MA.1.18.K	9. MA.1.18.E	10. MA.1.19.E	1. MA.4.22.K	2. MA.4.22.K	3. MA.4.58.E	4. MA.4.21.K	5. MA.4.24.E	6. MA.4.23.K	7. MA.4.25.K	8. MA.4.21.E	9. MA.4.22.K	10. MA.4.29.E
	Marmara Bölgesi 4. Sınıf 1. Sınıf	1. KA.1.19.K	2. KA.1.19.K	3. KA.1.20.E	4. KA.1.19.K	5. KA.1.18.K	6. KA.1.18.K	7. KA.1.19.K	8. KA.1.18.E	9. KA.1.19.E	10. KA.1.19.E	1. KA.4.23.K	2. KA.4.21.K	3. KA.4.22.E	4. KA.4.26.K	5. KA.4.21.K	6. KA.4.21.K	7. KA.4.21.K	8. KA.4.22.K	9. KA.4.21.K	10. KA.4.22.K
Doğu Anadolu Bölgesi 4. Sınıf 1. Sınıf	Öğretmen Adayları	1. GA.1.19.K	2. GA.1.19.K	3. GA.1.19.K	4. GA.1.19.K	5. GA.1.19.K	6. GA.1.19.K	7. GA.1.19.K	8. GA.1.19.K	9. GA.1.19.K	10. GA.1.19.K	1. GA.4.23.K	2. GA.4.23.K	3. GA.4.23.K	4. GA.4.23.K	5. GA.4.23.K	6. GA.4.23.K	7. GA.4.23.K	8. GA.4.23.K	9. GA.4.23.K	10. GA.4.23.K
	İç Anadolu Bölgesi 4. Sınıf 1. Sınıf	1. IA.1.19.K	2. IA.1.19.K	3. IA.1.19.K	4. IA.1.19.K	5. IA.1.19.K	6. IA.1.19.K	7. IA.1.19.K	8. IA.1.19.K	9. IA.1.19.K	10. IA.1.19.K	1. IA.4.23.K	2. IA.4.30.K	3. IA.4.22.K	4. IA.4.22.K	5. IA.4.21.K	6. IA.4.26.K	7. IA.4.25.E	8. IA.4.23.K	9. IA.4.23.K	10. IA.4.22.K
Ege Bölgesi 4. Sınıf 1. Sınıf	Öğretmen Adayları	1. EA.1.19.K	2. EA.1.19.K	3. EA.1.19.K	4. EA.1.19.K	5. EA.1.19.K	6. EA.1.19.K	7. EA.1.19.K	8. EA.1.19.K	9. EA.1.19.K	10. EA.1.19.K	1. EA.4.22.K	2. EA.4.22.K	3. EA.4.22.K	4. EA.4.22.K	5. EA.4.22.K	6. EA.4.22.K	7. EA.4.22.K	8. EA.4.22.K	9. EA.4.22.K	10. EA.4.22.K
	Güney Doğu Anadolu Bölgesi 4. Sınıf 1. Sınıf	1. GDA.1.19.K	2. GDA.1.19.K	3. GDA.1.19.K	4. GDA.1.19.K	5. GDA.1.19.K	6. GDA.1.19.K	7. GDA.1.19.K	8. GDA.1.19.K	9. GDA.1.19.K	10. GDA.1.19.K	1. GDA.4.22.K	2. GDA.4.22.K	3. GDA.4.22.K	4. GDA.4.22.K	5. GDA.4.22.K	6. GDA.4.22.K	7. GDA.4.22.K	8. GDA.4.22.K	9. GDA.4.22.K	10. GDA.4.22.K
Doğu Anadolu Bölgesi 4. Sınıf 1. Sınıf	Öğretmen Adayları	1. DA.1.19.K	2. DA.1.19.K	3. DA.1.19.K	4. DA.1.19.K	5. DA.1.19.K	6. DA.1.19.K	7. DA.1.19.K	8. DA.1.19.K	9. DA.1.19.K	10. DA.1.19.K	1. DA.4.22.K	2. DA.4.22.K	3. DA.4.22.K	4. DA.4.22.K	5. DA.4.22.K	6. DA.4.22.K	7. DA.4.22.K	8. DA.4.22.K	9. DA.4.22.K	10. DA.4.22.K
	Doğu Anadolu Bölgesi 4. Sınıf 1. Sınıf	1. DDA.1.19.K	2. DDA.1.19.K	3. DDA.1.19.K	4. DDA.1.19.K	5. DDA.1.19.K	6. DDA.1.19.K	7. DDA.1.19.K	8. DDA.1.19.K	9. DDA.1.19.K	10. DDA.1.19.K	1. DDA.4.22.K	2. DDA.4.22.K	3. DDA.4.22.K	4. DDA.4.22.K	5. DDA.4.22.K	6. DDA.4.22.K	7. DDA.4.22.K	8. DDA.4.22.K	9. DDA.4.22.K	10. DDA.4.22.K
Marmara Bölgesi 4. Sınıf 1. Sınıf	Öğretmen Adayları	1. MA.1.19.K	2. MA.1.19.K	3. MA.1.19.K	4. MA.1.19.K	5. MA.1.19.K	6. MA.1.19.K	7. MA.1.19.K	8. MA.1.19.K	9. MA.1.19.K	10. MA.1.19.K	1. MA.4.22.K	2. MA.4.22.K	3. MA.4.22.K	4. MA.4.22.K	5. MA.4.22.K	6. MA.4.22.K	7. MA.4.22.K	8. MA.4.22.K	9. MA.4.22.K	10. MA.4.22.K
	Marmara Bölgesi 4. Sınıf 1. Sınıf	1. MKA.1.19.K	2. MKA.1.19.K	3. MKA.1.19.K	4. MKA.1.19.K	5. MKA.1.19.K	6. MKA.1.19.K	7. MKA.1.19.K	8. MKA.1.19.K	9. MKA.1.19.K	10. MKA.1.19.K	1. MKA.4.22.K	2. MKA.4.22.K	3. MKA.4.22.K	4. MKA.4.22.K	5. MKA.4.22.K	6. MKA.4.22.K	7. MKA.4.22.K	8. MKA.4.22.K	9. MKA.4.22.K	10. MKA.4.22.K

- Code System (Kodlama Sistemi)**
- GÖRSEL OKUMA SINIFLANDIR...
  - Görsel Erişim
  - Görüntüleme
  - Görsel Kodlar
  - tanımlama
  - Görsel Sözleşmelerin Bi...
  - Görsel Çözümleme
  - Görsel Karşılaştırma
  - Görsel İlişkiler
  - Görsel Değerlendirme
  - Olumlu Yargı
  - Olumsuz Yargı
  - Karşı Yargı
  - Karşılaştırmalı Yargı
  - Örtük yargı
  - Görsel Yorumlama
  - Psikanalitik Yorum
  - Semiyotik Yorum
  - Karşılaştırmalı Yorum
  - Tekniğe Dayalı Yorum
  - Yönelsel Yorum
  - Biyografik Yorum
  - Yorum Çeşitlemesi
  - Arketipsel Yorum
  - GÖRSEL YAZMA SINIFLANDIRM...
  - Çizmeyi Tercih Edenler
  - Yazmayı Tercih Edenler
  - Tasarıma İlişkin Olumsuz...
  - Nasıl Tasarlayacağını İ...
  - Olumsuz yargı
  - Tasarıma İlişkin Fikir Be...
  - Afiş Üzerinden Fikir Be...
  - Olumlu yargı
  - Tasarıma İlişkin Olumlu ...

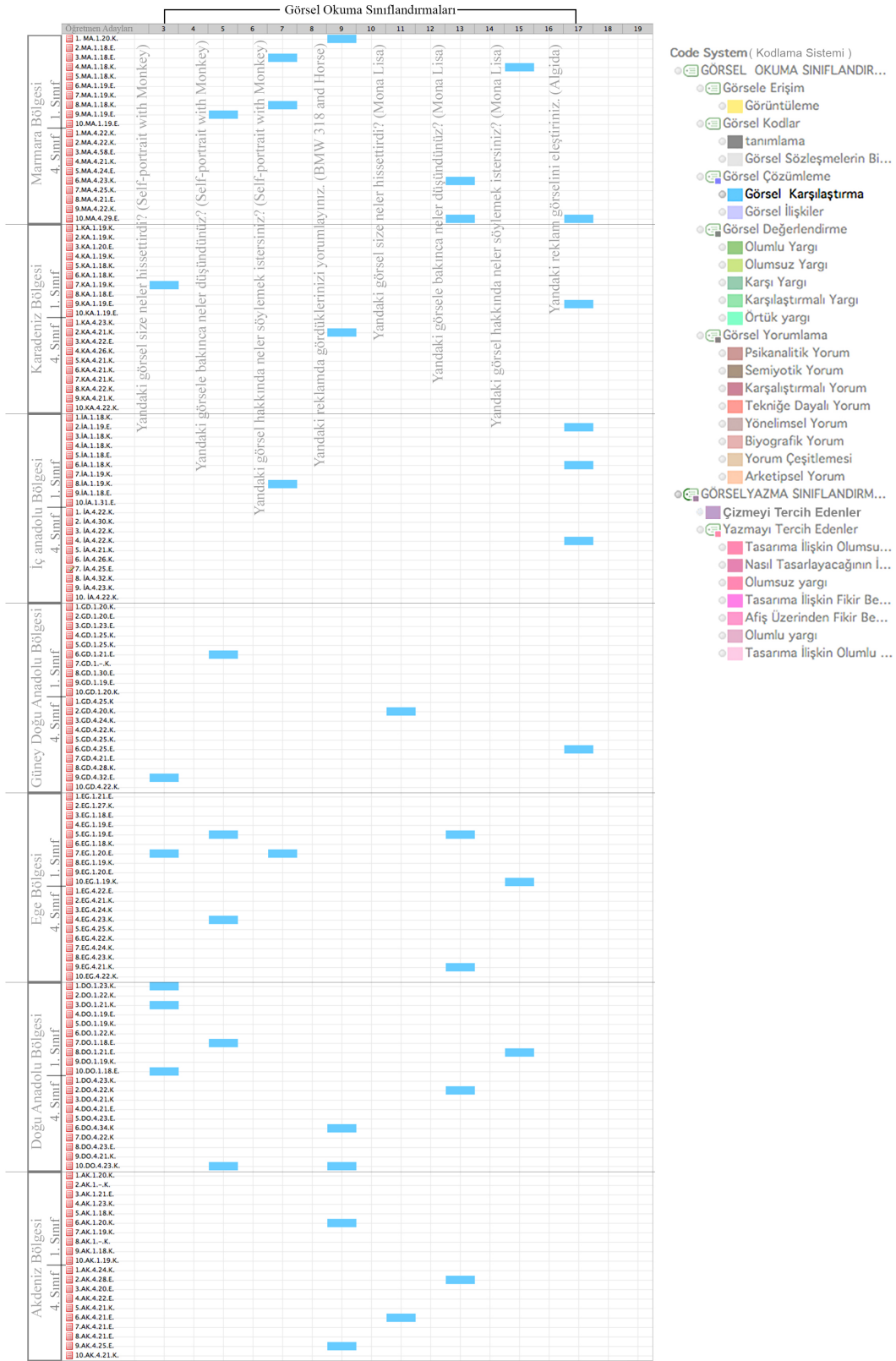

Tablo 34: Görsel Çözümleme Sınıflandırma Temaları

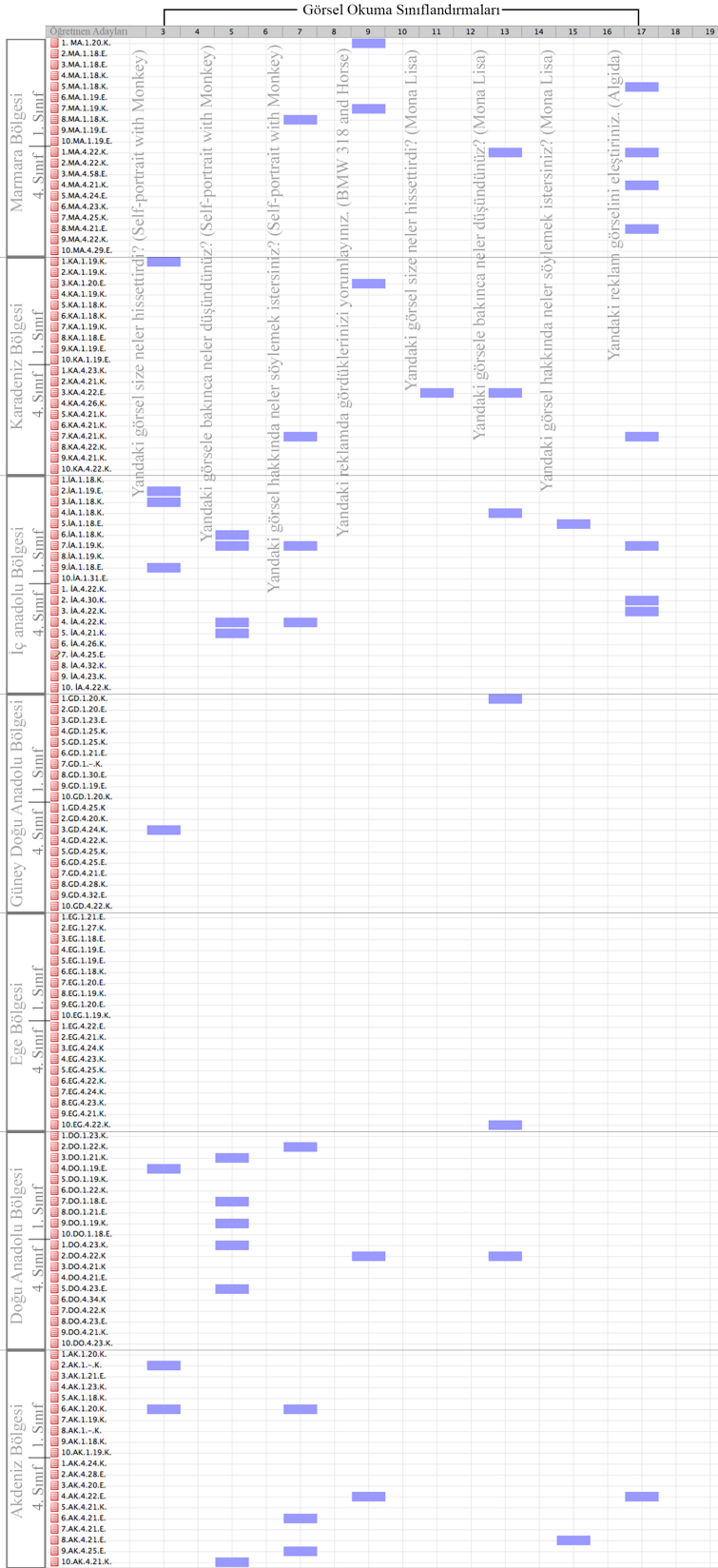

- Code System (Kodlama Sistemi)**
- GÖRSEL OKUMA SINIFLANDIR...
  - Görsel Erişim
  - Görüntüleme
  - Görsel Kodlar
  - tanımlama
  - Görsel Sözleşmelerin Bi...
  - Görsel Çözümleme
  - Görsel Karşılaştırma
  - Görsel İlişkiler
  - Görsel Değerlendirme
  - Olumlu Yargı
  - Olumsuz Yargı
  - Karşı Yargı
  - Karşılaştırmalı Yargı
  - Örtük yargı
  - Görsel Yorumlama
  - Psikanalitik Yorum
  - Semiyotik Yorum
  - Karşılaştırmalı Yorum
  - Tekniğe Dayalı Yorum
  - Yönelimsel Yorum
  - Biyografik Yorum
  - Yorum Çeşitlemesi
  - Arketipsel Yorum
  - GÖRSELYAZMA SINIFLANDIRM...
  - Çizmeyi Tercih Edenler
  - Yazmayı Tercih Edenler
  - Tasarıma İlişkin Olumsuz...
  - Nasıl Tasarlayacağının İ...
  - Olumsuz yargı
  - Tasarıma İlişkin Fikir Be...
  - Afiş Üzerinden Fikir Be...
  - Olumlu yargı
  - Tasarıma İlişkin Olumlu ...

Tablo 35: Görsel Karşılaştırma Sınıflandırma Temaları

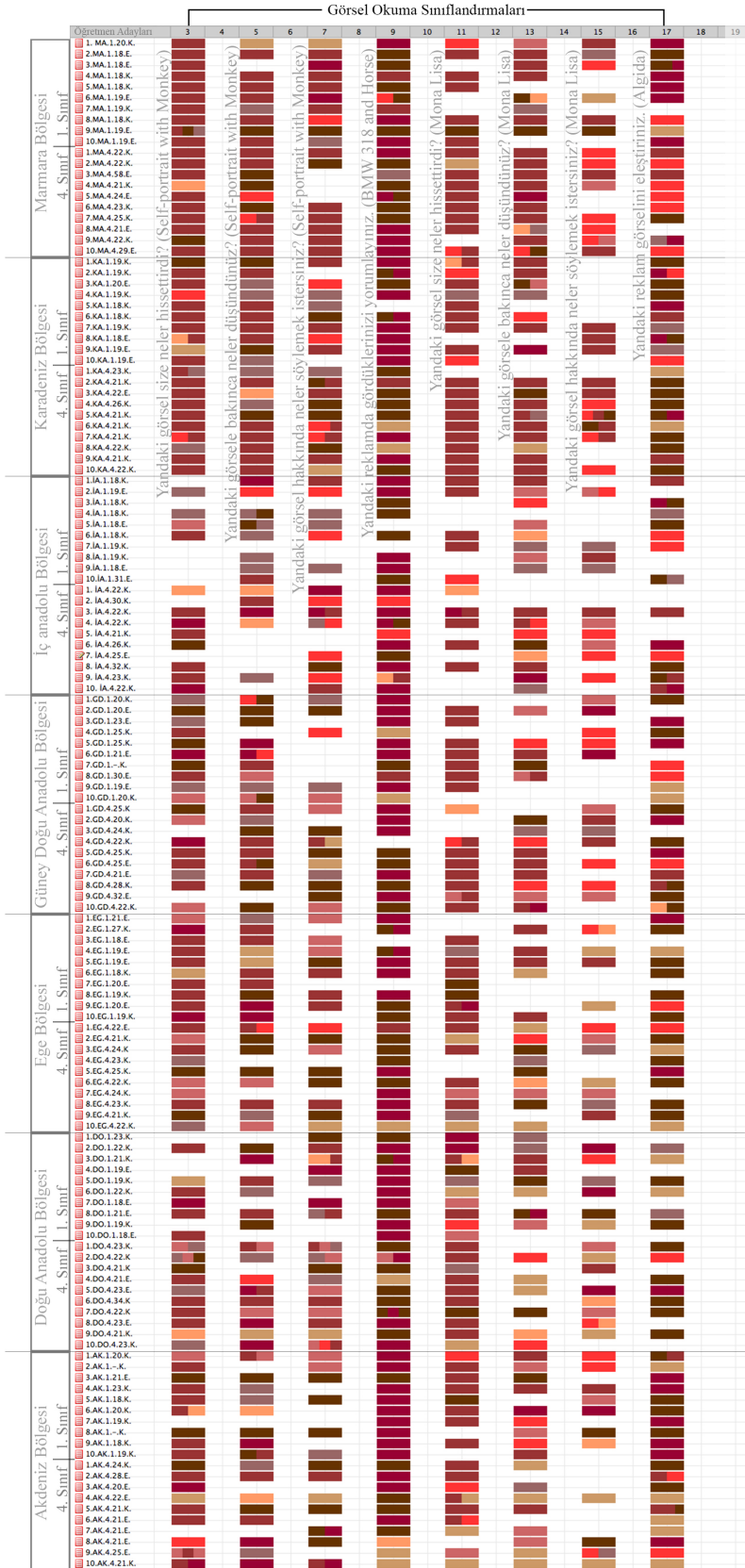

Tablo 36: Görsel İlişkiler Sınıflandırma Temaları

- Code System (Kodlama Sistemi)**
- GÖRSEL OKUMA SINIFLANDIRMA
  - Görsel Erişim
  - Görüntüleme
  - Görsel Kodlar
  - tanımlama
  - Görsel Sözleşmelerin Bi...
  - Görsel Çözümleme
  - Görsel Karşılaştırma
  - Görsel İlişkiler
  - Görsel Değerlendirme
  - Olumlu Yargı
  - Olumsuz Yargı
  - Karşı Yargı
  - Karşılaştırmalı Yargı
  - Örtük yargı
  - Görsel Yorumlama
  - Psikanalitik Yorum
  - Sembiyotik Yorum
  - Karşılaştırmalı Yorum
  - Tekniğe Dayalı Yorum
  - Biyografik Yorum
  - Yorum Çeşitlemesi
  - Arketipsel Yorum
  - GÖRSEL YAZMA SINIFLANDIRMA
  - Çizmeyi Tercih Edenler
  - Yazmayı Tercih Edenler
  - Tasarıma İlişkin Olumsuz...
  - Nasıl Tasarlayacağının İ...
  - Olumsuz yargı
  - Tasarıma İlişkin Fikir Be...
  - Afiş Üzerinden Fikir Be...
  - Olumlu yargı
  - Tasarıma İlişkin Olumlu ...

Tablo 37: Görsel Yorumlama Sınıflandırma Temaları

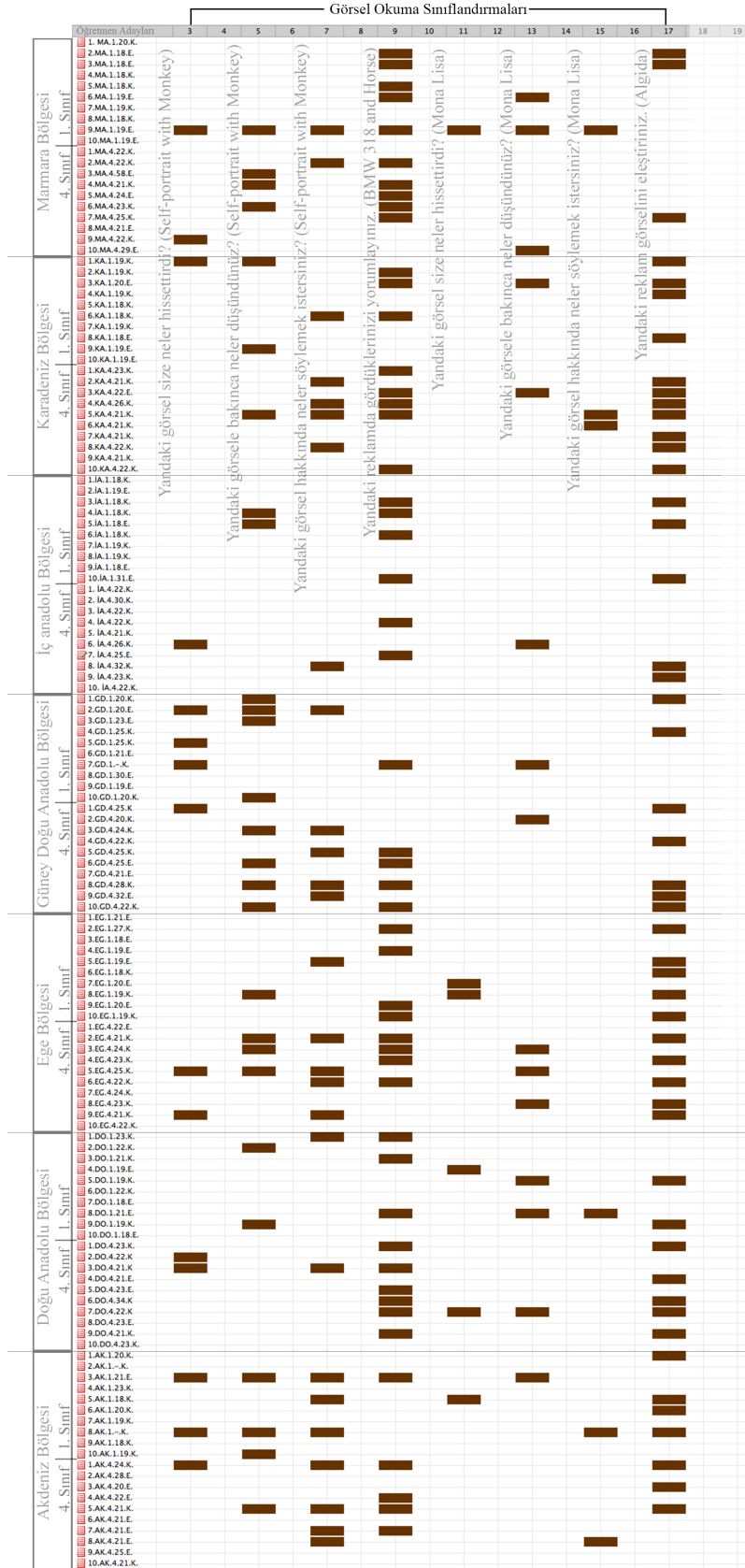
- Code System (Kodlama Sistemi)**
- GÖRSEL OKUMA SINIFLANDIR...
  - Görsel Erişim
  - Görüntüleme
  - Görsel Kodlar
  - tanımlama
  - Görsel Sözleşmelerin Bi...
  - Görsel Çözümleme
  - Görsel Karşılaştırma
  - Görsel İlişkiler
  - Görsel Değerlendirme
  - Olumlu Yargı
  - Olumsuz Yargı
  - Karşı Yargı
  - Karşılaştırmalı Yargı
  - Örtük yargı
  - GÖRSEL YORUMLAMA
  - Psikanalitik Yorum
  - Sembiyotik Yorum
  - Karşılaştırmalı Yorum
  - Tekniğe Dayalı Yorum
  - Yönelimsel Yorum
  - Biyografik Yorum
  - Yorum Çeşitlemesi
  - Arketipsel Yorum
  - GÖRSEL YAZMA SINIFLANDIRM...
  - Çizmeyi Tercih Edenler
  - Yazmayı Tercih Edenler
  - Tasarım İlişkin Olumsuz...
  - Nasıl Tasarlayacağını...
  - Olumsuz yargı
  - Tasarım İlişkin Fikir Be...
  - Afiş Üzerinden Fikir Be...
  - Olumlu yargı
  - Tasarım İlişkin Olumlu ...

Tablo 38: Psikanalitik Yorum Sınıflandırma Temaları

Öğrenci Adı	Görsel Okuma Sınıflandırmaları																
	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Marmara Bölgesi 4. Sınıf 1. Sınıf	1. MA.1.20.K 2. MA.1.18.E 3. MA.1.18.K 4. MA.1.18.K 5. MA.1.18.K 6. MA.1.19.E 7. MA.1.19.K 8. MA.1.18.K 9. MA.1.19.E 10. MA.1.19.E 1. MA.4.22.K 2. MA.4.22.K 3. MA.4.22.K 4. MA.4.21.K 5. MA.4.24.E 6. MA.4.23.K 7. MA.4.25.K 8. MA.4.21.E 9. MA.4.22.K 10. MA.4.23.E	1. KA.1.19.K 2. KA.1.19.K 3. KA.1.20.E 4. KA.1.19.K 5. KA.1.18.K 6. KA.1.18.K 7. KA.1.19.K 8. KA.1.18.K 9. KA.1.19.E 10. KA.1.19.E 1. KA.4.23.K 2. KA.4.23.K 3. KA.4.22.E 4. KA.4.26.K 5. KA.4.21.K 6. KA.4.21.K 7. KA.4.21.K 8. KA.4.22.K 9. KA.4.21.K 10. KA.4.22.K	1. IA.1.18.K 2. IA.1.19.E 3. IA.1.18.K 4. IA.1.18.K 5. IA.1.18.E 6. IA.1.18.K 7. IA.1.18.K 8. IA.1.19.K 9. IA.1.19.K 10. IA.4.22.K	1. IA.4.22.K 2. IA.4.30.K 3. IA.4.22.K 4. IA.4.22.K 5. IA.4.21.K 6. IA.4.26.K 7. IA.4.25.E 8. IA.4.23.K 9. IA.4.23.K 10. IA.4.22.K	1. GD.1.20.K 2. GD.1.20.E 3. GD.1.23.E 4. GD.1.25.K 5. GD.1.25.K 6. GD.1.21.E 7. GD.1.-K 8. GD.1.30.E 9. GD.1.19.E 10. GD.1.20.K 1. GD.4.25.K 2. GD.4.20.K 3. GD.4.24.K 4. GD.4.22.K 5. GD.4.25.K 6. GD.4.25.E 7. GD.4.21.E 8. GD.4.28.K 9. GD.4.32.E 10. GD.4.22.K	1. EG.1.21.E 2. EG.1.27.K 3. EG.1.18.E 4. EG.1.19.E 5. EG.1.19.E 6. EG.1.18.K 7. EG.1.20.E 8. EG.1.19.K 9. EG.1.20.L 10. EG.1.19.K 1. EG.4.22.E 2. EG.4.21.K 3. EG.4.24.K 4. EG.4.23.K 5. EG.4.25.K 6. EG.4.22.K 7. EG.4.24.K 8. EG.4.23.K 9. EG.4.21.K 10. EG.4.22.K	1. DO.1.23.K 2. DO.1.22.K 3. DO.1.21.K 4. DO.1.19.E 5. DO.1.19.K 6. DO.1.22.K 7. DO.1.18.E 8. DO.1.21.E 9. DO.1.19.K 10. DO.1.18.E 1. DO.4.23.K 2. DO.4.22.K 3. DO.4.21.K 4. DO.4.21.E 5. DO.4.23.E 6. DO.4.34.K 7. DO.4.22.K 8. DO.4.23.E 9. DO.4.21.K 10. DO.4.23.K	1. AK.1.20.K 2. AK.1.-K 3. AK.1.21.E 4. AK.1.23.K 5. AK.1.18.K 6. AK.1.20.K 7. AK.1.19.K 8. AK.1.-K 9. AK.1.18.K 10. AK.1.19.K 1. AK.4.24.K 2. AK.4.28.E 3. AK.4.20.E 4. AK.4.22.E 5. AK.4.21.K 6. AK.4.21.E 7. AK.4.21.E 8. AK.4.21.E 9. AK.4.25.E 10. AK.4.21.K	Yandaki görsel size neler hissettirdi? (Self-portrait with Monkey) Yandaki görsel size neler hissettirdi? (Self-portrait with Monkey) Yandaki görsel bakımca neler düşündünüz? (Self-portrait with Monkey) Yandaki görsel bakımca neler söylemek istersiniz? (Self-portrait with Monkey) Yandaki reklamlarda gördüklerinizi yorumlayınız. (BMW 318 and Horse) Yandaki görsel size neler hissettirdi? (Mona Lisa) Yandaki görsel bakımca neler düşündünüz? (Mona Lisa) Yandaki görsel hakkında neler söylemek istersiniz? (Mona Lisa) Yandaki reklamlar görselini eleştiriniz. (Alğıda)								

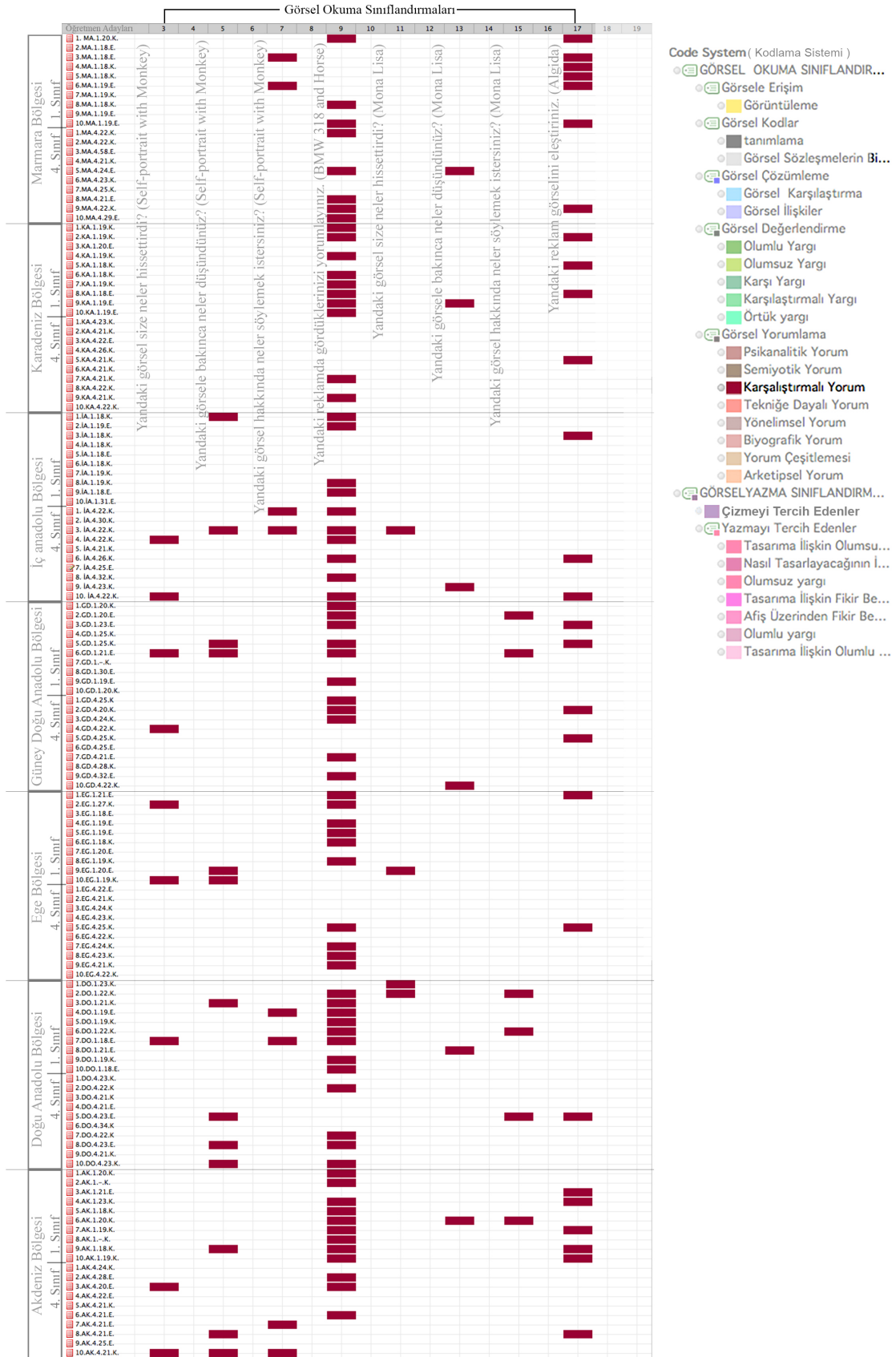
- Code System (Kodlama Sistemi)**
- GÖRSEL OKUMA SINIFLANDIR...
  - Görsele Erişim
  - Görüntüleme
  - Görsel Kodlar
  - tanımlama
  - Görsel Sözleşmelerin Bi...
  - Görsel Çözümleme
  - Görsel Karşılaştırma
  - Görsel İlişkiler
  - Görsel Değerlendirme
  - Olumlu Yargı
  - Olumsuz Yargı
  - Karşı Yargı
  - Karşılaştırmalı Yargı
  - Örtük yargı
  - Görsel Yorumlama
  - Psikanalitik Yorum
  - Semiyotik Yorum
  - Karşılaştırmalı Yorum
  - Tekniğe Dayalı Yorum
  - Yönelimsel Yorum
  - Biyografik Yorum
  - Yorum Çeşitlemesi
  - Arketipsel Yorum
  - GÖRSEL YAZMA SINIFLANDIR...
  - Çizmeyi Tercih Edenler
  - Yazmayı Tercih Edenler
  - Tasarıma İlişkin Olumsuz...
  - Nasıl Tasarlayacağını İ...
  - Olumsuz yargı
  - Tasarıma İlişkin Fikir Be...
  - Afiş Üzerinden Fikir Be...
  - Olumlu yargı
  - Tasarıma İlişkin Olumlu ...

Tablo 39: Semiyotik Yorum Sınıflandırma Temaları

- Code System (Kodlama Sistemi)**
- GÖRSEL OKUMA SINIFLANDIRMA
  - Görsele Erişim
  - Görüntüleme
  - Görsel Kodlar
  - tanımlama
  - Görsel Sözleşmelerin Bi...
  - Görsel Çözümleme
  - Görsel Karşılaştırma
  - Görsel İlişkiler
  - Görsel Değerlendirme
  - Olumlu Yargı
  - Olumsuz Yargı
  - Karşı Yargı
  - Karşılaştırmalı Yargı
  - Örtük yargı
  - Görsel Yorumlama
  - Psikanalitik Yorum
  - Semiyotik Yorum
  - Karşılaştırmalı Yorum
  - Tekniğe Dayalı Yorum
  - Yönelimsel Yorum
  - Biyografik Yorum
  - Yorum Çeşitlemesi
  - Arketipsel Yorum
  - GÖRSEL YAZMA SINIFLANDIRMA
  - Çizmeyi Tercih Edenler
  - Yazmayı Tercih Edenler
  - Tasarıma İlişkin Olumlu...
  - Nasıl Tasarlayacağını İ...
  - Olumsuz yargı
  - Tasarıma İlişkin Fikir Be...
  - Afiş Üzerinden Fikir Be...
  - Olumlu yargı
  - Tasarıma İlişkin Olumlu ...

Tablo 40: Karşılaştırmalı Yorum Sınıflandırma Temaları

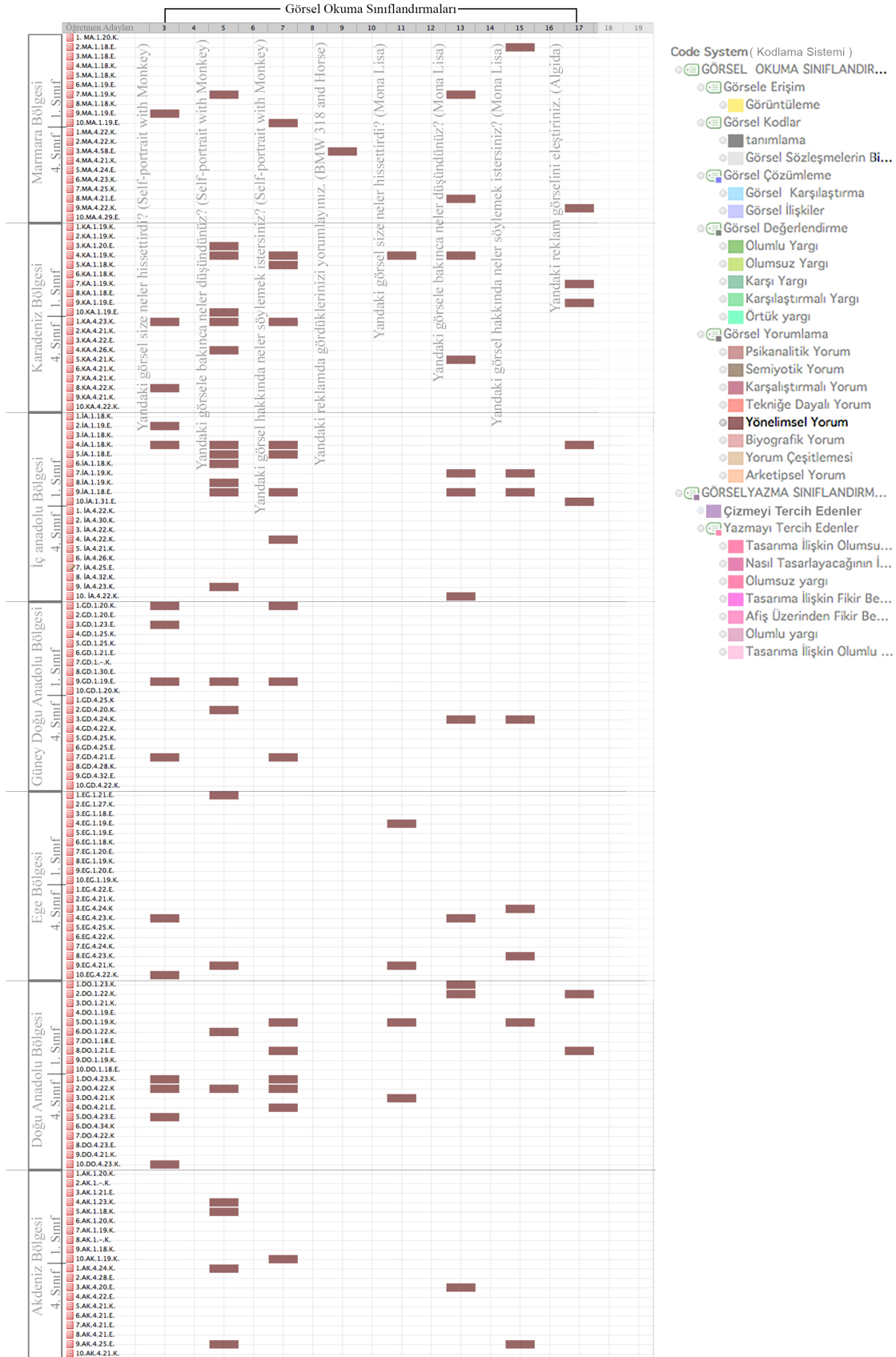
Tablo 41: Tekniğe Dayalı Yorum Sınıflandırma Temaları

Öğrenci Adı/No	Görsel Okuma Sınıflandırmaları																	
	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	
Marmara Bölgesi 4. Sınıf 1. Sınıf	1. MA.1.20.K 2. MA.1.18.E 3. MA.1.18.E 4. MA.1.18.K 5. MA.1.18.K 6. MA.1.19.E 7. MA.1.19.K 8. MA.1.18.K 9. MA.1.19.E 10. MA.1.19.E 1. MA.4.22.K 2. MA.4.22.K 3. MA.4.58.E 4. MA.4.21.K 5. MA.4.24.E 6. MA.4.23.K 7. MA.4.25.K 8. MA.4.21.E 9. MA.4.22.K 10. MA.4.29.E		Yandaki görsel size neler hissettirdi? (Self-portrait with Monkey)		Yandaki görsel size neler hissettirdi? (Self-portrait with Monkey)		Yandaki görsel size neler hissettirdi? (Self-portrait with Monkey)		Yandaki reklamlarda gördüklerimizi yorumlayınız. (BMW 318 and Horse)	Yandaki görsel size neler hissettirdi? (Mona Lisa)		Yandaki görsel size neler hissettirdi? (Mona Lisa)		Yandaki görsel size neler hissettirdi? (Mona Lisa)		Yandaki reklamlar görselimi eleştiriniz. (Ağda)		
Karadeniz Bölgesi 4. Sınıf 1. Sınıf	1. KA.1.19.K 2. KA.1.19.K 3. KA.1.20.E 4. KA.1.19.K 5. KA.1.18.K 6. KA.1.18.K 7. KA.1.19.K 8. KA.1.19.K 9. KA.1.19.E 10. KA.1.19.E 1. KA.4.22.K 2. KA.4.21.K 3. KA.4.22.E 4. KA.4.26.K 5. KA.4.21.K 6. KA.4.21.K 7. KA.4.21.K 8. KA.4.22.K 9. KA.4.21.K 10. KA.4.22.K		Yandaki görsel size neler hissettirdi? (Self-portrait with Monkey)		Yandaki görsel size neler hissettirdi? (Self-portrait with Monkey)		Yandaki görsel size neler hissettirdi? (Self-portrait with Monkey)		Yandaki reklamlarda gördüklerimizi yorumlayınız. (BMW 318 and Horse)	Yandaki görsel size neler hissettirdi? (Mona Lisa)		Yandaki görsel size neler hissettirdi? (Mona Lisa)		Yandaki görsel size neler hissettirdi? (Mona Lisa)		Yandaki reklamlar görselimi eleştiriniz. (Ağda)		
İç Anadolu Bölgesi 4. Sınıf 1. Sınıf	1. IA.1.18.K 2. IA.1.18.K 3. IA.1.18.K 4. IA.1.18.K 5. IA.1.18.E 6. IA.1.18.K 7. IA.1.19.K 8. IA.1.19.K 9. IA.1.18.E 10. IA.1.31.E 1. IA.4.22.K 2. IA.4.30.K 3. IA.4.22.K 4. IA.4.22.K 5. IA.4.21.K 6. IA.4.21.K 7. IA.4.25.E 8. IA.4.32.K 9. IA.4.23.K 10. IA.4.22.K		Yandaki görsel size neler hissettirdi? (Self-portrait with Monkey)		Yandaki görsel size neler hissettirdi? (Self-portrait with Monkey)		Yandaki görsel size neler hissettirdi? (Self-portrait with Monkey)		Yandaki reklamlarda gördüklerimizi yorumlayınız. (BMW 318 and Horse)	Yandaki görsel size neler hissettirdi? (Mona Lisa)		Yandaki görsel size neler hissettirdi? (Mona Lisa)		Yandaki görsel size neler hissettirdi? (Mona Lisa)		Yandaki reklamlar görselimi eleştiriniz. (Ağda)		
Çukurova Bölgesi 4. Sınıf 1. Sınıf	1. GA.1.18.K 2. GA.1.18.K 3. GA.1.18.K 4. GA.1.18.K 5. GA.1.18.E 6. GA.1.18.K 7. GA.1.19.K 8. GA.1.19.K 9. GA.1.18.E 10. GA.1.31.E 1. GA.4.22.K 2. GA.4.30.K 3. GA.4.22.K 4. GA.4.22.K 5. GA.4.21.K 6. GA.4.21.K 7. GA.4.25.E 8. GA.4.32.K 9. GA.4.23.K 10. GA.4.22.K		Yandaki görsel size neler hissettirdi? (Self-portrait with Monkey)		Yandaki görsel size neler hissettirdi? (Self-portrait with Monkey)		Yandaki görsel size neler hissettirdi? (Self-portrait with Monkey)		Yandaki reklamlarda gördüklerimizi yorumlayınız. (BMW 318 and Horse)	Yandaki görsel size neler hissettirdi? (Mona Lisa)		Yandaki görsel size neler hissettirdi? (Mona Lisa)		Yandaki görsel size neler hissettirdi? (Mona Lisa)		Yandaki reklamlar görselimi eleştiriniz. (Ağda)		
Doğu Anadolu Bölgesi 4. Sınıf 1. Sınıf	1. DA.1.18.K 2. DA.1.18.K 3. DA.1.18.K 4. DA.1.18.K 5. DA.1.18.E 6. DA.1.18.K 7. DA.1.19.K 8. DA.1.19.K 9. DA.1.18.E 10. DA.1.31.E 1. DA.4.22.K 2. DA.4.30.K 3. DA.4.22.K 4. DA.4.22.K 5. DA.4.21.K 6. DA.4.21.K 7. DA.4.25.E 8. DA.4.32.K 9. DA.4.23.K 10. DA.4.22.K		Yandaki görsel size neler hissettirdi? (Self-portrait with Monkey)		Yandaki görsel size neler hissettirdi? (Self-portrait with Monkey)		Yandaki görsel size neler hissettirdi? (Self-portrait with Monkey)		Yandaki reklamlarda gördüklerimizi yorumlayınız. (BMW 318 and Horse)	Yandaki görsel size neler hissettirdi? (Mona Lisa)		Yandaki görsel size neler hissettirdi? (Mona Lisa)		Yandaki görsel size neler hissettirdi? (Mona Lisa)		Yandaki reklamlar görselimi eleştiriniz. (Ağda)		
Ege Bölgesi 4. Sınıf 1. Sınıf	1. EA.1.18.K 2. EA.1.18.K 3. EA.1.18.K 4. EA.1.18.K 5. EA.1.18.E 6. EA.1.18.K 7. EA.1.19.K 8. EA.1.19.K 9. EA.1.18.E 10. EA.1.31.E 1. EA.4.22.K 2. EA.4.30.K 3. EA.4.22.K 4. EA.4.22.K 5. EA.4.21.K 6. EA.4.21.K 7. EA.4.25.E 8. EA.4.32.K 9. EA.4.23.K 10. EA.4.22.K		Yandaki görsel size neler hissettirdi? (Self-portrait with Monkey)		Yandaki görsel size neler hissettirdi? (Self-portrait with Monkey)		Yandaki görsel size neler hissettirdi? (Self-portrait with Monkey)		Yandaki reklamlarda gördüklerimizi yorumlayınız. (BMW 318 and Horse)	Yandaki görsel size neler hissettirdi? (Mona Lisa)		Yandaki görsel size neler hissettirdi? (Mona Lisa)		Yandaki görsel size neler hissettirdi? (Mona Lisa)		Yandaki reklamlar görselimi eleştiriniz. (Ağda)		
Doğu Anadolu Bölgesi 4. Sınıf 1. Sınıf	1. DO.1.18.K 2. DO.1.18.K 3. DO.1.18.K 4. DO.1.18.K 5. DO.1.18.E 6. DO.1.18.K 7. DO.1.19.K 8. DO.1.19.K 9. DO.1.18.E 10. DO.1.31.E 1. DO.4.22.K 2. DO.4.30.K 3. DO.4.22.K 4. DO.4.22.K 5. DO.4.21.K 6. DO.4.21.K 7. DO.4.25.E 8. DO.4.32.K 9. DO.4.23.K 10. DO.4.22.K		Yandaki görsel size neler hissettirdi? (Self-portrait with Monkey)		Yandaki görsel size neler hissettirdi? (Self-portrait with Monkey)		Yandaki görsel size neler hissettirdi? (Self-portrait with Monkey)		Yandaki reklamlarda gördüklerimizi yorumlayınız. (BMW 318 and Horse)	Yandaki görsel size neler hissettirdi? (Mona Lisa)		Yandaki görsel size neler hissettirdi? (Mona Lisa)		Yandaki görsel size neler hissettirdi? (Mona Lisa)		Yandaki reklamlar görselimi eleştiriniz. (Ağda)		
Akdeniz Bölgesi 4. Sınıf 1. Sınıf	1. AK.1.20.K 2. AK.1.18.K 3. AK.1.21.E 4. AK.1.23.K 5. AK.1.18.K 6. AK.1.20.K 7. AK.1.19.K 8. AK.1.18.K 9. AK.1.18.K 10. AK.1.19.K 1. AK.4.22.K 2. AK.4.28.E 3. AK.4.20.E 4. AK.4.22.E 5. AK.4.21.K 6. AK.4.21.E 7. AK.4.21.E 8. AK.4.21.E 9. AK.4.25.E 10. AK.4.21.K		Yandaki görsel size neler hissettirdi? (Self-portrait with Monkey)		Yandaki görsel size neler hissettirdi? (Self-portrait with Monkey)		Yandaki görsel size neler hissettirdi? (Self-portrait with Monkey)		Yandaki reklamlarda gördüklerimizi yorumlayınız. (BMW 318 and Horse)	Yandaki görsel size neler hissettirdi? (Mona Lisa)		Yandaki görsel size neler hissettirdi? (Mona Lisa)		Yandaki görsel size neler hissettirdi? (Mona Lisa)		Yandaki reklamlar görselimi eleştiriniz. (Ağda)		

- Code System (Kodlama Sistemi)**
- GÖRSEL OKUMA SINIFLANDIRMA
  - Görsel Erişim
  - Görüntüleme
  - Görsel Kodlar
  - tanımlama
  - Görsel Sözleşmelerin Bi...
  - Görsel Çözümleme
  - Görsel Karşılaştırma
  - Görsel İlişkiler
  - Görsel Değerlendirme
  - Olumlu Yargı
  - Olumsuz Yargı
  - Karşı Yargı
  - Karşılaştırmalı Yargı
  - Örtük yargı
  - Görsel Yorumlama
  - Psikanalitik Yorum
  - Semiyotik Yorum
  - Karşılaştırmalı Yorum
  - Tekniğe Dayalı Yorum**
  - Yönelimsel Yorum
  - Biyografik Yorum
  - Yorum Çeşitlemesi
  - Arketipsel Yorum
  - GÖRSEL YAZMA SINIFLANDIRMA
  - Çizmeyi Tercih Edenler
  - Yazmayı Tercih Edenler
  - Tasarıma İlişkin Olumsuz...
  - Nasıl Tasarlayacağının İ...
  - Olumsuz yargı
  - Tasarıma İlişkin Fikir Be...
  - Afiş Üzerinden Fikir Be...
  - Olumlu yargı
  - Tasarıma İlişkin Olumlu ...

Tablo 42: Yönelimsel Yorum Sınıflandırma Temaları

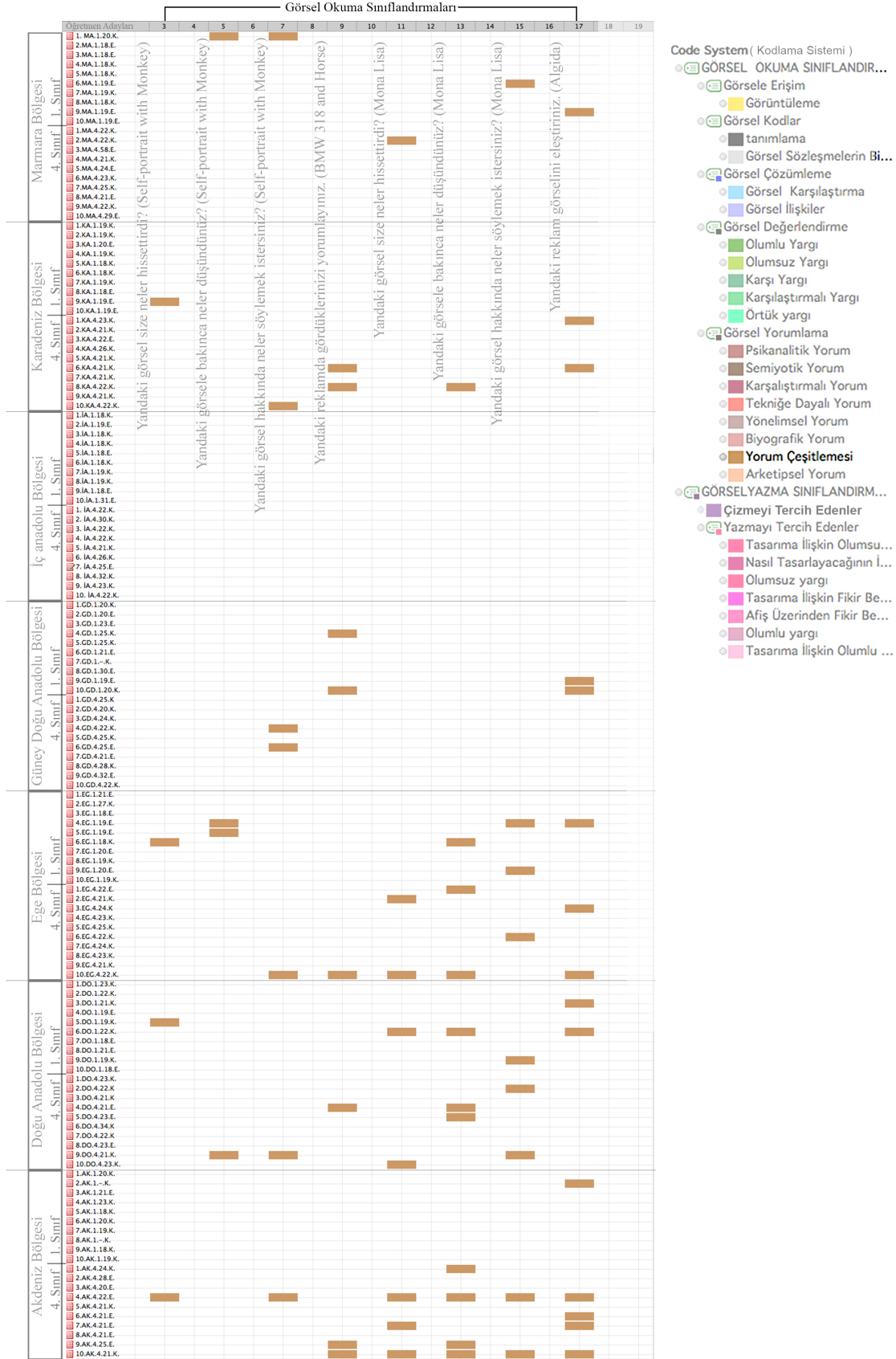

Tablo 43: Biyografik Yorum Sınıflandırma Temaları

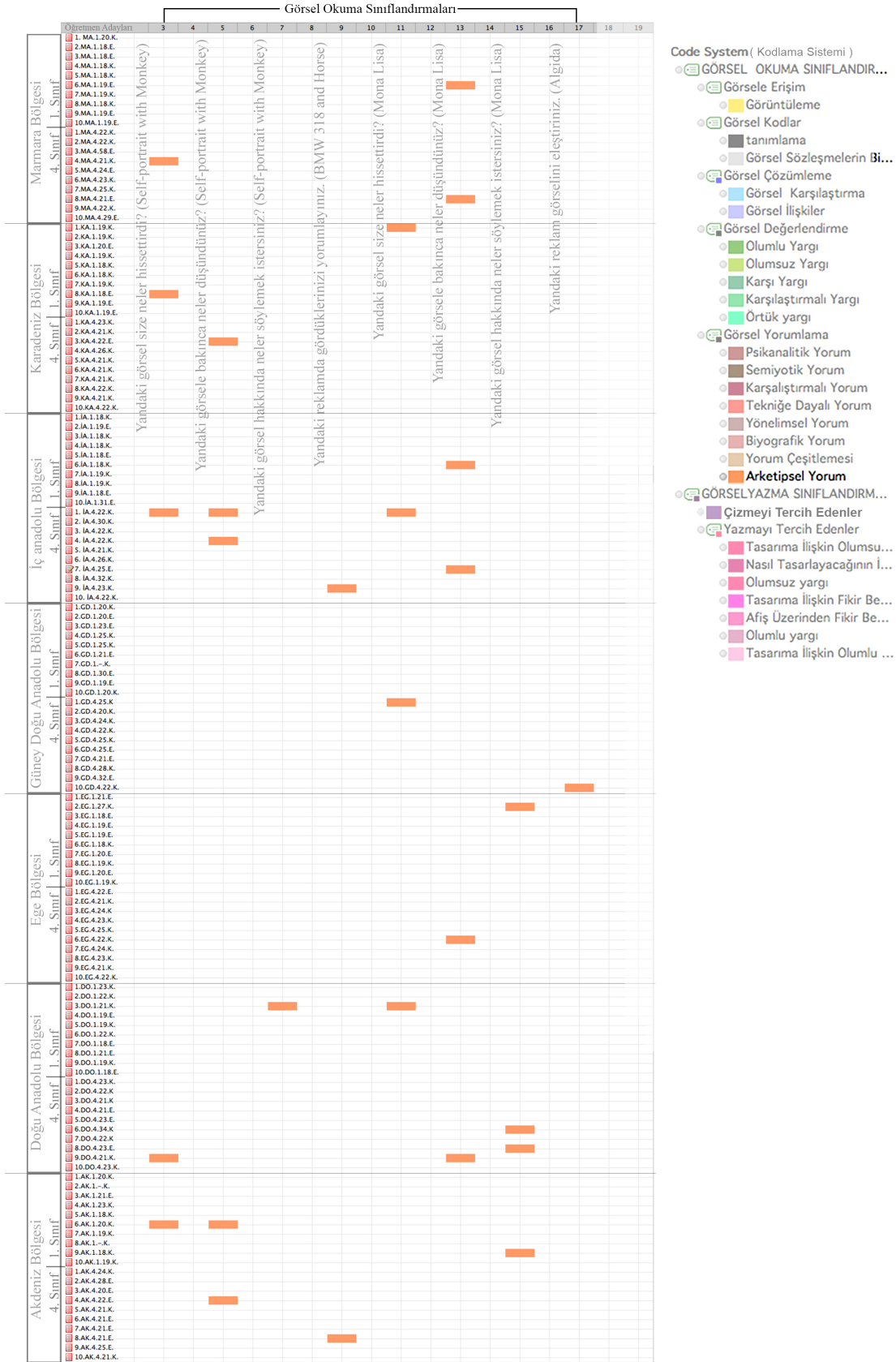
Öğretmen Adı	Görsel Okuma Sınıflandırmaları																
	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Marmara Bölgesi 4. Sınıf 1. Sınıf	1. MA.1.20.K																
	2. MA.1.18.E																
	3. MA.1.18.E																
	4. MA.1.18.K																
	5. MA.1.18.K																
	6. MA.1.19.E																
	7. MA.1.19.K																
	8. MA.1.18.K																
	9. MA.1.19.E																
	10. MA.1.19.E																
Karadeniz Bölgesi 4. Sınıf 1. Sınıf	1. MA.4.22.K																
	2. MA.4.22.K																
	3. MA.4.22.K																
	4. MA.4.25.K																
	5. MA.4.24.E																
	6. MA.4.22.K																
	7. MA.4.21.K																
	8. MA.4.21.E																
	9. MA.4.22.K																
	10. MA.4.22.K																
İç Anadolu Bölgesi 4. Sınıf 1. Sınıf	1. KA.1.19.K																
	2. KA.1.19.K																
	3. KA.1.20.E																
	4. KA.1.19.K																
	5. KA.1.18.K																
	6. KA.1.18.K																
	7. KA.1.18.K																
	8. KA.1.18.E																
	9. KA.1.19.E																
	10. KA.1.19.E																
Güney Doğu Anadolu Bölgesi 4. Sınıf 1. Sınıf	1. GA.1.18.K																
	2. GA.1.18.K																
	3. GA.1.18.K																
	4. GA.1.18.K																
	5. GA.1.18.E																
	6. GA.1.18.K																
	7. GA.1.19.K																
	8. GA.1.19.K																
	9. GA.1.18.E																
	10. GA.1.31.E																
Ege Bölgesi 4. Sınıf 1. Sınıf	1. EA.4.22.K																
	2. EA.4.30.K																
	3. EA.4.22.K																
	4. EA.4.22.K																
	5. EA.4.21.K																
	6. EA.4.28.K																
	7. EA.4.25.E																
	8. EA.4.32.K																
	9. EA.4.29.K																
	10. EA.4.22.K																
Doğu Anadolu Bölgesi 4. Sınıf 1. Sınıf	1. GD.1.20.K																
	2. GD.1.20.E																
	3. GD.1.23.E																
	4. GD.1.25.K																
	5. GD.1.25.K																
	6. GD.1.21.E																
	7. GD.1.1.K																
	8. GD.1.30.E																
	9. GD.1.19.E																
	10. GD.1.20.K																
Akdeniz Bölgesi 4. Sınıf 1. Sınıf	1. KA.1.18.K																
	2. KA.1.23.K																
	3. KA.1.21.E																
	4. KA.1.18.K																
	5. KA.1.20.K																
	6. KA.1.19.K																
	7. KA.1.19.K																
	8. KA.1.18.K																
	9. KA.1.18.K																
	10. KA.1.19.K																

- Code System (Kodlama Sistemi)**
- GÖRSEL OKUMA SINIFLANDIR...
  - Görsele Erişim
  - Görüntüleme
  - Görsel Kodlar
  - tanımlama
  - Görsel Sözleşmelerin Bi...
  - Görsel Çözümleme
  - Görsel Karşılaştırma
  - Görsel İlişkiler
  - Görsel Değerlendirme
  - Olumlu Yargı
  - Olumsuz Yargı
  - Karşı Yargı
  - Karşılaştırmalı Yargı
  - Örtük yargı
  - Görsel Yorumlama
  - Psikanalitik Yorum
  - Semiyotik Yorum
  - Karşılaştırmalı Yorum
  - Tekniğe Dayalı Yorum
  - Yönelimsel Yorum
  - Biyografik Yorum**
  - Yorum Çeşitlemesi
  - Arketipsel Yorum
  - GÖRSELYAZMA SINIFLANDIRM...
  - Çizmeyi Tercih Edenler
  - Yazmayı Tercih Edenler
  - Tasarıma İlişkin Olumsuz...
  - Nasıl Tasarlayacağının İ...
  - Olumsuz yargı
  - Tasarıma İlişkin Fikir Be...
  - Afiş Üzerinden Fikir Be...
  - Olumlu yargı
  - Tasarıma İlişkin Olumlu ...

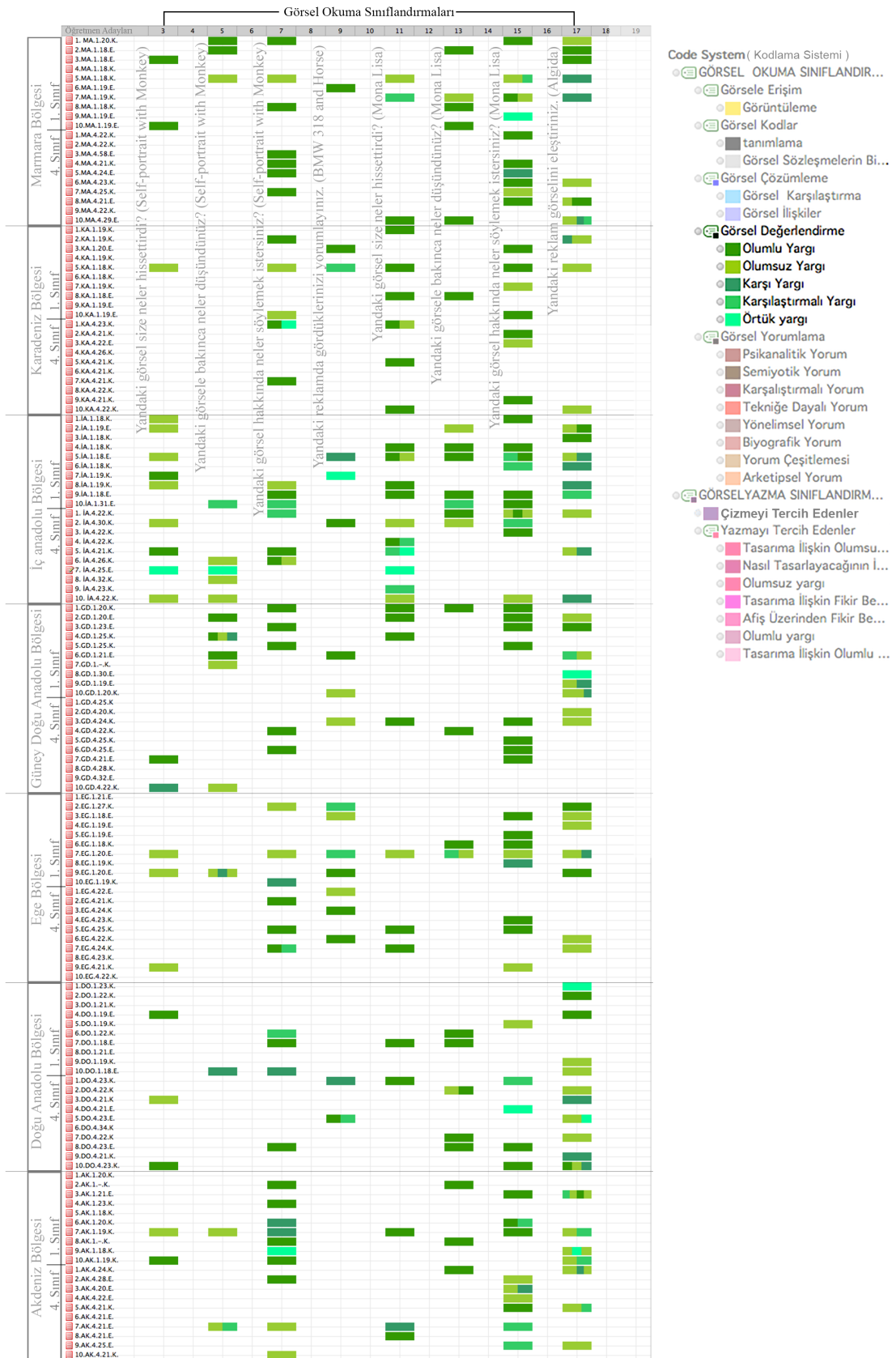
Tablo 44: Yorum Çeşitlemesi Sınıflandırma Temaları

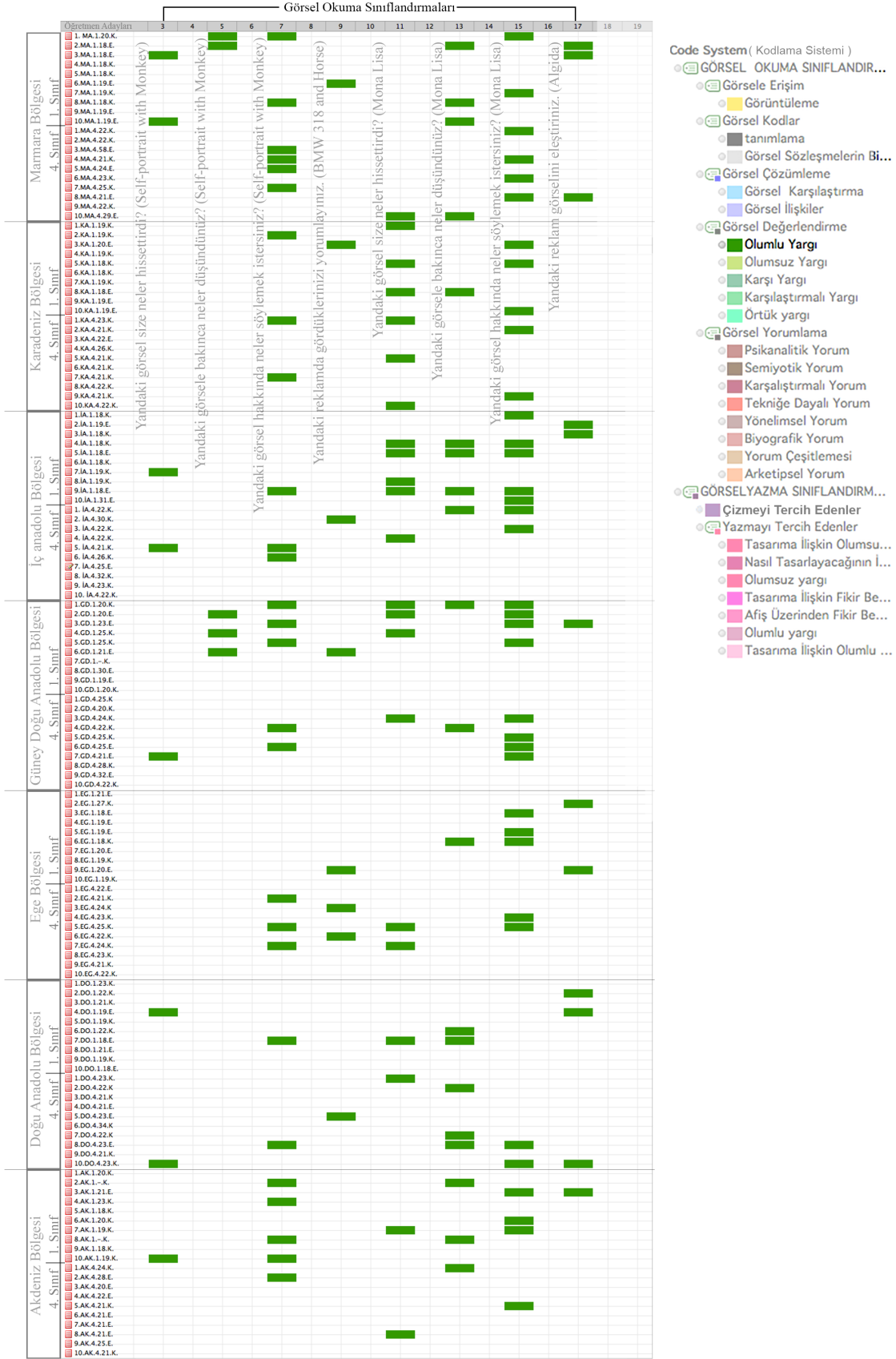
Tablo 45: Tekniğe Dayalı Yorum Sınıflandırma Temaları

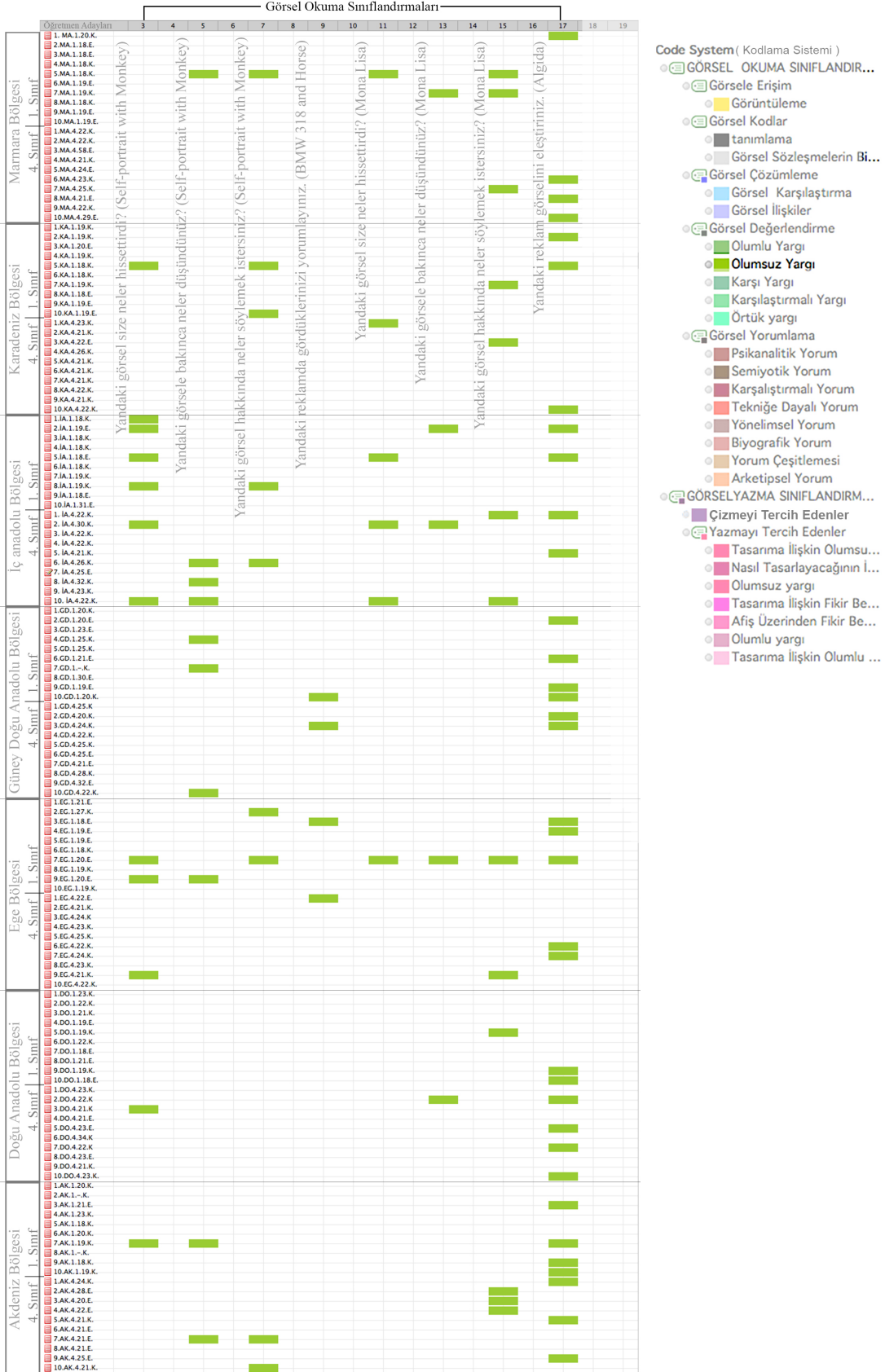
Tablo 46: Görsel Değerlendirme Sınıflandırma Temaları

Tablo 47: Olumlu Yargı Sınıflandırma Temaları

Tablo 48: Olumsuz Yargı Sınıflandırma Temaları

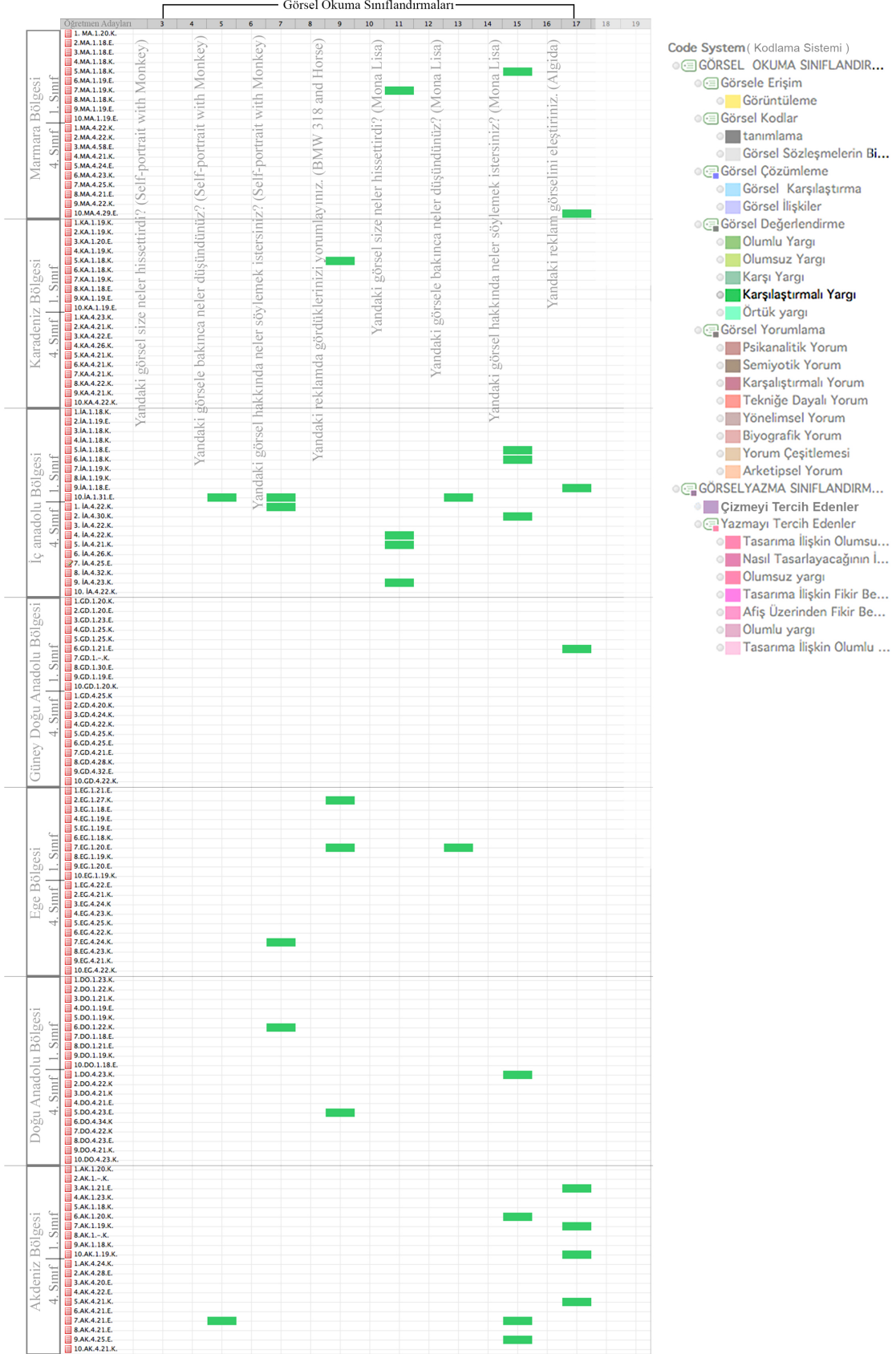
Tablo 49: Karşı Yargı Sınıflandırma Temaları

Öğretmen Adı	Görsel Okuma Sınıflandırmaları																
	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Marmara Bölgesi 4. Sınıf 1. Sınıf	1. MA.1.20.K																
	2. MA.1.18.E																
	3. MA.1.18.E																
	4. MA.1.18.K																
	5. MA.1.18.K																
	6. MA.1.19.E																
	7. MA.1.19.K																
	8. MA.1.18.K																
	9. MA.1.19.E																
	10. MA.1.19.E																
Karadeniz Bölgesi 4. Sınıf 1. Sınıf	1. MA.4.22.K																
	2. MA.4.22.K																
	3. MA.4.58.E																
	4. MA.4.21.K																
	5. MA.4.24.E																
	6. MA.4.23.K																
	7. MA.4.25.K																
	8. MA.4.21.E																
	9. MA.4.22.K																
	10. MA.4.23.E																
İç Anadolu Bölgesi 4. Sınıf 1. Sınıf	1. IA.1.18.K																
	2. IA.1.18.E																
	3. IA.1.18.K																
	4. IA.1.18.K																
	5. IA.1.18.E																
	6. IA.1.18.K																
	7. IA.1.19.K																
	8. IA.1.19.K																
	9. IA.1.18.E																
	10. IA.1.18.E																
Güney Doğu Anadolu Bölgesi 4. Sınıf 1. Sınıf	1. IA.4.22.K																
	2. IA.4.30.K																
	3. IA.4.22.K																
	4. IA.4.22.K																
	5. IA.4.21.K																
	6. IA.4.26.K																
	7. IA.4.25.E																
	8. IA.4.32.K																
	9. IA.4.23.K																
	10. IA.4.22.K																
Ege Bölgesi 4. Sınıf 1. Sınıf	1. CD.1.20.K																
	2. CD.1.20.E																
	3. CD.1.23.E																
	4. CD.1.25.K																
	5. CD.1.25.K																
	6. CD.1.21.E																
	7. CD.1.-K																
	8. CD.1.19.E																
	9. CD.1.19.E																
	10. CD.1.20.K																
Doğu Anadolu Bölgesi 4. Sınıf 1. Sınıf	1. DO.1.25.K																
	2. DO.1.20.K																
	3. DO.4.24.K																
	4. DO.4.22.K																
	5. DO.4.25.K																
	6. DO.4.25.E																
	7. DO.4.21.E																
	8. DO.4.28.K																
	9. DO.4.32.E																
	10. DO.4.22.K																
Akdeniz Bölgesi 4. Sınıf 1. Sınıf	1. AK.1.20.K																
	2. AK.1.-K																
	3. AK.1.21.E																
	4. AK.1.23.K																
	5. AK.1.18.K																
	6. AK.1.20.K																
	7. AK.1.19.K																
	8. AK.1.-K																
	9. AK.1.18.K																
	10. AK.1.19.K																

- Code System (Kodlama Sistemi)**
- GÖRSEL OKUMA SINIFLANDIR...
  - Görsele Erişim
  - Görüntüleme
  - Görsel Kodlar
  - tanımlama
  - Görsel Sözleşmelerin Bi...
  - Görsel Çözümleme
  - Görsel Karşılaştırma
  - Görsel İlişkiler
  - Görsel Değerlendirme
  - Olumlu Yargı
  - Olumsuz Yargı
  - Karşı Yargı**
  - Karşılaştırmalı Yargı
  - Örtük yargı
  - Görsel Yorumlama
  - Psikanalitik Yorum
  - Semiyotik Yorum
  - Karşılaştırmalı Yorum
  - Tekniğe Dayalı Yorum
  - Yönelimsel Yorum
  - Biyografik Yorum
  - Yorum Çeşitlemesi
  - Arketipsel Yorum
  - GÖRSELYAZMA SINIFLANDIRM...
  - Çizmeyi Tercih Edenler
  - Yazmayı Tercih Edenler
  - Tasarıma İlişkin Olumsu...
  - Nasıl Tasarlayacağını...
  - Olumsuz yargı
  - Tasarıma İlişkin Fikir Be...
  - Afiş Üzerinden Fikir Be...
  - Olumlu yargı
  - Tasarıma İlişkin Olumlu ...

Tablo 50: Karşılaştırmalı Yargı Sınıflandırma Temaları

Temaların tümüne bakıldığında sınıflandırmalar arasında bölgesel olarak anlamlı farkların olmadığını görmekteyiz. Yine 1. Sınıf ile 4. Sınıf öğretmen adaylarının dört yıl süresinde aldıkları eğitimin görsel okuryazarlık açısından anlamlı bir farka dönüşmediğini söyleyebiliriz. Öğretmen adaylarının cinsiyeti ve yaşları dikkate alındığında da durumun değişmediğini yani anlamlı fark oluşmadığını görmekteyiz.

Frida Kahlo'nun maymunlu otoportresine verilen yanıtlar ile at ile arabanın karşılaştığı reklam görseline verilen yanıtlar karşılaştırıldığında, öğretmen adaylarının ifadelerinin açık bir şekilde değiştiğini görebilmekteyiz. Bu durumun diğer görseller ile karşılaştırılmasında da aynı olduğunu söyleyebiliriz. Görsellerin içeriğinin izleyicinin ne söyleyeceğini belirleyen unsur olduğunu, görseller üzerinden sorular soruların belirleyici olmadığını söylemek bu durumda yanlış olmayacaktır. Yine temaları incelediğimizde tüm sorulara verilen yanıtların çok fazla yorum ve yargı içerdiği görülmektedir. Çözümleme ya da görüntüleme ifadelerinin yorum ve yargı ifadelerine oranla oldukça az olduğu dikkati çekmektedir.

Görsel yazma için verilen görselin öğretmen adayları tarafından istedikleri gibi yeniden çizebilecekleri aktarılmıştır. Ancak çalışmaya katılan 140 öğretmen adayından sadece 26'sının çizmeyi tercih ettiği görülmüştür. Çizimlerin niteliği tartışılır olmakla birlikte çizmeyi tercih edenlerin sayısının azlığı dikkat çekmektedir. Çizmeyi tercih eden öğretmen adaylarının cinsiyet, yaş, bölge farklarının olmadığı görülmektedir. Neye göre çizmeyi tercih ettikleri yada çizmeyi tercih etmeyen öğretmen adaylarının çizmeyi tercih etmemelerinin nedenleri bilinmemektedir.

5. BÖLÜM: SONUÇ ve ÖNERİLER

5.1. SONUÇ

- Tüm bulgular göz önüne alındığında Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Öğretmenliği Anabilim Dalı öğretmen adaylarının görsel okuryazarlık sorularına verdikleri yanıtların çoğunlukla soruya karşılık gelen yanıtlar **olmadığı** belirlenmiştir. Görselin mecrası ve içeriğinin öğretmen adaylarının yanıtlarının belirleyicisi olduğu gözlemlenmiştir.
- Çalışma için hazırlanan ölçek içinde görseller verilmiş ve görsel üzerinden yanıtlaması istenen sorular yöneltilmiştir. Elde edilen bulgular incelendiğinde, sorularla varılmak istenilen; ne hissettikleri, ne söylemek istedikleri, düşüncelerinin ifadesi, yorum ve eleştiri gibi kavramlar ile ilgili farkındalığın düşük olduğu görülmüştür.
- Çalışmaya katılan 1. Sınıf ve 4. Sınıf öğretmen adaylarının veri toplama aracındaki sorulara verdikleri yanıtların sınıflandırılması sonucunda elde edilen bulgular; görsele erişim, görsel kodlar, görsel çözümlenme, görseli yorumlama ve görseli değerlendirme başlıkları incelendiğinde, 1. Sınıf ile 4. sınıf arasında anlamlı fark **gözlemlenmemiştir**.
- Katılımcıların çoğunluğu 18 ile 25 yaş arasında olduğu görülmektedir. Öğretmen adaylarının yaşları ile görsel okuryazarlığa ilişkin sınıflandırılmış (Grafik 1) yanıtları arasındaki ilişkiye bakılmış ve anlamlı bir fark **gözlemlenmemiştir**.
- Bulgular 140 öğretmen adayından 1727 görsel okuma bulgusu elde edilmiştir. 91 bayan öğretmen adayından 1113, 49 erkek öğretmen adayından ise 614 sınıflandırılmış bulguya rastlanmıştır. Bayanlardan elde edilen bulguların bayan sayısına oranının (12.2), baylardan elde edilen bulguların bayların sayısına oranına (12.5) paralellik gösterdiği belirlenmiştir.

- Çalışmada öğretmen adaylarının görsel okuryazarlıkları; **görsel okuma** ve **görsel yazma** olarak iki başlıkta ele alınmıştır. Öğretmen adayların iki başlık altında da görselleri okumayı tercih ettikleri görülmüştür (140 katılımcının 26'sı görsel yazma bölümünde çizerek ifade etmiş diğer adayların tamamı sadece sözel ifadeyi tercih etmiştir).

Görsel okuma sonuçları:

- Görsel okuma başlığı altındaki **görsel erişim** ifadelerinin katılımcı ve soru sayısına oranla sayıca az olduğu görülmüştür.
- Görsel okuma çatısı altındaki **görsel kodların** sınıflandırması başlığı altındaki **görsel sözleşmelerin bilgisine** ait 140 adaydan elde edilen bulguların sayısı 34'tür. Ancak aynı başlık altındaki **tanımlama** ifadelerinin (genellikle detaylı tanımlama ifadeleri içermiyor) öğretmen adaylarının sayılarına oranla beklenen sayıda olduğu (185 sınıflandırılmış veri) gözlenmiştir. Tanımlama ifadelerinin beklenen düzeyde olması çalışmada verilen görsellerin öğretmen adayları tarafından tanınan görseller olduğu sonucuna varılmıştır. Görsel sözleşmelerin bilgisinin azlığının öğretmen adaylarının çoğunun bu bilgilere sahip olmadığı anlamına gelmeyeceği (tanımlama bilgileri bunu doğruluyor) ifadeye dönüştürüp yazmayı tercih etmedikleri düşünülmüştür.
- **Görsel çözümlene** başlığı altındaki bulguların diğer sınıflandırılmış bulgulara oranla sayıca az olduğu görülmektedir.
- **Görseli yorumlama** bulguları çoktan aza doğru sırasıyla; psikanalitik yorum, semiyotik yorum, karşılaştırmalı yorum, tekniğe dayalı yorum, yönelimsel yorum, biyografik yorum, yorum çeşitlemesi ve arketipsel yorumdur.
- **Psikanalitik yorum** daha çok Mona Lisa ve Self-portrait with Monkey görselinde yapılmıştır. **Semiyotik yorum** daha çok Algida ve BMW görselinde yapılmıştır. **Karşılaştırmalı yorum** ise daha çok BMW görselinde yapılmıştır.

Elde edilen verilerden anlaşıldığı kadarıyla ağırlıklı olarak Mona Lisa ve Algida görselinin tekniği ve içeriğine ilişkin **teknîğe dayalı yorum** yapıldığı görülmüştür. **Yönelimsel ve biyografik yorumun** ise daha çok Self-portrait with Monkey ve Mona Lisa'da yapılmasının nedeninin, görsellerin bilinirlikleri ve öğretmen adaylarının okudukları bölüm ile ilgili olduğu düşünülmüştür. **Yorum çeşitlemesi** tüm görsel okuma sorularında rastlanmış, özellikle herhangi bir soruda yoğunlaşma olduğu gözlemlenmemiştir. Arketipsel yorum ise yorum bulguları içinde sayıca en az rastlanan yorum çeşididir.

- **Görsel değerlendirme** bulguları içinde sayıca en çok bulgu olumlu-olumsuz yargı ifadeleridir. **Olumlu yargı** ifadelerinin Mona Lisa ve Self-portrait with Monkey (Maymun ile Otoportre) görsellerinde yoğunlaştığı gözlemlenmiştir. **Olumsuz yargı** ifadelerinin ise Algida reklam karesi ile Self-portrait with Monkey (Maymun ile Otoportre) görselinde yoğunlaştığı belirlenmiştir. Algida karesinde cinselliğin, Self-portrait with Monkey görselinde ise resmin içeriğinin (kaşlarının çizimi, maymunun varlığı vb.) olumsuz değerlendirildiği görülmüştür. **Karşı yargı** bulgularının Algida reklam karesi üzerinde yoğunlaştığı belirlenmiş, bu durumun görselin pazarlama stratejisine karşı yargı ifadeleri olduğu incelenen verilerden anlaşılmaktadır. **Karşılaştırmalı yargı** bulgularına diğer yargı bulgularına göre daha az karşılaşılmıştır. Öğretmen adaylarının, karşılaştırmalı yargı başlığı altındaki ifadeleri incelendiğinde öğretmen adaylarının kişisel beklentileri ile görseller arasında karşılaştırma yaparak değerlendirmede buldukları görülmüştür. **Örtük yargı** sınıflandırması içinde elde edilen bulguların diğer yargı ifadelerine göre sayıca en az bulgunun olduğu başlıktır. Öğretmen adaylarının örtük yargının içeriğindeki dolaylı yargı ifadelerini tercih etmedikleri, açık ve doğrudan yargılarını ifade ettikleri görülmüştür.

Görsel yazma sonuçları:

- Görsel yazma bulguları içerisinde **çizmeyi tercih eden** öğretmen adaylarının (26 aday) yaşları, sınıfları (1. sınıf ya da 4. sınıf), buldukları bölgelerinin çizmeyi tercih etmelerinde etken **olmadığı** bulgular ışığında gözlemlenmiştir.
- Görsel yazma bulgularının sözel ifadeler başlığında, çoğunlukla **nasıl tasarlayacağını yazan ve tasarımına ilişkin olumsuz yorum** bulgularına rastlanılmıştır.
- Diğer görsel yazma bulguları içerisinde sayıca çoktan aza doğru; **olumsuz yargı, tasarıma ilişkin fikirlerini söyleme, afiş üzerinden fikrinin ifadesi, tasarıma ilişkin olumlu yorum ve olumlu yargı** ifadelerine rastlanılmıştır.

5.2. ÖNERİLER

- Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Öğretmenliği Anabilim Dalı öğretmen adaylarının görsel okuryazarlık sorularına verdikleri yanıtların çoğunlukla soruya karşılık gelen yanıtlar **olmadığı** belirlenmiştir. Bu durumun sebebi araştırılmalıdır.
- Öğretmen adaylarının; ne hissettikleri, ne söylemek istedikleri, ne düşündüklerinin ifadesi, yorum, yargı ve eleştiri gibi kavramları hakkındaki farkındalıkları arttırılmalıdır.
- Öğretmen adaylarının görsel çözümlene ve görsele erişim konusunda farkındalıklarının düşük olduğu tespit edilmiştir. Bunu giderecek çalışmalar yapılmalıdır.
- Görsel okuryazarlık konusunda bölge, sınıf, cinsiyet ve yaş farklılıkları dikkate alınmıştır ancak anlamlı fark çıkmamıştır. Bu durumun sebepleri araştırılmalıdır.

- Görsel okuma içerisindeki görsele erişim, görsel kodlar, görsel çözümleme, görseli yorumlama ve görseli değerlendirme başlıkları incelendiğinde, 1. Sınıf ile 4. sınıf arasında belirgin farklar **gözlemlenmemiştir**. Görsel okuma bağlamında Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü ders içeriklerinin bu durumu giderecek nitelikte yeniden ele alınması önerilir.
- Öğretmen adaylarının görsel yazma bölümünde genellikle çizmeyi tercih etmedikleri, çizmek yerine nasıl çizeceklerinin yazılı ifadeye başvurdukları görülmüştür. Çalışmaya katılan öğrencilerin, bu tercihlerinin nedenleri üzerine ayrıca çalışma yapılmalıdır.
- Tez için hazırlanan ölçek iki boyutlu ve sanatsal, pazarlama ve medya görselleri ile sınırlıdır. Bu sınırlar dışında kalan alanlar çalışılmalıdır.

Düşüncelerinizi aktarmada cevap alanları yetmediyse bu alanı kullanabilirsiniz. ....

GÖRSEL OKURYAZARLIK ÖLÇEĞİ

Sevgili Öğrenciler

Bu form;

Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı Öğrencilerinin Görsel Okuryazarlıkları

adlı tez çalışmasına veri toplamak amacıyla uygulanmaktadır. Vereceğiniz tüm bilgiler **bu araştırma için kullanılacak ve gizli tutulacaktır.**

Lütfen her bir soruyu dikkatle okuyunuz ve cevaplayınız.

Araştırmaya gösterdiğiniz ilgi için teşekkürler.

Mahir Yerlikaya
Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Güzel Sanatlar Eğitimi Bilim Dalı

Kişisel Bilgiler:

1. Okulunuz: .....

2. Kaçını Sınıfasınız :   1. Sınıf   4. Sınıf

3. Yaşınız: .....

4. Cinsiyetiniz: Bayan   Bay

EK-6: VERİ TOPLAMA ARACI (DEVAMI)

Siz olsanız yandaki görseli nasıl tasarlardınız?
(Düşüncenizi yazabilir ya da çizebilirsiniz)

EK-7: VERİ TOPLAMA ARACI İZİNLERİ

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

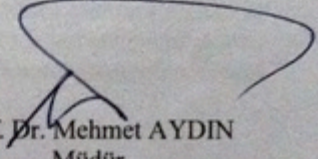
Sayı : 58937905-000/12
Konu : Anket Uygulama İsteği Onayı

07/01/2014

GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞINA

Rektörlük Makamından alınan Mahir YERLİKAYA'nın anket çalışması ile ilgili yazılar ekte gönderilmektedir.

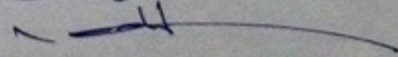
Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Prof. Dr. Mehmet AYDIN
Müdür

EK:
6 Adet

DAĞITIM:
Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalına

MP
15.01.2014

Gereği

Ayrıntılı bilgi için irtibat :

Telefon : 0362 457 57 54
e-posta : ebe@omu.edu.tr

Faks : 0362 457 57 54
Elektronik Adres : ebe@omu.edu.tr

EK-8: VERİ TOPLAMA ARACI İZİNLERİ (DEVAMI)

T.C.
DICLE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Genel Sekreterlik

EFQM

Committed to excellence

09/12/2013

16.12.13
35908

Sayı : 83873436- 1715-15020 11 Aralık 2013
Konu : Veri Toplama İzni

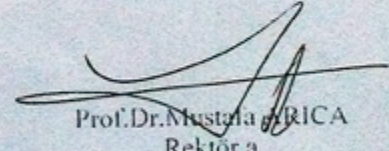
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

İlgi: 19.11.2013 tarih ve 49933177-044/117.6466 sayılı yazınız.

İlgide kayıtlı yazımız ile Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Resim-İş Eğitimi Bilim Dalı doktora öğrencisi Mahir YERLİKAYA tarafından "Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerinin görsel okuryazarlıkları" konulu çalışmasına yönelik veri toplamak için gerekli iznin verilmesi talep edilmektedir.

Söz Konusu talebiniz Rektörlüğümüzce uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi rica ederim.

Prof. Dr. Mustafa ERICA
Rektör a
Rektör Yardımcısı

EK-9: VERİ TOPLAMA ARACI İZİNLERİ (DEVAMI)

T.C
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ

Sayı : 49933177-044/[117]. *62*
Konu : Anket Uygulaması Mahir Yerlikaya

21.11/2014

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İLGİ: 11.11.2013 tarihli ve 58937905-000/680 sayılı yazınız.

Marmara Üniversitesi Rektörlüğünden alınan 27.12.2013 tarihli ve 1300255840 sayılı ekte gönderilen yazı ile Enstitünüz Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Resim-İş Eğitimi Bilim Dalı doktora öğrencisi Mahir YERLİKAYA'nın "Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı Öğrencilerinin Görsel Okuryazarlıkları" başlıklı tez çalışmasına veri oluşturmak amacıyla Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Eğitimi Bilim Dalı 1. ve 4. Sınıf öğrencilerine ilgede kayıtlı yazınız ekinde gönderilen ölçeği uygulamasının, adigeçenin kendisinin uygulaması koşuluyla uygun görüldüğü bildirilmektedir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Mahmut Aydın
Prof.Dr.Mahmut AYDIN
Rektör V.

EK:1

21/1/2014
21/1/2014
.../.../2014

BİLGİSAYAR İŞLETMENİ : S.AKTAŞ *SA*
ŞUBE MÜDÜRÜ : S.SIVRIOĞLU SEZER *SE*
GENEL SEKRETER V. : PROF.DR.H.LEBLEBİCİOĞLU *HL*

EK-10: VERİ TOPLAMA ARACI İZİNLERİ (DEVAMI)

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ

Sayı : 49933177-044/[117]. 27
Konu : Anket

21.12.2014

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İLGİ: 11.11.2013 tarihli ve 58937905-000/680 sayılı yazınız.

Gazi Üniversitesi Öğrenci İşleri Daire Başkanlığından alınan 19.12.2013 tarihli ve 557 sayılı ekte gönderilen yazı ile Enstitünüz Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Resim-İş Eğitimi Bilim Dalı doktora öğrencisi Mahir YERLİKAYA'nın "Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı Öğrencilerinin Görsel Okuryazarlıkları" başlıklı tez çalışmasına veri oluşturmak amacıyla Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı 1. ve 4. Sınıf öğrencilerine ilgede kayıtlı yazımız ekinde gönderilen ölçeği uygulayabilmesinin uygun görüldüğü bildirilmektedir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Prof.Dr.Mahmut AYDIN
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

EK:2

T.C. ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ	
TARİH:	07.06.2014 SAYI: 49
SİGİL:	
İŞLEM:	Anabilim Dalına yozalın

EK-11: VERİ TOPLAMA ARACI İZİNLERİ (DEVAMI)

T.C
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ

Sayı : 49933177-044/[117]. 7495
Konu : Anket

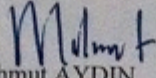
30/12/2013

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İLGİ: 11.11.2013 tarihli ve 58937905-000/680 sayılı yazınız.

Çukurova Üniversitesi Rektörlüğünden alınan 20.12.2013 tarihli ve 5006-23036 sayılı ekte gönderilen yazı ile Enstitünüz Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Resim-İş Eğitimi Bilim Dalı doktora öğrencisi Mahir YERLİKAYA'nın "Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı Öğrencilerinin Görsel Okuryazarlıkları" başlıklı tez çalışmasına veri oluşturmak amacıyla Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü 1. ve 4. Sınıf öğrencilerine ilgili kişi veya görevlendireceği kişiler tarafından uygulaması koşuluyla ilgede kayıtlı yazınız ekinde gönderilen ölçeği uygulayabilmesinin uygun görüldüğü bildirilmektedir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Prof. Dr. Mahmut AYDIN
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

EK:1

T.C. ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ	
TARİH: 02-01-2014	SAYI: 16
BİRİM:	Özel kalem
İŞLEM:	

EK-12: VERİ TOPLAMA ARACI İZİNLERİ (DEVAMI)

T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
BUCA EĞİTİM FAKÜLTESİ

Sayı : 8531699/302/08.01/ B.8.6.YÖK.2.DE.F.14.0.72.00
Konu: Mahir YERLİKAYA

16.12.2013-006929

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi: 19/11/2013 tarih ve 49933177-044/117.6463 sayılı yazınız.

Eğitim Bilimleri Enstitünüz, Güzel Sanatlar Eğitimi Doktora öğrencisi, Mahir YERLİKAYA' nın "Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı Öğrencilerinin Görsel Okuryazarlıkları" konulu tez çalışması kapsamında öğrencilerimize anket çalışması uygulama isteği, kendisi ilgilenmesi şartı ile uygun görülmüştür.

Bilgilerine ve gereğini arz ederim.

Prof. Dr. Süleyman BAŞLAR
Dekan

T.C.	
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ	
ÖĞRENCİ İŞLERİ DAİRE BAŞKANLIĞI	
TARİH :	20.12.2013
SAYI :	3270
BÖLÜM :	Güzel Sanatlar
İŞLEM :	ilgi yazı gereği

EK-13: VERİ TOPLAMA ARACI İZİNLERİ (DEVAMI)

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ

Sayı : 49933177-044/[117]. 7634
Konu : anket

27.12/2013

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İLGİ: 11.11.2013 tarihli ve 58937905-000/680 sayılı yazınız.

İnönü Üniversitesi Rektörlüğünden alınan 12.12.2013 tarihli ve 5768-6374 sayılı ekte gönderilen yazı ile Enstitünüz Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Resim-İş Eğitimi Bilim Dalı doktora öğrencisi Mahir YERLİKAYA'nın "Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı Öğrencilerinin Görsel Okuryazarlıkları" başlıklı tez çalışmasına veri oluşturmak amacıyla İnönü Üniversitesi'nde ilgede kayıtlı yazınız ekinde gönderilen ölçeği uygulayabilmesinin uygun görüldüğü bildirilmektedir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Prof.Dr.Mahmut AYDIN
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

EK:1

T.C. ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ	
TARİH: 02-01-2014	SAYI: 7
BİRİM: Özel Kalem	
İŞLEM:	

KAYNAKÇA

AĞCA, Hüseyin: **Yazılı Anlatım**, Gündüz Eğitim ve Yayıncılık, Ankara, 1999.

ALPAN, Gülgün: **Görsel Okuryazarlık ve Öğretim Teknolojisi**, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 2008.

AKYOL, Hayati: **Yeni Programa Uygun Türkçe Öğretim Yöntemleri**, Pegema Yayıncılık, 2012.

ARNHEIM, Rudolf, Çeviren; ÖĞDÜL, Rahmi: **Görsel Düşünme**, Metis Yayınları, İstanbul, Üçüncü Basım, 2012.

ARNHEIM, Rudolf :**Visual Thinking**, USA: University of California Press, Ltd. , 1997.

ASLAN, Hasbi: **Gelecekçi Sanat Eğitimi Modellerine Temel Oluşturması Bakımından Görsel Okuryazarlık ve Eleştirel Pedagoji İlişkisi**, Doktora Tezi, 2012.

ASLAN, Hasbi: **Medya Okuryazarlığının Görsel Kültür ve Sanat Eğitimi Ekseninde**, Yüksek Lisans Tezi, 2009.

ATALAYER, Faruk.: **Görsel Sanatlarda Estetik İletişim**. Anadolu Üniversitesi Yayınları. Eskişehir, 1994.

ATKINSON, Rita L ve ATKINSON, Richard C. ve HILGARD, Ernest: **Psikolojiye Giriş I**. (Çev. Kemal Atakay, Mustafa Atakay, Aysun Yavuz), İstanbul: Sosyal yayınlar, 1995.

AUSBURN, Lyyna J., AUSBURN, Floyd B.: **Cognitive Styles: Some Information And Implications For Instructional Design**, The Journal of ECT,

Vol.26 (4), 1978.

AVGERINOÜ, Maria, PETERSON, Rune: **Toward a Cohesive Theory of Visual Literacy** , Journal of Visual Literacy, Volume 30, Number 2, 1-19, 2011.

AVGERINOÜ, Maria, ERICSON, John: **A Review of the Concept of Visual Literacy**, British Journal of Educational Tecnology, Volume 28, No:4, 1997.

AYDIN, Ayhan: **Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi**. İstanbul: Alfa Yayınları, 2001.

AYGÜL, Aykut: **Üniversitelerin Resim-İş Öğretmenliği Lisansüstü Programlarında Yer Alan Derslerin Karşılaştırmalı Olarak Değerlendirilmesi (1995-2001)**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, G.Ü.Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Resim-İş Öğretmenliği Anabilim Dalı, Ankara, 2003.

BALAMİR, Bünyamin: **Türkiye’de Resim ve Resim Eğitimi**, Milli Eğitim Dergisi, Sayı:131, 1996.

BARRET, Terry, Çeviren, HARCANOĞLU, Yeşim : **Fotoğrafı Eleştirmek; İmgeleri Anlamaya Giriş**, Hayalperest Yayınevi, İstanbul, 2012

BAŞAR, M. Reşat : **Fotoğraf, Resim ve Modernizm**, Edebiyat Eleştiri, Mart Matbaacılık, İstanbul, 1995.

BAŞKAN, Özcan : **Bildirişim-İnsan Dili ve Ötesi**, Altın Kitaplar Yayınları, İstanbul, 1988.

BECER, Emre: **İletişim ve Gafik Tasarım**, Dost Kitabevi Yayınları, Ankara, 2002.

BERGER John: **Görme Biçimleri**, Metis Yayınları, 2002.

BERGER, Asa Arthur: **Kitle İletişiminde Çözümleme Yöntemleri**, Çev: M. Barkan, N. Bayram, D. Güler, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir, 1996.

BLEED, Ron: **Visual Literacy in Higher Education**, Educause Learning Initiative, <https://net.educause.edu/ir/library/pdf/ELI4001.pdf>, e-yayın, 2005.

BOSTANCI, M, Naci ve Ark.: **Medya Okuryazarlığı Dersi Öğretmen El Kitabı**, T.C. Radyo Ve Televizyon Üst Kurulu Ankara, 2007.

BOX Cecelia, A. ve COCHENOUR John: **“Visual Literacy: What do Prospective Teachers Need to Know?”**. Journal of Visual Literacy in Life and Learning. Reading from The 19th Annual Conference of the International Visual Literacy Association. Published in Virginia, 1998.

BÖLÜKOĞLU, Hülya, İz: **Bilgi Çağında Eğitim Fakültelerinde Resim-İş Eğitiminin Genel Bir Değerlendirmesi**, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 22, Sayı 3, Ankara, 2002.

BRADEN, Roberts, A., Hortin, John A.: **Identifying the Theoretical Foundations of Visual Literacy**, Journal of Visual Verbal Language, 1982.

BRILL, M., Jenniffer., KIM, Dohun., Branch, M., Robert: **Visual Literacy Defined - The Results of a Delphi Study, Can IVLA (operationally) Define Visual Literacy?**, Journal of Visual Literacy, 2007.

BRUTON, Greame: **Görünenden Fazlası**, Çev: Nefin Dinç, Alan Yayıncılık, İstanbul, 1995.

BUEHL, Doug: **Classroom Strategies for Interactive Learning**, International Reading Association, Forth Edition, New Jersey, 2014.

BURKMARK, Lynell : **Visual Literacy**, ASCD, Virginia, USA, 2002.

CIALDINI, B. Robert, Çeviren; YALIM Fevzi: **İknanın Psikolojisi**, MediaCat Yayınları, İstanbul, 2003.

CÖMERT, Mehtap: “Yaparak Yaşayarak Öğrenme” **Eğitimde 75. Yıl Sanat Eğitimi Sempozyumu**, Gazi Üniversitesi Gazi Eğt. Fak. Güzel Sanatlar Resim-İş Eğitimi Bölümü , Ankara, 2002.

COSTER, Philippe L. De: **The Collective Unconscious and Its Archetypes**, Satsang Press, Gent, Belgium, 2010.

ÇAĞLARCA, Sadettin, **Resim-Heykel Plastik Öğeler**, İnkılap Yayınevi, İstanbul, 1999.

ÇAM, Bilge: **İlköğretim Öğrencilerinin Görsel Okuma Düzeyleri ile Okuduğunu Anlama. Eleştirel Okuma ve Türkçe Dersi Akademik Başarı Arasındaki ilişki**, Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı, Eskişehir, 2006.

ÇELEBİ, Vedat: **John Roger Searle’de Bilinç ve Yönelimsellik**, Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı 18, s. 15-29, 2014.

DOĞRU Ayşe Gül: **Lise Düzeyi Görsel Sanatlar Dersinin, Öğrencilerin Görsel Okuryazarlık Becerilerinin Gelişimine Etkisi**, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Ana Bilim Dalı, Resim-İş Öğretmenliği Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, 2014.

EDWARDS, Betty: **Color**, Penguıs Groups (USA) inc. New York, 2004.

EKER, Metin, DEMİR, Hülya: **Yeni Sanat Pedagojisinde Bir Eksen: Eleştirel Pedagojinin Kültür Üreticilerine Bakışı** , 2nd International Conference on New Trends in Education and Their Implications, Antalya, 2011.

ELIADE, Mircea, **Mitlerin Özellikleri**, OM Yayınevi, İstanbul, 2001.

ELLUL Jacques: **Sözün Düşüşü**, Paradigma Yayınları, 1998.

ERBAY, Mutlu: **Plastik Sanatlar Eğitiminin Gelişimi**. İstanbul, Boğaziçi Üniversitesi Yayınları, 2000.

ERDOK, Neşe: **Figüratif Resimde ‘Bakış’ Diyalektiği ve Bakış-Espas İlişkisi**, İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi, Yayın No: 70, İstanbul, 1977.

FRANSECKY, Roger B., and DEBES John L.: **Visual Literacy:A Way to Learn-A Way to Teach**, Washington: Association for Educational Communications and Technology, 1972.

GADAMER, Georg-Hans: **Art and Philosophy**, Flash Art Books, Milan, 1991.

GATHERING, Walter, J.: **New Perspectives on Eye Development and the Evolution of Eyes and Photoreceptors**, Journal of Heredity (Oxford Journals) 96 (3): 171–184, 1998.

GEMLİK, Nilay, SİĞRİ, Ünsal, SUR Haydar: **Sosyal Karşılaştırma ve Öğrenilmiş Güçlülük İlişkisinin Yönetmel Etkileri Hastane Yöneticileri ve Çalışanları Üzerine Bir Çalışma**, İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi İşletme İktisadi Enstitüsü dergisi, Cilt 18, İstanbul, 2007.

GENÇ, Adem, SİPAHIOĞLU, Ahmet: **Görsel Algılama**, Sergi Yayınevi, İzmir 1990.

GENÇAYDIN, Zafer: **Sanat Eğitimi**, ETAM A.Ş. Web Ofset, Eskişehir, 2000.

GRAPHIC ORGANIZERS: **A Review of Scientifically Based Research**, The Institute for the Advancement of Research in Education at AE, Inspiration Software, Inc., 2003.

GÖKAYDIN, Nevide: **Temel Sanat Eğitimi**, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul, 2002.

GÖKBULUT, Nur: **Temel Sanat Eğitiminde Görsel Alanın Arındırılmasına İlişkin Bir Uygulama Örneği**. Yüksek Lisans Tezi. Ankara, 1992.

GÜNEŞ, Tohit: **Genel Biyoloji**, Anı Yayıncılık, Ankara, 2006.

HAFERNİK, J. Johnson, MESSERSCHMITT, Dorothy S., VANDRICK, Stephanie: **Ethical Issues for ESL Faculty: Social Justice In Practice**, Lawrence Erlbaum Associates Inc., Publishers, New York, 2013.

HIRÇA, Necati, GENÇ, Murat: **Fen Eğitiminde Materyal Tasarımı için Medya ve Teknoloji**, Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi Cilt 1, Sayı 1, s. 252-260, Kış, Bartın, 2012.

HEINRICH, R., Molenda, M., Russell, J. D., & Smaldino, S. E.: **Instructional media and technologies for learning (6th ed.)**. Upper Saddle River, NJ: Prentice-Hall. Heinich, 1999.

HUANG, Mao Lin NGUYEN, , Quang Vinh, ZHANG Kang: **Visual Information Communication**, Springer, Dordrecht Heidelberg, London , 2007.

İPEK, İsmail: **Bilgisayarlar, Görsel Tasarım ve Görsel Öğrenme Stratejileri**, The Turkish Online Journal of Educational Technology – TOJET, volume 2, Issue 3, Article 9, July, 2003 .

İNCEOĞLU, Metin: **Tutum - Algı - İletişim**. Ankara: İmaj Yayınevi, 2000.

İPEK, İsmail: **Bilgisayarlar, Görsel Tasarım ve Görsel Öğrenme Stratejileri**, The Turkish Online Journal of Educational Technology (TOJET) July, volume 2, Issue 3, Article 9, 2003.

JUNG, Carl Gustav, Çeviren, YILMAZER AKSU Zehra : **Dört Arketip**, Metis Yayınları, İstanbul, 2003,

KAVAK ,Yüksel, AYDIN, Ayhan, AKBABA ALTUN, Sadegül: **Öğretmen Yetiştirme ve Eğitim Fakülteleri (1982-2007)**, Meteksan A.Ş., Ankara, 2007.

KARASAR, Niyazi: **Araştırmalarda Rapor Hazırlama**, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2000.

KAHN, Richard, DOUGLAS, Kellner: **Reconstructing Technoliteracy: Multiple Literacies Approach, E-Learning**, Volume 2, Number 3, 2005.

KARİP, Ömer : **Ölçme ve Değerlendirme**, Pegem A Yayıncılık, Ankara, 2007.

KELLNER, Douglas: **Multiple Literacies And Critical Pedagogy In A Multicultural Society**, Educational Theory , Volume 48, Number 1, 1998.

KESERCİOĞLU, Teoman: **Canlılar Bilimi**, Anı Yayıncılık, Ankara, 2003.

KILIÇ, Levend : **Görüntü Estetiği**, İnkilap Yayınevi, İstanbul, 2003.

KIRAN, Işık: **İlköğretim 5. Sınıf Öğretmen ve Öğrencilerin Görsel Okuryazarlıkları**, Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, 2008.

KURUDAYIOĞLU, Mehmet ve TÜZEL Sait: **21. Yüzyıl Okuryazarlık Türleri**,

Değişen Metin Algısı ve Türkçe Eğitimi, TÜBAR, sayı XXVIII, 2010.

KOSSLYN, Stephen M. & KOENIG, Olivier : **Wet mind: The new cognitive neuroscience**. New York: The Free Press, 1992.

KÜÇÜKAHMET, Leyla: **Öğretim İlke ve Yöntemleri**, AÜEFY., No.152, Ankara Üniversitesi Basımevi, 1986.

LAWSON, Antone E. : **The Nature And Development Of Scientific Reasoning: A Synthetic View**, International Journal of Science and Mathematics Education 2: 307–338, National Science Council, Taiwan, 2004.

Leite, Walter L., Svinicki, Marilla, Shi, Yuying: **Attempted Validation of the Scores of the VARK: Learning Styles Inventory With Multitrait–Multimethod Confirmatory Factor Analysis Models**, pg. 2. SAGE Publications, 2009.

LEE, Hsien-Che: **Introduction to Color Imaging Science**, Cambridge University Press, 2005.

LIVINGSTONE, Sonia, NANCY Thumim: **Assessing The Media Literacy Of Uk Adults**, March, A Review Of The Academic Literature, 2003.

LONGMAN, Pearson: **Dictionary of Contemporary English**, Pearson Longman, UK, 2003.

MERCİN, Levent, ALAKUŞ Ali.O. : **Sanat Eleştirisi ve Pedagojik Eleştiri Yönteminin İncelenmesi**, D.Ü.Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi 5, s36-46, 2005.

MESSARIS, Paul, Humphreys, Lee: **Digital Media**, I. Print, New York, USA: Peter Lang Publishing, Inc., 2006.

Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi (MEGEP): **Grafik**

ve **Fotoğraf Pinhole (İğne Deliği) Kamera**, MEB Yayınları, Ankara, 2007.

MORAN, Berna: **Edebiyat Kuramları ve Eleştiri**, İletişim Yayınları, İstanbul, 2000.

OĞUZKAN, Ferhan: **Çocuk Edebiyatı**, Emel Matbaacılık, Ankara, 1997.

ÖZER, Ahmet ve Ark.: **Görme Optiği ve Refraksiyon**, Türkiye Optik ve Optometrik Meslekler Birliği-Derneği e-yayını, İstanbul.

ÖZTÜRK, Cemil ve OTLUOĞLU, Rahmi: **Sosyal Bilgiler Öğretiminde Edebi Ürünler ve Yazılı Materyaller**, PegemA Yayıncılık, Ankara, 2003.

ÖZYÜREK, Mehmet : **Özel Eğitim: Görme Engelliler**, Eskişehir, Anadolu Üniversitesi Yayınları, No:1018, Eskişehir, 1998.

PEŞKERSOY, Eylem, YILDIRIM Osman: **“İlköğretim Görsel Sanatlar Dersi 1- 8. Sınıf Ders Kitabı Öğretmen Kılavuz El kitabı “** Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, 2010.

PETTERSON, Rune: **Visual I nformation**, Educational Technology Publication, Englewood, Cliffs, New Jersey,1993.

POTTER, James: **Media Literacy**, Third Eddition, CA: Sage Publications, 2005.

POZZER, L. Lilian, ROTH W., Michael: **Prevalence, function and structure of photographs in high school biology textbooks**. Journal of Research in Science Teaching 40(10), 2003.

RİFAT, Mehmet: **Göstergebilimin ABC’si**, Samavi Yayınları, İstanbul, 1992.

ROBERTSON, Ian : **Opening the Mind’s Eye**, St. Martin’s Press, New York,

2003.

ROSE, Gillian: **Visual Methodologies**, SAGE Publications Ltd., British Library Cataloguing in Publication Data, London, 2003.

SAĞMEN, Aysel: **Televizyon Dizilerinde Ürün Yerleştirme Perspektifinden Görsel Okuryazarlık Becerileri: Elazığ Örneği**, Fırat Üniversitesi , Sosyal Bilimler Enstitüsü , İletişim Bilimleri Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, 2013.

SAN, İnci: **Sanat Eğitimi Kuramları**, Tan Yayınları, Ankara, 1983.

SAN, İnci : **Sanatsal Yaratma ve Çocukta Yaratıcılık**. Ankara: TSİ Matbaası, 1979.

SANALAN, V. AYTEKİN, SÜLÜN ALI, ÇOBAN, T. ABDÜLKADİR: **Görsel Okuryazarlık**, Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi, 2007.

SCHRAG, O. CALVIN, ÇEVİREN ŞEN, SERDAR: **Heidegger Felsefesinde Fenomenoloji, Varlıkbilim ve Tarih**, Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi, Sayı 13, s205-2015, İzmir, 2006.

SIMONS, Tad: **Multimedya or Bust?**, (Research by Dr. Hayward Andres and Dr. Cancade Peterson), Presentations 7, March 2000.

SNAVELY, Loanne, COLUMNIST, Guest: Visual Images and Information Literacy, Reference and User Services Quarterly, American Library Association, Vol.45 (1), 2005.

STOKES, Stokes: **Visual Literacy in Teaching and Learning: A Literature Perspective**, Electronic Journal for the Integration of Technology in Education, vol. 1, no. 1, 2002.

SONTAG, Susan: **Fotoğraf Üzerine**, Çev; Reha Akçakaya, İkinci Basım, Altıkırkbeş Yayınları, İstanbul ,1999.

SÖZEN, Metin, TANYELİ Uğur: **Sanat Kavram ve Terimleri Sözlüğü**, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1992.

T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı (Earged): **PISA 2006 ulusal ön rapor**, Milli Eğitim Basımevi, Ankara, 2007.

T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı (Earged): **PISA 2009 projesi ulusal ön raporu**, Milli Eğitim Basımevi, Ankara: 2010.

T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü (Yeğitek): **PISA 2012 ulusal ön rapor**, Milli Eğitim Basımevi Ankara, 2013.

T.C. Yükseköğretim Kurulu Öğretmen Yetiştirme ve Eğitim Fakülteleri (1982-2007), Ankara, 2007.

TEKER, Ulufer: **Grafik Tasarım ve Reklam**. İzmir: Dokuz Eylül Yayınları, 2002.

THOMAN Elizabeth, TESSA, Jols, Çeviri: CEVAT, Elma, KESTEN, Alper: **21. Yüzyıl Okuryazarlığı; Medya Okuryazarlığına Genel Bir Bakış ve Sınıf İçi Etkinlikler**, Ekinoks Yayınevi, Ankara, 2008.

THOM, Paul: **Making Sense: A Theory of Interpretation**, Roman and Littlefield, New York, 2000.

TÜZEL, M. Sait :**Görsel Okuryazarlık**, TÜBAR, 27, 2010.

TÜRKOĞLU, Yakup, Yusuf: **Fotoğrafta Bakış ve Anlam İlişkisi**, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2009.

UÇAR, Özlem, UÇAR Tevfik, KILIÇ, Levent, ORHON, Nezh, TAŞÇIOĞLU Melike: **Görsel Kültür**, Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Yayınları, Eskişehir, 2011.

ULUDAĞ, Kemal: **Yazının Adı Belirtilmeli**, Süreli Sanat ve Kültür Dergisi, Anadolu Üniversitesi Matbaası, Eskişehir, 1993.

UZOĞLU, Bayçu, ULUYAĞCI, Canan: **Görsel ve Sözel Göstergeler Açısından Bir Reklam Çözümü Örneği: Beymen Örneği**, Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi Dergisi, Sayı 21, 2005.

YETKİN, Suut Kemal: **Sanat Meseleleri**, İstanbul, De Yayınları, 1962.

YÜCE, Tuncay: **Sinema ve Edebiyat Türleri Arasında Görülen Etkileşimler**, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt1, Sayı 2, s.67,74, Zonguldak, 2005.

ZEE ,Van Der, BUUNK, Bram, P., Sanderman, Robert, BOTKE, Gerrit, BERGH, Fons Van Den: **Social Comparison and Coping with Cancer Treatment**, Personality and Individual Differences, Vol.28, 2000.

İnternet Kaynakları:

<http://ejite.isu.edu/Volume1No1/Stokes.html>, 10:25, 13/12/2013.

<http://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2014/OSYS/Tercih/2014-OSYSKONTKILAVUZU14072014.pdf> , 29.01.20015, 23:25.

<http://ttkb.meb.gov.tr/program.aspx?tur=orta&lisetur=&ders=&sira=&sinif=&sayfa=6>, 11.04.2011,11:30.

http://mebk12.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/41/02/702120/dosyalar/2013_12/201

[00134_iletimaralar.pdf](#) 11.01.1015, 21:47.

<http://www.tdk.gov.tr>

ÖZGEÇMİŞ

**Mahir
Yerlikaya**

Telefon 0 362 445 01 18 (Ondokuz Mayıs Üniversitesi)

e-posta mahir.yerlikaya@omu.edu.tr

web www.mahiryerlikaya.com

www.gorselokuryazarlik.com

Doğum tarihi 15.05.1977

Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümünden 2001’de mezun oldu.

Mezun olduğu yıl aynı bölümde Yüksek Lisansa başladı.

2003 yılında Ondokuz Mayıs Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü’nde Öğretim Görevlisi olarak göreve başladı.

Yüksek Lisansını “İlköğretimde Kullanılan Etkileşimli CD’lerin Görsel Açısından Çözümlemesi ve Öneriler” üzerine yaptı ve 2004’te mezun oldu.

Eğitimci, ağırlıklı olarak Grafik, Bilgisayar Destekli Tasarım ve Fotoğraf dersleri vermektedir.

Uluslararası Görsel Okuryazarlık Kurumu (International Visual Association) üyesidir.

Bir çok kişisel sergi açmış, Karma sergilere katılmış, Yurtiçi ve Yurtdışında çeşitli yarışmalı sergilerde eserleri yer almıştır.